

Auteur:

M.J. van Putten
J.M.J. Willems
M.A. Tolboom
D.E.P.C.M. Beckers

Versie: 2.1

Gemeente Rhenen
Archeologische verwachtings- en beleidskaart, een
actualisatie

■ Colofon

ISSN:	1873-9350
Auteur(s):	drs. M.J. van Putten drs. J.M.J. Willems drs. M.A. Tolboom ma. D.E.P.C.M. Beckers
Cartografie:	drs. M.J. van Putten ma. D.E.P.C.M. Beckers
Inhoudelijke controle:	drs. K. Leijnse
Redactie:	drs. K. Leijnse

© BAAC, 's-Hertogenbosch (2024)

BAAC aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

■ BAAC – Archeologie en Bouwhistorie

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
E-mail: denbosch@baac.nl

Popovstraat 54
8013 RK Zwolle
Tel.: (038) 30 36 650
E-mail : zwolle@baac.nl

Inhoudsopgave

■ Administratieve gegevens	9
■ 1 Inleiding	11
1.1 Aanleiding	11
1.1.1 Aanleiding tot het laten opstellen van de beleidskaart	11
1.1.2 Beleidskader	11
1.2 Wettelijk kader	12
1.2.1 Algemeen	12
1.2.2 Monumentenwet 1988 en Wamz	12
1.2.3 De Erfgoedwet	13
1.2.4 De Omgevingswet	14
1.2.5 Verantwoordelijkheden Rijk, Provincie en Gemeente	14
1.3 Archeologie en ruimtelijke ordening	15
1.4 Gemeentelijk archeologiebeleid	16
1.5 Gemeentelijk archeologische verwachtings- en beleidskaart	16
1.6 Ligging van het gebied	17
1.7 Leeswijzer	18
1.8 Dankwoord	18
■ 2 Onderzoeksopzet	19
2.1 Inleiding	19
2.2 Archeologische inventarisatie	19
2.3 Landschappelijke en bodemkundige inventarisatie	20
2.4 Inventarisatie conflictarcheologie	21
2.4.1 Verantwoording selectie van opgenomen structuren	23
2.5 Archeologische verwachtingskaarten	24
2.6 Verstoringen en gebieden met geringe informatie	26
2.7 De archeologische beleidskaart	26
2.8 Beperkingen van een verwachtingskaart	27
■ 3 Landschappelijke ontwikkeling	29
3.1 Landschappelijke ontwikkeling	29
3.1.1 Inleiding	29
3.1.2 Pleistoceen	30
3.1.3 Holoceen	34
3.2 Bodems	40
3.2.1 Inleiding	40
3.2.2 Zandgronden	40
3.2.3 Veengronden	42
3.2.4 Kleigronden	43
■ 4 Bewoningsgeschiedenis	45
4.1 Inleiding	45
4.2 Paleolithicum – mesolithicum (35.000 – 5.300 voor Chr.)	45
4.3 Neolithicum (5.300 – 2.000 voor Chr.)	47
4.4 Bronstijd (2.000 – 800 voor Chr.)	48
4.5 IJzertijd (800 – 12 voor Chr.)	50
4.6 Romeinse Tijd (12 voor Chr. – 450 na Chr.)	52
4.7 Vroege middeleeuwen (450 – 1050 na Chr.)	53
4.8 Late middeleeuwen en Nieuwe tijd (1050 – heden)	55
4.9 De historische bebouwing binnen de gemeente Rhenen	58
4.9.1 Rhenen	58

4.9.2	Elst	64
4.9.3	Remmerden	64
4.9.4	Achterberg	65
4.9.5	Buitenplaatsen/kastelen	65
4.9.6	Bijzondere gebouwen	70
4.9.7	Steenfabrieken	71
4.10	Militaire geschiedenis van Rhenen	73
4.10.1	Vroege en late middeleeuwen	73
4.10.2	Achttiende en negentiende eeuw, Eerste Wereldoorlog en het Interbellum	75
4.10.3	De Tweede Wereldoorlog: algemeen	77
4.10.4	De Tweede Wereldoorlog: mobilisatie en meidagen 1940	77
4.10.5	De Tweede Wereldoorlog: bezetting	81
4.10.6	De Tweede Wereldoorlog: Frontperiode	88
4.10.7	De Tweede Wereldoorlog: na de bevrijding	94
4.10.8	De Koude Oorlog	95
■ 5	Archeologische informatiekaart	99
5.1	Inleiding	99
5.2	Inventarisatie van de bekende vindplaatsen	99
5.2.1	Waarnemingen in Archis	99
5.2.2	Archeologische monumentenkaart	101
5.3	Inventarisatie van overige bronnen	102
5.3.1	Archeologische onderzoeken	102
5.3.2	Historische bronnen	102
■ 6	De verwachtingskaarten	103
6.1	Inleiding	103
6.2	De Archeolandschappelijke eenhedenkaart	103
6.2.1	Bestaande landschappelijke eenhedenkaarten	103
6.2.2	Geomorfologische kaart	104
6.2.3	Geologische kaart	104
6.2.4	Zanddieptekaart	104
6.2.5	Bodemkaarten	104
6.2.6	Actueel Hoogtebestand Nederland	104
6.2.7	Landschappelijke gegevens uit archeologische rapporten	105
6.2.8	Bodemverstoringen	105
6.2.9	De Archeolandschappelijke eenheden	106
6.3	De Bodemkaart	109
6.3.1	Bodemkaarten	109
6.3.2	Historische kaarten	110
6.3.3	De bodemeenheden	110
6.4	De verwachtingsmodellen	112
6.4.1	Inleiding	112
6.4.2	Jagers en Verzamelaars; het locatiekeuze model	113
6.4.3	Jagers en Verzamelaars; de afstand tot water	116
6.4.4	De verwachtingskaart voor Jagers en Verzamelaars	118
6.4.5	De boeren- en Staatse samenleving; het locatiekeuze model	120
6.4.6	De verwachtingskaart voor de boeren- en Staatse samenleving	123
6.5	De gaafheid van vindplaatsen	126
6.6	Beperkingen	127
■ 7	Archeologie en beleid	129
7.1	Inleiding	129
7.2	Archeologiebeleid in de gemeente Rhenen	129
7.2.1	Werkwijze tot op heden	129
7.2.2	Voormalig instrumentarium	130
7.2.3	Bevoegd gezag, nieuw instrumentarium	131
7.2.4	Verplichtingen en keuzemogelijkheden	131

7.3	Het archeologische traject	134
7.3.1	Algemeen	134
7.3.2	Bureauonderzoek (stap 1)	135
7.3.3	Inventariserend Veldonderzoek (stap 2)	135
7.3.4	Behoud (stap 3)	136
7.3.5	Behoud ex situ	137
7.3.6	Vrijgeven	138
7.4	De beleidskaart	138
7.4.1	Algemeen	138
7.4.2	Categorie 1	139
7.4.3	Categorie 2	139
7.4.4	Categorie 3	140
7.4.5	Categorie 4	140
7.4.6	Categorie 5	140
7.4.7	Categorie 6	141
7.4.8	Categorie 7	141
7.5	Toevalsvondsten	141
7.6	Vergunningen en vrijstellingen	142
7.7	Conclusie	142

■ 8 Geraadpleegde bronnen 143

■ 9 Bijlagen 149

Bijlage 1	– overzicht van geologische en archeologische tijdvlakken
Bijlage 2	– Archeologische Informatiekaart
Bijlage 3	– Historische relictkaart
Bijlage 4	– Militaire relictkaart
Bijlage 5	– Archeolandschappelijke eenhedenkaart
Bijlage 6	– Bodemkaart
Bijlage 7	– Verstoringskaart
Bijlage 8	– Archeologische verwachtingskaart; Jagers en verzamelaars
Bijlage 9	– Archeologische verwachtingskaart; Boeren- en Staatse samenleving
Bijlage 10	– Beleidskaart
Bijlage 11	– catalogus
	A AMK-terreinen
	B vindplaatsen
	C historische punten
	D onderzoeken
	E militaire relict
	F toelichting legenda eenheden militaire relictkaart
Bijlage 12	– stappenplan

Administratieve gegevens

Locatiegegevens

provincie	Utrecht
gemeente	Rhenen
toponiem	beleidsactualisatie Rhenen

Projectgegevens

projectnummer	V-23.0041	
opdrachtgever	Gemeente Rhenen contactpersoon: R. van der Hoogt	
Rol provincie Utrecht	Onderhavig product is mede tot stand gekomen door een financiële bijdrage van de provincie Utrecht	 PROVINCIE UTRECHT
adviseur namens opdrachtgever	dhr. M. van de Glind (ODRU)	
projectleider BAAC	drs. M.J. van Putten (m.vanputten@baac.nl)	
datum opdracht	19-04-2023	
versie nummer rapport	2.1 (10 oktober 2024)	
beheer en plaats documentatie	archief BAAC	

1.1 Aanleiding

1.1.1 Aanleiding tot het laten opstellen van de beleidskaart

De Erfgoedwet is op 1 juli 2016 van kracht geworden. Deze wet bundelt de bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Het betreft daarbij zowel het roerend als onroerend erfgoed. Samen met de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 van kracht is geworden, maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van het cultureel erfgoed mogelijk.

Met de Erfgoedwet en de Omgevingswet is archeologie een verplicht en geïntegreerd onderdeel van het ruimtelijke besluitvormingsproces geworden. Er is sprake van decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor het behoud van het archeologische erfgoed binnen de gemeentegrenzen. Archeologie moet worden meegewogen bij het opstellen van het gemeentelijk omgevingsplan. Om dit te kunnen bewerkstelligen dienen gemeenten een gemeentelijk archeologiebeleid te ontwikkelen. Hiervoor moeten de gemeenten het bekende en verwachte archeologisch bodemarchief *onderbouwd* in kaart brengen. Vervolgens dient dit archeologisch bodemarchief middels een dubbelbestemming ‘*waarde archeologie*’ te worden gekoppeld aan het aanleg-, sloop- en/of bouwvergunningstelsel. Dit aanleg-, sloop- en/of bouwvergunningstelsel dient vervolgens te worden opgenomen in de gemeentelijke omgevingsplannen. Dit was bij de vorige wetgeving omtrent archeologie (de wet op de archeologische monumentenzorg (WAMz)) ook al zo. In dit kader is in 2010 door de Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie een archeologische inventarisatie uitgevoerd, waarna een archeologische verwachtings- en een archeologische beleidskaart voor het gehele grondgebied van de gemeente is opgesteld. Het doel van dat onderzoek was inzicht te krijgen in de aanwezige archeologische waarden én in de kans dat archeologische resten in de ondergrond aanwezig zijn binnen de gemeentegrenzen van Rhenen om zo te kunnen komen tot een goed onderbouwd gemeentelijk archeologiebeleid.¹

1.1.2 Beleidskader

Zoals hierboven uiteen is gezet, beschikt de gemeente Rhenen sinds 2010 over een eigen verwachtings- en beleidskaart. De betreffende kaarten zijn sindsdien echter nooit geactualiseerd. Om te voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt, wil de gemeente Rhenen graag de beschikking hebben over een actuele, goed onderbouwde archeologische verwachtingskaart en de daaruit voortvloeiende geactualiseerde beleidskaart. In dat kader heeft de gemeente Rhenen aan BAAC (onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuurhistorie en Cultuurhistorie) opdracht verleend om een archeologische inventarisatie uit te voeren, waarna een geactualiseerde archeologische verwachtings- en beleidskaart voor het gehele grondgebied van de gemeente is opgesteld.² Hierbij is tevens gesteld dat nog eens kritisch naar de bestaande kaarten dient te worden gekeken en deze, waar nodig, te herzien. Met de bestaande kaarten worden o.a. de landschaps- en archeologische verwachtings- en beleidskaarten uit 2010 bedoeld. Bovendien zijn sinds de vervaardiging van de bestaande verwachtingskaarten (2010) verscheidene nieuwe archeologische onderzoeken uitgevoerd wat heeft geresulteerd in een groot aantal nieuwe waarnemingen. Bij de actualisatie zijn al deze punten meegenomen of meegewogen.

Om de geactualiseerde kaarten zo goed mogelijk te laten voldoen aan de eisen van de Erfgoedwet is ervoor gekozen om de nieuwe kaarten op een dusdanige manier te vervaardigen dat invulling kan worden gegeven aan het begrip ‘aantoonbare archeologische verwachtingen’. Dit begrip komt voort uit het in 2015 aangenomen amendement Ronnes dat plaats heeft gekregen in de Omgevingswet. Met ‘aantoonbaar’ wordt bedoeld dat de in het omgevingsplan opgenomen verwachting (trekkan) op het aantreffen van archeologische vondsten goed dient te zijn onderbouwd (aangetoond) met behulp van expliciete en locatie-specifieke archeologische en bodemkundige informatie. Tevens staat in de Nota van Toelichting Besluit Kwaliteit Leefomgeving het volgende te lezen: “... de gemeente wordt, kortom, *geacht de verantwoordelijkheid te nemen voor goed onderbouwde archeologische verwachtingen in het omgevingsplan. Deze bieden meer zekerheid voor de initiatiefnemers (versturende partijen). Volledige zekerheid is echter niet mogelijk. Dit ligt in de aard van de archeologie, die nu eenmaal niet zichtbaar in de bodem zit. Alleen alles opgraven zou volledige zekerheid geven, maar dat is in strijd met het beginsel van behoud in situ. Het blijven dus goed*

¹ Brugman et. al. 2011.

² De opdracht van de gemeente Rhenen voor de actualisatie van de archeologische beleidskaart is tot stand gekomen door medefinanciering van de provincie Utrecht.

*onderbouwde verwachtingen, waaraan een mate van onzekerheid nu eenmaal inherent is.*³ Tot de eerste jurisprudentie over deze kwestie aanwezig is, zullen de gemeenten hierop moeten voorsorteren. Pas met de eerste (juridische) uitspraken is meer zekerheid over wat er met 'aantoonbaar te verwachten' wordt bedoeld. De gemeente Rhenen meent met voorliggend onderzoek een zo goed mogelijk product te hebben geleverd.

Om tot een archeologische verwachting te komen, zijn de reeds bekende archeologische vindplaatsen en historische relictten binnen de gemeente Rhenen geïnventariseerd. Deze vindplaatsen zijn vervolgens vanuit landschappelijk, bodemkundig en geomorfologisch oogpunt geanalyseerd om te kunnen komen tot een archeologische verwachting voor de gehele gemeente. Vervolgens is aan de verschillende verwachtingszones beleid gekoppeld. Dit is op de beleidskaart weergegeven. Waar van toepassing is het onderzoek uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.⁴ In hoofdstuk 2 wordt uitgebreid op de gebruikte onderzoeksopzet ingegaan uitgevoerd.

1.2 Wettelijk kader

1.2.1 Algemeen

Het Europese verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (beter bekend als het Verdrag van Valletta of Malta, 1992) is in 1998 door de Tweede en Eerste Kamer goedgekeurd. De daaropvolgende implementatie van het verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving heeft in 2007 geleid tot de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) die per 1 september van dat jaar van kracht is geworden. Deze wet gaf aan welke wetten gewijzigd dienden te worden, met als belangrijkste wet de Monumentenwet 1988. De implementatie heeft daarnaast geleid tot aanpassing van enkele andere wetten op aanpalende werkvelden die voor de archeologie relevant zijn, zoals de Ontgrondingenwet, de Woningwet, de Wet ruimtelijke ordening en de Wet algemene bepaling omgevingsrecht (Wabo). Deze wetgeving beoogde dat zo goed en zo vroeg mogelijk rekening wordt gehouden met de aanwezigheid óf mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden in de bodem. De Wamz had twee belangrijke uitgangspunten:

- Het streven naar behoud van archeologische resten in hun originele context in de bodem ('*in situ*'), of, als dit niet mogelijk is, door opgraving en documentatie ('*ex situ*').
- Degene die nieuwe ontwikkelingen met mogelijk bodemverstorende ingrepen tot stand brengt, is verantwoordelijk voor de inventarisatie en een verantwoord beheer van de bekende en te verwachten archeologische resten in de ondergrond (volgens het principe '*de verstoorder betaalt*').

1.2.2 Monumentenwet 1988 en Wamz

Voor het inwerking treden van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) was de bescherming van monumenten, waartoe ook archeologische monumenten behoren, en stads- en dorpsgezichten geregeld via de Monumentenwet 1988. Dat was ook na het inwerking treden van de Wamz nog het geval. Met het inwerking treden van de Wamz was echter ook sprake van de bescherming van te verwachten archeologische waarden. De uitgangspunten bij de (herziene) Monumentenwet 1988 (na inwerkingtreding Wamz) waren:

- Het aansluiten op de Wet ruimtelijke ordening door te stellen dat bij vaststelling van een bestemmingsplan rekening gehouden dient te worden met archeologie. Hierbij wordt vanuit de wet 100 m² als vrijstellings-/ondergrens ten aanzien van de onderzoeksverplichting voor 'projecten' gehanteerd. In ditzelfde artikel staat echter vermeld dat de gemeenteraad een hiervan afwijkende beargumenteerde andere oppervlakte kan vaststellen;
- Beleidsuitgangspunt dient behoud en bescherming van het archeologisch erfgoed *in situ* te zijn door het treffen van technische en/of planologische maatregelen waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden. Indien dit niet mogelijk is, dan dienen behoudenswaardige vindplaatsen te worden opgegraven; in uitzonderlijke gevallen kunnen in plaats van een opgraving de werkzaamheden archeologisch worden begeleid;
- Provincies hebben de bevoegdheid om zogenoemde archeologische attentiegebieden aan te wijzen. Dit betreft gebieden binnen het grondgebied van de provincie die archeologisch waardevol zijn of naar verwachting archeologisch waardevol zijn en die binnen geldende bestemmingsplannen onvoldoende bescherming genieten. Voor die gebieden dient de desbetreffende gemeente binnen een nader vast te stellen

³ Nota van Toelichting Besluit Kwaliteit Leefomgeving, 8.1.7.5 Cultureel Erfgoed, onder: archeologische monumenten en huis-, tuin- en keukengevallen

⁴ CCvD 2018.

termijn een nieuw bestemmingsplan op te stellen, waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezige en/of verwachte archeologische waarden.

- Het verhalen van de kosten verbonden aan het veiligstellen van archeologische waarden op de initiatiefnemer van de geplande ruimtelijke ingreep. Met andere woorden, de verstoorder betaalt;
- Introductie van marktwerking voor de uitvoering van archeologisch werk en controle van de kwaliteit hiervan middels de introductie van een kwaliteitssysteem;⁵

Het eerste uitgangspunt (*aansluiting op de Wet ruimtelijke ordening/Wabo*) had (en heeft nog steeds) de meeste gevolgen voor de gemeenten, aangezien hiervoor een gemeentelijke verwachtings- en beleidskaart noodzakelijk is. Ook voor de initiatiefnemer heeft dit punt gevolgen. De bescherming van aanwezige en/of verwachte archeologische waarden wordt namelijk geregeld door het opnemen van regels in het bestemmingsplan ten aanzien van de afgifte van omgevingsvergunningen. In dergelijke regels worden bepaalde voorwaarden gesteld aan het verlenen van vergunningen (bijvoorbeeld een onderzoeksplicht op het gebied van archeologie). De aanvrager van een vergunning zal aan de voorwaarden moeten voldoen voordat de vergunning wordt verleend.

Het idee was om de uitvoering van de Wamz zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de al bestaande regelgeving met betrekking tot de afgifte van de omgevingsvergunningen op het gebied van bijvoorbeeld milieu en flora en fauna. Op deze wijze diende voorkomen te worden dat de burger geconfronteerd werd met onnodige kosten en tijdverspilling. Zoals in paragraaf 1.2.4 uiteen is gezet, is men echter tot de conclusie gekomen dat de wet- en regelgeving te versnipperd is. Met de implementatie van een nieuwe wet, de Omgevingswet, wordt dit beter geregeld.

Een volgend uitgangspunt van de Wamz dat consequenties had (en nog steeds heeft) voor de initiatiefnemer is het uitgangspunt dat de verstoorder betaalt. Zoals hierboven uiteen is gezet, kan de gemeente de initiatiefnemer van bodemversturende activiteiten middels een omgevingsvergunning, een afwijking op grond van de Wet ruimtelijke ordening of een besluit ter voorbereiding waarvan een milieueffectrapportage is uitgevoerd, verplichten tot archeologisch onderzoek. De kosten voor dit onderzoek komen voor rekening van de initiatiefnemer.

1.2.3 De Erfgoedwet

De bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland is per 1 juli 2016 gebundeld in de Erfgoedwet. Daarnaast is een aantal nieuwe bepalingen aan de Erfgoedwet toegevoegd. Samen met de begin 2024 geïmplementeerde Omgevingswet maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van het cultureel erfgoed mogelijk. De Monumentenwet (1988, geactualiseerd in 2007) komt hiermee te vervallen.

Voor het onroerend cultureel erfgoed is de implementatie van de Erfgoedwet en de implementatie van de Omgevingswet van belang. Het deel van de Monumentenwet 1988 dat direct raakt aan de fysieke leefomgeving, is opgegaan in de Omgevingswet.

De essentie van de Erfgoedwet is nog steeds dat waardevolle archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem behouden blijven. In een zo vroeg mogelijk stadium van de ruimtelijke planvorming dient daarom rekening te worden gehouden met het aspect archeologie. De uitgangspunten uit het Verdrag van Valletta (of Malta) blijven ook in de Erfgoedwet de basis voor de omgang met de archeologische monumentenzorg. Er zijn echter wel enkele veranderingen dan wel aanvullingen doorgevoerd.

De belangrijkste verandering ten opzichte van de Wamz betreft de vervanging van de opgravingsvergunning door een wettelijk geregelde certificering voor bedrijven die archeologisch onderzoek uitvoeren. Het is sinds de invoering van de Erfgoedwet verboden om zonder certificaat opgravingen te verrichten.⁶ Met deze certificering moeten alle opgravende partijen zich aan dezelfde kwaliteitsnormen houden. Ook gemeenten die in eigen beheer archeologische opgravingen willen doen, hebben hiermee te maken. Bedrijven en organisaties die professioneel archeologische opgravingen uitvoeren, kunnen kiezen uit verschillende certificerende instellingen om een certificaat aan te vragen (paragraaf 5.1, art. 5.1 t/m 5.6 van de Erfgoedwet).

Het verbod op het verrichten van een opgraving zonder certificaat zou echter een grote impact hebben op de activiteiten van hobby-archeologen. In de Erfgoedwet staan daarom voorwaarden vermeld waaronder het is toegestaan om op te graven zonder certificaat. Zo mogen verenigingen van amateur- archeologen en vrijwilligers zelfstandig opgraven op locaties waar de gemeente heeft vastgesteld dat de archeologie niet behoudenswaardig is. Verenigingen van hobby-archeologen en vrijwilligers moeten de start van een opgraving melden bij de RCE, de vondsten overdragen aan het archeologisch depot van de provincie of de betreffende gemeente en rapporteren over hun bevindingen aan de RCE. Ook voor metaaldetectie is een uitzondering in de Erfgoedwet opgenomen. Wanneer een detectoramateur een vondst uit de grond haalt, wordt dat namelijk beschouwd als een opgraving. Hiervoor zou de detectoramateur dan een certificaat in bezit moeten hebben. Omdat de detectoramateurs een waardevolle bijdrage leveren aan de ontwikkeling

⁵ Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, meest actuele versie).

⁶ Aangezien ook archeologisch booronderzoek onder opgraven wordt gerekend, valt booronderzoek ook onder de certificering.

van archeologische kennis is echter besloten dat een dergelijke eis buitenproportioneel is. Bodemverstoring van de bovenste dertig centimeter van de bodem (bouwvoor) is derhalve toegestaan. Op deze regel geldt een aantal uitzonderingen, bijvoorbeeld dat metaaldetectie niet is toegestaan op een archeologisch gemeentelijk, provinciaal of rijksmonument. Deze uitzondering geldt overigens ook voor verenigingen van amateur- archeologen en vrijwilligers.

Een tweede verandering ten opzichte van de Wamz is dat het maritieme archeologische erfgoed beter in de Erfgoedwet is ingekaderd. Zo is bijvoorbeeld metaaldetectie onder water, het zogenaamde magneetvissen, verboden in de Erfgoedwet.

Een derde wijziging in de regelgeving ten opzichte van de Wamz is dat de excessieve kostenregeling is geschrapt. Ter compensatie hiervan ontvangen gemeenten bestuurslastenvergoeding en een structurele extra tegemoetkoming excessieve kosten in het Gemeentefonds. Daarnaast is er een nationaal fonds opgezet voor archeologische opgravingen van bijzondere (inter)nationale betekenis.⁷

1.2.4 De Omgevingswet

Het omgevingsrecht bestond tot voor kort uit tientallen wetten en honderden regelingen voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Al deze wetten en regelingen hadden hun eigen uitgangspunten, procedures en eisen. De rijksoverheid is van mening dat de wetgeving daardoor te ingewikkeld geworden is. Dat kon gevolgen hebben, bijvoorbeeld dat het langer duurde dan nodig is om een project op te starten. De rijksoverheid heeft daarom besloten om het omgevingsrecht makkelijker te maken en samen te voegen in één wet, de Omgevingswet. De nieuwe Omgevingswet moet gaan zorgen voor een samenhangende aanpak van de leefomgeving, ruimte voor lokaal maatwerk en betere en snellere besluitvorming. Daarnaast zal participatie worden bevorderd. Bijvoorbeeld door burgers en ondernemers zo goed mogelijk te betrekken bij de ontwikkeling van de leefomgeving.⁸ De implementatie van de Omgevingswet is per 1 januari 2024 ingegaan.

Een aantal bestaande wetten zijn in hun geheel opgaan in de Omgevingswet. Dit betreft bijvoorbeeld de Wet Ruimtelijke Ordening. Van de (herziene) Monumentenwet 1988 zijn alle onderdelen over omgevingsrecht overgeheveld naar de Omgevingswet. Dit betreft een belangrijk deel van de monumentenzorg, namelijk de omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving.⁹ Zo zullen vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten onder de Omgevingswet komen te vallen. Maar ook verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie komen onder de nieuwe wet te vallen. Dat zelfde geldt voor de bescherming van stads- en dorpsgezichten.

Eén van de uitgangspunten van de wet is dat decentrale overheden al hun regels over de leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling. Gebiedsgericht beleid is dus het uitgangspunt voor de nieuwe Omgevingswet. Het omgevingsplan zal voor de gemeenten de gebiedsdekkende regeling moeten gaan vormen. Het omgevingsplan biedt daarmee één integrale, inhoudelijk op elkaar afgestemde set van regels die van toepassing zijn op een locatie. Ook de regelgeving die van toepassing is op archeologie hoort daar bij. In het geval van archeologie gaat het hierbij om een actuele beleidskaart met bijbehorende beleidsregels. De beleidskaart (aangevuld met de bestemmingsplanregels) kan bij het inwerking treden van de Omgevingswet worden opgenomen in het omgevingsplan. Hierbij is het wel van belang dat de beleidskaart goed is onderbouwd.

1.2.5 Verantwoordelijkheden Rijk, Provincie en Gemeente

Verantwoordelijkheden Rijk

Sinds de wetgeving uit 2007 is er een decentralisatie van taken van de landelijke en provinciale overheden naar de lokale overheden opgetreden. Daarmee is de rol van bevoegde overheid voor gemeenten versterkt, aangezien de gemeenten vanaf toen mede verantwoordelijk zijn voor de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden op hun grondgebied. De rijksoverheid heeft echter nog de nodige verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld wanneer monumentale, archeologische of cultuur landschappelijke waarden van nationaal of internationaal belang in het geding zijn. Ook wanneer het Rijk initiatiefnemer is bij projecten blijft zij verantwoordelijk voor het archeologische belang. In het geval van projecten waarvoor een milieu effect rapportage (m.e.r.) dient te worden opgesteld, heeft het Rijk een wettelijke adviesrol. Het Rijk kan gebieden aanwijzen tot beschermd (archeologisch) rijksmonument en kan vergunningen verlenen tot wijziging, afbraak of verwijdering van een dergelijk archeologisch rijksmonument. Het Rijk is tevens verantwoordelijk voor de instandhouding van een centraal archeologisch informatiesysteem (Archis). Tot slot kan het Rijk werk stilleggen. De

⁷ RCE 2016.

⁸ www.rijksoverheid.nl 2023.

⁹ www.rijksoverheid.nl 2023.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de Erfgoedinspectie zijn de instanties die (namens de minister van OCW) verantwoordelijk zijn voor bovenstaande taken.

Verantwoordelijkheden Provincie

Sinds de invoering van de Wamz heeft ook de provincie een aantal verantwoordelijkheden ten aanzien van het archeologische erfgoed toegekend gekregen. Zo is de provincie het bevoegd gezag in het geval van gebieden die onder de Ontgrondingenwet vallen, bij m.e.r. -procedures of in het geval van gebieden die een bovenlokaal karakter hebben (bijvoorbeeld de aanleg van provinciale wegen, landinrichtingsprojecten, waterberging, etc.). De provincie is volgens de wet ook eigenaar van alle vondsten en de opgravingsdocumentatie van archeologisch onderzoek. Derhalve is de provincie ook verantwoordelijk voor het beheer, instandhouding en ontsluiting van deze archeologische vondsten en opgravingsdocumentatie. De provincie Utrecht heeft al sinds 1977 een Provinciaal Depot voor Bodemvondsten (PDB). In dit archeologische depot voor bodemvondsten, dat is gevestigd aan de Vlampijpstraat 87a te Utrecht, wordt het archeologische erfgoed van de provincie beheerd. De provincie hecht eraan haar verantwoordelijkheid als depothouder op dusdanige wijze in te vullen dat de archeologiecollectie in het PDB ook voor toekomstige generaties een middel en bron van (wetenschappelijke) studie zal kunnen zijn.

De provincie is bevoegd om op verzoek van een gemeente een gemeentelijk depot aan te wijzen binnen de gemeentegrenzen. Daarbij zullen eisen worden gesteld aan bewaarcondities en beheer.

Verantwoordelijkheden Gemeenten

Gemeenten hebben onder de huidige wetgeving, en behouden ook na de implementatie van de Omgevingswet, een belangrijke rol bij het behoud en het beheer van het ondergrondse culturele erfgoed. Gemeenten zijn namelijk verplicht bij ruimtelijke initiatieven rekening te houden met zowel de bekende archeologische waarden als de te verwachten archeologische resten. In de praktijk zal dit meestal gebeuren bij de toetsing van vergunningsaanvragen in het kader van de Omgevingswet, nieuwe planologische ontwikkelingen en omgevingsplanprocedures. Het omgevingsplan moet voorzien zijn van een archeologische paragraaf, waaruit de archeologische waarde van het plangebied blijkt. Op de plankaart staat de archeologische verwachting op basis van de beleidskaart aangegeven evenals alle terreinen die als archeologisch monument of gebied van archeologische verwachtingswaarde zijn aangemerkt. In de omgevingsplanregels zijn archeologie-regels opgenomen waaraan voldaan moet worden.

De gemeente heeft een loketfunctie voor initiatiefnemers en dient aan te geven wanneer er een plicht tot archeologisch vooronderzoek bestaat of onder welke voorwaarden een omgevingsvergunning verleend kan worden. In de regels van het omgevingsplan dienen zaken als onderzoeksplicht en de voorwaarden waaraan voldaan moet worden voordat een vergunning wordt afgegeven te worden beschreven.

Tot slot valt ook de inhoudelijke toetsing van de archeologische rapportages onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit is via het omgevingsplan en het gemeentelijke archeologiebeleid geregeld. Een gedegen toetsing door de gemeente is van groot belang voor de kwaliteit van de archeologische onderzoeken, aangezien de gemeente binnen de driehoek van de AMZ (initiatiefnemer/ontwikkelaar – archeologisch bedrijf- bevoegd gezag) de onafhankelijke partij is.

1.3 Archeologie en ruimtelijke ordening

Een vroegtijdige inventarisatie van archeologische waarden is in het belang van zowel de initiatiefnemers van een project met bodemverstorende activiteiten als de planontwikkeling. Bij vroegtijdige opsporing kunnen de archeologische waarden immers nog ingepast worden, zodat de kosten voor bijvoorbeeld een opgraving (behoud ex situ) vermeden kunnen worden. Tevens kunnen archeologische waarden dan behouden blijven voor toekomstige generaties. Een tijdige opsporing voorkomt dat de daadwerkelijke ontwikkeling van te bebouwen of ontgraven gebieden vertraagd wordt. Het behoud van archeologische waarden brengt bewoners en gebruikers meer historisch besef over hun omgeving bij. Inpassing van bestaande archeologische waarden in een plan kan een gebied cultuurhistorische identiteit verlenen en daarmee kwaliteit toevoegen aan de openbare ruimte. Bij inpassing kan bijvoorbeeld gedacht worden aan bescherming en behoud van archeologische waarden op een vindplaats (behoud in situ) door er een plantsoen of speelweide overheen aan te leggen. Een eerder gepland gebouw op diezelfde locatie zou bijvoorbeeld in een ander deel van het plangebied gerealiseerd kunnen worden. Behoud kan ook worden gerealiseerd door technische maatregelen te nemen die bodemverstorende ingrepen voorkomen (bv. ophoging, funderen op staal). Naast archeologische waarden moet hierbij ook worden gedacht aan bestaande cultuurhistorische waarden.

De bodem wordt vaak verstoord in gebieden die planologisch (her)ontwikkeld gaan worden en/of die een nieuwe bestemming krijgen, bijvoorbeeld van natuurgebied of landbouwgrond naar woonwijk of bedrijventerrein. Dat betekent dat archeologische waarden een grote rol spelen in de procedures bij ruimtelijke ordening. Het betreft bijvoorbeeld vergunningaanvragen voor infrastructurele werken, ontgrondingen en allerhande klein- en grootschalige bouw- of natuurontwikkelingsprojecten die de bodem dieper dan de tot dan toe gebruikelijke verstoringdiepte van de bovengrond zullen roeren. Ook grootschalige verlagingen van het grondwaterpeil kunnen mogelijk bedreigend zijn voor het archeologisch erfgoed, omdat door oxidatie van organisch materiaal in de bodem grondsporen kunnen vervagen en kwetsbare materialen als hout, textiel, botresten en leer sneller zullen vergaan. Daarmee verdwijnt informatie die van belang kan zijn voor de interpretatie en reconstructie van archeologische vindplaatsen bij latere opgravingen.

1.4 Gemeentelijk archeologiebeleid

Binnen de AMZ-cyclus is het de taak van de gemeente om zorgvuldig met archeologische waarden om te gaan door bij ruimtelijke initiatieven rekening te houden met deze waarden. Volgens de Erfgoedwet is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij initiatieven groter dan 100 m². Daarbij heeft de gemeente echter wel beleidsvrijheid gekregen. Door het opstellen van eigen beleid kan beargumenteerd afgeweken worden van de grens van 100 m². Dat kan strenger zijn op plekken waar dat noodzakelijk is of soepeler waar dat mogelijk is. Bij het opstellen van de archeologische beleidskaart voor de gemeente Rhenen is het grondgebied van de gemeente beargumenteerd opgedeeld in verschillende categorieën met elk hun eigen beleid. In hoofdstuk 7 zal hier nader op worden ingegaan.

Doormiddel van het opstellen van een eigen archeologische beleidskaart en deze te integreren in het omgevingsplan is de gemeente Rhenen in staat om het bodemarchief te beschermen. Het behoud in situ (ter plaatse) van archeologische waarden staat voorop. Als vernietiging van archeologische waarden niet voorkomen kan worden, dienen deze veiliggesteld te worden door middel van archeologisch veldonderzoek en uitwerking (behoud ex situ). Op deze wijze streeft de gemeente Rhenen naar kennisvergroting van het gemeentelijke bodemarchief en kunnen archeologische gegevens ontsloten worden. Ondanks het vele onderzoek dat reeds is uitgevoerd, zijn er nog steeds kennislacunes. Doormiddel van het uitvoeren van synthetiserend onderzoek en het opstellen van een eigen onderzoeksagenda kan de gemeente de kennislacunes proberen op te vullen. Momenteel beschikt de gemeente Rhenen nog niet over een eigen onderzoeksagenda.

Naast het beschermen van archeologie binnen de gemeentegrenzen, kan de gemeente de bekende archeologische en cultuurhistorische waarden ook gebruiken voor andere doeleinden. Zo kan het historisch besef van de inwoners van de gemeente bijvoorbeeld worden versterkt door basisscholen te stimuleren om excursies te organiseren langs de verscheidene zichtbare archeologische waarden binnen de gemeente. De gemeente hoeft zich bij dergelijke educatieve excursies niet te beperken tot de jeugd. Het kenbaar maken van de verhalen van het archeologische erfgoed kan op tal van manieren. Er kan gedacht worden aan het aanleggen van historische en archeologische fiets- of wandelroutes. Ook het plaatsen van educatieve informatieborden ter plaatse van historische en archeologische monumenten kunnen het verhaal van het archeologische erfgoed verspreiden.

Er zijn binnen de gemeente Rhenen overigens al verscheidene partijen actief om het cultuurhistorische erfgoed voor een groter publiek te ontsluiten. Zo worden regelmatig lezingen, excursies en exposities georganiseerd door de historische vereniging die binnen de gemeente actief is en het lokale museum.¹⁰ Een dergelijke aanpak is niet alleen bevorderlijk voor het historisch besef van de burger, het kan ook bijdragen aan een extra stimulans voor het toerisme in de gemeente).

1.5 Gemeentelijk archeologische verwachtings- en beleidskaart

Zoals reeds vermeld is het de taak van de gemeente om zorgvuldig met archeologische waarden om te gaan door bij ruimtelijke initiatieven rekening te houden met deze waarden. Iedere gemeente dient dus over voldoende kennis te beschikken aangaande de archeologie op haar eigen grondgebied, voordat bodemversturende werkzaamheden al dan niet kunnen worden toegestaan. De Erfgoedwet, samen met de Omgevingswet, verplicht gemeenten niet alleen om de bekende archeologische waarden, maar ook de te *verwachten* archeologische waarden binnen hun gemeentelijke grenzen te inventariseren. Essentieel onderdeel hierin vormen de archeologische verwachting- en beleidskaarten. Deze kaarten vormen een cartografische onderbouwing van de (verwachte) voorraad archeologie binnen de gemeente en het archeologische beleid dat hierop is gebaseerd. De beleidskaart wordt in het omgevingsplan geïntegreerd. Beide kaarten dienen actueel gehouden te worden. Het rapport behorende bij de archeologische verwachting- en beleidskaart

¹⁰ Historische Vereniging Oudheidkamer Rhenen en omstreken (HVOR), Stadsmuseum Rhenen.

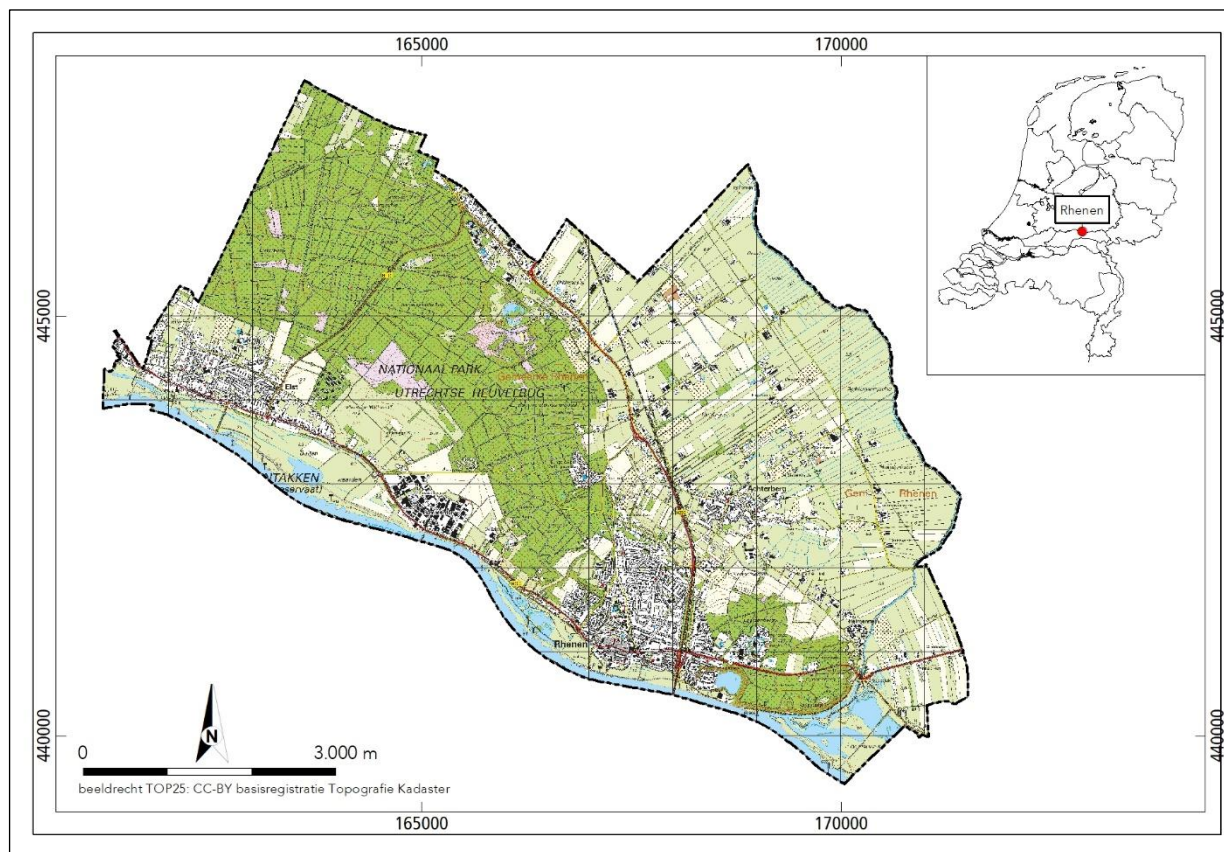
dient als inhoudelijke onderbouwing van het beleid en kan worden gebruikt bij het toetsen van PvE's en onderzoeksrapporten. Aangezien in de wet is opgenomen dat informatie over het erfgoed toegankelijk dient te zijn, kan het rapport en de kaart bijvoorbeeld via het internet openbaar worden gemaakt. Geïnteresseerde burgers kunnen het op deze wijze gemakkelijk inzien. Hierbij kan worden besloten om bepaalde delen van het rapport, bijvoorbeeld de catalogus, niet vrij te geven. Dit om schatgraverij te voorkomen.

Bij onderhavig onderzoek is getracht om met de beschikbare middelen en tijd een zo uitgebreid mogelijke inventarisatie van de bekende archeologische waarden, maar ook van de te verwachten archeologische waarden, uit te voeren om te komen tot een archeologische verwachting- en beleidskaart waarmee de gemeente kan voldoen aan de Erfgoed- en Omgevingswet. Het uitgangspunt hierbij is dat zodra bekend is wat er binnen de gemeentelijke grenzen aanwezig is en verwacht kan worden, het mogelijk wordt een voor burgers en private partijen transparant beleid te formuleren met betrekking tot de inventarisatie, de selectie van te behouden archeologische waarden, het behoud en het beheer van archeologische waarden. Dit beleid is het uitgangspunt bij het nemen van weloverwogen beslissingen bij de vergunningsprocedures.

De archeologische verwachting- en beleidskaart van de gemeente Rhenen is door BAAC vervaardigd, in overleg en samenwerking met de archeologen van de Omgevingsdienst Regio Utrecht (adviseur van de gemeente Rhenen op het gebied van archeologie).

1.6 Ligging van het gebied

Het onderzoeksgebied betreft het gehele grondgebied van de gemeente Rhenen en beslaat een oppervlak van circa 4.376 ha. Afbeelding 1.1 geeft het gemeentelijk grondgebied weer, inclusief de ligging van de verschillende kernen. De gemeente telt één grotere historische kern, te weten de naamgever van de gemeente, de stad Rhenen. Daarnaast is sprake van een aantal kleinere (historische) kernen, waaronder Elst, Achterberg, Remmerden en Heimerstein. In het westen grenst de gemeente aan de gemeente Utrechtse Heuvelrug. In het noorden vormt de gemeente Veenendaal de buurgemeente, terwijl dit in het noordoosten en het oosten respectievelijk de gemeenten Ede en

Afb. 1.1 Het grondgebied van de gemeente Rhenen.

Wageningen betreffen. In het zuidoosten grenst de gemeente Rhenen aan de gemeente Neder-Betuwe, in het zuidwesten aan de gemeente Buren. Alle aangrenzende gemeenten maken gebruik van hun eigen archeologische beleidskaart.

1.7 Leeswijzer

In onderliggende rapportage staan de resultaten van het onderzoek, inclusief de actualisatie, beschreven. Dit rapport vormt derhalve de onderbouwing van de landschapsreconstructie en de archeologische verwachting zoals deze in de als bijlage toegevoegde kaarten is weergegeven. In hoofdstuk 2 wordt aangegeven welke bronnen zijn gebruikt bij het tot stand komen van de diverse kaarten. In hoofdstuk 3 wordt de ontwikkeling van het natuurlijke landschap geschetst, waarbij ook wordt aangegeven hoe het landschap er in de verschillende archeologische perioden uitzag en welke bodemkundige eenheden relevant waren voor de bewoningsgeschiedenis. In hoofdstuk 4 wordt globaal de bewoningsgeschiedenis van het gebied beschreven. Daarbij worden achtereenvolgens de verschillende relevante archeologische perioden behandeld. Bij middeleeuwen en nieuwe tijd is zoveel van het landschap en de bewoningsgeschiedenis bekend dat hier wat nader op kan worden ingegaan. In dit hoofdstuk is tevens een paragraaf gewijd aan het militaire erfgoed binnen de gemeente Rhenen, waarbij de nadruk op de Tweede Wereldoorlog ligt. Vervolgens komt de inventarisatie van de bestaande archeologische waarden binnen de gemeente aan bod (hoofdstuk 5), op basis waarvan de archeologische informatiekaart is gemaakt (bijlage 2). In hoofdstuk 6 zal worden uitgelegd hoe de archeolandschappelijke eenhedenkaart (bijlage 5), de bodemkaart (bijlage 6) en de twee archeologische verwachtingskaarten (bijlagen 8 en 9) tot stand zijn gekomen. Vervolgens zal in hoofdstuk 7 worden ingegaan op het beleidskader dat is gekoppeld aan de beleidskaart (bijlage 10). Tenslotte is er een lijst met de geraadpleegde bronnen zoals literatuur, kaartmateriaal en websites.

De vindplaatsen en objecten die in de tekst worden genoemd en op de verschillende kaarten staan afgebeeld zijn voorzien van een nummer. Dit nummer verwijst naar een lijst met objecten die als bijlagen zijn toegevoegd. Hierin worden alle vindplaatsen genoemd die reeds bekend zijn (bijlage 11B) of op basis van historische en cartografische bronnen vermoed worden (bijlagen 11C). Ook voor alle binnen de gemeente aanwezige AMK-terreinen is een catalogus opgesteld (bijlage 11A). Er is tevens een catalogus voor de militaire relictten binnen de gemeente (bijlage 11E) als ook voor de binnen de gemeente uitgevoerde archeologische onderzoeken (bijlage 11D). In bijlage 11F is een document toegevoegd met een toelichting op de legenda eenheden van de militaire relicttenkaart.

1.8 Dankwoord

De volgende personen wordt dank gezegd bij de uitvoering van de opdracht: dhr. M. van de Glind (Omgevingsdienst Regio Utrecht); dhr. T. Maas (Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Rhenen); mevr. H. van den Ende (provincie Utrecht); dhr. B. Huiskes en de dames en heren van de Werkgroep Archeologie van de Historische Vereniging Oudheidkamer Rhenen en omstreken.

2.1 Inleiding

Om tot een gemeentelijke archeologische verwachtings- en beleidskaart te komen is het onderzoek opgesplitst in een aantal fasen. In de eerste fase is een inventarisatie gemaakt van de binnen de gemeente bekende archeologische waarden. Dit heeft geresulteerd in een archeologische informatiekaart. Ook is in deze fase een historische relictencarta gemaakt, waarbij historische elementen zijn ingetekend op basis van historisch kaartmateriaal. Ook is een aparte kaart gemaakt met betrekking tot militaire relictencarta, waaronder de relictencarta uit de Tweede Wereldoorlog.

Vervolgens is een inventarisatie gemaakt van de landschappelijke en geomorfologische opbouw van het gebied, waarbij de onderverdeling van het landschap in verschillende archeolandschappelijke zones een belangrijke rol speelt (fase 2). Dit heeft geresulteerd in een archeolandschappelijke eenhedenkaart. Deze archeolandschappelijke eenhedenkaart is slechts ten dele gebaseerd op de reeds bestaande landschappelijke eenhedenkaart.¹¹ De nieuw gemaakte kaart is namelijk middels een uitgebreide AHN-studie verbeterd, voornamelijk aangaande de droge dalen, de stuifduinen, de gordeldekzandkoppen/ruggen en (voor zover mogelijk) het onder het veen begraven landschap. Daarnaast is in fase 2 een vlakdekkende bodemkaart gemaakt voor de gemeente Rhenen, waarbij gebruik is gemaakt van zo gedetailleerd mogelijke bodemkaarten.¹²

De inventariserende fasen 1 en 2 vormen een hulpmiddel om te kunnen komen tot het opstellen van twee archeologische verwachtingskaarten (fase 3). Het betreft de verwachtingskaarten voor 'Jagers en Verzamelaars' en de verwachtingskaart voor 'Boeren- en Staatse samenlevingen'. De kaart voor Jagers en Verzamelaars is opgesteld op basis van de relatie tussen landschappelijke ligging en de locatie van archeologische waarden uit de perioden paleolithicum en mesolithicum, gecombineerd met locatiekeuzefactoren en de afstand tot water. De kaart voor de boeren- en Staats samenlevingen is opgesteld op basis van de relatie tussen bodemkundige aspecten en de locatie van archeologische waarden (eveneens gecombineerd met locatiekeuzefactoren).

Tot slot is aan de verschillende verwachtingseenheden een bepaald beleid gekoppeld, waarmee een archeologische beleidskaart is ontstaan (fase 4). In de navolgende paragrafen wordt per fase een uitgebreide beschrijving van de werkwijze weergegeven.

Tijdens de actualisatie van het kaartmateriaal is een hernieuwde inventarisatie gemaakt van de binnen de gemeente bekende archeologische waarden. Sinds de totstandkoming van de bestaande kaart zijn namelijk veel nieuwe onderzoeken met bijbehorende waarnemingen bekend. Echter, ook de op het kaartmateriaal uit 2010 weergegeven vindplaatsen zijn opnieuw geïnventariseerd, aangezien tijdens het maken van de kaarten in 2010 geen grondige analyse van de data heeft plaatsgevonden. Dit heeft geresulteerd in een geactualiseerde archeologische informatiekaart. De grootste aanpassing op deze kaart betreft naast de toevoeging van de sinds 2010 uitgevoerde onderzoeken en waarnemingen, de toevoeging van relictencarta en verwachtingen met betrekking tot conflictarcheologie.

2.2 Archeologische inventarisatie

Op basis van de bekende gegevens is een overzicht gemaakt van bekende archeologische waarnemingen en vondstmeldingen binnen de gemeente Rhenen. Hiervoor zijn diverse bronnen geraadpleegd, waaronder het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en gegevens uit de literatuur. Ook is voor zover mogelijk gebruik gemaakt van data van het PAN.¹³ Tevens is contact opgenomen met lokale hobby-archeologen en de binnen de gemeente actieve historische verenigingen. Zo is door de gemeente Rhenen een bijeenkomst georganiseerd waarbij de leden van de historische vereniging zijn uitgenodigd.¹⁴ Hierbij zijn topografische kaarten verstrekt met daarop de bekende waarnemingen. Het verzoek was om deze data aan te vullen met nog niet in ARCHIS geregistreerde waarnemingen en om na te gaan of sommige bestaande waarnemingen mogelijk zijn verstoord bij werkzaamheden in het verleden. Er zijn vanuit de heemkundekring echter geen aanvullende gegevens aangeleverd. Vanuit de bij de bijeenkomst aanwezige hobby-archeologen zijn enkele mogelijke aanvullende waarnemingen aangedragen waarvan er uiteindelijk één is overgebleven (zie ook paragraaf 5.2). Bij het Stadsmuseum Rhenen is een

¹¹ Vestigia 2010.

¹² Stiboka 1950.

¹³ <https://portable-antiquities.nl> 2023.

¹⁴ Bij de bijeenkomst op 12 oktober 2023 waren leden van de werkgroep archeologie van de Historische Vereniging Oudheidkamer Rhenen en omstreken aanwezig, alsmede de heer Bert Huisken en de heer Toine Maas.

collectie archeologische vondsten bekend, waarvan een deel al is opgenomen in ARCHIS. Van een groot deel van deze waarnemingen is de exacte ligging echter niet bekend.¹⁵ De heer Maas heeft in het kader van onderhavig onderzoek getracht om de locaties te achterhalen, maar dit bleek onbegonnen werk.

In 2020 heeft het project 'Erfgoed Gezocht' plaatsgevonden. Dit betrof een project waarbij met behulp van vrijwilligers getracht is om met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) nog niet eerder in kaart gebrachte archeologische fenomenen als grafheuvels en Celtic fields te achterhalen. Dit heeft voor de gemeente Rhenen in totaal 42 nieuwe vindplaatsen opgeleverd.

Alle bekende waarnemingen zijn geanalyseerd op betrouwbaarheid (mogelijk alleen administratief geplaatst, mogelijk inmiddels verstoord). De gegevens zijn verzameld in een nieuwe, geactualiseerde database en op de archeologische informatiekaart (bijlage 2) weergegeven. Tijdens de actualisatie zijn niet alleen de sinds 2010 in Archis toegevoegde waarnemingen toegevoegd. In overleg met de gemeente zijn alle waarnemingen, dus ook de waarnemingen uit de periode voor 2010, geanalyseerd. Dit omdat niet duidelijk was of dit in 2010 al was gedaan, aangezien de gemeente niet beschikte over deze gegevens.

Ook de bekende archeologische waarden zijn op de archeologische informatiekaart weergegeven. Het gaat hierbij om AMK-terreinen en archeologische rijksmonumenten.¹⁶ Daarnaast zijn de binnen de gemeente uitgevoerde archeologische onderzoeken op de archeologische informatiekaart geplott.

Er is een aparte historische relictkaart gemaakt waarop de historische elementen binnen de gemeente Rhenen zijn weergegeven (bijlage 3). Hierbij moet gedacht worden aan laat- en (post)middeleeuwse elementen als dorpskernen, waterstaatkundige werken, kerken, molens, etc. Ook de bebouwing buiten de historische kernen zoals deze aanwezig was op kaartmateriaal uit het begin van de 19de eeuw (eerste kadastrale kaarten)¹⁷ is weergegeven. De grenzen van de historische kernen zijn gebaseerd op de eerste kadastrale kaarten.

Nieuw in vergelijking met de bestaande kaarten is dat een aparte kaart vervaardigd is waarop de militaire relict zijn weergegeven (bijlage 4). Het betreft voornamelijk relict uit de Tweede Wereldoorlog, al zijn ook enkele relict uit de middeleeuwen, de 18de eeuw, het Interbellum en de Koude oorlog opgenomen. Deze kaart is door een specialist conflictarcheologie opgesteld.¹⁸ Voor de inventarisatie van deze gegevens is gebruik gemaakt van een verscheidenheid aan bronnen.

Alle bekende vindplaatsen en terreinen zijn geprojecteerd op de topografische ondergrond, waarbij elke archeologische vindplaats dan wel cultuurhistorische relict genummerd is. Deze nummers verwijzen naar een database waarin de verschillende terreinen kort worden beschreven. Op deze wijze is gekomen tot een betrouwbaar overzicht van de tot nu toe bekende archeologische waarden en tal van historische elementen binnen de gemeente Rhenen.

2.3 Landschappelijke en bodemkundige inventarisatie

In fase 2 is de landschappelijke, geomorfologische en bodemkundige opbouw van het gebied geanalyseerd. De archeologische verwachting in een gebied kan namelijk worden opgesteld aan de hand van de landschappelijke kenmerken van een gebied. Immers, mensen hadden in het verleden een sterke voorkeur voor bepaalde delen in het landschap. Gedurende het paleolithicum en het mesolithicum, toen de mens als jagers en verzamelaars in kleine groepen rondtrok, vormden met name overgangsgebieden tussen hooggelegen, droge locaties en laaggelegen natte locaties ideale plekken voor bewoning. Hier had men op korte afstand beschikking over (drink)water en ook voedsel was hier volop aanwezig. Voor zowel de vroege als de late landbouwers was de (natuurlijke) bodemvruchtbaarheid van groot belang.

Vanwege de sterke relatie tussen landschappelijke ligging en bodemtype wordt bij de vervaardiging van archeologische verwachtingskaarten over het algemeen gebruik gemaakt van (gedetailleerde) bodemkaarten en geomorfologische kaarten. In het verleden is gebleken dat bepaalde bodemtypen een goede indicatie zijn voor het voorspellen van de aanwezige (tot nu toe niet ontdekte) archeologische waarden. Een bepaald bodemtype kan dus in grote mate voorspellend zijn voor het al dan niet aanwezig zijn van archeologische waarden, zodat aan dat bodemtype een bepaalde archeologische verwachting kan worden toegekend.

Een probleem bij het vervaardigen van een archeolandschappelijke eenhedenkaart binnen de bebouwde kom (zoals ook in delen van de gemeente Rhenen) is dat op bodemkaarten en geomorfologische kaarten de bebouwde kom veelal niet is gekarteerd. Als gevolg hiervan is voor dergelijke gebieden geen informatie beschikbaar over de (oorspronkelijke) landschappelijke situatie. Soms komt het voor dat voor enkele delen van de bebouwde kom oudere bodemkaarten en

¹⁵ Deze vondsten zijn niet opgenomen in de database, aangezien alleen vondsten zijn opgenomen waarvan exact bekend is waar deze zijn aangetroffen.

¹⁶ Dit betreft terreinen waarvan de archeologische waarde door de RCE is vastgesteld.

¹⁷ RCE 2023.

¹⁸ ma. D. Beckers, onder toezicht van drs. J. van Weerden (werkzaam bij BAAC).

geomorfologische kaarten bestaan van vóór de bebouwing. Dergelijke kaarten, veelal vervaardigd in het kader van grootschalige ruilverkavelingsprojecten, zijn dan ook zeer bruikbaar. Desalniettemin blijven ook op deze kaarten hiaten aanwezig, aangezien er niet binnen de bebouwde kom is gekarteerd. Om toch informatie te krijgen over de oorspronkelijke landschappelijke situatie ter plaatse van de bebouwde kom is ook gebruik gemaakt van historische kaarten, waaronder de kadastrale kaart uit 1832 en de topografische kaart uit circa 1850. Immers, op dergelijke kaarten was een groot deel van de huidige bebouwde kom nog niet bebouwd. Aan de hand van onder andere het grondgebruik (grasland in lage, natte terreinen en akkerland op hoger gelegen, droge terreinen) kan een globale reconstructie worden gemaakt van het landschap en ook het type bodem. Op deze wijze is het aandeel van niet gekarteerde gebieden zo klein mogelijk gehouden.

Om te kunnen komen tot een zo gedetailleerd mogelijke archeolandschappelijke eenhedenkaart en bodemkaart voor de gemeente Rhenen is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Bodemkaart, schaal 1:50.000;¹⁹
- Gedetailleerde bodemkaarten met schaal van 1:10.000. Het gaat hierbij om de *Bodemkaart van de Omgeving van Wageningen* (schaal 1:10.000);²⁰
- Bodemkundige en geologische data verkregen via het DINO-loket;
- Landschappelijke gegevens afkomstig van het reeds bestaande kaartmateriaal van de gemeente Rhenen;²¹
- Geomorfologische kaart, schaal 1:50.000;²²
- Actueel Hoogtebestand Nederland, versie 3;
- Paleografische kaarten;²³
- Landschappelijke gegevens die vermeld staan in de diverse archeologische rapporten;
- Literatuur over de ontwikkeling van het landschap.

2.4 Inventarisatie conflictarcheologie

De afgelopen eeuwen heeft Europa te maken gehad met conflicten van allerlei omvang. Waarbij het in de middeleeuwen vaak nog ging om kleinschalige oorlogen tussen hertogdommen, kreeg ons land in de 20^e eeuw te maken met drie grote conflicten (Eerste Wereldoorlog, Tweede Wereldoorlog en Koude Oorlog). Al die (voorbereidingen op) conflicten hebben in het landschap en de bodem een grote hoeveelheid en verscheidenheid aan sporen nagelaten. Vanwege de vaak specifieke aard en afwijkende wijze van onderzoek naar deze structuren is er voor de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Rhenen een aanvullende verwachting opgesteld voor dit oorlogserfgoed (de Militaire relictkaart, bijlage 4).

Op het grondgebied van de huidige gemeente Rhenen hebben zich tijdens de afgelopen eeuwen sterke militaire ontwikkelingen voorgedaan. Met name vanaf de 18^e eeuw vormde de regio een sleutelpositie in de Grebbelinie, die bedoeld was ter bescherming van de steden in Holland. De Grebbeberg werd in en na de meidagen van 1940 bekend als het toneel van een van de zwaarste gevechten die tijdens de Duitse inval van Nederland hebben plaatsgevonden. Verder zijn bijvoorbeeld tijdens de bezetting verschillende percelen binnen de gemeente in gebruik geweest bij de Duitse *Wehrmacht*, hebben er vliegtuigcrashes plaatsgevonden en werd de regio in 1944 weer frontgebied. Uiteindelijk werd Rhenen pas bevrijd na de capitulatieonderhandelingen in mei 1945. Tijdens de Koude Oorlog zijn er schuilgelegenheden ingericht en zijn er structuren voor de parate troepenmacht van het Nederlandse leger aangebracht.

Op de Militaire relictkaart zijn zeven hoofdperioden onderscheiden waarvan de periode WOII nog is onderverdeeld in specifieke tijdsvakken²⁴. Deze tijdsvakken komen in het hoofdstuk 'historische achtergrond' eveneens aan bod:

- Vroege middeleeuwen;
- Late middeleeuwen;
- 18^e-19^e eeuw;
- WOI;

¹⁹ Stiboka 1966.

²⁰ Stiboka 1950.

²¹ Vestigia 2010.

²² Stiboka 1986.

²³ Vos & de Vries 2018.

²⁴ Perioden waarvan geen indicaties bestaan voor de aanwezigheid van conflictgerelateerde structuren zijn buiten beschouwing gelaten.

- Interbellum;
- Tweede Wereldoorlog (WOII)
 - WOII; mobilisatie
 - WOII; meidagen 1940
 - WOII; bezetting
 - WOII; frontperiode
 - WOII; bevrijding
- Koude Oorlog

Om een zo volledig mogelijk beeld van de ooit aanwezige militaire structuren te verkrijgen zijn, zo ver deze aanwezig zijn, primaire bronnen geraadpleegd. Ten behoeve van het karteren van defensieve structuren uit de periode vóór de mobilisatie van 1914-1918 zijn diverse secundaire bronnen geraadpleegd, evenals stukken en kaarten uit het Nationaal Archief en het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH). Voor de mobilisatieperiode van 1914-1918 en 1939-1940 zijn stukken geraadpleegd uit de archieven van het NIMH en Bureau Inlichtingen. Dit archief omvat ook stukken die betrekking hebben op de afwikkeling van de Genie na de Meidagen van 1940, inundaties in Nederland, topografische kaarten en Duitse dossiers, bevelen en voorschriften. Deze stukken geven inzicht in de inrichting van het militaire landschap tijdens de mobilisatie en de gevechten na de Duitse inval in 1940. Deze informatie is aangevuld met bronnen uit ooggetuigenverslagen, gevechtsverslagen, primair kaartmateriaal, luchtfoto's, archeologische bureauonderzoeken, historisch onderzoek naar ontplofbare oorlogsresten en secundaire literatuur. De basis voor het opstellen van de verwachting voor de bezettingsperiode bestaat met name uit primaire bronnen, die voornamelijk door de Duitse bezetter zijn opgesteld, secundaire literatuur en ooggetuigenverslagen. Verzetsbronnen, zoals de verslagen van Groep Albrecht, vormen hierop een aanvulling en dienen ter verificatie. De frontperiode is uitvoerig gedocumenteerd in geallieerde en Duitse gevechtsverslagen, secundaire literatuur en primair militair kaartmateriaal (zoals *Defense Overprints*). Voorts is er rekening gehouden met locaties die in de populaire literatuur en de herdenkingscultuur een prominente plek innemen. Deze locaties kunnen dienen om bepaalde handelingen aan een locatie te koppelen. Aanvullend zijn er grote aantallen beschikbare luchtfoto's geraadpleegd die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de geallieerde luchtmachtkrachten gemaakt zijn. Daarnaast zijn er luchtfoto's geraadpleegd die voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog zijn gemaakt door Nederlandse diensten. Op basis van luchtfotoanalyse kan een nauwkeuriger beeld ontstaan van de oorlogshandelingen of van militaire of civiele structuren die op een bepaalde locatie aanwezig zijn geweest. Als deze sporen worden geïnterpreteerd kunnen bijvoorbeeld bepaalde handelingen ruimtelijk correct worden toegewezen of er kunnen structuren worden waargenomen die in overige beschikbare bronnen niet vermeld zijn. Voorts zijn er enkele vooronderzoeken OOO²⁵ geraadpleegd, die in het verleden zijn opgesteld door diverse OOO-bedrijven en vrij raadpleegbaar zijn. Een deel van deze onderzoeken is beschikbaar gesteld door de opdrachtgever. Alhoewel deze rapporten een andere onderzoeksopzet en -doel hebben, wordt in deze onderzoeken in detail gekeken naar oorlogshandelingen waarbij munitie in de bodem kan zijn achtergebleven. Zodoende kunnen deze onderzoeken een goede aanvulling vormen op reeds vastgestelde structuren en handelingen, maar kunnen deze geen op zichzelf staande archeologische inventarisatie vormen. Daarnaast zijn rapportages van verschillende in het verleden uitgevoerde archeologische veld- en bureauonderzoeken geraadpleegd²⁶, waaronder ook data van het in 2022 uitgevoerde onderzoeksproject *Scars of War*²⁷ en de Cultuurhistorische Atlas van de Provincie Utrecht (CHAT)²⁸. Uit de inventarisatie van zowel de archeologische als de OOO-onderzoeken blijkt dat de geïnventariseerde sporen uit (met name) de mobilisatieperiode en de meidagen van 1940 regelmatig afwijkingen vertonen met kaartmateriaal uit andere primaire- en secundaire bronnen, die op hun beurt ook weer van elkaar afwijken. Derhalve is de locatie van deze sporen en structuren vastgesteld op basis van een synthese tussen deze bronnen en, bijvoorbeeld, voor deze verwachtingskaart uitgevoerde AHN- en luchtfotoanalyse. Daardoor is een compleet en accuraat beeld ontstaan van de te verwachten sporen. Op enkele locaties, waaronder enkele infanteriestellingen die behoorden tot de Grebbelinie, konden locatiegegevens uit de Groene Serie niet (goed) getoetst worden aan primaire bronnen zoals luchtfotomateriaal. Aangezien deze locaties niet genegeerd kunnen worden, is er besloten deze structuren zo strak afgekaderd mogelijk op de inventarisatiekaart op te nemen. Dit geldt ook voor (vermoede) Duitse verdedigingswerken, objecten en gebeurtenissen die door de geallieerden zijn ingetekend op de zogenoemde *Defense Overprints*. Dit zijn inventarisatiekaarten waarop tijdens de oorlog voor militaire operaties van belang zijnde structuren, objecten en bewegingen zijn ingetekend. Het gaat hier bijvoorbeeld om verdedigingswerken, onderkomens, troepenverplaatsingen en de aanwezigheid van mens en materieel. De informatie die op deze kaarten werd opgenomen was afkomstig van luchtfoto's, veldverkenningen, ondervragingen van krijgsgevangenen en andere verkenningmiddelen. Omdat het voor

²⁵ Opsporen Ontplofbare Oorlogsresten.

²⁶ Bijvoorbeeld Kok & Wijnen 2011.

²⁷ Verkregen via de opdrachtgever.

²⁸ Provincie Utrecht 2023.

deze kaarten geraadpleegde luchtfotomateriaal vaak van later datum is dan de tijdens dit onderzoek beschikbare exemplaren, kunnen niet alle waargenomen structuren getoetst worden aan luchtfotomateriaal (of ander primair bronnenmateriaal). In deze gevallen zijn de locaties zo strak afgekaderd mogelijk opgenomen op de inventarisatiekaart, maar is er in enkele gevallen een buffer noodzakelijk bevonden.

Elke bron kent specifieke beperkingen in het gebruik, waardoor deze combinatie van bronnen noodzakelijk is om een zo gespecificeerd en correct mogelijk beeld te verkrijgen van de in het verleden aangelegde militaire structuren en de inrichting en gebruik hiervan. De individuele beperkingen van bronnen wordt onder andere bepaald door de functie en doel, periode van vervaardigen, omstandigheden waarin deze bron is opgesteld (bijvoorbeeld onder tijdsdruk), compleetheid van de inventaris en de opsteller/vervaardiger zelf. Dit geldt ook voor de geraadpleegde gevechtsverslagen, zowel van Duitse als van geallieerde zijde. Na afloop van de gevechtshandelingen in een bepaald gebied bestond de neiging om de eigen successen te overdrijven en de tegenslagen te bagatelliseren. Voorts verschillen gevechtsverslagen per eenheid in detail en compleetheid, afhankelijk van wie deze opgesteld heeft. Een aanvulling met geallieerde luchtfoto's, die onder wisselende omstandigheden zijn gemaakt, verzetsbronnen met een wisselende betrouwbaarheid en detailniveau en goed onderbouwde secundaire literatuur bieden hierbij dan ook een goede aanvulling. Opgemerkt dient te worden dat op het beschikbare luchtfotomateriaal niet alle relevante structuren zichtbaar hoeven te zijn, omdat deze bijvoorbeeld goed gecamoufleerd zijn, zich tussen of in gebouwde infrastructuur bevinden of op het moment van de opname reeds verwijderd of nog niet aangebracht waren.

De volgende archieven zijn geraadpleegd bij het opstellen van de verwachting:

- Bundesarchiv, Abteilung Militärarchiv, Freiburg (BArch);
- Nationaal Archief, Den Haag (NA);
- National Archives and Records Administration, Washington (NARA);
- Nationaal instituut voor Militaire Historie, Den Haag (NIMH);
- National Collection of Aerial Photography, Edinburgh (NCAP);
- NIOD Instituut voor Oorlogs- Holocaust- en Genocidestudies, Amsterdam (NIOD);
- Regionaal Archief Zuid-Utrecht, Wijk bij Duurstede (RAZU);
- Staatsarchief van de Russische Federatie, Moskou (GARF);
- Utrechts Archief, Utrecht (UA);
- Wageningen University Library, Wageningen. Geoportal: RAF aerial photographs.

2.4.1 Verantwoording selectie van opgenomen structuren

Op de Militaire relictencarta zijn complexen en krijgshandelingen ingetekend die een duidelijke archeologische weerslag kennen of kunnen hebben. Dit betekent dat niet alle locaties waar militaire activiteiten of krijgsgelateerde handelingen hebben plaatsgevonden zijn weergegeven. De redenen hiervoor zijn divers. Zo is er voor gekozen om uitsluitend slagvelden en oorlogshandelingen weer te geven waarbij er een direct contact geweest is tussen de strijdende partijen (waarbij er dus aantoonbaar gevochten is). Daarbij gaat het in het geval van de gemeente Rhenen hoofdzakelijk om gevechten in de meidagen van 1940. Aangenomen kan worden dat er in het geval van opmarsroutes of aanvallen zonder direct contact geen noemenswaardige archeologische weerslag van deze gebeurtenissen verwacht kan worden. Verdedigingswerken, zoals deze bijvoorbeeld in 1939-1940 en 1944-1945 zijn aangelegd binnen het grondgebied van de gemeente, kennen naar verwachting een grote archeologische weerslag. Derhalve zijn zones waarbinnen deze verdedigingswerken zijn aangelegd als vlak opgenomen op de kaart. Waar mogelijk zijn individuele (veld)stellingen, zoals loopgraven of artillerieposities, opgenomen. Rond structuren zoals loopgraven zijn buffers opgenomen ter correctie van de eventuele afwijkingen in georeferencierte luchtfoto's en eventueel aanwezige randstructuren die niet op luchtfoto's zichtbaar hoeven te zijn (zoals borstweringen, munitie- en passeernissen en ondergrondse onderkomens). Opgemerkt dient te worden dat het niet op alle locaties mogelijk was de exacte locatie van waargenomen loopgraven met een (tweede) primaire bron te bevestigen.

Ook crashlocaties van vliegtuigen zijn niet in alle gevallen meegenomen in de analyse. Dit heeft te maken met het feit dat niet alle crashlocaties aan de hand van het beschikbare bronnenmateriaal vastgesteld konden worden. Tevens zijn locaties waar noodlandingen hebben plaatsgevonden, of locaties waar vliegtuigen in de lucht in vergaande mate zijn gedesintegreerd niet ingetekend, aangezien deze in veruit de meeste gevallen slechts een oppervlakkige of geen vondststrooiing tot gevolg hebben en derhalve weinig tot geen additionele informatiewaarde dragen uit archeologisch perspectief. Ook de vele inkwartieringsadressen, geparkeerde voertuigen, mangaten (niet te verwarren met schuttersputten), hoofdkwartieren of andere militaire burelen zijn vanwege het kortstondige gebruik en de verwachte minimale archeologische weerslag (binnen bestaande gebouwen) niet als archeologische verwachting aangemerkt.

Uitzonderingen daarop zijn gevallen waarbij verwacht wordt dat er veel materiaal achtergebleven of gedumpt is, zoals inkwarteringen in perioden dat reguliere vuilophaaldiensten niet (meer) functioneerde. Ook eventueel aanwezige versperringen en mijnenvelden zijn niet in alle gevallen weergegeven. Mijnenvelden zijn vaak na de Tweede Wereldoorlog geruimd, laten in beperkte mate sporen na en zijn vaak uitgebreid gedocumenteerd in de archieven van de EODD, waardoor de additionele informatiewaarde gering is. Ook locaties waar tijdens de bezettingsperiode bombardementen of beschietingen hebben plaatsgevonden zijn om deze reden niet meegenomen in de verdere analyse. Ditzelfde geldt ook voor uitwerkingen van munitie, zoals bom- of granaatkraters. Ook hier bestaan uitzonderingen in het geval er duidelijke indicaties zijn dat er materiaal terecht is gekomen in die structuren. Voorts zijn de locaties van opzettelijke vernielingen van civiele structuren zoals bruggen en wegen niet weergegeven op de kaart, aangezien deze naar verwachting geen aanvullende informatiewaarde kennen.

Ondanks dat de uit de bronnen bekende militaire complexen en structuren zo goed mogelijk op de Militaire relictencarta zijn ingetekend, kunnen er binnen de lege zones losse, kleinere en/of kortstondig gebruikte/aangelegde structuren aanwezig zijn die niet in de geraadpleegde of beschikbare bronnen teruggevonden zijn. Het kan onder andere gaan om veldgraven, crashlocaties waarvan de locatie niet specifiek geïdentificeerd kon worden, dumplocaties, losse wapenopstellingen en tijdelijke of civiele schuilkelders die niet op de kaart zijn ingetekend. Vanwege de aard van de raadpleegbare luchtfoto's kan het zijn dat niet alle structuren die zichtbaar kunnen zijn op niet openbare luchtfoto's zijn meegenomen in de analyse.

2.5 Archeologische verwachtingskaarten

Om te kunnen komen tot een archeologische verwachtingskaart is een analyse gemaakt waarbij is onderzocht waar de bekende archeologische waarnemingen zich op de nieuw gemaakte archeolandschappelijke en bodemeenhedenkaarten bevinden. Zoals in paragraaf 2.3 al kort is genoemd, liggen archeologische vindplaatsen namelijk niet willekeurig verspreid door het landschap, maar blijken ze veelal te liggen in landschappelijke zones die in het verleden geschikt waren voor bewoning of specifieke activiteiten als vuursteenwinning. Ook de bodemvruchtbaarheid speelde vanaf de introductie van landbouw een grote rol. Als gevolg hiervan zijn gebieden aan te wijzen waar veel archeologische vindplaatsen dicht bij elkaar liggen, terwijl in andere gebieden tot op heden nauwelijks archeologische resten zijn gevonden. Op basis van kennis over de relatie tussen het nederzettingspatroon en het landschap kunnen voorspellingen worden gedaan over de plaatsen waar nederzettingen aangetroffen kunnen worden. Dergelijke voorspellingen zijn vooral belangrijk voor de perioden tot de late middeleeuwen, waarvoor historische bronnen (zeer) schaars zijn (Romeinse tijd/vroege middeleeuwen) of ontbreken (prehistorie) en cartografische bronnen geheel ontbreken. Voor de late middeleeuwen zijn meer historische bronnen beschikbaar (al is uit deze periode geen kaartmateriaal beschikbaar) terwijl voor de nieuwe tijd relatief veel historische bronnen en kaartmateriaal beschikbaar zijn.

Er is met behulp van de landschappelijke eenhedenkaart en de bodemkaart enerzijds en de archeologische informatiekaart anderzijds, een tweetal verwachtingskaarten vervaardigd. Het betreft de verwachtingskaart voor Jagers en Verzamelaars²⁹ en de verwachtingskaart voor de landbouwsamenlevingen en de Staatssamenleving.³⁰ In beide gevallen is vlakdekkend en op perceelsniveau zichtbaar welke archeologische verwachting er geldt voor een bepaald terrein. Deze verwachting is een weergave van het voor de betreffende kaart gebruikte verwachtingsmodel dat op basis van de voorgaande fasen is opgesteld. Hierbij is per kaart rekening gehouden met de bruikbaarheid van de verschillende (landschappelijke) eenheden voor activiteiten behorend tot de archeologische complextypen bewoning, verdediging, begraving, economie, infrastructuur en rituele activiteiten. Op de gebruikte modellen zal in hoofdstuk 6 uitgebreid worden ingegaan.

Het verschil tussen de verschillende verwachtingszones is een verschil in relatieve dichtheid van te verwachten archeologische vindplaatsen. In een zone met een hoge archeologische verwachting is, op basis van de huidige kennis binnen de archeologische wetenschap, een grotere dichtheid aan archeologische vindplaatsen te verwachten dan in zones met een lage verwachting. De verwachtingszones doen echter geen uitspraak over de potentiële waarde van eventuele vindplaatsen. Deze waarde is namelijk afhankelijk van verscheidene parameters, zoals de gaafheid van de vindplaats maar ook de mate waarin het type vindplaats binnen de regio voorkomt.

Jagers en Verzamelaars

De archeologische verwachtingskaart 'Jagers en Verzamelaars' bestaat uit de archeologische verwachtingslaag, geprojecteerd op de topografische ondergrond. De archeologische verwachtingslaag is onderverdeeld in een achttal zones, te weten;

²⁹ (laat-)paleolithicum-mesolithicum.

³⁰ neolithicum-nieuwe tijd.

- Een zone waarbinnen een hoge verwachting geldt op het voorkomen van resten van jagers en verzamelaars. Het gaat hierbij voornamelijk om resten van bewoning (jachtkampementen).
- Een zone waarbinnen een middelhoge verwachting geldt op het voorkomen van resten van jagers en verzamelaars. Ook hierbij gaat het voornamelijk om resten van bewoning (jachtkampementen).
- Een zone waarbinnen natte contextresten van jagers en verzamelaars worden verwacht. Het gaat hierbij voornamelijk om resten van rituele activiteiten (offergiften), maar ook van bewoning (dumpsites) en resten van jacht en visserij.
- Een zone met een lage verwachting op resten van jagers en verzamelaars.
- Een zone zonder verwachting op resten van jagers en verzamelaars aan het huidige oppervlak, maar waar op grotere diepte nog wel resten van jagers en verzamelaars aanwezig kunnen zijn (stuifduinen).
- Met plaggendekken afgedekte gebieden binnen de zones met een (middel)hoge verwachting op resten van jagers en verzamelaars. De kans op het aantreffen van onverstoorde vindplaatsen wordt hier het grootst geacht (goede conservering).
- een zone zonder verwachting, aangezien de bodem ter plaatse is verstoord.
- Een zone aangeduid als aandachtsgebied, aangezien de bodem ter plaatse mogelijk is verstoord.

Naast de zones met een verwachting op resten van jagers en verzamelaars zijn ook de terreinen aangegeven waarvan met zekerheid bekend is dat zich in de ondergrond archeologische waarden bevinden. Het gaat hierbij om bekende archeologische vindplaatsen uit het paleolithicum en het mesolithicum, zoals ook weergegeven op de archeologische informatiekaart. Op de verwachtingskaart zijn de vindplaatsen echter 'gescreend', waarbij alleen de vindplaatsen die kunnen duiden op de aanwezigheid van een kampement/nederzetting en die in de zone met een lage archeologische verwachting liggen, zijn gebufferd. Het betreft tevens terreinen met vindplaatsen van jagers en verzamelaars zoals deze voorkomen op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) van de RCE. Ook de door de RCE als Rijksmonument aangewezen terreinen met vindplaatsen van jagers en verzamelaars zijn op deze verwachtingskaart weergegeven.

Landbouw- en Staatssamenleving

De archeologische verwachtingskaart 'Boeren- en Staatse samenleving' bestaat eveneens uit de archeologische verwachtingslaag, geprojecteerd op de topografische ondergrond. De archeologische verwachtingslaag is in dit geval onderverdeeld in een negental zones, te weten;

- Een zone waarbinnen een hoge verwachting geldt op het voorkomen van resten van landbouwers en/of de Staatse samenleving. Het gaat hierbij om resten van bewoning, verdediging, begraving, economie en infrastructuur.
- Een zone waarbinnen een hoge verwachting geldt op het voorkomen van resten van historische elementen uit de Staatse samenleving (of late middeleeuwen).
- Een zone waarbinnen een middelhoge verwachting geldt op het voorkomen van resten van landbouwers en/of de Staatse samenleving. Ook hierbij gaat het voornamelijk om van bewoning, verdediging, begraving, economie en infrastructuur.
- Een zone waarbinnen natte contextresten van landbouwers worden verwacht. Het gaat hierbij voornamelijk om resten van rituele activiteiten (offergiften), maar ook van bewoning (dumpsites), infrastructuur en jacht en visserij.
- Een zone met een lage verwachting op resten van landbouwers en/of de Staatse samenleving.
- Een zone zonder verwachting op resten van landbouwers aan het huidige oppervlak, maar waar op grotere diepte nog wel resten van landbouwers aanwezig kunnen zijn (stuifduinen).
- Met plaggendekken afgedekte gebieden binnen de zones met een (middel)hoge verwachting op resten van landbouwers en/of de Staatse samenleving. De kans op het aantreffen van onverstoorde vindplaatsen wordt hier het grootst geacht (goede conservering). Voor wat betreft eventuele resten uit de Staatssamenleving gaat het hierbij voornamelijk om resten van economische aard (landbouwactiviteiten).
- een zone zonder verwachting, aangezien de bodem ter plaatse is verstoord.
- Een zone aangeduid als aandachtsgebied, aangezien de bodem ter plaatse mogelijk is verstoord.

Naast de zones met een verwachting op resten van de landbouw- en Staatssamenleving zijn ook de terreinen aangegeven waarvan met zekerheid bekend is dat zich in de ondergrond archeologische waarden bevinden. Het gaat hierbij om bekende archeologische vindplaatsen uit de periode neolithicum - nieuwe tijd, zoals ook weergegeven op de archeologische informatiekaart. Op de verwachtingskaart zijn de vindplaatsen echter 'gescreend', waarbij alleen de vindplaatsen die kunnen duiden op de aanwezigheid van een nederzetting, begraving, economische activiteit, infrastructuur en/of rituele activiteiten en die in de zone zonder archeologische verwachting liggen, zijn gebufferd. Daarnaast gaat het om terreinen waar op basis van oud kaartmateriaal bekend is dat hier vindplaatsen aanwezig kunnen zijn. Hierbij moet worden gedacht kerken, kapellen, molens, erven ect. Daarnaast zijn ook de historische dorpskernen zoals deze voorkomen op de oudste kadastrale kaart uit het begin van de 19de eeuw weergegeven, alsmede terreinen met vindplaatsen van de landbouw- en staatssamenleving die voorkomen op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) van de RCE. Ook de door de RCE als Rijksmonument aangewezen terreinen met vindplaatsen van de landbouw- en staatssamenleving zijn op deze verwachtingskaart weergegeven.

2.6 Verstoringen en gebieden met geringe informatie

De verwachtingskaarten geven de archeologische verwachting weer in de situatie waarbij de oorspronkelijke ondergrond niet is aangetast. Door allerlei graafwerkzaamheden in het recente verleden zoals ontgroningen, egalisatie en bebouwing is de oorspronkelijke ondergrond, en daarmee de mogelijk aanwezige archeologische resten, plaatselijk verstoord. Om die reden zijn de terreinen waarvan bekend is dat in het recente verleden substantiële graafwerken hebben plaatsgevonden waardoor de ondergrond mogelijk verstoord is, op een verstoringkaart weergegeven (bijlage 7). De verstoringen zijn tevens op de verwachtingskaarten weergegeven. Hiertoe zijn de volgende gegevens gebruikt;³¹

- Actueel Hoogtebestand Nederland: Op het AHN-3 zijn terreinen met onnatuurlijke lineaire of rechthoekige structuren zichtbaar die lager liggen dan omringende terreinen. Dit betekent dat de bodem in dergelijke percelen afgegraven of geëgaliseerd is.
- gegevens die staan aangegeven op de bodem- en geomorfologische kaart.

Van veel van de getraceerde verstoringen is duidelijk dat ter plaatse geen archeologische resten meer te hoeven worden verwacht. Hier is de bodem dermate diep verstoord dat eventuele archeologische vindplaatsen niet meer aanwezig zijn. In sommige gevallen is het echter niet mogelijk om op basis van de beschikbare gegevens na te gaan in welke mate de graafwerkzaamheden invloed hebben gehad op de eventuele archeologische resten. Ook deze informatie is wel verwerkt op de archeologische verwachtingskaarten. Deze terreinen of percelen worden echter niet direct vrijgesteld van archeologisch onderzoek. De bodemverstoringen zijn als 'signalerende kaartlaag' opgenomen en dienen nog te worden getoetst aan de hand van de voorgenomen ingrepen. Het is namelijk mogelijk dat archeologische waarden nog onder de verstoorde grond aanwezig zijn.

2.7 De archeologische beleidskaart

Aan zowel de bekende archeologische waarden als de gebieden waar op basis van de modellen archeologie wordt verwacht, is in fase 4 een beleid gekoppeld, resulterend in een beleidskaart (bijlage 10). Middels deze beleidskaart kan worden nagegaan hoe om te gaan met terreinen met een archeologische waarde of terreinen waar archeologische resten verwacht worden in het ruimtelijk beleid. Op deze wijze worden eventueel aanwezige archeologische waarden in de bodem op een juiste en zorgvuldige manier behandeld. De archeologische beleidskaart moet gebruikt worden als dubbelbestemming op de omgevingsplankaart.

De beleidskaart is grotendeels een rechtstreekse afgeleide van de beide archeologische verwachtingskaarten, waarbij de beide verwachtingskaarten zijn geïntegreerd tot één kaart. De verschillende landschappelijke eenheden van de verwachtingskaart voor Jagers en Verzamelaars en de verschillende bodemkundige eenheden van de verwachtingskaart voor Boeren- en Staats samenlevingen zijn op basis van hun gemeenschappelijke verwachting samengevoegd tot een aantal categorieën waaraan beleid is gekoppeld. Er is echter een aantal categorieën toegevoegd. Het betreft hier uiteraard de gebieden met een bekende archeologische waarde (AMK-terreinen en archeologische Rijksmonumenten). Maar ook zijn enkele historische elementen aan deze kaart toegevoegd. Sommige cultuurhistorische waarden (zoals bijvoorbeeld de historische kern, maar ook puntlocaties als kerken) zijn (potentiële) archeologische vindplaatsen. Vandaar dat cultuurhistorie en archeologie niet los van elkaar kunnen worden gezien. Zo zijn op de beleidskaart zones gemarkeerd met een bepaalde archeologische verwachting, gebaseerd op de aanwezigheid van een cultuurhistorisch

³¹ Veel provincies hebben de beschikking over een ontgroningenkaart of een kaart waarop de verleende ontgrondingsvergunningen zijn weergegeven. Dit kunnen nuttige kaarten zijn bij het achterhalen van verstoringen. De provincie Utrecht beschikt echter niet over een dergelijke kaart.

element. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan een zone rond een kerk of een oud erf waarvan vermoed wordt dat deze een middeleeuwse oorsprong heeft.

Op deze wijze is de archeologische beleidskaart onderverdeeld in een zevental categorieën. Aan elke categorie zijn bepaalde beleidsregels gekoppeld. Het betreft de volgende categorieën, geprojecteerd op de topografische ondergrond:

- Categorie 1; deze categorie bestaat uit de wettelijk beschermde Archeologische Rijksmonumenten.
- Categorie 2; deze categorie bestaat uit de AMK-terreinen en gewaardeerde vindplaatsen.
- Categorie 3; deze categorie bestaat uit de historische dorpskernen en de gebufferde historische elementen. Tot deze categorie behoren ook de gebieden waaraan op basis van de modellen een hoge verwachting is toegekend op het voorkomen van archeologische resten van jagers en verzamelaars zoals weergegeven op de betreffende verwachtingskaart.
- Categorie 4; deze categorie bestaat uit de gebieden waarbinnen op basis van de modellen een hoge verwachting op resten van boeren- en Staatse samenlevingen geldt.
- Categorie 5; deze categorie bestaat uit zones waarbinnen op basis van de modellen een middelhoge verwachting op resten van zowel jagers en verzamelaars als boeren- en Staatse samenlevingen geldt. Ook de zones met een verwachting op bijzondere, aan water gerelateerde datasets behoren tot deze categorie, evenals de relevante zones met een verwachting op aan militaire activiteiten gerelateerde vindplaatsen.
- Categorie 6; deze categorie bestaat uit gebieden met een lage archeologische verwachting voor alle perioden.
- Categorie 7; deze categorie bestaat uit afgegraven dan wel vergraven gebieden waarin geen archeologische resten worden verwacht. Ook de reeds volledig onderzochte en vrijgegeven terreinen behoren tot deze categorie.

Per bovenstaande eenheid is het betreffende beleid beknopt op de kaart weergegeven.

2.8 Beperkingen van een verwachtingskaart

De in onderhavig rapport beschreven archeologische verwachtingskaarten en de hiervan afgeleide beleidskaart zijn met de grootst mogelijke zorgvuldigheid tot stand gekomen en zijn gebaseerd op de huidige stand van archeologische kennis. Zo is bijvoorbeeld veel moeite gedaan om de ARCHIS-gegevens aan te vullen met vindplaatsen die (nog) niet waren geregistreerd, met name door archiefonderzoek en met behulp van lokale hobby-archeologen en de binnen de gemeente actieve oudheidkundige vereniging. Dit wil echter niet zeggen dat hiermee alle bekende vindplaatsen ook daadwerkelijk zijn gelokaliseerd. Mogelijk is tijdens ploegwerkzaamheden een vindplaats opgeploegd, zonder dat de boer dit heeft doorgegeven aan de lokaal geïnteresseerden, dan wel het bevoegd gezag. Dit soort eventueel verlies aan data is niet te voorkomen, ook al gezien de beperkte hoeveelheid tijd die beschikbaar is voor een dergelijk onderzoek. Dit houdt impliciet in dat de verwachtingskaart ook niet 100% betrouwbaar kan zijn. Het woord *verwachting* zegt het ook al, het betreft een zo goed mogelijk onderbouwde verwachting. Zonder een archeologisch veldonderzoek kan niet met zekerheid worden vastgesteld of er wel of geen archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. De verwachtingskaart is een instrument om eventuele archeologische waarden zo goed mogelijk te beschermen. Het kan echter voorkomen dat in een gebied waaraan om allerlei beargumenteerde redenen geen verwachting is gekoppeld, tijdens bouwwerkzaamheden toch belangrijke archeologische waarden aanwezig blijken te zijn. Bijvoorbeeld omdat er sprake is van kennislacunes, als gevolg waarvan de huidige theorieën niet altijd volledig genoeg zijn om tot de juiste verwachting te kunnen komen. Ook de aanwezigheid van bebouwing in dorpen en steden maken het 'voorspellen' van de aanwezigheid van archeologische resten erg moeilijk. Dit geldt eveneens voor het voorspellen van de gaafheid van een eventuele archeologische vindplaats. In de bewoningskernen kan namelijk sprake zijn van verstoring vanwege de aanwezige bebouwing. De aanwezigheid van archeologische resten en de gaafheid hiervan kan alleen op basis van veldonderzoek worden vastgesteld. Het is goed om hiervan bewust te zijn bij het gebruik van een archeologische beleidskaart.

Planontwikkelingen waarbij bodemverstorende activiteiten zullen plaatsvinden, dienen vanuit archeologisch oogpunt bij voorkeur voornamelijk in gebieden met een lage verwachting te worden gepland. Zoals hierboven is uiteengezet betekent dit echter niet dat op dergelijke locaties geen archeologische resten aanwezig zijn. De verwachting is dat de kans op archeologie hier echter significant lager is dan in zones met een middelhoge tot hoge archeologische verwachting.

3

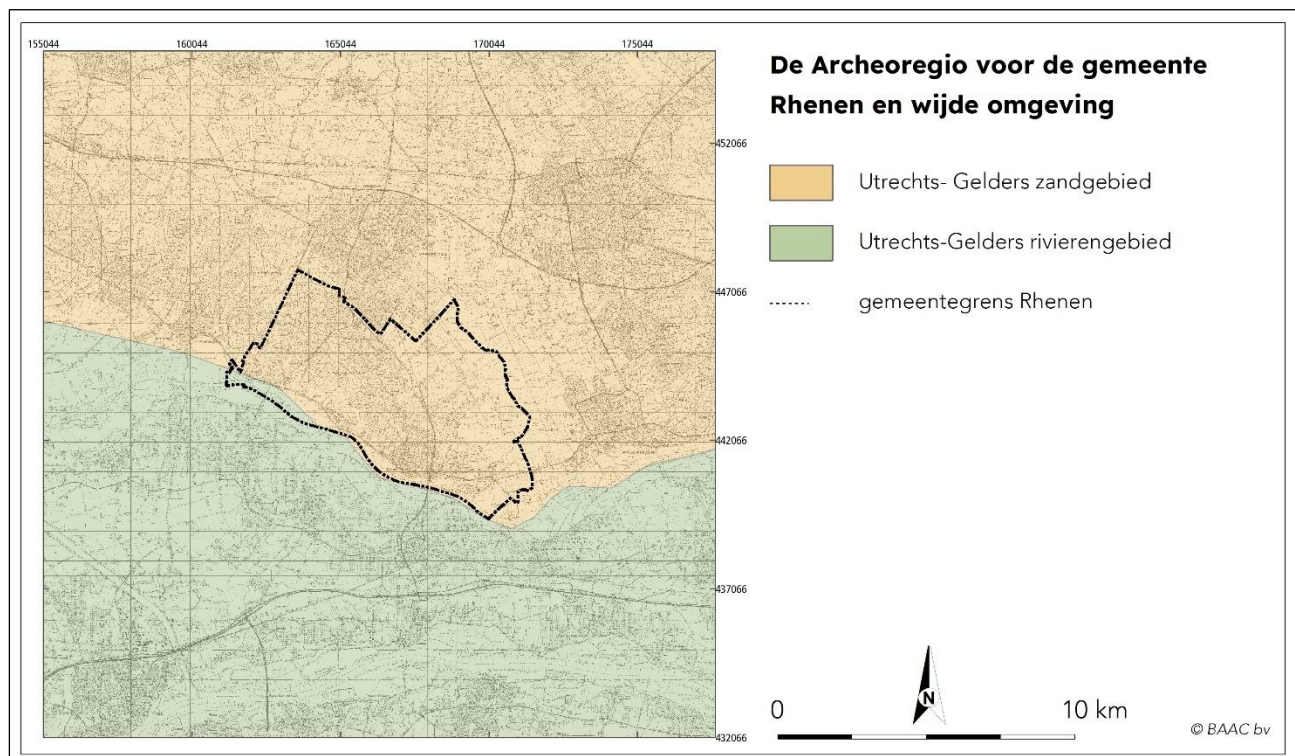
Landschappelijke ontwikkeling

3.1 Landschappelijke ontwikkeling

3.1.1 Inleiding

De bodemopbouw is sterk gerelateerd aan het landschap waarin men zich bevindt. De afzettingen waarin de bodem is gevormd (moedermateriaal) en de grondwaterstand hebben grote invloed op de bodemvorming. De verspreiding van archeologische vindplaatsen vertoont over het algemeen een duidelijke relatie met het landschap en de bodemgesteldheid. Bewoning vindt voornamelijk plaats op de hoger gelegen en daarmee de drogere delen van het landschap. In de periode dat de mensen als jagers en verzamelaars leefden (paleolithicum tot neolithicum, bijlage 1), vormden met name de overgangen in het landschap gunstige bewoningslocaties, vanwege de aanwezige biodiversiteit. In de periode dat mensen als landbouwers leefden (neolithicum tot en met nieuwe tijd, bijlage 1), was naast de beschikbaarheid van water ook de natuurlijke bodemvruchtbaarheid belangrijk voor locatiekeuze en de meer permanente vestiging van nederzettingen.

De gemeente Rhenen bevindt zich nagenoeg geheel binnen de archeoregio 'Utrechts-Gelders zandgebied'. Alleen een smalle zone aan de zuidzijde van de gemeente (grenzend aan de Nederrijn) wordt gerekend tot het Utrechts-Gelders rivierengebied (zie afbeelding 3.1).³² Een archeoregio is een regio met vergelijkbare landschappelijke en archeologische kenmerken. De gebieden binnen een archeoregio kunnen bij de bepaling van de archeologische verwachting onderling vergeleken worden.³³ Komen in een gebied veel vindplaatsen op een bepaald bodemtype of op een bepaalde landschapsvorm voor, dan geldt dat meestal ook voor de overige gebieden binnen de archeoregio.

Afb. 3.1 De ligging van de gemeente Rhenen binnen de archeoregio's Utrechts- Gelders zandgebied en het Utrechts- Gelders rivierengebied (RCE 2023).

³² RCE 2023.

³³ Archeoregio: Relatief groot gebied waarbinnen zowel in de wordingsgeschiedenis als in ruimtelijke zin een zeker verband bestaat tussen archeologie en landschap. In Nederland zijn zeventien archeoregio's gedefinieerd die het geografisch kader vormen voor het onderzoek van het bodemarchief.

De provincie Utrecht heeft, los van de nationale archeoregio's, de provincie ingedeeld in verschillende regio's met elk hun eigen archeologische kenmerken. Binnen de gemeente Rhenen komen drie van dergelijke regio's voor. Het betreft van noord naar zuid de *Gelderse Vallei*, de *Utrechtse Heuvelrug* en de *Nederrijn en Lek*.³⁴

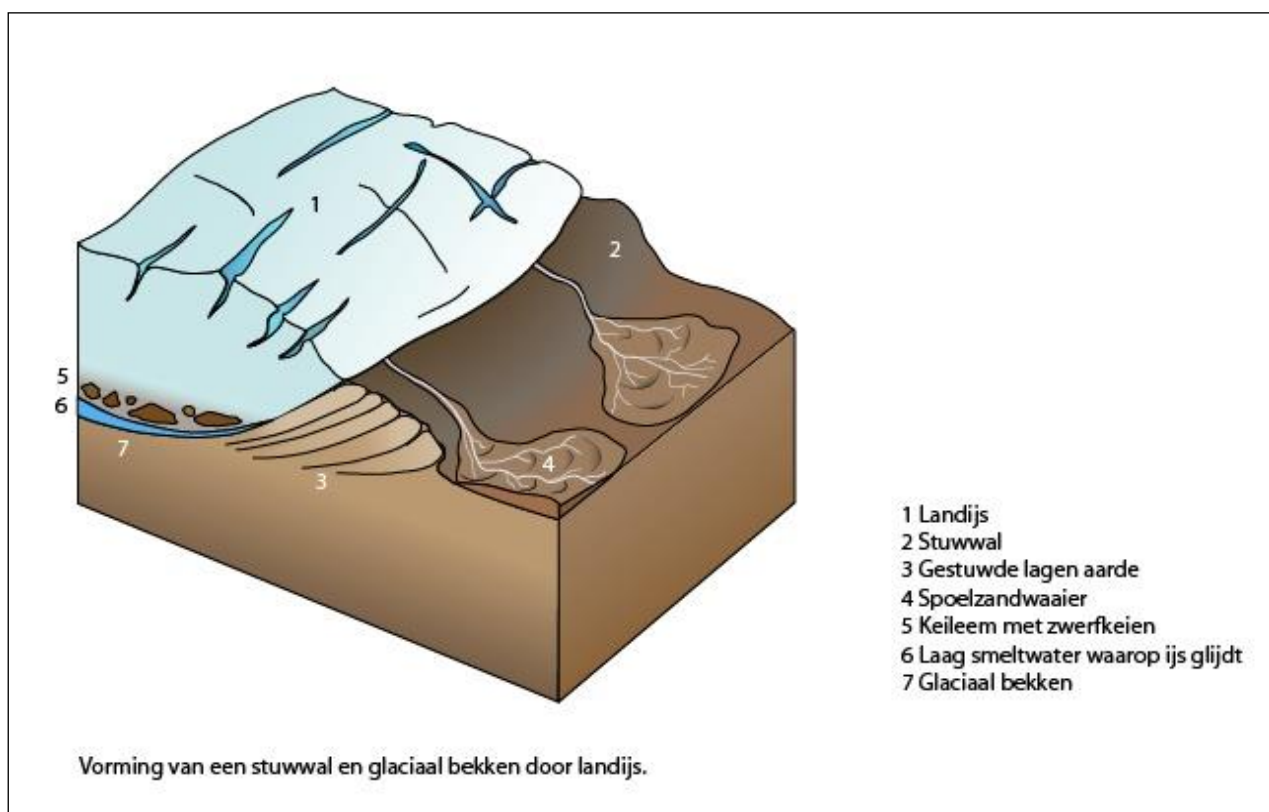
Om te kunnen komen tot een archeologische verwachtingskaart dient eerst inzicht te worden verkregen in de landschappelijke ontwikkeling van het gebied. In het licht van bovenstaande zal in de volgende paragrafen worden ingegaan op het ontstaan van het landschap binnen de gemeente Rhenen.

3.1.2 Pleistoceen

Gedurende het Pleistoceen (2,5 miljoen jaar tot 11.650 jaar BP) zijn er verscheidene zeer koude perioden geweest (glacialen/ijstijden), afgewisseld met warmere perioden (interglacialen). Met name de laatste twee ijstijden (het Saalien en het Weichselien)³⁵ zijn in grote mate bepalend geweest voor de vorming van het huidige landschap.

Saalien

Gedurende de voorlaatste ijstijd, het Saalien (370.000-130 jaar BP)³⁶, was Nederland gedurende verschillende fases gedeeltelijk met een dik pakket landijs bedekt dat zich vanuit Scandinavië naar het zuiden toe bewoog. In deze periode werden als gevolg van het zich verplaatsende landijs in verschillende stadia de in de ondergrond aanwezige afzettingen opgestuwd en werden de stuwwalcomplexen van de Utrechtse Heuvelrug, de Veluwe, Nijmegen en het Montferland gevormd.

Afb. 3.2 De schematische weergave van de vorming van een stuwwal.³⁷

Voor de komst van het landijs stroomden zowel de Rijn als de Maas in noordelijke richting naar zee. Hierbij werden dikke pakketten grindhoudend grof zand afgezet, met plaatselijk leemhoudende fijne zandlagen of leemlagen. Dit sediment wordt gerekend tot de Formatie van Urk en de Formatie van Beegden.³⁸ Binnen de gemeente Rhenen was de invloed van de Rijn het grootst. Afzettingen van de oer-Maas worden hier in mindere mate aangetroffen.

Gedurende de oudste fase van de maximale landsuitsuitbreiding tijdens het Saalien, bevond zich in de Gelderse Vallei een grote ijstong. Deze tong, met een dikte van minsten 225 meter,³⁹ breidde zich in zuidoostelijke richting uit. Als gevolg

³⁴ <https://www.provincie-utrecht.nl> 2024.

³⁵ Respectievelijk 370.000 tot 130.000 jaar BP en 115.000 tot 10.000 jaar BP.

³⁶ BP = aantal werkelijke jaren voor 1950 AD.

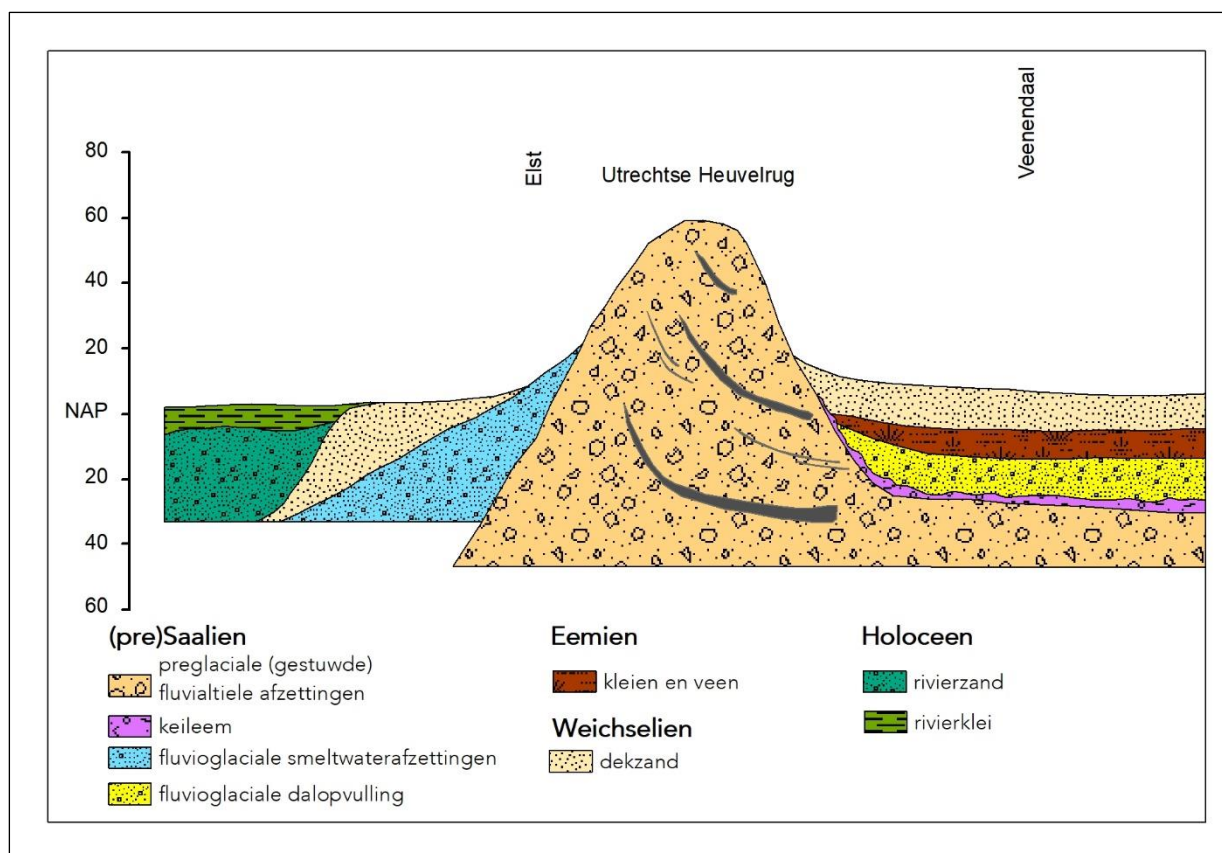
³⁷ www.geologievannederland.nl 2024.

³⁸ De Mulder et al. 2003.

³⁹ Berendsen 2008.

van de hoge druk onder de aanwezige ijskap in combinatie met de aanwezigheid van grofzandig fluviaal sediment aan het oppervlak, trad stagnatie van de ijsstroom op. Hierdoor kon zowel in verticale als in horizontale zin erosie optreden.⁴⁰ Het gevolg was het ontstaan van een groot en diep glaciaal bekken. De basis van dit bekken bevindt zich ter hoogte van de Flevopolder op een diepte van meer dan 100 m – NAP. Het bekken van de Gelderse Vallei is ter hoogte van de gemeente Rhenen veel minder diep (20 á 30 m – NAP).

Het landijs nam puin en grind met zich mee. Door het uitsmelten van puin uit het landijs in combinatie met materiaal dat door het schuiven van het ijs over de ondergrond werd vernalen, werd keileem gevormd. Keileem is een mengsel van stugge leem met grote stenen en wordt bijvoorbeeld in grote delen van Drenthe in de ondiepe ondergrond aangetroffen. Vandaar dat dit sediment tot de Formatie van Drenthe wordt gerekend.⁴¹ Keileem is relatief ondoorlatend en heeft een grote invloed op de grondwaterstanden. Ook in de gemeente Rhenen is keileem aanwezig. In de Gelderse Vallei, aan de noordoostzijde van de gemeente, bevindt het zich op een diepte van circa 20 à 30 meter – NAP. Aan de noordflank van de Utrechtse Heuvelrug bevindt dit keileem zich op minder grote diepte.⁴² Ook op de stuwwallen was een dun pakket keileem aanwezig, maar dat is als gevolg van erosie in de loop van de millennia grotendeels verdwenen. Veelal is hier slechts nog een dunne keienbestrooiing van over.⁴³

Afb. 3.3 Schematische weergave van de geologische bodemopbouw in een dwarsprofiel over de Utrechtse Heuvelrug tussen Veenendaal en Elst (naar Stiboka 1973).

De zanden en grinden werden door het landijs vanuit het glaciaal bekken naar de randen van het ijs gestuwd en vormden zo de nu in het landschap nog zo kenmerkende stuwwallen (zie afbeeldingen 3.2 en 3.4). In Nederland zijn de hoogste stuwwallen op de Veluwe tot meer dan 100 meter opgestuwd. De Utrechtse Heuvelrug is minder hoog, met als hoogste punt de Amerongse Berg op 70 m + NAP. Binnen de gemeente Rhenen reikt het hoogste punt ter plaatse van de Elsterberg tot circa 64 m + NAP. De meest zuidelijke uitloper van de Utrechtse Heuvelrug omvat een groot deel van de gemeente Rhenen en is daarmee verantwoordelijk voor het grote reliëfverschil binnen de gemeente.

Binnen de stuwwallen zijn zogenaamde schollen herkenbaar. Dit betreft grote pakketten van grinden en zanden die door het ijs in zijn geheel zijn opgestuwd. Als gevolg daarvan staan deze lagen nu scheef en liggen ze hoger dan ze oorspronkelijk zijn afgezet. Binnen de Utrechtse Heuvelrug zijn 20 verschillende schollen bekend, afkomstig uit de

⁴⁰ Berendsen 2008.

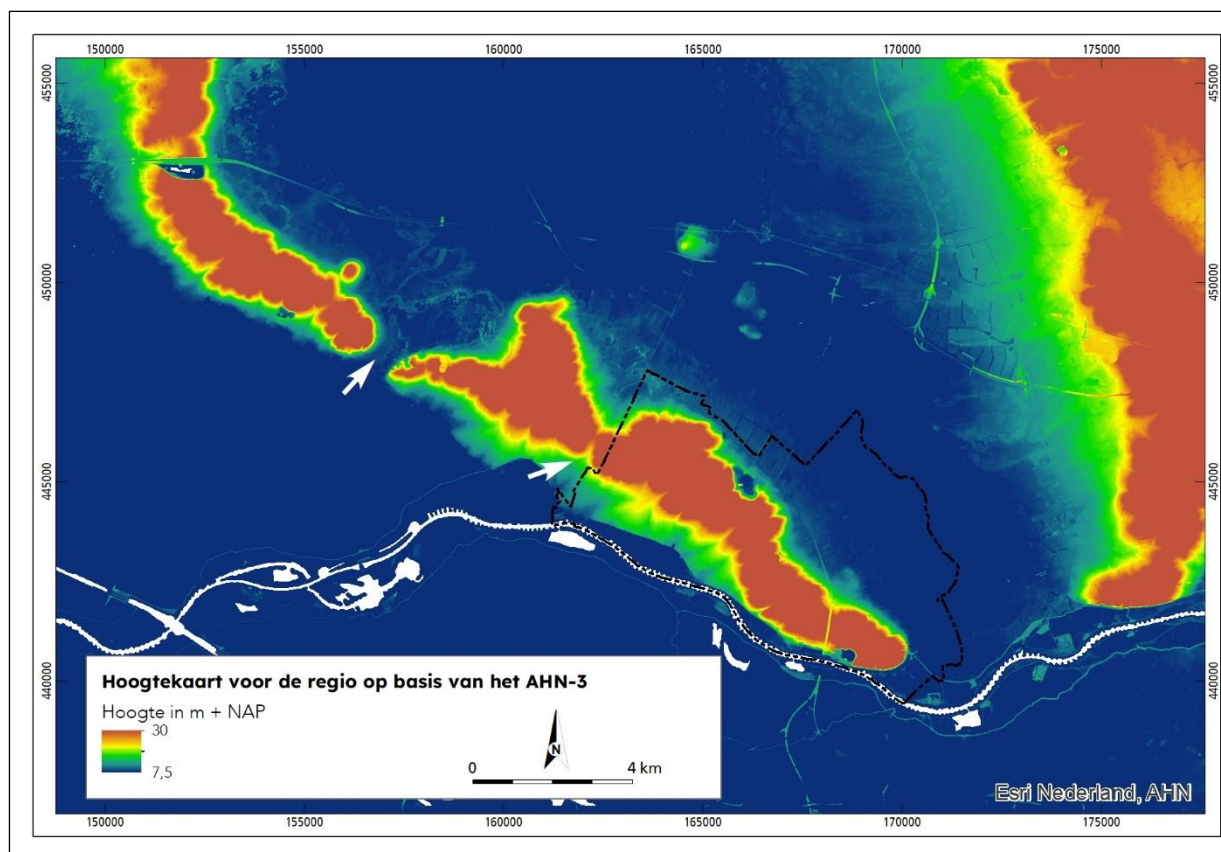
⁴¹ Bosch 1990.

⁴² Dinoloket 2024.

⁴³ Stiboka 1973.

Gelderse Vallei. De schollen hebben een lengte van gemiddeld 250 meter en een dikte van maximaal 25 meter.⁴⁴ De schollen kunnen sterk in samenstelling variëren, met als gevolg dat er op korte afstanden grote lithologische verschillen aanwezig zijn en zelfs verschillende grondwaterstanden.

Aan het einde van het Saalien steeg de temperatuur en smolt het landijs. Het smeltwater zocht haar weg langs de laagstgelegen punten van de stuwwallen. Op sommige plekken werd de stuwwal als gevolg hiervan zo sterk aangetast dat ter plekke brede openingen ontstonden. Dit worden ijssmeltwaterdalen genoemd. Een mooi voorbeeld hiervan betreft de Darthuizerpoort bij Leersum op circa 6 km ten noordwesten van de gemeente Rhenen. Dit betreft het grootste en diepste ijssmeltwaterdal in de Utrechtse Heuvelrug. Pal ten noordwesten van de gemeente Rhenen bevindt zich een kleiner ijssmeltwaterdal. In afbeelding 3.4 zijn de ijssmeltwaterdalen middels de witte pijlen weergegeven.

Afb. 3.4 De hoogtekaart voor de regio van de gemeente Rhenen op basis van het AHN-3. Middels de bruine tinten zijn de hooggelegen stuwwallen goed als zodanig zichtbaar. Middels de witte pijlen is de ligging van de ijssmeltwaterdalen weergegeven.

Het door het smeltwater meegevoerde grove zand en grind werd aan de zuidwestzijde van de Utrechtse Heuvelrug weer afgezet als zogenaamde fluvioglaciale afzettingen en vormden grote puinwaaiers aan de voet van de stuwwal. Dergelijke puinwaaiers worden ook wel sandrs genoemd. De sandrs bestaan over het algemeen uit matig gesorteerd, grof zand en grind. Er worden nagenoeg geen klei- of leemlagen in aangetroffen. Kenmerkend voor de sandrs is de parallelle gelaagdheid onder een relatief flauwe hellingshoek.⁴⁵ Ook in de gemeente Rhenen zijn dergelijke fluvioglaciale afzettingen aanwezig. Zo bestaat het zuidwestelijke deel van de gemeente ten zuidwesten van de stuwwal voor een groot deel uit een sandr. De dorpen Elst en Remmerden zijn op de sandr gelegen.

Eemien

Het Eemien betreft de warmere periode (interglaciaal) tussen het Saalien en het Weichselein. Dit interglaciaal heeft geduurd van circa 130.000 jaar tot circa 115.000 jaar BP.⁴⁶ Als gevolg van de hogere temperaturen trok het ijs zich terug en steeg de zeespiegel tot een niveau hoger dan het huidige.⁴⁷ Als gevolg hiervan kon de zee tot diep in de laaggelegen Gelderse Vallei doordringen. Zo zijn ten noorden van Veenendaal mariene kleien afgezet gedurende het

⁴⁴ Berendsen 2008.

⁴⁵ Berendsen 2008.

⁴⁶ De Mulder et al. 2003.

⁴⁷ Berendsen 2008.

Eemien.⁴⁸ Binnen de gemeente Rhenen bestaan de afzettingen uit deze periode uit brak- en zoetwaterafzettingen, bedekt met een (dun) pakket veen. Deze afzettingen bevinden zich op dieptes tussen de 12 en 8 m -NAP.⁴⁹

Weichselien

Hoewel in de laatste ijstijd (Weichselien, 115.000 - 11.650 jaar geleden) Nederland niet bedekt is geweest met ijs, is het klimaat wel van invloed geweest op de vorming van het huidige landschap. Er heersten periglaciaire condities. De ondergrond was permanent bevroren (permafrost) en door het koude en droge klimaat was er weinig vegetatie.

Vanwege de permafrost moest sneeuwmeltwater en regenwater oppervlakkig afstromen. Hierdoor werden op de hellingen van de stuwwal sneeuwmeltwaterdalen gevormd. Aan de voet van dergelijke sneeuwmeltwaterdalen vormden zich soms daluitspoelingswaaiers. Vanaf het begin van het Holoceen, toen de permafrost verdween, kon het water wel in de bodem trekken. Veel van de gedurende het Weichselien gevormde dalen waren niet langer watervoerend en worden daarom 'droge dalen' genoemd. Op beide flanken van de Utrechtse Heuvelrug zijn binnen de gemeente Rhenen tal van dergelijke droge dalen aanwezig.

Solifluctie was een ander gevolg van de permafrost. De bovenlaag van de bevroren bodem ontdooide gedurende de zomermaanden. Deze met water verzadigde grondmassa geleed op de (steilste) hellingen van de stuwwal als een modderbrij langzaam naar beneden. Dit materiaal bevindt nu nog als een solifluctiedek aan de voet van de Utrechtse Heuvelrug en kan van de oudere afzettingen van de stuwwal worden onderscheiden door het gebrek aan gelaagdheid. Het leemgehalte is meestal ook wat hoger.

Een ander fenomeen uit het Weichselien dat eveneens een grote invloed heeft gehad op het ontstaan van het huidige landschap, is de afzetting van dekzand. Met name gedurende de latere perioden van de laatste ijstijd was het klimaat droger dan in voorgaande perioden. Deze droogte in combinatie met een schaars begroeid landschap zorgde ervoor dat de wind vrij spel had, waardoor er op grote schaal zand kon worden afgezet. Dit door de wind afgezette zand wordt dekzand genoemd. In het verleden is de theorie gebedacht dat het dekzand over grote afstanden door de wind werd getransporteerd en dat al het dekzand in Nederland uit het destijds droogliggende Noordzee bekken afkomstig is. Uit mineralogisch onderzoek is echter gebleken dat dit niet voor heel Nederland geldt. De dekzanden bestaan overwegend uit materiaal van lokale herkomst.⁵⁰ In het geval van de gemeente Rhenen moet gedacht worden aan het ten zuiden van de gemeente gelegen stroomgebied van de toenmalige Rijn, destijds een vlechtend riviersysteem.

In het zuidwestelijke deel van de gemeente Rhenen werd het dekzand op de fluvioglaciaire ijssmeltwaterafzettingen afgezet. Hier is het dekzandpakket echter relatief dun of ontbreekt het in zijn geheel. In het noordoostelijke deel werd de Gelderse Vallei opgevuld met een dikker pakket dekzand.

De oudste dekzanden zijn afgezet gedurende het Pleniglaciaal, een periode waarin de vegetatie vrijwel verdwenen was. Dit dekzand is veelal duidelijk gelaagd en bestaat uit een afwisseling van lemige en minder lemige laagjes en wordt gerekend tot het zogenaamde "Oude dekzand".

Na het Pleniglaciaal tot aan het begin van het Holoceen traden wisselend enkele klimaatsverbeteringen en -verslechtingen op, waarbij wisselend bodemvorming en verstuiving plaatsvond. De dekzanden uit deze periode worden 'jonge dekzanden' genoemd en liggen aan de noordoostzijde van de Utrechtse Heuvelrug aan het oppervlak, aan de voet van de stuwwal, maar ook verder de Gelderse Vallei in. Het "Jong dekzand" is soms onder te verdelen in twee fasen, "Jong dekzand I" en "Jong dekzand II". Op de overgang tussen "Jong dekzand I" en "Jong dekzand II" is op bepaalde plaatsen een dunne bodem gevormd. Deze laag staat bekend als de Laag van Usselo en vertegenwoordigt een oude begroeiingshorizont die zich ontwikkeld heeft op een voormalig landoppervlak of als een veenlaag, daterend in het Allerød-interstadiaal.⁵¹ De zanden van het Jonge dekzand I zijn afgezet door overwegend west-noordwestelijke winden en zijn in de Gelderse Vallei als een dun deken over de Oude dekzanden afgezet. Als gevolg van de stevige westen-winden ontstonden paraboolduinen. Deze zijn met name ten oosten en ten noorden van de gemeente Rhenen goed als zodanig herkenbaar. Binnen de gemeente Rhenen zijn dergelijke paraboolduinen veel minder evident aanwezig, mogelijk vanwege de ligging aan de lijkzijde van de stuwwal.

Binnen de gemeente Rhenen is het dekzand aanwezig in de vorm van gordeldekzand. Gordeldekzand is dekzand dat als een gordel langs hoogtes is afgezet en wordt aangetroffen langs de noordoostflank van de Utrechtse Heuvelrug. Binnen de gordeldekzanden zijn dekzandruggen, -wellingen en vlaktes herkenbaar. Dekzandvlaktes kunnen zijn ontstaan doordat het dekzand min of meer vlak is afgezet, of doordat het dekzand al in het Weichselien is verspoeld. Binnen het gebied kunnen de dekzandvlaktes ook zijn genivelleerd, doordat lagere terreindelen met veen bedekt zijn geraakt of omdat de delen ten behoeve van zandwinning en landbouw afgegraven of geëgaliseerd zijn.

⁴⁸ Stiboka 1973.

⁴⁹ Stiboka 1973.

⁵⁰ Berendsen 2008.

⁵¹ Berendsen 2008.

Het dekzandpakket wordt gerekend tot de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden.⁵² Het materiaal bestaat in het algemeen uit fijn zand (mediaan van 150 – 210 µm) met enkele grovere zand- of grindlaagjes.⁵³

Een derde fenomeen uit het Weichselien dat een nu nog zichtbare impact heeft gehad op het landschap betreft de pingo's. Gedurende de koudste fase van het Weichselein, het Laat Pleniglaciaal, daalde de gemiddelde jaartemperatuur in Nederland tot -8° Celsius.⁵⁴ Onder dergelijke koude omstandigheden konden op plaatsen waar de permafrost niet geheel aaneengesloten was en waar grondwater onder hoge druk stond, scheuren ontstaan waardoor water vanuit diepere bodemlagen naar boven kwam. Dit water bevroor en vormde een ondergrondse ijslens die aangroeide.⁵⁵ Hierdoor ontstonden heuvels in het landschap. Dergelijke heuvels worden pingo's genoemd. Momenteel bekende pingo's in de Arctische gebieden van Canada en Rusland kunnen circa 60 m hoog worden.⁵⁶ Tijdens het ontdooien van de ijslens schoof de bovenliggende grond af en vormde een randwal rond de depressie die ter plaatse van de ijslens ontstond. In dergelijke gevallen, wanneer de ijslens geheel is verdwenen, spreekt men van pingo-ruïnes. De diepte van de pingo-ruïnes is meestal circa 10 m. De diameter kan variëren van 30 tot 600 meter.⁵⁷ De pingo-ruïnes vulden zich met water en groeiden gedurende het Holoceen dicht met veen. De meeste pingo-ruïnes in Nederland bevinden zich ter plaatse van de keileemplateau's van Drenthe en Overijssel. Op de stuwwallen van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug komt dit fenomeen veel minder vaak voor. Het Uddelermeer nabij Uddel is hier een bekend voorbeeld van een pingo-ruïne op de stuwwal van de Veluwe. Binnen de gemeente Rhenen zijn echter geen pingo-ruïnes aanwezig. Wel zijn drie laagtes in kaart gebracht, al dan niet bedekt met veen. Eén hiervan bevindt zich ten oosten van Achterberg. Dit betreft een uitblazingslaagte met paraboolvormige duin aan de windafwaartse zijde en is gevormd gedurende het Weichselien. Ook de overige twee laagtes binnen de gemeente Rhenen betreffen uitblazingslaagten. Deze bevinden zich in het uiterste noorden van de gemeente en zijn veel jonger (middeleeuws) en worden geflankeerd door stuifduinen.

Zoals hierboven reeds vermeld, stroomden de Rijn en de Maas voor de komst van het landijs in noordelijke richting. Als gevolg van de komst van het landijs gedurende het Saalien konden de Rijn en de Maas niet meer in noordelijke richting afwateren en werden ze gedwongen om langs de zuidrand van het ijs in westelijke richting af te buigen. Ondanks dat gedurende het Eemien weer een aftakking in noordelijke richting is ontstaan welke ook gedurende het Weichselien in gebruik was, is de westelijke loop van de grote rivieren tot op heden zo gebleven.

Gedurende de ijstijden bestonden de rivieren zoals deze ten zuiden van de gemeente Rhenen aanwezig waren uit vlechtende rivieren. Een vlechtend riviersysteem betreft een uitermate dynamisch systeem met veel relatief smalle, ondiepe geulen die zich voortdurend verplaatsten en grofzandig sediment afzetten in de vorm van zand- en grindbanken. Het sediment dat door een dergelijk systeem wordt afgezet, bestaat uit slecht gesorteerd, matig tot zeer grof, grindrijk zand. De korrelgrootte varieert sterk in zowel laterale als horizontale richting.⁵⁸ In het zuidwestelijke deel van de gemeente Rhenen, ter plaatse van de uiterwaarden, zijn dergelijke grove zanden en grinden nog in de diepere ondergrond aanwezig. Dit sediment behoort tot de Formatie van Kreftenheye.⁵⁹

Al gedurende het Weichselien hebben de vlechtende rivieren delen van de sandr zoals deze binnen de gemeente Rhenen aan de zuidwestzijde van de Utrechtse Heuvelrug aanwezig was, geërodeerd.

3.1.3 Holoceen

Vanaf het begin van het Holoceen (vanaf 11.650 jaar geleden tot heden) trad een blijvende klimaatsverbetering op. Aanvankelijk was het klimaat nog droog en bij de nog schaarse vegetatie ontstonden plaatselijk weer zandverstuivingen. Echter, als gevolg van de doorgaande klimaatsverbetering smolt het landijs in Scandinavië en steeg de zeespiegel en daarmee ook de grondwaterspiegel. Bovendien nam de hoeveelheid neerslag toe. De vegetatie nam toe waardoor het sediment werd vastgehouden en er minder erosie optrad. Het gedurende de laatste twee ijstijden ontstane landschap werd hierdoor als het ware geconserveerd. Dit geldt voor het grootste deel van de gemeente Rhenen. De smalle strook langs de Neder-Rijn behoort echter tot het rivierengebied. Hier is gedurende het holoceen wel degelijk het een en ander veranderd. De klimaatsveranderingen hadden namelijk een grote invloed op de rivieren en daarmee ook op het landschap dat onder invloed stond van de rivieren. Het vlechtende rivierpatroon kreeg door veranderingen in het afvoerregime een meanderend karakter met enkele hoofdgeulen die zich in de oudere riviervlakte insneden.

⁵² De Mulder et al. 2003.

⁵³ Stiboka 1973.

⁵⁴ Huijzer & Vandenbergh 1998.

⁵⁵ Berendsen 2008.

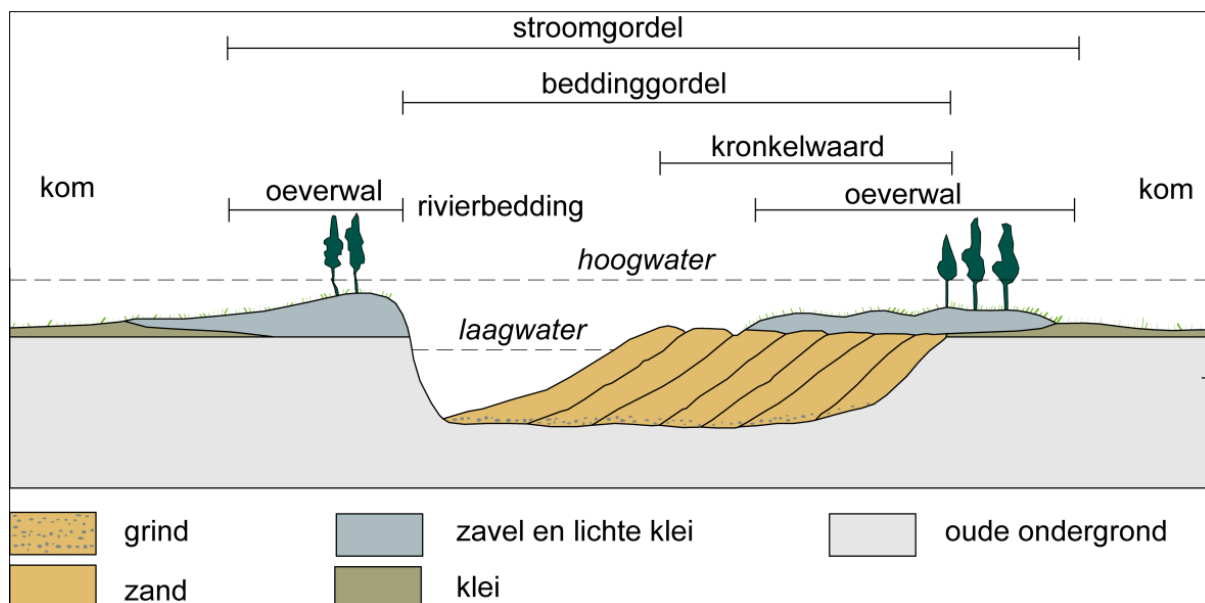
⁵⁶ De Mulder et al. 2003.

⁵⁷ Berendsen 2008.

⁵⁸ Huisink 1998.

⁵⁹ De Mulder et al. 2003.

De accumulerende, meanderende rivieren ontwikkelden een duidelijke differentiatie in verschillende rivierafzettingen (beddingafzettingen, oeverafzettingen en komafzettingen). Beddingafzettingen betreffen alle afzettingen binnen de beddinggordel, die in de watervoerende rivierbedding worden afgezet, zoals het zand, afgezet in de binnenbocht van de rivier (kronkelwaard; afbeelding 3.5). Langs de geulen worden oeverwalafzettingen afgezet, die voornamelijk bestaan uit fijn zand, zavel en sterk zandige klei (afbeelding 3.5). Deze ontstaan wanneer bij hoge afvoeren de rivier buiten zijn bedding treedt. Hierbij neemt de stroomsnelheid snel af, waardoor het grovere sediment (zand, zavel en sterk zandige klei) direct naast de bedding wordt afgezet. De zich zo vormende oeverwallen worden in de loop der tijd steeds hoger. Hierdoor neemt de overstromingsfrequentie af. Het fijnere sediment, de zware klei, wordt verder van de bedding afgezet in lager gelegen delen. Deze afzettingen worden komafzettingen genoemd.⁶⁰ De holocene fluviatiele afzettingen worden gerekend tot de Formatie van Echteld.⁶¹

Afb. 3.5 Schematische doorsnede door de stroomgordel van een meanderende rivier (natuurlijke situatie) met bijbehorende terminologie.⁶²

In de loop van het Holoceen hebben de rivierlopen zich verscheidene malen verlegd. Binnen de gemeente Rhenen en omgeving zijn in het verleden verschillende van dergelijke oude rivierlopen in de ondergrond aanwezig (geweest). De oudste hiervan betreft een preboreale verlaten meandergordel. Deze rivierloop schuurde volgens Cohen et al (2012) al vroeg in het holoceen langs de sandr in het zuidwestelijke deel van de gemeente op ongeveer de plek van de huidige steilrand tussen de uiterwaarden en de sandr. Van deze rivier zijn geen afzettingen meer aanwezig binnen de grenzen van de gemeente, aangezien deze door jongere rivieren als de Lek en de Nederrijn zijn geërodeerd. Wel ontstond in deze periode (begin holoceen) een voorloper van de latere Kromme Eem die vanuit de Gelderse Vallei op de riviervlakte afwaterde. In dit dal bevindt zich tegenwoordig het Valleikanaal, dat heden ten dage juist in tegenovergestelde richting stroomt.

In de zuidoosthoek van de gemeente, in het gebied ten oosten van Heimerstein, werden in de loop van het holoceen de stroomgordels van Veedijk en Herveld actief. De stroomgordel van Veedijk was gedurende het neolithicum actief vanaf circa 5105 jaar BP tot 4500 jaar BP en heeft zich tot in de pleistocene ondergrond ingesneden.⁶³ Van deze stroomgordel zijn binnen de gemeente Rhenen echter nauwelijks meer afzettingen aanwezig, aangezien de jongere stroomgordel van Herveld zich hierin heeft ingesneden en veel sediment heeft geërodeerd. Van de Herveld stroomgordel is echter nog wel relatief veel sediment binnen de gemeente aanwezig. Deze stroomgordel was gedurende de periode laat-neolithicum tot en met de ijzertijd actief vanaf circa 4755 jaar BP tot 2200 jaar BP. Van deze rivier zijn nog geulen, oeverwallen en komgebieden als zodanig herkenbaar binnen de gemeentegrenzen.

Vanaf circa 2500 jaar BP (gedurende de ijzertijd) werd de Neder-Rijn actief. Deze rivier, die nog steeds langs het grondgebied van de gemeente stroomt, heeft veel van de oudere stroomgordels geërodeerd. Grote delen van de uiterwaarden binnen de gemeente behoren tot deze stroomgordel, al zijn er een paar plekken waar nog restanten van de Lek aanwezig kunnen zijn. De Lek was hier vanaf de Romeinse tijd tot de volle middeleeuwen actief (1950 jaar BP tot 850 jaar BP).

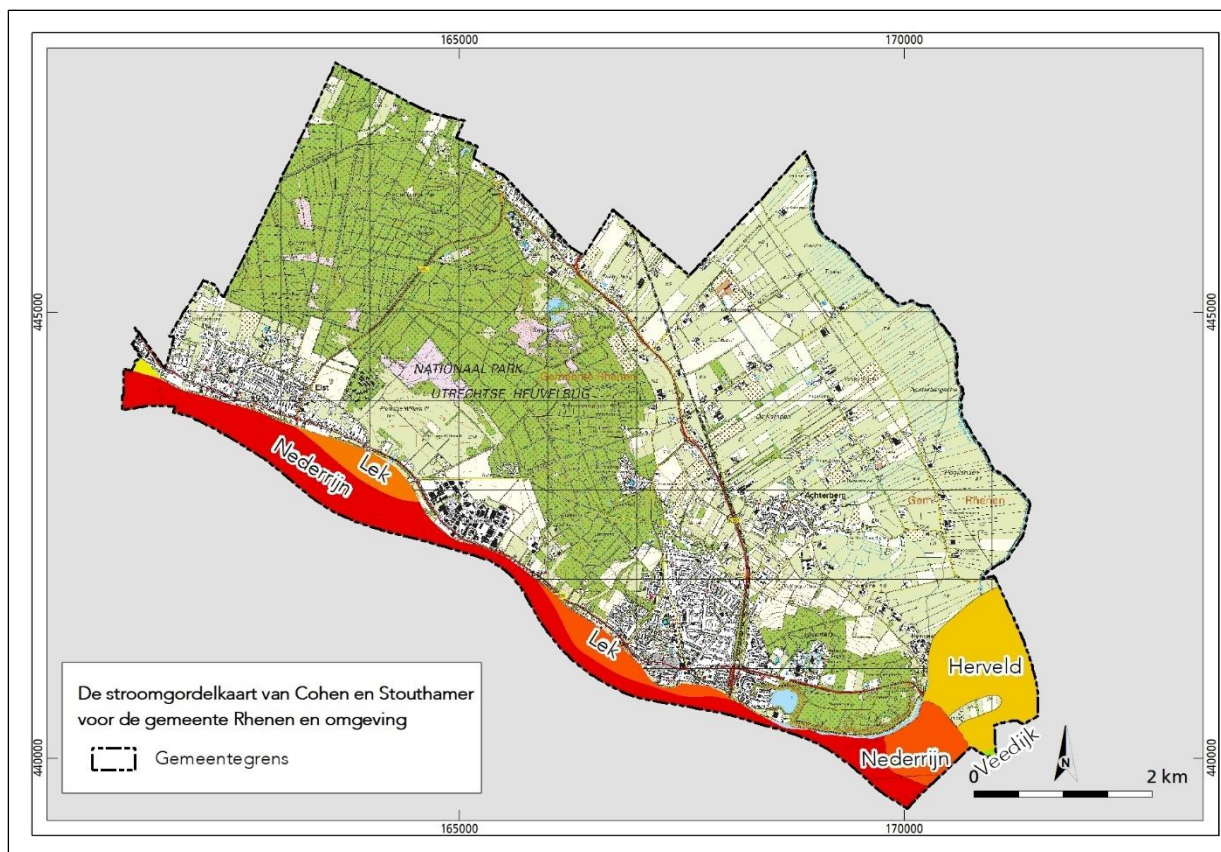
⁶⁰ Berendsen 2008.

⁶¹ De Mulder et al. 2003.

⁶² Berendsen 2008.

⁶³ Cohen et al. 2012.

Door natuurlijke ophoging en differentiële klink, waarbij de kleien in het komkleigebied meer inklinken dan de zanden en zavelen in het stroomruggebied, zijn de oude stroomruggen in het huidige landschap nog herkenbaar aan het hoogteverschil met de omliggende komgronden. Aangezien de invloed van de rivieren binnen de gemeente Rhenen vrij gering is geweest, zijn dergelijke hoogteverschillen wat minder in het oog springend dan midden in het rivierengebied. Desalniettemin zijn in het zuidoostelijke deel van de gemeente, in het stroomgebied van de Veerdijk en de Herveld stroomgordels, wel degelijk nog geulen en oeverwallen te onderscheiden. Uit archeologisch oogpunt zijn met name de oeverwallen interessante locaties. Oevers zijn van oudsher een aantrekkelijke vestigingsplaats geweest voor mensen vanwege hun hogere ligging in het landschap en de aanwezigheid van stromend water in de directe omgeving.

Afb. 3.6 De gemeente Rhenen op de stroomgordelkaart (Cohen et al. 2012). De betreffende stroomgordels zijn middels verschillende kleuren op de kaart weergegeven en voorzien van hun namen.

Ondanks dat het pleistocene landschap binnen de gemeente gedurende het holoceen weinig is veranderd aangezien er geen sediment is afgezet en er relatief weinig erosie optrad, hebben er in het lager gelegen dekzandlandschap aan de noordoostzijde van de Utrechtse Heuvelrug wel degelijk veranderingen plaatsgevonden die van invloed zijn geweest op de bewoonbaarheid van het gebied. De hogere grondwaterstanden en de toenemende hoeveelheid neerslag in combinatie met een ondoorlatende ondergrond (keileem en kleien uit het Eem) zorgden in dit gebied namelijk voor een nieuw fenomeen; het ontstaan van veengebieden.⁶⁴ Vanwege de slechte ondoorlatendheid van de ondergrond werd de waterafvoer belemmerd. Ook zorgde kwel voor permanent vochtige omstandigheden, vooral in de Gelderse Vallei. Zowel kwel- als beekoverstromingswater dat bij hoge waterstanden in de Rijn vanuit de Kromme Eem werd aangevoerd, was voedselrijk en zorgden voor de vorming van broek-, zeggeveen. Ook werd hier bij hoge waterstanden een dun pakket klei afgezet. Het veen dat boven de grondwaterspiegel uitgroeide, bestond voornamelijk uit veenmosveen dat door regenwater werd gevoed (hoogveen). Het veen breidde zich vanuit de laaggelegen delen van het landschap steeds verder uit naar de hoger gelegen omliggende gebieden en bereikte een dikte van enkele meters.

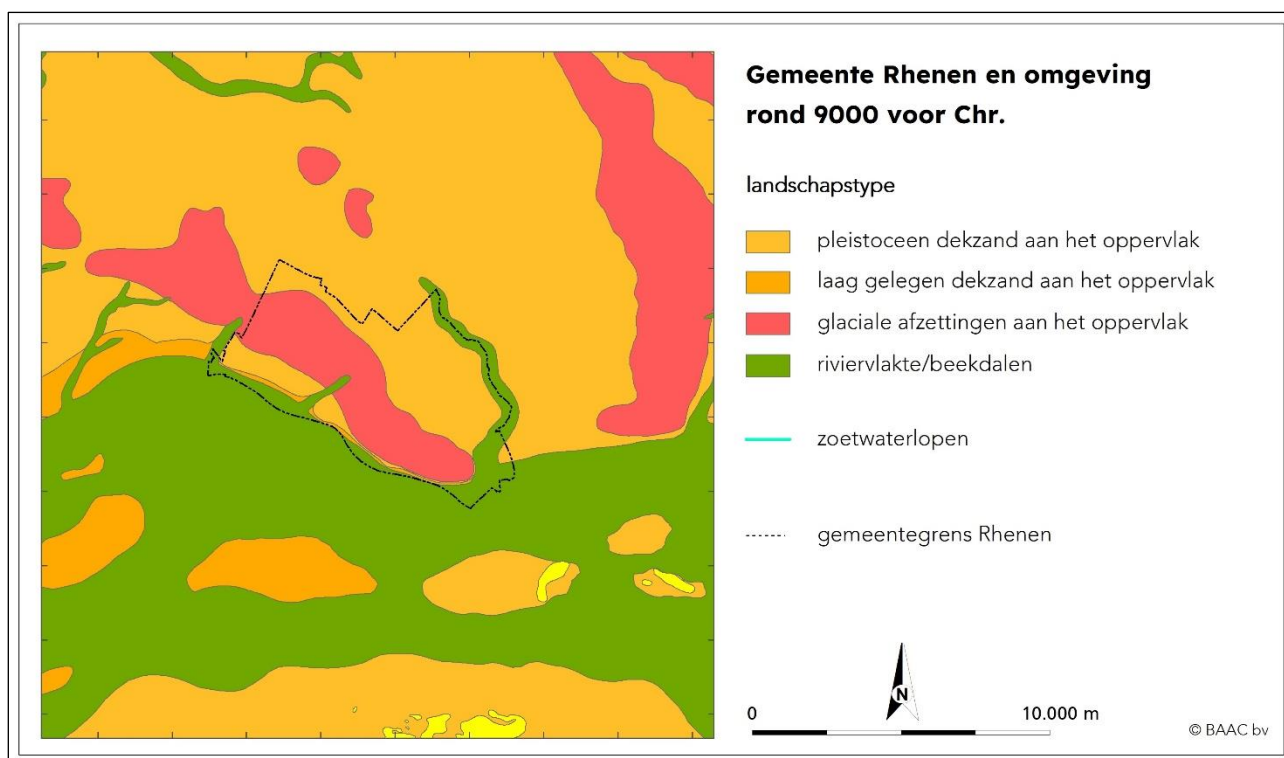
In de middeleeuwen werd begonnen met het steken van turf. Eerst voor privégebruik en later op grote schaal georganiseerd. De veenwinning en ontwatering en de daarmee gepaard gaande klink en oxidatie zorgde voor een daling van het maaiveld en verandering in de waterhuishouding. Het veen werd hierdoor in rap tempo aangetast. In grote delen van het gebied waar binnen de gemeente Rhenen ooit veen aanwezig is geweest, is dat nu niet meer zo.

⁶⁴ Laagpakket van Griendtsveen van de Formatie van Nieuwkoop, De Mulder et al. 2003.

Desalniettemin is in het noordoostelijke deel van de gemeente, langs het huidige Valleikanaal, nog een relatief groot gebied met veen aanwezig.

Door boskap, het steken van heideplaggen en door overbeweiding verschaalde de bovengrond van de zandgronden die daardoor stuifgevoelig werd. Secundaire verstuiwingen van dekzand zijn bekend vanaf de bronstijd, maar vonden voornamelijk in de middeleeuwen plaats. In de secundair verstoven zanden⁶⁵ zijn duinvormen en uitblazingslaagtes aanwezig. Binnen de gemeente Rhenen komen dergelijke secundair verstoven dekzanden plaatselijk op kleine schaal voor aan de grens met de gemeente Veenendaal, ten noordwesten van kasteel Prattenburg.

Afbeelding 3.7 toont de landschappelijke situatie voor de gemeente Rhenen (en omgeving) rond het begin van het holoceen.⁶⁶ Ten zuiden van de gemeente bevond zich een brede riviervlakte, het overblijfsel van het vlechtende rivierensysteem uit het Weichselien. Ongeveer ter plekke van het huidige Valleikanaal bevond zich een beekdal, dat afwaterde in de grote riviervlakte. Enkele van de sneeuwmeltwaterdalen op de Utrechtse Heuvelrug waren mogelijk nog watervoerend.

Afb 3.7. De landschappelijke situatie rond 9000 voor Chr. ter plaatse van de gemeente Rhenen en omgeving (naar Vos & de Vries 2018).

Aan het einde van het Atlanticum, rond de overgang van het mesolithicum naar het neolithicum, begon het veen te groeien. Dit begon ter plaatse van het natuurlijke beekdal ter plaatse van de huidige loop van het Valleikanaal. Rond 5500 voor Chr. bevond zich binnen de gemeente Rhenen een veengebied ter grootte van het huidige veengebied. In de loop van de tijd breidde het veengebied zich echter steeds verder uit. Zo rond 2750 voor Chr., ten tijde van het begin van de actieve fase van de Herveld stroomgordel, was het veen tot op circa 500 meter van Achterberg genaderd (zie afbeelding 3.8). Op afbeelding 3.8 is ook goed zichtbaar dat de Herveld stroomgordel grote invloed had op het landschap in het zuidoostelijke deel van de gemeente.

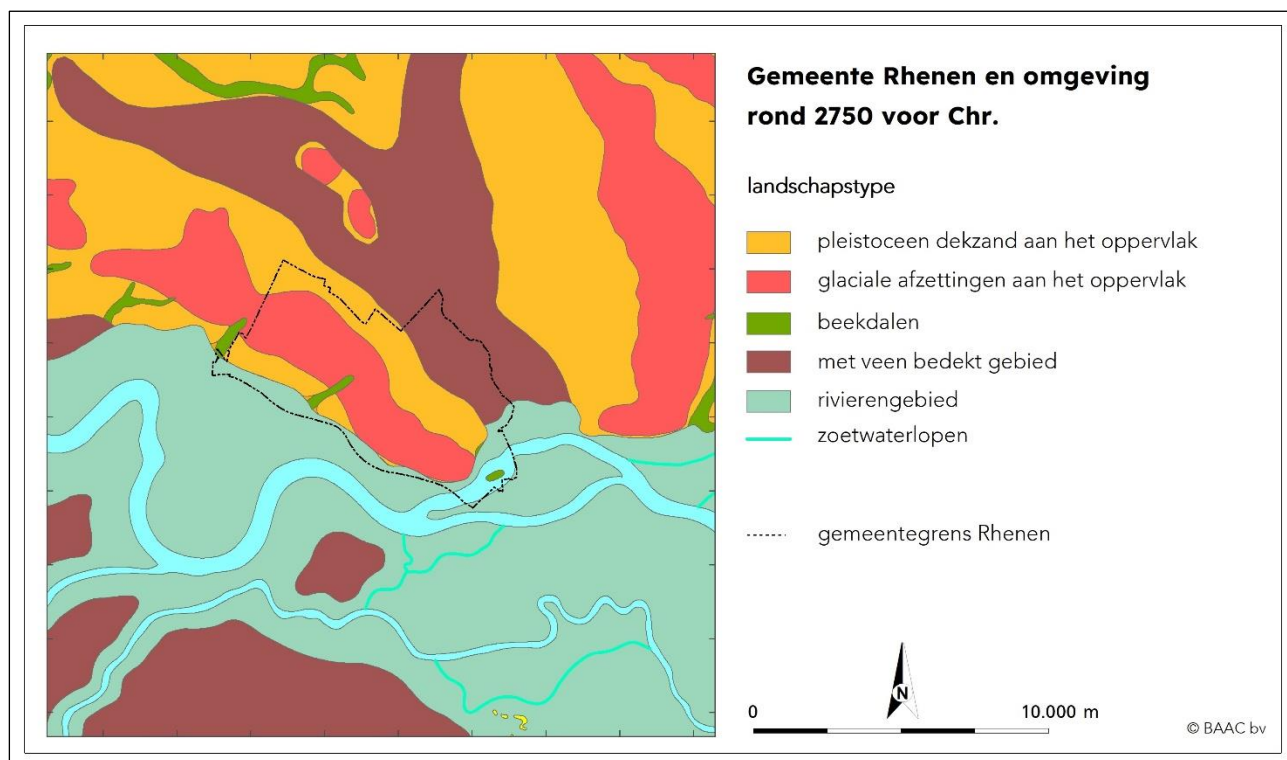
Rond circa 500 voor Chr. bereikte het veen zijn maximale uitbreiding (zie afbeelding 3.9). Het veen reikte tot ongeveer de huidige Cuneraweg. Het noordoostelijke deel van de gemeente Rhenen was, op enkele dekzandkopjes na, niet geschikt voor bewoning. De rivier van de Herveld stroomgordel had zijn oude loop in het zuidoostelijke deel van de gemeente verlaten maar migreerde ter hoogte van Rhenen steeds verder in noordoostelijke richting waarbij het de oudere afzettingen deels opruimde.

De maximale verbreding van het veen heeft binnen de gemeente Rhenen tot in de volle middeleeuwen geduurd. Vanaf dat moment begon de mens met de ontginning van het veengebied. Door het steken van turf en de daarmee gepaard

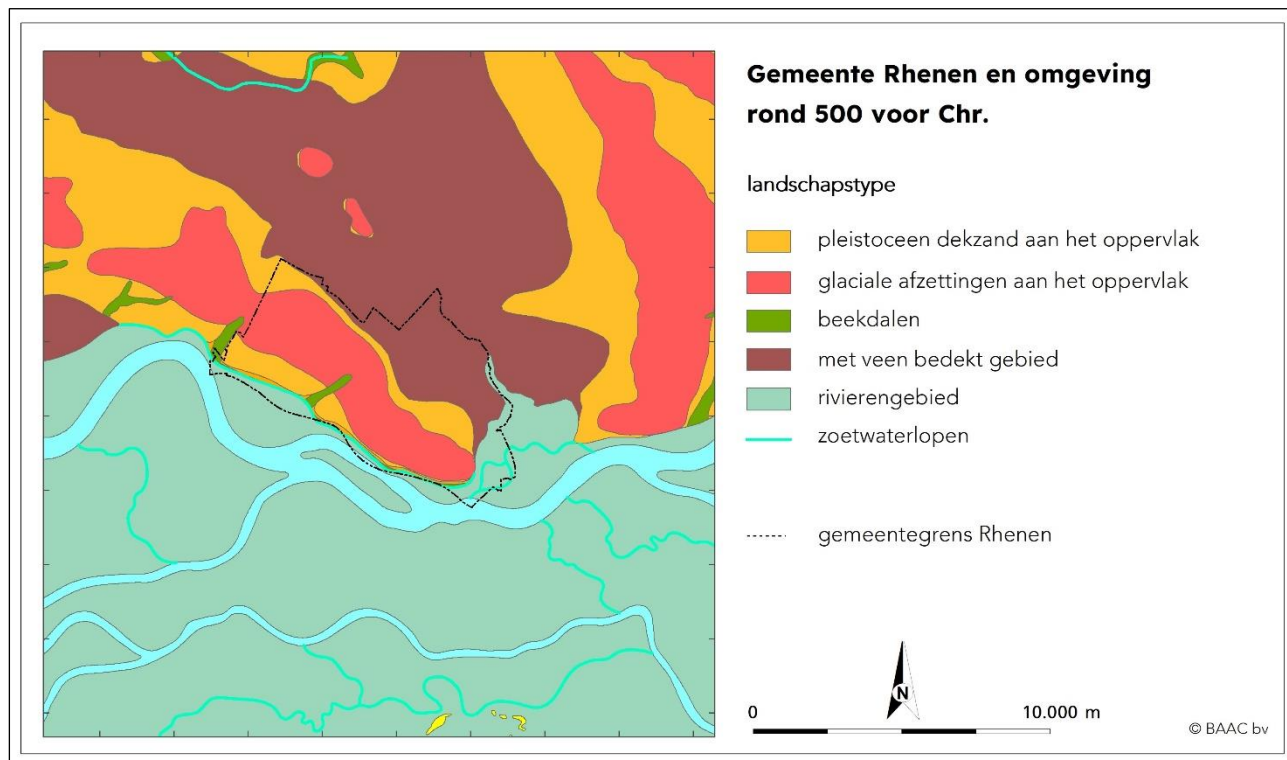
⁶⁵ Laagpakket van Kootwijk van de Formatie van Boxtel, de Mulder et al. 2003.

⁶⁶ Vos & de Vries 2018.

gaande klink en oxidatie verdween een groot deel van het veengebied en kwam het onderliggende dekzand weer aan het oppervlak te liggen.

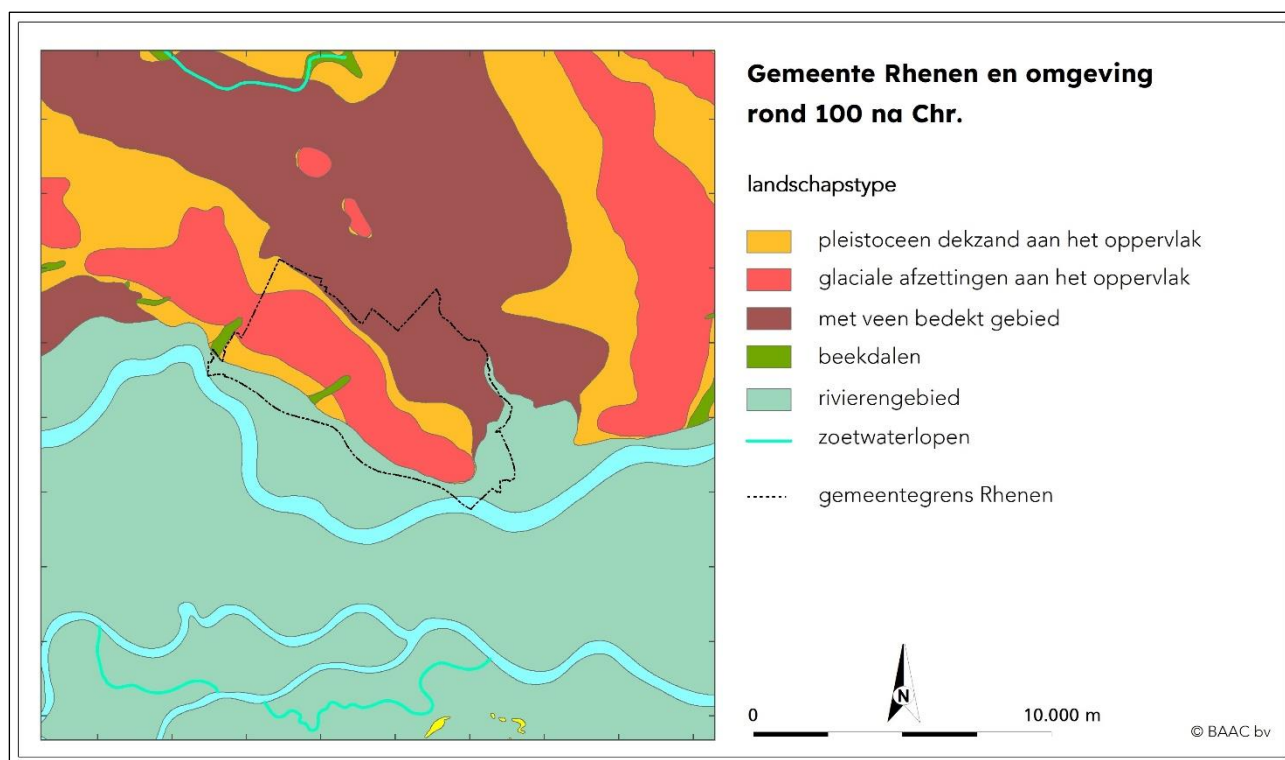
Afb 3.8. De landschappelijke situatie rond 2750 voor Chr. ter plaatse van de gemeente Rhenen en omgeving (naar Vos & de Vries 2018).

Afb 3.9. De landschappelijke situatie rond 500 voor Chr. ter plaatse van de gemeente Rhenen en omgeving (naar Vos & de Vries 2018).

Gedurende de periode van circa 1500 jaar waarin het veen zijn maximale uitbreiding beleefde, gebeurde er in het pleistocene landschap van de gemeente Rhenen op landschappelijk gebied niet veel. Binnen het rivierengebied verlegde de rivier haar loop echter wel verscheidene keren. De Herveld hield op te bestaan en de Neder-Rijn/Lek

werden actief. Hierbij is in een smalle zone aan de zuidwestzijde van de gemeente, ter plaatse van de huidige uiterwaarden, sediment geërodeerd en afgezet. De rivier sneed zich in de sandr en de stuwwal in. De huidige steilrand tussen de sandr/stuwwal en de uiterwaarden dateert van circa het begin van de jaartelling (zie afbeelding 3.10).⁶⁷

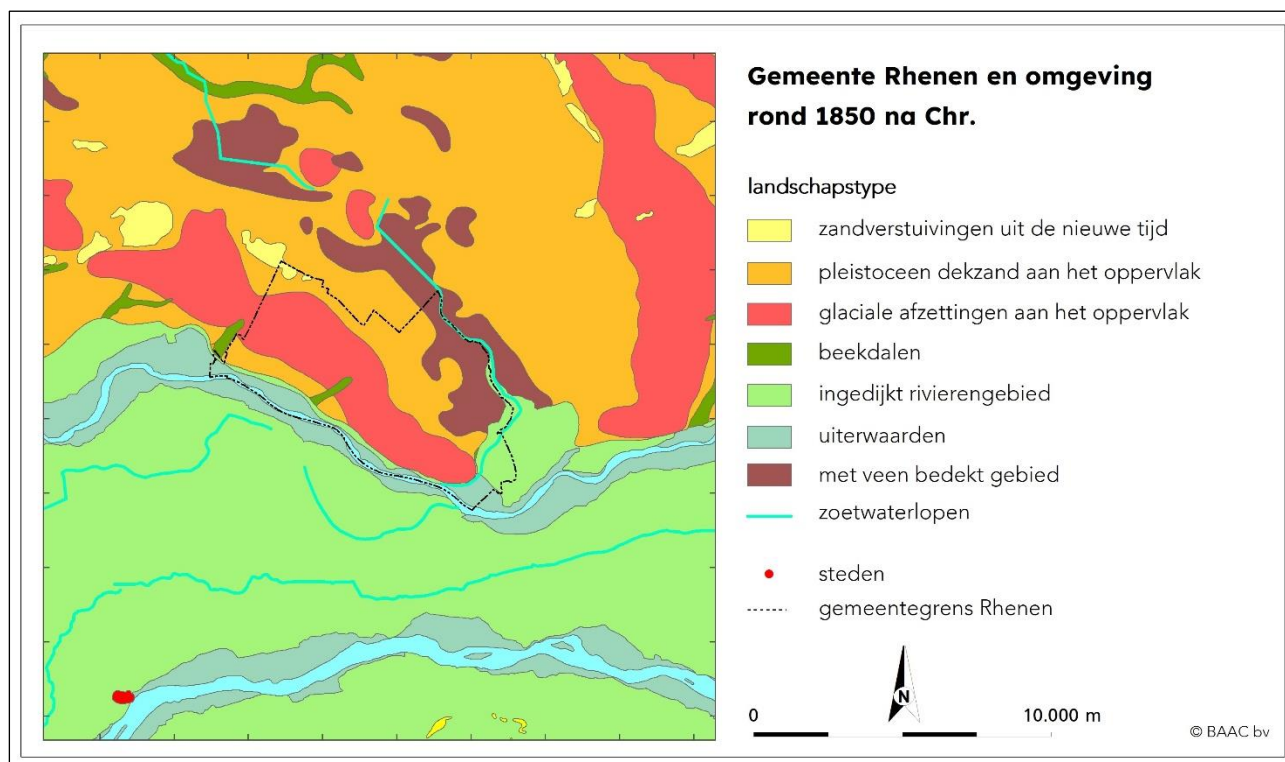
Afb 3.10. De landschappelijke situatie rond 100 na Chr. ter plaatse van de gemeente Rhenen en omgeving. Rond deze tijd is de huidige steilrand tussen het pleistocene landschap en de uiterwaarden ontstaan (naar Vos & de Vries 2018).

Vanaf de volle middeleeuwen begon men niet alleen met het ontginnen van de veengebieden, maar ook met het reguleren van de grote rivieren. Er werden dijken aangelegd om het land te beschermen tegen overstromingen en er werd getracht de rivieren te beteugelen door het aanleggen van verharde kades op strategische plekken. Als gevolg hiervan werd de rivier gedwongen in haar bedding te blijven liggen.

Afbeelding 3.11 toont de landschappelijke situatie rond de gemeente Rhenen en omgeving zoals deze rond 1850 aanwezig was. Het veengebied was als gevolg van ontginning turf en de daarmee gepaard gaande klink en oxidatie al grotendeels verdwenen. De Nederrijn was geheel bedijkt waardoor het land binnendijs niet meer werd beïnvloed door de rivier. Alleen ter plaatse van de uiterwaarden vond nog sedimentatie plaats bij hoge waterstanden. De landschappelijke situatie is sinds het beeld zoals weergegeven op afbeelding 3.11 niet veel meer veranderd, op het graven van zand- en kleiwinningsgaten en de aanleg van geulen in het uiterwaardgebied na.

Het kaartbeeld op afbeelding 3.11 toont in het noordelijke puntje van de gemeente de gedurende de late middeleeuwen/nieuwe tijd ontstane stuifduinen. Dit was het gevolg van de toename van de intensiteit van het gebruik van het landschap door de mens gedurende deze periode. Door boskap, het steken van heideplaggen en door overbeweiding verschaalde de bovengrond van de zandgronden. Deze werden daardoor gevoelig voor verstuiving. Binnen de gemeente Rhenen heeft echter maar op kleine schaal verstuiving plaatsgevonden. Zoals op afbeelding 3.11 zichtbaar is, heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug hier meer last van gehad, met grote zandverstuivingen ter plaatse van het Leersumse Veld.

⁶⁷ Vos & de Vries 2018.

Afb 3.11. De landschappelijke situatie rond 1850 na Chr. ter plaatse van de gemeente Rhenen en omgeving (naar Vos & de Vries 2018).

3.2 Bodems

3.2.1 Inleiding

De bodemvruchtbaarheid speelt vanaf het moment dat de landbouw haar intrede deed een steeds grotere rol in de vestigingslocatie keuze. Er is vanaf het neolithicum dan ook sprake van een sterke relatie tussen landschappelijke ligging van archeologische sites en het aanwezige bodemtype. Vandaar dat de binnen de gemeente Rhenen aanwezige bodemtypes in kaart zijn gebracht. Op de bodemkaart zijn binnen de gemeente Rhenen in totaal 29 bodemtypes onderscheiden. In bijlage 6 is de bodemkaart weergegeven, inclusief legenda.

Vanwege het grote aantal van 29 bodemeenheden zullen deze in deze paragraaf niet uitgebreid beschreven worden. In deze paragraaf zullen de bodemtypes worden samengevoegd tot drie hoofdsoorten waarna de bodemtypes per hoofdsoort kort zullen worden behandeld.

Binnen de gemeente Rhenen zijn grofweg drie soorten bodems aanwezig. Dit zijn bodems gevormd in zandgrond, de bodems gevormd in rivierkleien en de bodems gevormd in veen.

3.2.2 Zandgronden

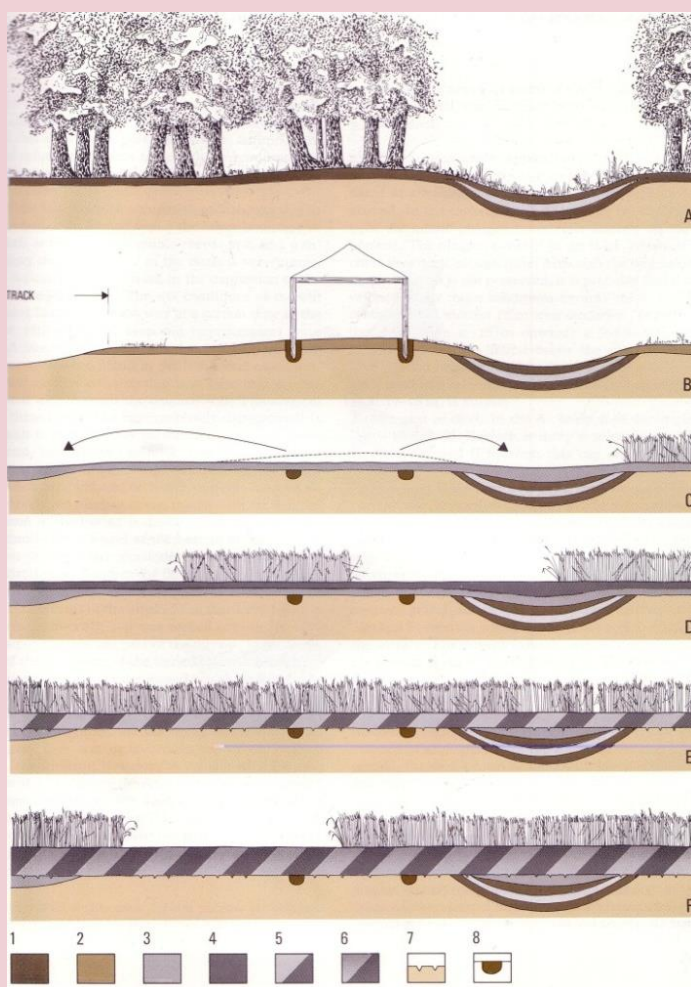
Enkeerdgronden

Op zowel de stuwwal, de sandr als de hoger gelegen gordeldekzanden, rondom Rhenen, Remmerden, Achterberg en langs de Cuneraweg bevinden zich relatief grote arealen aan enkeerdgronden. Enkeerdgronden bevinden zich over het algemeen rondom oude dorpskernen en worden gekenmerkt door een humeuze bovengrond, het esdek of plaggendek, van 50 cm of dikker. Het esdek is ontstaan door eeuwenlange bemesting met potstalmest (zie afbeelding 3.12). Door variaties in de aard (soort plaggen, percentage minerale bestanddelen) en de hoeveelheid van de gebruikte mest, de duur van de ophoging en de oorspronkelijke ligging (nat of droog) vertoont het plaggendek grote verschillen in dikte, kleur, humusgehalte en textuur. Het plaggendek is vaak opgebouwd uit meerdere lagen. De bouwvoor (Aap-horizont), de recent geploegde laag, is meestal 20 à 30 cm dik en bestaat uit donkergrijsbruin tot zwart, matig humeus zand. Daaronder bevinden zich vaak één of meerdere lagen (Aa-horizont), die over het algemeen naar onder toe lichter zijn en minder organische stof bevatten. Op de overgang van het plaggendek naar de onderliggende natuurlijke ondergrond kan een oude akkerlaag (Apb-horizont) voorkomen van vóór de introductie van de plaggenbemesting. Deze laag wordt gekenmerkt door een vuilgrijze, onnatuurlijke kleur en de aanwezigheid van scherven en is vaak sterk aangetast door latere grondbewerking of grotendeels opgenomen in het plaggendek.

Vaak is onder het plaggendek nog een restant van het oorspronkelijke bodemprofiel aanwezig. Indien sprake is geweest van een snelle ophoging, bijvoorbeeld als gevolg van egalisatiewerkzaamheden ten tijde van de ontginning, dan zal onder het plaggendek nog een intacte Ah-horizont aanwezig zijn van het oorspronkelijke, natuurlijke bodemprofiel (het oude loopvlak). Deze laag onderscheidt zich vaak door een hoger humusgehalte en een wat donkerder kleur. Door verploeging is de Ah-horizont echter meestal opgenomen in het plaggendek. Indien de oorspronkelijke bodem bestond uit een podzolbodem kunnen dieper nog onverstoorde E-, B- en/of BC- horizonten voorkomen.⁶⁸

■ Plaggendek

Het oorspronkelijke bodemprofiel op de stuwwal bestond uit holt- of looppodzolgronden en in de lagere gordeldekzanden uit laar- en veldpodzolgronden (zie A). Tot de 12^e-13^e eeuw werden de hoger gelegen delen van het landschap gebruikt voor bewoning en de aanleg van akkers en grafvelden. Hierdoor werd de bovengrond van het oorspronkelijke bodemprofiel verstoord en ontstond een cultuurlaag. Palen, waterputten en voorraadkuilen lieten diepere sporen in het bodemprofiel achter (zie B). Omstreeks de 13^e eeuw werden de nederzettingen verplaatst naar de overgang van de hogere naar de lagere delen.

De reliëfrijke, hogere delen werden vanaf deze periode op grote schaal ontbost en geëgaliseerd, zodat een groot aaneengesloten, vlakgelegen akkercomplex ontstond (zie C). Hierbij zijn de hogere delen van de zandgronden gedeeltelijk onthoofd, waardoor alleen de BC-horizont nog resteert. Het vrijgekomen zand werd gebruikt om de dekzandlaagten op te vullen, waardoor vaak het gehele (veld)podzolprofiel bewaard is gebleven.

Vanaf ongeveer de 15^e eeuw is men, in combinatie met de voornoemde egalisatie, begonnen met het bemesten van de akkers met materiaal uit de potstal. Het rundvee stond in de potstal op een laag strooisel, dat bestond uit o.a. roggestro, plaggen en een mengsel van vergane bladeren, onkruid, bosstrooisel e.d. Om de zoveel dagen werd een nieuwe laag strooisel in de stal gegooid dat vermengd raakte met de mest van de dieren. Als de potstal vol was, werd de plaggenmest op het erf opgeslagen om verder te fermenteren, waarna het werd uitgereden over de akker. Hierdoor ontstond in de loop der eeuwen een dik, humeus dek, het zogenaamde esdek of plaggendek (zie D). De plaggendekken werden herhaaldelijk meerdere spaden diep gespit, waardoor de oude cultuurlagen vaak geheel in het onderste deel van het plaggendek zijn opgenomen (zie E). Door variatie in de gebruikte plaggen- en strooisel voor de potstal en spitactiviteiten kunnen in het plaggendek meerdere sublagen aanwezig zijn.⁶⁹

Afb. 3.12 Vorming van een plaggendek in archeologisch perspectief.

Archeologische resten ter plaatse van een enkeerdgrond hebben veelal een hoge ensemble waarde en bevatten veelal een schat aan informatie over de periode midden-laat neolithicum tot aan de nieuwe tijd.⁷⁰ Archeologische resten uit deze periode en eventueel aanwezige oudere resten worden door de afdekking met een esdek beschermd tegen invloeden van bovenaf.

⁶⁸ De Bakker & Schelling 1989; Damoiseaux 1982.

⁶⁹ Theuvs, Verhoeven & Van Regteren Altena 1988; Spek 2004.

⁷⁰ Spek 2004.

Podzolgronden

Op de grofzandige tot grindige sandr- en puinwaaierafzettingen, de stuwwallen, de hellingafzettingen en de fijnere gordeldekzanden komen van nature podzolgronden voor. Podzolering is een proces waarbij zwakke humuszuren uitgespoeld worden naar diepere lagen. Het ijzer dat in het zand aanwezig is, wordt door deze zuren opgelost en naar een dieper niveau meegevoerd. Hierdoor ontstaat een uitspoelingslaag (E-horizont) en op een dieper niveau een inspoelingslaag (Bhs-horizont).⁷¹ Bij een intact bodemprofiel van een podzolbodem hebben de bodemhorizonten tezamen een dikte van minder dan 50 cm. Eventuele archeologische resten kunnen derhalve worden verwacht binnen 50 cm beneden maaiveld.

In de delen van de gemeente waar gordeldekzanden aan het oppervlak gelegen zijn, aan de noordoostzijde van de stuwwal, komen veld- en laarpodzolen voor. Veld- en laarpodzolgronden hebben een lage tot matige bodemvruchtbaarheid en zijn relatief natte bodems met een hoge grondwaterstand.⁷² Op de sandr, aan de zuidwestzijde van de stuwwal, komen plaatselijk looppodzolgronden voor. Verreweg het grootste deel van de gemeente Rhenen bestaat uit holtpodzolgronden. Dit bodentype wordt voornamelijk op de stuwwal aangetroffen, maar ook op de sandr. Holt- en looppodzolgronden zijn over het algemeen wat lemiger bodems dan laar- en veldpodzolgronden en daardoor wat vruchtbaarder.

Duinvaaggronden

Ter plaatse van de stuifzanden bevinden zich duinvaaggronden. Dit zijn relatief jonge bodems met een zeer dunne humushoudende bovengrond (A-horizont tot 10 cm) die op het nog weinig door bodemvorming veranderde moedermateriaal ligt (C-horizont). De grondwaterstand is bij duinvaaggronden meestal laag zodat er geen roestverschijnselen zichtbaar zijn.⁷³ De bodemvruchtbaarheid is slecht.

Archeologische resten kunnen bij een intact bodemprofiel in theorie worden verwacht op of binnen 30 cm beneden maaiveld. Vanwege de jonge leeftijd van dit bodemtype is dat echter vaak niet het geval. In (voormalig) actieve stuifzandgebieden dient rekening te worden gehouden met verschillende sedimentatiefasen, waarbij oudere bodems (en dus leefniveaus) kunnen zijn afgedekt met jongere stuifzanden. Onder een vondstloze C-horizont van dergelijke bodems kunnen dan nog begraven bodems met bewoningssporen en/of oudere vondstniveaus voorkomen. Indien archeologische resten overstoven zijn, dan biedt het stuifzanddek juist bescherming tegen invloeden van bovenaf, wat de gaafheid van vindplaatsen en de conservering van archeologische resten ten goede komt.

Beekeerdgronden en gooreerdgronden

Op de gordeldekzanden in het deel van de gemeente Rhenen behorende tot de Gelderse Vallei komen heden ten dage beek- en gooreerdgronden voor. Deze bodems liggen tussen het veengebied langs het Valleikanaal en de stuwwal in en waren ten tijde van de maximale veenuitbreiding bedekt met veen (zie paragraaf 3.1). Beekeerdgronden en gooreerdgronden zijn kenmerkend voor gebieden met een hoge grondwaterstand, waar de organische stof in de humushoudende bovengrond minder snel wordt afgebroken. Door de aanvoer van organische stof ontstaat na verloop van tijd een bodem met een matig dik humeus dek (15-30 cm). De beekkeerdgronden bevatten roestvlekken tot in de bovengrond. De aanwezigheid van roestvlekken duidt op een (zeer) slechte ontwateringstoestand van de ondergrond van deze bodem.⁷⁴ De bodemvruchtbaarheid van de beekkeerdgronden is matig, die van de gooreerdgronden over het algemeen slecht.

Archeologische resten kunnen worden aangetroffen binnen 30 cm beneden maaiveld. De natte tot vochtige bodemgesteldheid zorgt er voor dat eventueel aanwezige archeologische resten (met name organisch materiaal) goed geconserveerd blijven.

3.2.3 Veengronden

Van het oorspronkelijke veen binnen de gemeente Rhenen is nog steeds een behoorlijk areaal over. Dit veen bevindt zich allemaal in het lager gelegen deel van de gemeente behorende tot de Gelderse Vallei en ligt in een strook van circa 500 meter langs het Valleikanaal. De veendikte heeft invloed op het bodemtype, omdat de bovenste 120 cm van een bodem naamgevend is. Indien binnen 80 cm beneden maaiveld een laag van tenminste 40 cm materiaal met veel organische stof (moerig materiaal) aanwezig is, dan valt de bodem onder de veengronden.⁷⁵ Wanneer minder moerig materiaal aanwezig is, valt de bodem onder de moerige gronden. Daar waar het veen over hoger gelegen delen van het

⁷¹ De Bakker en Schelling 1989.

⁷² Spek 2004.

⁷³ De Bakker en Schelling 1989.

⁷⁴ De Bakker en Schelling 1989.

⁷⁵ De Bakker en Schelling 1989.

landschap heen is gegroeid, kan onder het veen nog de voormalige podzolbodem aanwezig zijn. Indien dit binnen 120 cm beneden maaiveld is, is dit als zodanig in de bodemclassificatie weergegeven.

Veengronden

Binnen de gemeente Rhenen komen koopveengronden, meerveengronden en weideveengronden voor.

Meerveengronden zijn veengronden, waarvan de top is bedekt of vermengd met zand. De oorspronkelijke venige kleibovengrond is opgehoogd met een dun zandpakket van 5 á 10 cm dikte. Het veen in de diepere ondergrond betreft grof rietzeggeveen. Het opbrengen van het zand heeft ervoor gezorgd dat deze veengebieden beter bruikbaar zijn voor beweiding.⁷⁶

De bovengrond van koopveengronden bestaat uit kleiig veen en/of venige klei en is 15 tot 20 cm dik. Dit veen is matig veraard.⁷⁷ Onder de toplaag komt meestal vrij grof rietzeggeveen voor. De bodem is erg nat en alleen geschikt voor weidegrond.

Weideveengronden betreffen veengronden met een 30 cm dikke bovengrond bestaande uit zware, roestige, humeuze klei. Deze bovenlaag gaat via een dun pakket zeer donkere venige klei over in kleiig, vrij grof rietzeggeveen. Ook deze gronden zijn nat. In de wintermaanden kan het grondwater tot aan het maaiveld reiken. Vandaar dat ook dit soort gronden in gebruik zijn als weidegronden.

Het veen is gevormd ter plaatse van gedurende het hele jaar natte omstandigheden. Eventuele archeologische resten kunnen in het veen worden aangetroffen, maar ook in de top van het dekzand onder het veen. Eventueel aanwezige resten zullen door de vochtige omstandigheden en de afdekking met een veenpakket goed geconserveerd zijn (met name organisch materiaal).

Moerige gronden

Op iets grotere afstand van het Valleikanaal, in de gebieden waarvan het dekzand net iets hoger gelegen is dan ter plekken van de veengronden, bevinden zich de moerige eerdgronden. Het veenpakket is bij een moerige eerdgrond dunner dan ter plaatse van de veengronden. Oorspronkelijk bevond zich ook hier een dikker veenpakket, maar dat is als gevolg van ontginning en oxidatie grotendeels verdwenen. De bodemvruchtbaarheid is over het algemeen slecht. Ter plaatse van nog intacte dekzandverhogingen onder het veen kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de perioden van voor de veenvorming (paleolithicum-neolithicum). Daar waar de onderliggende bodem nog door een veenlaag wordt afgedekt, zullen eventueel aanwezige archeologische resten nog gaaf en goed geconserveerd zijn, met name het organisch materiaal. Omdat het veen ter plaatse van de dekzandverhogingen minder dik was dan in de laagtes, is het echter mogelijk dat de top van de dekzandkopjes, en daarmee het archeologisch relevante niveau, reeds is verstoord tijdens de ontginning. Op de flanken daarentegen kunnen de archeologische waarden nog goed bewaard zijn gebleven.

3.2.4 Kleigronden

Een relatief klein deel van de gemeente Rhenen bestaat uit kleigronden. Het gaat hierbij om de smalle strook in de uiterwaarden langs de Nederrijn en een gebied aan de zuidoostzijde van de gemeente. De kleigronden zijn gevormd in sediment dat is afgezet door rivieren.

Zoals in paragraaf 3.1 uiteen is gezet, zijn gedurende het holoceen verschillende rivieren actief geweest binnen de gemeente Rhenen. In de uiterwaarden is het oudere riviersediment grotendeels opgeruimd door de Nederrijn. De afzettingen en derhalve ook de bodems in dit deel van het kleigebied, zijn derhalve relatief jong. Als gevolg hiervan zijn deze bodems nog kalkrijk. In het gebied ingeklemd tussen de Grebbedijk, het Valleikanaal en de grens met de gemeente Ede-Wageningen (zie ook afbeelding 3.6) zijn de kleigronden afgezet door de Herveld stroomgordel. Deze rivier was actief gedurende het laat neolithicum tot en met de ijzertijd. De sedimenten liggen derhalve al ruim twee millennia aan het oppervlak. Bodemvorming heeft hier veel langer de tijd gehad. Als gevolg daarvan zijn de kleibodems hier kalkloos.

Kalkloze kleigronden

Binnen de gemeente Rhenen komen kalkloze drechtvaaggronden, kalkloze poldervaaggronden en kalkloze ooivaaggronden voor.

De kalkloze drechtvaaggronden hebben een 5 tot 10 cm dikke humeuze bovengrond. Deze bouwvoor gaat over in grijze, roestige kalkloze zware klei. Binnen de gemeente Rhenen betreft het komklei dat door de Herveld stroomgordel is afgezet op veen. Het veen bevindt zich over het algemeen op een diepte van 80 tot 100 cm. Onder het veen bevindt

⁷⁶ Stiboka 1973.

⁷⁷ De Bakker en Schelling 1989.

zich gordeldekzand dat veelal binnen 150 cm aanwezig is. De bodemvruchtbaarheid is slecht. Deze gronden zijn in gebruik als weidegronden.

Binnen de gemeente Rhenen komen drie typen kalkloze poldervaaggronden voor. Het betreft o.a. de kalkloze poldervaaggronden die zijn gevormd in zavel en lichte klei. Deze bodemsoort bevindt zich in de gebieden waar de klei door de Herveld stroomgordel als komafzettingen direct over de gordeldekzanden is afgezet. Het dekzand bevindt zich veelal op een diepte van 40 tot 80 cm-mv. De bodemvruchtbaarheid is slecht, het landgebruik bestaat derhalve uit weidegrond. Ter plaatse van de nog in het landschap als zodanig zichtbare restgeulen van de Herveld stroomgordel bevinden zich eveneens kalkloze poldervaaggronden, maar dan gevormd in zware klei. De bouwvoor bestaat uit een 10 tot 20 cm dik pakket, matig humeuze klei. Vanwege de relatief lage ligging is de bodem sterk ijzerhoudend. Onder de bouwvoor bestaat de bodem uit grijs tot lichtgrijze zware klei. De bodemvruchtbaarheid is over het algemeen slecht. Tot slot is er nog sprake van de zogenaamde bruine komgrond (eveneens een kalkloze poldervaaggrond). Ook dit betreft over het algemeen komafzettingen van de Herveld stroomgordel. Ze wijken af van de overige zware kleigronden door hun opvallende bruine kleur. De bodems zijn diep ontwaterd, wat waarschijnlijk de bruine kleur tot gevolg heeft gehad. Ook in dit geval is de bodemvruchtbaarheid slecht.

Op de oeverwallen van de Herveld stroomgordel bevinden zich de kalkloze ooivaaggronden. Aangezien dit type bodem goed ontwaterd is, heeft het weinig tot geen duidelijke hydromorfe kenmerken. In de diepere ondergrond is vaak nog gelaagdheid zichtbaar. De 15 tot 20 cm dikke bouwvoor is matig humeus. De kalkloze ooivaaggronden binnen de gemeente Rhenen zijn gevormd in zware zavel en lichte klei. In de diepere ondergrond kunnen matig fijne tot matig grove rivierzanden voorkomen. De bodemvruchtbaarheid van dit type bodem is goed. Dat is ook terug te zien in het huidige bodemgebruik. Er komen akkers, boomgaarden en weiden voor.

Kalkrijke kleigronden

Binnen de gemeente Rhenen komen ook kalkrijke poldervaaggronden en kalkrijke ooivaaggronden voor. Deze bodemtypes zijn allemaal gelegen in de uiterwaarden.

Kalkrijke ooivaaggronden bevinden zich binnen de gemeente Rhenen deels op de hoger gelegen meanderruggen van de Nederrijn. De bodems zijn zeer homogeen, op een dunne Ah-horizont na. De bodemvruchtbaarheid van dit type bodem is matig tot goed. Binnen de gemeente Rhenen zijn de gronden desondanks alleen in gebruik als weidegrond. Dit is het gevolg van het feit dat ze buitendijks liggen en derhalve bij hoog water vaak onder water staan. Daarbij komt dat delen zijn vergraven voor de winning van klei of voor het omzetten naar natuur.

Binnen de gemeente Rhenen komen drie typen kalkrijke poldervaaggronden voor. Het betreft o.a. de kalkrijke poldervaaggronden die zijn gevormd in zware zavel en lichte klei. Ook deze bodems bevinden zich over het algemeen op de wat hoger gelegen delen in de uiterwaarden. De bovengrond is tot een diepte van 30 à 35 cm homogeen. Daaronder wordt veelal grijze, gelaagde zavel of lichte klei aangetroffen. De bodemvruchtbaarheid van deze gronden is matig tot goed. Desondanks is dit bodemtype binnen de gemeente Rhenen alleen in gebruik als weidegrond. Dit is ook in dit geval het gevolg van het feit dat deze bodems buitendijks liggen en derhalve bij hoog water vaak onder water staan. Daarbij komt dat delen zijn vergraven voor de winning van klei.

Binnen de uiterwaarden van de gemeente Rhenen komen ook kalkrijke poldervaaggronden die zijn gevormd in zavel. Deze gronden zijn veelal afgegraven ten behoeve van de steenfabrieken die binnen de gemeente aanwezig waren. De niet bruikbare grond werd teruggestort, waardoor de gronden veelal een heterogeen uiterlijk hebben. De bodemvruchtbaarheid is matig. Het grondgebruik bestaat overwegend uit grasland, maar er zijn ook enkele akkers aanwezig. Dit ondanks dat het gebied bij hoge waterstanden regelmatig onder water staat.

Tot slot komen er in de uiterwaarden ook nog kalkhoudende poldervaaggronden voor die zijn gevormd in zware klei. Dit betreft een relatief klein deel van de uiterwaarden ter hoogte van Elst. Dit terrein is relatief laag gelegen en staat vaak onder water. De bodemvruchtbaarheid is slecht en het grondgebruik bestaat uit weidegronden.

M.A. Tolboom

4.1 Inleiding

De vorming van het landschap en de bewoningsgeschiedenis hangen nauw met elkaar samen. De gemeente Rhenen is gelegen in een landschap dat zich kenmerkt door de aanwezigheid van een dominant aanwezige verhoging in het landschap (de Utrechtse Heuvelrug). Aan de noordoostzijde van de stuwwal bevindt zich een dekzandlandschap bestaande uit een dekzandvlakte, voorzien van dekzandwelingen en -kopjes (Utrechts-Gelderse Vallei). Deze is gedurende het holoceen (deels) bedekt geraakt met een dik pakket veen dat als gevolg van veenwinning heden ten dage weer grotendeels is verdwenen. De zuidzijde van de stuwwal is in de loop der tijd aangesneden en geërodeerd door de Nederrijn.

In de nu volgende paragrafen wordt de bewoningsgeschiedenis per periode beschreven, toegespitst op het grondgebied van de gemeente Rhenen. Hiervoor dienen de vindplaatsenkaarten per periode als basis. De vindplaatsenkaarten staan afgebeeld bij de betreffende periode. De informatie over deze vindplaatsen is verwerkt in een vindplaatsencatalogus, waarin alle relevante vindplaatsen binnen de gemeente Rhenen zijn genummerd (cat.nr 1 t/m 1078, bijlage 11B). De gegevens in deze catalogus zijn (deels) overgenomen uit ARCHIS. Omdat de dateringen in ARCHIS in een aantal gevallen over meerdere perioden zijn geadministreerd, komen enkele vindplaatsen voor op meerdere vindplaatsenkaarten. Vondsten uit een specifieke periode komen in zo'n geval minder duidelijk in beeld. Hoe de archeologische inventarisatie is uitgevoerd en hoe de vindplaatsenkaarten tot stand zijn gekomen, staat beschreven in hoofdstuk 5.

Voor het beschrijven van de bewoningsgeschiedenis is ook een aantal publicaties geraadpleegd, zoals de toelichting op de totstandkoming van de bestaande archeologische beleidskaart.⁷⁸ Delen van deze toelichting, inclusief literatuurverwijzing, zijn overgenomen in onderhavig rapport. Daarnaast zijn enkele periodespecifieke overzichtswerken ingezien voor het algemene beeld dat we (op basis van archeologisch onderzoek) van een periode of regio hebben.

Paragraaf 4.9 geeft een overzicht van de historische kernen en verschillende soorten historische relictten binnen de gemeente Rhenen. De kernen en relictten staan afgebeeld op de historische relicttenkaart (bijlage 3) en zijn opgenomen in een catalogus (bijlage 11C).

4.2 Paleolithicum – mesolithicum (35.000 – 5.300 voor Chr.)

De bewoning kenmerkte zich in deze periode door kampementen waar rondtrekkende groepjes mensen zich tijdelijk vestigden. Zij leefden van de jacht op grote en kleine dieren, van vis en van het seizoensgebonden aanbod van de natuur aan planten, fruit en noten. De archeologische neerslag van deze periode wordt voornamelijk gevormd door werktuigen die gemaakt zijn van vuursteen en natuursteen, en door artefacten van materialen als bot, gewei, git. Botanische resten, uitgezonderd resten in verkoolde vorm, ontbreken.⁷⁹

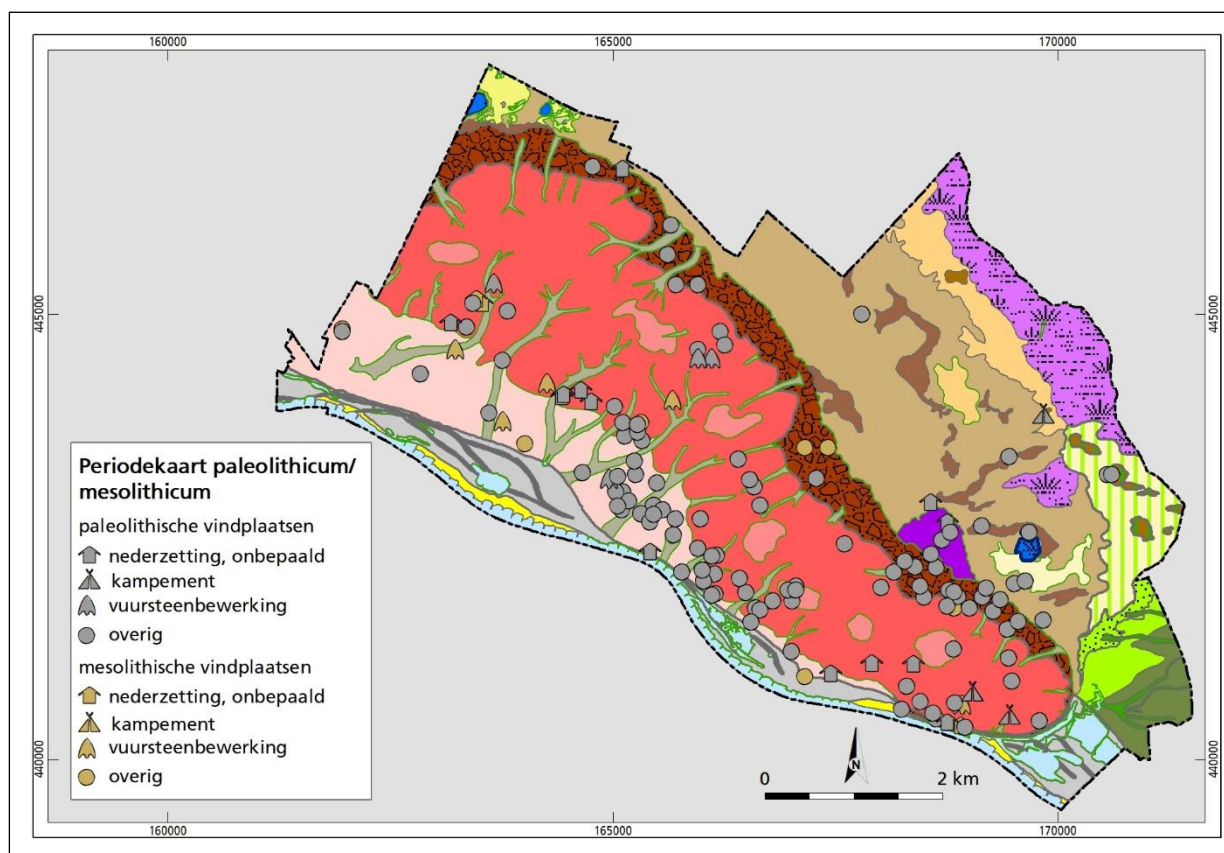
Landschappelijk gezien moet Rhenen in deze periode geschikt zijn geweest voor bewoning, ook in die delen die momenteel relatief laag en nat zijn. Van vernatting van het landschap, waardoor delen in het landschap in latere perioden juist minder in trek waren om zich in te vestigen, was in het paleo- en mesolithicum nog nauwelijks tot geen sprake. De beschikbaarheid van water moet voor zowel mens als dier belangrijk zijn geweest. Een combinatie van lage, natte met hoge, droge zones én een grote biodiversiteit vormden de meest ideale situatie voor een vestigingslocatie.

In de inventarisatie komen 126 vindplaatsen met een datering vanaf het paleolithicum in beeld. Vaak zijn dit vindplaatsen met een veel jongere einddatering, bijvoorbeeld in de brons- of ijzertijd. Als we kijken naar vindplaatsen met een einddatering in het paleolithicum, dan komen we uit op negentien locaties. Deze locaties betreffen in de meeste

⁷⁸ Brugman et al. 2011, 40-52.

⁷⁹ Peeters et al. 2017; Bakels 2005; Lauwerier, Kolfschoten & Van Wijngaarden-Bakker 2005.

gevallen losse vondsten van diverse soorten vuurstenen werktuigen en een stuk dierlijk bot (cat.nr. 500). Eén vondst is verzameld in 2019 tijdens een proefsleuvenonderzoek (cat.nr. 1026) in Elst. De vondst is gedetermineerd als een artefact uit het midden-paleolithicum.⁸⁰

Afb. 4.1 Archeolandschappelijke eenhedenkaart met daarop de bekende vindplaatsen uit het paleo- en mesolithicum.

Er zijn relatief veel vindplaatsen bekend uit het midden-paleolithicum (300.000-35.000 voor Chr.); dit zijn de oudste sporen van menselijke aanwezigheid binnen de gemeente. Ze zijn afkomstig uit drie zand- en grindgroeves: Kwintelooyen aan de noordzijde van de stuwwal en Leccius de Ridder en Vogelenzang aan de zuidzijde van de stuwwal.⁸¹ De stuwwal bestaat uit gestuwde fluviale afzettingen uit het Onder- en Midden-Pleistoceen. Vanaf 1977 werden door A.M. Wouters, C.J.H. Franssen en andere amateurarcheologen in de laatste twee genoemde groeves bij stenenvangers duizenden midden-paleolithische vuurstenen artefacten verzameld. In de groeve Kwintelooyen vond eind jaren 70 en begin jaren 80 van de vorige eeuw uitgebreid geologisch, paleontologisch en archeologisch onderzoek plaats. De artefacten van prehistorische mensen (waarschijnlijk *Homo heidelbergensis*) waren afkomstig uit een grofzandige laag met grind en stenen die tot de Formatie van Urk wordt gerekend. Mogelijk betrof het allerlei kampplaatsen. De laag is afgezet door een snelstromende, meanderende voorganger van de Rijn in de eerste helft van het Saalien tijdens het Hoogveen-interstadiaal (250.000 – 300.000 voor Chr.). Ook zijn naast deze artefacten van de 'Rhenen-industrie' botten van zoogdieren gevonden (o.a. bosolifant en nijlpaard (warmere periode), en mammoet en wolharige neushoorn (koudere periode)).⁸²

Niet alleen deze, maar ook veel andere vindplaatsen met een begindatering in het paleolithicum zijn gesitueerd op (en vaak langs de randen van) de stuwwal en de smeltwatervlaktes. Enkele vindplaatsen liggen in het lager gelegen dekzandlandschap ten noordoosten van de stuwwal, waaronder een laat-paleolithische vondst (cat.nr. 247, gelegen binnen AMK-terrein 11540). Dat geeft aan dat ook deze lager gelegen zone werd bezocht. In die periode was dit een lager gelegen dekzandvlakte die nog niet was bedekt met veen. Het is echter duidelijk dat er beduidend minder vindplaatsen aanwezig zijn in de dekzandvlaktes die later met veen bedekt zijn geraakt. AMK-terrein 11540 bevindt zich op een deels afgegraven dekzandrug, die is afgedekt door een verploegde veenlaag.

⁸⁰ Pels-Ouweneel & Kerkhoven 2021 (concept), 33.

⁸¹ Niekus & Stapert 2005; Verbeek & Janssens 2007.

⁸² Brugman et al. 2011, 41.

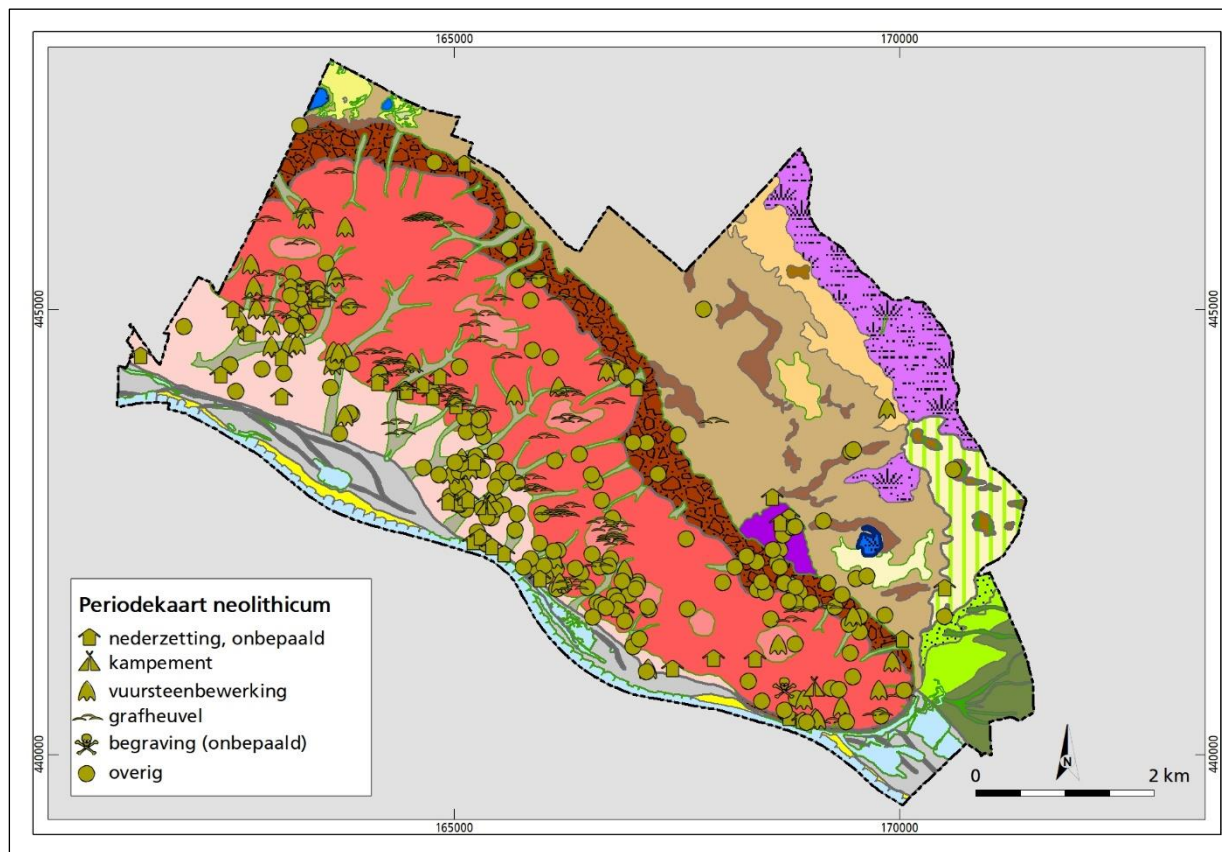
Voor het mesolithicum komen vijftien vindplaatsen in beeld. Ook hier geldt dat de meeste vindplaatsen een jongere einddatering hebben, tot in de vroege prehistorie, maar ook tot in een veel jongere periode. Vier vindplaatsen hebben een einddatering in het mesolithicum. Het gaat om losse vondsten van vuurstenen werktuigen, gelegen op de stuwwal (cat.nr. 165, 340, 524 en 906). Twee AMK-terreinen, nrs. 4854 en 4855, gelegen in Remmerden, hebben een ruime datering vanaf het mesolithicum tot en met de late middeleeuwen. De oudste vondsten op beide terreinen hebben meestal een ruime datering in het paleolithicum tot in de vroege prehistorie. Alleen op AMK-terrein 4855 is een stuk vuursteen in het mesolithicum gedateerd (cat.nr. 245).

Overige aanwijzingen voor tijdelijke verblijfplaatsen in de vorm van sporen, zoals haardkuilen, zijn er niet voor het paleo- en mesolithicum.

4.3 Neolithicum (5.300 – 2.000 voor Chr.)

Gedurende de nieuwe steentijd (neolithicum) deden zich grote veranderingen voor. In deze periode deden aardewerk, veeteelt en landbouw hun intrede. Hierdoor veranderde langzamerhand de economische (en culturele) levenswijze. Geleidelijk ging men over naar een meer sedentair bestaan. De eerste neolithische landbouwers vestigden zich in het Zuid-Nederlandse lössgebied (circa 5.300 voor Chr.). In de daaropvolgende eeuwen verbreidde het neolithisatieproces zich geleidelijk over de rest van Nederland. Door contacten met de boeren in het zuiden namen de jagers-verzamelaars geleidelijk aan aspecten van deze nieuwe manier van leven over. Zo werd niet alleen de akkerbouw en veeteelt, maar ook het gebruik van aardewerk in andere delen van ons land geïntroduceerd. Daarnaast bleef het jagen en verzamelen een belangrijke bron van voedsel, waardoor tijdelijke kampementen voor deze periode nog steeds zijn te verwachten.⁸³

Hoe het neolithisatieproces zich verbreidde, is afhankelijk van de contacten die men had met andere mensen en culturen. In het zuiden van Nederland waren deze contacten vooral met Centraal-Europa en Engeland. In Noord-Nederland waren juist contacten met Noord-Europa. Dit verschil is ook bepalend voor de periode waarin de veranderingen zich voltrokken. In Noord-Nederland kwam neolithisatie wat later op gang dan in Zuid-Nederland. Ook in materiële cultuur zijn er verschillen tussen Noord- en Zuid-Nederland.⁸⁴

Afb. 4.2 Archeolandschappelijke eenhedenkaart met daarop de bekende vindplaatsen uit het neolithicum.

⁸³ Louwe Kooijmans 2005, 249.

⁸⁴ Van Gijn & Louwe Kooijmans 2005, 208.

Cultureel gezien is Midden-Nederland verwant aan Noord-Nederland. Zodoende zou de regio bewoond kunnen zijn door mensen van de Swifterbantcultuur (5000-3400 voor Chr.) en later door mensen van de Trechterbekercultuur (3400-2850 voor Chr.). De Swifterbantcultuur kenmerkt zich door kleine kampementen die vooral herkenbaar zijn aan clusters van haardkuilen. Ook kunnen inhumatiegraven, paalsporen en kuilen voorkomen. Men deed nog niet aan landbouw en veeteelt. De Trechterbekercultuur kenmerkt zich door megalietgraven en meer permanente nederzettingen. Er werd al meer landbouw en veeteelt bedreven.⁸⁵

Er zijn 233 vindplaatsen met een begindatering in het neolithicum bekend. Hiervan hebben 39 een einddatering in het neolithicum. Dit betreft meestal losse vondsten van vuursteen en aardewerk. De aanwezigheid van aardewerk is in ieder geval een aanwijzing voor een meer sedentair bestaan en dus voor bewoning. Waar die bewoning plaatsvond, is niet bekend. Concrete bewoningssporen, zoals huisplattegronden, zijn voor het neolithicum niet bekend. Neolithische, niet nader te bepalen grondsporen zijn alleen gezien in Elst (cat.nr. 2). Op een locatie in Achterberg met grondsporen in de vorm van een huisplattegrond blijkt enkel sprake te zijn van vondsten (cat.nr. 523).

Het verspreidingsbeeld van de vindplaatsen uit het neolithicum vertoont hetzelfde beeld als de voorgaande periode. Begravingen uit de Swifterbant- en Trechterbekercultuur zijn niet bekend. De vindplaatsen liggen met name op (de flanken van) de stuwwal en de smeltwatervlaktes en op de hogere delen in het dekzandlandschap.

Eénendertig AMK-terreinen herbergen sporen van bewoning of grafheuvels. Deze terreinen hebben een brede datering in het neolithicum tot en met de bronstijd of jonger. Na het midden-neolithicum begroef men de doden in vlakgraven of onder een grafheuvel. Het fenomeen grafheuvel blijft tot en met de midden-bronstijd B (tot 1100 voor Chr.) in gebruik. Vlakgraven zijn binnen de gemeente niet bekend. Grafheuvels wel, daarvan zijn 84 exemplaren met een datering vanaf het neolithicum (meestal laat-neolithicum, vanaf 2850 voor Chr.) gemeld. Geen van de grafheuvels is enkel in het neolithicum gedateerd, maar de datering loopt door tot in de bronstijd of in de ijzertijd. Andere meldingen hebben oudere begindatering en/of een jongere einddatering gekregen. Als resultaat van het *Project Erfgoed Gezocht* zijn 41 grafheuvels toegevoegd. Met dit project is in het kader van burgerwetenschap de Utrechtse Heuvelrug met behulp van hoogtekarten afgezocht op grafheuvels (en raatakkers en karrensporen).⁸⁶ De grafheuvels liggen met name op de hogere delen van de stuwwal langs zowel de noordelijke als de zuidelijke zijde.

4.4 Bronstijd (2.000 – 800 voor Chr.)

De overgang van het neolithicum naar de bronstijd heeft zeer geleidelijk plaatsgevonden. Vuursteen en natuursteen bleven belangrijke grondstoffen voor het vervaardigen van artefacten. Nieuw was het toepassen van eerst koper en later ook brons voor het maken van gereedschappen en wapens. De grondstoffen hiervoor waren niet beschikbaar in de directe omgeving en moesten dus van andere plekken worden gehaald.

Nederzettingen uit het laat-neolithicum en de vroege bronstijd zijn nauwelijks bekend. Men vermoedt dat dat komt omdat men simpelweg weinig kuilen groef in deze periode. Mogelijk waren gebouwen in die tijd ook licht geconstrueerd, wat geen grote of diepe paalkuilen achterlaat. Er was destijds nog sprake van een grote mate van mobiliteit; men trok rond binnen een bepaald gebied. De jacht speelde nog een grote rol in deze levenswijze. Voor de midden-bronstijd werd dit anders; van deze periode vinden we vaak afvalkuilen terug en gebouwen uit deze periode zijn beter zichtbaar door een zwaardere constructie.

Net als in het neolithicum zijn ook in de bronstijd culturele verschillen te herkennen in het grafritueel en in aardewerkvormen. Midden-Nederland is te rekenen tot de Hilversumcultuur.

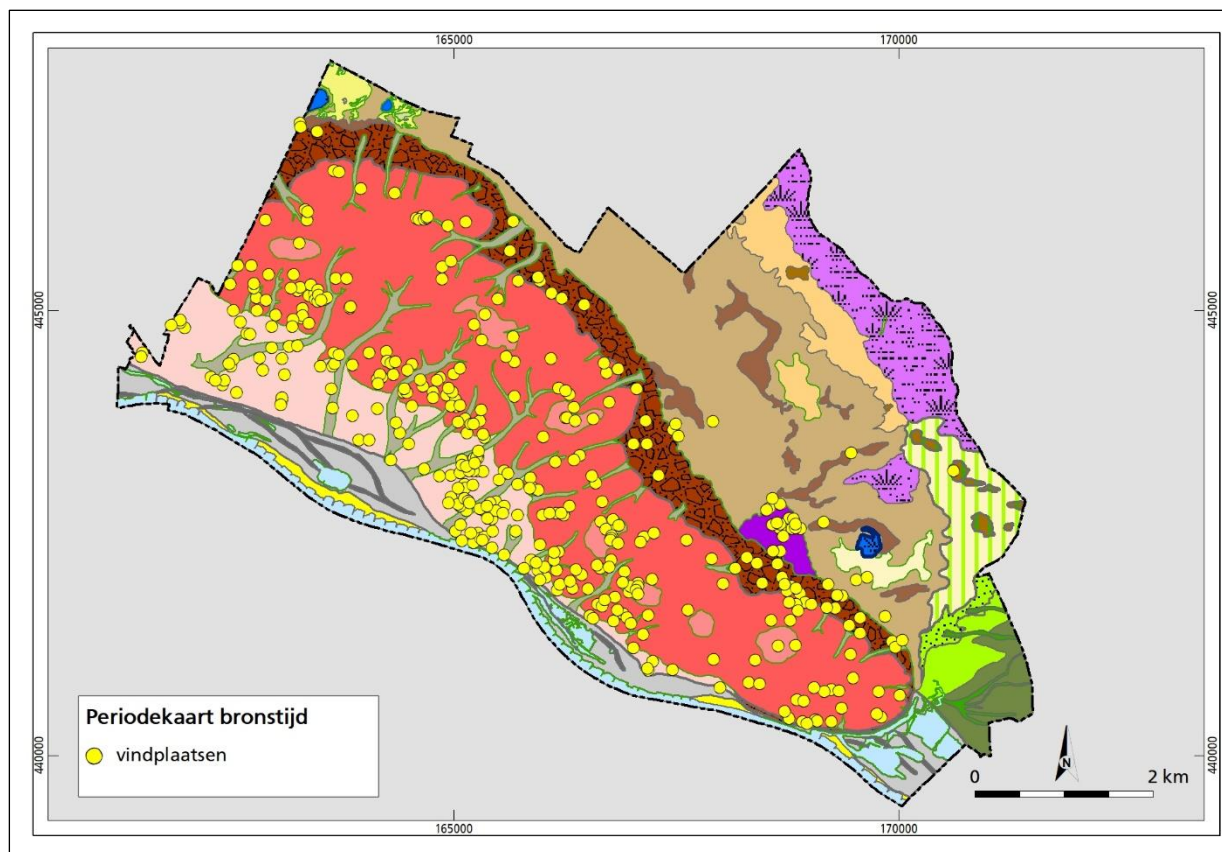
In de inventarisatie komen 102 vindplaatsen met een begindatering in de bronstijd in beeld. Hiervan hebben er 34 een einddatering in de bronstijd. Deze 34 vindplaatsen betreffen nagenoeg allemaal meldingen van losse vondsten met af en toe de waarneming van een grondspoor. Onder de vindplaatsen zijn meerdere soorten bronstijdaardewerk gemeld: Laren-, wikkeldraad-, Hilversum- en Drakenstein-aardewerk. Daarnaast zijn ook metalen en stenen bijlen, armbanden en een lans bekend. Uit deze meldingen blijkt in ieder geval dat er menselijke activiteit was in de regio. Een armband is aangetroffen in een crematiegraf dat waarschijnlijk deel uitmaakte van een groter, verder onbepaald grafveld aan de Tabaksweg in Elst (cat.nr. 522).

Bewoningssporen uit de bronstijd zijn bekend van grootschalig onderzoek op het bedrijventerrein van Remmerden (cat.nr. 4). Op dit terrein, tevens AMK-terrein (nr. 4854), hebben meerdere onderzoeken plaatsgevonden, waaruit blijkt dat deze locatie vanaf de vroege bronstijd tot in de ijzertijd bewoond was. Voor de vroege bronstijd zijn geen concrete

⁸⁵ Scholte Lubberink, Keunen & Willemse 2015, 35-37.

⁸⁶ Z.n. 2021.

gebouwen herkend; het gebruik van het terrein blijkt voornamelijk uit vondstspredingen en enkele losse sporen. In de tweede helft van de midden-bronstijd stapte men over op een meer sedentaire bestaanswijze. Bronstijd-nederzettingen in het rivierengebied bestonden waarschijnlijk uit meerdere gelijktijdige boerderijen die op een afstand van 10 tot 80 m van elkaar gelegen waren. Ze verplaatsen zich niet binnen een specifiek territorium of akkercomplex ('zwervende erven'), maar er lijkt in het rivierengebied eerder sprake te zijn van geleidelijke groei en veranderingen. In Remmerden zijn uit deze periode en de late bronstijd enkele sporen van gebouwen teruggevonden en meerdere grote en kleine kuilen. Huizen hadden waarschijnlijk een levensduur van 50 tot 100 jaar. Er zullen dus meerdere generaties hebben gewoond.

Afb. 4.3 Archeolandschappelijke eenhedenkaart met daarop de bekende vindplaatsen uit de bronstijd.

Ook in Elst zijn sporen uit de bronstijd bekend (cat.nr. 25). Een kringgreppel en twee kuilenclusters dateren uit de vroege bronstijd. Uit de midden-bronstijd dateren een spieker en een diepe kuil. Het zwaartepunt van de bewoning ligt hier waarschijnlijk vanaf de tweede helft van de late bronstijd en loopt door tot in de eerste helft van de vroege ijzertijd. Beide vindplaatsen in zowel Remmerden als Elst liggen op de lagere delen van de stuwwal, in een smeltwatervlakte en, of nabij, een droogdal.

Het begravingsritueel in de bronstijd volgde de tradities uit het laat-neolithicum. In de late bronstijd kwam een ander grafritueel in gebruik. In plaats van lijkbegroving, cremeerde men de overledene en zette men deze resten in urnen bij in grote grafvelden, de zogenaamde urnenvelden. Het graf werd soms afgedekt met een kleine heuvel, maar grote grafheuvels zoals in de periode hiervoor, ontbreken.

Er zijn negentien vindplaatsen met een beginndatering in de bronstijd (eindddatering kan doorlopen tot in de ijzertijd) met begravingen. Twaalf van deze vindplaatsen betreffen grafheuvels en vier een urnenveld.

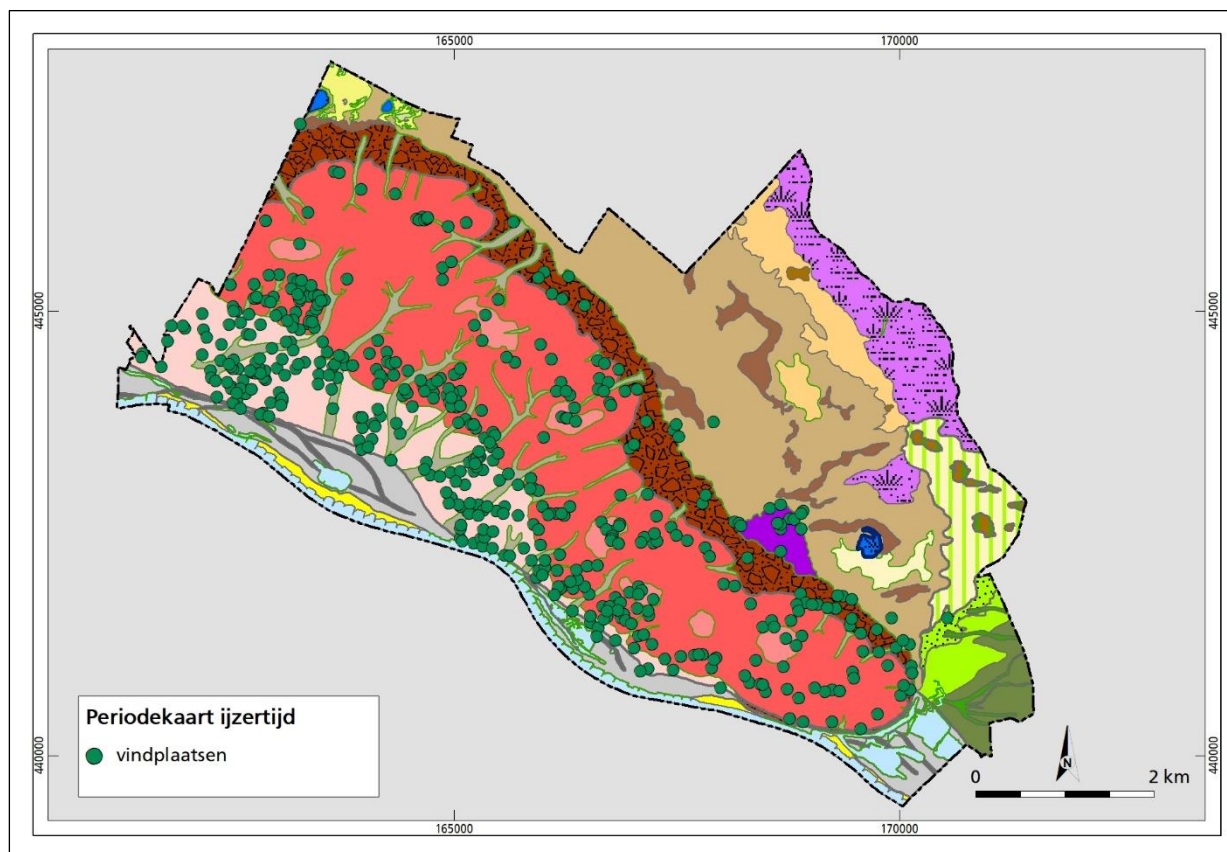
Twee grafheuvels zijn in het kader van het grafheuvelonderzoek van de universiteit Leiden onderzocht: de Unitas 1, een grafheuvel uit de vroege bronstijd (AMK-terrein 7145, cat.nr. 239) en Delfin 190, een grafheuvel uit de midden-bronstijd (AMK-terrein 7146, cat.nr. 285). In Archis hebben beide grafheuvels nog een ruime datering vanaf het laat-neolithicum tot en met de ijzertijd. De grafheuvels maken deel uit van een cluster grafheuvels.

De urnenvelden dateren uit de late bronstijd tot en met de vroege ijzertijd. Van de urnenvelden betreft één locatie een melding van aardewerk, niet van sporen of crematierechten of een verhoging in het landschap (cat.nr. 494). Een tweede vindplaats zou op basis van de informatie in Archis een grafheuvel kunnen zijn, terwijl de locatie als urnenveld staat geadministreerd (cat.nr. 957). Deze locatie ligt binnen de grenzen van AMK-terrein 7183, 'een terrein met sporen van

twee naast elkaar gelegen urnheuvels'. In een van de heuvels zijn fragmenten van een urn uit de ijzertijd gevonden. Hier lopen wellicht twee complexen door elkaar; de urn is een bijzetting uit de late bronstijd of ijzertijd in een oudere grafheuvel. De andere 'urnheuvel' betreft vindplaats 1055, een grafheuvel. In de directe omgeving van deze twee grafheuvels, of 'urnheuvels', liggen meer grafheuvels (datering NEOLA-IJZ). Tot slot zijn twee vindplaatsen, cat.nr. 803 en 806, toe te schrijven aan hetzelfde urnenveld. Beide liggen binnen de grenzen van AMK-terrein 12203. Er zijn fragmenten van urnen uit de vroege ijzertijd en crematieresten gevonden. In Rhenen bevindt zich een urnenveld uit de late bronstijd of vroege ijzertijd (cat.nr. 1). Dit urnenveld is aangetroffen nabij een grafheuvel uit de vroege ijzertijd.

4.5 IJzertijd (800 – 12 voor Chr.)

De manier van leven in de ijzertijd verschilde niet wezenlijk van dat van de bronstijd. Het beeld is dat solitaire boerderijen en kleine nederzettingen van twee of drie huizen zich op korte afstand verplaatsten. Op de hellingen van de stuwwal lagen raatakkercomplexen, de zogenaamde Celtic fields, waarbinnen zich verspreid boerenerven bevonden.⁸⁷ Een Celtic field is een reeks van akkers, vaak met een oppervlak van 30 x 30 m, die met wallen van elkaar waren gescheiden. Deze akkers werden intensief gebruikt. Terreinen verder van de boerderij af werden minder intensief gebruikt. Binnen het geheel van het Celtic field bevonden zich meerdere bewoningslocaties, die afwisselend bewoond waren. Binnen een Celtic field zijn dus meerdere bewoningsfasen te verwachten.⁸⁸

Afb. 4.4 Archeolandschappelijke eenhedenkaart met daarop de bekende vindplaatsen uit de ijzertijd.

Van alle vindplaatsen binnen de gemeente Rhenen dateren er 233 uit de ijzertijd. Hiervan hebben 143 een einddatering in de ijzertijd. De vindplaatsen liggen voornamelijk langs de randen van de stuwwal en op de smeltwatervlakte, met een hoge concentratie langs de zuidzijde van de stuwwal. In het lager gelegen dekzandlandschap aan de noordoostzijde van de stuwwal, dat in deze periode grotendeels was bedekt met een dik pakket veen, bevinden zich significant minder vindplaatsen.

In het westen van Achterberg is een deel van een nederzetting uit de ijzertijd opgegraven (cat.nrs. 57 en 1025). De meeste sporen dateren uit de midden- en late ijzertijd.⁸⁹ Ook ten oosten van Achterberg is een deel van een

⁸⁷ Scholte Lubberink, Keunen & Willemsen 2015, 40.

⁸⁸ Harsema 2005.

⁸⁹ Van Benthem 2020.

ijzertijdnederzetting aangetroffen (cat.nr. 60).⁹⁰ Bij beide opgravingsterreinen is geen hoofdgebouw aangetroffen, alleen bijgebouwen. Het nederzettingsterrein moet dus in beide gevallen groter zijn geweest dan het opgravingsareaal.

Op het terrein ten oosten van Achterberg is gebleken dat er twee concentraties sporen zijn op een onderlinge afstand van 50 meter. Deze tussenliggende ruimte is nagenoeg leeg aan sporen. Het vlakhoogtereliëf laat hier een iets lager deel van het landschap zien. Hier is wellicht sprake van twee verschillende vindplaatsen of twee verschillende activiteitenzones, mogelijk erven, die deel uitmaken van één vindplaats. De datering van de oostelijke zone ligt rond de midden-ijzertijd. De westelijke zone is vanwege het ontbreken van (goed daterend) vondstmateriaal niet te dateren.⁹¹

In Elst zijn bewoningssporen uit de ijzertijd vastgesteld tijdens een opgraving (cat.nrs. 18 en 25) en een proefsleuvenonderzoek dat gevolgd is door een archeologische begeleiding (cat.nr. 63). Op de locatie 'Het Bosje' is geconstateerd dat het terrein bewoond was in de bronstijd, dat de bewoning in de loop van de vroege ijzertijd ophoudt en dat het terrein vervolgens in gebruik werd genomen als grafveld. In de midden-ijzertijd is er weer bewoning. Er zijn geen aanwijzingen voor bewoning ná de late ijzertijd.⁹²

De bewoning uit de bronstijd op het bedrijventerrein in Remmerden zet zich aldaar niet voort in de ijzertijd. Wel zijn delen van een ijzertijdnederzetting gedocumenteerd ter hoogte van de rotonde aan de N225 (cat.nr. 23).

In de inventarisatie komen achttien vindplaatsen met 'Celtic fields' voor en twee beschermde archeologische monumenten (532461 en 4855). Eén vindplaats ligt op de noordzijde van de stuwwal, de rest op de zuidzijde, met concentraties bij Remmerden en Elst. Geen van de vindplaatsen is gesitueerd binnen de grenzen van een archeologisch monument. In 2004 is met een archeologische inspectie een Celtic field vastgesteld op de stuwwal bij Remmerden, ten noorden van het bedrijventerrein (cat.nr. 10). De toelichting in Archis vermeldt dat dit Celtic-fieldsysteem zich uitstrekt vanaf de rand van de stuwwal tot aan het dal van de Rijn. Er zijn minstens drie wallen waargenomen, waarvan ook het bodemprofiel wijst op de aanwezigheid van een prehistorische akker.

Met het Project Erfgoed Gezocht zijn voor de gemeente Rhenen vier terreinen gemarkeerd waar op het AHN Celtic fields zijn gezien.⁹³ Enkele vindplaatsen liggen binnen of nabij de grenzen van deze terreinen.

Begraven deed men in eerste instantie, zoals bij de bronstijd vermeld, in urnenvelden. Een urnenveld werd over meerdere eeuwen gebruikt als begraafplaats. In de loop van de ijzertijd ging men er ook toe over om brandstapels inclusief de crematieresten met een heuvel te bedekken, in plaats van de crematieresten bij elkaar te verzamelen. Een dergelijke heuvel wordt een brandheuvel genoemd. Vanaf de midden-ijzertijd veranderde het grafgebruik. De grote urnenvelden raakten buiten gebruik en men nam nieuwe begraafplaatsen in gebruik.⁹⁴

In de inventarisatie zijn zes meldingen van een urnenveld aanwezig. Vier van deze meldingen dateren vanaf de late bronstijd (par. 4.4), twee vindplaatsen zijn gedateerd in de ijzertijd. Deze beide laatste vindplaatsen betreffen meldingen van aardewerk, niet van sporen of crematie (cat.nr. 495 en 565).

Soms zijn meldingen van crematieresten in de inventarisatie terug te vinden onder een ander complextype, zoals de crematiegraven die in Elst zijn gevonden tijdens een opgraving op de locatie 'Het Bosje' (cat.nr. 25). Bewoning op dit terrein hield op in de loop van de vroege ijzertijd, waarna het in gebruik is genomen als grafveld. Van dit grafveld zijn vier verspreid liggende crematiegraven uit de midden-ijzertijd teruggevonden. Tijdens de bouw van de kerk op een aangrenzend terrein aan de Tabaksweg is een cluster van vier crematiegraven gezien (cat.nr. 522). Dit cluster is gedateerd op de overgang van de vroege naar de midden-ijzertijd.⁹⁵ Deze acht graven zijn samen als één vindplaats te beschouwen.

In Remmerden is ten noorden van de bebouwde kom ter hoogte van het bedrijventerrein (par. 4.4) een urnenveld aangesneden tijdens een proefsleuvenonderzoek (cat.nr. 26). Ten noorden van het urnenveld is een zone met bewoningssporen (midden-bronstijd tot en met ijzertijd) aangetroffen. De vindplaats is niet verder onderzocht omdat is afgezien van verdere ontwikkeling van het terrein.⁹⁶

⁹⁰ Ter Wal 2020.

⁹¹ Ter Wal 2020, 177-178, afb. 7.1.

⁹² Meurkens 2009a; Meurkens 2008.

⁹³ Z.n. 2021, 49-50.

⁹⁴ Hessing & Kooi 2005, 637, 650.

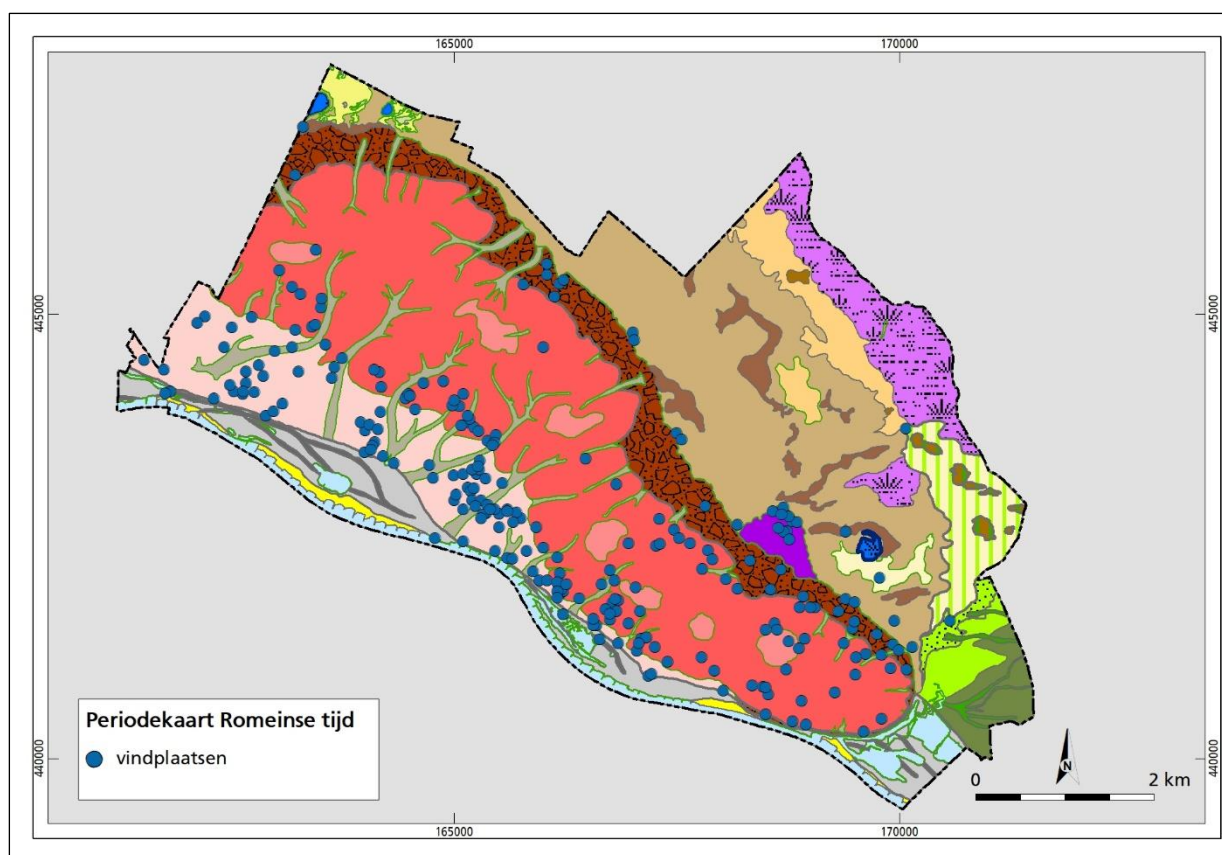
⁹⁵ Meurkens 2009a, 107.

⁹⁶ Meurkens 2009b.

Een urnenveld uit de late bronstijd of vroege ijzertijd is reeds genoemd bij de bronstijd (cat.nr. 1). De nabijgelegen grafheuvel (bekend als de Koerheuvel) blijkt het rijk gevulde graf van een lokale vorst uit de 7^e eeuw voor Chr. te zijn.⁹⁷

4.6 Romeinse Tijd (12 voor Chr. – 450 na Chr.)

Twaalf voor Chr. wordt als begin van de Romeinse tijd in Nederland beschouwd. Halverwege de eerste eeuw na Chr. is het zuiden van Nederland onderdeel geworden van het Romeinse rijk en vormde de Rijn de rijksgrens, de *limes*. Op de zuidelijke oever van de Rijn verschenen legerplaatsen en wachttorens van waaruit het verkeer over de rivier in de gaten kon worden gehouden. De rivier vormde voor de hier gelegeerde troepen een essentiële verkeersader voor de aanvoer van mensen en goederen. Het grondgebied van de gemeente Rhenen ligt aan de noordelijke oever van de Rijn en maakte dus geen deel uit van deze nieuwe politiek-bestuurlijke eenheid. Dat betekent echter niet dat beide oevers van de Rijn in isolement van elkaar verkeerden of dat de nieuwe sociaal-politieke realiteit op de zuidoever geen impact had op het leven ten noorden van de rivier.⁹⁸

Afb. 4.5 Archeolandschappelijke eenhedenkaart met daarop de bekende vindplaatsen uit de Romeinse tijd.

Het fenomeen Celtic field verdween. Bewoning in de Romeinse tijd is gekarakteriseerd als solitair gelegen huisplaatsen (*Einzelhöfe*), gehuchten bestaande uit meerdere gelijktijdige erven (*small rural settlements*) en volledig omgreppelde nederzettingen (*enclosed settlements*). De vernatting van het landschap in de Gelderse Vallei had als gevolg dat de nederzettingen naar de hogere delen van het landschap werden verplaatst. In de omgeving van Rhenen bestond de bewoning uit kleine nederzettingen van alleenstaande boerderijen. In de 2^e eeuw nam de omvang van de bewoning toe. De nederzettingen waren meer geclusterde eenheden en bestonden uit meerdere gelijktijdige erven die van elkaar gescheiden waren door hekwerken of greppels en wegen. Sommige nederzettingen in de noordelijke regio's namen waarschijnlijk een belangrijke plaats in binnen handelsnetwerken met de Romeinen. Tegen het einde van de 4^e en in de 5^e eeuw nam de omvang van de nederzettingen weer af en was er weer sprake van verspreide bewoning. Dit is waarschijnlijk te verklaren door het wegvallen van het Romeinse gezag in Zuid-Nederland.⁹⁹

⁹⁷ Van Heeringen 1999.

⁹⁸ Brugman et al. 2011, 46.

⁹⁹ Scholte Lubberink, Keunen & Willemsen 2015, 41-42, 171-172; Van der Velde 2007, 586-587.

Uit de inventarisatie komen 242 vindplaatsen naar voren die in de Romeinse tijd zijn gedateerd. Hiervan zijn er slechts 83 waarvan de begindatering in de Romeinse tijd valt, waarvan 50 met een einddatering in de Romeinse tijd. De vindplaatsen liggen voornamelijk langs de randen van of op de stuwwal en de smeltwatervlaktes. Enkele liggen in het lager gelegen dekzandlandschap ten noorden van de stuwwal. Het gaat vaak om vondstmeldingen van aardewerk of metaal of om een waarneming van een grondspoor, waaruit is op te maken dat er enige menselijke activiteit in de Romeinse tijd moet zijn geweest. Concrete bewoningssporen zijn er echter niet.

Er zijn wel sterke vermoedens van een grafveld op een terrein langs de Utrechtseweg tussen Rhenen en Remmerden (AMK-terrein 7188). Op dit terrein zijn onder andere crematieresten gevonden en is rood verbrand zand gezien. Het aangetroffen aardewerk is Romeins handgevormd, maar er is ook een Terra sigillata kom gevonden (cat.nr. 74). Hieruit blijkt dat er contacten moeten zijn geweest met de Romeinen.

Rituele deposities kunnen te maken hebben met de bouw, herbouw of het verlaten van een huis (een bouwoffer), of met het vereren van goden, bijvoorbeeld in de buurt van een cultusgebouw. In het geval van een bouwoffer kunnen voorwerpen van bijvoorbeeld aardewerk in een kuil of een paalkuil, die een duidelijke relatie hebben met het gebouw waartoe de kuil of paalkuil hoort, worden gedeponneerd. Deze voorwerpen zijn dan niet willekeurig afgedankt, maar er is aandacht besteed aan hoe de voorwerpen in een kuil zijn geplaatst. Ook zijn er bouwoffers bekend van dierlijke resten. In Zuid-Nederland zijn voor deze periode, en de bronstijd, ook deposities bekend van een groot aantal weefgewichten of meerdere in elkaar gestapelde potten of grote vondstconcentraties in kuilen of paalsporen.¹⁰⁰

Ook zijn deposities uit de ijzertijd, maar ook de bronstijd, bekend, die niet aan een specifieke context zijn toe te schrijven en waarvan het de vraag wat de achterliggende gedachte of intentie van de depositie is. Het fenomeen bronsdepot is hiervan een goed voorbeeld. In een dergelijke depositie kan een enkel voorwerp zijn afgedankt, of een groep voorwerpen (wapens, gebruiksvoorwerpen), of bijvoorbeeld schroot of halffabrikaten van een smidse. Deposities kunnen uiteraard ook bestaan uit andersoortige voorwerpen, zoals sieraden, en van andere materialen, bijvoorbeeld vuursteen. Dat kan variëren per periode. Het is duidelijk dat dergelijke voorwerpen bewust ergens zijn achtergelaten, vaak in lege, onbewoonde gebieden, zoals beekdalen, vennen, moerassen of veengebieden.¹⁰¹

Dergelijke deposities kunnen al vanaf het neolithicum voorkomen. In Rhenen is één vondstlocatie uit de Romeinse tijd aangemerkt als 'Depot'. Oudere locaties zijn niet bekend binnen de gemeente (of in ieder geval niet als zodanig aangemerkt in Archis). Het betreft de vondst van een gouden ketting en een gouden halsring, beide uit de laat-Romeinse tijd B of de vroege middeleeuwen A (cat.nr. 614). De vondst is gedaan in Achterberg, in een lager gelegen deel van het dekzandlandschap op de overgang naar het veengebied.

4.7 Vroege middeleeuwen (450 – 1050 na Chr.)

De vroege middeleeuwen worden onderverdeeld in de Merovingische en Karolingische perioden. De Merovingen waren een dynastie van Frankische koningen die in de 5^e tot in de 8^e eeuw in een steeds veranderend gebied in delen van België, Frankrijk en Duitsland regeerden. Halverwege de 8^e eeuw werden de Merovingen onttroond door de Karolingen. Zij regeerden tot aan het einde van de 10^e eeuw.

In de 7^e eeuw werd het centrale rivierengebied in Nederland opnieuw het toneel van machtsstrijd. Frankische groepen uit het zuiden en oosten en Friezen vanuit het westen kregen belangstelling voor het gebied. Dit leidde tot schermutselingen en veldslagen. Friezen en Franken hadden afwisselend de overhand in het gebied.

Met de Merovingische Franken kwam het christendom in de 6^e eeuw vanuit het zuiden naar Midden-Nederland. In de stad Utrecht werd een kerkje in het Romeinse castellum gebouwd om de kerstening van de Friezen in gang te zetten. Rond dezelfde tijd kwamen Engelse monniken, waaronder Willibrord, het christelijke geloof verspreiden. De overlevering wil dat Willibrord, nadat hij in 695 tot aartsbisschop der Friezen was gewijd, rond 700 na Chr. Cunera heilig heeft verklaard (zie ook paragraaf 4.9.1).

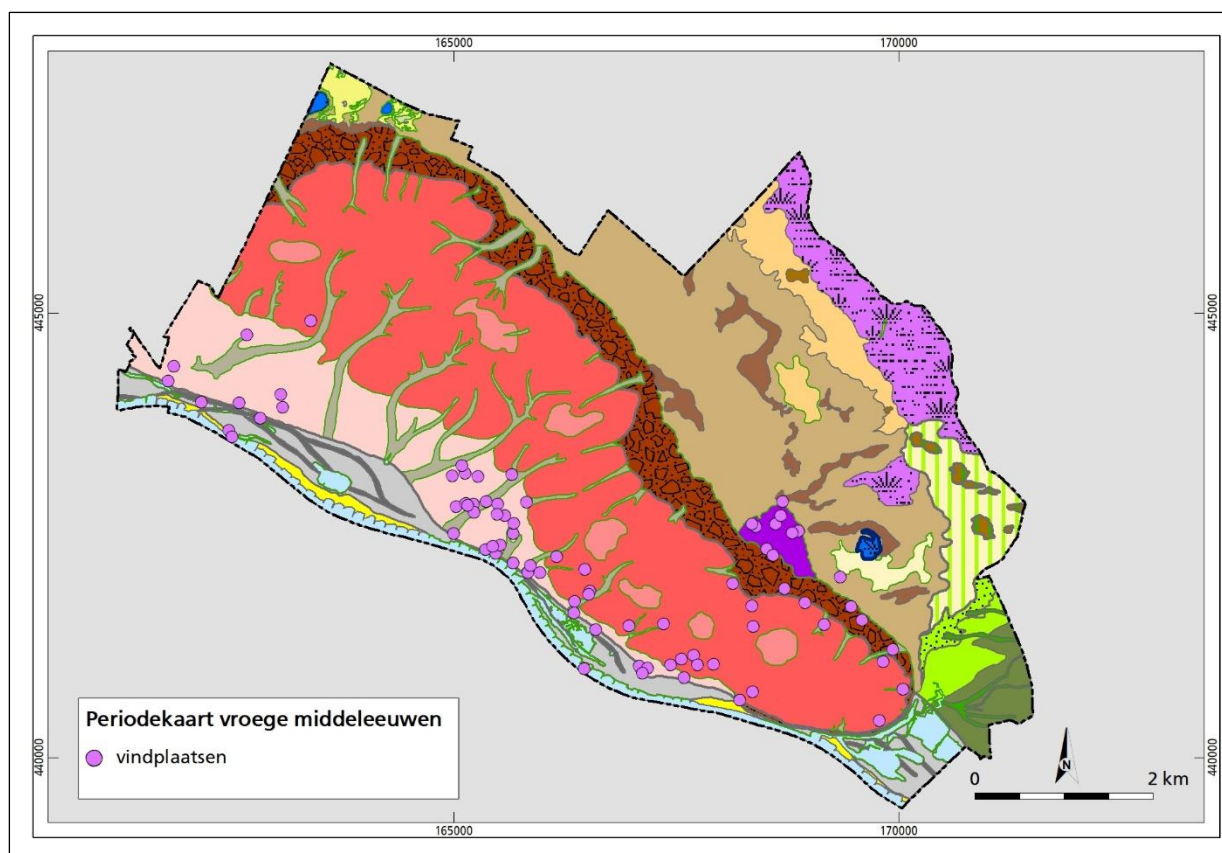
De locatie van waar Cunera vermoedelijk was begraven, staat bekend als het Cunerabergje. Deze locatie is een beschermd Rijksmonument (AMK-terrein 45959, cat.nr. 206). Het betreft een heuvel met de overblijfselen van de aan de Heilige Cunera gewijde kapel, en mogelijk ook het graf van de Heilige Cunera. De kapel zou uit het begin van de 16^e eeuw dateren.

¹⁰⁰ Van der Linde 2016, 185.

¹⁰¹ Van den Broeke 2005, 662-663.

Binnen de gemeente Rhenen zijn 94 vindplaatsen bekend met een startdatering in de vroege middeleeuwen. Hiervan hebben 44 vindplaatsen een einddatering in de vroege middeleeuwen. De vindplaatsen liggen voornamelijk langs de randen van de stuwwal en op de smeltwatervlaktes, geclusterd bij Elst, Remmerden, Rhenen en Achterberg. Eén melding ligt in het lager gelegen dekzandlandschap.

Men neemt aan dat op de overgang van de Romeinse tijd naar de vroege middeleeuwen de Gelderse Vallei, ten noorden van Rhenen, ontvolkt raakt. De omvang van nederzettingen nam af en ze werden uiteindelijk verlaten. Verspreid zullen nog wel solitair gelegen huisplaatsen aanwezig zijn geweest, die zich verplaatsten over de hogere delen van het landschap. Door vernatting van het landschap waren de lager gelegen delen van het landschap, net als in de Romeinse tijd, minder tot niet geschikt voor bewoning. Maar niet iedereen ging weg. Rond de stuwwal van Rhenen zijn meerdere grafvelden bekend waaruit bewoningscontinuïteit blijkt. Er zijn grafvelden bekend te Elst (cat.nr. 38), Remmerden (cat.nr. 251), Rhenen-Donderberg (cat.nr. 221), Rhenen-Laarsenberg (cat.nr. 625) en Achterberg (cat.nr. 642). Een deel van de graven in de grafvelden van Rhenen en Elst is bijzonder vanwege de afmetingen, de constructie, de rijke, elitaire grafgiften en de combinatie met paardengraven.¹⁰²

Afb. 4.6 Archeolandschappelijke eenhedenkaart met daarop de bekende vindplaatsen uit de vroege middeleeuwen.

Het grafveld van Elst kwam in beeld in 1981 tijdens rioleringswerkzaamheden. Het grafveld is opgegraven door de toenmalige ROB en heeft 260 graven opgeleverd: 165 crematiegraven, 90 inhumatiegraven en 5 diergraven (4 paarden en mogelijk een hond). Het grafveld is zo'n 250 jaar in gebruik geweest vanaf de late 5^e eeuw tot in de 8^e eeuw. In de laatste fase van het grafveld lijkt crematie en inhumatie naast elkaar voor te komen. Het idee is dat onder invloed van het christendom men in de loop van de 8^e eeuw in de buurt van kerken ging begraven, waardoor de oudere begraafplaatsen niet meer in gebruik waren.¹⁰³ AMK-terrein 4858 (terrein van archeologische waarde) grenst aan deze vondstlocatie en houdt verband met het grafveld, samen met enkele andere vindplaatsen (cat.nr. 273).

In Remmerden zijn op het industrieterrein in 1988 enkele crematie- en inhumatiegraven gedocumenteerd in een bouwput. Het lijkt erop dat de oostrand van een grafveld is aangesneden en dat het grafveld zich in westelijke richting uitstrekt. De vondsten duiden vooralsnog op een datering in de 7^e eeuw. Een vroeger begin van het grafveld is niet uit

¹⁰² Scholte Lubberink, Keunen & Willemsen 2015, 42-44, 172.

¹⁰³ Verwers & Van Tent 2015; Van Tent 1985, 9-13.

te sluiten.¹⁰⁴ AMK-terrein 11554 (terrein van hoge archeologische waarde) grenst aan deze vondstlocatie en houdt verband met het grafveld.

Het grafveld dat bekend staat onder het toponiem *Donderberg* ligt ten westen van Rhenen. Het is opgegraven in 1951 en heeft circa 800 inhumatiegraven en 300 crematiegraven opgeleverd. Het grafveld is in de late 4^e eeuw in gebruik genomen. Het grafveld is tot in de eerste helft van de 8^e eeuw in gebruik gebleven.¹⁰⁵ AMK-terrein 7180 (terrein van hoge archeologische waarde) houdt verband met dit grafveld; het is een 'Terrein met sporen van een vroegmiddeleeuws grafveld dat in 1951 werd opgegraven. Deze opgraving vond ten oosten van het huidige terrein plaats'.

Het grafveld Rhenen-Laarsenberg ligt op de flank van de noordelijke kant van de stuwwal. Het is ontdekt tijdens ontgravingen in 1892. Er is sprake van zowel crematie- als inhumatiegraven. Het grafveld was in ieder geval in gebruik in de 6^e en 7^e eeuw.¹⁰⁶

Het grafveld Achterberg (geen AMK-terrein) is eveneens gevonden in 1951. Het grafveld dateert uit de 6^e of 7^e eeuw. Dit terrein is in 1996 gewaardeerd door middel van proefsleuven. Met dit onderzoek zijn de grenzen van het grafveld vastgesteld, waarna dit terrein is vrij gehouden van bebouwing. In de toelichting is de wens uitgesproken om dit terrein zichtbaar te maken als AMK-terrein, maar dat is niet gebeurd.¹⁰⁷

Gezien het aantal en de omvang van de grafvelden, moet de omgeving bewoond zijn geweest. De nederzettingen van deze bewoners zijn niet (archeologisch) bekend. De laat-7^e-/vroeg-8^e-eeuwse ringwalburg op de Heimenberg bij Rhenen, een verdedigingswerk, wordt in verband gebracht met de vermoedelijke elitegroepen (cat.nr. 3, 159, 240).¹⁰⁸ De Heimenberg is een beschermd Rijksmonument (AMK-terrein 45944).

Bewoningssporen uit de 8^e tot 10^e eeuw binnen Rhenen zijn schaars. Bewoning (in de vorm van grondsporen) is bekend of wordt vermoed in Elst (cat.nr. 39), Rhenen (cat.nr. 54)¹⁰⁹ en Achterberg (cat.nr. 517)¹¹⁰, maar deze sporen geven geen overzicht in de ontwikkeling van nederzettingen binnen Rhenen. Dat er bewoning was, blijkt ook uit vermeldingen in vroegmiddeleeuwse oorkonden. Deze vermeldingen hebben betrekking op nederzettingen of bossen op de flanken van de stuwwal.¹¹¹

In Remmerden is een muntschat gevonden (cat.nr. 7). De muntschat bestaat uit 141 zilveren sceattas en 98 gouden triens uit de 7^e eeuw. De munten zijn gevonden tijdens een verkenning in 1988 die vanwege de vele vondsten is uitgebreid tot een opgraving. De munten zijn verspreid over een oppervlak van zo'n 600 m² aangetroffen. De directe omgeving is ook opgegraven, maar daar kwam geen archeologische informatie uit voort die iets zegt over de context van de vondst. Als het een muntschat is, waren de munten aanvankelijk bij elkaar opgeborgen en in de grond geplaatst, maar zijn de munten als gevolg van bewerking van het land verspreid geraakt. Met een opgraving in 2005 op een aangrenzend terrein zijn nog drie gouden en een zilveren munt gevonden (cat.nr. 11). De vondst van deze 7^e-eeuwse muntschat is gekoppeld aan de onrustige tijd in het gebied rond 700, die werd veroorzaakt door verschillende oorlogen tussen de Friezen en de Franken. Zij streden om de macht in het rivierengebied met belangrijke handelsplaatsen als Dorestad.¹¹²

4.8 Late middeleeuwen en Nieuwe tijd (1050 – heden)

Tegen het eind van de vroege middeleeuwen, maar vooral ook vanaf de late middeleeuwen, werden grote delen van het landschap opnieuw in gebruik genomen en bewoond. Er was een periode van droogte, waardoor de hoger gelegen delen van het landschap juist minder geschikt waren voor bewoning.

Voor de late middeleeuwen geldt dat hier regionaal gezien meer over bekend is dan over de voorgaande perioden. Het aantal geschreven bronnen neemt sterk toe. De toename van de bevolkingsdichtheid die was ingezet in de voorgaande periode zette door. De bestaande gehuchten en dorpen in de regio namen toe in omvang. Vanaf de late middeleeuwen kwamen ook steden tot ontwikkeling. Die ontwikkeling kwam tot stand onder invloed van een aantal factoren. Er was sprake van een bevolkingstoename, wat leidde tot specialisatie en arbeidsverdeling, wat vervolgens leidde tot ruilen van goederen en het ontstaan van markten.

¹⁰⁴ Van Tent 1996a, 56-57.

¹⁰⁵ Heidinga 1990, 20. De vondsten zijn gepubliceerd: Wagner & Ypey 2011.

¹⁰⁶ Heidinga 1990, 21-23.

¹⁰⁷ Van Dockum & Van Rooijen 1998, 105; Ypey 1959, 100.

¹⁰⁸ Van Doesburg 2008; Heidinga 1990.

¹⁰⁹ Halverstad 2015.

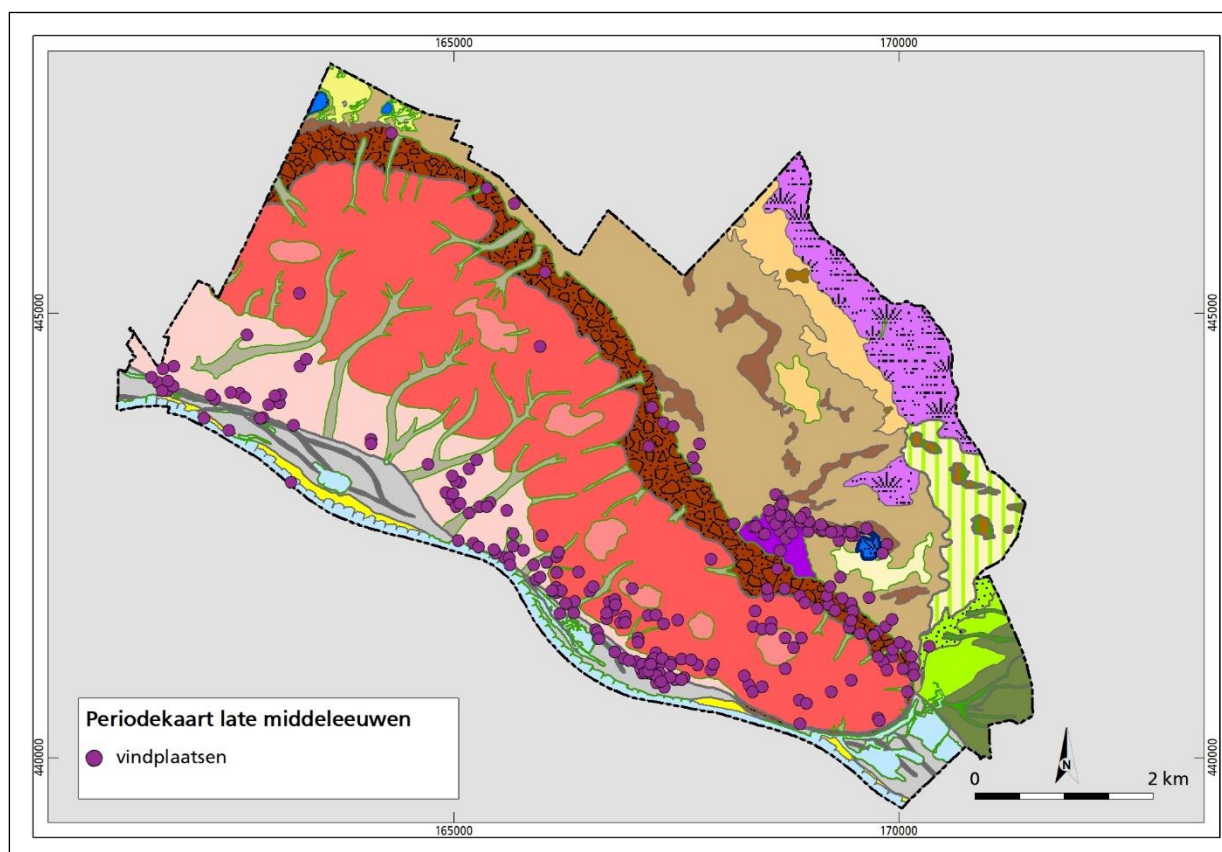
¹¹⁰ Ter Brugge 1998, 69-70.

¹¹¹ Scholte Lubberink, Keunen & Willemsen 2015, 49.

¹¹² Van Hoof 2005, 68-70; Van Tent 1996b.

De nederzettingen die in deze periode zijn ontstaan, kennen vaak meerdere bewoningsfasen. De aanwezigheid van een doorgaande weg lijkt voor deze nederzettingen een grote rol te spelen. In de late middeleeuwen gingen de ontginningen, die aan het eind van de vroege middeleeuwen op gang waren gekomen, onverminderd door. De erven waren meer plaatsvast, waardoor eventuele nieuwbouw op hetzelfde erf plaatsvond.¹¹³ Historische kernen, kleinere nederzettingen, in de vorm van geclusterde bebouwing, en boerderijen die we nu nog kennen en kunnen herkennen op de oudste kadastrale kaarten van het begin van de 19^e eeuw, kunnen hun oorsprong hebben in de vroege en late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Deze geclusterde bebouwing, de historische kernen, staat samen met andere historische bebouwing afgebeeld op de historische relictkaart (bijlage 3). Belangrijke kernen zijn Elst, Remmerden en Achterberg. Rhenen heeft zich in de late middeleeuwen ontwikkeld tot een stad. In paragraaf 4.9 zal nader worden ingegaan op deze kernen.

Binnen de gemeente Rhenen bevinden zich 192 vindplaatsen uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Deze vindplaatsen liggen op de flanken van de stuwwal, op de smeltwatervlakte en op de hogere delen van het dekzandgebied aan de noordzijde van de stuwwal. Van deze 192 vindplaatsen hebben er 86 een einddatering in de late middeleeuwen; 39 hebben een begintijd in de nieuwe tijd. Bewoning in deze periode blijkt uit de vele diverse soorten vondsten van zowel particuliere meldingen als uit onderzoek van archeologische bedrijven. Omvangrijke nederzettingsterreinen zijn top op heden echter niet middels archeologisch onderzoek aangetroffen. Laat middeleeuwse bewoning wordt wel vermoed in bijvoorbeeld Achterberg, waar ter plaatse van een fietstunnel laatmiddeleeuwse bewoning is te vermoeden (cat.nr. 15). Met een proefsleuvenonderzoek zijn paalsporen aangetroffen die mogelijk aan een structuur zijn toe te schrijven.¹¹⁴ De werkzaamheden aan de fietstunnel zijn archeologisch begeleid. Van dit onderzoek is geen rapport beschikbaar in Archis.

Afb. 4.7 Archeolandschappelijke eenhedenkaart met daarop de bekende vindplaatsen uit de late middeleeuwen.

Ook binnen de historische kern van Achterberg zijn er aanwijzingen voor bewoning uit de 13^e of 14^e eeuw (cat.nr. 59). Deze bewoning blijkt niet uit de aanwezigheid van huisplattegronden (deze konden niet gereconstrueerd worden), maar wel uit de aanwezigheid van zes waterputten en erfgreppels. Deze waterputten hoorden bij erven die aan de Cunerauweg

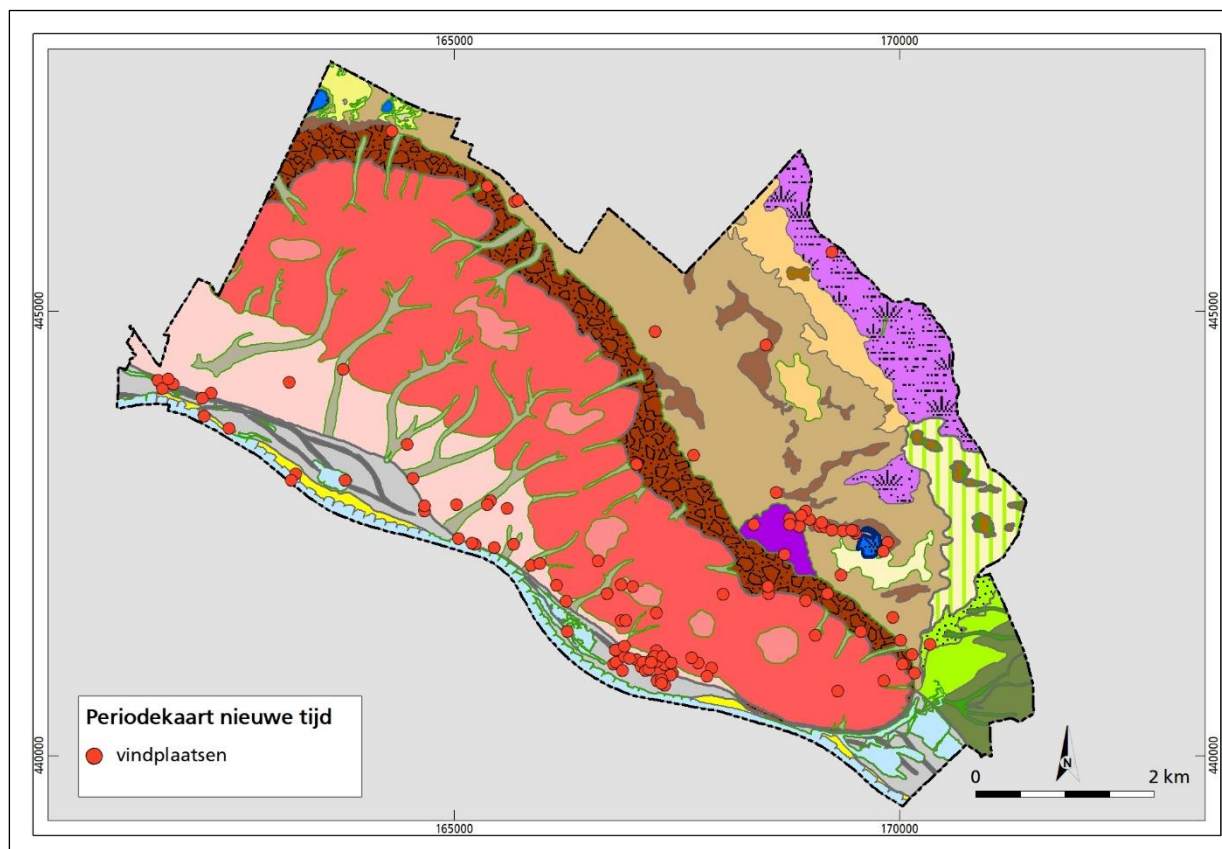
¹¹³ Scholte Lubberink, Keunen & Willemsen 2015, 174-175.

¹¹⁴ Lohof, 2001.

lagen. De erven zijn herkenbaar aan de erfgreppels die haaks op de Cuneraweg zijn georiënteerd. De greppels deelden het terrein op in percelen van 17 tot 20 m breed.¹¹⁵

Ter hoogte van het fietspad langs de N225 tussen Rhenen en Remmerden zijn met een proefsleuvenonderzoek paalsporen gevonden die mogelijk van een tabaksschuur zijn (ouder dan 1832, cat.nr. 35). Deze resten konden niet nader onderzocht worden tijdens een begeleiding van werkzaamheden.¹¹⁶

In de late middeleeuwen was Utrecht een vorstendom binnen het Heilige Roomse Rijk, dat was ontstaan uit delen van het Frankische Rijk. De bisschoppen van Utrecht oefenden als vorst de landsheerlijkheid uit over het Sticht. Het gebied lag tussen de Graafschappen Holland en Gelre in. Tussen 1156 en 1178 was Godfried van Rhenen bisschop van Utrecht. Hij liet kort na 1160-1163 bij Achterberg het kasteel Ter Horst bouwen. Ter plaatse bevond zich al een versterking, die in de eerste helft van de 12^e eeuw door de vader van Godfried was gebouwd. Deze bestond waarschijnlijk uit een gracht met palissade, waarbinnen een huis heeft gestaan. Die houten versterking werd in 1163, waarschijnlijk in een strijd met Gelre, verbrand, waarna de bisschop een nieuwe hoofdburcht in steen liet optrekken. In 1178 vermaakte Godfried van Rhenen het strategisch gelegen kasteel aan de Utrechtse kerk. Het slot diende als landsheerlijke vesting tegen Gelre, als bisschoppelijk bestuurscentrum en als gevangenis. Verdedigers van Ter Horst werden gehuisvest tegenover het kasteel in de buurtschap De Dijk. Bewoners van de buurtschap konden in tijden van oorlog hun toevlucht zoeken op het kasteelterrein. In de volgende eeuwen werd het kasteel meerdere malen verpand en werd in 1429 met geweld ontworsteld aan de greep van hertog Arnold van Gelre, om een eeuw later, in 1527, weer in handen van Karel van Gelre te komen. In 1528 werd begonnen met de afbraak van het kasteel. Het kasteel is een wettelijk beschermd archeologisch monument (AMK-terrein 1144). De restanten van het voorterrein en De Dijk hebben een hoge archeologische waarde (AMK-terrein 11544).¹¹⁷ Delen van het kasteel zijn opgegraven (cat.nr. 242 en 667). Langs De Dijk heeft zich de historische kern van Achterberg ontwikkeld.

Afb. 4.8 Archeolandschappelijke eenhedenkaart met daarop de bekende vindplaatsen uit de nieuwe tijd.

De ontwikkelingen die in de middeleeuwen waren ingezet zetten zich voort in de nieuwe tijd. De bevolkingsdichtheid nam nog steeds toe met een steeds groter worden druk op het landschap als gevolg. De bevolkingsgroei werd voornamelijk opgevangen in de al bestaande dorpen en in de stad Rhenen, als gevolg waarvan deze zich begonnen uit

¹¹⁵ Ter Wal 2020,

¹¹⁶ Schute 2010, 11.

¹¹⁷ Brugman et al. 2011, 48-49 (Van Kalveen 2008, 78; Renaud 1995, 259-260).

te breiden. Het landbouwareaal breidde zich steeds verder uit en er kwamen nieuwe industrieën op. De ontwikkeling van nieuwe technieken kwam in een stroomversnelling wat een grote impact op de bevolking had. Als gevolg van nieuwe technieken in de landbouw nam de opbrengst per hectare toe waardoor aan de toegenomen vraag kon worden voldaan. Deze ontwikkelingen in de landbouw hadden voor de gemeente Rhenen ook gevolgen. De ontginningen in het veengebied gingen verder. De ingebruikname van veengronden voor akkerbouw doeleinden leidde tot wateroverlast als gevolg van inklinking van de grond. Het betrof wateroverlast vanwege de hoge grondwaterstanden. In de nieuwe tijd kon men dit middels het graven van het Valleikanaal enigszins behappen. Binnen de gemeente Rhenen kwam echter ook een nieuwe vorm van landbouw op vanwege de gunstige ligging op de stuwwal; de tabaksindustrie. Hier zal in paragraaf 4.9.1 nader op worden ingegaan.

Na de Tweede Wereldoorlog nam de groei van de dorpen en steden in de regio, net als elders in Nederland, verder toe. Binnen de gemeente Rhenen heeft dat tot een sterke groei van met name Rhenen geleid. Ook Elst is echter sterk uitgebreid. De uitbreiding van Remmerden betrof voornamelijk industrie. Ook Achterberg groeide, zij het in mindere mate.

Ook de landbouw intensiverde na 1950. Dit kwam vooral tot uitdrukking in grootschalige ruilverkavelingsprojecten die het aanzicht van het landschap in sommige delen van de regio sterk hebben veranderd. Ook binnen de gemeente Rhenen hebben enkele ruilverkavelingsprojecten plaatsgevonden. Desalniettemin hebben grote delen van de gemeente hun oorspronkelijke aanzicht behouden, met name op de bosrijke stuwwal.

4.9 De historische bebouwing binnen de gemeente Rhenen

H. Willems

De bewoning in Rhenen en omgeving komt gedurende de late middeleeuwen en de nieuwe tijd verder tot ontwikkeling, met daarbij ook de nodige economische activiteiten die van invloed zijn op de groei van de verschillende historische kernen binnen de gemeente. Deze paragraaf gaat in op de ontwikkeling van de stad Rhenen en de verschillende historische kernen zoals weergegeven op de Historische relictencarta (bijlage 3). Alle bebouwing die op de eerste kadastrale kaart van 1832 staat weergegeven, is als historisch punt aangegeven op de Historische relictencarta (bijlage 3). Informatie over de historische punten is terug te vinden in de catalogus van historische punten (bijlage 11C).

4.9.1 Rhenen

Na de Romeinse tijd lag Rhenen en omgeving in de invloedssfeer van zowel de Friezen (in het westen) als de Franken (in het midden en oosten). In de 8^e eeuw veroverde de Frankische hofmeier Karel Martel (689-741) deze streek. In de tijd van Karel de Grote (768-814) lagen in het huidige gebied van de gemeente Rhenen drie zogenaamde *villae*. *Villae* waren grote omheinde hoeven met een gesloten huishouding en een eigen grondbezit. Meestal werden deze *villae* door een vorst aan oud-militairen of aan een klooster in beheer gegeven.

De oudste historische vermelding die waarschijnlijk verwijst naar Rhenen dateert van 855 (villa Hreni). In die tijd zal Rhenen niet meer zijn geweest dan een gehucht en vormden de inwoners een agrarische gemeenschap. Hun bestaan was gebaseerd op een gemengde agrarische bedrijfsvoering (akkerbouw en veeteelt). Tevens werd er in het nabijgelegen veengebied ten noordoosten van de stuwwal turf gestoken.¹¹⁸

Het grondgebied rondom Rhenen wisselde nog een aantal maal van eigenaar. Vanaf 1449 was de Utrechtse bisschop alleenheerser in Rhenen. Met het einde van de landsheerlijke macht van de bisschoppen werd keizer Karel V (1500-1558) de nieuwe heer. Aangezien hij ook landsheer van Gelre was, kwam een einde aan het strategisch belang van het stadje op de grens van het Sticht en Gelre. De nieuwe landsheer werd uiteindelijk de Staten van Utrecht.¹¹⁹

Rhenen zal aanvankelijk een weinig beduidende nederzetting zijn geweest. Het ontstond aan de handelsweg die van Utrecht naar onder meer Keulen liep. Niet ver ten noorden van de nederzetting stond het bisschoppelijke kasteel Ter Horst dat in 1160 gesticht is. Ten oosten van Rhenen lag nog een verdedigingswerk, een wal-/vluchtburch, en wel op de zuidpunt van de Grebbeberg.

Rondom 1200 wijzigden de omstandigheden rondom de nederzetting echter aanzienlijk. De rivier de Rijn verlegde haar loop. Lag Rhenen tot dan toe aan een nevengeul, nu kwam de hoofdstroom van de (Neder) Rijn op een kleine afstand ten zuiden van de nederzetting te liggen. Dit maakte het voor de bisschop van Utrecht interessant om hier een watertol in te stellen. En aangezien de passerende schepen voor het betalen van de tol toch moesten aanleggen, werd het aantrekkelijk om maar gelijk handel te drijven. Mogelijk werd de nederzetting vanwege haar toenemend economisch belang in de 13^e eeuw voorzien van een omwalling met een palissade, maar dat is niet zeker. Ook is het niet geheel

¹¹⁸ <https://www.razu.nl/rhenen-en-achterberg/>; Cox 2008, 73.

¹¹⁹ Cox 2008, 69-72.; <https://www.razu.nl/rhenen-en-achterberg/>

duidelijk wanneer Rhenen stadsrechten verworven heeft. De eerste stadsvermelding dateert van 1258, maar aangenomen wordt dat rond 1250 de stadsrechten door de Utrechtse bisschop werden verleend. De reden daarvoor was, naast de economische groei, de strategische positie die Rhenen in die tijd in nam. Het vormde de meest oostelijke nederzetting van het Sticht langs de Nederrijn, op de grens met het (vijandelijke) graafschap Gelre.¹²⁰

Afb. 4.9 Plattegrond van Rhenen van de hand van Jacob van Deventer, omstreeks 1550 (HUA 206058).

De verdediging van de omgeving werd aanvankelijk door het bisschoppelijke slot De Horst in Achterberg verzorgd, maar in 1346 werd de stad Rhenen van een stenen ommuring voorzien op kosten van de Utrechtse bisschop Jan van Arkel. De stad groeide daarmee uit tot de meest strategische voorpost van de bisschoppen tegen de hertogen van Gelre.¹²¹ In die muur waren drie stadspoorten opgenomen. In het westen de Westpoort (ook Utrechtsepoort genoemd), in het oosten de Bergpoort en in het zuiden de Rijnpoort. Aan de zuidzijde van de stads werd een natte gracht gerealiseerd, de Natte Doelen genaamd. Ten noorden van de stad was het niet mogelijk een natte gracht aan te leggen vanwege de hoogte van het terrein. Derhalve werd hier een droge gracht aangelegd: de Droge Doelen. Tussen de grachten en de eigenlijke stadsmuur lag een strook grond/talud welke met stekelige struiken begroeid was. Tussen de gracht en deze strook grond was een lagere muur opgetrokken. Deze was bedoeld om de eigenlijke stadsmuur te beschermen en om te voorkomen dat het talud en vervolgens de eigenlijke stadsmuur zou worden ondergraven.¹²² In tijden van oorlogsdreiging moest de verdediging van de stad in eerste instantie door de inwoners van de stad zelf gedragen worden, maar omdat Rhenen een betrekkelijk kleine stad was, moest er herhaaldelijk een beroep gedaan worden op verdedigers die van elders kwamen.

¹²⁰ Cox 2008, 73; Giesen-Geurts & Kooiman 1991, 17-18. In 1395 werden de stadrechten van Rhenen herbevestigd door bisschop Frederik III van Blankenheim.

¹²¹ <https://www.razu.nl/rhenen-en-achterberg/>

¹²² Deys 2014a, 21-22; Schoemaker 2008, 120.

Behalve economische voorspoed kregen de inwoners van Rhenen ook te maken met de nodige rampspoed. In de jaren 1400, 1481, 1483, 1499 en 1527 werd Rhenen belegerd en ingenomen, waarbij de verovering in 1400 tot gevolg had dat een groot deel van de stad afbranden.¹²³In de zomer van 1499 stond de 'Grote Gaarde', het huurleger van de hertog van Kleef, voor de poorten van Rhenen. Na een kort beleg werd de stad ingenomen. Op een schilderij over dit beleg (zie afb 4.10) zijn onder meer de gracht, de voormuur, het talud als de hoofdmuur afgebeeld.

Aan het einde van de 15^e, begin 16^e eeuw bleken, als gevolg van een gewijzigde oorlogsvoering, de verdedigingswerken van verschillende steden, waaronder Rhenen, verouderd. De hoge stenen muren, torens en poorten bleken niet bestand tegen het geschut. Derhalve werden in het geval van Rhenen bolwerken voor de stadspoorten opgetrokken. Enerzijds om de achterliggende verdedigingswerken te beschermen anderzijds om op deze verhoogde ommuurde terreinen kanonnen voor de verdediging te plaatsen.¹²⁴

Afb. 4.10 Schilderij van het beleg van Rhenen in 1499 (Rijksmuseum, Meester van Rhenen, ca. 1499-ca. 1525).

Met het sluiten van het Traktaat van Venlo in 1543 waarbij het Sticht (en dus ook Rhenen) tot Habsburgs gebied werd verklaard, kwam er een einde aan de Gelderse aanvallen op de grensvesting. Er trad een periode van relatieve rust in. Deze rust was van betrekkelijk korte duur. In 1568 begon de Tachtigjarige Oorlog en deze opstand tegen de koning van Spanje had ook gevolgen voor Rhenen. Aan het begin van de Opstand werd de stadsverdediging opgevoerd. Er waren zowel zorgen om de opstandelingen als ook om de troepen in Spaanse dienst. In 1578/1579 koos Rhenen de kant van de opstandelingen.¹²⁵ Vanwege een gebrek aan geld, maar ook vanwege de onrustige tijden, konden de vestingwerken nauwelijks onderhouden worden. Pas eind 16^e eeuw was men in de gelegenheid uitgebreide herstelwerkzaamheden uit te voeren.

Afb. 4.11 Bolwerk voor de westelijke toegangspoort met op de achtergrond de toren van de Cunerakerk, ca. 1625 (HUA, 804908).

¹²³ <https://www.razu.nl/rhenen-en-achterberg/>

¹²⁴ Deys 2014a, 22.

¹²⁵ Deys 2014b, 31.

Toen 's-Hertogenbosch in 1629 in Staatse handen viel, had dat een positieve effect op de veiligheid van grote delen ten noorden van de grote rivieren, waaronder ook Rhenen en omstreken.¹²⁶ In het vervolg van de Tachtigjarige oorlog (1568-1648) zou Rhenen geen rol van betekenis meer spelen, hetgeen er ook toe leidde dat de verdedigingswerken niet meer gemoderniseerd werden. Dit laatste zal er mede toe bijgedragen hebben dat tijdens de Franse inval in 1672 het stadsbestuur van Rhenen de onderhandelingen opende met de oprukkende Franse troepen. De bedoeling was het stadje over te geven aan de Fransen in de hoop op de garantie dat er in dat geval niet geplunderd zou worden. Uit wraak voor deze actie van het stadsbestuur werd Rhenen vervolgens door de Staatse troepen geplunderd.¹²⁷

Afb. 4.12 Na het vertrek van de Franse troepen in 1673 lag Rhenen er gehavend bij. Gezicht vanuit het westen van de hand van C. Bouttats, 1674 (HUA, 200106).

Bij het vertrek van de Franse bezetter in 1673 werden verschillende gebouwen en ook delen van de vestingwerken in Rhenen verwoest. Vervolgens zou er een lange periode van rust intreden.

Omdat de verdedigingswerken in de 18^e en 19^e eeuw feitelijk geen verdedigende functie meer hadden, en onderhoud zeer kostbaar was, besloot men in 1840 over te gaan tot sloop van de Rhenense poorten en een groot deel van de ommuring.¹²⁸ Op de vrijkomende terreinen werden wandelparken aangelegd naar ontwerp van de firma Zocher. De bouw van nieuwe wijken buiten de stad zou ingezet worden na de Eerste Wereldoorlog. In 1921 werd het tuindorp 'Vreewijk' opgeleverd. Deze wijk lag een half uur gaans buiten (ten noorden van) de stad en was vooral bedoeld voor de huisvesting van arbeiders in de sigarenfabrieken, de steenindustrie en voor bouwvakkers.¹²⁹

Pas tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de stad weer getroffen door oorlogsgeweld. In het begin van de oorlog, bij de hevige gevechten aan de Grebbelinie, werden in het centrum ruim 160 woningen verwoest en circa 1000 huizen zwaar beschadigd. Aan het einde van de oorlog kreeg het stadje nogmaals te maken met oorlogsgeweld, nu werd het door de geallieerden onder vuur genomen.

Nog tijdens de oorlog werd een begin gemaakt met de wederopbouw van het stadje naar plannen¹³⁰ van de architecten C. Pouderoyen en J.B. van der Haar. De maat van de oude stad was daarbij toonaangevend. Stedenbouwkundig werden enkele wijzigingen doorgevoerd. Dit leidde er onder meer toe dat de provinciale weg die voorheen om de stad heen liep nu door het centrum kwam te lopen.¹³¹ Pas na de Tweede wereldoorlog kwamen meerdere nieuwbouwwijken aan de west-, noord- en oostkant van de oude binnenstad tot stand.¹³²

¹²⁶ Deys 2014b, 31.

¹²⁷ <https://www.razu.nl/rhenen-en-achterberg/>

¹²⁸ Wel werden in de 19^e eeuw 's-avonds de stadspoorten nog gesloten om ongewenst volk buiten te houden. Van Laar & L. Bultje-van Dillen 2008, 79.

¹²⁹ Van Laar 2008, p. 375.

¹³⁰ Dit ontwerpen waren geïnspireerd door de ideeën van de Delftse School.

¹³¹ <https://www.razu.nl/rhenen-en-achterberg/>; Deys 2014a, 447-448.

¹³² Giesen-Geurts & Koolman 1991, 29, 32.

Economie

Zoals eerder vermeld was Rhenen van oorsprong een agrarische nederzetting. Er waren gemengde bedrijven aanwezig met een accent op akkerbouw en bosbouw. In Rhenen zelf ontstond een bescheiden stedelijke economie. Er werden markten gehouden en ambachtsslui vestigden zich in de stad.

Bisschoppelijke activiteiten als tolheffing en muntslag zorgden tijdelijk voor extra nering, maar na verloop van tijd werden deze activiteiten naar Wijk bij Duurstede verplaatst.

Toen de bossen grotendeels gekapt waren, werden de ontstane heidegronden benut voor schapenbeweiding. De mest van de schapen werd benut voor de akkerbouw en vanaf de zeventiende eeuw voor de tabaksteelt. De intensieve teelt van tabak vergde veel mest en aangezien de teelt in Rhenen en omgeving lang in stand bleef, vond de herbebossing hier later plaats dan elders op de Utrechtse Heuvelrug. De heide was immers nodig voor het weiden van de schapen. De introductie van kunstmest leidde er toe dat het aantal schapen steeds kleiner werd, met als gevolg dat herbebossing kon plaats vinden.

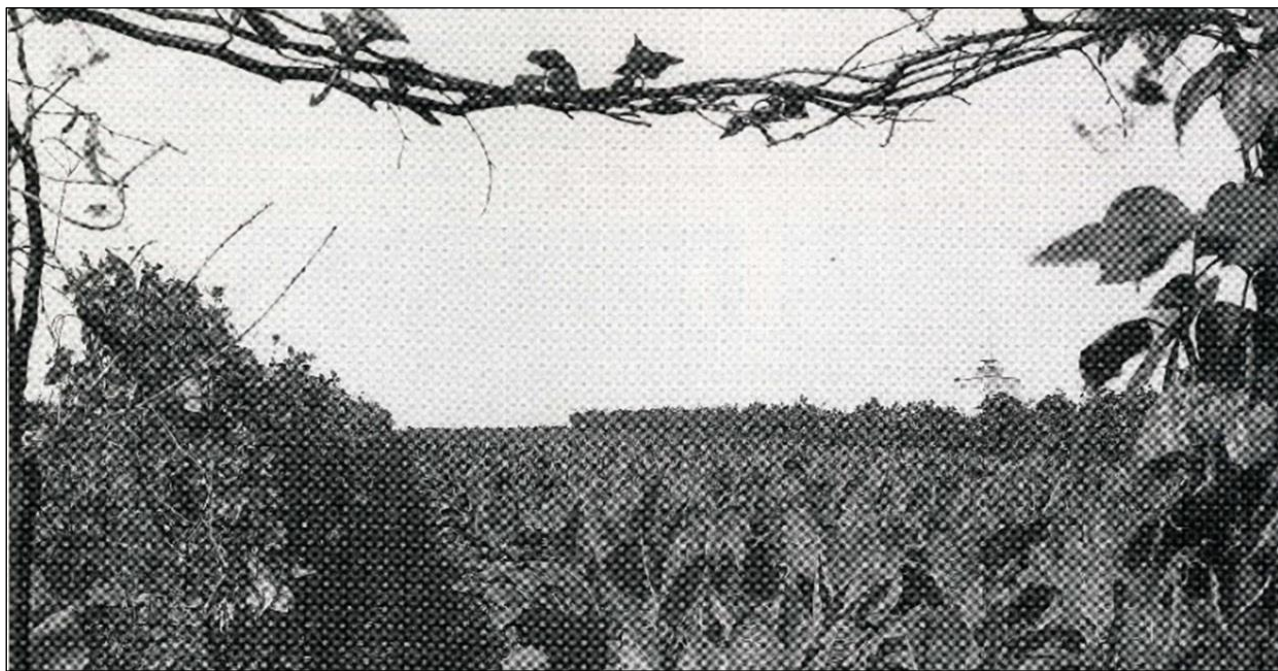
Aan het begin van de 19^e eeuw was de economische bedrijvigheid in en rondom Rhenen nog steeds kleinschalig. Naast drie grote boerderijen en 27 kleine boerderijen waren er 300 keuters of kleine arbeiders. Van der Aa schreef in 1847 dat het voornaamste middel van bestaan de landbouw en de tabaksteelt was, "eigenlijke handel wordt er niet gedreven".

Verder noteerde hij dat jaar een bierbrouwerij, twee grutterijen, twee korenmolens, twee leerlooierijen, een steenbakkerij, drie wolkammerijen en een olieslagerij.¹³³

Gaandeweg de twintigste eeuw ontwikkelde de stad zich tot een verzorgingscentrum voor de onmiddellijke omgeving en kwam er een bescheiden winkelaanbod tot stand.¹³⁴

Tabaksteelt

In Rhenen en omgeving werd al vóór 1640 een aanvang genomen met het verbouwen van tabak. De op het zuiden gerichte hellingen van de Utrechtse Heuvelrug 'vingen' veel zon en waren daarom geschikt voor het telen van de tabaksplanten. In eerste instantie was deze tabak bedoeld voor de verwerking tot snuif- en pruimtabak. In de 19^e eeuw werd het ook gebruikt als dekblad voor sigaren. Tussen 1660 en 1720 is duidelijk sprake van een toename van de teelt, daarna trad een periode van stabilisatie op. In het midden van de 19^e eeuw is er weer sprake van een groei. Zo werd in 1852 de Plantage Willem III in gebruik genomen. Maar al snel nam de aanvoer van tabak vanuit Amerika en Nederlands-Indië toe. Deze tabak was van betere kwaliteit en verdrong stilaan de Nederlandse tabak uit de markt. In de twintigste eeuw schakelden de Rhenense tabakstelers over op tuinbouw. De Plantage Willem III werd een fruitkwekerij. Omstreeks 1949 deed zich nog een opleving in de teelt voor, toen de overzeese aanvoer stokte. Na 1970 was het gedaan met de tabakskwekerij.¹³⁵

Afb. 4.13 Een perceeltje tabaksplanten omgeven door een windhaag nabij de Koerheuvel in 1967 (In: Cruyningen & De Putter, 2008, 299.)

¹³³ Van der Aa 1847, 451.

¹³⁴ <https://www.razu.nl/rhenen-en-achterberg>;

¹³⁵ Cruyningen & De Putter, 2008, 296-298.

Tabak als zijnde een tropisch gewas was niet gemakkelijk te telen in Nederland. Het heeft een vorstvrijeperiode nodig van 120 dagen en een warm, vochtig en windvrijklimaat. Half mei, als de kans op nachtvorst was geweken, werden de voorgezaaide plantjes in de volle grond geplant. Tabak werd verbouwd op kleine perceeltjes die in de omgeving van Rhenen niet groter waren dan 2 à 3 are. Om windluwe omstandigheden te creëren, werden rondom de akkertjes windsingels aangelegd in de vorm van houten staken die onderling verbonden werden en waartegen klimbonen werden geplant. De tabaksplanten zelf werden in bedden of wallen geplant. Het voordeel daarvan was dat een teveel aan water snel werd afgevoerd en dat de aarde in deze bedden/wallen sneller opwarmde. Tabak groeide immers het best in droge warme aarde. Verder was een goede bemesting nodig. Plaggenmest, dat veel plantaardige bestanddelen bevatte, leverde een smakelijk brandbaar blad op, geschikt om te roken. Tabak geteeld met dierlijke mest gaf een stinkend blad als dat verbrand werd. Toch ging men in Nederland vanaf de 18^e eeuw over op dierlijke mest en dan werd met name schapenmest gebruikt. Dit was mogelijk omdat in Nederland de tabak vooral voor snuif- en pruimtabak werd geproduceerd. Toen in de tweede helft van de 19^e eeuw de bladeren vooral als dekblad van sigaren werden geteeld, kon ook andere dierlijke mest worden gebruikt. De aanvoer van voldoende mest was een belangrijke kostenpost in de tabaksteelt. Het relatief goedkoopst was de aanvoer van de mest per schip. Derhalve dat de tabaksteelt veelal in de buurt van waterwegen was geconcentreerd. Het transporteren van de mest per paard en wagen meer landinwaarts was niet rendabel genoeg. Het lijkt er op dat de introductie van kunstmest er toe leidde dat ook ten noorden van Rhenen tabaksteelt van de grond kwam. Nadat de tabaksteelt minder rendeerde, werden er ander gewassen op de percelen verbouwd. De grond bleek heel geschikt voor intensieve tuinbouw.¹³⁶

Gedurende de periode dat de tabaksplant op het land groeide, had het boerengezin er veel werk aan: wieden, aanaarden, toppen, dieven. Als alles goed ging, kon eind juli de eerste oogst binnen gehaald worden; de onderste bladeren. De bovenste bladeren werden in september geoogst. Daarna volgde het drogen van het blad. Hiervoor werden de tabaksschuren gebouwd; grote lange (driebeukige) gebouwen waarin de ventilatie en toetreding van daglicht geregeld kon worden. De gevels bestonden veelal uit gepotdekselde horizontaal georiënteerde planken en waren voorzien van hangende, opklapbare luiken. Deze dienden voor de ventilatie in de schuur die nodig was om de bladeren te drogen. Verticale gevelplanken kwamen ook wel voor. De tabaksbladeren werden aan spijlen geregen en in de schuur gedroogd aan houten latwerken (de zogenaamde hanken) die aan de gebinten waren bevestigd. Na het drogen volgde nog de fase van het fermenteren. Daarna werden de bladeren verkocht aan handelaren. Van de tabaksschuren resteren er nog maar weinigen, thans zijn ze veelal opgenomen in de lintbebouwing.¹³⁷ Op de historische relictkaart zijn nog veel van deze tabaksschuren weergegeven (bijlage 3).

Verering van Cunera

Een andere bron van inkomsten was de verering van de heilige Cunera met de daaraan gekoppelde bedevaart. Volgens de legende ging de Engelse prinses Cunera in gezelschap van een grote groep vrouwen rond het jaar 337 op bedevaart naar Rome. Op de terugreis over de Rijn werden ze overvallen door Atilla de Hun en de meeste van hen werden vermoord. Cunera werd echter gered door koning Radboud, de koning van de Rijn. Hij nam haar mee naar zijn burcht te Rhenen. Eenmaal in Rhenen bleek Cunera een voorbeeldige en deugdzame vrouw. Ze trok zich het lot van de armen erg aan en hielp hen met raad en daad en de resten van het voedsel uit het paleis. Op deze wijze werd zij zeer geliefd onder de bevolking. Ook koning Radboud was onder de indruk van Cunera en raakte zeer op haar gesteld.¹³⁸ De echtgenote van de koning was echter niet gecharmeerd van deze zonderlinge indringster en wurgde haar met Cunera's eigen sjaal toen de koning van huis was. Toen de misdaad aan het licht kwam, liet de koning het lichaam van Cunera, met de 'worgdoek' nog om haar hals, opgraven en herbegraven. Op het graf van Cunera geschieden allerlei wonderen. Deze legende dateert uit de 14^e eeuw maar gaat waarschijnlijk terug op oudere voorbeelden.¹³⁹ Vermoedelijk heeft de eerste Utrechtse bisschop Willibrord (658-739) Cunera heilig verklaard op aandringen van de lokale bevolking. De legende wil dat toen het graf ten tijde van de heiligverklaring werd geopend, Cunera en de worgdoek intact werden aangetroffen. Het lichaam werd bijgezet in de Rhenense Pieterskerk, die sindsdien aan de heilige Cunera is gewijd. Het achterliggende motief om Cunere heilig te laten verklaren was om het verhaal te vermarkten en om van Rhenen een bedevaartplaats te maken. Op deze wijze kon geld gegenereerd worden.

Nadat in 1400 de oude Rhenense kerk door brand was verwoest, werd een nieuwe kerk opgetrokken gewijd aan Cunera, beschermheilige van keelzieken en paarden. De verering kwam goed op gang en de jaarlijkse Cuneraprocessie werd druk bezocht. Via aflaten werd veel geld verdiend en was Rhenen in staat een grote kerk met dito toren (1492) te bouwen en in stand te houden (catalogusnr. 2 op de historische relictkaart). Nadat Rhenen in 1578 de zijde van de opstandelingen had gekozen kwam een einde aan de verering van Cunera en vielen de inkomsten van de pelgrims weg.¹⁴⁰

¹³⁶ Cruyningen & De Putter, 2008, 298-301.

¹³⁷ Cruyningen & De Putter, 2008, 302-303, 305; Maas & van Son 2023, 28-29.

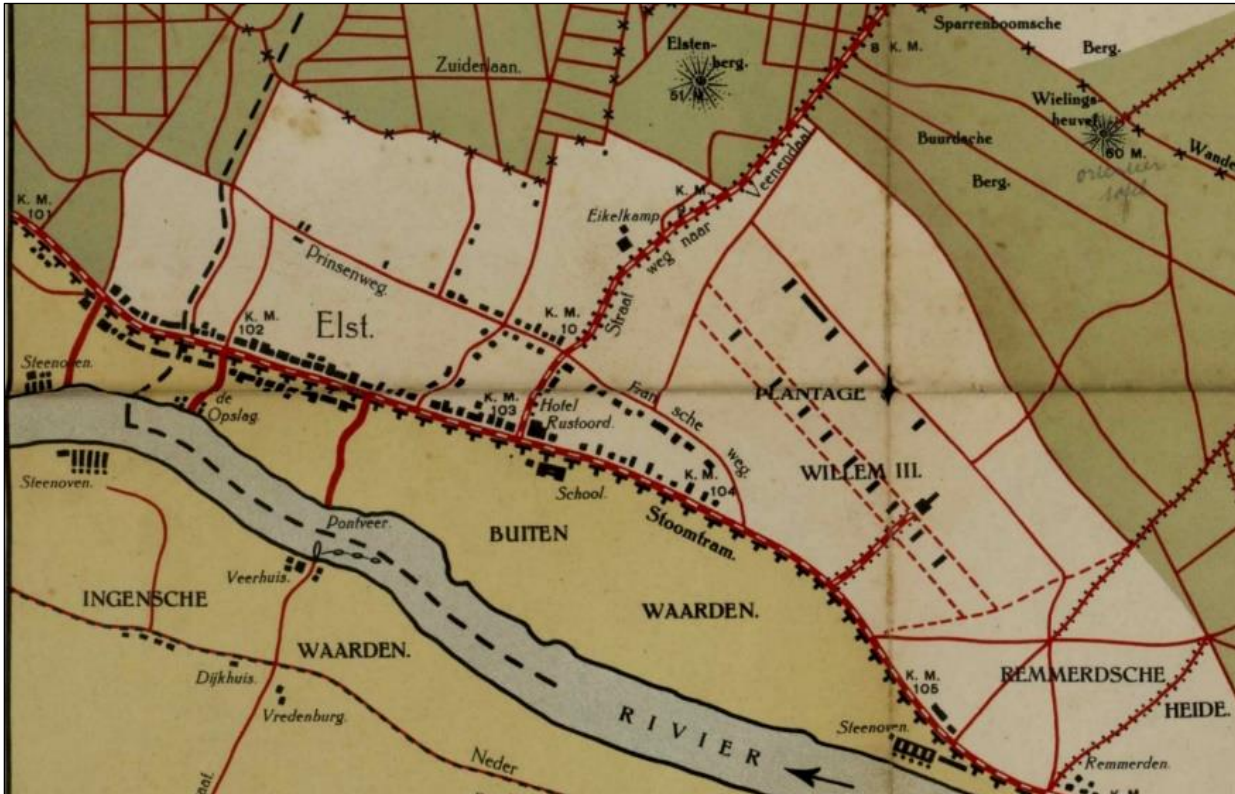
¹³⁸ <https://cuneragilde-rhenen.nl>.

¹³⁹ Brugman et al. 2011, 47 (Van Doesburg 2008, 42; www.collectieutrecht.nl; Staal 2008).

¹⁴⁰ <https://www.razu.nl/rhenen-en-achterberg/>

4.9.2 Elst

Elst is een esdorp op de zuidflank van de Utrechtse Heuvelrug, gelegen op de sandrafzettingen. Vanouds her was hier sprake van een lintbebouwing langs de Rijksstraatweg Utrecht-Arnhem en wat bebouwing aan de noordelijker gelegen Franseweg. Jarenlang was er niet echt sprake van een centrumvorming. In 1819 verrees er pas een kerk.

Afb. 4.14 Detail van Elst en omgeving omstreeks 1915. Er is sprake van lintbebouwing langs de Rijksstraatweg en de Franseweg/Prinsenweg. Ten oosten van het dorp ligt de Plantage Willem III. In de uiterwaarde liggen twee steenovens (HUA 210088).

In de 19^e eeuw was de tabaksteelt een belangrijke bron van inkomsten in Elst. Met name de tabaksplantage Willem III, gesticht in 1853, was van belang door haar grootte. Na 1850 kende het dorp een bescheiden uitbreiding richting Rhenen in de vorm van huizen van tabaksplanters en middenstanders. In het dorp is thans nog een aantal 19^e -eeuwse tabaksschuren aanwezig. Na verloop van tijd heeft er enige verdichting plaats gevonden langs de Rijksstraatweg, maar het is pas in recente jaren dat het dorp door nieuwbouw is uitgegroeid tot een forensendorp.

4.9.3 Remmerden

Remmerden is een buurtschap ten westen van Rhenen, gelegen aan de Utrechtsestraatweg tussen Rhenen en Elst. Tegenwoordig is het grotendeels een bedrijventerrein. Eind 19^e eeuw was hier ook al industrie in de vorm van een steenbakkerij.

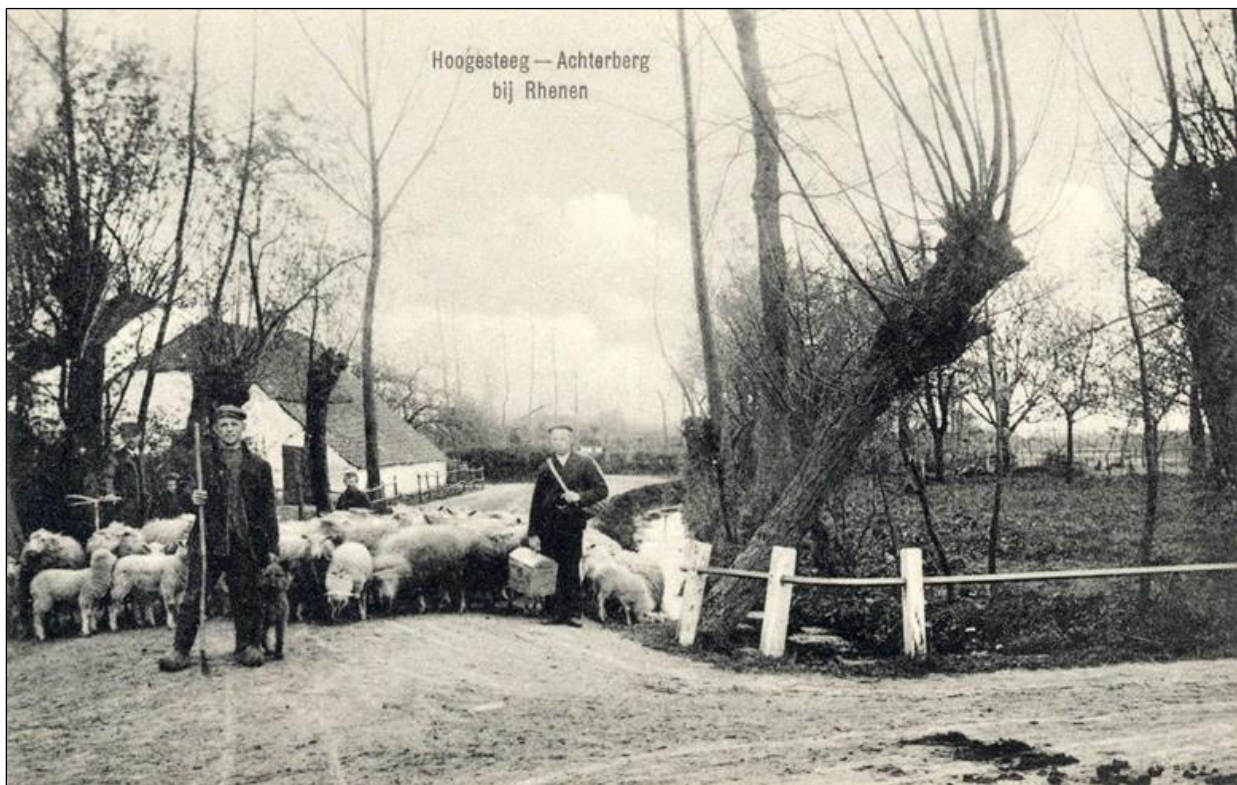
De aanwezigheid van de mens in dit gebied gaat echter ver terug; er bevinden zich hier drie beschermde archeologische sites met restanten van in totaal negen prehistorische grafheuvels. Ook in de vroege middeleeuwen moet hier sprake zijn geweest van menselijke activiteit. In 1988 werd bij bouwwerkzaamheden een vroegmiddeleeuwse muntschat ontdekt.¹⁴¹

In de omgeving van Remmerden ligt het landgoed Remmerstein, waarvan delen beschermd zijn als rijksmonument.

¹⁴¹ <https://oudrhenen.nl/elst-en-remmerden-werkgroep/geschiedenis-2/>; <https://nl.wikipedia.org/wiki/Remmerden>

4.9.4 Achterberg

Achterberg is een esdorp gelegen ten noordoosten van Rhenen. Uit archeologisch onderzoek is naar voren gekomen dat hier in de middeleeuwen reeds bewoning heeft plaatsgevonden en wel in de vorm van een soort lintbebouwing langs de weg die thans de Cuneraweg heet. Hier werden boerderijen opgericht op de scheiding van bouwland, heide en bossen aan de ene zijde (de Utrechtse Heuvelrug) en het veen aan de andere zijde (de Gelderse Vallei). Tussen 1156 en 1178 werd aan de voet van de Grebbeberg, op de grens van het Sticht en Gelre, kasteel Ter Horst gebouwd. Dit kasteel diende als gevangenis, bestuurscentrum en militaire veste. Rond het kasteel ontstond een kleine concentratie van bewoning, het begin van het ontstaan van het dorp. In 1528 werd het kasteel afgebroken en niet meer herbouwd. Van dit kasteel is weinig meer zichtbaar in het landschap.¹⁴²

Afb. 4.15 Schaapskudde op de Hoogesteeg te Achterberg, 1910-1920. De mest van de schapen werd onder meer gebruikt in de tabaksteelt (HUA_6854).

Eind 15^e begon men met het afgraven van het nabij gelegen veen. Uiteindelijk bleef er drassig land over dat slechts als hooiland gebruikt kon worden. De kwaliteit van dit hooiland was erg slecht. Naast hooiland beschikten de boeren in Achterberg over bouwland, weiland en heide.¹⁴³

Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog, bij de slag om de Grebbeberg, moesten de inwoners van Achterberg hun huizen/boerderijen verlaten. Bij terugkomst bleek er veel schade te zijn. Zo was een 40-tal boerderijen nagenoeg geheel verwoest. Evenals in Rhenen vond de wederopbouw nog tijdens de oorlog plaats in de trant van de Delftse school. Dat betekende dat vastgehouden werd aan de traditionele wijze van bouwen zowel wat materialen als vormgeving betreft. Behalve wederopbouw werd in de periode 1940-1945 een ruilverkavelingsplan doorgevoerd. Werd de landbouw tot dan toe gekenmerkt door veelal kleinschalige bedrijven, gaandeweg de twintigste eeuw trad er een schaalvergroting op.¹⁴⁴

4.9.5 Buitenplaatsen/kastelen

De Rhenense buitenplaatsen waren aanvankelijk gelegen aan de noordzijde van de Heuvelrug. Men bouwde niet op de stuwwal zelf maar aan de voet van de stuwwal, op de overgang naar een gebied met een moerassig karakter; het veengebied. Op deze overgang werden bouwlanden aangelegd waarbij de Cuneraweg als ontsluitingsweg diende. Aan

¹⁴² [https://nl.wikipedia.org/wiki/Achterberg_\(Utrecht\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Achterberg_(Utrecht)); Van Rooijen & Strous, 2008, 500; Maas & van Son 2023, 14-15.

¹⁴³ Van Rooijen & Strous, 2008, 501.

¹⁴⁴ Van Rooijen & Strous, 2008, 505-508.

deze weg verrezen boerderijen in lintbebouwing. Enkele van deze boerderijen groeiden uit tot buitenplaatsen. Een uitzondering daarop vormt het huis Levendaal dat in 1820 werd gesloopt. Dit was van oorsprong een kasteel.¹⁴⁵ Er is nu bovengronds niets meer van over, maar ondergronds kunnen er nog wel resten bewaard zijn gebleven. Vandaar dat dit een AMK-terrein betreft (monumentnr. 7179). In het begin van de 20^e eeuw werden nog een aantal buitenplaatsen gesticht: De Tangh en De Hugt. Dit maal op de zuidhelling van de Heuvelrug. Deze hebben geen agrarische oorsprong. De eigenaren kozen de locaties om hun uitzicht en representatieve situering.¹⁴⁶

Remmerstein

Kasteel Remmerstein betreft een van oorsprong versterkt huis of woontoren uit de late middeleeuwen. Het versterkte huis (ook wel Rammesteyn en Rammerstein genoemd) was in de 15^e eeuw een thins-/cynsgoed van het Duitse huis te Rhenen (AMK-terrein 45950). Dat wil zeggen dat de eigenaar van Remmerstein geacht werd jaarlijks een belasting af te dragen aan het Duitse huis. Pas later werd het een allodiaal goed. Volgens de vroeg-17^e-eeuwse lijst van ridderhofsteden was het huis Remmerstein afkomstig van het geslacht Van Rhenen. Het was, getuige een tekening uit 1731, een omgracht en onderkelderd versterkt huis van twee bouwlagen met bakstenen tuitgevels een uitgebouwde ingangspartij en een erker. Mogelijk was het gebouw wat aan de kleine kant, want naast het pand, buiten de gracht, werd een nieuw herenhuis gebouwd. Dit huis omvatte vijf kamers beneden en zes kamers boven. Uit de 18^e eeuw dateert ook een kaart waarop een grote tuin met geometrische patronen is weergegeven.¹⁴⁷ Uit een beschrijving van begin 19^e eeuw krijgen we een idee van de omvang van het landgoed. Het goed omvatte ruim 101 ha, een herenhuis met tuinmanswoning en opstallen, drie boerderijen en een bos van 60 morgen groot met een boswachtershuis.¹⁴⁸

Afb. 4.16 Gezicht op het huis Remmerstein vanuit het zuidoosten, 1731 (HUA 201794).

Rond 1818 werden diverse gebouwen van het landgoed ter sloop aangeboden door de toenmalige bezitters. Twee jaar later was van de bebouwing weinig meer over. Daarop liet de nieuwe eigenaar jonkheer Beelaerts van Blokland een nieuw herenhuis bouwen op de plek van het oude.¹⁴⁹ Dit huis zou begin 20^e eeuw afbranden. Op dezelfde plek werd een nieuw huis opgetrokken dat later bekend stond onder de naam Klein Remmestein. De eigenaar van het landgoed heeft hier maar kort in gewoond. In 1912/1913 werd te midden van de 18^e-eeuwse geometrische lanenstructuur op de stuwwal een nieuw landhuis gebouwd. De architect hiervan was S. de Clerq. De fraaie tuin werd aangelegd door D.F. Tersteeg (catalogusnr. VII).¹⁵⁰ Het landgoed wordt tot op heden in stand gehouden.

¹⁴⁵ Olde Meierink 2008, 209-210.

¹⁴⁶ Maas & van Son 2023, 27.

¹⁴⁷ <https://www.utrechtsebuitenplaatsen.nl>; <https://oudrhenen.nl>; Olde Meierink 2008, 208, 210, 212-213; Mulder, 2008, 286.

¹⁴⁸ Mulder 2008, 289.

¹⁴⁹ Mulder 2008, 291, 293.

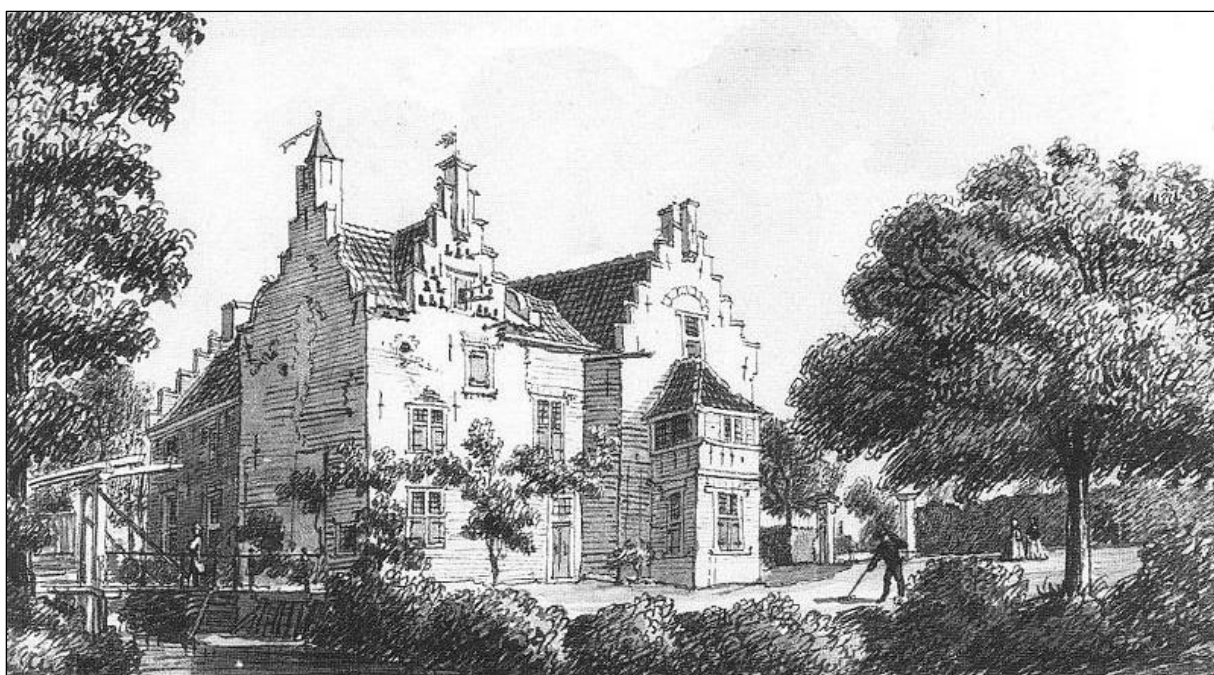
¹⁵⁰ Mulder 2008, 294; <https://oudrhenen.nl>

Nabij de plek waar het oude 'kasteel' stond, werd rond 1890 een duiventoren opgetrokken. Deze werd in 1910 afgebroken, aangezien er sprake was van een verzakking, en vervangen door het exemplaar dat er nu nog staat. Overigens is ook bij deze nieuwe toren weer sprake van verzakking.¹⁵¹

Heimerstein

Heimerstein (ook wel Hamerstein of Hemerstein genaamd) is de naam van een voormalig kasteel en van het huidige landgoed bij Achterberg (catalogusnr. IV). Het kasteel komt voor in de sage van Cunera, waarin het bewoond werd door koning Heimo, die in deze legende een hoofdrol speelt.

Het kasteel wordt in 1401 voor het eerst vermeld. Toen werd het huis nog Hamersteyn genoemd. Het was in bezit van de Utrechtse bisschop, maar werd doorgaans 'uitgeleend' aan een kastelein of burggraaf. In 1419 werd het verworven door Johan Borre van Hemert en na een periode van wisselend eigenaarschap kwam het in 1581 in handen van een van de twee burgemeesters van Rhenen, Renger de Bruijn. Later is er ook sprake van een goed op deze locatie.

Afb. 4.17 Kasteel Heimerstein, in het midden van de 18^e eeuw getekend door Jan de Beijer (bron: Kasten in Nederland 2023).

Tekeningen van Pronk uit 1731 en van Jan de Beijer uit 1750 geven een beeld weer van een huis met een L- of T-vormige plattegrond, dat uit het eind van de 16^e, begin van de 17^e eeuw lijkt te dateren. Het omvat tweeënhalve bouwlaag onder haaks op elkaar staande zadeldaken. Haaks op de achterzijde van het linker deel stond een rechthoekige vleugel van anderhalve bouwlaag onder een zadeldak. Tegen de voorzijde van het rechter deel stond een erkerachtige uitbouw van anderhalve bouwlaag. Voor 1836 is dit huis ingrijpend verbouwd tot een rechthoekig landhuis van twee bouwlagen met aan weerszijden twee lagere paviljoens. Na 1836 is dit huis aan de achterzijde vergroot met twee uitbouwen van twee bouwlagen. Na verschillende malen van particuliere eigenaar te hebben gewisseld, werd het huis in de jaren 20 van de vorige eeuw verkocht, waarna het werd ingericht als tehuis voor verstandelijk gehandicapten.

Het kasteel is tijdens de gevechten in mei 1940 volledig verwoest. De orangerie en het koetshuis bleven gespaard. Op de plek van het oude huis is in 1951-52 het huidige pand gebouwd, dat tegenwoordig nog steeds een tehuis voor verstandelijk gehandicapten vormt.¹⁵²

Levendaal

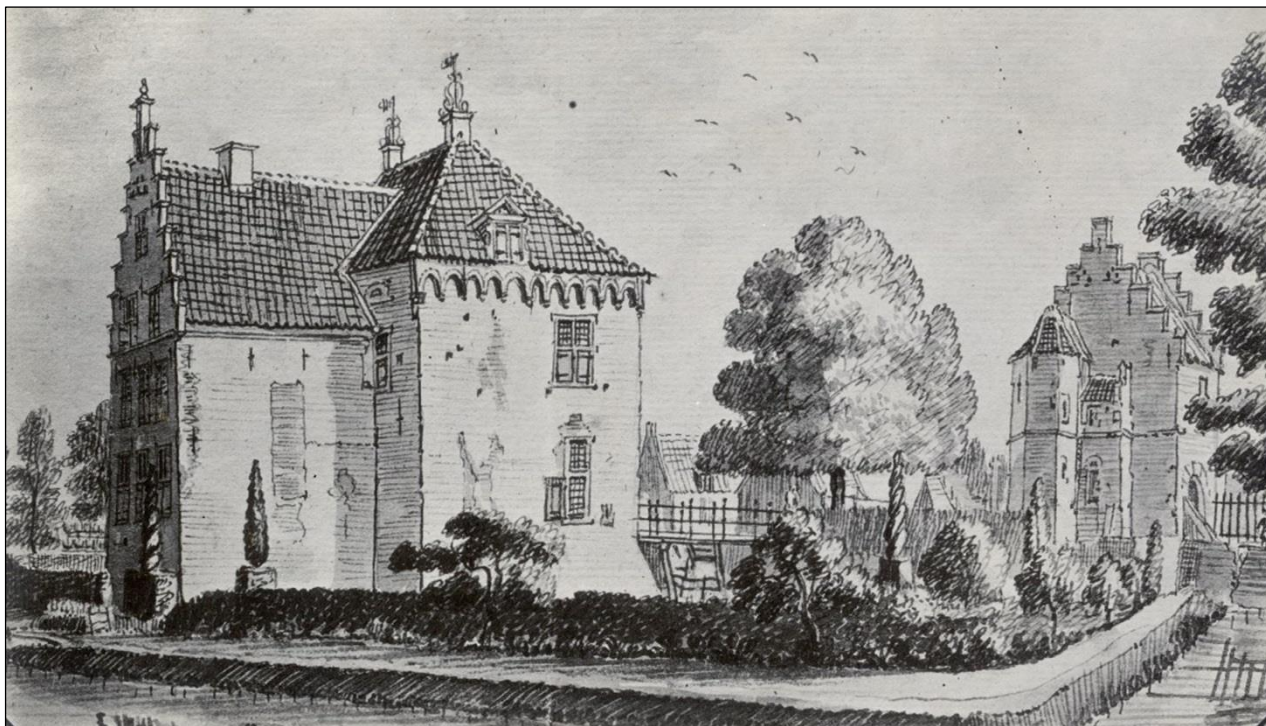
Kasteel Levendaal, van oorsprong Laar geheten, is een voormalig kasteel in de buurt van het buurtschap Laareind. In de 14^e eeuw kreeg de eigenaar van het land, Dideric Sobbe, toestemming om een kasteel op het terrein te bouwen. Het kasteel wisselde in de periode daarna regelmatig van eigenaar. Het geheel was omgracht en voorzien van een ophaalbrug. Uit archeologisch onderzoek in 1943, voorafgaand aan het bergen van een groot deel van het bouw materiaal voor de wederopbouw van de Cunerakerk, blijkt dat het kasteel een rechthoekig grondplan had met muren met een dikte van 1,4 meter. Aan de achterkant is een uitbouw van later datum geplaatst.¹⁵³

¹⁵¹ Mulder 2008, 295. Mogelijk werd de mest van de duiven gebruikt bij de teelt van tabaksplanten.

¹⁵² Kastelen in Nederland 2023; Kastelen en buitenplaatsen in Utrecht 2023.

¹⁵³ Kastelen en buitenplaatsen in Utrecht 2023.

Afgaande op de prent van J. de Beijer uit 1745 was Levendaal in de 18^e eeuw een huis met een kasteelachtige uitstraling. Het bestond uit twee haaks op elkaar staande vleugels waarvan de hoofdvleugel mogelijk een onderkelderde zaalbouw was met een omvang van zo'n 9 bij 14 meter. Ook het voorplein waarop zich dienstgebouwen en het poortgebouw bevonden, was voorzien van een gracht. Het geheel werd omgeven door een singel. Aan het eind van de 18^e eeuw is sprake van een lanenstelsel met een hoofdlaan en aftakkingen die zich in westelijke en oostelijke richting liepen. De huidige Levendaalseweg vormt een onderdeel van het westelijke lanenstelsel. Van het huis is thans niets meer over, het werd 1820 gesloopt.¹⁵⁴ Thans betreft het een AMK-terrein (monumentnr. 7179).

Afb. 4.18 De buitenplaats Levendaal in 1745 van de hand van J. de Beijer. Rechts is het poortgebouw zichtbaar (HUA_107383).

Prattenburg

Prattenburg is thans een landgoed en buitenplaats (catalogusnr. 1). Het landgoed omvat ruim 430 hectare, grotendeels bestaande uit bos. Op het landgoed staat een in 1887 gebouwd huis met kasteelachtig uiterlijk omgeven door een tuin in de landschapsstijl.

Het landgoed wordt voor het eerst in 1474 genoemd wanneer een boerderij met landerijen onder de naam "Grootveld" wordt verkocht. De boerderij met landerijen zou nog een aantal maal van eigenaar verwisselen. Wanneer de boerderij werd vervangen door een buitenplaats met de naam "Prattenburg" is onbekend.

Op een afbeelding uit 1731 zien we een eenvoudig rechthoekig gebouw van twee verdiepingen, gedekt met een dwars zadeldak tussen bakstenen topgevels (zie Afb. 4.19).

In 1887 gaf jhr. mr. Lodewijk Henrik Johan Marie, die burgemeester van Veenendaal was, lid van de Tweede Kamer en lid van de Gedeputeerde Staten van Utrecht, opdracht aan architect E.G. Wentink uit Schalkwijk het tegenwoordige kasteelachtige huis te bouwen. Het nieuwe huis Prattenburg werd in eclectische stijl gebouwd op de plaats van het voorgaande huis, dat in oorsprong dateert uit de late 16^e eeuw of vroege 17^e eeuw. De woontoren rust op 15^e- en 16^e-eeuwse fundamente.

In 1956 werd het huis gerestaureerd en verbouwd door de architect J.B. van der Haar. Hij verving de oorspronkelijke hoofdingang in de toren op de noordwesthoek door de huidige entree.

¹⁵⁴ Olde Meierink 2008, 211.

Afb. 4.19 Het huis Prattenburg omvat in 1731 een stenen huis tegen een boerderij aangebouwd. Deze tekening is vervaardigd door L.P. Serrurier, naar een tekening van C. Pronk (HUA 201759).

De tuin dateert in zijn huidige opzet voor een belangrijk deel uit de 19^e eeuw, waarbij bij de aanleg gebruik is gemaakt van oudere 18^e-eeuwse en vroeg-19-eeuwse laanstructuren. De thans nog bestaande historische tuin- en parkaanleg in landschapsstijl kwam in enkele fasen aan het einde van de 19^e en het begin van de 20^e eeuw tot stand. Het park rondom het huis werd in 1896 door Otto Schulz ontworpen en aangelegd. Leonard Springer heeft in 1922 de omgeving van het huis verfraaid door de aanplant van veel bloeiende heesters.

Afb. 4.20 Het huis Prattenburg. Deze opname dateert uit de periode 1937-1947 (HUA 12247).

Omstreeks 1901 werden beide waterpartijen (natuurlijke vennetjes) vergraven tot één grote, diep gelegen slingervijver die omgeven wordt door rododendrons en waarvan Hendrik Copijn de ontwerper geweest moet zijn. Op het terrein is verder sprake van een toegangspoort, koetshuis, een tuinmanswoning, een zondagsschool, de Cunerahoeve, de Ursulahoeve en de Julianahoeve.¹⁵⁵

¹⁵⁵ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Prattenburg>; <https://www.prattenburg.nl/landgoed/historie/>; <https://oudrhenen.nl>, 2023.

4.9.6 Bijzondere gebouwen

Koningspaleis

Dit gebouw werd in de jaren 1630/1631 in opdracht van Frederik V van de Palts, de Winterkoning van Bohemen, gebouwd. Deze leefde vanaf 1620 in ballingschap in de Republiek. Frederik kocht in 1629 de gebouwen van het voormalige Agnietenklooster tussen de Cunerakerk en de westelijke stadsmuur. Hij liet de gebouwen slopen en ter plaatse een paleis bouwen. Tussen 1630 en 1631 werd het paleis gerealiseerd naar een ontwerp van de Haagse schilder-architect Bartholomeus van Bassen.

Frederik van de Palts heeft er slechts een jaar kunnen resideren: in 1632 is hij gestorven. Het paleis kwam leeg te staan. In de loop van de geschiedenis is het verhuurd geweest door de eigenaren, de keurvorsten van Hannover. In 1794 diende het nog enige tijd als militair hospitaal voor Engelse soldaten. Inmiddels was het gebouw echter ernstig in verval geraakt. In 1812 werd het dan ook voor afbraak verkocht.

Afb. 4.21 Het Koningshuis te Rhenen met op de achtergrond de toren van de Cunerakerk. Getekend door H. Spilman, vervaardigd in de periode 1740-1750 (HUA 200114).

Het was een langgerekt, U-vormig complex van dertien gevelopeningen breed en twee bouwlagen en een kapverdieping hoog met aan de uiteinden topgevels in de trant van Vredeman de Vries. De naar het noorden gerichte voorgevel was het rijkst versierd. Tussen de vensters waren pilasters aangebracht, boven de vensters van de begane grond afwisselend driehoekige en segmentvormige frontons.¹⁵⁶

Cunerakerk

De huidige Cunerakerk, (catalogusnr. 2) heeft mogelijk één of meer voorgangers gehad. In 1016 wordt voor het eerst in schriftelijke bronnen melding gemaakt van een kerk in Rhenen. Deze kerk was gewijd aan Sint Pieter.

Als gevolg van de toename van het aantal pelgrims die de Cunera-bedevaart ondernamen, werd de bestaande kerk te klein en werden plannen gemaakt voor de bouw van een nieuwe kerk.¹⁵⁷

Het gebouw zoals het er nu staat, is een laat-gotische, in steen overwelfde hallenkerk met dwarschip, een éénbeukig koor en een forste westelijke toren. De omvang van het gebouw en dan met name de toren is vooral te verklaren uit de bedevaarten naar de hier bewaarde relikven van Sint Cunera. Bekend is dat ten behoeve van de financiering van het godshuis in 1451 een aflat werd verstrekt. De huidige toren is van later datum. Volgens de opschriften in het portaal werd dit werk in 1492 gestart en voltooid in 1531. Het is een van de mooiste laat-gotische torens in ons land.

¹⁵⁶ <http://kasteleninutrecht.eu>

¹⁵⁷ <https://www.cunerakerk.nl>

Eind 19^e eeuw en in de 20^e eeuw zijn verschillende malen herstelwerkzaamheden aan de kerk nodig geweest aangezien ze getroffen werd door rampspoed. In 1897 brandde de toren uit, in 1934 brandden de daken van het kerkgebouw af, en in 1940 en 1945 werd het gebouw getroffen door oorlogsgeweld.¹⁵⁸

Afb. 4.22 De Cunerakerk gefotografeerd in noordelijke richting vanaf de Rijnkade (gefotografeerd op 12 oktober 2023 door M.J. van Putten).

Korenmolen Rhenen

Aan de noordzijde van de stad Rhenen staat, aan het huidige Konining Elizabethplantsoen 3, de Binnenmolen op de oude stadsmuur (catalogusnr. 3). Het betreft thans een ronde stenen stellingmolen uit 1893. Daarvoor stond hier een veel oudere standerdmolen. De molen staat op een zogenaamde molenbelt, die op haar beurt gesteund wordt door een deel van de oude verdedigingswerken (een bolwerk). In 1934 werd de molen inwendig grotendeels gesloopt en verbouwd tot café-restaurant. In 1970 is de molen verbouwd tot woning.¹⁵⁹

Korenmolen Elst

Aan de Oude Weg 8 in Elst staat een in 1855 gebouwde korenmolen. Deze wordt 't Wissel genoemd (catalogusnr. 8).¹⁶⁰

4.9.7 Steenfabrieken

Steenfabrieken worden veelvuldig in de uiterwaarden aangetroffen omdat daar de benodigde grondstof klei in overvloed te vinden is. Ook in de gemeente Rhenen is dat het geval. Zo is op de eerste Kadastrale kaart uit circa 1825 al een steenoven aangeduid ten zuidoosten van de stad (Steenfabriek Leccius de Ridder, cat. nr. 12 op de Historische Relictenkaart, bijlage 3). In latere jaren zouden nog drie van dergelijke steenfabrieken worden gebouwd. De ligging in de uiterwaard heeft een belangrijk nadeel: het gebied kan elk jaar onder water komen te staan.

De geschiedenis van de steenfabrieken in de uiterwaarden van de Nederrijn gaat ver terug. Blijkbaar stond op de plek waar later de steenfabriek Timmermans ontstond, ten westen van Elst, al in de 17^e eeuw een steenoven. Dat blijkt uit het feit dat ene Joost Barten in 1660 van het kapittel van Sint Pieter, de grondeigenaar, opdracht kreeg op deze plaats de "steenplaats te removeren en de steencuylen te slechten". Daarna zou het tot 1877 duren voordat op nagenoeg dezelfde plek weer een steenfabriek zou verrijzen: de Steenfabriek Timmermans (cat.nr. 13 op de Historische Relictenkaart, bijlage 3).

Stenen bakken was indertijd seizoenswerk waarbij in het voorjaar en de zomer de winning en de menging van de klei plaatsvond. In deze periode vormde men ook de stenen en liet men de 'groene' stenen drogen. In de herfst kon het bakproces uitgevoerd worden in een veldoven, gestookt met snoeihout uit de uiterwaarden. Tegen de tijd dat de rivier voor hoogwater zorgde, was het seizoen achter de rug. Gaandeweg moderniseerde de fabriek Timmermans. In 1881 waren er 50 medewerkers in dienst en gebeurde alles nog met de hand. Maar enkele jaren later werd er een

¹⁵⁸ <https://reliwiki.nl>; Kolman e.a. 1996, 195-197; Maas & van Son 2023, 18-19.

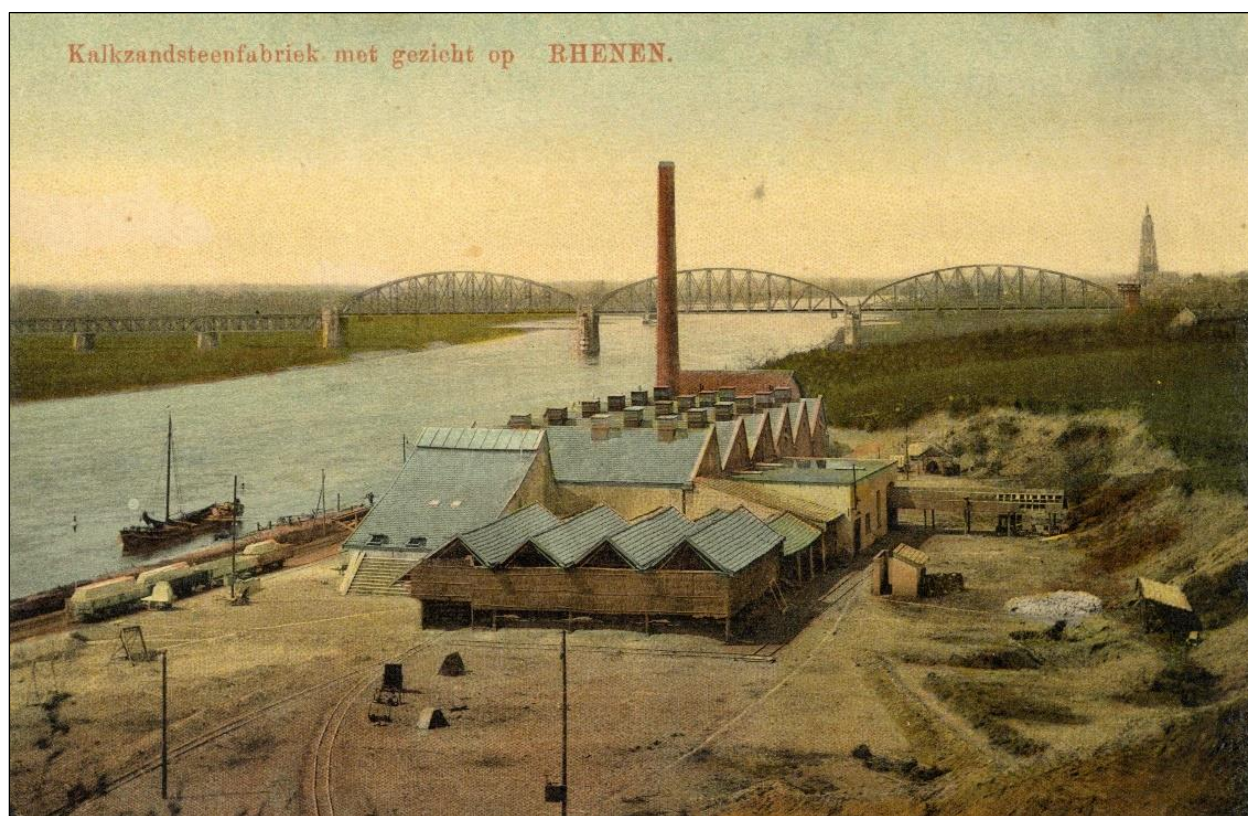
¹⁵⁹ <https://www.molendatabase.nl/molens/ten-bruggencate-nr-01776-bis>

¹⁶⁰ <https://www.molendatabase.nl/molens/ten-bruggencate-nr-02483>

stoommachine in bedrijf genomen, met bijbehorende schoorsteen, en wordt er een aansluiting gerealiseerd met de tramlijn Utrecht-Arnhem. Met behulp van de tram werden steenkolen aangevoerd en de bakstenen afgevoerd. De oude oven verving men door een vlamoven, die op zijn beurt in 1983 weer vervangen werd door een tunneloven. Begin 21^e eeuw viel het doek voor deze steenfabriek. De laatste eigenaar hevelde de productie over naar andere vestigingen en verkocht het fabriekscomplex in 2009 aan Rijkswaterstaat. In het kader 'Ruimte voor de rivieren' zijn de fabrieksgebouwen gesloopt en het bedrijventerrein afgegraven. Ter herinnering aan het industriële verleden is onder meer de schoorsteen, zij het in ingekorte vorm, behouden.¹⁶¹

Naast de steenfabrieken van Timmermans en de Ridder is de gemeente Rhenen nog een steenfabriek rijk geweest. Het betrof de fabriek Overbetuwe (cat.nr. 14). Deze fabriek stond in Remmerden en is van 1898 tot 1993 actief geweest.

Naast de steenfabrieken die in de gemeente Rhenen lagen, stonden er ook twee kalkzandsteenfabrieken. Een van deze fabrieken, Vogelenzang genaamd (cat.nr. 15) is in 1914 gesticht. De keus viel op Rhenen omdat daar volop zand in de vorm van de Grebbeberg aanwezig was en de Nederrijn voor een goede infrastructuur zorgde. Via de rivier kon goedkoop kalk, steenkolen, later olie, aangevoerd worden en kon het product (kalksteen) makkelijk worden afgevoerd. De winning van het zand heeft een grote grove opgeleverd, welke momenteel de Grebbeplas wordt genoemd. In 2001 werd het bedrijf gesloten.¹⁶²

Afb. 4.23 Zicht op de kalksteenfabriek Vogelenzang ten zuidoosten van Rhenen rond 1915 (HUA 11935).

De andere steenfabriek die kalkzandsteen produceerde, betrof de Steenfabriek Leccius de Ridder (cat. nr. 12). Hier werden al vanaf begin 19^e eeuw stenen gebakken, maar vanaf 1900 ging men hier kalkzandsteen produceren. Ook in dit geval werden de benodigde grondstoffen deels via de Nederrijn aangevoerd. Het zand kwam deels uit de groeve van de firma Vogelenzang, maar ook uit de zandgroeve Kwinteloijen op de noordflank van de stuwwal. Hier is zo'n zes miljoen m³ zand gewonnen.

¹⁶¹ <https://www.usine-utrecht.nl/steenfabriek-timmermans-elst-rhenen/>; <https://oudrhenen.nl>

¹⁶² <http://industriespoor.nl/Vogelenzang.htm>

4.10 Militaire geschiedenis van Rhenen

D.E.P.C.M. Beckers¹⁶³

4.10.1 Vroege en late middeleeuwen

Kastelen en burchten

In de gemeente Rhenen bevonden zich diverse kastelen en burchten uit de vroege en late middeleeuwen. Deze kastelen hebben grotendeels een defensieve functie gekend, naast functies als bijvoorbeeld woonhuis of machtscentrum. Enkele van deze kastelen zijn tegenwoordig nog aanwezig. In paragraaf 4.9.5 is een aantal van deze landgoederen al besproken. Hieronder worden nog enkele van deze (voormalige) burchten en kastelen behandeld.

Heimenberg

Op het uiteinde van de Utrechtse Heuvelrug ten oosten van Rhenen bevindt zich de zogenoemde Heimenberg. Dit is een ringwalburcht aan de rand van de steilrand tussen de stuwwal en het lager gelegen rivierenlandschap. De Heimenberg vormt een van de grootste archeologische monumenten van Nederland. Reeds in de 19^e en het begin van de 20^e eeuw werd het complex archeologisch onderzocht door de archeologen Reuvers, Janssen en Holwerda. In 2001 is er een beperkt gravend archeologisch onderzoek uitgevoerd op het terrein. Door de voormalige Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) werden daarbij enkele smalle sleuven aangelegd ter hoogte van de aanwezige doorgangen door de omwalling om zodoende het complex te kunnen dateren. Uit het onderzoek bleek dat er onder de huidige binnenwal een 1,4 meter diepe gedempte gracht aanwezig was. De datering van de eerste gracht kon op basis van ¹⁴C-dateringen relatief betrouwbaar gedateerd worden tussen 650-710 na Chr., hetgeen overeenkomt met de resultaten van pollenanalyses. Vervolgens hebben er tijdens een aantal andere fasen uitbreidingen plaatsgevonden van de wallen en grachten. De laatste fase van de omwalling kon gedateerd worden in de periode tussen 1030 en 1220 na Chr., met een chronologisch hiaat tussen de derde en voorgaande fasen van de wal. Ondanks dat er aangenomen wordt dat het complex een defensieve functie heeft gehad, kan het zijn dat de aard van het bouwwerk anders was. Zo is er, buiten de sleufjes van de ROB, geen onderzoek gedaan binnen of buiten het complex, waardoor eventuele bebouwing binnen het terrein niet gereconstrueerd of aangetoond kan worden. Het kan ook zijn dat het hierbij gaat om, bijvoorbeeld, een locatie met een religieuze functie of bijvoorbeeld een sociaal centrum.¹⁶⁴

Vestingstad Rhenen

Rhenen is een vestingstad aan de Nederrijn, die al vanaf de late middeleeuwen versterkt is geweest. De exacte aard van de toekenning van stadsrechten aan Rhenen is al geruime tijd een punt van discussie. In 1258 is een document

Afb. 4.24 Luchtfoto uit de periode voor de Tweede Wereldoorlog. De contouren van de vestingwerken van Rhenen zijn hierop goed zichtbaar (bron: NIMH, objectnummer 2011-0423).

¹⁶³ Onder auspiciën van J.F. van der Weerden

¹⁶⁴ Van Doesburg 2008, 36-45.

uitgeschreven door bisschop Van Vianden waarin staat dat hij de burgers van Rhenen in hun privileges erkent. Daardoor bestaat er een vermoeden dat de stad al ouder was, en dat er al eerder opdracht gegeven was tot het aanbrengen van verdedigingswerken rond de stad. De bouw en ingebruikname van de verdedigingsstructuren rond Rhenen zijn grofweg in drie fasen in te delen. Waarschijnlijk werd dus al voor 1258 begonnen met het aanbrengen van aarden wallen en grachten. Ook is het niet precies bekend op welk moment Rhenen voor het eerst een stenen stadsmuur kreeg. Tijdens archeologisch onderzoek zijn indicaties aangetroffen dat de stenen in de onderste laag van de eerste fase van de keermuur dateren uit de periode omstreeks 1320, maar het kan zijn dat de stenen hergebruikt zijn na deze periode. In 1346 kreeg de stad van bisschop Van Arkel opdracht om de stadsverdediging te versterken met een stenen ommuring. Vervolgens werd er in 1528 een nieuw ontwerp gemaakt voor de vesting. Zeer waarschijnlijk werden hierbij bestaande muren verstevigd en werden er bastions en torens toegevoegd aan het geheel. De daadwerkelijke werkzaamheden hiervoor vingen pas aan rond 1540. De stad was uiteindelijk dus omgeven met een stenen muur met bastions, en was voorzien van een drietal toegangspoorten, te weten de Bergsepoort, de Utrechtsepoort en de Rhijnpoort. In de 18^e en 19^e eeuw begonnen de stadsmuren langzaam te verdwijnen en verloren daardoor sterk aan betekenis. In 1873 werd er tenslotte besloten om grote delen van de muren structureel op te ruimen. In de stad zijn nog diverse zichtbare overblijfselen te vinden van deze verdedigingswerken, zoals delen van de stadsmuur ten zuiden van de Cuneratoren. Rond de kruising van het huidige Elisabethplantsoen en het Molenpad met de Molenstraat is voorts een deel van de muur te vinden met een deels intacte toren.¹⁶⁵

De stad heeft een rol gespeeld in diverse oorlogen. Zo bevond zich in het Koningshuis aan het huidige Frederik van de Paltshof tijdens de strijd tussen Pruisen, Frankrijk en Engeland een Brits noodhospitaal. De bijbehorende veldbegraafplaats bevond zich waarschijnlijk in de directe omgeving van de Paardenmarkt.¹⁶⁶

Kasteel ter Horst

Kasteel ter Horst is een kasteel dat gelegen is ten zuidoosten van Achterberg. De eerste fase van het kasteel of castrum bestond zeer waarschijnlijk uit een omgracht huiscomplex dat in elk geval voor 1163 gebouwd moet zijn. In dat jaar brandde het complex af als gevolg van oorlogshandelingen, waarna de bisschop van Utrecht een nieuwe hoofdburcht liet bouwen. Dit betrof een stenen versterkte woning. Na een periode van wisselend eigenaarschap werd er in 1528 met de afbraak begonnen. Veel van de bouwmaterialen werden gebruikt voor de bouw van kasteel Vredenburg in Utrecht.

Afb. 4.25 Kasteel Ter Horst te Achterberg rond 1730 (bron: Historische Vereniging Oudheidkamer Rhenen en Omstreken 2023).

¹⁶⁵ Maas & Vredenburg (red.) 2014; Combrink 1981, 18-49; Schoemaker 2008, 120-131.

¹⁶⁶ Schriftelijke mededeling T. Maas 2024; Deys 1990, 20-33.

Gedurende de bestaansgeschiedenis van het kasteel heeft het gediend als gevangenis, bestuurscentrum en verdedigingswerk met een militaire functie.¹⁶⁷

Kasteel Valkenburg

In de directe omgeving van Achterberg bevond zich nog een kasteel, Kasteel Valkenburg. Over dit kasteel is relatief weinig bekend, met name als gevolg van het grotendeels ontbreken van geschreven bronnen. Bij opgravingen werden echter funderingsconstructies van een omgracht versterkt huis aangetroffen, waarbij er vermoed werd dat het ging om kasteel Valkenburg. Uit historische bronnen is echter wel bekend dat het kasteel in elk geval voor 1528, waarschijnlijk omstreeks 1394, moet zijn gebouwd. Uit een tekening is bekend dat het complex bestond uit een groot versterkt huis dat voorzien was van een tweetal torens.¹⁶⁸

Veldslagen en belegeringen

Rhenen en de directe omgeving van de stad zijn gedurende de afgelopen eeuwen meermaals het toneel geweest van veldslagen. Ook is de stad Rhenen meerdere malen belegerd. Ook de Heimenberg speelde vanwege de strategische ligging een rol in krijgshandelingen, zoals tijdens een oorlog tussen de graven van Holland en Gelre in 1196.¹⁶⁹ In de 15^e eeuw ontstond er een jarenlange strijd om de bisschopszetel van Utrecht en allerlei daarin verweven conflicten, de zogenoemde Stichtse Oorlog. De legers van Holland en Gelre troffen elkaar hierbij regelmatig in gewapende conflicten, en probeerden zodoende hun kandidaten voor de zetel te laten installeren. Rhenen stond in die periode aan de zijde van bisschop David van Bourgondië. Door tegenstanders werd de stad in 1483 overvallen, waarbij bisschopsgezinde notabelen vermoord werden. In 1499 vond er wederom een conflict plaats in deze context, toen het conflict tussen het sticht Utrecht en het hertogdom Kleef uitliep op een plundertocht door Kleefse ridders. Begin juli 1499 trok een Kleefse leger op naar Rhenen via Doetinchem. In Rhenen werd een klein garnizoen ondergebracht dat de verdediging van de stad op zich moest nemen. Rhenen werd vervolgens door het Kleefse leger omsingeld en belegerd, waarna plundering, moord, brandstichting en verkrachtingen plaatsvonden. Na het bezetten van de stad trok het leger door naar Utrecht, waar buiten de muren gebouwen in brand werden gestoken, en daarna via Bunnik terug naar het hertogdom Kleef.¹⁷⁰ In het rampjaar 1672 werd Rhenen beschoten, in brand gestoken en geplunderd door oprukkende Franse troepen.¹⁷¹

4.10.2 Achttiende en negentiende eeuw, Eerste Wereldoorlog en het Interbellum

Grebbe linie

Het drassige gebied van de Gelderse Vallei nam vanaf de 16^e eeuw toe aan belang voor incorporatie in de verdediging van Holland. In die eeuw werden er plannen gemaakt voor de realisatie van een aantal schansen om de toegang tot het gebied onder controle te houden. Hiervan is alleen de schans bij Woudenberg gerealiseerd. Toen in 1629 Spaansgezinde legers optrokken richting het westen van Nederland werd het gebied met succes geïndeerd en werd een aantal verdedigingswerken opgericht, waaronder het huidige Werk aan de Roode Haan te Veenendaal. Uiteindelijk werd er onder de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in 1744 begonnen met de aanleg van de Grebbelinie als voorverdediging van de Hollandse Waterlinie. Er werd onder andere een aarden wal aangelegd die ervoor moest zorgen dat het Gelderse deel van de vallei volledig geïndeerd kon worden. Ook het Hoornwerk aan de Grebbe werd aangelegd in deze periode. In 1786 werd de linie verder uitgebouwd, waarbij er enkele lunetten en forten werden aangebracht. Na de oorlogsverklaring van Frankrijk aan Nederland in 1793 werd het inundatiewerk voor het eerst in werking gebracht, met matig succes. In 1794 vond er een hernieuwde Franse aanval plaats, waarbij de inundaties succesvol werden toegepast tot januari 1794. In die maand vroom het inundatievlak dicht waardoor de Fransen troepen zonder problemen de vlakte konden oversteken. Tijdens de Franse bezetting werd de linie wederom verder uitgebreid, onder andere met de Prolongatie van de Grebbelinie tussen Spees en Ochten. In 1809 werd de linie opgeheven als verdedigingswerk. In het midden van de 19^e eeuw werd het belang van de linie echter weer onderkend en in 1860 was de Grebbelinie een van de belangrijkste verdedigingswerken van Nederland. Daartoe werden de inundatiewerken verbeterd, waardoor de inundatietijd terugliep van 20 naar 12 dagen. In 1874 werd de Grebbelinie opgenomen in de Vestingwet en werd het een voorpostenopstelling voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de Grebbelinie niet permanent bezet en in 1926 werd zelfs een groot deel van de verdedigingswerken opgeheven. In 1939 werd de linie een laatste keer in staat van paraatheid gebracht en vanaf februari 1940 was het Nederlandse opperbevel zelfs van plan om de hoofdverdediging van de Vesting Holland in de Grebbelinie te voeren.¹⁷²

¹⁶⁷ Kastelen in Nederland 2023; Kuys 2008, 94-101.

¹⁶⁸ Kastelen in Nederland 2023; Kastelen en Buitenplaatsen in Utrecht 2023.

¹⁶⁹ Van Doesburg 2008, 36-45.

¹⁷⁰ Maas & Vredenberg (red.) 2014; Combrink 1981, 18-49.

¹⁷¹ Combrink 1981, 67-71.

¹⁷² Rietberg 2010; Blommestein 1978; Rietberg 2004; Visser 2007; Werkhoven 2011.

Hoornwerk aan de Grebbe en de Grebbelinie in Rhenen

De meest prominente elementen van de Grebbelinie in de huidige gemeente Rhenen werden gevormd door het Hoornwerk aan de Grebbe en de ten zuiden daarvan liggende bastions. Het hoornwerk werd op een relatief eenvoudig te verdedigen locatie aan de voet van de Heimenberg aangebracht, aan de noordoever van de Nederrijn. Het hoornwerk en de bijbehorende vier (in eerste instantie vijf) bastions werden aangelegd tussen 1743 en 1745, terwijl de linkervleugel werd gedekt door een lunet. Het geheel werd omgeven door een dubbele natte gracht, en achter het werk bevond zich een inundatiesluis. Zodoende kon de Grebbedijk, destijds een belangrijke verkeersader, afgesloten worden en had men controle over het verkeer over de Nederrijn. In 1785 werden er posities voor geschut aangelegd en werd de borstwering verhoogd. Zo werd er op de Heimenberg naast vuurbanketten ook een Rijnbatterij en een bergbatterij aangebracht. In de 18^e eeuw bood het werk plaats aan meer dan 1.200 manschappen. In het midden van de 19^e eeuw, toen de Grebbelinie weer aan belang toenam en de straatweg tussen Rhenen en Wageningen net was aangelegd, vonden er wederom enkele veranderingen plaats. Zo moesten een aantal opstelplaatsen voor geschut wijken voor de weg en werden de geschutopstellingen van de tenaille vergroot ter compensatie hiervoor. In de mobilisatieperiode van 1939 en 1940 werd de verdediging van de Grebbeberg voor de laatste keer gemoderniseerd.¹⁷³ Dit wordt beschreven in paragraaf 4.10.4.

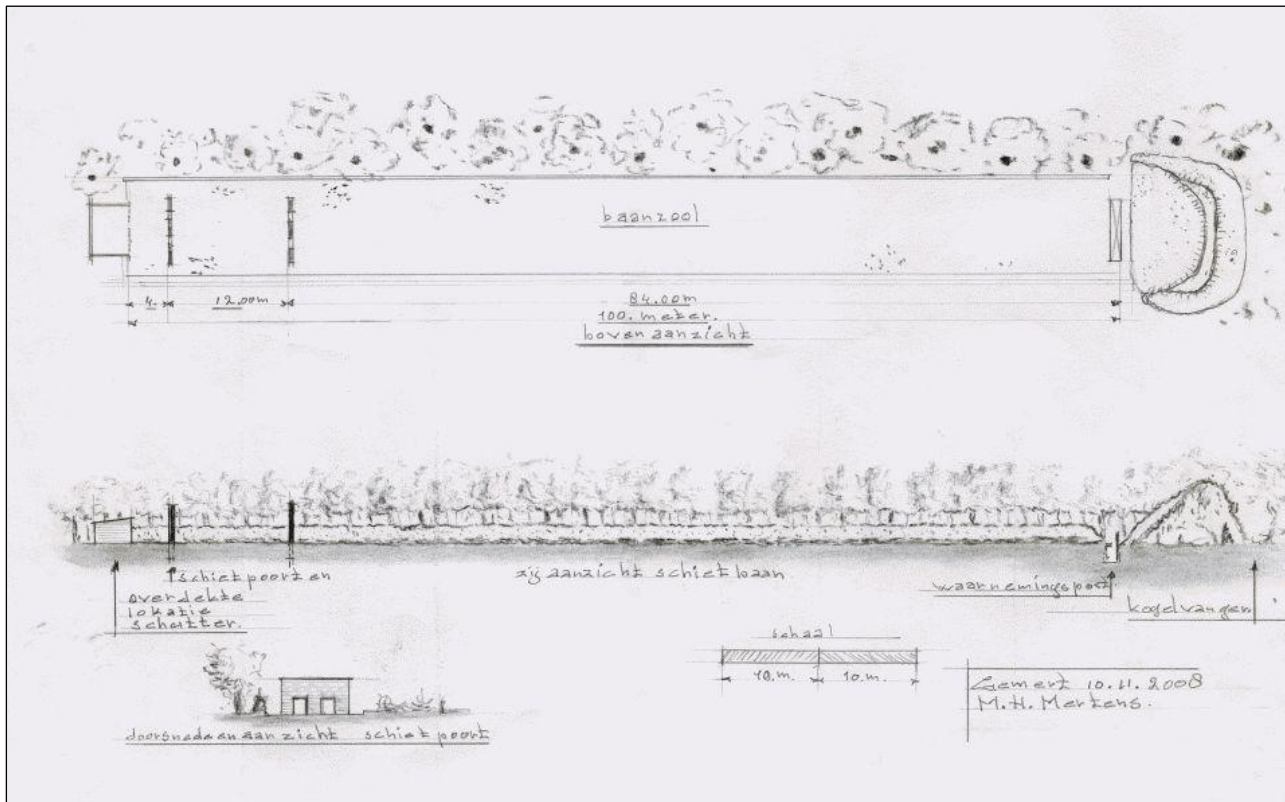
Afb. 4.26 Het hoornwerk aan de Grebbe op de Eerste kadastrale kaarten omstreeks 1820.

Schietbaan van de burgerwacht

Tijdens het interbellum werden er in Nederland meerdere burgermilities opgericht, waaronder de Vrijwillige Burgerwacht en de Vrijwillige Landstorm. De Burgerwacht in Nederland werd opgericht in 1918 uit angst voor een sterke communistische arbeidersbeweging en revolutionaire activiteiten. De burgerwachten bestonden uit gewapende burgers die ingezet zouden kunnen worden bij een opstand. De Vrijwilliger Burgerwacht is tijdens de Duitse bezetting door de autoriteiten ontbonden. De Vrijwillige Landstorm was een meer militaire organisatie die voorafgaand aan de Eerste Wereldoorlog werd opgericht om de Nederlandse defensieve capaciteiten te versterken. In 1918 werd de Landstorm aangevuld met de Bijzondere Vrijwillige Landstorm, die eveneens als taak had om revolutionaire dreigingen tegen te gaan en de 'orde en rust' te handhaven. Deelnemers in de Landstorm oefenden en trainden in hun vrije tijd en werden voorzien van uitrusting en wapens.¹⁷⁴ In Rhenen bevond zich een schietbaan waar geoefend werd door deze organisaties. Het is niet bekend tot wanneer de baan precies in gebruik was, maar op luchtfotomateriaal uit 1944 lijkt de baan nog onderhouden te zijn. De schietbaan lijkt twee oriëntaties gehad te hebben, waarbij het mogelijk twee faseringen betreft. Op het terrein is op luchtfotomateriaal eveneens een vroege oefenloopgraaf zichtbaar, die mogelijk is aangelegd en gebruikt is door de Vrijwillige Landstorm.

¹⁷³ Rietberg 2010; Blommestein 1978; Rietberg 2004; Visser 2007; Werkhoven 2011.

¹⁷⁴ Vrijwillige Landstorm 2024.

Afb. 4.27 Een ontwerptekening van een schietbaan voor de burgerwacht in Deurne. De schietbaan in Rhenen zal er wellicht vergelijkbaar hebben uitgezien. Op een dergelijke schietbaan kunnen verschillende elementen zijn aangebracht, zoals in dit geval een overdekt hok voor de schutters, schietpoorten om afzwaaiers te voorkomen, een verdiepte schietbaan, een observatiepost en een kogelvanger (bron: Deurne Wiki 2024).

4.10.3 De Tweede Wereldoorlog: algemeen

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben zich binnen de gemeente Rhenen grootschalige oorlogshandelingen voorgedaan. Het gaat daarbij met name om gevechten in de meidagen van 1940, waarbij door de Nederlandse verdedigers gepoogd werd een doorgang naar het westen onmogelijk te maken. De gevechten om de Grebbeberg hebben daarbij een haast mythische status gekregen in de naoorlogse geschiedschrijving over de Duitse invasie van Nederland, waarbij het al dan niet moedige optreden van de verdedigers en Duitse oorlogsmisdrijven altijd twistpunten zijn gebleven.¹⁷⁵

Tijdens de Tweede Wereldoorlog vonden er diverse vliegtuigcrashes plaats in het gebied, waarbij een deel een mogelijke archeologische weerslag heeft. Tijdens de Duitse bezetting werden diverse percelen binnen de gemeente gevorderd voor de Duitse *Wehrmacht*, onder andere voor de inrichting van een munitiedepot en een benzinedepot. In 1944 en 1945 zijn er door de Duitse bezetter voorbereide stellingen aangelegd langs Nederrijn en is de Grebbelinie op kleine schaal herbewapend. Deze stellingen waren ingericht als opvangstellingen ten behoeve van het afslaan van doorgebroken geallieerde eenheden en bestonden hoofdzakelijk uit aarden veldstellingen. Vanaf het begin van de geallieerde operatie *Market Garden* kende de gemeente Rhenen de aanwezigheid van diverse Duitse fronteenheden, waaronder een eenheid grotendeels bestaande uit Nederlandse vrijwilligers in de *Waffen-SS*. Na de bevrijding, als gevolg van de capitulatieonderhandelingen in mei 1945, is een aantal percelen in de gemeente tijdelijk ingericht geweest als krijgsgevangenkamp voor ontwapende Duitse troepen. Al deze fasen hebben hun sporen nagelaten in het landschap en het bodemarchief.

4.10.4 De Tweede Wereldoorlog: mobilisatie en meidagen 1940

Mobilisatie

Enkele dagen voor de Duitse inval in Polen werd het evident dat Duitsland zich ook opmaakte voor een militair ingrijpen in West-Europa. Nederland kon op dat moment niet meer om het oorlogsgevaar heen en kondigde op 24 augustus 1939 de voormobilisatie aan, waarbij 50.000 man onder de wapenen geroepen werden. Enkele dagen later, op 28 augustus, volgde de algehele mobilisatie. Binnen enkele dagen zijn er 280.000 man in actieve dienst. Omdat Nederland het neutraliteitsprincipe hanteerde, vonden er in de eerste maanden nauwelijks schietoefeningen plaats. In plaats daarvan

¹⁷⁵ Historiek 2023.

werd er begonnen met de aanleg en uitbreiding van verdedigingsstellingen die een dreiging vanuit het oosten moesten tegengaan. De verdediging werd ingericht in een aantal (deels reeds bestaande) successieve linies, waaronder de Maaslinie, de Peel-Raamstelling, de IJssellinie, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Grebbelinie. Deze laatste werd in de mobilisatieperiode uitgebreid en herbewapend. In de directe omgeving van het grondgebied van Rhenen werden verdedigingsstellingen aangelegd onder het Tweede Legerkorps.¹⁷⁶

Herbewapening, inrichting en bemanning van de Grebbelinie

De modernisering van de Grebbelinie vond grotendeels plaats volgens de Franse defensieve doctrine, waarbij sterk gestoeld werd op successieve infanteriestellingen, met name bestaande uit loopgraven. Deze zouden conform die doctrine in drie lijnen worden aangebracht: de frontlijn, de stoplijn en een derde opvanglinie. In de omgeving van Rhenen werd besloten de afstand tussen de front- en stoplijn te vergroten op basis van de lokale landschappelijke eigenschappen. Omdat deze lijnen zo ver uit elkaar lagen, soms wel een kilometer, werden er op verschillende plekken tussenliggende verdedigingsstructuren aangebracht. Er werden tussen deze linies geen verbindingsloopgraven aangebracht. Daardoor werd het in de praktijk moeilijker voor de eenheden in de stoplijn om de frontlijn te ondersteunen, en werd ook het richten van artillerievuur lastiger. Een derde opvanglinie werd geplaatst achter de bestaande spoorwegbedding die van zuid naar noord door het gebied van de huidige gemeente loopt. Deze derde linie bestond uit losliggende infanteriestellingen, commandoposten en bevoorradingsposten.¹⁷⁷

De frontlinie, die ten noorden van de Grebbeberg ook vaak uit losliggende elementen bestond, was voorzien van kazematten. Deze kazematten, van het G-type (gietstalen koepel) en S-type ('stekelvarken'), waren voorzien van lichte of zware mitrailleurs. Voorts waren langs mogelijke opmarsroutes, zoals langs de verharde wegen, kazematten en stellingen voor pantserafweergeschut aangebracht. Tussen en voor de weerstandslijnen waren in de regel, maar niet altijd, versperringen aangebracht, waaronder prikkeldraadversperringen. Communicatiemiddelen waren tijdens de inrichting van de linies niet voldoende voorradig, waardoor de communicatie tussen de linies bemoeilijkt werd. Dit zou de verdedigers in de Meidagen van 1940 parten gaan spelen.

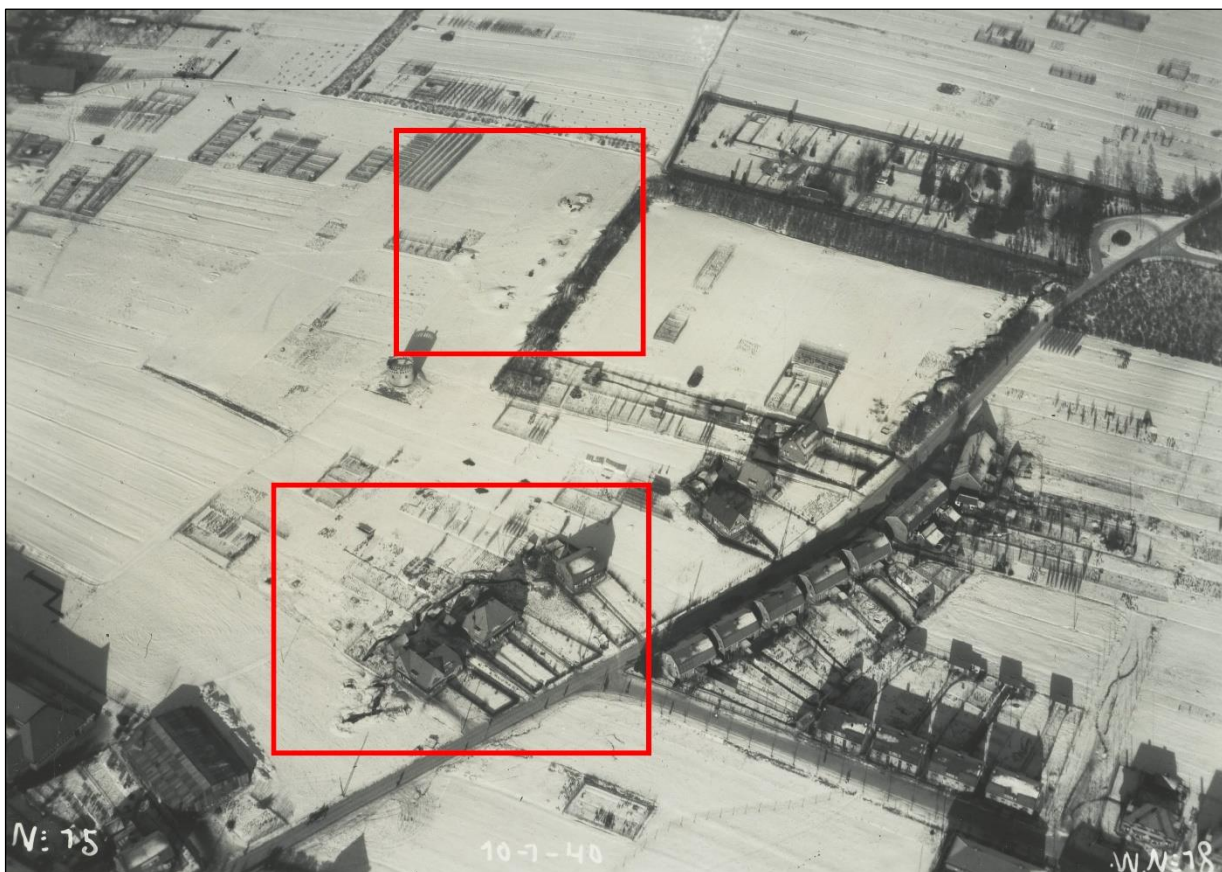
Langs de gehele Grebbelinie waren, net zoals in eerdere bouwfasen van de linie, inundatievlakken voorzien. Op drie plekken waren deze inundaties echter niet (voldoende) mogelijk. In deze zogenaamde accessen, bij Amersfoort, Veenendaal en de Grebbeberg, was inundatie dus grotendeels uitgesloten en was de verdediging kwetsbaarder voor grondaanvallen. Dat was ook de reden dat het Duits opperbevel besloten had om op deze laatste locatie hun doorbraakpoging door de Grebbelinie te concentreren. In deze accessen waren extra defensieve maatregelen voorzien en aangebracht, zoals een tankgracht en voorposten. Deze voorposten, vooruitgeschoven stellingen, waren niet voorzien van zwaardere wapens en bestonden grotendeels uit veldstellingen, maar waren wel in de diepte aangebracht zodat de vuurkracht van de verdedigers in theorie geoptimaliseerd was. Dergelijke voorposten werden dus ook aangebracht in het vlakke gebied tussen de Grebbeberg en Wageningen. In de praktijk bleken deze posten echter grotendeels waardeloos, aangezien er grote aantallen obstakels tussen de individuele stellingen aanwezig waren. Daardoor was er geen overlappend en elkaar dekkend schootsveld en kon de aanvaller dus relatief gestructureerd te werk gaan om de stellingen op te rollen. Voorts waren de zware wapens van de twee compagnieën die de voorposten moesten bezetten geconcentreerd opgesteld, in plaats van verdeeld over de voorposten. Omdat Rhenen, gezien het gebrek aan inundaties, gezien werd als een kwetsbaar punt, werden rond het access relatief veel zware wapens geplaatst, waaronder vuurmonden van 7,5, 10,5 en 12 cm. Op de Grebbeberg zelf waren zes batterijen artillerie opgesteld. Deze artillerie was bedoeld om ondersteuning te leveren op de korte en middellange afstand. In contrast met de artillerie was er een groot gebrek aan luchtdoelgeschut en lichtere luchtafweerswapens. Er was bijvoorbeeld slechts één zware batterij luchtdoelartillerie met drie stuks Vickers 75 mm aanwezig rond Rhenen.

Naast deze materiele zaken was er een relatief groot aantal manschappen beschikbaar om de stellingen te bemannen. Door de inrichting van de drie opeenvolgende linies was er echter niet genoeg bewegingsruimte om alle manschappen effectief in te zetten. Wel waren er enkele tactische reserve-eenheden aanwezig die gebruikt konden worden voor, bijvoorbeeld, kleinschalige tegenaanvallen. De verdediging van de Grebbeberg werd toegewezen aan het 8^e Regiment Infanterie (8RI), dat ondersteund werd door het 19^e Regiment Infanterie (19RI) en een gedeelte van het 11^e Regiment Infanterie (11RI). Deze eenheden vielen onder de 4^e Divisie, dat weer viel onder het Tweede Legerkorps. De individuele compagnieën werden in de diepte in de Grebbelinie opgesteld, met een wat grotere concentratie in de frontlijn. Het hoornwerk werd tijdens de mobilisatie eveneens gemoderniseerd met infanterie- en pantserafweerstellingen en werd ingedeeld in drie compartimenten. Elk compartiment werd bemand door ongeveer 100 militairen. Binnen Ouwehands Dierenpark bevond zich verder een bataljonshoofdkwartier en verschillende steunpunten.¹⁷⁸

¹⁷⁶ Amersfoort & Kamphuis 2010, 35-88.

¹⁷⁷ De slag om de Grebbeberg en Betuwestelling in mei 1940 2023; Amersfoort & Kamphuis 2010, 35-88, 261-320.

¹⁷⁸ De slag om de Grebbeberg en Betuwestelling in mei 1940 2023; Amersfoort & Kamphuis, 35-88.

Afb. 4.28 Een luchtfoto van een Nederlandse artilleriestelling (rode kaders) aan de Achterbergse Straatweg in de winter van 1939-1940 (bron: NIMH, objectnummer 2155_008058, bewerkt).

Meidagen 1940

De Tweede Wereldoorlog begon voor Nederland in de vroege ochtend van 10 mei 1940. Tijdens het zorgvuldig voorbereide *Fall Gelb* overschreden Duitse troepen de landsgrens en landde parachutisten rond diverse *high profile* doelen, waaronder vliegveld Waalhaven bij Rotterdam en bij de Moerdijk. Op diverse plekken in het land hielden de vaak slecht getrainde Nederlandse troepen tijdelijk stand. Toen de Duitse opmars bij Rotterdam leek te stagneren, besloot de Duitse legerleiding om de stad te bombarderen. Uit vrees voor meer bombardementen ging de Nederlandse opperbevelhebber, Henri Winkelman, op 15 mei over tot capitulatie.¹⁷⁹

Een van de speerpunten van de Duitse aanval op *Festung Holland* was het doorbreken van de verdediging van het westen van Nederland, een successieve doorbraak door de IJsselinie en het oostfront van de vesting Holland. Daarbij hoorde dus ook een doorbraak door de Grebbelinie. De aanval op de Grebbelinie zou uitgevoerd worden door het Duitse X. Armeekorps onder *General der Artillerie* Christian Hansen. De aanvalsmacht bestond uit de 227. *Infanterie Division* die aangevuld was met, onder andere, het *SS-Leibstandarte Adolf Hitler* en de 207. *Infanterie Division*, aangevuld met *SS-Standarte Der Führer*. Deze laatste zouden ingezet worden tegen de Grebbelinie bij Rhenen. Op 10 mei 1940 doorbrak het X. Armeekorps de IJsselinie, onder andere bij Westervoort en Doesburg, waarna *SS-Standarte Der Führer* in de avonduren van de eerste oorlogsdag Wageningen wist te bereiken.¹⁸⁰ Verder was op diezelfde dag een groot deel van de burgerbevolking van Rhenen en omstreken geëvacueerd conform een goed voorbereid vooropgezet plan. Het idee was dat de evacuees naar Goeree-Overflakkee gebracht zouden worden, maar door de gevechten bij Rotterdam bleek dit niet mogelijk. Veel evacuees kwamen daarom terecht rond Krimpen aan de Lek.¹⁸¹

In de vroege ochtenduren van 11 mei opende Duitse artillerie het vuur op de voorpostenlinie tussen Wageningen en Rhenen. Dit vuur zorgde voor een danige onderbreking van de Nederlandse communicatielijnen met deze vooruitgeschoven posten en wist een aantal van die posten effectief uit te schakelen. Bij zonsopkomst opende *SS-Standarte Der Führer* het vuur over de breedte van het gehele front. De *SS-Standarte* zette vervolgens de aanval in met twee bataljons en een bataljon in reserve. De noordelijke voorposten wisten maar moeilijk stand te houden tegen het

¹⁷⁹ NIMH, toeg.nr. 418, inv.nr. 28 t/m 115.

¹⁸⁰ Amersfoort & Kamphuis 2010, 261-320; Minjon (red.) 2015, 86-159; Brongers 1971; Beekman & Kurwoski 1981, 155-182.

¹⁸¹ Jacobs 2008, 422-429.

eerste bataljon, waardoor een deel van de bemanning vluchtte naar boerderij De Kruiponder. Ondanks dat de rest van de Nederlandse secties relatief goed stand wisten te houden, zorgde dit incident voor instabiliteit in de verdediging. Door gebruik te maken van deze meevaller en de obstakels die in het terrein aanwezig waren wisten de aanvallers de voorposten systematisch op te rollen, door telkens omtrekkende bewegingen te maken en de losse secties in te sluiten. Vooral de tegenstand van de 1^e sectie, die zich op de zuidelijke flank bevond, legde geen windeieren voor de Nederlanders en stuitte na overgave op hard optreden van de SS'ers. Uiteindelijk bleef alleen nog de sectie van sergeant-majoor Blom weerstand bieden in de voorpostenlijn. Na hevige tegenstand geleverd te hebben gaf ook deze positie zich rond 17.30 over. Door deze relatief voordelige gang van zaken was het *II. Bataillon* van *Der Führer* van plan om nog rond 22.00 diezelfde avond een aanval te pogen op de frontlijn.¹⁸²

Generaal Haberts, commandant van het Tweede Legerkorps, had inmiddels bevolen tot het heroveren van de voorposten. Dat zou uitgevoerd moeten worden door een aanval van II-19RI met ondersteuning van elementen van III-8RI die vanaf de Rijn aan wal gezet zouden worden door het schip Hr.Ms. Freyr. Tijdens het oprukken van III-19RI langs het hoornwerk werd de eenheid onder vuur genomen door 8RI, dat geen idee van de tegenaanval had. Verder was ook de Freyr niet komen opdagen. Door deze tegenslagen had de aanval geen schijn van kans. Tegelijkertijd was de Duitse aanval, die gepland was voor 22.00, eveneens komen te vervallen. De hele nacht en de ochtend van 12 mei werd er door Duitse batterijen artillerievuur afgegeven vanaf posities rond Wageningen. Kort na het middaguur werd het vuur geconcentreerd op het hoornwerk en het voorste deel van de Grebbeberg zelf. Om 12.40 zette het *II. en III. Bataillon* van het SS-regiment de aanval in op de in chaos verkerende, deels teruggetrokken en munitieloze verdedigers van 8RI. Het hoornwerk werd daarbij relatief snel onder Duitse controle gebracht, terwijl de aanval verder doorgezet werd langs de 'holle weg' tussen Wageningen en Rhenen, de Grebbeberg op. Daarbij werden enkele kazematten die de holle weg zekerden van achteren aangevallen en buiten werking gebracht, waardoor *Der Führer* een sterk bruggenhoofd had gecreëerd aan de oostzijde van de Grift. Dit bruggenhoofd werd vervolgens naar het noorden en westen toe uitgebreid. Aan de westzijde werden nog enkele kazematten uitgeschakeld voordat de stoplijn werd bereikt. De holle weg lag echter nog onder flankerend vuur van secties van het II bataljon van 8RI, waardoor de *I. Bataillon* van *Der Führer* genooddaakt was deze flank aan te vallen, waardoor paniek uitbrak en de Nederlandse verdedigers zich terugtrokken. In de avond van 12 mei hadden de Duitsers de controle over de frontlijn van I-II-8RI en het hele gebied voor de stoplijn van I-8RI. Een beroemd geworden incident op die dag was de tegenaanval van reserve-majoor Jacometti, commandant van II-8RI. Hij besloot de aanvallers met een gerichte kleinschalige actie van de berg 'te werpen' en 'er met de blanke klewang op in te gaan'. Door slechte coördinatie en een onderschatting van de tegenstander, waarbij ook nog eens eigen vuur werd afgegeven, mislukte de aanval jammerlijk. Jacometti sneuvelde zelf bij deze actie toen hij een stuk bouwland overstak.¹⁸³ Naast deze tegenaanval vonden er nog enkele andere soortgelijke acties plaats, die echter allemaal onsuccesvol bleken. In diezelfde avond zette de *III. Bataillon* van de *Standarte*, onder *Obersturmbannführer* Wäckerle, de aanval richting het westen langs de weg naar Rhenen voort. Ze wisten daarbij zo ver te komen als de Stoomhamer bij de spoorwegovergang vlak voor de stad. Door deze snelle opmars brak er paniek uit bij de troepen die nog standhielden op de Grebbeberg, waardoor een deel van hen richting Rhenen vluchtte.¹⁸⁴

Na een nacht van verwarring werd er op 13 mei een sterke Nederlandse tegenaanval uitgevoerd uit Achterberg richting het zuidoosten, dwars door de linies van 8RI, in een poging om de doorgebroken Duitse troepen terug achter de frontlijn te drukken. Na een inzet van 48 uur werd *Der Führer* afgelost door het 322. *Infanterie Regiment*, waarvan twee bataljons op de 13^e door Rhenen zouden moeten oprukken. De SS zou gelijktijdig door Achterberg oprukken en contact maken met het 322. *Infanterie Regiment* in Rhenen. Als gevolg van deze planning zou de aanval direct in contact zou komen met de Nederlandse tegenaanval. Als gevolg van logistieke verwarring trokken de slecht uitgeruste en voorbereide Nederlandse aanvallers pas rond 07.00 op richting het zuidoosten. Rond 11.00 werd een aanval op de Duitse posities uitgevoerd door Nederlandse vliegtuigen, die daarbij een aantal 50 kg bommen wierpen en doelen mitrailleurden. Niet lang daarna maakte de Nederlandse tegenaanval contact met de eveneens oprukkende SS. Door slechte coördinatie en deze onverwachte tegenstand ontaarde de Nederlandse tegenaanval al snel in chaos. Rond 12.30 begonnen de eerste aanvallers zich alweer terug te trekken, en een bombardement door Stuka's maakte een vroegtijdig eind aan de actie. Ondertussen voerde het 322. *Infanterie Regiment* de druk op de stoplijn flink op. Hun tweede aanvalspoging bleek succesvol, deze sloeg een gat in de stoplijn en wist die vervolgens van achteren op te rollen. Langs de weg naar Rhenen hield alleen de commandopost van I-8RI op het terrein van Ouwehands Dierenpark stand, maar bleek al snel omsingeld. Pas toen alle munitie op was gaf majoor Landzaat, de commandant van de eenheid, zijn mannen toestemming de post te verlaten. Alleen de majoor zelf bleef aanwezig en sneuvelde toen het paviljoen waar hij zich in bevond kapotgeschoten werd.¹⁸⁵

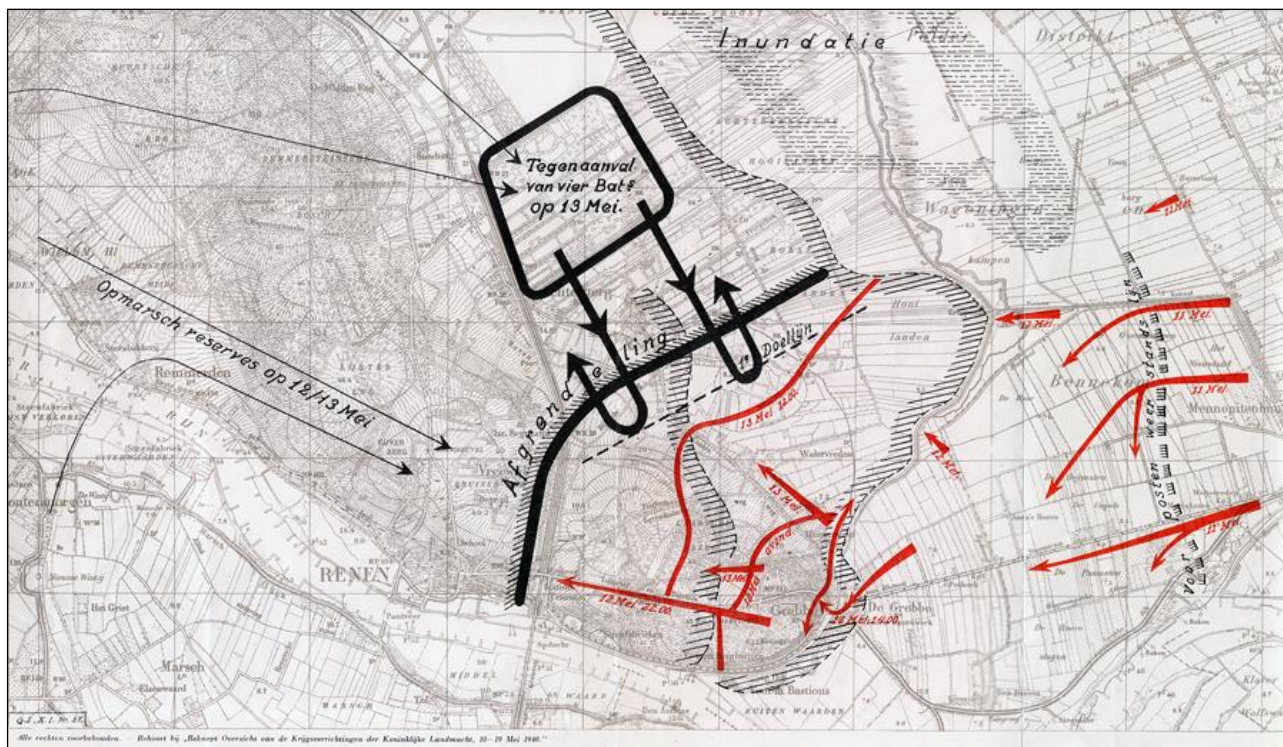
¹⁸² Amersfoort & Kamphuis 2010, 261-320; Minjon (red.) 2015, 86-159; Brongers 1971; Beekman & Kurwoski 1981, 155-182.

¹⁸³ De slag om de Grebbeberg en de Betuwestelling in mei 1940 2023.

¹⁸⁴ Amersfoort & Kamphuis 2010, 261-320; Minjon (red.) 2015, 86-159; Brongers 1971; Beekman & Kurwoski 1981, 155-182.

¹⁸⁵ Amersfoort & Kamphuis 2010, 261-320; Minjon (red.) 2015, 86-159; Brongers 1971; Beekman & Kurwoski 1981, 155-182.

Nadat het 322. *Infanterie Regiment* de Grebbeberg onder controle had gekregen zette het de aanval voort op de Nederlandse stellingen langs de spoorlijn bij Rhenen zelf. Ook deze posities werden effectief aangevallen door Duitse duikbommenwerpers. De aanval had een groot effect op de moraal van de verdedigers, waardoor een groot deel op de vlucht sloeg. Rond 20.30 gaf generaal Van Voorst tot Voorst, de commandant van het Veldleger, gezien de kritieke situatie in Rhenen aan de eenheden in de Grebbelinie opdracht om terug te trekken op de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Later die avond trok het 322. *Infanterie Regiment* Rhenen binnen. Dat betekende het einde van de gevechten rond Rhenen in 1940. Generaal Winkelman capituleerde uiteindelijk een dag later het gehele Nederlandse leger.¹⁸⁶

Afb. 4.29 Overzicht van drie dagen strijd op de Grebbeberg met in rood de Duitse aanvalsrichtingen, in zwart de Nederlandse bewegingen (bron: Sectie Krijgsgeschiedenis van den Generalen Staf 1947, via De Slag om de Grebbeberg en de Betuwestelling in Mei 1940).

De gevechten in mei 1940 hebben veel sporen nagelaten in de gemeente. Behalve een zeer gelaagd herdenkingslandschap, met onder andere het Militair Ereveld Grebbeberg en diverse monumenten, zijn er ook grote hoeveelheden fysieke overblijfselen van de strijd aanwezig, zoals restanten van loopgraven en oorlogsschade. Op de Grebbeberg zijn in het verleden reeds meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd, waaronder gravend onderzoek.¹⁸⁷ Behalve sporen van de gevechten zelf hebben die gebeurtenissen ook verder van het front sporen nagelaten. Door Duitse troepen werden er bijvoorbeeld tijdens de gevechten enkele kamers in hotel Rustoord gevorderd ter gebruik als noodhospitaal. Volgens een schrijven aan de gemeente werden deze kamers geheel onder het bloed teruggevonden.¹⁸⁸ Gezien de centrale positie die de gevechten om de Grebbeberg in het Nederlands collectief geheugen over de Duitse invasie inneemt, zijn de fysieke sporen van deze gebeurtenissen van groot belang.

4.10.5 De Tweede Wereldoorlog: bezetting

Wederopbouw 1940

Na de gevechten in mei 1940 werd er al snel begonnen met de wederopbouw van de stad en de omgeving, die daarbij zeer veel schade had geleden. Een deel van de mannelijke bewoners van de omgeving van de Grebbeberg die niet geëvacueerd waren, werd door de Duitsers ingezet om lijken te bergen.¹⁸⁹ De mensen die terugkwamen uit de evacuatie en wiens huizen vernield waren, werden in eerste instantie primitief gehuisvest in houten schuurtjes, die met enige regelmaat gebouwd waren van hout dat afkomstig was van de stellingen van de Grebbelinie. Zo werden er tegenover de

¹⁸⁶ Amersfoort & Kamphuis 2010, 261-320; Minjon (red.) 2015, 86-159; Brongers 1971; Beekman & Kurwoski 1981, 155-182.

¹⁸⁷ Bijvoorbeeld Wijnen 2013; Schute 2014.

¹⁸⁸ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1927.

¹⁸⁹ Deys et al. 1995, 26.

Veerweg houten winkeltjes gebouwd uit restmateriaal.¹⁹⁰ Eten en andere goederen werden gedistribueerd vanuit De Stoomhamer.¹⁹¹ Ook Ouwehands Dierenpark werd herbouwd, waarbij grote aanpassingen gedaan werden aan de inrichting van het terrein. Zo werd de ingang verlegd van de Heimersteinselaan naar de Grebbeweg en werden er nieuwe dierenverblijven gebouwd. Het park zou ook tijdens de bezetting een geliefd bezoekoord zijn voor Duitse militairen, evenals de ernaast ingerichte begraafplaats voor gevallen.¹⁹² Voor de wederopbouw van Rhenen en omgeving werd de in juli 1940 opgerichte Opbouwdienst ingezet. Deze bestond hoofdzakelijk uit gedemobiliseerde Nederlandse militairen. De organisatie hield zich met name bezig met het opruimen van Nederlandse stellingen en het opbouwen van vernielde panden. In augustus 1940 werd de zogenoemde Grebbecommissie door de commissaris van de koningin van de provincie Utrecht in het leven geroepen. Deze commissie was belast met de technische wederopbouw, de kredietvoorziening en de charitatieve hulp aan de bevolking in de omgeving van de Grebbeberg. Met name de schadevergoeding voor oorlogsgetroffenen bleek problematisch te zijn. Voor Rhenen werd door het gemeentebestuur een wederopbouwplan opgesteld waarin onder andere straatverruiming een prominente plek innam. Met de daadwerkelijke wederopbouw van de stad werd pas begonnen in januari 1941. De geplande nieuwbouw werd pas voltooid in 1943 en de afwikkeling van de schades kon pas in de jaren '50 geheel worden afgerond.¹⁹³ In het kader van de wederopbouw vond in de stad tevens archeologisch onderzoek plaats, onder leiding van G.G. Labouchere.¹⁹⁴

Heldenfriedhof Grebbeberg

Na de Duitse inname van de Grebbeberg werd er al relatief snel begonnen aan de aanleg van grafvelden, waarin zowel de Nederlandse als Duitse gesneuvelden begraven werden. Gedurende de Tweede Wereldoorlog werden er door de Duitse autoriteiten diverse herdenkingsdiensten gehouden voor de Duitse gesneuvelden, en werden Nederlandse herdenkingsdiensten toegestaan. Tijdens de bezetting werd het *Heldenfriedhof Grebbeberg* ook gebruik ter (her)begraving van elders in het gebied van *Feldkommandatur 724 (Utrecht)* omgekomen Duitse militairen, waaronder uit de *Kriegsmarine*, *Luftwaffe* en *Heer*. Zo werd bijvoorbeeld in december 1941 een jonge Duitse *Matrose* van de *Kriegsmarine* bijgezet die op de 8^e van die maand door roodvonk en longontsteking in Arnhem was gestorven. Verder werden er bijvoorbeeld ook piloten bijgezet die op *Fliegerhorst Soesterberg* om het leven zijn gekomen.¹⁹⁵

Schuilgelegenheden en luchtbescherming

Direct na de Duitse inval was er een sterkte toename in geallieerde luchtactiviteit boven het bezette Nederland. Zo vonden er bombardementsvluchten plaats op doelen in Duitsland en militaire en industriële doelen in Nederland. Daarbij kwamen er met grote regelmaat bommen terecht op Nederlands grondgebied. Derhalve werden de activiteiten van de civiele Luchtbeschermingsdienst (LBD) sterk uitgebreid. In het kader daarvan werden er ook binnen de grenzen van de huidige gemeente Rhenen schuilgelegenheden aangelegd. Zo werd er in 1943 door het bevoegd gezag een gemeentebrede inventarisatie uitgevoerd van gelegenheden die mogelijk als schuilbunker ingericht konden worden. Meerdere kelders werden als gevolg daarvan als schuilgelegenheid ingericht. Verder bevond zich bij het gemeentehuis een schuilloopgraaf die in 1939 is aangelegd. In 1943 werd deze als 'niet meer betrouwbaar' aangemerkt. Er werden in 1943 plannen gemaakt om deze loopgraaf te vervangen voor een bakstenen schuilbunker, hetgeen door materiaalschaarste waarschijnlijk nooit ten uitvoer is gekomen.¹⁹⁶ Verder werden maatregelen doorgevoerd om de LBD verder op sterkte te brengen. Dat betekende onder andere dat de auto's van zeven Rhenenaren gevorderd konden worden in geval van nood en dat alle schoolhoofden verplicht waren om cursussen luchtbescherming te volgen.¹⁹⁷ Dat dit geen overbodige luxe was, blijkt uit meldingen van bombardementen op het grondgebied van de gemeente, zoals in de nacht van 22 op 23 juni 1943. Daarbij vielen ongeveer 43 brandbommen rond de Herenstraat, de Bruine Engeseweg en Grebbeweg. Mogelijk ging het hierbij om een noodafwerp. Zo vonden er gedurende de bezettingsjaren met enige regelmaat bombardementen plaats binnen de gemeente.

Verder werd er in de zomer van 1944 door de *Wehrmacht* aan de gemeente opdracht gegeven tot het aanbrengen en onderhouden van *Fliegerdeckungsanlagen* langs de grote wegen. Zo werden er *Deckungslocher* aangebracht langs de Cuneraweg en de Rijksweg van Wageningen naar Amerongen. Op 10 augustus 1944 schreef de *Ortskommandant* van Rhenen dat hem opgevallen was dat de *Deckungslocher* aan de straat van de Grebbeberg naar Veenendaal steeds dichtgeworpen werden, met de mededeling dat de burgemeester verantwoordelijk was voor de instandhouding van deze gaten. Naast deze schuilgelegenheden werden er ook diverse panden en structuren gevorderd ten behoeve van de gemeentelijke luchtbeschermingsdienst, zoals de watertoren 'De Koerheuvel', die gebruikt werd als uitkijkpost.¹⁹⁸

¹⁹⁰ Koekoek-Sloggatt 1985, Koekoek & Deys 1980, z.p.

¹⁹¹ Koekoek-Sloggatt 1985, Koekoek & Deys 1980, 41.

¹⁹² Koekoek-Sloggatt 1985, Koekoek & Deys 1980, 44; Deys et al. 1995, 26.

¹⁹³ Deys et al. 1995, 31-66; Deys 2006, 440-449.

¹⁹⁴ Deys et al. 1995, 76.

¹⁹⁵ BArch, toeg.nr. RW 37, inv.nr. 67 en 70.

¹⁹⁶ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1884.

¹⁹⁷ Deys et al. 1995, 12-13.

¹⁹⁸ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1884.

Vliegtuigcrashes

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het luchtruim boven Nederland intensief gebruikt door overvliegende toestellen van diverse nationaliteiten. In de meidagen van 1940 vonden er diverse luchtgevechten plaats boven Nederland, werden er grote aantallen Duitse toestellen neergehaald door Nederlands afweergeschut en vonden er met grote regelmaat bombardementsvluchten plaats naar diverse doelen, zoals vliegvelden, Nederlandse verdedigingswerken en infrastructuur. Direct na de Duitse inval begonnen de Britten, en later ook de Amerikanen, met het uitvoeren van luchtaanvallen op Duitse doelen in Nederland en Duitsland, waarbij de vliegroutes veelal over Nederlands grondgebied lagen. Derhalve is er onder deze vliegroutes een luchtverdedigingssysteem aangebracht ter bestrijding van deze bommenwerpersvlochten, met name bestaande uit Flak-batterijen (*Flieger Abwehr Kanonen*, luchtdoelgeschut) en een gordel waarin Duitse jachttoestellen actief waren (zowel tijdens dag- en nachtjacht, waaronder de *Kammhuberlinie*).

Afb. 4.30 De crashplaats van Douglas C-47A Skytrain 42-93001 zoals te zien op een luchtfoto van 8 april 1945 (bron: WUR Geoportal, Flight 028, Run 04, Photo 3059).

Afb. 4.31 De waarschijnlijke crashplaats van een onbekend Duits toestel die in de nacht van 20 op 21 juli neerstortte te Rhenen. Links is de waarschijnlijke inslagkrater zichtbaar op een foto van 24 december 1944, terwijl de krater op de rechter foto van 26 maart 1944 nog niet te zien is (bron: WUR Geoportal, Flight 125, Run 02, Photo 4127 en Flight 349, Run 01, Photo 3013).

Tabel 4.1 Overzicht van op de kaart opgenomen vliegtuigcrashes (waarvan de locatie met zekerheid vastgesteld kon worden).

Datum	Type	Eenheid	Nummer	Locatie
6/7 oktober 1942	Halifax Mk. II	No. 405 Squadron	W7763	Ten noorden van de Elsterberg (indicatief)
21/22 december 1942	Avro Lancaster Mk. I	No. 207 Squadron	W4191	De Eikelkamp (Elst)
16/17 juni 1944	Avro Lancaster Mk. I	No. 55 Squadron	LM134	Achterberg
20/21 juli 1944	Onbekend Duits toestel	Onbekend	Onbekend	Achterberg
18 september 1944	Douglas C-47A Skytrain	314 Troop Carrier Group, 61 Squadron	42-92839	Rhenen (uiterwaarden)
18 september 1944	Douglas C-47A Skytrain	314 Troop Carrier Group, 61 Squadron	42-93001	Achterberg ¹⁹⁹

Mede als gevolg hiervan zijn er op Nederlands grondgebied tijdens de Tweede Wereldoorlog duizenden toestellen neergestort. Een klein deel hiervan is binnen de grenzen van de huidige gemeente Rhenen neergekomen. Binnen de gemeentegrenzen zijn drie toestellen neergestort die op weg waren naar, of op de terugweg waren van, een bombardementsvlucht op Duitsland. Eén daarvan betrof Avro Lancaster LM134, die na een luchtgevecht neerstortte langs de Oude Veensegrindweg. In de stukken van de Luchtbeschermingsdienst van de gemeente Rhenen wordt daarover gemeld:

*"In den nacht van 16 op 17 juni 1944 te omstreeks 1.10 uur vond boven de gemeente Rhenen een luchtgevecht plaats tussen twee vliegtuigen, waarvan door de laaghangende bewolking niet de hoogte, noch de richting waarin werd gevlogen kon worden vastgesteld. Waarschijnlijk ten gevolge van dit gevecht, geraakte een der vliegtuigen in brand en ontplofte in de lucht op geringe hoogte, waarna het brandend neerstortte op den Oude Veenschengrindweg en gedeeltelijk op bouwland bezaaid met koren en bebouwd met aardappelen. [...] Bij onmiddellijk ingesteld onderzoek bleek mij, dat het toestel totaal vernield was [...] Levende personen werden ter plaatse niet meer aangetroffen [...]"*²⁰⁰

Daarnaast zijn er twee Douglas C-47 Skytrains neergestort, één die op de heenweg was voor het droppen van parachutisten op Drop Zone Y bij Ede tijdens Operation Market Garden, en een toestel dat op de terugweg was van diezelfde actie. Op de Militaire relictenkaart zijn uitsluitend vliegtuigcrashes opgenomen waarvan de locatie van neerstorten met (enige) zekerheid kon worden vastgesteld, en waarbij verwacht kan worden dat deze crashes een duidelijke archeologische neerslag kunnen hebben. Zo zijn noodlandingen en toestellen die in de lucht zijn ontploft niet op de kaart opgenomen. Eveneens zijn de arrestaties van geallieerde vliegeniers in de gemeente, zoals op 7 maart 1944 te Elst, niet meegenomen in de analyse.²⁰¹ Hieronder zijn de crashes vermeld die opgenomen zijn op de kaart.²⁰²

NAD-kampen

De Nederlandse Arbeidsdienst (Nederlandsche Arbeidsdienst, NAD) was een organisatie die zich bezighield met het uitvoeren van werkprojecten in Nederland tijdens de bezettingsjaren. In eerste instantie was deze werkinzet (*Arbeitseinsatz*) vrijwillig, maar later werd ze verplicht. De NAD ontstond uit de Nederlandse Opbouwdienst, die in juni 1940 was opgericht om de ontmanteling van het Nederlandse leger in goede banen te leiden en massale werkeloosheid onder de ex-militairen te voorkomen. Gedurende de oorlog kreeg de NAD een steeds nationaalsocialistischer karakter, en werd de structuur van de organisatie steeds meer gestoeld op die van de Duitse *Reichsarbeitsdienst* (RAD). Uiteindelijk is binnen de NAD actief geronseld voor de *Waffen-SS* en het *Nationalsozialistisches Kraftfahrkorps* (NSKK). De NAD had de beschikking over tientallen barakkenkampen en terreinen verspreid over Nederland.

Binnen de huidige grenzen van de gemeente Rhenen bevonden zich twee kampen, NAD-kamp *De Eikelkamp* te Elst en een kamp op de hoek van Nieuwe Veenendaalseweg en de Bergweg. De Eikelkamp, dat eerst een kamp van de Opbouwdienst was geweest, was bedoeld ter legering van de NAD-afdeling 316 en bestond uit een aantal barakken met een centrale tuin en appelplaats en enkele bijgebouwen. Op luchtfotomateriaal van 19 november 1944 is te zien dat er op dat moment reeds schuilloopgraven zijn aangebracht op het terrein.²⁰³ In de laatste maanden van de Tweede Wereldoorlog, na het vertrek van de NAD, zijn er mogelijk Duitse fronteenheden gelegerd geweest in het kamp.

¹⁹⁹ In een naoorlogs rapport in RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1884 wordt de crash van een Amerikaans toestel op 23 september 1944 gemeld. De Skytrain 42-93001 wordt echter niet gemeld. Daarom lijkt het aannemelijk dat genoemd toestel bedoeld wordt.

²⁰⁰ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1884.

²⁰¹ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1884.

²⁰² SGLO crashdatabase 2023; Traces of War 2023; Deys et al. 1995, 87; Z.A. 2015, 68.

²⁰³ Van Breen 2004; WUR Geoportal, Flight 064, Run 11, Photo 3140; Deys 1995, 113; RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1927.

Afb. 4.32 Een postkaart uit het NAD-kamp De Eikelkamp in Elst. Op de voorgrond is de bureaubarak zichtbaar (bron: collectie Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum Overloon/Liberty Park, beeldnummer 141544).

Ten noorden van Rhenen werd voorts in 1943 een barakkenkamp aangelegd voor de Nederlandse Arbeidsdienst. De plannen voor dit kamp werden reeds in 1942 opgesteld. Het kamp bestond uit 14 barakken, een landschapstuin en diverse ondersteunende voorzieningen. Het kamp bevond zich aan de huidige Nieuwe Veenendaalseweg. Op luchtfotomateriaal is te zien dat ook in dit kamp schuiloopgraven aangelegd waren in 1945, hetgeen mogelijk betekent dat het kamp later in gebruik is geweest bij Duitse fronteenheden. Verder is op hetzelfde luchtfotomateriaal zichtbaar dat op dat moment enkele barakken vernield zijn.²⁰⁴

Afb. 4.33 Bouwtekening van het Arbeidsdienstkamp ten noorden van Rhenen (bron: RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1925).

Duitse inkwartieringen en infrastructuur

Diverse panden werden tijdens de bezetting gevorderd door de Duitse Wehrmacht of andere Duitse instanties. Verder vonden er binnen de gemeentegrenzen vrij veel inkwartieringen plaats. Zo werden er in augustus 1944 leden van het Spielkörper 'Das lachende Füllhorn' van Kraft durch Freude ingekwartierd in de Herenstraat en Bantuinweg.²⁰⁵ Dit

²⁰⁴ Van Breen 2004; WUR Geoportal, Flight 028, Run 06, Photo 3105; Deys 1995, 113; RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1927.

²⁰⁵ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1927.

reizende cabaret- en variétégezelschap maakte in de zomer van 1944 een tour door Nederland, en speelde onder andere ook in Groningen en Winschoten.²⁰⁶ In diezelfde zomer streek de *Kraftfahr-Kompanie z.b.V. 270* neer in de gemeente, die in elk geval tot september 1944 rond de Veenendaalseweg zou verblijven.²⁰⁷ Een andere opvallende inkwartiering is die van de *höherer Wehrmacht-Nachrichten-Führer beim Wehrmacht-Befehlshaber in den Niederlanden*, ook in augustus 1944. Het platform van het hotel De Koerheuvel werd meerdere malen door diverse eenheden, waaronder in mei en april 1944 *Nachschub-Stab z.b.V.266* en juli en augustus 1944 *Kraftfahr-Kompanie z.b.V. 270*, als uitkijkpost gevorderd. In september 1944 werd de voltallige bezetting van *Strafvollstreckungszug Feld-Luftgau-Kommando Belgien/Nordfrankreich* in Hotel De Grebbeberg ondergebracht. Deze eenheid was belast met de tenuitvoerbrenging van straffen, zoals executies. Eind september streek de *Oberfeld-Kommandantur 672 (Brussel)* voor enige dagen neer in Rhenen, mogelijk omdat de *Kommandatur* rond dit moment onder geallieerde druk terug moest trekken uit België.²⁰⁸ In april 1944 werden er enkele stukken bos bij de Sparreboomsche Berg gevorderd door *Nachschub-Stab z.b.V.266* voor het "*Splittersicheren Eingrabens von LKW's mit guter Tarnung*".²⁰⁹ Van deze zogenoemde *Splitterboxen* zijn tegenwoordig nog steeds sporen in het landschap waar te nemen.²¹⁰ Ook hebben Duitse eenheden infrastructuur aangebracht en in stand gehouden, zoals aan het einde van 1944 een veer over de Nederrijn bij Remmerden.²¹¹

Armee Munitionslager Marlen, munitiedepot Prattenburgse Bos en benzinedepot Willem III plantage

In de bossen van Amerongen bevond zich gedurende de Tweede Wereldoorlog een Duits munitiedepot, *Armee-Munitionslager (AML) 'Marlen'*. Dit was min of meer een voortzetting van de Nederlandse vooroorlogse depots bij Amerongen en Remmerden. Het depot van Remmerden is tijdens de bezetting voor zover bekend niet gebruikt voor munitieopslag, maar mogelijk wel voor de opslag van brandstof. Door het verzet werden tijdens de Tweede Wereldoorlog observaties gedaan rond het depot in Amerongen. Daarbij werd vastgesteld dat de infrastructuur bestond uit deels ingegraven 'houten bunkers' en geheel ingegraven bunkers. De ingang van het complex was waarschijnlijk gelegen aan de zuidwestelijke hoek van het bos richting Amerongen. Het depot voorzag in de behoeften van diverse *Festungen*, zoals *Festung Den Helder* en *Hoek van Holland* en fronteenheden.²¹² In maart 1944 stond *Marlen* in dienst van *Kampfgruppenverband Mitte*, *Kampfgruppe Mai* en *Kampfgruppe Nijmegen*.²¹³ Op 1 mei 1944 bevond zich 5.120 ton en op 1 augustus 1944 netto 3.733 ton munitie in het AML.²¹⁴ Het depot gaf in september 1944 onder andere munitie uit aan de eenheden van *Von Tettau* en Duitse eenheden die ingezet waren voor de blokkade van de geallieerde opmars naar het noorden langs het Albertkanaal. In september en oktober van dat jaar bestond de bemanning van het depot in elk geval uit *Nachschub-Kompanie 3/518 (NLD)* en *Munitions-Verwaltungs-Kompanie 622*. Deze ressorteerde onder *Stab von Allweyer* in Zeist. Tevens bevond zich hier op dat moment eveneens een *Holzlager*.²¹⁵ Tijdens de gevechten bij Arnhem in september 1944 werd er uit AML *Marlen* munitie uitgegeven aan, onder andere, *Division Tettau* en het *II. SS. Pz. Ak.*²¹⁶ Na *Market Garden* leverde het depot aan de *15. Armee (AOK 15)*. Op 3 oktober werden bijvoorbeeld 2.000 *Eihandgranaten* 39 en 1.000 brisantgranaatpatronen in het kaliber 7,5 cm voor de *PaK 40* en twee dagen later nog eens onder andere 48.000 *Schützenminen* en 1.000 *Haftohlladungen* aan het AML toegewezen voor uitgave aan het AOK. In oktober werd er in AML *Marlen* eveneens tijdelijk buitgemaakte munitie opgeslagen, dat door '*Fehlens der beiden angekündigten Feldzeug-Kp.*' moeilijk elders ondergebracht kon worden.²¹⁷ Gedurende november 1944 werd het depot geleidelijk geëvacueerd naar het verder van het front gelegen AML *Motte* in Salland, waarna het op 21 november te boek stond als '*aufgelöst*'.²¹⁸ Een dag eerder zou er echter nog 676 ton munitie opgeslagen hebben gelegen. Op 11 december 1944 melde ook de *15. Armee* dat het depot verlaten was.²¹⁹ De restmunitie werd verdeeld over andere AML's in het achterland en de munitie bestemd voor de kustbevoorrading werd op 4 november overgebracht naar het voormalige brandstofdepot in Woudenberg (ABL *Bella*).²²⁰

²⁰⁶ *Deutsche Zeitung in den Niederlanden*, 17 juni 1944 via Delpher 2023.

²⁰⁷ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1927.

²⁰⁸ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1927.

²⁰⁹ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1925.

²¹⁰ Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3) 2023.

²¹¹ NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 224.

²¹² Schriftelijke mededeling dhr. M. Reinders, 2 augustus 2023.

²¹³ BArch, toeg.nr. RW 37, inv.nr. 45.

²¹⁴ AOK 25: *Anlagen zum KTB der Oberquartiermeisters – Kriegsgliederungen u.a. (1)*. Staatsarchief van de Russische Federatie; BArch, toeg.nr. RW 37, inv.nr. 45.

²¹⁵ AOK 25: *Anlagen zum KTB der Oberquartiermeisters – Kriegsgliederungen u.a. (1)*. Staatsarchief van de Russische Federatie.

²¹⁶ KTB *Oberkwartiermeister Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden* 01-07-1944 t/m 31-12-1944, Staatsarchief van de Russische Federatie.

²¹⁷ KTB *Oberkwartiermeister Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden* 01-07-1944 t/m 31-12-1944, Staatsarchief van de Russische Federatie.

²¹⁸ Schriftelijke mededeling M. Reinders, 2 augustus 2023; KTB *Oberkwartiermeister Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden* 01-07-1944 t/m 31-12-1944, Staatsarchief van de Russische Federatie.

²¹⁹ AOK 25: *Anlagen zum KTB der Oberquartiermeisters – Kriegsgliederungen u.a. (1)*. Staatsarchief van de Russische Federatie.

²²⁰ Schriftelijke mededeling M. Reinders, 2 augustus 2023; KTB *Oberkwartiermeister Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden* 01-07-1944 t/m 31-12-1944, Staatsarchief van de Russische Federatie.

Ook in het noorden van het bosgebied bevond zich een munitieopslagplaats. Deze locatie in het Prattenburgse Bos wordt vermeld in verzetsbronnen en is eveneens zichtbaar op luchtfotomateriaal van 8 april 1945.²²¹ Op 3 mei 1944 werd door het verzet gemeld dat er 'grote hoeveelheden munitie' opgeslagen lagen op deze locatie en dat het terrein met prikkeldraad omheind was en zeer streng werd bewaakt.²²² Op 30 mei van dat jaar werd er gemeld dat er op station Veenendaal zeer veel munitie arriveerde ter opslag in het Prattenburgse Bos, in allerlei kalibers maar met name kleinkalibermunitie. De overige munitie werd verder getransporteerd naar Rhenen en was bestemd voor het depot in de Amerongse Bossen (AML Marlen).²²³ In gemeentebronnen wordt gemeld dat het terrein reeds in juni 1941 'für Wehrmachtzwecke' is gevorderd door de Wehrmacht via de Wehrmachtskommandatur Amersfoort. Gelijktijdig werden ook enige panden aan de Cuneraweg gevorderd. In maart 1944 werden verder enkele panden langs de straat Veenendaal-Elst gevorderd door het Marine Artillerie Zeugamt.²²⁴ Mogelijk hield het depot dus verband met marineartillerie. Op 20 november 1944 werden naast het terrein als represaille op een vuurgevecht twee dagen eerder zes verzetsmensen uit de strafgevangenis van Utrecht doodgeschoten door een vuurpeloton, dat onder andere bestond uit leden van het Marine Artillerie Zeugamt.²²⁵ Op 3 maart 1944 lag echter ook Nachschub-Kompanie 4/518 (NLD) in Veenendaal.²²⁶ De derde compagnie van die eenheid bevond zich op dat moment in het munitiedepot in Amerongen, hetgeen wellicht een indicatie is dat het depot in de Prattenburgse Bos mogelijk onder AML Marlen viel. Er zijn tegenwoordig op de locatie van het depot nog sporen zichtbaar in het landschap.

In de laatste maanden van 1940 en het begin van 1941 bevond zich eveneens een benzinedepot in de Willem III plantage te Elst. Deze werd bewaakt door Landeschützen-Regiment 177 en viel onder de Oberquartiermeisterabteilung Belgien. Op 14 maart 1941 werd het depot door de Duitse bezetting verlaten.²²⁷

Luchtdoelartillerie

Tijdens de Duitse bezetting werden er rond belangrijke doelen en onder aanvliegroutes naar doelen in Nederland en Duitsland op diverse plekken maatregelen genomen tegen vliegtuigen, waaronder het aanleggen van grote hoeveelheden Flak-stellingen. Verder werd er in de regel ook luchtdoelgeschut geplaatst in de directe nabijheid van belangrijke infrastructurele objecten, zoals bruggen, veren en belangrijke kruispunten. Ook in de directe omgeving van Rhenen werden luchtdoelbatterijen opgesteld, bestaande uit luchtdoelgeschut in het kaliber 2 cm. Deze Flak werd ingezet tegen laagvliegende toestellen, en werden vaak dicht bij potentiële doelwitten geplaatst. Zo werd er aan het einde van 1944 licht luchtdoelgeschut geplaatst bij Remmerden, aan de noord- en zuidzijde van de Nederrijn, ter bescherming van het veer aldaar.²²⁸ Op 28 oktober 1944 kwam een Duitse luchtdoelartillerist van de 4./le. Flak. Abt. 668 (v) door een treffer van een granaatscherf in zijn achterhoofd om in Rhenen, hetgeen een indicatie is dat deze eenheid op dat moment eveneens ingezet was in de omgeving.²²⁹

Onderduiklocatie 'De Put'

Binnen de gemeente Rhenen vond tijdens de Tweede Wereldoorlog het nodige verzet tegen de Duitse bezetting plaats. Zover bekend vond de eerste organisatie van het verzet in 1943 plaats, toen voormalig onderofficier Drost in contact kwam met de heren Prak en Westera. Zij besloten een kleine organisatie op te richten om spionageactiviteiten te ondernemen. Deze organisatie groeide door en was uiteindelijk waarschijnlijk gelieerd aan de Groep Albrecht. Na Market Garden in september 1944 werd het onderbrengen van onderduikers, wapens en andere voorraden in de bestaande onderduiklocaties te gevaarlijk geacht en werd er in samenwerking met de Knokploeg Veenendaal begonnen met de aanleg van een tweetal overdekte putten met een afmeting van circa 4,5 bij 4,5 meter op het landgoed Prattenburg. Een put werd bestemd als onderkomen, terwijl de andere bedoeld was voor de opslag van wapens en munitie. In het onderkomen werden twaalf britsen geïnstalleerd, die op sommige momenten door maar liefst zestien man in beslag werden genomen. Vanuit 'de put', zoals de onderduikholen bekend stonden, werden ook sabotageacties uitgevoerd. Zo werd in 1945 een deel spoorlijn opgeblazen tussen Rhenen en Amersfoort, net ten oosten van Veenendaal. In februari 1945 werd de schuillocatie bekend bij de bezettingsautoriteiten. De verzetsgroep werd echter op tijd gewaarschuwd en wist het complex daags voor de inval te evacueren.²³⁰

²²¹ WUR Geoportal, Flight 028, Run 02, Photo 4023.

²²² NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 393.

²²³ NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 416a.

²²⁴ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1925.

²²⁵ Van den Heuvel 2015, 133-139.

²²⁶ BArch, toeg.nr. RW 37, inv.nr. 132.

²²⁷ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1925 en 1927.

²²⁸ NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 224.

²²⁹ BArch, Graberkartei Werner Borgelt G-B 271/1397.

²³⁰ Deys et al. 1995, 140-147.

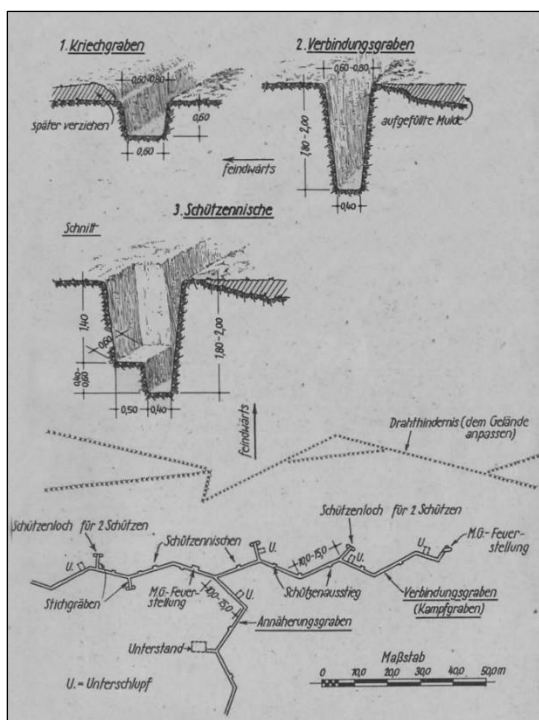
Afb. 4.34 Foto van de ingang van een van de schuilgaten van onderduiklocatie 'De Put' (bron: Z.A. 2015, 57).

4.10.6 De Tweede Wereldoorlog: frontperiode

Duitse verdedigingswerken

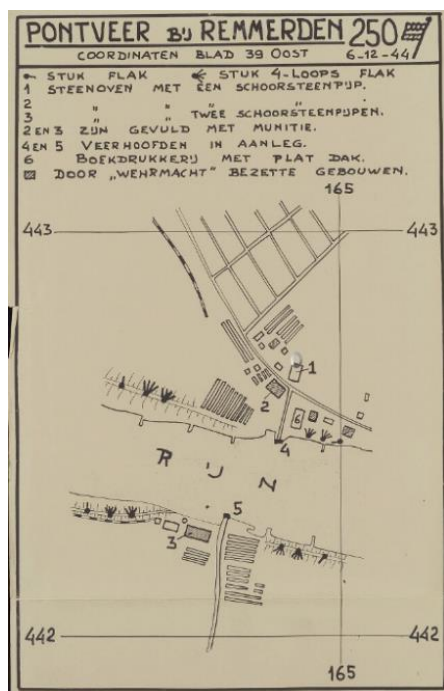
Na de rampzalige terugtocht van Duitse troepen uit Frankrijk werd er in augustus en september 1944 in allerijl begonnen met de organisatie van de verdediging van Nederlands en Duits grondgebied. Halsoverkop werden er eenheden gemobiliseerd in Duitsland, die gaten in de verdediging moesten opvullen langs de grens met België. Tegelijkertijd werd er begonnen met de aanleg van enkele ad-hoc verdedigings- en opvanglinies in Nederland, met name langs de grote waterwegen. Veel van deze verdedigingslinies kunnen gezien worden als een uitbreiding van de *Westwall*, gelegen langs de westgrens van Duitsland. Deze linie is gebouwd in de jaren '30 en 1940, en was in 1944 dermate verouderd dat deze in de diepte moest worden uitgebreid en herbewapend moest worden. Verder hield de *Westwall* in noordelijke richting op ter hoogte van Kleve, hetgeen betekende dat er voor de geallieerden een kans bestond om deze te omzeilen. Derhalve werd er vanaf augustus 1944 gepoogd dit gat te dichten door het aanbrengen van aanvullende linies in Nederland en Duitsland, zoals de *Holland-Stellung* en de *Leuwe-Stellung*. Deze uitbreiding en herbewapening werd uitgevoerd door Duitse eenheden, dwangarbeiders, Duitse reservisten, *Reichsarbeitsdienst*, *Organisation Todt* en *Hitler Jugend*. Duitse eenheden die aan deze stellingen werkten, waren vaak ingericht als *Kampfgruppe*, wat betekende dat ze behalve een genierol ook een gevechtsrol konden vervullen. Zo kon het voorkomen dat eenheden die stellingen aan het aanleggen waren, tegelijk ingezet werden in gevechtssituaties.²³¹

²³¹ Kershaw 2008.

Afb. 4.35 Tekeningen van de theoretische indeling van een loopgraafstelsel (onder) en doorsneden van loopgraven zonder beschoeiing (boven). In de praktijk werd er met grote regelmaat afgeweken van de voorschriften en werd de indeling van een dergelijk stelsel bijvoorbeeld aan de lokale tactische situatie en op voorraad zijnde materialen aangepast (bron: Z.A. 1944, blad 1 en 2).

pantserafweergeschut en mitrailleurstellingen gegraven.²³³ De verdedigingswerken die aangebracht werden bestonden behalve uit betonnen structuren hoofdzakelijk uit veldstellingen, zoals grotendeels aaneengeschakelde loopgraven, mitrailleur- en andere vuurstellingen, onderkomens en vuurstellingen voor mortieren en geschut.

Afb. 4.36 Tekenning van het veer bij Remmerden zoals opgesteld door Groep Albrecht (bron: NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 224).

Ook in de omgeving van de huidige gemeente Rhenen werden onder dit programma verdedigingswerken aangebracht. Zo werd min of meer parallel aan de Grebbelinie de *Panther-Stellung* aangebracht. De aanleg van deze linie viel hier onder verantwoordelijkheid van *Stab Knaus*, later *Festungs-Pionier-Stab 32*. Dat de linie grotendeels pas zeer laat is aangebracht, blijkt uit het feit dat er op 25 januari 1945 pas tien MG- en mortierstellingen, één onderkomen en 56 *Panzerdeckungslöcher* opgeleverd waren. Een maand later was 46% van de stelling slechts *Ungenügend Ausgebaut*, terwijl geen enkel deel van de stelling volledig klaar was. De *Panther-Stellung* liep in de omgeving van Rhenen grofweg langs de Bisschop Davidsgrift, met het schietveld richting het zuidwesten. Daarmee kwamen de oude inundatievelden van de Grebbelinie voor de *Panther-Stellung* te liggen. Dat betekent dus dat vrijwel alle structuren van deze linie net buiten het huidige grondgebied van de gemeente Rhenen aangelegd zijn. Wel zijn er defensieve structuren aangebracht aan de noordzijde van de Nederrijn en op de Heuvelrug, die in eerste instantie voornamelijk bedoeld waren als opvangstelling achter de frontlijn. Daarbij werd ook een aantal oude Nederlandse kazematten van de Grebbelinie weer in staat van paraatheid gebracht.²³² In de uiterwaarden van de Nederrijn en in de winterdijk hiervan werden stellingen voor

Overige structuren

Naast verdedigingswerken zijn er binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Rhenen nog enkele andere front-gerelateerde structuren aangebracht. Zo werd er ter hoogte van Remmerden een veer over de Rijn in operatie gebracht. Dit veer was bedoeld voor de oversteek van Duitse fronteenheden die van en naar het front onderweg waren. Zowel aan de noord- als zuidzijde van de Nederrijn werden veerhoofden aangebracht, die aan weerszijde beschermd werden door luchtdoelgeschut. Volgens een verzetsbron uit december 1944 bestond dit luchtdoelgeschut uit zowel '4-loops FLAK' (waarschijnlijk 2-cm-Flakvierling 38) als enkelloops luchtdoelgeschut. De munitie voor dit geschut werd opgeslagen in panden van de steenfabriek aldaar.²³⁴ Op luchtfotomateriaal van 19 november 1944 is te zien dat er zich op dat moment reeds veldstellingen voor luchtdoelgeschut bevonden op deze locatie.²³⁵ Verder werden enkele panden in de gemeente gevorderd ter onderbrenging van Duitse fronteenheden, waaronder elementen van de 34. SS-Freiwilligen-Grenadier-Division 'Landstorm Nederland'. Een compagnie van deze laatste eenheid werden bijvoorbeeld ondergebracht in de openbare school van Elst.²³⁶

²³² BArch, toeg.nr. RH11-III, inv.nr. 197K en 205; NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 463; Van Zanten 2020.

²³³ NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 320.

²³⁴ NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 224.

²³⁵ WUR Geoportal, Flight 064, Run 12, Photo 4135.

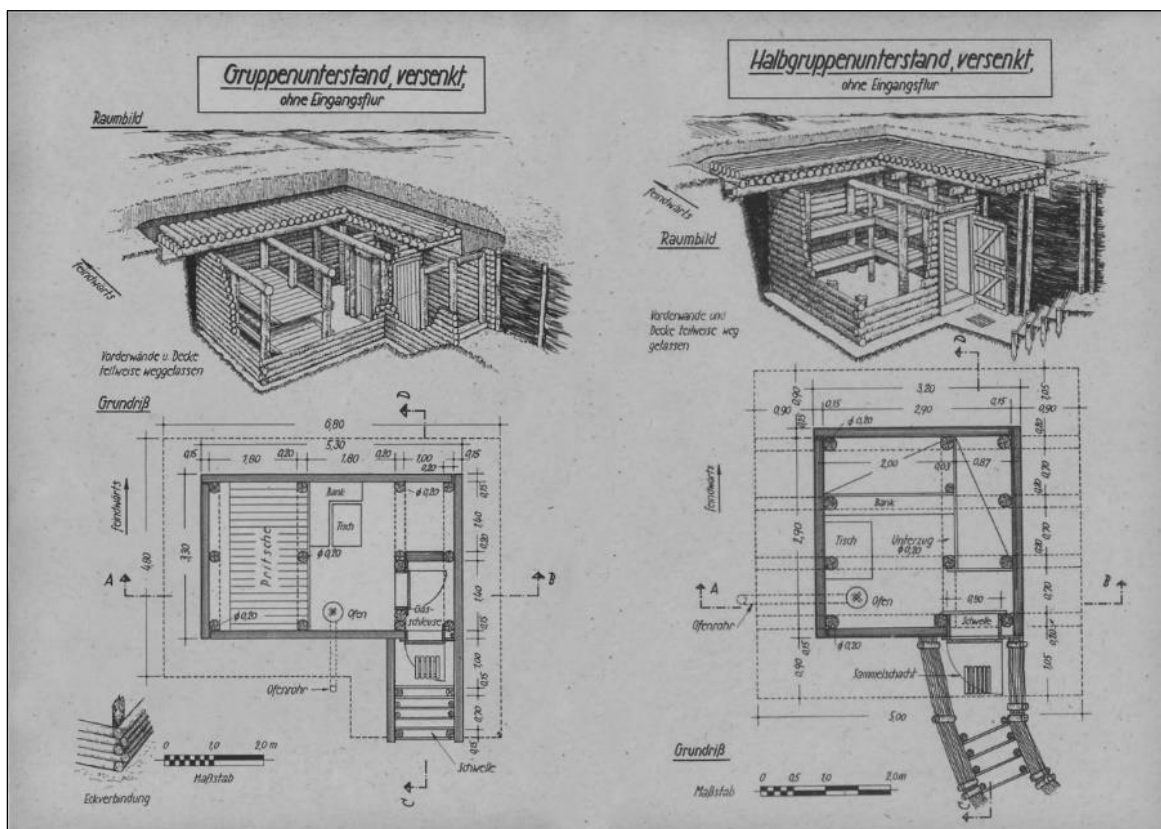
²³⁶ NIMH, toeg.nr. 575, inv.nr. 320.

Evacuatie

In het najaar van 1944 werd de bevolking van Rhenen, Achterberg en Elst nogmaals geëvacueerd, ditmaal door de Duitse bezettingsautoriteiten. Na het mislukken van *Operation Market Garden* werd de druk op Duitse eenheden in het gebied groot. Vanaf 1944 bestond er bij het Duitse opperbevel angst voor sabotageacties en belemmerende handelingen vanuit de plaatselijke bevolking in de bezette gebieden. Behalve het beschermen van de burgerbevolking en het vrijhouden van infrastructuur en bebouwing ten behoeve van de eigen handelingsvrijheid waren de angst voor sabotageacties een reden om over te gaan tot evacuatie. Tussen 3 en 22 oktober 1944 werden de burgers stapsgewijs uit het gebied verwijderd. De meeste evacuees kwamen terecht in Amerongen, Leersum, Doorn en Driebergen. Op 15 februari 1945 werd het gedeelte ten westen van de provinciale weg Elst-Veenendaal en het noordelijke deel van Achterberg weer vrijgegeven en mochten de bewoners weer terugkeren. In maart werden wederom delen van het geëvacueerde gebied vrijgegeven. De rest van de bevolking kon pas na de bevrijding gefaseerd terugkeren.²³⁷

Duitse fronteenheden in Rhenen

Vanaf september 1944, tijdens en na het mislukken van operatie *Market Garden*, viel Rhenen in het militaire achterland van het front in de Betuwe en bij Arnhem. Het bosgebied van de Utrechtse Heuvelrug was uitermate geschikt voor het camoufleren van troepenbewegingen en het gebruik als uitgangspunten voor fronteenheden. Daarom was het in de laatste maanden van 1944 een komen en gaan van Duitse troepen, waarbij op grote schaal veldstellingen zoals onderkomens (ingegraven houten structuren ter onderbrenging van troepen) en *Splitterboxen* (voor het scherfvrij opstellen van voertuigen) aangebracht werden. In september 1944 bevond zich bijvoorbeeld de *Führungs- und Ausbildungsstab* z.b.V. in Rhenen. Zij kregen op 25 september onder andere 2000 *Riegelminen*, 300 *Panzerfäuste*, 10 ton prikkeldraad en 5 ton springmiddelen toegewezen.²³⁸ In december 1944 heeft het tot infanterie omgevormde *Fliegerhorst-Bataillon 2* (Soesterberg) stelling genomen op de Grebbeberg en in Rhenen zelf.²³⁹ In januari 1945 bevond zich in elk geval de *Panzerjäger-Kompanie* van de 6. *Fallschirmjäger-Division* in Rhenen en in Veenendaal bevond zich op dat moment nog steeds *Fliegerhorst-Bataillon 2*.²⁴⁰

Afb. 4.37 Tekeningen van ingegraven onderkomens zoals deze in grote getalen tijdens de frontperiode zijn aangelegd. Deze konden op allerlei manieren worden aangebracht en er bestonden diverse standaardtypen. Hier afgebeeld is een onderkomen voor een Gruppe (Gruppenunterstand, links) en een onderkomen voor een halve Gruppe (Halbgruppenunterstand, rechts) (bron: Z.A. 1944, blad 55 en 61).

²³⁷ Deys et al. 1995, 114-117.

²³⁸ Staatsarchief van de Russische Federatie, toeg.nr. 12473, inv.nr. 610.

²³⁹ Staatsarchief van de Russische Federatie, toeg.nr. 12473, inv.nr. 53.

²⁴⁰ Staatsarchief van de Russische Federatie, toeg.nr. 12473, inv.nr. 229.

Naast deze eenheden is er een heel scala aan Duitse eenheden van diverse pluimage door Rhenen en omgeving gekomen. Na en tijdens de nadering van het front werd de verdediging van de regio primair opgenomen door elementen van de 34. SS-Freiwilligen-Grenadier-Division 'Landstorm Nederland', dat bestond uit Nederlandse vrijwilligers. De eenheid was overigens al eerder in het gebied ondergebracht geweest en was zelfs in de directe omgeving, in Ede en Veenendaal, gevormd. Na een desastreuze inzet tegen de geallieerde luchtlandingen in september 1944 werden de bataljons van de divisie teruggetrokken naar hun oorspronkelijke legerplaatsen, voor zover die nog niet waren geëvacueerd of door de geallieerden ingenomen, en werden vanaf daar opnieuw ingezet.²⁴¹

Afb. 4.38 Lid van 34. SS-Freiwilligen-Grenadier-Division 'Landstorm Nederland' na gevangennamen in 1945 (bron: NA, toegangsnummer 2.24.01.03, inv.nr. 900-3413).

Geallieerde operaties en de nadering van het front

Na de mislukking van *Operation Market Garden* stagneerde het front tussen Arnhem en Nijmegen, tussen de Nederrijn en de Waal. Dit 'eiland' werd door de geallieerde troepen aldaar 'The Island' genoemd en zou maandenlang het toneel zijn van hevige gevechten met weinig terreinwinst. Ook Rhenen en omgeving kwamen in deze periode regelmatig onder artillerievuur te liggen. In maart en begin april 1945 was de westkant van het eiland in handen van eenheden van de 34. SS-Freiwilligen-Grenadier-Division 'Landstorm Nederland'. Tijdens *Operation Destroyer*, die plaatsvond tussen 2 en 4 april 1945, werd het eiland door de Britse 49th (West Riding) Division, een aantal infanteriebrigades en de Canadese 5th Canadian Armoured Division eindelijk gezuiverd van Duitse troepen en wisten geallieerde troepen in de nacht van 4 op 5 april de laatste Duitse militairen te verdrijven. Daarmee was *Operation Destroyer* formeel afgesloten.²⁴² De 49th Infantry Division hergroepeerde zich vervolgens voor de aanval op Arnhem met *Operation Anger*, ook wel bekend als de tweede slag om Arnhem. Ook deze aanval werd geleid door deze divisie met ondersteuning van de 5th Canadian Armoured Division, evenals de Royal Air Force en boten van de Royal Navy.

Doordat de Duitse verdedigers goed zicht hadden op de Nederrijn vanaf de hoogtes bij Westerbouwing en het leggen van rookschermen mislukte, werd er besloten Arnhem aan te vallen vanaf de IJssel. Het plan voor *Operation Anger* bestond uit drie verschillende fasen. Tijdens de eerste fase zou de Britse 56th British Infantry Brigade 's nachts de IJssel oversteken in Buffalo IV's van het Ontario Regiment en daarna het oostelijk en zuidelijk deel van de stad zuiveren. In de

²⁴¹ Van Roekel 2020, 249-251.

²⁴² Stacey 1960, 567-568.

tweede fase de zou de Britse *146th British Infantry Brigade* de hoogtes ten noorden van Arnhem aanvallen en bezetten. In de laatste fase zou de *147th British Infantry Brigade* de *56th* passeren en de hoogtes ten westen van de stad bezetten, evenals de noordoever van de Nederrijn. Tegelijk met de eerste fase zou er een afleidingsoperatie starten aan de zuidoever van de Nederrijn door de zogenoemde *Murphy-Force*. Als alle hoogtes rond de stad veilig in geallieerde handen waren zou de *5th Canadian Armoured Division* door de stad oprukken richting het westen.²⁴³

In navolging van de start van *Operation Cannonshot* verder noordelijk bij Deventer, werd *Operation Anger* eindelijk in gang gezet. Op 12 april werden de Duitse posities bestookt met een enorme artilleriebarrage en door vliegtuigen van de *Second Tactical Airforce*. In de avond, na vertraging door defecte en ontbrekende stormboten, staken de eerste Britse eenheden de IJssel over. Fase 1 was hiermee in volle gang. Na het *Gloucestershire Regiment* stak in een tweede golf ook de *South Wales Borderers* de rivier over onder zwaar Duits artillerievuur. Na de oversteek rukten ze relatief snel op naar de stad, waar het momentum echter verloren ging. Daarom werd ook de *1/7th Battalion (Duke of Wellington) Regiment* de IJssel over gestuurd, alhoewel deze eigenlijk pas in fase 3 zouden landen.²⁴⁴

Om 12 uur 's nachts was een geplande *Bailey*-brug eindelijk compleet en kon er zwaarder verkeer de IJssel oversteken, waaronder tanks. Hierdoor kon ook fase 2 van de operatie van start gaan. Troepen van de *146th Brigade* en tanks van het *Ontario Regiment* trokken op richting de stad, waarbij er slag geleverd werd bij de Enka-fabriek in het oosten van Arnhem. Aan het einde van 13 april was het grootste deel van Arnhem in geallieerde handen en was het Duitse verzet grotendeels gebroken. In de ochtend van 14 april stak vervolgens in fase 3 de *147th Brigade* de Nederrijn over om vervolgens de *56th Brigade* te passeren. In en rond Arnhem werd onder andere nog slag geleverd met Nederlandse eenheden van de *34. SS-Freiwilligen Grenadier-Division 'Landstorm Nederland'*. Aan het einde van de dag waren alle doelen bereikt en was Arnhem bevrijd. Die nacht begon de *5th Armoured Division* met haar opmars richting het hoger gelegen gebied ten noorden van Arnhem. De divisie trok onder *Operation Cleanser* direct door naar het noorden om het gebied tussen Arnhem en het IJsselmeer te zuiveren van Duitsers en de Duitse troepen in West-Nederland af te sluiten.²⁴⁵ Startlijn van de operatie ten zuiden van het plangebied was de Schelmseweg in Arnhem. Bij Otterlo, in het tweede deel van *Cleanser*, werden de oprukkende geallieerde eenheden in de avond van 16 en 17 april aangevallen door een sterke Duitse troepenmacht die probeerde naar het westen uit te breken, echter zonder succes.²⁴⁶ De *British Colombia Dragoons* stootte door naar Voorthuizen, in een poging om de naar het westen doorbrekende Duitse eenheden rond Apeldoorn af te grendelen. De *Cape Breton Highlanders* wisten Barneveld zonder tegenstand in te nemen. De Duitse eenheden rond Apeldoorn wisten een tijd lang een smalle corridor tussen het IJsselmeer en de oprukkende geallieerden in stand te houden, die in de morgen van 18 april echter definitief gesloten werd. Een groot deel van de Duitse *6. Fallschirmjäger-Division* was echter ontsnapt.²⁴⁷

Tijdens *Operation Cleanser* rukte de *56th* en *147th Brigades* op richting het westen, in de richting van Wageningen en Ede. Deze beweging werd ingezet om 18.00 in de avond van 16 april, waarna de *147th* op die dag tot ongeveer halverwege Arnhem en Ede wist te komen. De Duitse verdediging was tijdens deze actie vrijwel non-existent en bestond uit een aantal geïsoleerde weerstandsnesten. In de ochtend van 17 april ondervond de eenheid wat meer weerstand in de vorm van scherpshutters, maar na een korte maar felle artilleriebeschieting en een actie met tanks werd Ede in de vroege middag ingenomen. De *56th Brigade* trok op via twee assen, richting Wageningen en Bennekom. Aan het einde van de 17^e waren zowel Wageningen als Bennekom zonder al te veel weerstand ingenomen. Als gevolg van 'politieke redenen', namelijk de angst dat de Duitse verdediger het gebied rond Utrecht zou inunderen met alle gevolgen voor de burgerbevolking van dien, werd besloten halt te houden voor de Grebbelinie, grofweg op de lijn Lunteren, Ede, Bennekom en Wageningen. In de dagen hierna ging de *49th Division* over tot het systematisch patrouilleren van het gebied, waarbij ook voorzichtig westwaarts richting Veenendaal gewerkt werd om zodoende volledige controle te krijgen op het gebied ten oosten van de Grebbelinie. Het gebied rond Rhenen werd op dat moment zoals eerder beschreven verdedigd door eenheden van de *34. SS-Freiwilligen-Grenadier-Division 'Landstorm Nederland'*. Ondertussen stagneerde het front ten zuiden van de Nederrijn rond Kesteren en Ochten.²⁴⁸ Op 21 april kroop de *49th Division* iets dichterbij tegen de Grebbelinie aan, maar er werd nog steeds afgezien van grootschaligere agressieve manoeuvres. Dit statische front en de passieve geallieerde houding in dit gebied zou de status quo blijven tot de Duitse capitulatie in Nederland op 5 mei 1945.²⁴⁹ Op 27 april werd uiteindelijk een tijdelijk staakt-het-vuren afgekondigd om de Nederlandse bevolking van broodnodig voedsel te kunnen voorzien (zie 'Operation Faust').²⁵⁰

²⁴³ Stacey 1960, 564-612; Delaforce 2003.

²⁴⁴ Stacey 1960, 564-612; Delaforce 2003.

²⁴⁵ Stacey 1960, 564-612; Delaforce 2003.

²⁴⁶ The Association & Museum of the 8th Canadian Hussars (Princess Louise's) Inc. 2023.

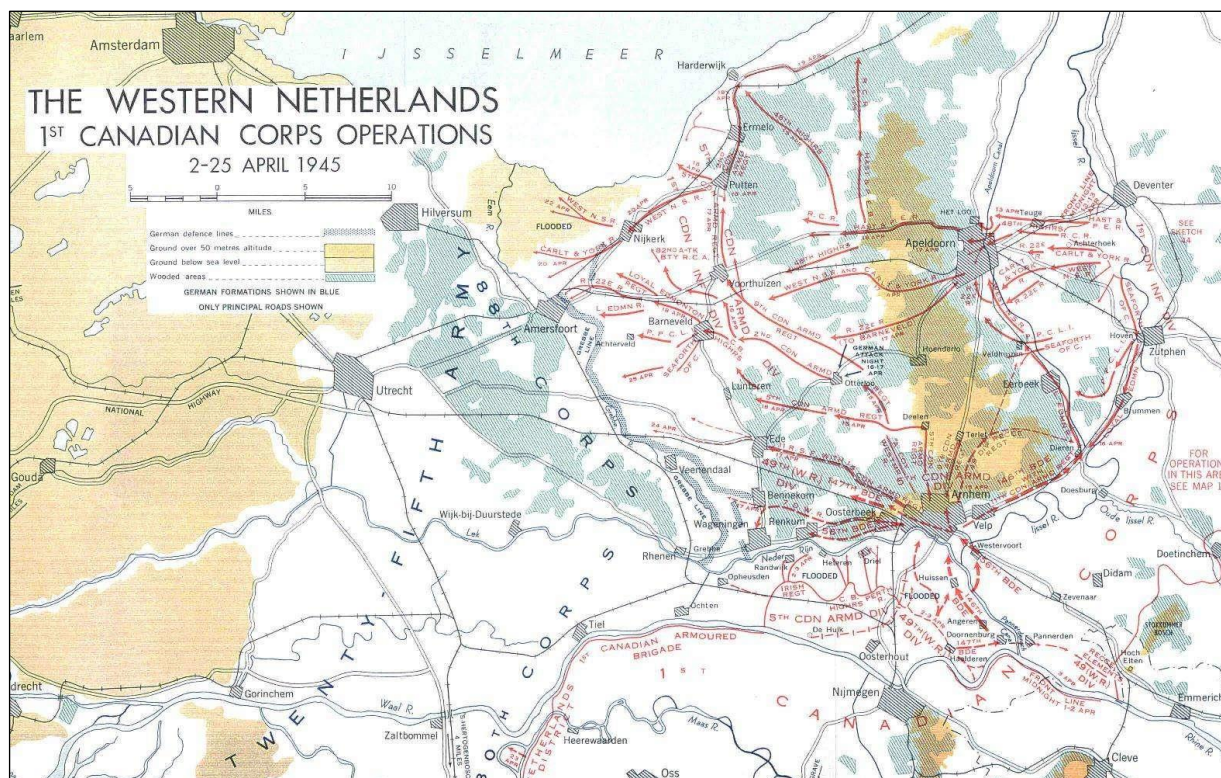
²⁴⁷ Stacey 1960, 567-580; Delaforce 2003; Veldheer & Van der Weerd 1985, 94-106.

²⁴⁸ Stacey 1960, 564-581.

²⁴⁹ Stacey 1960, 587.

²⁵⁰ Stacey 1960, 564-612; Delaforce 2003; Veldheer & Van der Weerd 1985, 94-106.

Samenvattend kan dus gesteld worden dat de gebeurtenissen binnen de huidige gemeente Rhenen tijdens de frontperiode en de gevechten voorafgaand aan de bevrijding van Nederland gekenmerkt worden door de Duitse verdediging. Er hebben geen grondgevechten plaatsgevonden binnen de gemeentegrenzen in 1944 en 1945, afgezien van patrouilles en beschietingen.

Afb. 4.39 De Canadese operaties in West-Nederland in april 1945 (bron: Stacey 1960, map 13).

Operation Faust

In de winter van 1944-1945 vond er een grote hongersnood plaats in het westen en noordwesten van Nederland, de zogenoemde Hongerwinter. Er was behalve aan voedsel een groot tekort aan andere levensmiddelen ontstaan in het door de Duitsers bezette gebied. Op 28 en 30 april 1945 werd er in Achterveld een akkoord gesloten tussen de Duitse bezettingsautoriteiten en de geallieerden, waarin besloten werd dat voedselhulp vanuit bevrijd gebied vrije doorgang zou krijgen richting de nog bezette gebieden. Een nevendoel van de onderhandelingen was om de Duitsers aan te zetten tot capitulatie. Het hieruit voortvloeiende plan bestond uit de operaties *Manna* en *Chowhound*, en uit *Operation Faust*. De eerste twee operaties zouden uitgevoerd worden in de vorm van voedseldroppings vanuit de lucht, en de

Afb. 4.40 Een vrachtwagen met voedsel rijdt Utrecht binnen tijdens Operation Faust (bron: UA, catalogusnummer 853092).

laatste zou voedseltransport over de weg inhouden. *Operation Faust* bestond uit het vervoeren van voedsel naar het tot neutraal terrein verklaarde gebied Nude, tussen Rhenen en Wageningen. Hiervoor werden door de geallieerden 200 *Dodge D60L* vrachtwagens ingezet. Vanuit Nude vervoerden Nederlandse chauffeurs de levensmiddelen verder bezet gebied in, onder andere naar de Groenteveiling in Utrecht. Het verder verspreiden van het voedsel vanuit Utrecht gebeurde uiteindelijk pas na 10 mei 1945.²⁵¹

4.10.7 De Tweede Wereldoorlog: na de bevrijding

Krijgsgevangenkamp Elst en onderbrenging van geallieerde troepen

Ten noordoosten van Elst, tussen de Veenendaalsestraatweg en de Driftweg, werd direct na de Duitse capitulatie op 5 mei 1945 een tijdelijk krijgsgevangenkamp ingericht voor de opvang en internering van Duitse krijgsgevangenen. Dit vond in zowel Kamp Eikelkamp als de plantage Willem III plaats. In dit kamp werden Duitse eenheden uit de regio na gevangennamen en ontwapening geregistreerd, ondervraagd en doorgezonden naar meer permanente krijgsgevangenkampen. In het kamp zijn gedurende haar bestaan zo'n 5.800 krijgsgevangenen ondergebracht. Daaronder bevonden zich eerdergenoemde Nederlanders die zich aangemeld hadden bij de *Waffen-SS*.²⁵²

Na de bevrijding werden er in Rhenen en omgeving diverse geallieerde troepen ondergebracht. Zo bevonden zich van juli tot en met november 1945 elementen van de *19th Canadian Army Field Regiment (Self Propelled) Royal Canadian Artillery* in de gemeente Rhenen.²⁵³ Hierbij maakten zij hoofdzakelijk gebruik van inkwartieringen.

Opruimen van munitie en wederopbouw

Tijdens de gevechten in 1940, 1944 en 1945 is er zeer veel munitie achtergebleven en verschoten in de gemeente Rhenen. Direct na de bevrijding werd een begin gemaakt met het opruimen hiervan. De gemeente Rhenen meldde bijvoorbeeld op 22 mei 1945 dat de gehele gemeente 'door een plaatselijke deskundige' werd afgezocht op achtergebleven munitie: "*Thans zijn ongeveer 40 verspreid liggende landmijnen verzameld, benevens een groote hoeveelheden, naar schatting eenige autovrachten, artilleriemunitie e.d.*"²⁵⁴. Voorts kwam er bijvoorbeeld in 1950 een melding binnen van het dumpen van munitie in de Grift. Na het crashen van één van de *C47*'s aan de westzijde van de Grift werd naar verluud door de inzittenden besloten om de volledige munitie-inventaris van het toestel te dumpen in de Grift aldaar. Of deze munitie opgeruimd is, is niet bekend. Voorts werd er in 1965 aan de gemeente gemeld dat Duitse eenheden munitie begraven hadden in de directe nabijheid van de waterleidingcentrale aan de Reumersweg. Of deze munitie werd opgeruimd is eveneens niet bekend.²⁵⁵

Zowel na de gevechten in mei 1940 als na de bevrijding in 1945 werd er een gerichte wederopbouw gestart van Rhenen en haar omgeving. In 1940 werd er een plan gepresenteerd voor de vervanging van door oorlogshandelingen vernielde

Afb. 4.41 Maquette van de wederopbouwplannen van de stad Rhenen na de Tweede Wereldoorlog (bron: RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 2387).

²⁵¹ Visit Ede 2023; Peters 1994, 267-271, 274.

²⁵² Deys 2006, 32-38; Z.A. 2015, 46.

²⁵³ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1927.

²⁵⁴ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1931.

²⁵⁵ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1931.

delen van de stad Rhenen en de buitengebieden, die zover bekend deels ten uitvoer zijn gekomen. Na de bevrijding vond er wederom een grote wederopbouwslag plaats, waarbij veel vernielde panden vervangen werden en het stratenpatroon van Rhenen deels werd aangepast.²⁵⁶

4.10.8 De Koude Oorlog

Koude Oorlog algemeen

Na de val van Nazi-Duitsland vond er een machtsverschuiving plaats binnen Europa, waarbij de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten lijnrecht tegenover elkaar kwamen te staan. Deze geopolitieke strijd woedde reeds vanaf de jaren '20 van de 20^e eeuw, maar met het wegvallen van Duitsland als geopolitieke grootmacht en een herverdeling van de invloedssfeer van de Verenigde Staten en Sovjet-Unie in Europa begon een nieuwe episode. De Sovjet-Unie vergrootte het grondgebied al snel na het einde van de Tweede Wereldoorlog door de Baltische staten en delen van Finland, Polen, Duitsland, Roemenië en Tsjecho-Slowakije bezet te houden en steun te leveren aan de (veelal door hen geïnstalleerde) communistische regimes. Met deze expansie ontstond er in Oost-Europa een zeer sterke grootmacht die een nieuwe dreiging vormde voor West-Europa. De West-Europese landen kwamen veelal in de directe invloedssfeer van de Verenigde Staten te liggen. Deze landen waren nog volop bezig met de wederopbouw en waren hierdoor verdeeld, kwetsbaar en deels afhankelijk van steun van buiten. Er ontstond de noodzaak om passend op deze wederzijdse expansiedrift te reageren. Deze reactie kwam er in de vorm van verschillende (defensie)verdragen en pacts, waaronder de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). De verschillende verdragen zorgden er op hun beurt voor dat ook de verschillende communistische regimes een gelijkend pact sloten, het Warschaupact. Er was hiermee een tweedeling in Europa ontstaan die als gevolg van het fundamenteel verschil in ideologie voor een machtsstrijd en onoverkoombaar verschillen tussen beide kampen zou zorgen. De Koude Oorlog was hiermee ingeluid. Het fragiele machtsevenwicht in Europa werd met name in stand gehouden omdat er sprake was van *mutual assured destruction*, waarbij zowel NAVO-landen als het Warschaupact beschikten over nucleaire wapensystemen die de vijand zouden kunnen uitschakelen nadat het eigen land getroffen was door een atoomwapen (hetgeen in theorie de drempel voor het inzetten van atoomwapens aanzienlijk verhoogd). Ter bestrijding van een eventuele inval door de Sovjet-Unie werd er door het Nederlandse defensieapparaat ingezet op een grote parate troepenmacht. Het erfgoed van de Koude Oorlog in Nederland kenmerkt zich dan ook door een uitgesproken nadruk op bescherming tegen de uitwerking van atoomwapens en infrastructuur waarin het materieel, materiaal en manschappen van de parate troepenmacht ondergebracht konden worden.²⁵⁷

MOB-Complex Zwijnsbergen en Logistiek Centrum Rhenen

Ook in Rhenen heeft de Koude Oorlog zijn sporen nagelaten. Dit vond met name neerslag in de vestiging van diverse troepenonderkomens en logistieke infrastructuur. Deze logistieke infrastructuur was met name gericht op de mogelijk inzet van de hierboven genoemde parate troepenmacht. In Nederland werden verspreid over het grondgebied zogenoemde mobilisatiecomplexen (of MOB-complexen) aangebracht. Dit waren (meestal bebouwde) terreinen voor de opslag van militaire voertuigen, munitie, materieel, brandstof en andere militaire materialen die ingezet zouden kunnen worden bij een eventuele inval van de Sovjet-Unie. Dit moest een snelle mobilisatie van de parate troepenmacht mogelijk maken. De meeste MOB-complexen waren in gebruik van omstreeks 1956 tot 2000, waarna het gros door het rijk afgestoten werd. Ook in de gemeente Rhenen was een dergelijk complex te vinden, het MOB-Complex Zwijnsbergen te Elst (ook bekend als Logistiek Complex Elst, Logistiek Centrum Woensdrecht Rhenen Complex Elst en LCW, locatie Elst). Dit mobilisatiecomplex is tegenwoordig een van de meest complete ensembles in Nederland en bestaat uit een netwerk van wegen waaraan twintig te segmenteren loodsen zijn geplaatst voor opslag van voertuigen. Voorts bevonden zich op het terrein een bewakingsruimte en een dienstwoning.²⁵⁸

Naast dit mobilisatiecomplex bevond zich aan de Utrechtsestraatweg 230 het Logistiek Complex Rhenen (of Depot Elektronisch Luchtmacht Materieel). Dit complex was bedoeld voor de opslag van materialen door de Logistieke Divisie Rhenen (LDR), voorheen het Depot Elektronisch Luchtmacht Materieel (DELM). Het complex bestond uit kantoren, werkplaatsen, een magazijn, een bedrijfskantine, een sporthal, een wachtruimte en diverse andere gebouwen met uiteenlopende functies.²⁵⁹ Tenslotte bevond zich op het natuureservaat de Laarsenberg een luchtwachtoren. Deze zogenaamde raatbouwtoren bevond zich aan de Levendaalseweg en is inmiddels gesloopt.²⁶⁰ Deze torens werden in de jaren '50 en '60 van de 20^e eeuw gebruikt door het Korps Luchtwachtdienst (KLD) voor het observeren van het Nederlandse luchtruim, om zodoende vliegtuigen van de Sovjet-Unie te kunnen onderscheppen. Aangezien radarapparatuur op dat moment nog ontoereikend was om laagvliegende toestellen in beeld te kunnen brengen werd

²⁵⁶ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 2377 en 2387.

²⁵⁷ Beekmans & Schilt 1998.

²⁵⁸ Zwijnsbergen 2023; Stichting Menno van Coehoorn 2023; Defensiefotografie 2023.

²⁵⁹ Biedboek 2023; Zwijnsbergen 2023; Stichting Menno van Coehoorn 2023.

²⁶⁰ Van Lochem 2022, 257 en 373.

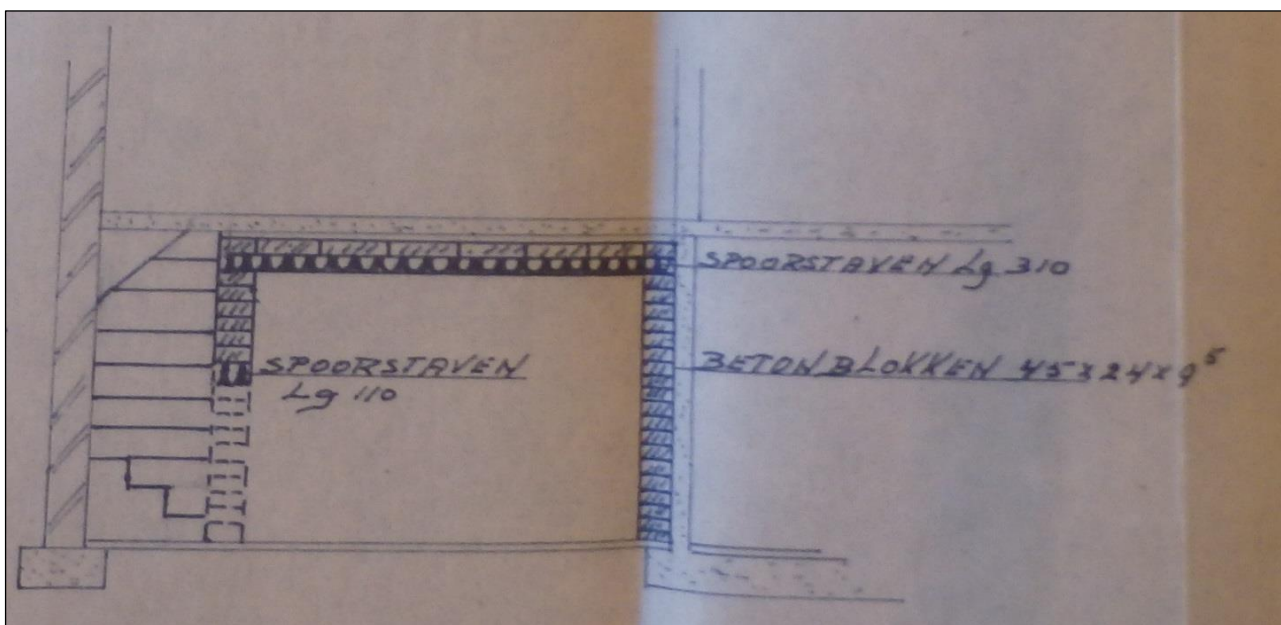
er vertrouwd op visuele observatie vanuit dergelijke torens. Alhoewel er in enkele gevallen bestaande structuren werden gebruikt, bestond het gros van de luchtwachttorens uit prefab raatbouwelementen. Zo ook de toren in Rhenen.²⁶¹

Afb.4.42 Een in operatie zijnde werkplaats in het MOB-Complex Zwijnsbergen (bron: R. Schoeman, collectie Harold Bergers en Max van Oorsprong via Defensiefotografie 2023).

Schuilgelegenheden

Overall in het land werden gedurende de Koude Oorlog civiele beschermingsbunkers aangebracht die gebruikt konden worden in het geval van de inzet van een atoomwapen. Zo werd ook in de gemeente Rhenen gezocht naar geschikte objecten en locaties. In 1951 werd de gemeente aangeschreven met de vraag of er zich binnen de gemeente structuren uit de Tweede Wereldoorlog bevonden die mogelijk voor dit doel hergebruikt konden worden. De burgemeester gaf hierop aan dat in de omgeving van de Grebbeberg diverse Nederlandse kazematten aanwezig waren, waarvan mogelijk hergebruik voor de civiele verdediging echter twijfelachtig was.²⁶² Eind jaren '60 werd er binnen de gemeente Rhenen

Afb. 4.43 Ontwerptekening van de GCCV-bunker in het pompstation aan de Reumersweg (bron: RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1901).

²⁶¹ Van Lochem 2022, 14 en 373.

²⁶² RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1898.

een Gemeentelijk Centrum Civiele Verdediging (GCCV) aangebracht. Deze bevond zich in de kelder van het pompstation van de waterleidingmaatschappij aan de Reumersweg. Deze werd ingebouwd in de bestaande kelder van het pompstation en werd uitgebreid met spoorstaven en betonblokken en -tegels. In 1971 werd er tevens een S-post toegevoegd, waarin drie man ondergebracht konden worden die belast waren met het meten van *fallout* na een atoomaanval.²⁶³

²⁶³ RAZU, toeg.nr. 244, inv.nr. 1901.

5.1 Inleiding

De archeologische verwachtingskaart vormt een instrument voor het archeologiebeleid ten aanzien van de planvorming binnen de gemeente. De eerste stap om te kunnen komen tot een archeologische verwachtingskaart is een inventarisatie van de op dit moment bekende vindplaatsen binnen de gemeente Rhenen. Middels een archeologische informatiekaart (bijlage 2) kan een goed beeld verkregen worden van de hoeveelheid bekende archeologische vindplaatsen, de verspreiding ervan en de verdeling over de verschillende perioden. Er is voor gekozen om de belangrijkste historische elementen en structuren niet op deze kaart weer te geven maar op een aparte kaart, namelijk de historische relictenkaart (bijlage 3). De informatie van beide kaarten is essentieel in het opstellen van een verwachtingsmodel. Zo kan middels analyses worden nagegaan of de vondsten zijn gebonden aan bepaalde landschappelijke of bodemkundige eenheden. Een dergelijke analyse leidt vervolgens tot een verwachtingsmodel. Echter, de archeologische informatiekaart vertelt primair de bewoningsgeschiedenis van de gemeente.

5.2 Inventarisatie van de bekende vindplaatsen

Al vanaf eind 19de, begin 20ste eeuw is in Nederland op zowel professionele wijze als door hobby-archeologen archeologisch onderzoek gedaan. Men vond wat bijzonders en bracht het naar iemand binnen de gemeente waarvan men wist dat deze persoon hier interesse voor had. De vondsten werden soms voorzien van een beschrijving van het soort vondst en de locatie waar het was aangetroffen en verdwenen vervolgens vaak in de privé-collectie²⁶⁴. Pas na de oprichting van de Rijksdienst van het Oudheidkundig Bodemonderzoek in 1947, de voorloper van de huidige Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, werd de registratie van vondsten landelijk verwerkt in een database. Eerst op papier, later ook digitaal (ARCHIS). Dit systeem is afhankelijk van de bereidwilligheid van de vinder van een archeologische vondst om de vondst ook daadwerkelijk te melden bij de RCE. Ondanks de wettelijke verplichting dit te doen, gebeurt dit niet altijd. Derhalve bestaat de kans dat het raadplegen van ARCHIS niet alle bekende vindplaatsen zal opleveren. Om zoveel mogelijk bekende waarnemingen te traceren is tijdens dit en voorgaand onderzoek een archief onderzoek uitgevoerd en is tevens een beroep gedaan op lokale hobby-archeologen en heemkundeverenigingen. Hierbij is tevens het archief van het Stadsmuseum Rhenen geraadpleegd.

5.2.1 Waarnemingen in Archis

In totaal waren op de peildatum van 5 juni 2023 1312 in ARCHIS geregistreerde waarnemingslocaties binnen de gemeente Rhenen bekend. In 2010 betrof dit aantal nog 1101. Er is tijdens de inventarisatie slechts één aanvullende vindplaats door de binnen de gemeente actieve hobby-archeologen en heemkundeverenigingen aangedragen. Er zijn tijdens de inventarisatie geen aanvullende waarnemingen gebaseerd op oude topografische kaarten toegevoegd. Er is voor gekozen deze puntlocaties apart op de historische relictenkaart te plaatsen, maar dan als historische punten. Deze punten zijn derhalve niet opgenomen in de vindplaatsen catalogus. Hierbij moet gedacht worden aan locaties die middels aanvullend onderzoek naar oud topografisch kaartmateriaal zijn achterhaald (rosmolens, molens, watermolens, bruggen, kerken, kapellen, voorden etc.) Ook zijn op deze kaart vlakken weergegeven met betrekking tot landgoederen. Hiervoor is een aparte kaart vervaardigd, voorzien van een eigen catalogus.

Om alle bekende waarnemingen om te kunnen zetten in een archeologische informatiekaart zijn alle betreffende waarnemingen²⁶⁵ geanalyseerd waarbij onderscheid is gemaakt in waarnemingslocaties en de waarnemingen op die locaties. Een waarnemingslocatie betreft de in ARCHIS opgegeven puntlocatie waar vondsten zijn gedaan. Een dergelijke waarnemingslocatie heeft een uniek catalogusnummer met een x- en y-coördinaat. Een waarnemingslocatie kan in ARCHIS echter uit meerdere vondsten (waarnemingen) bestaan. Voor onderhavig onderzoek zijn de waarnemingen zoals in ARCHIS weergegeven in *vindplaatsen* omgezet. Een vindplaats vertegenwoordigt een locatie waar één of meerdere vondsten zijn aangetroffen uit één of meerdere aaneengesloten archeologische perioden. Indien duidelijk was dat aangrenzende waarnemingen uit dezelfde periode dan wel een opeenvolgende periode tot dezelfde

²⁶⁴ Soms werden de vondsten echter gemeld bij het RMO te Leiden alwaar het werd geregistreerd. Dit 'oude' register is bij de ontwikkeling van ARCHIS opgenomen in het digitale bestand.

²⁶⁵ Ook de waarnemingen zoals deze bij de vervaardiging van de bestaande kaart zijn gebruikt, zijn na overleg met de gemeente meegenomen in de analyse, aangezien niet duidelijk was of dit destijds op een afdoende wijze is gedaan.

vindplaats behoren, zijn ze geclusterd tot één vindplaats.²⁶⁶ In het geval dat op dezelfde locatie twee (of meer) waarnemingen aanwezig zijn uit verschillende, niet aaneengesloten perioden, is de waarneming opgesplitst in twee vindplaatsen.

Een vindplaats zoals op de archeologische informatiekaart weergegeven betreft eveneens een puntlocatie met een x- en y-coördinaat. Het verschil met een waarnemingslocatie uit ARCHIS is echter dat een vindplaats kan bestaan uit meerdere (ARCHIS-) waarnemingslocaties uit dezelfde (of opeenvolgende) periode(s) als deze laatste zich op geringe afstand van elkaar bevinden en duidelijk is dat het dezelfde vindplaats betreft.

Uit tabel 5.1 blijkt dat het aantal waarnemingslocaties, het aantal daadwerkelijke waarnemingen en het aantal vindplaatsen dat na analyse van de waarnemingen overblijft, niet met elkaar overeen komt. Dit is onder andere het gevolg van de opzet van ARCHIS. De waarneming vormt de basis binnen dit systeem. Hierbij komt het echter regelmatig voor dat binnen één waarneming meerdere vondsten zijn gedaan uit dezelfde archeologische periode. Op deze wijze loopt het aantal waarnemingen in ARCHIS al snel op. Dit betreft overigens niet alleen maar 'dubbele' waarnemingsnummers. Het komt namelijk ook regelmatig voor dat binnen één waarneming meerdere vondsten zijn gedaan uit verschillende archeologische perioden. Een dergelijke locatie kan derhalve gedurende meerdere perioden bewoond zijn geweest (bijvoorbeeld gedurende de bronstijd en de Romeinse tijd). In ARCHIS krijgt een dergelijke waarneming één waarnemingsnummer terwijl hier in principe sprake is van meer dan één waarneming. Al met al betekent het voor het geval van de gemeente Rhenen dat de 1312 waarnemingslocaties feitelijk 7511 waarnemingen vertegenwoordigen, al dan niet daterend uit verschillende perioden.

Tabel 5.1 Waarnemingslocaties in de gemeente Rhenen.²⁶⁷

Omschrijving	Aantal
waarnemingslocaties ARCHIS	1312
waarnemingen ARCHIS	7511
waarnemingen Erfgoed Gezocht	42
waarnemingen hobby-archeologen	1
vervallen waarnemingen	111
totaal aantal waarnemingen	7443
totaal aantal vindplaatsen na analyse waarnemingen	1078

Niet al deze waarnemingen zijn betrouwbaar. Een aantal is door derden vaak vele jaren na de vondst in het Archis bestand geplaatst. Aangezien de exacte locatie van de vondst niet meer was te achterhalen zijn dergelijke administratief geplaatste waarnemingen op afgeronde coördinaten geplaatst. Derhalve zijn alle waarnemingen met coördinaten afgerond op 1000 m uit de database gefilterd. Ook komt het voor dat ergens onderzoek is gedaan zonder dat er vondstmateriaal is aangetroffen, terwijl hieraan wel een waarnemingsnummer is gekoppeld. Ook dergelijke waarnemingen zijn uit de database gefilterd. Al met al zijn voor de gemeente Rhenen op deze wijze 111 waarnemingen komen te vervallen.

Een ander gevolg van de opzet van ARCHIS is dat de mogelijkheid bestaat dat zich in ARCHIS ter plaatse van één feitelijke vindplaats meerdere waarnemingslocaties bevinden. Dit kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van het feit dat vondsten behorende tot één vindplaats onafhankelijk van elkaar zijn aangemeld door verschillende personen over verschillende jaren. Ondanks dat het eigenlijk één vindplaats betreft krijgt iedere melding in ARCHIS een uniek eigen waarnemingslocatienummer. In de analyse zijn alle waarnemingslocaties die in feite één vindplaats representeren echter samengevoegd. Al met al is op deze wijze het aantal waarnemingen gereduceerd tot in totaal 1035 vindplaatsen.

In 2020 heeft het project 'Erfgoed Gezocht' plaatsgevonden. Dit betrof een project waarbij met behulp van vrijwilligers getracht is om met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) nog niet eerder in kaart gebrachte archeologische fenomenen als grafheuvels en Celtic fields te achterhalen. Dit heeft voor de gemeente Rhenen maar liefst 1536 potentiële grafheuvels opgeleverd. Na wetenschappelijke analyse bleven nog 77 potentiële grafheuvels over. Deze zijn ten behoeve van onderhavig project nader bekeken, onder andere middels een veldonderzoek op de Nationale Archeologiedagen. Uiteindelijk zijn er 41 tot op heden onbekende grafheuvels toegevoegd en 1 stelling uit WO-II. Naast deze toegevoegde vindplaatsen is met behulp van de lokale hobby-archeologen en heemkundekringen nog 1 aanvullende vindplaats toegevoegd, zodat in totaal 1078 vindplaatsen zijn vastgesteld. In de catalogus (bijlage

²⁶⁶ Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan waarnemingen op hetzelfde adres, of gerelateerd aan dezelfde locatie (bijvoorbeeld een kerk).

²⁶⁷ Peildatum: 5 juni 2023.

11B) wordt per vindplaats een overzicht gegeven van de afzonderlijke waarnemingen waaruit de vindplaats bestaat, inclusief ARCHIS-waarnemingsnummer en archeologische hoofdperiode(n).

In tabel 5.2 zijn de vindplaatsen per archeologische periode weergegeven. Hierbij valt op dat het totaal aantal vindplaatsen (2276) niet overeenkomt met het totaal van 1078 vindplaatslocaties. Dit is het gevolg van het feit dat voor veel waarnemingen geldt dat de betreffende vondst niet specifiek aan één periode kan worden toegekend. Dit houdt impliciet in dat dezelfde vondst in meerdere perioden meegeteld wordt.

Tabel 5.2 Waarnemingen verdeeld naar archeologische periode.

Periode	Aantal waarnemingen totaal (N=2276)	%
Laat-Paleolithicum	126	5,5
Mesolithicum	122	5,4
Neolithicum	348	15,3
Bronstijd	403	17,7
IJzertijd	490	21,5
Romeinse tijd	242	10,6
Middeleeuwen	425	18,7
Nieuwe tijd	120	5,3

Een vergelijking van de waarnemingen per periode levert een goed beeld op van de bewoningslocaties door de tijd heen. Binnen de grenzen van het plangebied komen waarnemingen uit alle archeologische perioden voor. De verdeling van de waarnemingen over de verschillende perioden is echter niet gelijkmatig. Zo blijkt dat de steentijd vrij goed vertegenwoordigd is met in totaal 26,2 % van de waarnemingen. Het gaat hierbij om vondstmateriaal uit zowel het paleolithicum, het mesolithicum als het neolithicum, waarbij de meeste waarnemingen uit het neolithicum dateren. De metaaltijden zijn opvallend goed vertegenwoordigd (39,2 %). Voor de metaaltijden dient echter te worden opgemerkt dat het aantal waarnemingen waarschijnlijk is overschat, aangezien een deel van de waarnemingen bewerkt vuursteen betreft dat waarschijnlijk ouder is. De Romeinse tijd is relatief slecht vertegenwoordigd met 10,6 %, terwijl de middeleeuwen juist weer goed zijn vertegenwoordigd (18,7 %). Dit laatste is gezien de aanwezigheid van de middeleeuwse stad Rhenen niet verwonderlijk. Opvallend is echter dat de nieuwe tijd relatief slecht vertegenwoordigd is met slechts 5,3 %. Dat is gezien de aanwezigheid van de stad Rhenen en de dorpen Elst en Achterbergen juist een opvallend lage score.

5.2.2 Archeologische monumentenkaart

De archeologische monumentenkaart (AMK) is een product van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in samenwerking met de provincie Utrecht. Op de kaart staan terreinen weergegeven waarvan de archeologische waarde is vastgesteld.

De AMK-terreinen zijn onder te verdelen in twee groepen;

- Terreinen met de status van Rijksmonument. Deze terreinen zijn beschermd op basis van de Erfgoedwet (2016).
- Terreinen van archeologische waarde. Deze terreinen hebben geen wettelijke bescherming. Deze terreinen zijn onder te verdelen in terreinen van archeologische waarde, terreinen van hoge archeologische waarde en terreinen van zeer hoge archeologische waarde.²⁶⁸

Van enkele terreinen in de categorie 'archeologische waarde' is de waarde nog niet vastgesteld. Deze terreinen zijn zonder toetsing opgewaardeerd vanuit de voormalige categorie 'archeologische betekenis'.

Voor de archeologische informatiekaart zijn de contouren van de AMK-terreinen als GIS-bestand verkregen van de RCE. Binnen de gemeente Rhenen zijn 54 AMK-terreinen aanwezig. Hiervan zijn zeven terreinen door de RCE aangewezen als beschermd rijksmonument. Veertien van deze terreinen betreffen terreinen van zeer hoge archeologische waarde, 22 tot terreinen van hoge archeologische waarde en 11 tot terreinen van archeologische waarde.

De actualisatie van de verwachtingskaart heeft niet geresulteerd in een verandering van het aantal AMK-terreinen binnen de gemeente Rhenen. Dit is ten dele het gevolg van het feit dat er sinds 2010 geen vindplaatsen zijn

²⁶⁸ De RCE houdt de AMK sinds 2014 niet meer bij. Het huidige AMK-bestand betreft derhalve een statisch bestand. De RCE houdt de beschermde archeologische rijksmonumenten nog wel bij.

aangetroffen die AMK-waardig zijn. Het huidige AMK-bestand wordt sinds 2014 echter niet meer door de RCE bijgehouden. Een eventueel AMK-waardige vindplaats maakt sinds 2014 derhalve geen kans om tot AMK-terrein te worden benoemd.²⁶⁹

Naast de 54 AMK-terreinen die de gemeente Rhenen rijk is, heeft de gemeente zelf geen gemeentelijke monumenten aangewezen.

5.3 Inventarisatie van overige bronnen

5.3.1 Archeologische onderzoeken

Een belangrijke bron van informatie vormen de resultaten van archeologische onderzoeken die in het gebied hebben plaatsgevonden. In ARCHIS staan de locaties van dergelijke onderzoeken geregistreerd. Op de archeologische informatiekaart zijn de contouren van deze onderzoeken uit ARCHIS gebruikt.

In totaal waren op de peildatum²⁷⁰ 379 onderzoeken uitgevoerd binnen de gemeente Rhenen. Dat zijn er 271 meer dan in 2010, toen de teller nog op 108 stond.²⁷¹ Van zes van deze onderzoeksgebieden is in ARCHIS niet bekend wat voor type onderzoek het betreft. Dit betreft de oudere onderzoeken. Destijds werden de gegevens onvolledig in ARCHIS ingevuld. In de meeste gevallen betreft het een bureauonderzoek (85 stuks), al dan niet in combinatie met een booronderzoek (191 van de 379 binnen de gemeentegrenzen uitgevoerde onderzoeken). In 53 gevallen betreft het een proefsleuvenonderzoek. In 'slechts' 12 gevallen betreft het een opgraving. Daarnaast hebben nog 50 archeologische begeleidingen van werkzaamheden plaatsgevonden. Ook is één geofysische onderzoek uitgevoerd, vijf veldkarteringen en drie inspecties. Tot slot is nog één onderzoek aangemerkt als zijnde 'niet archeologisch graafwerk'. In bijlage 11D is een catalogus weergegeven van alle binnen ARCHIS bekende onderzoeken binnen de gemeente Rhenen.

5.3.2 Historische bronnen

Historische topografische kaarten vormen een belangrijke bron in verband met de verwachte archeologische resten van de op dit kaartmateriaal afgebeelde gebouwen en structuren. Zo zijn veel gegevens van de eerste kadastrale kaarten uit de periode 1817-1832 gebruikt. Deze kaarten zijn voor het gehele gebied georeferentieerd en vervolgens zijn diverse elementen als puntobject dan wel als lijn- of vlakelement gedigitaliseerd. De begrenzing van de historische kernen zijn gebaseerd op de eerste kadastrale kaarten. Daarnaast zijn historische elementen zoals kerken, kapellen, buitenplaatsen, bruggen, molens en boerenerven gedigitaliseerd. Deze data is weergegeven op de historische relictenkaart (bijlage 3). Naast de eerste kadastrale kaarten zijn verscheidene andere historische kaarten geraadpleegd (kaartmateriaal van Jacob van Deventer en Blaeu). Ook is de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht gebruikt.²⁷² De data van de bestaande kaart 'Cultuurhistorie: kenmerken' is eveneens gebruikt.²⁷³ Ook kaartmateriaal zoals weergegeven op de site van Topotijdreis is ingezien.²⁷⁴

De historische elementen zoals weergegeven op de historische relictenkaart zijn van nummers voorzien. Deze corresponderen met de nummers in bijbehorende catalogus (bijlage 11C).

²⁶⁹ De RCE is houdt de beschermde archeologische rijksmonumenten overigens nog wel bij.

²⁷⁰ 5 juni 2023.

²⁷¹ Brugman et. al. 2011.

²⁷² Provincie-Utrecht.nl.

²⁷³ Brugman et. al. 2011.

²⁷⁴ topotijdreis.nl

6.1 Inleiding

De archeologische informatiekaart (bijlage 2) zoals besproken in het vorige hoofdstuk, geeft een goed beeld van de locaties van de binnen de gemeente bekende archeologische vindplaatsen. Een dergelijke kaart toont echter slechts puntlocaties en is niet vlakdekkend omdat hij geen uitspraken doet over de te verwachten archeologische waarden in die delen waar (nog) geen archeologische resten zijn waargenomen. Dit is echter wel noodzakelijk om nog onontdekte archeologische vindplaatsen te kunnen beschermen. Hét instrument om de nog niet ontdekte archeologie binnen de gemeente Rhenen niet verloren te laten gaan, is een archeologische verwachtingskaart, gekoppeld aan beleid. Een dergelijke kaart geeft door middel van vlakken (verwachtingszones, archeologische monumenten) en symbolen (vindplaatsen) een vlakdekkend beeld van de bekende en de verwachte archeologische waarden binnen de gemeente. Voor de totstandkoming van een dergelijke verwachtingskaart is gebruik gemaakt van een verwachtingsmodel. Er bestaan drie typen modellen. Een model dat is gebaseerd op kwantitatieve gegevens wordt een *inductief model* genoemd. Er bestaan ook modellen waarbij gebruik gemaakt wordt van een hypothetische benadering (een zogenaamd *deductief model*). Het derde type model betreft het *hybride-model*. Een dergelijk model maakt gebruik van zowel inductieve als deductieve data.²⁷⁵ In de praktijk wordt bij veel archeologische verwachtingsmodellen gebruik gemaakt van een hybride-model. Zo ook de modellen waarop de twee verwachtingskaarten (*Jagers en Verzamelaars* en *Boeren- en Staatse samenleving*) voor de gemeente Rhenen zijn gebaseerd.

In dit hoofdstuk zullen de modellen zoals deze gebruikt zijn voor de twee verwachtingskaarten worden behandeld. Aangezien de archeolandschappelijke eenhedenkaart en de bodemkaart belangrijk zijn voor de gebruikte modellen, zal ook hier kort op worden ingegaan. Ook zal het eindresultaat, namelijk de beide verwachtingskaarten, kort worden besproken. Tot slot zullen de beperkingen van een archeologische verwachtingskaart worden besproken.

6.2 De Archeolandschappelijke eenhedenkaart

Het landschap was vroeger in veel grotere mate van invloed op het bewoningspatroon van de mens dan tegenwoordig. Het vormde een belangrijke factor in de keuze voor een vestigingsplaats. De ligging van archeologische vindplaatsen is dan ook in hoge mate gecorreleerd aan het landschap. Voor onze nomadische voorouders die leefden van de jacht, was de geomorfologie van het landschap bepalend. Vanaf de introductie van de landbouw werd de bodemvruchtbaarheid van groot belang. Om uitspraken te kunnen doen over de archeologische verwachting in een bepaald gebied is het dan ook noodzakelijk een goed beeld te hebben van het landschap en de bodemvruchtbaarheid. Het gebruikte model voor de verwachtingskaart voor de *Jagers en Verzamelaars* is dan ook gebaseerd op de archeolandschappelijke eenhedenkaart. De archeolandschappelijke eenhedenkaart is het resultaat van een landschapsanalyse op schaal 1:10.000. In de hier volgende paragrafen zullen eerst de belangrijkste gebruikte bronnen met betrekking tot de archeolandschappelijke eenhedenkaart kort worden besproken waarna de verschillende eenheden aan bod zullen komen.

6.2.1 Bestaande landschappelijke eenhedenkaarten

Bij de totstandkoming van de bestaande archeologische beleidskaart van de gemeente Rhenen in 2010 is geen aparte archeolandschappelijke eenhedenkaart gemaakt, maar zijn de landelijke geologische, geomorfologische en bodemkaarten met een schaal van 1:50.000 gebruikt.²⁷⁶ Voor de actualisatie van de bestaande archeologische beleidskaart van de gemeente Rhenen is echter een aparte archeolandschappelijke eenhedenkaart gemaakt. Deze kaart is gebaseerd op de landelijke geologische en geomorfologische kaarten (schaal 1:50.000). Echter, het kaartbeeld is met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) gefinetuned om tot een gedetailleerder beeld te kunnen komen. Voor de smalle zone aan de zuidzijde van de gemeente, behorende tot de afzettingen van de Nederrijn, is ook gebruik gemaakt van de Zanddieptekaarten van het Rivierengebied in de provincie Gelderland.²⁷⁷ Waar mogelijk sluit de kaart aan op de archeolandschappelijke eenhedenkaarten van de aangrenzende gemeenten. Voor de vervaardiging van de archeolandschappelijke eenhedenkaart is op een schaalniveau van circa 1:10.000 gewerkt.

²⁷⁵ Wheatley & Gillings 2002.

²⁷⁶ Brugman et. al. 2011.

²⁷⁷ Cohen et. al. 2009.

6.2.2 Geomorfologische kaart

Voor de gemeente Rhenen is een geomorfologische kaart beschikbaar. Het betreft de geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000.²⁷⁸ De geomorfologische kaart geeft de landschapsvormen weer die aan het maaiveld zichtbaar zijn. Op basis van deze landschapsvormen in combinatie met de geologie is de vorming van het landschap te reconstrueren. Op basis van de landschapsanalyse kan achterhaald worden welke locaties geschikt waren voor bewoning. De geomorfologische kaart 1:50.000 dient als basis voor de archeolandschappelijke eenhedenkaart Rhenen. De geomorfologische kaart van Nederland is echter te grootschalig. Eenheden die voor de archeologie zeer belangrijk zijn, zoals kleine dekzandkoppen en -welingen, landduinen en kleine vennetjes, zijn vanwege de grotere schaal nauwelijks aangegeven. Daarnaast is de begrenzing van enkele eenheden op meerdere plaatsen ruim genomen. Vandaar dat voor de vervaardiging van de landschappelijke eenhedenkaart op een schaalniveau van circa 1:10.000 is gewerkt. De Archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Rhenen is gebaseerd op de combinatie van alle landschappelijke bronnen inclusief het AHN-3.

6.2.3 Geologische kaart

Voor de gemeente Rhenen is eveneens een geologische kaart beschikbaar. Het betreft de geologische kaart van Nederland 1:50.000.²⁷⁹ Deze kaart toont welke geologische formaties zich aan het oppervlak bevinden. De kaart wijkt in enkele details af van het beeld zoals verkregen van de geomorfologische kaart en is derhalve gebruikt om de archeolandschappelijke eenhedenkaart te finetunen, zij het in bescheiden mate.

6.2.4 Zanddieptekaart

Een smalle strook aan de zuidzijde van de gemeente Rhenen is gevormd door de Nederrijn. Het betreft hier de uiterwaarden van de Nederrijn. Deze is op de geomorfologische kaart ook als zodanig weergegeven en ook op het AHN is de ligging goed zichtbaar. Deze eenheid is derhalve goed in te vullen op de archeolandschappelijke eenhedenkaart. Echter, aangezien hier een dik pakket klei is afgezet, zijn sommige elementen zoals restgeulen niet als zodanig herkenbaar op het AHN. Bovendien hebben hier ook veel graafwerkzaamheden en kleiwinningen plaatsgevonden, als gevolg waarvan het beeld op het AHN is verstoord. Op de Zanddieptekaarten van het Rivierengebied in de provincie Gelderland²⁸⁰ zijn wel degelijk restgeulen zichtbaar als banen waar het zand duidelijk dieper gelegen is. Door middel van deze kaart is de archeolandschappelijke eenhedenkaart voor wat betreft de uiterwaarden gedetailleerder in kaart gebracht.

6.2.5 Bodemkaarten

Voor de gemeente Rhenen is slechts een tweetal bodemkaarten beschikbaar. Het gaat hierbij om de bodemkaart van Nederland 1:50.000,²⁸¹ maar ook om één enkele gedetailleerdere bodemkaart met een schaal 1:10.000. Het betreft een oude kaart (1951) van een gebied rondom Wageningen, waarbij het oostelijke deel van de gemeente Rhenen destijds ook in kaart is gebracht. De gebruikte bodemeenheden komen echter niet overeen met de huidige en lijken eerder te zijn gebaseerd op hun morfologische ligging (komgeulgronden, droge dekzandgronden, etc.) dan op bodemkundige kenmerken. Derhalve bleek deze kaart minder bruikbaar dan gewenst. Desalniettemin zijn met behulp van deze kaart enkele details ingetekend. In paragraaf 6.3.1 zal nader worden ingegaan op de verschillende bodemkaarten.

6.2.6 Actueel Hoogtebestand Nederland

Het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) vormt een belangrijke bron voor de landschapsanalyse. Het kan ook zeer geschikt zijn om bepaalde historische dan wel archeologische sporen in het landschap mee te traceren.

Het Actueel Hoogtebestand is een rasterkaart met rasters van 0,5 bij 0,5 m die de hoogte van het maaiveld met een nauwkeurigheid van ± 5 cm weergeeft. Op het AHN is hellingcompensatie uitgevoerd.²⁸² Hierdoor worden lokale reliëfverschillen duidelijker zichtbaar. De hoogte kan in GIS²⁸³ relatief worden ingesteld, waardoor per gebied de hoogteverschillen zeer nauwkeurig te zien zijn (zie afbeelding 6.1). Sinds 2015 is een verbeterde versie van het AHN beschikbaar (AHN-3), waarmee microreliëf nog beter zichtbaar kan worden gemaakt.²⁸⁴ Deze verbeterde versie is bij onderhavig onderzoek gebruikt om tot de archeolandschappelijke eenhedenkaart te kunnen komen.²⁸⁵

²⁷⁸ Stiboka 1986.

²⁷⁹ Rijksgeologische Dienst 1984.

²⁸⁰ Cohen et. al. 2009.

²⁸¹ Stiboka 1966.

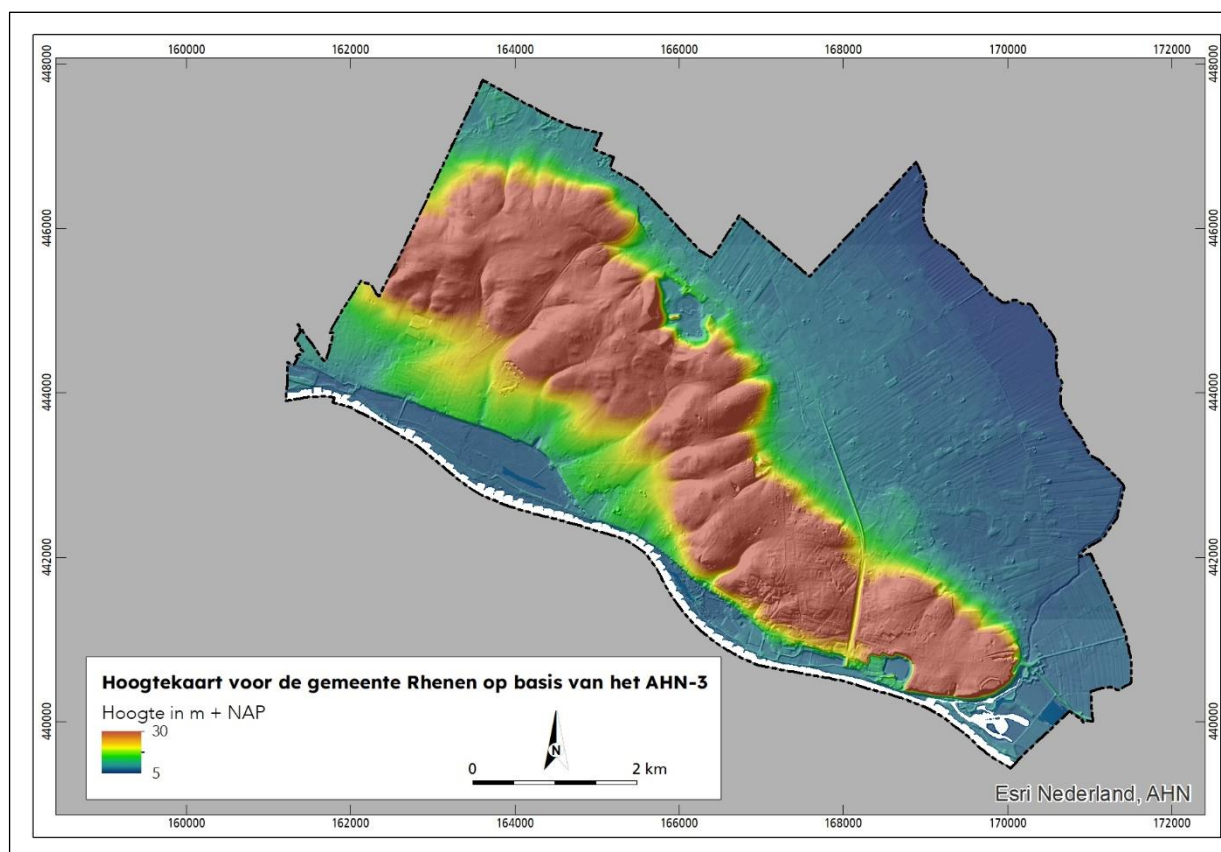
²⁸² Waldus en van der Velde 2006.

²⁸³ Geografisch Informatie Systeem.

²⁸⁴ Het AHN-3 werkt zoals vermeld met rasters van 0,5 bij 0,5 m. Het AHN-1 werkte met rasters van 5 bij 5 m.

²⁸⁵ Inmiddels is een nieuwe, wederom verbeterde versie van het AHN beschikbaar (AHN-4). Deze was echter nog niet beschikbaar ten tijde van het vervaardigen van de archeolandschappelijke eenhedenkaart.

De archeolandschappelijke eenheden op onderhavige kaart zijn grotendeels bepaald aan de hand van de geomorfologische kaart.²⁸⁶ De begrenzing van de eenheden is echter bepaald aan de hand van het AHN, omdat dit de meest nauwkeurige bron is. Dit houdt tevens in dat op verschillende locaties binnen de gemeente op de archeolandschappelijke eenhedenkaart eenheden voorkomen die niet op het bestaande kaartmateriaal zijn aangegeven. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om lokale dekzandruggen- en welvingen, landduinen en aanpassingen aan droge dalen die op basis van het AHN zijn gedaan.

Afb. 6.1. De hoogtekaart voor de gemeente Rhenen op basis van het AHN-3. Met bruin, oranje en geel zijn de hoger gelegen gebieden aangegeven, met groen en blauw de lager gelegen gebieden.

Het AHN is ook gebruikt om na te gaan of op alle terreinen waarvoor de provincie een ontgravingsvergunning heeft verleend ook daadwerkelijk afgravingen hebben plaatsgevonden. Dit blijkt namelijk niet altijd het geval. Alleen afgaan op verleende ontgrondingsvergunningen is derhalve niet afdoende om een terrein als verstoord te markeren. Daarnaast is het AHN ook gebruikt om niet geregistreerde ontgravingen te lokaliseren.

6.2.7 Landschappelijke gegevens uit archeologische rapporten

Bij archeologische onderzoeken wordt soms een landschapsreconstructie vervaardigd, gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoek. Dergelijke reconstructies kunnen een aanvulling zijn op de archeolandschappelijke eenhedenkaart. Daarbij moet de kanttekening worden geplaatst dat dergelijke reconstructies bij kleine onderzoeken niet bruikbaar zijn, omdat de omvang te beperkt is om de data te extrapoleren naar een groter gebied. Er is derhalve voor gekozen om voor alle onderzoeken van 1,5 hectare en groter na te gaan of er een landschapsreconstructie is uitgevoerd. Van de 111 onderzoeken met een oppervlakte van 1,5 ha of groter bleken er 37 uit bureauonderzoeken te bestaan. Achtentwintig van deze onderzoeken konden niet worden achterhaald aangezien deze (nog) niet in Archis of DansEasy waren opgenomen. Geen van de overgebleven 46 rapporten bevatte een bruikbare archeolandschappelijke kaart.

6.2.8 Bodemverstoringen

Voor het vervaardigen van een goede verwachtingskaart is het uiteraard van belang om een inventarisatie te maken van bekende bodemverstoringen. Op dergelijke plekken kan het bodemarchief dermate verstoord zijn geraakt dat

²⁸⁶ Stiboka 1986.

eventuele archeologische vindplaatsen geheel of gedeeltelijk zijn verstoord. Dergelijke locaties dienen op de verwachtingskaart te worden weergegeven aangezien de verwachting op vindplaatsen hier gering is.

Om na te gaan of, en zo ja waar, bodemverstoringen binnen de gemeente Rhenen aanwezig zijn, is gebruik gemaakt van de volgende bronnen;

- het Actueel Hoogtebestand Nederland.
- Bestaande archeologische onderzoeken
- Gedetailleerde bodemkaarten
- Geomorfologische kaart van Nederland

Het Actueel Hoogtebestand Nederland.

Middels deze kaart is het mogelijk om opvallende laagtes met scherpe begrenzingen en lineaire structuren in het landschap te traceren. Hierbij moet echter rekening gehouden worden met het feit dat natuurlijke en door menselijk handelen veroorzaakte laagtes niet altijd van elkaar te onderscheiden zijn.

Provinciaal archief aangaande verleende ontginningsvergunningen.

De provincie is de vergunningverlenende instantie met betrekking tot (grootschalige) ontgrondingen. Helaas heeft de provincie Utrecht geen digitale bestanden beschikbaar met hierop de omtrekken van de gebieden waarvoor ontgrondingsvergunningen zijn verleend.

Bestaande archeologische onderzoeken.

Uit enkele archeologische onderzoeken zoals uitgevoerd binnen de gemeente is bekend dat de bodem lokaal is afgegraven/vergraven. Daar waar het grootschalige verstoringen betreft, zijn deze ingetekend.

In totaal zijn middels deze bronnen 164 terreinen onderscheiden. De diepte van deze vergravingen en/of afgravingen is echter niet in alle gevallen bekend, alsmede de gevolgen voor mogelijke archeologische resten. Van 19 terreinen is derhalve aangegeven dat het attentiezones betreft. Hier is mogelijke sprake van verstoring van het archeologisch niveau. Van 21 terreinen is vastgesteld dat de verstoring niet diep genoeg reikt om het archeologisch niveau te hebben verstoord. Hierbij is gekeken naar het ter plaatse verwachte bodemtype en de diepte van de afgraving. Wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een enkeerdgrond en de afgraving is 'slechts' 50 cm diep, dan is deze afgraving niet als verstorend beschouwd. Bij 28 terreinen gaat het om ophogingen, bijvoorbeeld ter plaatse van viaducten. Van de overige 96 verstoringen is (vrijwel) zeker dat deze een negatieve invloed hebben gehad op het archeologische bodemarchief. Een goede methode om meer bodemverstoringen in kaart te kunnen brengen zou een archiefonderzoek naar (grote) bodemsaneringen en bodemverstoringen als gevolg van grootschalige nieuwbouw kunnen zijn. Dit is echter zeer arbeidsintensief. Het zou te veel tijd kosten om voor onderhavig project alle bodemverstoringen voor recente grootschalige bouwplannen te achterhalen en op de kaart te zetten. Dergelijk onderzoek dient dan ook deel uit te maken van het archeologisch bureauonderzoek voor toekomstige bouwplannen.

De gemeente kan overwegen om (grootschalige) bodemverstoringen als gevolg van nieuwbouwplannen en saneringen structureel bij te houden in een database. Het gaat hierbij dan om dermate diepe verstoringen dat geen sprake meer kan zijn van begraven archeologische niveaus. Een dergelijke database kan dan meegenomen worden bij een volgende update van de archeologische verwachtingskaart.

6.2.9 De Archeolandschappelijke eenheden

Binnen de gemeente Rhenen zijn op basis van geogenese, geomorfologie en bodemgesteldheid zes typen landschap onderscheiden. Het gaat hierbij om het glaciale landschap, het dekzandlandschap, het rivierlandschap, het stuifzandlandschap, het landschap bestaande uit waaivormige glooiingen en het landschap bestaande uit laagten. Elk type landschap heeft zijn eigen karakter en ontstaansgeschiedenis.

Elk landschapstype is vervolgens opgedeeld in verschillende landschappelijke eenheden. In totaal zijn zo 26 landschappelijke eenheden onderscheiden. In de nu volgende paragrafen zullen de landschappen kort worden besproken.

Het glaciale landschap

Binnen de gemeente Rhenen zijn verscheidene glaciale vormen aanwezig. De stuwwallen en stuwwalplateaus binnen de gemeente Rhenen vormden een gunstige bewoningslocatie. In de steentijd had men vanaf de hoger gelegen stuwwal overzicht over de omgeving en het rondtrekkende wild. In latere perioden vormden de hoger gelegen en daarmee droge terreinen gunstige vestigingslocaties, mits de natuurlijke bodemvruchtbaarheid afdoende was voor

landbouwdoeleinden. Steentijdvindplaatsen, grafheuvels, Celtic fields en essen zijn op het glaciële landschap zeer goed vertegenwoordigd.

De hellingen van de stuwwallen (glooiing van hellingafzettingen) en de lager gelegen voet (smeltwatervlakte) en de sandrs aan de uiteinden van de (droge) dalen liggen hoger dan de omliggende dekzandgebieden. De helling is vanwege de hellingshoek wat minder geschikt voor bewoning. Aan de voet van de stuwwal is wateroverlast door kwel, afstromend water en stagnatie van regenwater mogelijk.

Binnen het glaciële landschap zijn de volgende eenheden onderscheiden;

- stuwwalplateau, al dan niet bedekt met dekzand
- stuwwallen, al dan niet bedekt met dekzand
- smeltwatervlakte/sandr, al dan niet bedekt met dekzand
- droogdal, al dan niet bedekt met dekzand

Het dekzandlandschap

De (gordel)dekzandruggen zijn relatief hoog gelegen en hebben veelal een gunstige waterhuishouding. De flanken van deze ruggen vormden een gunstige vestigingsplaats. De (gordel)dekzandwelvingen zijn lagere dekzandruggen en dekzandverhogingen met welvingen. Ook deze locaties vormden een gunstige vestigingsplaats. De (gordel)dekzandvlaktes zijn het minst gunstig gelegen, voornamelijk omdat de waterhuishouding in dergelijke gebieden minder gunstig was. De meest laaggelegen (gordel)dekzandvlakten zijn die vlakten welke bedekt waren met veen of die regelmatig vanuit rivieren werden overstroomd. Deze gebieden kenden vochtige omstandigheden en vormden daardoor minder gunstige bewoningslocaties.

Voor het dekzandlandschap in het oostelijke deel van de gemeente Rhenen, in het dal van de voormalige veenstroom de Kromme Eem, geldt dat deze afgedekt is (geweest) met veen. In de periode van veenvorming waren eerst de hoger gelegen dekzandkoppen nog geschikt voor bewoning, totdat het hoogveen ook deze koppen afdekte. Vervolgens was weer bewoning mogelijk vanaf de veenontginning.

Het landschap werd aan de oostgrens van de gemeente Rhenen doorkruist door een beek welke zich hier aan het begin van het holoceen had gevormd (zie hoofdstuk 3). Later is op ongeveer dezelfde locatie de voormalige veenstroom de Kromme Eem ontstaan, ter ontwatering van het grote veengebied alhier. De (gordel)dekzandruggen en -welvingen grenzend aan dit oerbeekdal lagen relatief hoog en er was water in de directe nabijheid. Dergelijke hooggelegen gebieden nabij water vormden zeer gunstige vestigingslocaties. Het beekdal zelf vormde een minder gunstige vestigingslocatie vanwege de slechte waterhuishouding. Dit betekent echter niet dat de beekdalen niet werden gebruikt. Het is mogelijk dat in het natte gebied knuppelpaden lagen die de verschillende hogere gebieden (dekzandkoppen) met elkaar verbonden. Ook kunnen rituele deposities en losse vondsten gerelateerd aan de jacht, visvangst en houtkap aanwezig zijn. Hierbij moet men denken aan bijlen, fuiken, boten en dergelijke, maar ook aan mensenoffers.

Binnen het dekzandlandschap zijn de volgende eenheden onderscheiden;

- gordeldekzandruggen en -koppen, al dan niet met oud bouwlanddek
- gordeldekzandruggen en -koppen
- gordeldekzandruggen en -koppen, al dan niet met een dun pakket klei
- gordeldekzandwelvingen
- dekzandwelvingen, bedekt met ten dele afgegraven veen
- gordeldekzandvlakte
- vlakte van ten dele verspoelde dekzanden
- vlakte van ten dele verspoelde dekzanden, bedekt met een dun pakket klei
- dekzandvlakte, bedekt met ten dele afgegraven veen

Het stuifzand landschap

Binnen het dekzandlandschap is ook stuifzand aanwezig. Stuifzand is lokaal herverstoven dekzand. De verstuingen binnen de gemeente Rhenen zijn betrekkelijk jong (middeleeuwen/nieuwe tijd). Dit droge, arme mobiele zand vormde geen gunstige vestigingslocatie. Oudere archeologische resten in het oorspronkelijke dekzandgebied kunnen echter door stuifzand zijn afgedekt en daardoor extra goed geconserveerd worden. Het is ook mogelijk de resten worden uitgeblazen en daardoor verstoord (deflatievlak). Binnen de gemeente Rhenen is slechts één dergelijk stuifzandgebied aanwezig, in het noordwestelijke puntje rond de hoeve Den Doolhof. Dit stuifgebied is nog goed als zodanig herkenbaar op het AHN.

Binnen het stuifzand landschap zijn de volgende eenheden onderscheiden;

- stuifduinen
- deflatievlakken

Waaivormige glooiingen

Binnen de waaivormige glooiingen komen twee eenheden voor; de *glooiing van hellingafspoelingen, al dan niet bedekt met dekzand* en *daluitspoelingswaaier*. Deze eenheden vormen een eigen categorie aangezien ze zijn ontstaan als gevolg van erosieve processen. Binnen de gemeente Rhenen komen de glooiingen van hellingafspoelingen voor aan de gehele noord(oost)zijde van de stuwwal. Hier was het hoogteverschil met het lager gelegen landschap groter en de hellingen steiler dan aan de zuid(west)zijde van de stuwwal, als gevolg van de aanwezigheid van de sandr aldaar. Binnen de gemeente Rhenen is maar één daluitspoelingswaaier aanwezig. Deze bevindt zich ter hoogte van Achterberg. De daluitspoelingswaaier bevindt zich aan de voet van de noord(oost)zijde van de stuwwal, aan het einde van een droog dal. De daluitspoelingswaaier is hier zeer waarschijnlijk gedurende de laatste ijstijd ontstaan toen de ondergrond in de dalen nog was bevroren en sneeuwmeltwater in grote hoeveelheden afstroomde. Hierbij trad erosie op en de geërodeerde sedimenten werden in een waaivorm aan de voet van de stuwwal afgezet. Eénzelfde ontstaansgeschiedenis geldt in grote lijnen ook voor de glooiingen van hellingafspoelingen, al zal dit proces ook gedurende latere perioden zijn doorgegaan, bijvoorbeeld als gevolg van ontbossing door de mens, waardoor het sediment niet meer werd vastgehouden door de vegetatie.

Binnen de waaivormige glooiingen zijn de volgende eenheden onderscheiden;

- glooiingen van hellingafspoelingen, al dan niet bedekt met dekzand
- daluitspoelingswaaier

Laagten

Binnen de gemeente Rhenen zijn enkele natuurlijke depressies aanwezig. Het gaat hierbij om gebieden waarbij de wind sediment heeft uitgeblazen waarbij ofwel dekzandruggen zijn gevormd (pleistoceen), ofwel stuifduinen (middeleeuwen/nieuwe tijd). Dergelijke *natte laagtes* vormden geen gunstige vestigingslocaties. Van dergelijke locaties is echter wel bekend dat ze wel degelijk gebruikt werden. Hierbij moet, net als bij de beekdalen, worden gedacht aan bijvoorbeeld rituele deposities. Maar ook losse vondsten gerelateerd aan de jacht, visvangst en houtkap kunnen hier aanwezig zijn. Het kan hierbij gaan om bijlen, muntschatten, fuiken en dergelijke, maar ook aan mensenoffers.

Binnen het de laagten zijn de volgende eenheden onderscheiden;

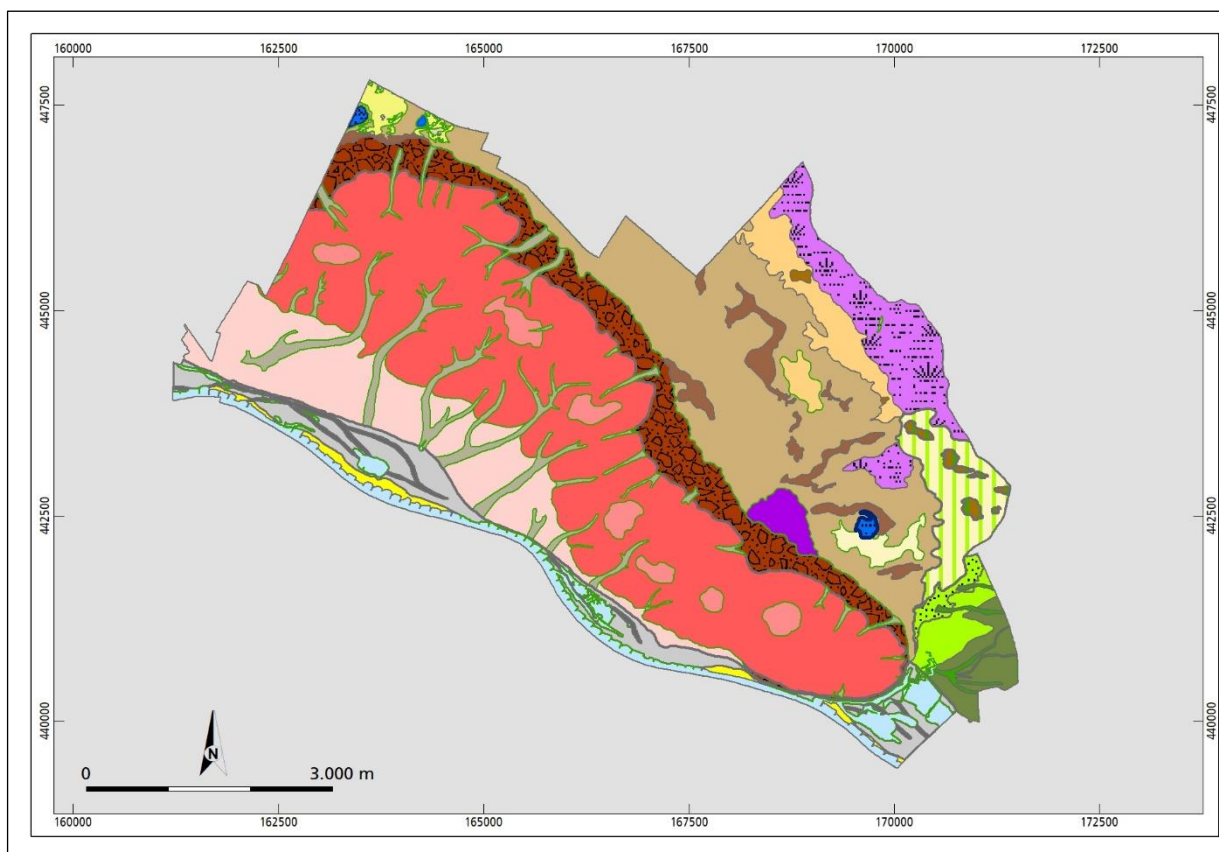
- laagte/depressie zonder randwal, niet moerassig
- laagte/depressie (veentje) zonder randwal, bedekt met veen

Het rivierenlandschap

Slechts een klein deel van de gemeente Rhenen wordt gerekend tot het rivierenlandschap. Het betreft een smalle strook aan de zuidzijde van de gemeente, inclusief de hier stromende Nederrijn. Ook het uiterste zuidoostelijke deel behoort tot het rivierenlandschap. Binnen het rivierenlandschap komen zeven eenheden voor. De eenheden *meanderruggen en geulen in uiterwaard*, *(kronkelwaard)geulen in (vergraven) uiterwaarden* en *vergraven uiterwaarden* behoren tot het uiterwaardegebied van de Nederrijn. De afzettingen behorende tot deze eenheden zijn relatief jong. Bovendien betreft het hier, zeker in de periode voorafgaand aan de bedijking maar ook nu nog, nat terrein. De meeste vondsten hier dateren dan ook uit de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Het uiterste zuidoostelijke deel van het rivierenlandschap binnen de gemeente is aanzienlijk ouder. Het betreft oeverwallen, restgeulen (bedekt met komklei) en komgebied van oude riviersystemen zoals de Herveld stroomgordel. Deze rivier was hier al gedurende het neolithicum actief. Hier kunnen op deze oude oeverwallen wel degelijk oudere vindplaatsen aanwezig zijn. Tot op heden zijn echter zeer weinig vindplaatsen bekend.

Binnen het rivierenlandschap zijn de volgende eenheden onderscheiden;

- oeverwallen
- restgeulen, bedekt met komklei
- komgebied
- komgebied op vlakte van verspoelde dekzanden
- meanderruggen en geulen in uiterwaard
- (kronkelwaard)geulen in (vergraven) uiterwaarden
- Vergraven uiterwaarden

Afbeelding 6.2. De archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Rhenen. Voor de duiding van de verschillende eenheden wordt verwezen naar bijlage 5.

6.3 De Bodemkaart

Zoals in paragraaf 6.2 reeds is vermeld, was het landschap vroeger in veel grotere mate van invloed op het bewoningspatroon van de mens dan tegenwoordig. Vanaf de introductie van de landbouw gedurende het neolithicum vormde de bodemvruchtbaarheid een belangrijke factor in de keuze voor een vestigingsplaats. De bodemvruchtbaarheid hangt deels weer samen met het landschap en met de waterhuishouding. De ligging van archeologische vindplaatsen uit de landbouwsamenlevingen is dan ook in hoge mate gecorreleerd aan het bodemtype. Om uitspraken te kunnen doen over de archeologische verwachting in een bepaald gebied is het dan ook noodzakelijk een goed beeld te hebben van de bodemvruchtbaarheid. Het gebruikte model voor de verwachtingskaart voor de *landbouwsamenlevingen en de Staatssamenleving* is dan ook voornamelijk gebaseerd op de bodemkaart. De bodemkaart betreft een bewerking van de bestaande 1:50.000 bodemkaart van Nederland, waar mogelijk aangevuld met bestaande gedetailleerdere kaarten. In de hier volgende paragrafen zullen eerst de gebruikte bronnen kort worden besproken waarna een overzicht zal worden gegeven van de verschillende onderscheiden bodemtypes.

6.3.1 Bodemkaarten

Voor het plangebied is slechts een tweetal bodemkaarten beschikbaar. Het gaat hierbij om de bodemkaart van Nederland 1:50.000²⁸⁷ en om één gedetailleerde bodemkaart. Het gaat hierbij om de *Bodemkaart van de Omgeving van Wageningen* (schaal 1:10.000).²⁸⁸

Bodemprocessen zijn onder andere afhankelijk van de fysieke ondergrond en de waterhuishouding. De begrenzing van landschappelijke eenheden en bodemtypen komt dikwijls overeen. Op deze wijze kan op basis van het bodemtype vaak nog een landschappelijke eenheid achterhaald worden.

Enkele bodemtypen, zoals bijvoorbeeld laarpodzolen en (hoge) enkeergronden, wijzen op historische menselijke activiteit. Ter plaatse van deze bodems is namelijk een esdek aanwezig. Esdekken zijn gevormd door het jarenlang bemesten van de bodem met mest doordrenkte plaggen. Met het opbrengen van een esdek is men in de (late)

²⁸⁷ Stiboka 1966.

²⁸⁸ Stiboka 1950.

middeleeuwen begonnen.²⁸⁹ Nabij een esdek kunnen daarom sporen van middeleeuwse bewoning aanwezig zijn, terwijl in of net onder het esdek middeleeuwse sporen van het gebruik als akker aanwezig kunnen zijn (greppels, ploegsporen etc.). Daarnaast zijn dergelijke locaties dikwijls gedurende langere perioden in gebruik geweest, waardoor onder een esdek vaak oudere sporen aanwezig zijn, welke door het esdek tevens goed geconserveerd blijven. Bovenstaande geldt echter in mindere mate voor de zogenaamde *lage enkeerdgronden*. Ook in het geval van dit type bodem is sprake van een door de mens opgebracht humeus dek. Het verschil met de hoge enkeerdgronden is echter dat het hier niet gaat om een esdek dat in de loop van vele jaren is opgebracht, maar om een humeus dek dat veelal in één keer is opgebracht. Dit is overwegend in de 'recente' geschiedenis gebeurd (18de en 19de eeuw). Om aan de stijgende vraag naar voedsel te kunnen voldoen, werd het landbouwareaal vanaf die periode uitgebreid met minder geschikte gronden. Om de gronden toch geschikt te maken voor landbouw, werden de terreinen in één keer opgehoogd met een humeus dek.

Veengronden en vaaggronden wijzen op locaties die in het (recente) verleden te nat dan wel te droog waren en daardoor minder geschikt waren voor bewoning. Ter plaatse van dergelijke gronden is veelal een gelaagd landschap aanwezig. In de steentijd waren in het dekzandgebied in het noordoostelijke deel van de gemeente mogelijk nog dekzandkopjes aanwezig die nog niet met veen waren bedekt. Dit soort gebieden waren destijds mogelijk wel geschikt voor bewoning, totdat de grondwaterstand zodanig steeg dat ze werden afgedekt met veen.

De binnen de gemeente aanwezige stuifduinen zijn in de loop van de middeleeuwen ontstaan als gevolg van overbeweiding en houtkap. Ter plaatse van die gebieden zullen geen middeleeuwse vindplaatsen aanwezig zijn, maar de stuifduinen kunnen wel prehistorische vindplaatsen afdekken. Tot slot geeft de bodemkaart locaties aan waar de bodem vergraven, afgegraven of opgehoogd is.

De bodemkaart is voor het gebruikte model waar mogelijk aangepast op basis van de archeolandschappelijke eenhedenkaart zoals deze voor onderhavig onderzoek is vervaardigd. Dit is voornamelijk ter plaatse van de stuifduinen het geval.

6.3.2 Historische kaarten

De huidige bebouwde kom is op veel kaartmateriaal niet gekarteerd. Als gevolg hiervan is voor dergelijke gebieden geen informatie beschikbaar over de (oorspronkelijke) landschappelijke en bodemkundige situatie. Om toch informatie te krijgen over de oorspronkelijke situatie ter plaatse van de bebouwde kom is gebruik gemaakt van historische kaarten, waaronder de kadastrale kaart uit 1832 en de topografische kaart uit circa 1850. Aan de hand van onder andere het grondgebruik (grasland in lage, natte terreinen en akkerland op hoger gelegen, droge terreinen) kan een globale reconstructie worden gemaakt van het landschap en het bodemtype. Dergelijke informatie is echter minder nauwkeurig dan de gedetailleerde bodemkaarten.

6.3.3 De bodemeenheden

Zoals hierboven al kort is vermeld, speelt de bodemvruchtbaarheid vanaf het moment dat de landbouw haar intrede deed een steeds grotere rol in de vestigingslocatie keuze. Er is vanaf het neolithicum dan ook sprake van een sterke relatie tussen landschappelijke ligging van archeologische sites en het aanwezige bodemtype. In het verleden is gebleken dat bepaalde bodemtypen een goede indicatie zijn voor het voorspellen van de aanwezige (tot nu toe niet ontdekte) archeologische waarden. Vandaar dat de bodemvruchtbaarheid de basis vormt voor het model zoals dat is gebruikt voor de verwachtingskaart voor de *landbouwsamenlevingen en de Staatssamenleving*.

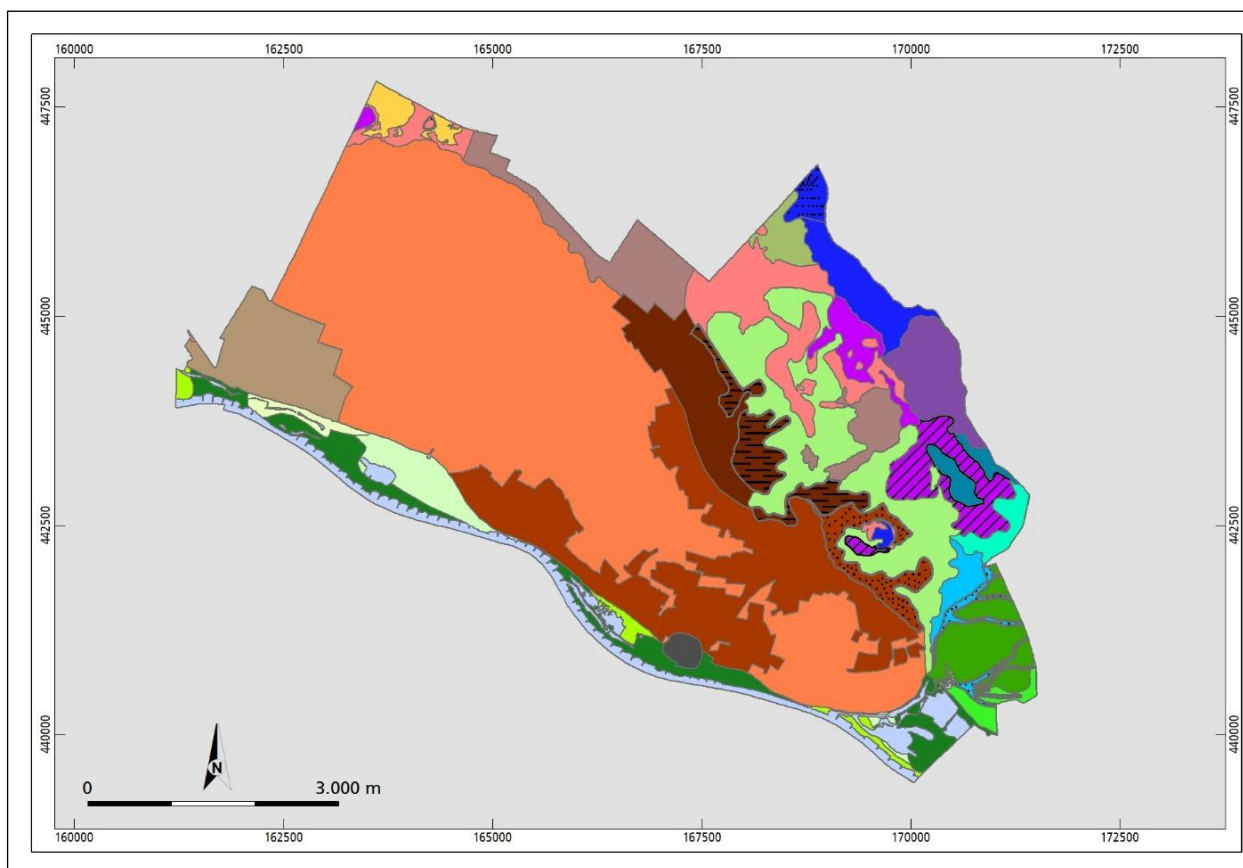
De bodemopbouw binnen de gemeente staat in direct verband met de geologische en geomorfologische opbouw ter plaatse. Een plek waar leem en kleiafzettingen van bijvoorbeeld de Nederrijn dagzomen heeft een andere bodem dan waar zich dekzand of duinen aan het oppervlak bevinden. Op de bodemkaart zijn binnen de gemeente Rhenen in totaal 29 bodemtypen onderscheiden. In bijlage 6 is de bodemkaart weergegeven, inclusief legenda. In afbeelding 6.3 is de bodemkaart zonder legenda weergegeven.

Vanwege het grote aantal van 29 bodemeenheden zullen deze niet uitgebreid in dit rapport beschreven worden. Echter, omdat deze kaart gebruikt is in het model om tot een verwachting voor de landbouwsamenlevingen te kunnen komen, zijn de verschillende eenheden in tabel 6.1 kort beschreven. De bepaling van de bodemvruchtbaarheid is hierbij gebaseerd op *expert judgement*.

²⁸⁹ Spek 2004.

Tabel 6.1 Bodemtypes binnen het plangebied.

bodemtype	% opp.	Bodemvruchtbaarheid
<i>bEZ21</i> (Hoge bruine enkeerdgronden, gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand)	1,4	goed
<i>gbEZ30</i> (Hoge bruine enkeerdgronden, gevormd in grof zand met grind beginnend binnen 40 cm-mv)	11,3	goed
<i>zEZ21</i> (Hoge zwarte enkeerdgronden, gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand)	3,2	goed
<i>EZg21</i> (Lage enkeerdgronden, gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand)	2,1	matig
<i>cHn21</i> (Laarpodzol, gevormd in leemarm en zwak lemig, zeer fijn zand)	3,8	slecht/matig
<i>gY30</i> (Holtpodzolgronden, gevormd in grof zand met grind beginnend binnen 40 cm-mv)	37,6	matig
<i>gcY30</i> (Loopodzolgronden, gevormd in grof zand met grind beginnend binnen 40 cm-mv)	3,7	matig
<i>Hn21</i> (Veldpodzolgronden, gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand)	4,6	matig
<i>Hn30</i> (Veldpodzolgronden, gevormd in grof zand)	0,03	slecht
<i>Zd21</i> (Duinvaaggronden, gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand)	0,7	slecht
<i>pZg21</i> (Beekeerdgronden, gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand)	7,7	matig
<i>pZn21</i> (Gooreerdgronden, gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand)	0,8	slecht
<i>kWz</i> (Moerige eerdgronden met een zavel- of kleidek en een moerige tussenlaag op zand)	2,2	slecht
<i>vWz</i> (Moerige eerdgronden met een moerige bovengrond op zand)	1,2	slecht
<i>hVc</i> (Koopveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of (mesotroof) broekveen)	2,1	slecht
<i>pVc</i> (Weideveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of (mesotroof) broekveen)	0,7	slecht
<i>zVc</i> (Meerveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of broekveen)	1,8	slecht
<i>zVz</i> (Meerveengronden op zand zonder humuspodzol, beginnend ondieper dan 120 cm)	0,5	slecht
<i>Rv01C</i> (Kalkloze drechtvaaggronden, profielverloop 1)	0,7	slecht
<i>Rn45A</i> (Kalkhoudende poldervaaggronden, gevormd in zware klei, profielverloop 5)	0,5	slecht
<i>Rn47C</i> (Kalkloze poldervaaggronden, gevormd in zware klei, profielverloop 3, of 3 en 4)	0,6	slecht
<i>Rn52A</i> (Kalkhoudende poldervaaggronden, gevormd in zavel, profielverloop 2)	1,6	matig
<i>Rn62C</i> (Kalkloze poldervaaggronden, gevormd in zavel en lichte klei, profielverloop 2)	0,6	slecht
<i>Rd90A</i> (Kalkhoudende ooivaaggronden gevormd in zware zavel en lichte klei)	3,2	matig/goed
<i>Rd90C</i> (Kalkloze ooivaaggronden, gevormd in zware zavel en lichte klei)	0,6	hoog
<i>Rn95A</i> (Kalkhoudende poldervaaggronden, gevormd in zware zavel en lichte klei, profielverloop 5)	0,7	matig/goed
<i>bRn46C</i> (Kalkloze poldervaaggronden (bruine komgrond), gevormd in zware klei, profielverloop 3, of 3 en 4, of 4)	2,3	slecht
<i>W</i> (Water)	3,8	-
<i>X</i> (Niet gekarteerd)	0,3	-

Afbeelding 6.3. De bodemkaart van de gemeente Rhenen. Voor de duiding van de verschillende eenheden wordt verwezen naar bijlage 6.

6.4 De verwachtingsmodellen

6.4.1 Inleiding

Veel met name oudere verwachtingskaarten zijn hoofdzakelijk gebaseerd op zogenaamde deductieve modellen. Bij dergelijke modellen is gebruik gemaakt van algemeen geaccepteerde aannamen met betrekking tot locatiekeuzefactoren. Voor de modellen zoals gebruikt in onderhavig rapport is echter ook gebruik gemaakt van inductieve modellen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyses van de bekende waarnemingen in relatie tot de landschappelijke of bodemkundige ligging van deze waarnemingen. Zo kan op basis van een statistische relatie de kans op het aantreffen van archeologische waarden binnen bijvoorbeeld een bepaalde bodemeenheid goed in beeld worden gebracht. Voor grote delen van Nederland, zoals de pleistocene zandgronden met een betrekkelijk eenvoudige geologische, geomorfologische en bodemkundige structuur, waartoe ook het grondgebied van de gemeente Rhenen grotendeels behoort, levert een dergelijke relatie een vrij goed beeld op, al bestaat hier enige discussie over.²⁹⁰

Aan het gebruik van slechts één type model kleven echter bezwaren. Wanneer bijvoorbeeld alleen de reeds bekende vindplaatsen worden gebruikt als basis voor het formuleren van verwachtingen, loopt men het risico dat terreinen waar slechts een gering aantal waarnemingen zijn gedaan te laag worden gewaardeerd. Het ontbreken van waarnemingen betekent echter niet dat er zich op een dergelijk terrein geen archeologie bevindt. Misschien is het betreffende terrein moeilijk toegankelijk voor (hobby-)archeologen, of is er sprake van afgedekte vindplaatsen, etc. Ook kan het voorkomen dat de kennislacunes bij het gebruik van een dergelijk model een te grote invloed hebben op de toegekende verwachtingen. De in onderhavig rapport gebruikte archeologische verwachtingsmodellen zijn daarom gebaseerd op zowel inductieve als deductieve modellen. Bij de verwachtingskaart voor de Jagers en Verzamelaars zijn zelfs twee verschillende lagen in het inductieve model opgenomen;

- een locatiekeuzemodel op basis van de verhouding vindplaatsen-landschap.
- de afstand tot water.

²⁹⁰ Kamermans et al. 2009.

De verschillende modellen zullen in de nu volgende paragrafen per verwachtingskaart kort worden besproken, waarna op de verwachtingskaart zelf zal worden ingegaan. De verwachtingskaarten in de bijlagen 8 en 9 hebben een detailniveau van circa 1:10.000.²⁹¹

6.4.2 Jagers en Verzamelaars; het locatiekeuze model

Voor dit model is gebruik gemaakt van algemeen geaccepteerde aannamen met betrekking tot locatiekeuzefactoren binnen de pleistocene zandgronden van Nederland. Deze kennis over prehistorische locatiekeuze factoren is deductief. Daarnaast is echter ook gebruik gemaakt van analyses van de bekende vindplaatsen binnen de gemeente Rhenen in relatie tot de landschappelijke ligging van deze vindplaatsen. Dit betreft inductieve informatie.

In het geval van de gemeente Rhenen mag het inductieve model als zeer betrouwbaar worden beschouwd, gezien de relatief grote hoeveelheid vindplaatsen (1078, zie paragraaf 5.2.1). De statistische onderbouwing is derhalve zeer goed. Er kleven wel enkele bezwaren aan deze methode. Zo kan worden afgevraagd of de huidige verspreiding van de vindplaatsen daadwerkelijk representatief is voor de werkelijke verspreiding. Veel van de vondsten binnen de gemeente zijn namelijk aangetroffen op locaties waar (bouw)werkzaamheden zijn uitgevoerd. Grote delen van de gemeente bestaan echter uit bos- of heide gebieden waar weinig tot geen (bouw)activiteiten worden uitgevoerd. In dergelijke gebieden is de kans op het blootleggen van archeologische resten derhalve een stuk kleiner. Daarnaast zijn veel van de vondsten aangetroffen op geploegde akkers. Dit zijn de locaties voor hobby-archeologen om een oppervlaktekartering uit te voeren. Dit betekent niet dat in weidegebieden of beboste gebieden geen waarnemingen zouden kunnen worden aangetroffen. Het is echter voor hobby-archeologen veel moeilijker zo niet onmogelijk om in dergelijke gebieden een oppervlaktekartering uit te voeren.

Zoals in paragraaf 6.2.9 is beschreven, is de gemeente Rhenen onder te verdelen in 26 archeolandschappelijke eenheden (zie ook afbeelding 6.2). Er is bij de analyse gekeken naar de verdeling van de vindplaatsen over deze verschillende eenheden. Om vervolgens tot een verwachting te kunnen komen, is een model gebruikt waarin het percentage vindplaatsen in een bepaalde landschappelijke eenheid is vergeleken met het percentage van die eenheid binnen het onderzoeksgebied. Het uitgangspunt hierbij is dat een bepaalde landschappelijke eenheid een hoge waardering krijgt wanneer er meer vindplaatsen in die eenheid aanwezig zijn dan op basis van een evenredige verdeling over de verschillende landschappelijke eenheden verwacht mag worden. Indien er minder vindplaatsen aanwezig zijn, scoort de eenheid laag. De richtlijn hierbij is dat wanneer het verschil in percentages (vindplaats-oppervlakte landschappelijke eenheid) kleiner is dan 0, de betreffende eenheid een lage waardering krijgt. Indien de waarde tussen 0 en 5 ligt, scoort de eenheid middelhoog en bij een waarde groter dan 5 heeft de landschappelijke eenheid een hoge waardering.

Naast deze inductieve waardering is op basis van regionale kennis tevens een deductieve waardering aan de landschappelijke eenheden toegekend. Uiteindelijk is op basis van de inductieve en deductieve gegevens een verwachting uitgesproken. In tabel 6.2 is een voorbeeld weergegeven van deze werkwijze voor het mesolithicum.

Op bovenstaande wijze zijn analyses uitgevoerd voor de vindplaatsen per periode.²⁹² Het beeld dat hieruit naar voren komt, toont een vestigingsvoorkeur voor verschillende landschappelijke eenheden door de tijd heen. Zo valt op dat op basis van de inductieve data gedurende zowel het paleolithicum als het mesolithicum de hooggelegen stuwwallen en de hellingen daarvan (glooiingen van hellingafspoelingen) de voorkeur hebben. Ook de sandr was geliefd. De gordeldekzandkoppen en -ruggen werden ook relatief veel gebruikt.

Uit tabel 6.2 is echter ook duidelijk dat de uiteindelijke verwachting niet alleen op het inductieve model gebaseerd kan worden. De meest in het oog springende eenheden hierbij zijn de (gordel)dekzandwellingen. Deze eenheden zouden op basis van het inductieve model een lage verwachting toegekend moeten krijgen terwijl deze eenheden op basis van de kennis opgedaan uit onderzoek in vergelijkbare gebieden een hogere waardering moeten hebben. De oeverwallen en de meanderruggen en geulen in de uiterwaarden worden, als er geen rekening wordt gehouden met de ouderdom van deze eenheden, op basis van het inductieve model ondergewaardeerd. Deze landschappelijke eenheden zijn echter pas vanaf het neolithicum of later gevormd en behouden derhalve ook in het deductieve model hun lage verwachting.

Een andere opvallende eenheid is *stuifduinen*. De eenheid zou op basis van het inductieve model een lage verwachting toegekend moeten krijgen. Dit klopt op zich wel, maar er moet dan wel een nuance worden aangebracht. Aan het oppervlak van de stuifduinen worden inderdaad geen vindplaatsen verwacht. Onder het stuifzand kunnen echter wel vindplaatsen aanwezig zijn.

²⁹¹ Het kaartbeeld wordt weergegeven op een schaal van circa 1:14.000 maar het niveau waarop de kaart gemaakt is, is gedetailleerder (circa 1:10.000).

²⁹² In dit geval betreft het paleolithicum en het mesolithicum.

Tabel 6.2 Verwachting per landschappelijke eenheid voor het mesolithicum.

Landschappelijke eenheid	Aantal vindplaatsen	% (vindplaatsen)	% opp. landschappelijke eenheid	verschil	Verwachting inductief	Verwachting deductief	Toegekende verwachting
Stuwwalplateau, al dan niet bedekt met dekzand	2	1,6	2,1	-0,5	L	H	H
Stuwwallen, al dan niet bedekt met dekzand	55	45,1	29,9	15,2	H	H	H
Smeltwatervlakte/sandr, al dan niet bedekt met dekzand	27	22,1	9,1	13,0	H	H	H
Droogdal, al dan niet bedekt met dekzand	3	2,5	4,1	-1,6	L	M	M
Gordeldekzandruggen en -koppen, al dan niet met oud bouwlanddek	3	2,5	2,1	0,4	M	H	H
Gordeldekzandruggen en -koppen	0	0,0	0,1	-0,1	L	H	H
Gordeldekzandruggen en -koppen, al dan niet met een dun pakket klei	1	0,8	0,3	0,5	M	H	H
Gordeldekzandwelingen	7	5,7	17,9	-12,2	L	M	M
Dekzandwelingen, bedekt met ten dele afgegraven veen	0	0,0	0,01	-0,01	L	M	M
Gordeldekzandvlakte	0	0,0	2,9	-2,9	L	L	L
Vlakte van ten dele verspoelde dekzanden	0	0,0	0,6	-0,6	L	L	L
Vlakte van ten dele verspoelde dekzanden, bedekt met een dun pakket klei	1	0,8	3,0	-2,2	L	L	L
Dekzandvlakte, bedekt met ten dele afgegraven veen	0	0,0	4,9	-4,9	L	L	L
Stuifduinen	0	0,0	0,6	-0,6	L	L**	L**
Deflatievlakken	0	0,0	0,1	-0,1	L	L	L
Glooiingen van hellingafspoelingen, al dan niet bedekt met dekzand	19	15,6	8,1	7,5	H	M	H
Daluitspoelingswaaier	4	3,3	0,8	2,5	M	M	M
Laagte/depressie zonder randwal, niet moerassig	0	0,0	0,03	-0,03	L	L*	L*
Laagte/depressie (veentje) zonder randwal, bedekt met veen	0	0,0	0,2	-0,2	L	L*	L*
Oeverwallen	0	0,0	1,6	-1,6	L	L	L
Restgeulen, bedekt met komklei	0	0,0	0,4	-0,4	L	L	L
Komgebied	0	0,0	1,1	-1,1	L	L	L
Komgebied op vlakte van verspoelde dekzanden	0	0,0	0,5	-0,5	L	L	L
Meanderruggen en geulen in uiterwaard	0	0,0	0,7	-0,7	L	L	L
(Kronkelwaard)geulen in (vergraven) uiterwaarden	0	0,0	0,6	-0,6	L	L	L
Vergraven uiterwaarden	0	0,0	4,7	-4,7	L	L	L
Water	0	0,0	3,8	-3,8	L	L	L

* lage kans op bewoning, wel kans op rituele deposities, dumpsites of resten gerelateerd aan de jacht/visserij.

** lage kans op vindplaatsen aan het oppervlak maar wel kans op vindplaatsen onder de stuifduinen.

De reden van de afwijking van het inductieve model met het deductieve model is hierboven al besproken. Desondanks kan worden gezegd dat het inductieve model in het geval van de gemeente Rhenen vaker wel dan niet overeenkomt met het deductieve model. De grote hoeveelheid vindplaatsen maakt dat het inductieve model betrouwbaar is.

In tabel 6.3 zijn de uitkomsten van de analyses met betrekking tot de relatie vindplaats-landschappelijke eenheden uiteengezet voor het paleolithicum en het mesolithicum. Door de verschillende toegekende waarden per

landschappelijke eenheid door de tijd heen naast elkaar te zetten, is gekomen tot een uiteindelijke waardering per landschappelijke eenheid. Deze is naast de inductieve data ook op deductieve informatie gebaseerd.

Tabel 6.3 Verwachting per landschappelijke eenheid.

Landschappelijke eenheid	Paleolithicum	Mesolithicum	Verwachting inductief	Verwachting deductief	Toegekende verwachting
Stuwwalplateau, al dan niet bedekt met dekzand	M	L	M	H	H
Stuwwallen, al dan niet bedekt met dekzand	H	H	H	H	H
Smeltwatervlakte/sandr, al dan niet bedekt met dekzand	H	H	H	H	H
Droogdal, al dan niet bedekt met dekzand	L	L	L	M	M
Gordeldekzandruggen en -koppen, al dan niet met oud bouwlanddek	M	M	M	H	H
Gordeldekzandruggen en -koppen	M	L	M	H	H
Gordeldekzandruggen en -koppen, al dan niet met een dun pakket klei	M	M	M	H	H
Gordeldekzandwelingen	L	L	L	M	M
Dekzandwelingen, bedekt met ten dele afgegraven veen	L	L	L	M	M
Gordeldekzandvlakte	L	L	L	L	L
Vlakte van ten dele verspoelde dekzanden	L	L	L	L	L
Vlakte van ten dele verspoelde dekzanden, bedekt met een dun pakket klei	L	L	L	L	L
Dekzandvlakte, bedekt met ten dele afgegraven veen	L	L	L	L	L
Stuifduinen	L	L	L	L**	L**
Deflatievlakken	L	L	L	L	L
Glooiingen van hellingafspoelingen, al dan niet bedekt met dekzand	H	H	H	M	H
Daluitspoelingswaaier	M	M	M	M	M
Laagte/depressie zonder randwal, niet moerassig	L	L	L	L*	L*
Laagte/depressie (veentje) zonder randwal, bedekt met veen	L	L	L	L*	L*
Oeverwallen	L	L	L	L	L
Restgeulen, bedekt met komklei	L	L	L	L	L
Komgebied	L	L	L	L	L
Komgebied op vlakte van verspoelde dekzanden	L	L	L	L	L
Meanderruggen en geulen in uiterwaard	L	L	L	L	L
(Kronkelwaard)geulen in (vergraven) uiterwaarden	L	L	L	L	L
Vergraven uiterwaarden	L	L	L	L	L
Water	L	L	L	L	L

* lage kans op bewoning, wel kans op rituele deposities, dumpsites of resten gerelateerd aan de jacht/visserij.

** lage kans op vindplaatsen aan het oppervlak maar wel kans op vindplaatsen onder de stuifduinen.

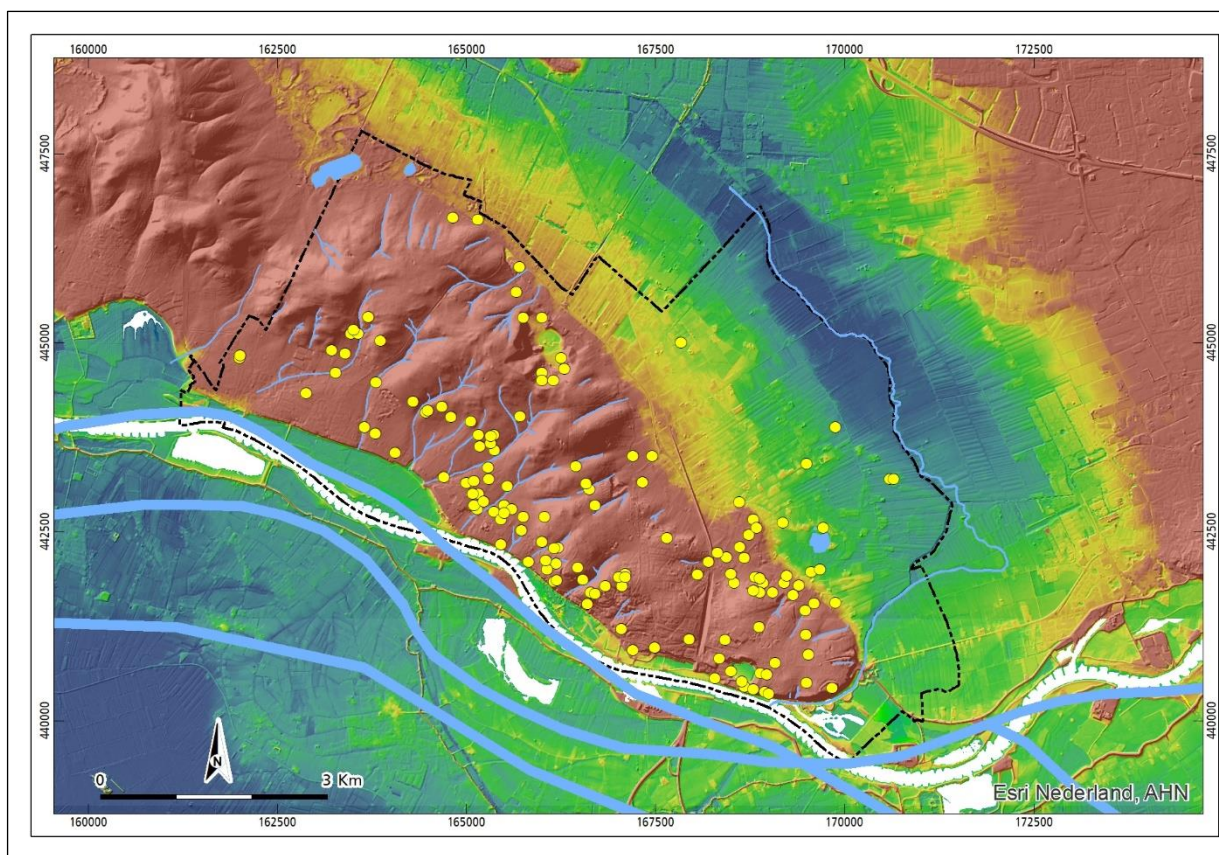
In het geval van de natte landschappelijke eenheden, zoals de laagten zonder randwal, is de toegekende verwachting geheel gebaseerd op deductieve informatie.²⁹³ Deze eenheden kunnen op basis van hun landschappelijke kenmerken en de wetenschap dat elders in de regio wel vindplaatsen bekend zijn op een dergelijke eenheid, niet als irrelevant worden 'afgeschreven'. Samen met beekdalen nemen de natte laagten en de vennen namelijk een bijzondere positie in. Wanneer de archeologische verwachting alleen betrekking zou hebben op de (verwachte) dichtheid aan *nederzettingsterreinen*, dan zouden deze eenheden conform het inductieve model een lage verwachting toegekend krijgen. In de vennen worden geen nederzettingen verwacht, simpelweg omdat het voor dergelijke doeleinden te nat is. Echter, binnen dergelijke natte terreinen kunnen wel andere typen archeologische vondsten en structuren worden aangetroffen. Hierbij moet gedacht worden aan rituele deposities en losse vondsten gerelateerd aan de jacht, visvangst

²⁹³ Ook de restgeulen zouden tot deze categorie gerekend kunnen worden, ware het niet dat deze in dit geval nog niet bestonden gedurende het paleolithicum en het mesolithicum.

en houtkap. In dergelijke gevallen gaat het vaak om bijlen, fuiken, boten en dergelijke. In bovenstaande gevallen betreft het veelal organisch materiaal (bot of hout). Dit soort materiaal kan in vennen, zeker wanneer deze veenhoudend zijn, goed bewaard gebleven zijn. Dit in tegenstelling tot de droge zandgronden, waar organisch materiaal snel vergaat. De archeologische verwachting die aan de natte laagten en vennen is toegekend is derhalve gebaseerd op een combinatie van de verwachte dichtheid aan beekdal- gerelateerde vondsten en structuren enerzijds en de verwachte conservering anderzijds.

6.4.3 Jagers en Verzamelaars; de afstand tot water

Afgaande op de huidige kennis over de vestigingskeuzes en landschapsgebruik gedurende het paleolithicum en het mesolithicum, mag worden geconcludeerd dat de afstand tot (stromend) water van grote invloed is geweest voor menselijke activiteiten. Dit blijkt ook wel wanneer wordt gekeken naar de locatie van de meeste vondsten ten opzichte van de (watervoerende) geulen en of vennetjes binnen de gemeente (afbeelding 6.4). Hieruit valt duidelijk af te leiden dat de vondsten zich nagenoeg allemaal in de nabijheid van dalen, geulen en/of vennetjes bevinden.

Afbeelding 6.4 De ligging van (voormalig watervoerende) geulen en vennetjes (licht blauw) binnen de gemeente Rhenen. De op deze afbeelding weergegeven grote waterlopen aan de zuidzijde van de gemeente betreffen reconstructies op basis van data van Cohen et. al. (2012). De paleolithische en mesolithische vindplaatsen zijn middels de gele stippen weergegeven.

De voorkeur voor locaties nabij stromend water door de eeuwen heen kan op verschillende manieren verklaard worden. Het ligt voor de hand dat de aanwezigheid van drinkwater op loopafstand van het kamp in alle perioden, maar zeker in de vroege steentijd, een groot pluspunt was. Een andere reden voor een voorkeur voor vestiging in de nabijheid van stromend water was de diversiteit aan ecologische zones in een dergelijk gebied. Men kon zo vanuit één verblijfplaats verschillende zones exploiteren. Tot slot waren de waterlopen, bij gebrek aan een uitgebreid wegennet, lange tijd de belangrijkste transportroutes.

Op basis van het belang van water is het evident dat het gebruik van het locatiekeuze model alleen een vertekend beeld zal geven. Op de archeolandschappelijke eenheden waaraan een verwachting is toegekend, dient een tweede model te worden toegepast, namelijk de afstand tot water.

Hiervoor is het uiteraard van belang om een goed beeld te hebben van de locatie van de watervoerende geulen in het verleden. Dat is moeilijk, omdat niet vastgesteld kan worden hoe het water exact liep gedurende de periodes waar het

hier om gaat, namelijk het paleolithicum en het mesolithicum. Met name de waterlopen gedurende het paleolithicum zijn niet goed in kaart te brengen. Er was destijds geen sprake van beken zoals deze nu aanwezig zijn. Er heerste een arctisch klimaat, met lange zeer strenge winters en korte, relatief koude zomers. Gedurende deze korte zomers was er wel sprake van stromend water, maar dit betrof voornamelijk oppervlakkig afstromende sneeuwsmeltwatertjes. Op de randen van de stuwwal bevonden zich sneeuwsmeltwaterstromen die zich wel degelijk insneden en nu nog als droge dalen herkenbaar zijn. Deze dalen zullen echter alleen tijdens het voorjaar en misschien de vroege zomers watervoerend zijn geweest, maar niet het hele jaar. De loop van de pleistocene voorganger van de *Kromme Eem* zoals weergegeven op afbeelding 6.4 is gebaseerd op de paleografische kaarten van Vos & de Vries (2013), maar betreft desalniettemin een educated guess. De Kromme Eem zelf betrof een veenstroom en was pas veel later actief.

Cohen et. al. hebben oudere pleistocene stroomgordels ten zuiden van de stuwwal in kaart weten te brengen, maar de loop van de rivieren gedurende deze perioden is ook slechts globaal in kaart te brengen. Dit geldt in mindere mate voor de vroeg holocene rivierlopen zoals deze door Cohen et. al. zijn gekarteerd. Vanaf het moment dat het klimaat opwarmde, aan het begin van het holoceen, veranderde het systeem van ondiepe, verwilderde geulen in meanderende rivieren, die zich aanvankelijk in het landschap insneden. Hierbij is veel van het sediment van de vlechtende rivieren (inclusief eventuele archeologische vindplaatsen) opgeruimd. Deze vroeg holocene rivieren hebben echter ook veel sediment afgezet, waarvan momenteel nog sediment in de (ondiepe) ondergrond aanwezig is. Binnen het grondgebied van de gemeente Rhenen komen deze afzettingen nergens meer aan het oppervlakte voor. Dit geldt niet voor de afzettingen van jongere voorlopers van de Nederrijn, maar deze zijn in deze context niet van belang omdat deze rivieren gedurende het paleolithicum en mesolithicum nog niet bestonden.

Zoals hierboven uiteen is gezet, zijn de waterlopen uit het paleolithicum en mesolithicum dus niet exact te bepalen. De waterlopen zijn zo goed mogelijk ingetekend. Samen met de locatie van de paleolithische en mesolithische vondsten, welke wel exact bekend zijn, kan op vergelijkbare wijze als bij het locatiekeuze model berekend worden aan welke zone langs de geulen en vennen een verwachting toegediend moet worden. Hiervoor is de gemeente opgedeeld in 17 zones;

- 0-50 meter langs de geulen en vennen.
- 50-100 meter langs de geulen en vennen.
- 100-150 meter langs de geulen en vennen.
- 150-200 meter langs de geulen en vennen.
- 200-250 meter langs de geulen en vennen.
- 250-300 meter langs de geulen en vennen.
- 300-350 meter langs de geulen en vennen.
- 350-400 meter langs de geulen en vennen.
- 400-450 meter langs de geulen en vennen.
- 450-500 meter langs de geulen en vennen.
- 500-550 meter langs de geulen en vennen.
- 550-600 meter langs de geulen en vennen.
- 600-650 meter langs de geulen en vennen.
- 650-700 meter langs de geulen en vennen.
- 700-750 meter langs de geulen en vennen.
- 750-800 meter langs de geulen en vennen.
- > 800 meter langs de geulen en vennen.

Er is bij de analyse gekeken naar de verdeling van de vindplaatsen over deze verschillende zones. Om vervolgens tot een verwachting te kunnen komen, is een model gebruikt waarin het percentage vindplaatsen in een bepaalde zone is vergeleken met het percentage van die zone binnen het onderzoeksgebied. Het uitgangspunt hierbij is dat een bepaalde zone een hoge waardering krijgt wanneer er meer vindplaatsen in die zone aanwezig zijn dan op basis van een evenredige verdeling over de verschillende zones verwacht mag worden. Indien er minder vindplaatsen aanwezig zijn, scoort de eenheid laag (zie ook paragraaf 6.4.2). De uitkomst hiervan is in tabel 6.4 weergegeven. Uit deze tabel blijkt dat een duidelijke relatie bestaat tussen de afstand tot water en het aantal vindplaatsen. Het model geeft aan dat de zone tot 800 meter vanaf de geul/ven een verwachting toegediend dient te krijgen. Binnen deze zone komen de meeste vindplaatsen in het gebied met een afstand van 300 meter vanaf de geul voor. Maar ook op een afstand van 400 tot 450 meter en 750 tot 800 meter van de geul/ven bevinden zich relatief veel vindplaatsen. Op afstanden groter dan 800 meter neemt het aantal vindplaatsen significant af.

Tabel 6.4 Verwachting per zone langs geul en ven binnen de gemeente Rhenen.

Bufferzone in meters langs geul of ven	Aantal vindplaatsen	% (vind- plaatsen)	% opper- vlakte	Verschil	Inductieve verwachting
0-50	12	8,5	12,5	-4,0	L
50-100	20	14,2	11,2	3,0	M
100-150	17	12,1	11,3	0,8	M
150-200	22	15,6	10,2	5,4	H
200-250	14	9,9	8,2	1,7	M
250-300	17	12,1	6,4	5,7	H
300-350	5	3,6	5,0	-1,4	L
350-400	6	4,3	4,0	0,3	M
400-450	8	5,7	3,6	2,1	M
450-500	3	2,1	3,0	-0,9	L
500-550	3	2,1	2,8	-0,7	L
550-600	2	1,4	2,5	-1,1	L
600-650	1	0,7	2,3	-1,6	L
650-700	2	1,4	2,1	-0,7	L
700-750	1	0,7	1,9	-1,2	L
750-800	5	3,6	1,7	1,9	M
>800	3	2,1	11,2	-9,1	L

6.4.4 De verwachtingskaart voor Jagers en Verzamelaars

De verwachtingskaart voor *Jagers en Verzamelaars* (bijlage 8) is het resultaat van het samenvoegen van de twee in de paragrafen 6.4.2 en 6.4.3 beschreven modellen. Hierbij is het locatiekeuze model als basis genomen waarbij rekening is gehouden met de uitkomst van het 'afstand tot water' model (alleen de zone tot en met 800 meter langs de geulen en vennen krijgt een verwachting). Het resultaat is een vlakdekkend beeld van de verwachte archeologische waarden binnen de gemeente Rhenen voor de perioden paleolithicum-mesolithicum, onderverdeeld in verscheidene verwachtingszones. Op de kaart zijn tevens bekende vindplaatsen aangegeven. De vindplaatsen in de gebieden zonder verwachting zijn nader bekeken. Er is een selectie gemaakt met betrekking tot de relevantie van de vindplaatsen. Zo zijn verschillende 'losse vondsten' weergegeven, zoals bijvoorbeeld een enkel fragment bewerkt vuursteen. Een dergelijke vondst duidt niet op een nederzetting ter plaatse. Alleen die vindplaatsen die (kunnen) duiden op een nederzetting/kampement, zijn gebufferd. Hierbij is aan een straal van 25 meter rond de betreffende vindplaats een verwachting toegekend.²⁹⁴ Ten slotte zijn ook gebieden weergegeven waarvan bekend is dat hier geen archeologie meer aanwezig kan zijn als gevolg van verstoringen in het verleden.

Het gebruikte model heeft erin geresulteerd dat 65,3 % van het totale oppervlak van de gemeente Rhenen een middelhoge tot hoge verwachting voor kampementen van jager-verzamelaars toegedeeld heeft gekregen. Binnen deze zone ligt maar liefst 97,2 % van de relevante tot nu toe bekende waarnemingen uit deze periode. De gebieden waar een hoge dichtheid aan vindplaatsen van jager en verzamelaars verwacht wordt, zijn op de verwachtingskaart in bijlage 8 middels een roze kleur weergegeven. De gebieden waar een middelhoge dichtheid aan vindplaatsen van jager en verzamelaars verwacht wordt, zijn op de verwachtingskaart in bijlage 8 middels een licht oranje kleur weergegeven. De gebieden waar deze verwachte hoge dichtheid wordt gerelateerd aan natte contextresten, zijn op de verwachtingskaart middels een groene kleur weergegeven.

Dat het resultaat van het gebruikte model de beste verhouding oplevert tussen het percentage van de vondsten binnen deze verwachtingszone en het oppervlak wat het in beslag neemt, blijkt wanneer de bufferzone van de afstand tot water wordt aangepast. Zo valt 'slechts' 72,3 % van de vondsten binnen de zone met een verwachting wanneer de bufferzone

²⁹⁴ Er is gekozen voor een straal van 25 m aangezien het oppervlak van de buffer dan neerkomt op circa 2000 m². Dit komt volgens de leidraad inventariserend veldonderzoek overeen met de (maximale) grootte van een huisplaats.

op 300 meter tot de geul/ven wordt gezet. Het totale oppervlak wat met een dergelijke zone in beslag wordt genomen daalt weliswaar tot 59,9 %, het verlies aan vondsten binnen het gebied waaraan een verwachting wordt toegekend is te groot. Wanneer de bufferzone wordt verhoogd tot 1050 meter vanaf de geul valt 100 % van de vondsten in het gebied waaraan een verwachting wordt toegekend. Dit is slechts een geringe verhoging ten opzichte van de 97,2 %, terwijl het oppervlak van de zone waaraan een verwachting wordt toegekend significant toeneemt tot 94,6 % van het totaal.

In totaal zijn negen zones te onderscheiden die samen een vlakdekkend kaartbeeld vormen:

- Zones met een archeologische waarde (AMK-terreinen);
- Zones met een hoge archeologische verwachting;
- Zones met een middelhoge archeologische verwachting;
- Zones met een archeologische verwachting (natte context);
- Zones zonder verwachting aan het oppervlak, maar met verwachting op grotere diepte (stuifduinen);
- Zones met een archeologische verwachting en een verwachting op een goede conservering (afgedekt met plaggendek);
- Zones met een lage archeologische verwachting;
- Zones zonder archeologische verwachting (verstoord);
- Zones waar de bodem mogelijk is verstoord.

Bij *zones met een archeologische waarde* gaat het om terreinen, waar op basis van reeds uitgevoerd onderzoek de archeologische waarde reeds is vastgesteld. Het gaat hierbij specifiek om één terrein waar sporen uit de periode laat paleolithicum – neolithicum zijn aangetroffen. Het betreft een terrein van zeer hoge archeologische waarde.²⁹⁵ Daarnaast betreft het twee terreinen waar naast sporen uit de ijzertijd en de middeleeuwen ook sporen uit het mesolithicum zijn aangetroffen. Ook in dit geval betreft het terreinen van zeer hoge waarde.²⁹⁶

Bij *zones met een hoge archeologische verwachting* gaat het om terreinen, waar op basis van het gebruikte model een grote kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten van jagers en verzamelaars. Het gaat hierbij voornamelijk om resten van kampementen (bewoning) en in mindere mate om resten gerelateerd aan begraving en economie. Ook de bufferzones rondom bekende (relevante) vindplaatsen vallen onder deze verwachting. De bufferzone betreft een cirkel met een straal van 25 meter. Op deze wijze wordt een gebied gecreëerd met een oppervlak van circa 2000 m². Een dergelijke zone wordt voldoende geacht om de complete vindplaats te omvatten.

Bij *zones met een middelhoge archeologische verwachting* betreft het gebieden met een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische resten van jagers en verzamelaars. Dit soort terreinen zijn op basis van het model minder gunstig gelegen voor bewoning dan de terreinen met een hoge verwachting, maar gunstiger dan de terreinen met een lage verwachting. In het geval van de gemeente Rhenen betreft het de (gordel)dekzandwelingen (al dan niet bedekt met veen), de daluitspoelingswaaier en de droge dalen.

Bij *zones met een archeologische verwachting (natte context)* betreft het gebieden bestaande uit natte laagten en vennen. Dit soort gebieden nemen zoals reeds vermeld een bijzondere positie in. Wanneer de archeologische verwachting alleen betrekking zou hebben op de (verwachte) dichtheid aan *nederzettingsterreinen*, dan zouden de natte laagten en vennen een lage verwachting toegekend krijgen. Echter, in dergelijke milieus kunnen wel andere bijzondere archeologische datasets aanwezig zijn die buiten de natte gebieden juist niet gebruikelijk zijn. Binnen de vennetjes kunnen rituele deposities en losse vondsten gerelateerd aan de jacht, visvangst en houtkap aanwezig zijn. In dergelijke gevallen gaat het vaak om begraven bijlen, fuiken, strikken, netten, pijlpunten en/of harpoenen. In bovenstaande gevallen betreft het veelal organisch materiaal (bot of hout). Dit soort materiaal kan in de natte veengebieden of vennen goed bewaard gebleven zijn. Dit in tegenstelling tot de droge zandgronden, waar organisch materiaal snel vergaat. Hierbij moet overigens niet alleen gedacht worden aan archeologische resten, maar ook aan pollen en macroresten. Dergelijke resten kunnen in combinatie met archeologische indicatoren bijdragen aan goede landschapsreconstructies. Al deze bijzonderheden leiden ertoe dat de vennen binnen de gemeente als belangrijke archeologische archieven moeten worden beschouwd.

Bij *zones zonder verwachting aan het oppervlak, maar met een middelhoge verwachting op grotere diepte (stuifduinen)* gaat het om terreinen, waar op basis van het gebruikte model een (middel)grote kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten van jagers en verzamelaars, maar die in de loop van de middeleeuwen bedekt zijn geraakt met een (dik)pakket stuifzand. Aan het oppervlak van deze terreinen zullen geen vindplaatsen uit het paleolithicum of het

²⁹⁵ Het betreft monumentnr. 11540.

²⁹⁶ Het betreft de monumenten 4854 en 4855.

mesolithicum aanwezig zijn. Op grotere diepte, op de overgang van het stuifzand naar het oorspronkelijke maaiveld, kunnen hier wel degelijk vindplaatsen van jagers en verzamelaars aanwezig zijn. Indien dat het geval is, zullen deze vanwege het afdekkende stuifzand veelal goed geconserveerd zijn. Ook in dit geval zal het hoofdzakelijk om resten van kampementen (bewoning) gaan en in mindere mate om resten gerelateerd aan begraving en economie.

Bij zones met een archeologische verwachting en een verwachting op een goede conservering (afgedekt met plaggendek) gaat het om dezelfde terreinen als ter plaatse van de terreinen met een middelhoge en hoge archeologische verwachting, maar waar het oorspronkelijke maaiveld in de loop van de middeleeuwen is afgedekt met een (in dikte variërend) plaggendek. Ook in deze gevallen geldt dat direct aan het oppervlak geen vindplaatsen uit het paleolithicum of het mesolithicum aanwezig zullen zijn. Op grotere diepte, aan de basis van het esdek of in de top van de onderliggende bodem, kunnen hier wel degelijk vindplaatsen van jagers en verzamelaars aanwezig zijn. Indien dat het geval is, zullen deze vanwege het afdekkende plaggendek veelal goed geconserveerd zijn omdat ze niet als gevolg van agrarische activiteiten zijn verstoord. Ook in dit geval zal het hoofdzakelijk om resten van kampementen (bewoning) gaan en in mindere mate om resten gerelateerd aan begraving en economie.

Ter plaatse van zones met een lage archeologische verwachting heerst conform de modellen slechts een kleine kans op het aantreffen van archeologische resten. Dergelijke terreinen waren bijvoorbeeld te nat, of bevonden zich op te grote afstand van water om geschikt te zijn voor menselijke bewoning. De aanwezigheid van vindplaatsen kan niet geheel worden uitgesloten, maar de kans dat zich hier archeologische resten in de bodem bevinden wordt zeer gering geacht.

De zones zonder archeologische verwachting (verstoord) zijn gebieden waarvan aannemelijk is dat er geen archeologische resten zijn te verwachten. Dit kan zijn omdat bekend is dat de bodem is verstoord als gevolg van bijvoorbeeld ontgroningen.

Tot slot zijn nog zones aangeduid waar de bodem mogelijk tot in het archeologisch niveau is verstoord. Hier heeft verstoring plaatsgevonden, maar het is niet duidelijk tot welke diepte.

6.4.5 De boeren- en Staatse samenleving; het locatiekeuze model

Het neolithicum wordt gekenmerkt door de overgang van een mobiel nederzettings-patroon uit de voorgaande periodes, de jagers-verzamelaars die tijdelijke kampementen bewoonden, naar een meer sedentaire²⁹⁷ levenswijze. Dit was het gevolg van de intrede van (een primitieve vorm van) landbouw. Door het verbouwen van granen (en mogelijk ook groenten) en het houden van vee, was meer voedsel beschikbaar dat voor een langere periode kon worden opgeslagen. Het was niet langer noodzakelijk om met het wild mee te migreren. Daarbij kwam dat akkerbouw en veeteelt de mens er als het ware toe dwongen langer op één plaats aanwezig te zijn. Men liet immers de akkers niet onbeheerd achter en het meeverhuizen van vee naar een andere locatie bracht onnodige inspanningen met zich mee. Als gevolg van deze omslag in levenswijze ging men geleidelijk andere eisen stellen aan de landschappelijke omgeving. Aangezien de eerste landbouwers niet over de technische middelen beschikten om de bodemstructuur en – vruchtbaarheid te verbeteren, was men afhankelijk van de fysische eigenschappen van bodem en landschap. De natuurlijke bodemvruchtbaarheid speelde hierbij een grote rol.

Gedurende de periode ijzertijd tot en met de vroege middeleeuwen trad er schaalvergroting op in de landbouw. Met name gedurende de Romeinse tijd werden grote stukken bos gekapt ten behoeve van de landbouw. De jacht vormde een steeds minder groot aandeel in de dagelijkse voedselvoorziening. Ondanks dat er nieuwe technieken werden ontwikkeld die voornamelijk gericht waren op het verbeteren van de bodemstructuur, was het ook in deze periode nog niet mogelijk om de bodemvruchtbaarheid te verbeteren. Men was derhalve nog steeds afhankelijk van de fysische eigenschappen van bodem en landschap, waarbij de natuurlijke bodemvruchtbaarheid een grote rol speelde. Men stelde derhalve min of meer dezelfde eisen aan de landschappelijke omgeving als gedurende de vroege landbouwsamenlevingen.

In de loop van de late middeleeuwen en zeker gedurende de nieuwe tijd gingen de ontwikkelingen in de landbouw snel, waardoor men veel minder afhankelijk werd van de fysische eigenschappen van bodem en landschap. De meest in het oog springende 'nieuwe' techniek waar vanaf de 15de eeuw gebruik van werd gemaakt, is het opbrengen van gemengde plaggen en potstalmest op de akkers. De plaggen werden gestoken op nabij liggende gras-, bos- of heidepercelen en in de potstal geworpen om de uitwerpselen van het vee op te vangen. Vaak werd ook het nederzettingsafval vermengd met de plaggen. De plaggen werden met de uitwerpselen en het nederzettingsafval vervolgens als mest op de akkers gebracht. Op een akkercomplex op arme zandgrond konden zo gedurende langere tijd gewassen verbouwd worden, zonder dat de bodemvruchtbaarheid daarbij uitgeput raakte. De oogsten konden daardoor op peil blijven. Deze

²⁹⁷ sedentair; 'het hebben van een vaste verblijfplaats'.

techniek werd enkele eeuwen gebruikt, als gevolg waarvan een dikke humushoudende bovengrond is ontstaan. Deze dikke humushoudende bovengrond wordt ook wel een plaggende of esdek genoemd.

Ook werden nieuwe technieken bedacht waarmee de waterhuishouding in natte gebieden sterk kon worden verbeterd. Zo werden de gronden in de beekdalen of natte gebieden vanaf de 14de en 15de eeuw verdeeld in smalle kavels die loodrecht op de ontginningsas lagen, van elkaar gescheiden door afwateringssloten. Toch zou het tot de uitvinding van de kunstmest in de 19de eeuw duren voordat men echt niet meer afhankelijk was van de fysische eigenschappen van bodem en landschap.

Op basis van bovenstaande is duidelijk dat de geschiktheid van de aanwezige bodemeenheden voor (prehistorische) akkerbouw met recht een veel gebruikte basis vormt voor het locatiekeuze model voor de periode neolithicum-heden. Ook in dit geval is voor een dergelijke benadering gekozen. Dat wil niet zeggen dat de geomorfogenese van het landschap geheel buiten beschouwing is gelaten. De bodemkaart is namelijk voor het gebruikte model waar nodig aangepast op basis van de archeolandschappelijke eenhedenkaart zoals deze voor onderhavig onderzoek is vervaardigd (zie paragraaf 6.2). Hierbij moet worden gedacht aan de dekzandkopjes in het relatief laag gelegen dekzandlandschap aan de noordoostzijde van de gemeente. Dit gebied was al vroeg te nat om geschikt te zijn voor landbouw (veenvorming begon hier al gedurende het neolithicum). De hier aanwezige dekzandruggen/koppen zijn echter mogelijk wat later bedekt geraakt met een dik pakket veen.

Zoals in paragraaf 6.3.3 is beschreven, is de gemeente Rhenen bodemkundig onder te verdelen in 29 eenheden (zie ook tabel 6.1). Er is bij de analyse gekeken naar de verdeling van de vindplaatsen over deze verschillende eenheden. Om vervolgens tot een verwachting te kunnen komen, is een model gebruikt waarin het percentage vindplaatsen in een bepaalde bodemkundige eenheid is vergeleken met het percentage van die eenheid binnen het onderzoeksgebied. Het uitgangspunt hierbij is dat een bepaalde bodemkundige eenheid een hoge waardering krijgt wanneer er meer vindplaatsen in die eenheid aanwezig zijn dan op basis van een evenredige verdeling over de verschillende eenheden verwacht mag worden. Indien er minder vindplaatsen aanwezig zijn, scoort de eenheid laag. De richtlijn hierbij is dat wanneer het verschil in percentages (vindplaats-oppervlakte bodemkundige eenheid) kleiner is dan 0, de betreffende eenheid een lage waardering krijgt. Indien de waarde tussen 0 – 5 ligt, scoort de bodemkundige eenheid middelhoog en bij een waarde groter dan 5 heeft de bodemkundige eenheid een hoge waardering.

Naast deze inductieve waardering is op basis van regionale kennis tevens een deductieve waardering aan de bodemkundige eenheden toegekend. Uiteindelijk is op basis van de inductieve en deductieve gegevens een verwachting uitgesproken. In tabel 6.5 is een voorbeeld weergegeven van deze werkwijze voor de ijzertijd.

In tabel 6.6 zijn de uitkomsten van de analyses met betrekking tot de relatie vindplaats-bodemtype uiteengezet voor de perioden neolithicum-nieuwe tijd. Door de verschillende toegekende waarden per bodemkundige eenheid door de tijd heen naast elkaar te zetten is gekomen tot een uiteindelijke inductieve waardering per bodemkundige eenheid. Uit tabel 6.6 is echter ook duidelijk dat de uiteindelijke verwachting niet alleen op het inductieve model gebaseerd kan worden. Enkele eenheden die op basis van de kennis opgedaan uit onderzoek in vergelijkbare gebieden ook een hoge waardering zouden moeten hebben, krijgen dat op basis van het inductieve model niet. Dit betreffen bijvoorbeeld de eenheden bEZ21 (hoge bruine enkeerdgrond, gevormd in leemarm en zwak lemig, fijn zand), zEZ21 (hoge zwarte enkeerdgrond, gevormd in leemarm en zwak lemig, fijn zand) en Rd90C (kalkloze ooivaagronden, gevormd in zware zavel en lichte klei). Aan deze eenheden dient op basis van het inductieve model een lage verwachting toegekend te worden. De ervaring leert echter dat dergelijke bodemtypes wel degelijk bodemtypes zijn waar vaak archeologische resten aangetroffen worden. Deze bodemtypes dienen derhalve een hoge verwachting toegekend te krijgen. De reden voor de te lage waardering in het inductieve model is mogelijk het feit dat deze bodemtypes een dikke A-horizont hebben of uit weide bestaan. Als gevolg daarvan zijn oppervlaktevondsten bij dergelijke bodemtypes zeldzaam en is de kans op het aantreffen van archeologische resten door hobby-archeologen hier bijvoorbeeld klein.

Indien er verschillen zijn tussen de inductieve verwachting en de deductieve verwachting is per bodemtype afgewogen welke het zwaarst moet wegen. Zo is in het geval van de holtpozolen en de loopodzolen, beiden gevormd in grof zand en grind, het inductieve model het zwaarst gewogen. Dit betreft voormalige droge, wat minder vruchtbare gronden die op basis van alleen het deductieve model een middelhoge verwachting toegediend zouden krijgen. Er zijn op deze gronden echter zoveel vindplaatsen aanwezig dat het inductieve model niet genegeerd kan worden en een hoge verwachting moet worden toegekend.

Tabel 6.5 Verwachting per bodemkundige eenheid voor de ijzertijd.

bodemtype	Aantal vindplaatsen	% (vind- plaatsen)	% oppervlakte bodemtype	verschil	Verwachting inductief	Verwachting deductief
bEZ21	4	0,8	1,4	-0,6	L	H
gbEZ30	122	24,9	11,3	13,6	H	H
zEZ21	5	1,0	3,2	-2,2	L	H
EZg21	7	1,4	2,1	-0,7	L	M
cHn21	0	0,0	3,8	-3,8	L	M
gY30	275	56,1	37,6	18,5	H	M
gcY30	67	13,7	3,7	10,0	H	M
Hn21	1	0,2	4,6	-4,4	L	M
Hn30	0	0,0	0,03	0,0	L	L
Zd21	0	0,0	0,7	-0,7	L	L
pZg21	1	0,2	7,7	-7,5	L	M
pZn21	0	0,0	0,8	-0,8	L	L
kWz	0	0,0	2,2	-2,2	L	L
vWz	0	0,0	1,2	-1,2	L	L
hVc	0	0,0	2,1	-2,1	L	L
pVc	0	0,0	0,7	-0,7	L	L
zVc	0	0,0	1,8	-1,8	L	L
zVz	0	0,0	0,5	-0,5	L	L
Rv01C	0	0,0	0,7	-0,7	L	L
Rn45A	2	0,4	0,5	-0,1	L	L
Rn47C	1	0,2	0,6	-0,4	L	L
Rn52A	0	0,0	1,6	-1,6	L	M
Rn62C	0	0,0	0,6	-0,6	L	L
Rd90A	0	0,0	3,2	-3,2	L	M
Rd90C	0	0,0	0,6	-0,5	L	H
Rn95A	1	0,2	0,7	-0,4	L	M
bRn46C	0	0,0	2,3	-2,3	L	L
W	0	0,0	3,8	-3,8	-	-
X	4	0,8	0,3	0,5	-	-

In het geval van bijvoorbeeld de veldpodzolgronden, gevormd in leemarm en zwak lemig, fijn zand (*Hn21*) is zowel het inductieve model (lage verwachting) als het deductieve model (middelhoge verwachting) gebruikt. Het blijkt dat de veldpodzolen waaraan het inductieve model voor alle perioden een overduidelijke lage verwachting toekent, lager in het landschap gelegen zijn. Hier was al zeer vroeg (vanaf het neolithicum) sprake van veenvorming, waarmee deze gronden niet geschikt waren voor landbouw. Op de hoger gelegen veldpodzolen heeft ofwel nooit veenvorming plaatsgevonden (de podzolen op de gordeldekzandwelingen) of pas later (de dekzandkopjes). Deze gebieden waren mogelijk wel degelijk geschikt voor de (vroeg) landbouwers en hebben derhalve een middelhoge verwachting toegekend gekregen. Eenzelfde redenatie geldt eveneens voor de Laarpodzolgronden (*cHn21*) en de bekeerdgronden (*pZg21*).

Tabel 6.6 Verwachting voor de landbouwsamenlevingen per bodemtype. Per periode is alleen de inductieve waarde weergegeven.

bodemtype	neolithicum	bronstijd	ijertijd	Romeinse tijd	vroege middeleeuwen	late middeleeuwen	nieuwe tijd	Verwachting inductief	Verwachting deductief	Toegekende verwachting
bEZ21	L	L	L	M	L	H	H	H	H	H
gbEZ30	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
zEZ21	L	L	L	L	L	L	L	L	H	H
EZg21	L	L	L	L	M	M	M	M	M	M
cHn21	L	L	L	L	L	L	L	L	M	L/M
gY30	H	H	H	H	L	L	L	H	M	H
gcY30	M	M	H	M	M	M	L	H	M	H
Hn21	L	L	L	L	L	L	L	L	M	L/M
Hn30	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
Zd21	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
pZg21	L	L	L	L	L	L	L	L	M	L/M
pZn21	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
kWz	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
vWz	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
hVc	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
pVc	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
zVc	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
zVz	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
Rv01C	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
Rn45A	L	L	L	L	M	M	M	M	L	L
Rn47C	L	L	L	L	L	L	M	L	L	L
Rn52A	L	L	L	L	L	L	L	L	M	L
Rn62C	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
Rd90A	L	L	L	L	L	L	M	L	H	H
Rd90C	L	L	L	L	L	L	L	L	H	H
Rn95A	L	L	L	L	M	M	M	M	M	M
bRn46Cz	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
W	L	L	L	L	L	L	L	nvt	nvt	
X	M	M	M	M	M	H	H	nvt	nvt	

6.4.6 De verwachtingskaart voor de boeren- en Staatse samenleving

De verwachtingskaart voor de boeren- en Staatse samenleving (bijlage 9) is het resultaat van het in de paragraaf 6.4.5 beschreven model. Het resultaat is een vlakdekkend beeld van de verwachte archeologische waarden binnen de gemeente Rhenen voor de periode neolithicum tot en met het heden, onderverdeeld in verschillende verwachtingszones. Voor de Staatssamenleving geldt echter dat hier op basis van de analyse van historisch kaartmateriaal, met name de kadastrale kaart van circa 1832, een groot aantal historische elementen is geïdentificeerd. Het betreft locaties van bijvoorbeeld kerken, kapellen, (ros)molens, erven, etc. Een groot deel van deze elementen dateert uit de nieuwe tijd. Een flink aantal van deze historische elementen is van dien aard dat ter plaatse ook oudere archeologische resten in de bodem kunnen worden verwacht. Het gaat hierbij om alle binnen de historische kernen aanwezige elementen, maar ook om begraafplaatsen, kerken, kapellen, molens, en (eventuele middeleeuwse) boerenerven buiten de historische kernen. De te verwachten archeologische sporen rond deze historische elementen betreffen met name funderingen van de bebouwing maar ook graven (ter plaatse van de kerken). Vandaar dat rond deze historische elementen een buffer is geplaatst waaraan een archeologische verwachting is toegekend. Rond de

historische elementen als kastelen, kerken, kapellen, steenfabrieken en (boeren)erven is een cirkel getrokken met een straal van 50 meter, aangezien binnen een dergelijk gebied (middeleeuwse) bewoning dan wel een kerkhof aanwezig kan zijn geweest.²⁹⁸ Rond de historische elementen als molens, rosmolens en watermolens is een cirkel getrokken met een straal van 25 meter, aangezien binnen een dergelijk gebied sporen van (middeleeuwse) voorgangers aanwezig kunnen zijn.

Op de kaart zijn tevens bekende, nog bestaande vindplaatsen aangegeven. Ten slotte zijn ook gebieden weergegeven waarvan bekend is dat hier geen archeologie meer aanwezig kan zijn als gevolg van verstoringen in het verleden.

Het gebruikte model heeft erin geresulteerd dat 73,4 % van het totale oppervlak van de gemeente Rhenen een middelhoge tot hoge verwachting voor nederzettingen van de vroege landbouwers toegedeeld heeft gekregen. Dit is een iets hoger percentage vergeleken met de verwachtingskaart voor jagers en verzamelaars (65,3 %). De oorzaak voor het relatief hoge percentage ligt in het feit dat binnen het gebied een relatief groot areaal aan enkeerdgronden aanwezig is. Dit bodemtype, dat binnen de gemeente Rhenen circa 1/5 deel van het bodemareaal omvat, is archeologisch gezien zeer relevant. Binnen de gemeente Rhenen komt echter ook een zeer groot areaal aan holtpodzolgronden voor (37,6 %). Ook dit bodemtype is volgens de modellen archeologisch gezien zeer relevant.

Maar liefst 92,6 % van de relevante tot nu toe bekende waarnemingen uit de periode vanaf het neolithicum bevindt zich in de zones waaraan een middelhoge tot hoge verwachting voor nederzettingen van de vroege landbouwers toegekend is. Slechts 7,4 % van de relevante bekende waarnemingen uit de periode neolithicum-nieuwe tijd ligt derhalve niet binnen de zone waaraan op basis van de modellen een middelhoge tot hoge verwachting is toegekend. Dat is relatief weinig, zeker wanneer in ogenschouw wordt genomen dat een groot deel van deze 7,4 % in de historische binnenstad van Rhenen gelegen is.²⁹⁹ Dit houdt in dat de gebruikte modellen goed bruikbaar zijn.

De gebieden waar een hoge dichtheid aan vindplaatsen wordt verwacht, zijn op de verwachtingskaart in bijlage 9 middels een oranje kleur weergegeven. De gebieden waar deze verwachte hoge dichtheid wordt gerelateerd aan bekende historische elementen, zijn op de verwachtingskaart middels een donkerroze kleur weergegeven. De gebieden waar een middelhoge dichtheid aan vindplaatsen verwacht wordt, zijn op de verwachtingskaart in bijlage 9 middels een licht oranje kleur weergegeven. De gebieden waar deze verwachte hoge dichtheid wordt gerelateerd aan natte contextresten, zijn op de verwachtingskaart middels een groene kleur weergegeven.

In totaal zijn op de verwachtingskaart voor de boeren- en Staatse samenleving dertien zones te onderscheiden die samen een vlakdekkend kaartbeeld vormen:

- Zones met een zeer hoge archeologische waarde (Rijksmonumenten);
- Zones met een archeologische waarde (AMK-terreinen);
- Zones met een hoge archeologische verwachting;
- Zones met een hoge archeologische verwachting (historische dorpskernen);
- Zones met een hoge archeologische verwachting (historisch element);
- Zones met een middelhoge archeologische verwachting;
- Zones met een archeologische verwachting (natte context);
- Zones zonder verwachting aan het oppervlak, maar met verwachting op grotere diepte (stuifduinen);
- Zones met een archeologische verwachting en een verwachting op een goede conservering (afgedekt met plaggendek);
- Zones met nog zichtbare Celtic fields;
- Zones met een lage archeologische verwachting;
- Zones zonder archeologische verwachting (verstoord);
- Zones waar de bodem mogelijk is verstoord.

Bij zones met een zeer hoge archeologische verwachting gaat het om terreinen, waarvan de archeologische waarde reeds is vastgesteld en waarvan het Rijk heeft besloten dat de waarde dermate hoog is, dat de terreinen zijn aangewezen als beschermde rijksmonumenten. De gemeente Rhenen heeft zeven archeologische rijksmonumenten (rijksmonumentnr. 45944, 45945, 45947 t/m 45950 en 532461). Het betreft twee terreinen waarvan vast staat dat er sporen van begraving uit de periode neolithicum - bronstijd aanwezig zijn (grafheuvel). Daarnaast is sprake van een terrein waarbinnen zich Celtic fields bevinden uit de ijzertijd. Ook de Koningstafel op de Grebbeberg betreft een archeologisch

²⁹⁸ Hierbij is wel rekening gehouden met de ligging van de erven t.o.v. historische wegen.

²⁹⁹ Van de binnenstad is niet bekend wat de oorspronkelijke bodem is.

Rijksmonument. Het gaat hierbij om een ringwalburg uit de vroege middeleeuwen. Ook het terrein met overblijfselen van de aan Cunera gewijde kapel betreft een Rijksmonument (vroege middeleeuwen/nieuwe tijd). Tot slot betreft het nog twee terreinen met overblijfselen van kastelen.

De *terreinen met een hoge archeologische waarde* betreffen eveneens terreinen waarvan de archeologische waarde reeds is vastgesteld maar die niet van dien aard zijn dat ze als rijksmonument bestempeld zijn. Het betreft zogenaamde AMK-terreinen. De RCE houdt de AMK sinds 2014 niet meer bij. Het huidige AMK-bestand betreft derhalve een statisch bestand. Binnen de gemeente Rhenen zijn 47 AMK-terreinen aanwezig. Hiervan hebben 14 een zeer hoge archeologische waarde, 22 een hoge archeologische waarde en 11 een archeologische waarde.

Bij *zones met een hoge archeologische verwachting* gaat het om terreinen, waar op basis van de gebruikte modellen een grote kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten behorend tot de boeren- en Staatse samenlevingen. Het gaat hierbij voornamelijk om resten van bewoning, verdediging, begraving, economie en infrastructuur. Ook de bufferzones rondom bekende (relevante) vindplaatsen vallen onder deze verwachting. De bufferzone betreft een cirkel met een straal van 25 meter. Op deze wijze wordt een gebied gecreëerd met een oppervlak van circa 2000 m². Een dergelijke zone wordt voldoende geacht om de complete vindplaats te omvatten.

Bij *zones met een archeologische verwachting (historische dorpskernen)* gaat het om de historische dorpskernen gebaseerd op de eerste Kadastrale kaarten. Binnen deze gebieden kunnen resten van (middeleeuwse) dorpsbewoning worden verwacht.

Bij *zones met een archeologische verwachting (historische elementen)* gaat het om terreinen, waarvan op basis van historische elementen in de nabije omgeving (vrijwel) vaststaat dat zich archeologische resten in de ondergrond bevinden.

Bij *zones met een middelhoge archeologische verwachting* betreft het gebieden met een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische resten van de boeren- en Staatse samenlevingen. Dit soort terreinen zijn op basis van het model minder gunstig gelegen voor bewoning dan de terreinen met een hoge verwachting, maar gunstiger dan de terreinen met een lage verwachting. Ook in deze gevallen gaat het hierbij voornamelijk om resten van bewoning, verdediging, begraving, economie en infrastructuur.

Bij *zones met een archeologische verwachting (natte context)* betreft het de oude restgeulen en de vennen. Hier wordt de kans op het aantreffen van bijzondere, water gerelateerde datasets groot geacht. Hierbij moet gedacht worden aan knuppelpaden, restanten van voorden, rituele deposities en losse vondsten gerelateerd aan de jacht, visvangst en houtkap. De rivier werd vaak ook gebruikt om afval te lozen. Afvaldumps kunnen derhalve worden aangetroffen in dergelijke gebieden. Overigens geldt dit voornamelijk voor de periode neolithicum-vroege middeleeuwen en in veel mindere mate voor de late middeleeuwen en de nieuwe tijd.

Bij *zones zonder verwachting aan het oppervlak, maar met verwachting op grotere diepte (stuifduinen)* gaat het om terreinen, waar op basis van het gebruikte model een kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten van (vroege) landbouwsamenlevingen, maar die in de loop van de middeleeuwen bedekt zijn geraakt met een in dikte sterk variërend pakket stuifzand. Aan het oppervlak van deze terreinen zullen geen vindplaatsen aanwezig zijn. Op grotere diepte, op de overgang van het stuifzand naar het oorspronkelijke maaiveld,³⁰⁰ kunnen hier wel degelijk vindplaatsen van (vroege) landbouwers aanwezig zijn. Indien dat het geval is, zullen deze vanwege het afdekkende stuifzand veelal goed geconserveerd zijn. Resten uit de middeleeuwen en de nieuwe tijd worden hier in het geheel niet verwacht.

Bij *zones met een archeologische verwachting en een verwachting op een goede conservering (afgedekt met plaggendek)* gaat het om terreinen met een middelhoge tot hoge archeologische verwachting, maar waar het oorspronkelijke maaiveld in de loop van de middeleeuwen is afgedekt met een (in dikte variërend) plaggendek. Ook in deze gevallen geldt dat direct aan het oppervlak geen vindplaatsen aanwezig zullen zijn. Op grotere diepte, aan de basis van het esdek of in de top van de onderliggende bodem, kunnen hier wel degelijk vindplaatsen aanwezig zijn. Indien dat het geval is, zullen deze vanwege het afdekkende plaggendek veelal goed geconserveerd zijn omdat ze niet als gevolg van agrarische activiteiten zijn verstoord.

Ter plaatse van *zones met een lage archeologische verwachting* heerst conform de modellen slechts een kleine kans op het aantreffen van archeologische resten. Dergelijke terreinen waren bijvoorbeeld te nat, te droog of te arm om geschikt

³⁰⁰ De diepte waarop de overgang tussen het stuifzand en het oorspronkelijke maaiveld zich bevindt, kan variëren van enkele decimeters tot enkele meters.

te zijn voor menselijk gebruik. De aanwezigheid van vindplaatsen kan niet geheel worden uitgesloten, maar de kans dat zich hier archeologische resten in de bodem bevinden, wordt zeer gering geacht.

Ter plaatse van *zones zonder archeologische verwachting (verstoord)*. Dit zijn gebieden waarvan aannemelijk is dat er geen archeologische resten zijn te verwachten. Dit kan zijn omdat bekend is dat de bodem is verstoord als gevolg van bijvoorbeeld ontgrondingen.

Tot slot zijn nog zones aangeduid waar de bodem mogelijk tot in het archeologisch niveau is verstoord. Hier heeft verstoring plaatsgevonden, maar het is niet duidelijk tot welke diepte.

6.5 De gaafheid van vindplaatsen

Er zijn verschillende factoren die van invloed zijn op de conditie waarin een eventuele vindplaats zich bevindt. Het betreft de aard van de archeologische resten, de verwerking van archeologische resten en de aanwezigheid van bebouwing.

De aard van archeologische resten

Bij archeologische vindplaatsen kan onderscheid gemaakt worden tussen vindplaatsen waar tevens grondsporen zijn aangetroffen en vindplaatsen waarbij alleen vondsten (mobilia) zijn aangetroffen. De laatste groep betreft voornamelijk vuursteen-vindplaatsen van rondtrekkende jagers/verzamelaars uit de steentijden. Vindplaatsen uit deze groep zijn gevoelig voor verstoringen, aangezien de archeologische indicatoren vrij makkelijk kunnen worden verplaatst door ploegwerkzaamheden. Wanneer dat gebeurt, verdwijnt informatie over de interne structuur van de vindplaats en is de informatieve waarde van de vindplaats afgenomen. In gebieden met een intacte enkeerdgrond of onder de met stuifzand afgedekte gebieden is kans op dergelijke waardevermindering het minst aanwezig.

In het geval van een vindplaats waar tevens grondsporen zijn aangetroffen, betreft het voornamelijk resten van de meer plaatsgebonden (landbouwende) culturen vanaf het neolithicum. Dergelijke vindplaatsen zijn minder gevoelig voor verstoringen, aangezien naast mobilia ook nog grondsporen aanwezig zijn. Hierbij is de diepte van de grondsporen uiteraard wel van belang. De grondsporen van de vroege landbouwers (neolithicum – bronstijd) zijn over het algemeen minder diep en daarmee gevoeliger voor verstoring dan grondsporen uit latere tijden, aangezien de funderingen en (afval)kuilen in die perioden veelal dieper werden ingegraven.

Verwerking

Sommige archeologische vindplaatsen zijn gevoeliger voor erosie dan andere. Dit hangt niet alleen samen met de aard van de archeologische resten en de diepte van de grondsporen, maar ook met de verweringsgevoeligheid van het materiaal waaruit de vondsten bestaan. Van organisch materiaal blijft op de stuwwal en de hogere droge dekzandgebieden zelden iets over. Steenbouw is veel beter bestand tegen erosie dan bijvoorbeeld leembouw of een verspreiding van vuurstenen artefacten. Vuurstenen artefacten zijn op hun beurt echter weer beter bestand tegen verwerking dan zacht gebakken aardewerk en andere sterk vergankelijke materialen. Zure regen, landbouwactiviteiten en vorst kunnen dergelijk materiaal aantasten en zelfs volledig opruimen wanneer dergelijk materiaal niet beschermd wordt tegen verwerking door een afdekkende bodemlaag. Voor de steentijdvindplaatsen vormt dit in mindere mate een belemmering dan voor vindplaatsen uit de bronstijd en de ijzertijd. Er werd immers veel gebruik gemaakt van vuursteen. Het gebruik van vuursteen nam in de metaaltijden echter sterk af. Het kan derhalve voorkomen dat mobilia behorende tot vindplaatsen uit de metaaltijden geheel zijn verdwenen, waardoor een dergelijke vindplaats zo goed als onvindbaar is geworden (grondsporen worden bij oppervlaktekarteringen en/of booronderzoeken niet of nauwelijks aangetroffen). Ook van metaal gemaakte artefacten zijn gevoelig voor verwerking. Zo is het gebruik van drijfmest (gier) vanwege de hoge zuurgraad zeer schadelijk voor metalen voorwerpen.

Bebouwing

Ook de huidige bebouwing binnen de gemeente Rhenen is van invloed op de gaafheid van eventuele archeologische vindplaatsen. Bebouwing kan namelijk zowel verstorend als beschermend werken. Bij moderne bouwwerkzaamheden³⁰¹ is het gebruikelijk om het gehele oppervlak van de nieuwbouw te funderen. Hierbij wordt veelal de top laag van de bodem afgegraven. Indien op een dergelijke nieuwbouwlocatie geen moderne ophooglaag is aangebracht, dan is het goed mogelijk dat indien ter plaatse een archeologische vindplaats aanwezig is geweest, deze als gevolg van de werkzaamheden is verstoord. Zeker indien ook kelders zijn aangelegd.

Bebouwing kan echter ook een beschermende werking hebben. Zo werden bij 'nieuwbouw' daterend uit de periode voor 1950 veelal alleen de muren gefundeerd. Verstoring van eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen onder

³⁰¹ Met moderne nieuwbouw wordt de periode vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw bedoeld.

dergelijke bebouwing is minimaal (tenzij ook hier sprake is van de aanleg van kelders). Het is derhalve niet zo dat gebieden waar bebouwing aanwezig is per definitie een lage trefkans op archeologie hebben. Binnen de historische kernen kunnen in potentie juist veel vindplaatsen aanwezig zijn, grotendeels onder bestaande bebouwing.

6.6 Beperkingen

Hoewel de gegevens die gebruikt zijn voor het vervaardigen van de verschillende lagen met de grootste nauwkeurigheid zijn verzameld en verwerkt, kunnen deze natuurlijk nooit volledig zijn en zijn daarom zo nauwkeurig als de bronnen waar ze uit komen. Daarom is het van belang te weten welke betekenis er aan de op de kaart weergegeven gegevens moet worden gehecht. In deze paragraaf zal daar kort op worden ingegaan.

Bij de gebruikte modellen kan een kanttekening worden geplaatst. Veel van de vondsten binnen de gemeente zijn door hobby-archeologen aangetroffen. Zij beperken zich voornamelijk tot oppervlaktekarteringen en zijn derhalve gebonden aan geploegd akkerland. Beboste gebieden en gebieden bestaande uit weide en heide en bebouwde gebieden zijn derhalve veel minder goed onderzocht. De gemeente Rhenen heeft een behoorlijk areaal aan bos en weide, gelegen op verschillende soorten archeolandschappelijke eenheden. Ook is het aandeel relatief recent bebouwd gebied binnen de gemeente Rhenen relatief groot (met name rond Rhenen). Dit betekent dat het aantal vindplaatsen in bos- en weidegebieden en binnen de bebouwde kom ondervertegenwoordigd zal zijn. Daarbij komt dat voor de gebruikte modellen gebruik is gemaakt van locatiekeuzefactoren die voornamelijk gebaseerd zijn op economische motieven. Archeologische resten die niet of nauwelijks gebonden zijn aan bepaalde landschappelijke eenheden vallen minder goed binnen dit model. Hierbij moet gedacht worden aan wegen, greppels en (in mindere mate) grafvelden. Een andere beperking voor het landschappelijke model betreft het feit dat ondanks de heersende theorie dat het landschap vanaf het laat-paleolithicum weinig veranderingen heeft ondergaan, er in de loop der tijd wel degelijk veranderingen zijn opgetreden in de vorm van erosie en bodemvorming. Het huidige landschap wijkt derhalve wel degelijk enigszins af van het landschap in de steentijden, wat het beeld over locatiekeuzen vertroebelt. Dit geldt voornamelijk voor de smalle strook aan de zuidzijde van de gemeente, waar als gevolg van duizenden jaren rivieractiviteit veel erosie heeft plaatsgevonden.

De kartografische basis voor de archeologische verwachtingskaarten wordt gevormd door de archeolandschappelijke eenhedenkaart (Jagers en Verzamelaars) en de bodemkaart. De archeolandschappelijke eenhedenkaart is speciaal voor dit project gemaakt, waarbij gewerkt is met een schaal van 1:10.000. Deze kaart geeft voldoende detail om tot een goed beeld te kunnen komen. Dit geldt in mindere mate voor de bodemkaart. Deze is samengesteld uit een tweetal kaarten. Een klein deel is gebaseerd op een bodemkaart met een schaal van 1:10.000. Deze kaart geeft een redelijk tot goed beeld van de bodem. Het grootste deel van de bodemkaart is echter gebaseerd op de landelijk bodemkaart.³⁰² Deze heeft een schaal van 1:50.000 wat tot een hogere mate van schematisatie heeft geleid dan het geval is bij de gebruikte gedetailleerdere kaart. Als gevolg hiervan vertoont de kaart onzuiverheden. De bodemkundige eigenschappen van relatief kleine gebieden zullen niet zijn weergegeven. Ondanks dat het deel van de bodemkaart bestaande uit de 1:50.000 kaarten met behulp van de gedetailleerde archeolandschappelijke eenhedenkaart en de eerste kadastrale kaarten is verfijnd, zal dit zijn weerslag hebben op de verwachtingskaart voor de boeren- en Staatssamenlevingen.

Hoewel aan een terrein een bepaalde verwachting kan zijn toegekend, betekent het geenszins dat de bodem ter plaatse intact is. Ontgravingen, afgravingen, ruilverkaveling en de aanleg van funderingen voor gebouwen, kabels en leidingen hebben veelal geleid tot (lokale) bodemverstoringen. Dit is vaak gebleken bij de verschillende archeologische vooronderzoeken die hebben plaatsgevonden binnen de bebouwde kom. Het lokale karakter van dergelijke bodemverstoringen maakt het echter onmogelijk al deze bodemverstoringen op de kaart aan te geven. Bij een archeologisch vooronderzoek dient te worden bepaald in hoeverre de bodemopbouw nog intact is of niet.

Tevens dient te worden opgemerkt dat de verwachting de kans weergeeft op het aantreffen van archeologische waarden. Een grotere dichtheid aan archeologische vindplaatsen brengt een hogere trefkans met zich mee dan een lage dichtheid. Dit betekent dat het bij archeologisch onderzoek in een zone met een middelhoge tot hoge archeologische verwachting kan voorkomen dat geen archeologische resten worden aangetroffen, terwijl in een zone met een lage archeologische verwachting de aanwezigheid van archeologische resten niet volledig is uit te sluiten. De kans op het aantreffen van resten in een zone met een lage archeologische verwachting is echter beduidend lager dan in een zone met een archeologische verwachting.

³⁰² Stiboka 1966.

7.1 Inleiding

Het doel van de archeologische monumentenzorg (AMz) is om de in de bodem aanwezige archeologische vindplaatsen ter plaatse (in situ) te behouden als kennisbron voor toekomstige generaties. Door de archeologische monumentenzorg te koppelen aan de ruimtelijke ordening wordt een instrument gecreëerd waarmee kan worden vastgesteld welke gebieden op een voor het culturele erfgoed zo veilig mogelijke manier kunnen worden ontwikkeld. In gebieden waar archeologische vindplaatsen worden verwacht, zal uit inventariserend onderzoek moeten blijken of zich ter plaatse ook daadwerkelijk behoudenswaardige vindplaatsen bevinden. Is dat niet het geval, dan kan men beginnen met de geplande bouwwerkzaamheden, zonder dat rekening hoeft te worden gehouden met archeologisch erfgoed. Blijkt uit het inventariserend onderzoek dat zich ter plaatse van het plangebied wel een (behoudenswaardige) archeologische vindplaats bevindt, dan zou deze conform de wetgeving behouden moeten worden voor toekomstige generaties. Gezien de grote druk op de bodem is dit vaak niet haalbaar. Vandaar dat dergelijke vindplaatsen zorgvuldig worden onderzocht om op die manier informatie te vergaren over het verleden. Het is hierbij essentieel dat deze informatie zorgvuldig in rapportages en databases wordt vastgelegd voor (eventueel) toekomstig onderzoek en toekomstige generaties en dat het verhaal van de locatie voor een groot publiek toegankelijk wordt gemaakt. Naast het behouden van de archeologische vindplaatsen in de bodem als kennisbron is ook het behoud en het bewustmaken van de aanwezigheid van de nog bestaande cultuurhistorische elementen in het landschap een belangrijk onderdeel van de AMz. De archeologische beleidskaart kan hier een grote bijdrage aan leveren.

In hoofdstuk 6 is uiteengezet hoe de archeolandschappelijke eenheden- en bodemkaart, alsook de twee archeologische verwachtingskaarten tot stand zijn gekomen en welke argumentatie is gebruikt om te kunnen komen tot de benoeming van de verschillende verwachtingen. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het gemeentelijk beleid. Daarbij zal de uit de verwachtingskaart gedestilleerde beleidskaart worden besproken en hoe met terreinen van een bepaalde archeologische verwachting omgegaan dient te worden in het ruimtelijk beleid. Dit beleid is van evident belang om het doel van de verwachtingskaarten, namelijk om te komen tot een juiste en zorgvuldige omgang met (mogelijke) archeologische waarden in de bodem, te kunnen bereiken. Ook wordt ingegaan op de verschillende archeologische onderzoeksmethoden die gevolgd moeten worden indien behoud niet mogelijk is.

7.2 Archeologiebeleid in de gemeente Rhenen

In hoofdstuk 1 is ingegaan op de wettelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van het archeologische erfgoed van het Rijk, de provincie en de gemeente. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid dat de gemeente Rhenen in het nieuwe omgevingsbeleid zal gaan voeren met betrekking tot archeologisch erfgoed.

7.2.1 Werkwijze tot op heden

De gemeente Rhenen werkt sinds 2010 conform de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) die per 1 september 2007 in werking is getreden. De werkwijze is in het rapport *Archeologische beleidskaart gemeente Rhenen* in 2011 vastgelegd.³⁰³ In dit rapport wordt verwezen naar de *Archeologische Beleidskaart Gemeente Rhenen*. Deze beleidskaart is destijds opgesteld door Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie.³⁰⁴ In het betreffende rapport wordt gesteld dat de betreffende kaart regelmatig geactualiseerd dient te worden.³⁰⁵ Tevens zijn in het rapport standaard regels ter bescherming van archeologische waarden en verwachtingen opgenomen.³⁰⁶ De gemeente Rhenen past deze regels sinds 2010 in haar bestemmingsplannen toe. Deze standaardregels zijn op de beleidskaart uit 2010 gebaseerd. Op deze kaart is onderscheid gemaakt in acht categorieën. Ter plaatse van gebieden behorende tot categorie 1, bestaande uit *wettelijk beschermde archeologische monumenten*, is archeologisch onderzoek vereist bij alle bodemingrepen, ongeacht diepte of plangebiedgrootte. In principe geldt hier een bouwverbod, tenzij ontheffing wordt

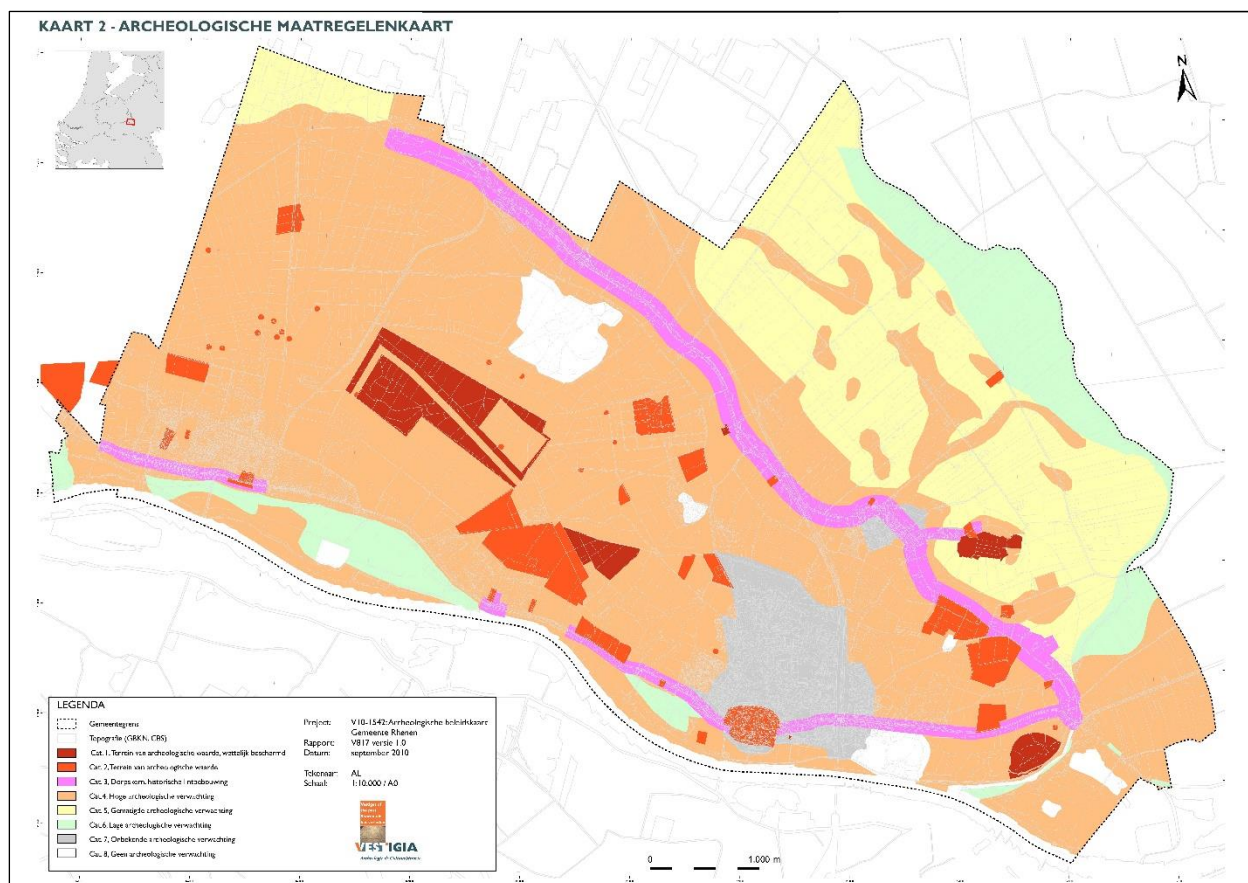
³⁰³ Brugman et. al. 2011.

³⁰⁴ Brugman et. al. 2010.

³⁰⁵ Brugman et. al. 2011.

³⁰⁶ Brugman et. al. 2011.

verleend door de minister van OCW, via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Ter plaatse van gebieden behorende tot categorie 2, bestaande uit *gebieden van (hoge) archeologische waarde*, is archeologisch onderzoek vereist bij bodemingrepen die dieper reiken dan 30 cm-mv, ongeacht de plangebiedgrootte. De gebieden met een *hoge archeologische verwachting, historische kernen en lintbebouwing* worden gerekend tot categorie 3. Hiervoor geldt dat archeologisch onderzoek vereist is bij bodemingrepen die dieper reiken dan 30 cm-mv in plangebieden die groter zijn dan 100 m². De gebieden met een *hoge archeologische verwachting* worden gerekend tot categorie 4. Hiervoor geldt

Figuur 7.1 De huidige archeologische beleidskaart van de gemeente Rhenen zoals opgesteld in 2010.

eveneens dat archeologisch onderzoek vereist is bij bodemingrepen die dieper reiken dan 30 cm-mv in plangebieden die groter zijn dan 100 m². Een deel ten noordoosten van de stuwwal behoort op de bestaande beleidskaart tot terreinen met een *middelhoge archeologische verwachting*. Deze gebieden worden gerekend tot categorie 5, waarbij archeologisch onderzoek vereist is bij bodemingrepen die dieper reiken dan 30 cm-mv in plangebieden die groter zijn dan 1000 m². Een relatief klein deel van de gemeente behoort op de bestaande beleidskaart tot terreinen met een *lage archeologische verwachting*. Deze gebieden worden gerekend tot categorie 6, waarbij archeologisch onderzoek vereist is bij bodemingrepen die dieper reiken dan 30 cm-mv in plangebieden die groter zijn dan 10.000 m². Grote delen van de bebouwde kom van Rhenen en Achterberg behoren op de bestaande beleidskaart tot categorie 7. Het betreft een gebied waarvan de verwachting destijds niet is vastgesteld, maar waarvan de verwachting is dat het (deels) is opgehoogd of verstoord. In deze gebieden is archeologisch onderzoek vereist bij bodemingrepen die dieper reiken dan 30 cm-mv in plangebieden die groter zijn dan 500 m². De gebieden *zonder archeologische verwachting* worden gerekend tot categorie 8. Voor deze gebieden gelden geen restricties, aangezien het bodemarchief hier geheel is verstoord.

7.2.2 Voormalig instrumentarium

Bij het opstellen van bestemmingsplannen en bij de toetsing van voorgenomen bodemverstoringen is tot 2010 gebruik gemaakt van de Archeologische Monumentenkaart (AMK, bekende archeologische waarden) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW, de zogenaamde archeologische verwachtingszones). De laatste kaart had vanwege de kleine schaal (1:50.000) een beperkte gebruikswaarde. Vandaar dat de gemeente Rhenen in 2010 opdracht heeft gegeven om een eigen Archeologische Beleidskaart op te laten stellen. Dit kaartmateriaal is echter alweer sterk

verouderd. Vandaar dat de gemeente Rhenen BAAC in 2023 opdracht heeft gegeven om de bestaande kaarten te actualiseren en, vooruitlopend op de nieuwe wetgeving, waar nodig aan te passen.

7.2.3 Bevoegd gezag, nieuw instrumentarium

Gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor het archeologisch erfgoed binnen hun grenzen. Om deze bevoegdheid te realiseren is middels onderhavig rapport en bijbehorend kaartmateriaal een goed onderbouwde archeologische beleidskaart voor de gemeente Rhenen ontwikkeld. In deze archeologische beleidskaart zijn de bekende en te verwachten archeologische waarden binnen de gemeente gecombineerd. Belangrijke meerwaarde van de archeologische beleidskaart (inclusief rapportage) is dat de onderbouwing van dermate kwaliteit is, dat de kaart voldoet aan de eisen zoals in de Omgevingswet worden gesteld.

Tijdens de behandeling van de Omgevingswet in de Tweede Kamer in 2015 heeft CDA-kamerlid Ronnes een amendement ingediend dat betrekking had op de archeologische monumentenzorg. In de politiek heerste de gedachte dat veel bestaande archeologische beleidskaarten niet goed genoeg onderbouwd zouden zijn. Men kwam tot de conclusie dat initiatiefnemers nodeloos verplicht zouden worden tot het laten uitvoeren van archeologisch onderzoek. Dit heeft voornamelijk betrekking op gebieden waaraan een archeologische verwachting is toegekend, niet op gebieden met een al bekende archeologische waarde. Verreweg het grootste deel van het grondgebied van gemeenten bestaat echter uit gebieden met een archeologische verwachting (zo ook binnen de gemeente Rhenen). Als gevolg van het amendement van Ronnes dienen vanaf de implementatie van de Omgevingswet in de omgevingsplannen zowel de archeologische waarden als de *aantoonbaar* te verwachten waarden te worden weergegeven. Daarmee wordt bedoeld dat de verwachting moet zijn gebaseerd op expliciete en specifiek lokale archeologische en bodemkundige informatie. Bij het vervaardigen van de geactualiseerde beleidskaart is van dermate specifieke bronnen gebruik gemaakt, dat gesproken mag worden van een *aantoonbare* verwachting. Zo is de database betreffende de bekende vondsten in Archis geverifieerd (onder andere op de juiste coördinaten). Deze database is gebruikt voor het vervaardigen van statistische modellen, waarop de toegekende verwachting (deels) is gebaseerd. Gezien de grote hoeveelheid vindplaatsen mogen deze statistische modellen als zeer betrouwbaar worden beschouwd (zie paragraaf 6.4). Er zou beargumenteerd kunnen worden dat de basis voor de landschappelijke eenhedenkaart, namelijk de geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000³⁰⁷ te grootschalig is om een gedetailleerde landschappelijke eenhedenkaart te kunnen maken. Om dat probleem te ondervangen is de archeolandschappelijke eenhedenkaart verrijkt met behulp van gedetailleerde bodemkaarten, landschappelijke reconstructies uit bestaande archeologische rapporten en met het Actueel Hoogtebestand Nederland (zie hoofdstuk 6). De archeolandschappelijke eenhedenkaart is derhalve op perceelsniveau gedetailleerd, op basis van de beschikbare bronnen en het beschikbare budget. Al met al mag worden geconcludeerd dat de onderhavige beleidskaart voldoet aan de eis dat de onderliggende archeologische verwachting een beredeneerde en daarmee een onderbouwde '*aantoonbare*' verwachting betreft.³⁰⁸

7.2.4 Verplichtingen en keuzemogelijkheden

Naast wettelijke verplichtingen is er ook beleidsruimte voor de gemeente. Onder de gemeentelijke verplichtingen vallen onder andere:

- het college (burgemeester en wethouders) draagt zorg voor de archeologisch monumenten binnen de gemeentegrenzen.
- de raad (vierjaarlijks gekozen volksvertegenwoordigers) houdt rekening met archeologie bij het vaststellen van omgevingsplannen en weegt het archeologisch/cultuurhistorisch belang af tegenover andere belangen.
- het college neemt op basis van een advies van de archeoloog/beleidsadviseur archeologie een besluit;
- het college zorgt voor voldoende deskundigheid;
- het college actualiseert regelmatig vastgesteld beleid;

De gemeente heeft echter ook keuzemogelijkheden:

- de raad kan door middel van een beleidskaart beargumenteerd afwijken van de onderzoeksvrijstelling van 100 m², die in de Erfgoedwet wordt genoemd;
- de raad kan extra beschermingsmaatregelen nemen;
- de raad kan een actieve houding aannemen ten aanzien van de ontsluiting van het erfgoed (zowel ten aanzien van publieksbereik als het ontsluiten van data);

³⁰⁷ Stiboka 1986.

³⁰⁸ Strikt genomen en semantisch gezien is bij een aantoonbare verwachting eigenlijk al sprake van een archeologische waarde, want 'aangetoond'. Het begrip wordt hier dus gezien als synoniem voor een beredeneerde, onderbouwde verwachting.

In de navolgende paragrafen zal nader worden ingegaan op enkele van bovenstaande punten.

Ruimtelijke ordening

Aan de hand van de beleidskaart kan nauwkeurig worden aangegeven welke aanwezige en te verwachten waarden voorkomen in het gebied van een op te stellen omgevingsplan. Dit is als verplichting opgenomen in de Omgevingswet die begin 2024 is geïmplementeerd. De archeologische waarden worden afgewogen tegen andere belangen. Het gemeentelijke archeologiebeleid zal in de regels van het omgevingsplan (tot 2024: bestemmingsplan) vertaald worden. Er worden in de regels archeologiebeschermende maatregelen voorgeschreven bij het verlenen van omgevingsvergunningen (bouwen, aanleggen, slopen, andere werken).

Onderzoeksvrijstellingenbeleid

De gemeente heeft van de wetgever ruimte gekregen om beargumenteerd af te wijken van de wettelijke onderzoeksvrijstelling van 100 m². De onderzoeksvrijstelling is in het leven geroepen om relatief kleine bodemverstoringen vrij te stellen van onderzoek. Relatief moet gezien worden in het licht van de waardestelling van de aanwezige waarden, dan wel de inschatting van de te verwachten waarden. Met het vrijstellingenbeleid kan bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak voor effectief archeologisch onderzoek worden verkregen.

Op de beleidskaart wordt onderscheid gemaakt in de categorieën aanwezige en te verwachten archeologische waarden. In paragraaf 7.4 zal per categorie de onderzoeksvrijstelling aangegeven worden. Bij het formuleren van de onderzoeksvrijstelling is de aard en de dichtheid van de aanwezige/te verwachten archeologische waarden leidend. Er is echter rekening gehouden met de huidige vrijstellingsgrenzen. Ook is gekeken naar wat gangbaar is in Nederland en hoe andere (buur)gemeenten hiermee omgaan.

Rol Bevoegd gezag

Om de regierol over het archeologisch erfgoed van de gemeente goed te kunnen vervullen, beschikken sommige gemeenten over eigen expertise in de vorm van een stadsarcheoloog en gemeentelijke archeologen. De gemeente Rhenen heeft geen eigen gemeentelijk archeoloog in dienst, maar maakt gebruik van de regioarcheologen van de Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU). De specialisten van deze dienst adviseren ten aanzien van goedkeuring van wettelijk verplichte programma's van eisen (PvE's) voor sleuvenonderzoek, begeleidingen en opgravingen, plannen van Aanpak (PvA's) voor booronderzoek, inhoudelijk overleg met aanvragers en bureaus, het beoordelen van conceptrapportages, de goedkeuring van definitieve rapportages van onderzoek en advisering aan het college.

Een rapportage van een inventariserend (veld)onderzoek wordt afgesloten met een aanbeveling of selectieadvies, zoals het vrijgeven van het terrein, het adviseren van nader onderzoek of het pleiten voor behoud in situ. Het bevoegd gezag dient het betreffende rapport op inhoud en beleid te beoordelen. Vervolgens dient het bevoegd gezag (het college van B&W) een besluit te nemen door wel of geen voorwaarden in de omgevingsvergunning op te nemen ten aanzien van archeologie.

Aanvullend op bovenstaande en op het beleid zoals weergegeven op de beleidskaart is het vereist dat het onderzoek betreffende het gemeentelijk erfgoed wordt uitgevoerd op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, meest actuele versie).³⁰⁹ Omdat de KNA alleen bindend is voor de archeologische beroepsgroep, dient de gemeente expliciet de KNA in haar beleid op te nemen om ook opdrachtgevers aan de KNA te verbinden, zodat zij deze ook op het naleven hiervan kan aanspreken. Hierdoor wordt een minimum kwaliteit van het archeologisch onderzoek in de gemeente gewaarborgd. Overigens kan de gemeente middels eigen (aanvullende) richtlijnen ook extra eisen stellen aan archeologisch onderzoek. De gemeente Rhenen heeft tot op heden geen aanvullende richtlijnen opgesteld.

Momenteel wordt het beleidsterrein bemand door een algemeen beleidsmedewerker met externe ondersteuning door een lid van de ODRU.³¹⁰ Echter, archeologie is een kennisvak. Lokale kennis van bodem, landschap en de bewoningsgeschiedenis is onontbeerlijk voor een juiste interpretatie van grondsporen en vondsten. Veel kennis wordt nu in de archeologische beleidskaart verwerkt, maar er komt jaarlijks ook kennis bij door onderzoek en er zullen nieuwe inzichten ontstaan. De kaart en het overige archeologiebeleid zal, om verschillende redenen, regelmatig moeten worden geactualiseerd.³¹¹ Bovendien is het van belang dat de cultuurhistorie, en dat geldt zeker voor de archeologie, van meet af aan in beeld is bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

³⁰⁹ Dit is een landelijk geldende minimumnorm, die beschrijft hoe archeologische onderzoeksprocessen er uit moeten zien en de rollen van de verschillende spelers in het veld (archeologische bedrijven, opdrachtgevers van onderzoek, bevoegd gezag en depothoudende partijen). De KNA wordt regelmatig geactualiseerd en is raadpleegbaar op www.SKB.nl.

³¹⁰ De specialisten de ODRU fungeren als direct adviesorgaan van het college en zijn daarmee extern gezeten interne deskundigen.

³¹¹ Dit rapport betreft de eerste actualisatie sinds de vervaardiging van de beleidskaart in 2010.

Extra beschermingsmaatregelen

Bij verordening kan de raad regels vaststellen die extra bescherming geven aan het archeologische erfgoed. Hierbij kan gedacht worden aan maatregelen om bij bouwplannen archeologievriendelijk te bouwen, bijvoorbeeld door anders te funderen, ontgravingen zoveel mogelijk te vermijden en door controle van grondwaterstanden in natte gebieden. Maar ook het opnemen in het omgevingsplan van een verbod om een metaaldetector te gebruiken op archeologierijke terreinen is een voorbeeld van een dergelijke extra beschermingsmaatregel.

Inzet hobby-archeologen en -historici

Daar waar het professionele onderzoek ophoudt (bijvoorbeeld in gebieden die zijn gedeselecteerd voor vervolgonderzoek), kan op advies van de gemeente een hobby-archeoloog worden ingezet. Hiertoe kan een protocol worden opgesteld. In dit protocol dient te worden beschreven voor welke situaties dit kan gelden, hoe het proces in werking treedt en onder welke voorwaarden de hobby-archeoloog zijn werk dient te verrichten.

Daar waar de gemeente opdrachtgever is van een archeologisch onderzoek, kan zij het uitvoerend bureau opdragen hobby-archeologen bij het onderzoek te betrekken. Zij werken dan onder verantwoordelijkheid van het uitvoerende bureau. De gemeente heeft momenteel geen protocol voor de inzet van hobby-archeologen en -historici.

Door hun gebiedskennis kunnen hobby-archeologen een belangrijke bijdrage leveren aan onderzoek en bij het uitdragen van archeologische kennis naar het publiek.

Publieksontsluiting

Onder publieksontsluiting wordt het geheel van maatregelen, die dienen om de bevolking en geïnteresseerden kennis te laten maken met het archeologisch erfgoed en de onderzoeken, verstaan. Hiermee kan draagvlak worden verkregen voor het archeologiebeleid en het archeologisch erfgoed van de gemeente Rhenen. Bij toekomstige mogelijkheden voor publieksontsluiting kan worden gedacht aan de volgende punten:

- *Archeologische onderzoeken via digitale kaart ontsluiten*
Op de archeologische informatiekaart staan de onderzoeksgebieden weergegeven. Met een link zou er archeologische informatie over de locatie aan gekoppeld kunnen worden. De bijbehorende rapporten kunnen op aanvraag beschikbaar gemaakt worden;
- *Gemeentelijk beleid uitdragen*
Het gemeentelijke erfgoedbeleid kan via de gemeentelijke website voor het publiek worden ontsloten;
- *Het verbeelden van erfgoed*
Bij de inrichting van nieuwe gebieden kan eventueel aangetroffen archeologisch erfgoed waar mogelijk bovengronds verbeeld worden of kan het aangegrepen worden om de inrichting van de locatie aan te passen of vorm te geven. Ook kunnen de verhalen van archeologische vindplaatsen middels folders, boeken, lezingen en open dagen worden verteld;
- *Provinciaal Depot Bodemvondsten (PDB)*
In het PDB (archeologisch depot provincie Utrecht) wordt de provinciale collectie archeologie bewaard. De provincie kan worden gevraagd om vondsten uit te lenen voor gemeentelijke exposities.
- *Folders*
Historische verenigingen hebben een belangrijke rol in het uitdragen van de lokale geschiedenis binnen de gemeente. Zij doen dit middels het organiseren van excursies en lezingen, maar ook door het uitbrengen van tijdschriften. Om de weg naar deze organisaties makkelijker vindbaar te maken, kan de gemeente besluiten om dergelijke verenigingen te faciliteren. Zo kan bijvoorbeeld een nieuwsbrief uitgegeven worden waarin actueel nieuws aangaande de historische verenigingen is opgenomen.

Actualisatie en uitwerking archeologiebeleid

Het gemeentelijk archeologiebeleid dient eens in de zoveel tijd geactualiseerd te worden. Vaak wordt een periode van vijf jaar gekozen maar het staat de gemeente vrij zelf een termijn te kiezen. Voor het kaartmateriaal en onderdelen van beleid kan de frequentie zelfs hoger liggen. Onderhavig rapport is het resultaat van de eerste actualisatie van de archeologische beleidskaart,³¹² waarbij de kanttekening moet worden gemaakt dat deze actualisatie gebruik heeft gemaakt van nieuwe inzichten voor het maken van dergelijke kaarten met als gevolg dat er eerder sprake is van de totstandkoming van een nieuwe kaart dan 'alleen' een actualisatie.

Naast de gebruikelijke zaken die bij een actualisatie uitgevoerd dienen te worden, kan ook gedacht worden aan het uitwerken van oude onderzoeken op basis waarvan het dan misschien mogelijk is de database te verfijnen. De bekende verstoringen vormen een ander punt van aandacht. Mogelijk kunnen bekende verstoringen bij een volgende actualisatie

³¹² Dit geldt voor zowel het kaartmateriaal als het bijbehorende rapport.

nog beter in kaart worden gebracht, waarbij de resultaten van archeologisch onderzoek, milieuonderzoek (saneringslocaties) en bouwdoSSIers onderzocht worden om verstoringen (met bijbehorende dieptes) te achterhalen.

Beheer archeologische monumenten

Het beheer van een archeologisch monument ligt bij de terreineigenaar of de terreinbeheerder waarin of waarop het zich bevindt. Eigenaren (van grote organisaties tot privé grondeigenaren) zijn echter niet wettelijk verplicht om een archeologisch (rijks)monument in stand te houden. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed probeert eigenaren door middel van betrokkenheid en kennisdeling wel te stimuleren dit te doen.

Gemeentelijke archeologische monumenten

De gemeente heeft de bevoegdheid om zelf terreinen te benoemen tot gemeentelijk archeologisch monument. Dit dient te gebeuren bij besluit van de gemeenteraad en door inschrijving in het gemeentelijk monumentenregister (gemeentelijk monument). Tot op heden zijn binnen de gemeente Rhenen echter nog geen gemeentelijke archeologische monumenten aanwezig.

Onderzoekskosten

De Erfgoedwet gaat uit van het principe 'de verstoorder betaalt'. Het doel daarvan is om bodemingrepen in archeologisch kwetsbare gebieden zoveel mogelijk te ontmoedigen, opdat het erfgoed in die gebieden behouden blijft. Is dat niet mogelijk en wordt impliciet of bewust de afweging gemaakt om archeologische waarden te gaan verstoren, dan zijn de kosten voor het ex situ behoud voor de initiatiefnemer. Gaan die kosten uit boven de draagkracht van de aanvrager, dan zal moeten worden uitgeweken naar een andere locatie of dienen, indien mogelijk, alternatieve (goedkopere) maatregelen genomen te worden ter bescherming van de archeologische waarden. In uitzonderlijke situaties dient het college te overwegen of zij een rol wil spelen in het financieren van archeologisch (vervolg)onderzoek. Hiervoor kan de gemeente sinds de invoering van de Erfgoedwet in 2016 echter geen gebruik meer maken van eventuele tegemoetkoming van het Rijk. Er bestaat wel de mogelijkheid op een beperkte tegemoetkoming vanuit het gemeentefonds.. Daarnaast is er een nationaal fonds opgezet voor archeologische opgravingen van bijzondere (inter)nationale betekenis.³¹³

7.3 Het archeologische traject

7.3.1 Algemeen

Archeologisch onderzoek in Nederland dient te worden uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). De KNA is bindend en bevat alle eisen waaraan archeologisch onderzoek en het beheer van archeologisch vondst- en documentatiemateriaal minimaal moet voldoen. Ook de eisen waaraan de uitvoerders van het onderzoek moeten voldoen staan hierin vermeld. Dit geldt voor zowel de commerciële archeologische bedrijven als voor de (gravende) overheidsdiensten.

Het archeologische traject is opgesplitst in een drietal stappen. De drie onderzoeksstappen bestaan achtereenvolgens uit een *bureauonderzoek* (stap 1), een *Inventariserend Veldonderzoek* (stap 2) en indien noodzakelijk, *behoud* van de vindplaats (stap 3). In het diagram in bijlage 12 is het gehele traject schematisch weergegeven. Elke door een archeologisch instelling uitgevoerde stap dient te resulteren in een KNA-conform onderzoeksrapport en bevat een advies waarin wordt toegelicht en onderbouwd of een vervolgonderzoek (in de vorm van een volgende stap) al dan niet noodzakelijk is. In met name de kleinere onderzoekslocaties kunnen evenwel stap 1 en 2 worden samengevoegd, met de resultaten van zowel het bureauonderzoek als het inventariserend veldonderzoek in één onderzoeksrapport. Dit is een veel gebruikte praktische oplossing om de (veelal particuliere) verstoorder niet onnodig op kosten te jagen. De bevoegde overheid, meestal de gemeente, dient het onderzoeksrapport te toetsen en op basis van het (selectie)advies een (selectie)besluit te nemen waarmee een vervolgonderzoek al dan niet dient te worden uitgevoerd.³¹⁴ De gemeente kan op elk gewenst moment in het archeologisch traject bepalen of zij in relatie tot de bouwplannen een voldoende waardestelling heeft waarop zij een beslissing kan nemen met betrekking tot de omgang met archeologische waarden.

³¹³ RCE 2016.

³¹⁴ Wat is selectieadvies en een selectiebesluit? Dit houdt verband met de waardering van een vindplaats, wanneer de definitieve omgang met archeologische waarden bekend is. In principe kan pas op basis van een waardering een selectieadvies gegeven worden en kan het selectiebesluit genomen worden. Voor die tijd betreft het slechts adviezen voor vervolgonderzoek. Wel kan de gemeente als op basis van het onderzoek een besluit kan worden genomen over de omgang met archeologische waarden binnen een bouwplan een 'selectiebesluit' nemen. Daartoe worden dan voorschriften m.b.t. de omgang met archeologische waarden in de omgevingsvergunning opgenomen.

7.3.2 Bureauonderzoek (stap 1)

Door middel van een bureaustudie, waarbij literatuur over landschappelijke ontwikkeling, historische gegevens, bekende archeologische waarden en recent uitgevoerde archeologische onderzoeken in de nabije omgeving worden geraadpleegd, wordt een gespecificeerd verwachtingsmodel opgesteld. Aangezien een gemeentelijke verwachtingskaart aanwezig is, voorziet het raadplegen hiervan, inclusief achterliggende informatie, in hoge mate in de noodzakelijke informatie ten behoeve van een bureauonderzoek. De onderzoeksinspanning kan beperkt blijven.

Desalniettemin dient in deze fase indien aanwezig lokaal aanwezige expertise (o.a. gemeentelijk archiefmedewerkers, hobby-archeologen en beroepsarcheologen) te worden geraadpleegd. Mogelijk dat zich recent verstoringen hebben voorgedaan die niet op de verwachtingskaart staan weergegeven. Binnen de historische kernen loont het altijd om het bouwarchief te raadplegen. Mogelijk zijn gebouwen onderkelderd waardoor de kans op het aantreffen van nog intacte archeologische vindplaatsen afneemt. Met name bij beekdalonderzoek is een uitgebreide bureaustudie relevant. Het kan leiden tot het beperken van het te onderzoeken areaal.

Het bureauonderzoek resulteert derhalve in een gedetailleerd beeld van de betreffende locatie op basis waarvan een goed onderbouwd advies kan worden gegeven. Dit advies kan zijn dat geen of wel vervolgonderzoek noodzakelijk is. Indien vervolgonderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek nodig is, dient te zijn vermeld middels welke methode.

7.3.3 Inventariserend Veldonderzoek (stap 2)

Bij het inventariserend veldonderzoek (IVO) wordt een veldonderzoek uitgevoerd dat is toegespitst op de kansrijke zones zoals deze uit het bureauonderzoek naar voren zijn gekomen. Het doel van een IVO is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde verwachting middels waarnemingen in het veld, waarbij aanvullende informatie wordt verkregen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied. Het inventariserend veldonderzoek resulteert in een rapport met een inhoudelijk (selectie-) advies. Op basis van dit rapport dient het bevoegd gezag een selectiebesluit te nemen. Het rapport dient te zijn uitgewerkt tot het niveau waarop het selectiebesluit gefundeerd genomen kan worden.

Deze onderzoeksfase kan worden onderverdeeld in een drietal substappen, te weten de verkennende, karterende en waarderende fase. Het doel van een verkennende fase is het vaststellen van de intactheid van de bodem. Een karterende fase is gericht op de opsporing van archeologische vindplaatsen. In de waarderende fase wordt beoordeeld of de nieuwe vindplaats wel of niet behoudenswaardig is.

Afhankelijk van de fase binnen het inventariserende onderzoek, de locatie, de bodemopbouw, de diepte van de te verwachten archeologische resten en het verwachte type vindplaats zijn verschillende onderzoeksmethoden mogelijk. Hierbij moet gedacht worden aan een oppervlaktekartering, geofysisch onderzoek, een booronderzoek, een archeologische begeleiding of een proefsleuvenonderzoek. In onderstaande alinea's zal kort worden ingegaan op de verschillende onderzoeksmethoden.

Verkennde fase

De verkennende fase heeft tot doel inzicht te krijgen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden en om na te gaan of de verwachte bodemopbouw daadwerkelijk intact aanwezig is. Binnen de gemeente Rhenen kan het uitvoeren van een oppervlaktekartering in combinatie met een geoarcheologisch booronderzoek een zeer geschikte methode zijn voor de verkennende fase. Het doel hierbij is om binnen het plangebied kansarme zones uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor vervolgonderzoek. Een dergelijke methode is zeer geschikt voor gebieden waar geen afdekkende laag wordt verwacht en waar archeologische indicatoren aan het oppervlak aanwezig zouden moeten zijn. Voorwaarde is echter wel dat de vondstzichtbaarheid aan het oppervlak goed is (geploegde akker). In het geval van bijvoorbeeld stuifzanden of de aanwezigheid van een esdek, is een verkennend booronderzoek een goede methode om te achterhalen wat de dikte van deze laag is en of nog een intacte bodem aanwezig is onder de afdekkende pakketten.

Het verkennend veldonderzoek is extensief van karakter en derhalve relatief goedkoop. Er dient echter rekening te worden gehouden met het feit dat een verkennend veldonderzoek kan resulteren in een vervolgonderzoek in de vorm van een karterend dan wel waarderend veldonderzoek. Indien middels een verkennend booronderzoek kan worden aangetoond dat een plangebied geheel is verstoord tot onder het niveau waarop archeologische resten worden verwacht, dan resulteert de verkennende fase in het geheel vrijgeven van een gebied.

Karterende fase

Tijdens de karterende fase wordt het plangebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen. Tot dusver bestaat een karterende fase meestal uit een booronderzoek, zo mogelijk aangevuld met een oppervlaktekartering. De voordelen van karterend booronderzoek bestaan uit het feit dat het snel uitgevoerd kan worden en in verhouding tot een proefsleuvenonderzoek goedkoop is. Van belang is ook dat het een non-destructief

onderzoek betreft. Eventueel aanwezige vindplaatsen worden bij dit type onderzoek niet onnodig beschadigd. Het nadeel van karterend booronderzoek is dat dit type onderzoek niet geschikt is om vindplaatsen waarvan de archeologische resten voornamelijk uit grondsporen bestaan op te sporen. Grondsporen zijn middels een booronderzoek namelijk slecht te traceren. Voorbeelden van dergelijke vindplaatsen zijn grafvelden of nederzettingen waar weinig of geen mobilia (meer) aanwezig zijn, zoals nederzettingen uit de metaaltijden.

Ook voor stads- en dorpskernen is karterend booronderzoek ongeschikt. In dergelijke gevallen is karterend onderzoek door middel van proefsleuven (of proefputten) een betere methode. De nadelen van dergelijk onderzoek zijn echter de hogere kosten en de langere voorbereidingstijd. Dit laatste kan overigens worden voorkomen door het onderzoek al voor, of heel vroeg in, de ruimtelijke procedure op te starten. Een voordeel is dat direct uitsluitel verkregen wordt over de aanwezigheid van een vindplaats. Karterend proefsleuvenonderzoek kan, mits goed gecoördineerd, naadloos overgaan in waarderend proefsleuvenonderzoek waardoor binnen het gehele traject tijd gewonnen wordt.

Waarderende fase

Indien tijdens de verkennende of karterende fase van het veldonderzoek een archeologische vindplaats is aangetroffen, is een waarderende fase noodzakelijk. Een dergelijke waarderende fase van het inventariserend veldonderzoek dient om meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard, omvang, diepteligging, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten. Op deze wijze kan gekomen worden tot een waardebeoordeling van de betreffende site. Een waarderend inventariserend veldonderzoek bestaat meestal uit een proefsleuven/proefputten onderzoek. Alleen bij sommige steentijdsites is een waarderend booronderzoek een optie.³¹⁵ Bij een waarderend onderzoek dient voor zover in dit stadium mogelijk de Nationale Onderzoeksagenda (NOaA) en indien beschikbaar, de provinciale en/of gemeentelijke onderzoeksagenda te worden betrokken.³¹⁶ Op basis van de waardestelling zoals deze uit het waarderend onderzoek naar voren is gekomen volgt een selectieadvies en selectiebesluit. Dit advies/besluit heeft betrekking op de volgende stap in het traject, namelijk behoud van de vindplaats (stap 3).

7.3.4 Behoud (stap 3)

Indien op basis van de waardering van een vindplaats wordt besloten dat de vindplaats behoudenswaardig is, dan kan worden gekozen uit twee vervolgstappen; *behoud in situ* of *opgraven (behoud ex situ)*. Bij behoud in situ mag de aanwezige vindplaats niet worden verstoord. Bij behoud ex situ wordt de betreffende vindplaats niet in de bodem behouden, maar wordt de in de bodem aanwezige informatie door middel van een definitief onderzoek veiliggesteld. Hierbij moet worden gedacht aan het opgraven van de vindplaats of aan een archeologische begeleiding.

Behoud in situ

Bij behoud in situ wordt de vindplaats behouden door plaanpassing, zodat de bodem niet verstoord wordt ter plaatse van de vindplaats dan wel tot op het archeologisch relevante niveau. Een dergelijk besluit is het beste instrument dat voorhanden is om een bijzondere vindplaats te kunnen beschermen. Het is tevens het meest ingrijpende instrument, aangezien het kan betekenen dat een geplande ontwikkeling niet door kan gaan, dan wel aangepast dient te worden. Logisch vervolg op een dergelijk besluit is een aangepaste inrichting, eventueel ook beheer, waardoor duurzaam fysiek behoud wordt bereikt. Tot slot is een administratieve vervolgmaatregel nodig, zodat bescherming via het omgevingsplan (kenmerken als monument) wordt gerealiseerd. Om dit goed te kunnen regelen, dient een behoudsmaatregelenplan te worden opgesteld. Hierin dient te worden vermeld wat er beschermd wordt en wie hiervoor verantwoordelijk is. Ook dient in het behoudsmaatregelenplan te worden opgenomen welke technische maatregelen nodig zijn om de archeologische waarde(n) in kwestie 'in situ' te kunnen behouden. Doormiddel van een specificatie van deze technische maatregelen dient te worden aangetoond dat sprake is van duurzaam behoud. Het behoudsmaatregelenplan dient bij de gemeente ingediend te worden en door de gemeente goedgekeurd te worden.

Opgraven (behoud ex situ)

Bij 'definitief' opgraven wordt de vindplaats opgegraven, waarbij alle sporen en vondsten worden gedocumenteerd, ingetekend en gefotografeerd.³¹⁷ Na de opgraving is het terrein in principe archeologie-vrij en zijn er geen belemmeringen meer voor bodemverstoringende activiteiten. Voor de uitvoering van een opgraving is een door het bevoegd gezag goedgekeurd archeologisch PvE vereist. Een dergelijke vaak kostbare stap is een goede optie indien de archeologische vindplaats van dermate belang is dat de betreffende informatie niet verloren mag gaan, maar de geplande bouwwerkzaamheden economisch en maatschappelijk van dien aard zijn dat behoud *in situ* geen optie is.

³¹⁵ Dit geldt voornamelijk voor vindplaatsen uit het laat paleolithicum en het mesolithicum, aangezien sporen bij dergelijke sites slechts in beperkte mate voorkomen.

³¹⁶ De gemeente Rhenen heeft momenteel geen onderzoeksagenda.

³¹⁷ Er wordt altijd gekeken naar de voorgenomen bodemverstoringen bij het bouwplan. Dit kan betekenen dat niet de hele vindplaats (alle sporen) hoeft te worden opgegraven.

Archeologische begeleiding (protocol opgraven)

Alleen in uitzonderlijke gevallen kan worden gekozen voor een archeologische begeleiding. Mogelijke aanleidingen voor een begeleiding zijn:

- wanneer als gevolg van fysieke belemmeringen geen mogelijkheid bestaat om adequaat vooronderzoek te doen;
- wanneer op grond van beschikbare informatie geconcludeerd is dat een opgraving niet (meer) nodig is, maar er wel behoefte is om die conclusie te staven. De begeleiding moet dan als een controlerend middel worden gezien;
- wanneer sprake is van bijzondere onderzoeksvragen bij uitvoeringstrajecten (bijvoorbeeld in de beekdalen).

Wanneer het gaat om een situatie dat de trefkans, verwachte omvang of complexiteit klein is, kan begeleiding voor de vergunningvragers een aantrekkelijk alternatief zijn, omdat er tijd- en procedurewinst te halen is en op kosten van materieel bespaard kan worden. Men moet echter incalculeren dat dit ook kan tegenvallen, omdat men anders dan na een proefsleuvenonderzoek de duur van het onderzoek minder kan plannen. Archeologisch gezien is een archeologische begeleiding niet ideaal, maar onder strikte voorwaarden kan een begeleiding bij een laag archeologisch risico een aanvaardbare optie zijn.

In beekdalsituaties is een archeologische begeleiding een goede optie omdat de trefkans gering is en de bodemgesteldheid preventief onderzoek vaak bemoeilijkt. Ook in het geval van de aanleg van kabels en leidingen is een archeologische begeleiding geschikt omdat het gaat om een lijnvormige verstoring die als een soort proefsleuf fungeert zonder dat deze leidt tot verbreding van het onderzoek. In de regel zullen sleuven voor kabels en leidingen te smal zijn om zinvol archeologisch te kunnen begeleiden.³¹⁸ In het geval van gas- en olieleidingen zijn de sleuven dermate breed dat regulier archeologisch onderzoek kan worden toegepast.

In die gevallen waar bestaande bebouwing eerst nog gesloopt moet worden, kan men er voor kiezen om de sloop tot op of tot net onder het maaiveld door een archeoloog te laten begeleiden. Er wordt daarbij gekeken of archeologische resten aanwezig zijn. Bij aanwezigheid van archeologische resten mag op die locaties niet verder worden gesloopt. Als het puin is afgevoerd, kan op reguliere wijze proefsleuvenonderzoek plaats vinden.

Uitgangspunt bij de uitvoering van een begeleiding is een goedgekeurd PvE. Een archeologische begeleiding kan worden uitgevoerd onder KNA protocol proefsleuven (indien nog onvoldoende informatie beschikbaar is voor een waardestelling), of onder het KNA protocol opgraven (indien er een gewaardeerde vindplaats aanwezig is).

Afgezien van het bureauonderzoek kunnen en mogen archeologische werkzaamheden alleen worden uitgevoerd door bedrijven die beschikken over de juiste certificaten.³¹⁹

7.3.5 Behoud ex situ

In artikel 5.7 van de Erfgoedwet is vastgelegd dat vondstmateriaal dat tijdens archeologisch onderzoek wordt aangetroffen eigendom is van de depothouder. In de meeste gevallen is de provincie de depothouder. Alleen in die gevallen dat de gemeente een eigen depot heeft is de gemeente de eigenaar van het vondstmateriaal.³²⁰ Aangezien de gemeente Rhenen geen eigen depot heeft, geldt derhalve dat de provincie eigenaar is van alle tijdens archeologisch onderzoek aangetroffen vondstmateriaal binnen de gemeente Rhenen. In die hoedanigheid heeft de provincie als depothouder ook de bevoegdheid om eisen te stellen aan de wijze van levering van de vondsten aan het depot, de selectie van het vondstmateriaal, de conservering en de tijdelijke opslag. Hiervoor zijn landelijke richtlijnen opgesteld die zijn opgenomen in de KNA (meest recente versie), protocol 4010 depotbeheer.

Het doel van depotbeheer is het duurzaam behoud van de informatie van archeologische monumenten *ex situ*, ten behoeve van toekomstig onderzoek en ten behoeve van de beleving van het cultureel erfgoed. Dit wordt onder meer bereikt door het op zodanige wijze bewaren en beheren van archeologische objecten en bijbehorende originele documentatie, dat de conditie van het materiaal zo stabiel mogelijk blijft en door het waarborgen van de toegankelijkheid van de *ex situ* bewaarde objecten en documentatie. Alle informatie die bij archeologisch onderzoek verzameld is, wordt volgens een voor professionals toegankelijk en logisch geordend systeem bewaard. Informatie bestaat uit vondsten, monsters en originele documentatie in woord en beeld. Alle materiaal staat geordend op een standplaats, waar zodanige condities heersen, dat vondsten, monsters en documentatie zo stabiel mogelijk kunnen worden bewaard. Tussen vondsten en bijbehorende documentatie moeten kruisverbanden te leggen zijn.³²¹

³¹⁸ In dergelijke gevallen kan de verstoorder wel aan de onderzoeksplicht voldoen door het tracé middel boringen archeologisch/bodemkundig in kaart te brengen zodat er toch kenniswinst wordt gegenereerd.

³¹⁹ Een archeologisch bureau zal in de regel echter geen onderzoek uitvoeren op basis van een bureauonderzoek dat is opgesteld door een niet archeologisch deskundige instelling/persoon.

³²⁰ Alleen in die gevallen dat de vondsten gedaan worden op grondgebied dat tot geen enkele gemeente behoort is de staat eigenaar.

³²¹ KNA, protocol 4010 depotbeheer.

7.3.6 Vrijgeven

De resultaten van archeologisch onderzoek kunnen gedurende de stappen 1 en 2 ook resulteren in het vrijgeven van een plangebied. Er hoeven dan geen vervolgstappen te worden genomen en de geplande bodemingrepen kunnen zonder beperkingen ten aanzien van archeologische waarden worden uitgevoerd.

Het ontbreken van archeologische waarden, bijvoorbeeld als gevolg van verstoringen, is een veel voorkomende reden voor het vrijgeven van een plangebied. Echter, het kan ook voorkomen dat een vindplaats van dermate marginale betekenis is, of zodanig is verstoord, dat verder onderzoek een te laag kennisrendement oplevert. In die gevallen is verder onderzoek of bescherming niet noodzakelijk. Bij een dergelijk negatief selectieadvies kan door de gemeente worden besloten (selectiebesluit) om de vindplaats door lokale hobby-archeologen te laten onderzoeken conform het (eventueel op te stellen) gemeentelijke protocol (zie paragraaf 7.2.3).

7.4 De beleidskaart

7.4.1 Algemeen

Bij het opstellen van het omgevingsplan dient de gemeente rekening te houden met alle terreinen die als archeologisch monument of zones van archeologische verwachtingswaarde zijn aangemerkt. Dit wordt bereikt door al deze terreinen/zones op de plankaart van het omgevingsplan te plaatsen en te voorzien van de (dubbel)bestemming 'archeologische waarde'. De archeologische waarde correspondeert met de waarden zoals deze op de archeologische beleidskaart staan weergegeven. De archeologische beleidskaart is dan ook het belangrijkste instrument voor de integratie van (verwachte) archeologische waarden in het omgevingsplan.

De archeologische beleidskaart laat terreinen zien waar archeologische waarden al bekend zijn en gebieden of zones waar archeologische waarden al dan niet verwacht worden. De bekende archeologische waarden betreffen de archeologische (rijks- of gemeentelijke) monumenten, maar ook de historische kernen binnen de gemeente Rhenen. De grenzen van de historische bebouwing zoals weergegeven op de verwachtingskaart zijn gebaseerd op de kadastrale minuutkaart uit of kort voor 1832. De begrenzing van de historische kernen zoals vastgesteld tijdens onderhavig onderzoek sluit derhalve de (relatief) recente bebouwing uit de tweede helft van de 19de eeuw uit.

Op basis van de analyse van historisch kaartmateriaal, met name de kadastrale kaart van circa 1832, is een groot aantal historische elementen geïdentificeerd. Het betreft locaties van bijvoorbeeld kerken, kapellen, bruggen, erven, (ros)molens, etc. Het overgrote deel van deze elementen dateert uit de nieuwe tijd. Een aantal van deze historische elementen is van dien aard dat ter plaatse ook oudere archeologische resten in de bodem kunnen worden verwacht. Het gaat hierbij om de kerken, kapellen en molens maar ook de erven buiten de historische kernen. De te verwachten archeologische sporen rond deze historische elementen betreffen met name funderingen van de bebouwing maar ook graven (ter plaatse van de kerken). Vandaar dat rond deze historische elementen een buffer is geplaatst waaraan een hoge archeologische verwachting is toegekend. Rond de historische elementen als kerken, kapellel, steenfabrieken en (boeren)erven is een cirkel getrokken met een straal van 50 meter, aangezien binnen een dergelijk gebied (middeleeuwse) bewoning dan wel een kerkhof aanwezig kan zijn geweest. Rond de historische elementen als molens, rosmolens en watermolens is een cirkel getrokken met een straal van 25 meter, aangezien binnen een dergelijk gebied sporen van (middeleeuwse) voorgangers aanwezig kunnen zijn.

In de hieronder volgende paragrafen volgt per categorie een advies hoe met deze archeologische waarden kan worden omgegaan in het kader van goed gemeentelijk archeologisch beleid.

De archeologische beleidskaart is onderverdeeld in een zevental categorieën. Aan elke categorie zijn bepaalde beleidsregels gekoppeld. De beleidscategorieën zijn bedoeld om de eerste stap in de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) te bepalen. Na onderzoek wordt indien nodig een andere beleidscategorie gekozen voor het bestemmingsplan die passend is bij de resultaten van dat onderzoek.

De terreinen binnen de hierna genoemde categorieën dienen planologisch te worden beschermd door opname op de plankaart van het omgevingsplan en in de bijbehorende regels. Bij ontwikkelingen op deze terreinen heeft inpassing van archeologische waarden te allen tijde de voorkeur. Bodemversturende activiteiten of grootschalige dan wel langdurige grondwaterpeilverlagingen worden niet toegestaan, tenzij met behulp van een waardestellend archeologisch onderzoek kan worden aangetoond dat de archeologische resten niet worden bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling. In de praktijk komt een dergelijk beleid erop neer dat indien besloten is om de economische en maatschappelijke belangen zwaarder te laten wegen dan de cultuurhistorische en derhalve toestemming wordt verleend om op het betreffende

terrein bodemverstorende activiteiten te laten uitvoeren, altijd een waardestellend archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd.

In de Erfgoedwet wordt metaaldetectie in de bovenste 30 cm van het bodemprofiel toegestaan. Dit betreft de gemiddelde dikte van de bouwvoor op agrarische percelen. Ook reguliere bodemingrepen in tuinen, zoals spitten, zullen over het algemeen beperkt blijven tot de bovenste 30 cm (een spadesteek diep). Bij het archeologisch beleid van de gemeente is deze 30 cm -mv derhalve als uitgangspunt genomen bij de vrijstellingsdieptes van de diverse beleidscategorieën (met uitzondering van categorieën 1 en 7).

Het betreft de volgende tien categorieën:

- Categorie 1; deze categorie bestaat uit de wettelijk beschermde Archeologische Rijksmonumenten.
- Categorie 2; deze categorie bestaat uit de AMK-terreinen en gewaardeerde vindplaatsen.
- Categorie 3; deze categorie bestaat uit de historische dorpskernen en de gebufferde historische elementen. Tot deze categorie behoren ook de gebieden waaraan op basis van de modellen een hoge verwachting is toegekend op het voorkomen van archeologische resten van jagers en verzamelaars zoals weergegeven op de betreffende verwachtingskaart.
- Categorie 4; deze categorie bestaat uit de gebieden waarbinnen op basis van de modellen een hoge verwachting op resten van boeren- en Staatse samenlevingen geldt.
- Categorie 5; deze categorie bestaat uit zones waarbinnen op basis van de modellen een middelhoge verwachting op resten van zowel jagers en verzamelaars als boeren- en Staatse samenlevingen geldt. Ook de zones met een verwachting op bijzondere, aan water gerelateerde datasets behoren tot deze categorie, evenals de relevante zones met een verwachting op aan militaire activiteiten gerelateerde vindplaatsen.
- Categorie 6; deze categorie bestaat uit gebieden met een lage archeologische verwachting voor alle perioden.
- Categorie 7; deze categorie bestaat uit afgegraven dan wel vergraven gebieden waarin geen archeologische resten worden verwacht. Ook de reeds volledig onderzochte en vrijgegeven terreinen behoren tot deze categorie.

7.4.2 Categorie 1

De gemeente heeft zeven wettelijk beschermde archeologische Rijksmonumenten binnen haar grenzen.

Regime

Archeologische rijksmonumenten zijn als zodanig aangewezen met als doel de bijzondere archeologische resten in/op dergelijke terreinen in situ te behouden. Ingrepen zijn verboden.

Hoewel planologische bescherming (in feite) niet nodig is, aangezien ze al vanuit Rijksregels zijn beschermd, zijn de Archeologische Rijksmonumenten vanwege de signaalfunctie wel weergegeven op de beleidskaart.

7.4.3 Categorie 2

De gebieden behorende tot categorie 2 betreffen de op de verwachtingskaarten weergegeven AMK-terreinen. De betreffende AMK-terreinen zijn terreinen waarbij onderzoek heeft aangetoond dat zich ter plekke archeologische waarden bevinden. Deze terreinen staan vermeld op de landelijke Archeologische Monumenten Kaart (AMK). De archeologische waarden op deze terreinen zijn op grond van criteria als gaafheid, zeldzaamheid, conserverings-graad en belevingswaarde gewaardeerd. Tot slot behoren ook enkele gewaardeerde vindplaatsen tot deze categorie. Het betreft o.a. een zevental grafheuvels die niet officieel tot AMK-terrein zijn verheven, maar wel dusdanig zijn onderzocht dat sprake is van een gewaardeerde vindplaats. De betreffende grafheuvels zijn, overeenkomstig met de wel tot AMK-terrein verheven grafheuvels, voorzien van een buffer van 25 meter.

De AMK-terreinen

Binnen de gemeente Rhenen vallen 54 AMK-terreinen onder categorie 2. In bijlage 11A is een overzicht van alle AMK-terreinen weergegeven.³²²

Regime

Het uitgangspunt voor de gebieden behorende tot categorie 2 is om behoud van archeologische waarden in originele context (behoud 'in situ') na te streven en bodemverstoringen (inclusief sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld) dieper dan 30 cm te vermijden.

Gezien het grote belang van de gebieden binnen categorie 2 en het feit dat reeds is vastgesteld dat binnen deze gebieden archeologie aanwezig is, is gekozen voor een vrijstellingsgrens van 30 m². Ingrepen ondieper dan 30 cm

³²² Peildatum 5 juni 2023.

beneden maaiveld zijn altijd vrijgesteld van onderzoek op grond van de aanname dat in deze zone geen ongestoord bodemarchief meer aanwezig is. Bodemversturende activiteiten die dieper reiken dan 30 cm beneden maaiveld, grootschalige dan wel langdurige grondwaterpeilverlagingen en sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld (bv. sloop van funderingen, kelders, putten) worden niet toegestaan in plangebieden van 30 m² of groter, tenzij met behulp van een waardestellend archeologisch onderzoek kan worden aangetoond dat er geen archeologische resten worden bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling.

7.4.4 Categorie 3

De gebieden behorende tot categorie 3 betreffen zones bestaande uit de gebieden waaraan een hoge verwachting is toegekend op het voorkomen van archeologische resten van jagers en verzamelaars. Op basis van de in hoofdstuk 6 besproken modellen hebben deze gebieden een grote kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de periode tot en met het mesolithicum toegekend gekregen. Daarnaast behoren ook de gebufferde zones met een archeologische verwachting gerelateerd aan historische elementen tot deze categorie. Op basis van een uitgebreid historisch onderzoek worden binnen deze gebieden resten gerelateerd aan verschillende historische elementen verwacht. Tot slot behoren ook de historische dorpskernen tot deze categorie. Binnen de historische dorpskernen kunnen resten van (middeleeuwse) dorpsbewoning worden verwacht.

Regime

Het uitgangspunt voor de gebieden behorende tot categorie 3 is om behoud van archeologische waarden in originele context (behoud 'in situ') na te streven en bodemverstoringen (inclusief sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld) dieper dan 30 cm te vermijden.

Gezien het grote belang van de gebieden binnen categorie 3 is gekozen voor een vrijstellingsgrens van 100 m². Ingrepen ondieper dan 30 cm beneden maaiveld zijn altijd vrijgesteld van onderzoek op grond van de aanname dat in deze zone geen ongestoord bodemarchief meer aanwezig is. Ingrepen kleiner dan 100 m² zijn ook vrijgesteld van onderzoek. Bodemversturende activiteiten die dieper reiken dan 30 cm beneden maaiveld, grootschalige dan wel langdurige grondwaterpeilverlagingen en sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld (bv. sloop van funderingen, kelders, putten) worden niet toegestaan in plangebieden van 100 m² of groter, tenzij met behulp van een waardestellend archeologisch onderzoek kan worden aangetoond dat er geen archeologische resten worden bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling.

7.4.5 Categorie 4

De gebieden behorende tot categorie 4 betreffen zones bestaande uit de gebieden waaraan op basis van de modellen een hoge verwachting is toegekend op het voorkomen van archeologische resten van boeren- en staatse samenlevingen zoals weergegeven op de verwachtingskaart in bijlage 9. Op basis van de in hoofdstuk 6 besproken modellen hebben deze gebieden een grote kans op het aantreffen van archeologische waarden vanaf het neolithicum toegekend gekregen.

Regime

Het uitgangspunt voor de zones behorende tot categorie 4 is om behoud van archeologische waarden in originele context (behoud 'in situ') na te streven en bodemverstoringen (inclusief sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld) dieper dan 30 cm te vermijden. Bodemversturende activiteiten, grootschalige dan wel langdurige grondwaterpeilverlagingen en sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld (bv. sloop van funderingen, kelders, putten) worden niet toegestaan in plangebieden van 250 m² of groter, tenzij met behulp van een waardestellend archeologisch onderzoek kan worden aangetoond dat er geen archeologische resten worden bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling.

7.4.6 Categorie 5

De gebieden behorende tot categorie 5 betreffen zones waarbinnen op basis van de modellen een middelhoge verwachting op resten van zowel jagers en verzamelaars als boeren- en Staatse samenlevingen geldt. Ook de zones die op de beide verwachtingskaarten staan weergegeven als zones met een verwachting op bijzondere, aan water gerelateerde datasets behoren tot categorie 5. Het betreft hier de in kaart gebrachte beekdalen en vennen. Qua archeologie moet hierbij gedacht worden aan resten van rituele offers, (resten van) visvijvers en jachtattributen zoals fuiken, strikken, netten, pijlpunten en/of harpoenen. Ook voor resten van transport via water (boot/kano/aanlegsteigers) moet men in de natte gebieden zijn. Tevens kunnen hier afvaldumpen worden aangetroffen, alsmede resten van bouwwerken die in verband kunnen worden gebracht met het controleren van de waterhuishouding (stuwen, dijken, duikers en oeverbeschoeiing). De relevante zones zoals op deze op de militaire relictkaart zijn weergegeven (bijlage 4) behoren eveneens tot categorie 5. Hierbij moet worden vermeld dat de grote vlakken op de militaire relictkaart

waarvan de onzekerheden over de archeologische neerslag te groot zijn, niet op de beleidskaart zijn opgenomen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de gevechtshandelingen, een vliegtuigcrashsite waarvan niet zeker is waar het vliegtuig is neergekomen (cat.nr. 179) en alle schuttersputten in de uiterwaarden. Ook de verdedigingswerken die hebben bestaan uit draadversperring zijn niet op de beleidskaart opgenomen. Tot slot zijn alle vlakken gerelateerd aan de Koude Oorlog niet op de beleidskaart opgenomen.

Regime

Voor de zones behorende tot categorie 5 geldt dat behoud van archeologische waarden in originele context (behoud 'in situ') dient te worden nagestreefd. Bodemverstoringen (inclusief sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld) dieper dan 30 cm dienen te worden vermeden. Bodemversturende activiteiten, grootschalige dan wel langdurige grondwaterpeilverlagingen en sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld (bv. sloop van funderingen, kelders, putten) worden niet toegestaan in plangebieden van 1000 m² of groter, tenzij met behulp van een waardestellend archeologisch onderzoek kan worden aangetoond dat er geen archeologische resten worden bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling.

7.4.7 Categorie 6

De gebieden behorende tot categorie 6 betreffen zones die op beide verwachtingskaarten staan weergegeven als zones met een lage archeologische verwachting. Op basis van de in hoofdstuk 6 besproken modellen hebben deze gebieden een relatief lage kans op het aantreffen van archeologische waarden toegekend gekregen.

Regime

Evenals in zones met een middelhoge tot hoge archeologische verwachting moet het uitgangspunt voor zones met een lage archeologische verwachting zijn om behoud van archeologische waarden in originele context (behoud 'in situ') na te streven en bodemverstoringen (inclusief sloopwerkzaamheden beneden het maaiveld) dieper dan 30 cm te vermijden.³²³ Bodemversturende activiteiten of grootschalige dan wel langdurige grondwaterpeilverlagingen worden zonder waardestellend archeologisch onderzoek voorafgaand aan de bodemversturende activiteiten niet toegestaan. De vrijstellingsgrens van de oppervlakte van het te verstoren terrein voor gebieden behorend tot categorie 6 is verruimd tot 25.000 m². Dit vanwege de verwachting dat het risico op het verstoren van archeologische resten beduidend geringer wordt geacht dan in gebieden met een middelhoge tot hoge verwachting. Bij ingrepen groter dan 25.000 m² is een waardestellend archeologisch onderzoek vereist.

7.4.8 Categorie 7

Binnen de gemeente bevinden zich zones waar *geen* kans op het aantreffen van archeologische waarden bestaat, aangezien de bodem ter plaatse tot onder het archeologisch niveau is verstoord. Ook de reeds geheel archeologisch onderzochte en vrijgegeven terreinen behoren tot deze categorie.

Regime

Voor deze gebieden gelden *geen* restricties met betrekking tot de archeologie.

7.5 Toevalsvondsten

Ook als geen (nader) archeologisch onderzoek noodzakelijk is, hetzij bij vrijstelling, hetzij bij vergunningverlening, geldt dat de Erfgoedwet van kracht blijft. Volgens de Omgevingswet bestaat een meldingsplicht indien waardevolle archeologische resten worden aangetroffen. Artikel 5.10 van de erfgoedwet: "*Degene die anders dan bij het verrichten van opgravingen een vondst doet waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een archeologische vondst betreft, meldt dit zo spoedig mogelijk bij Onze Minister.*" In de praktijk betekent dit dat eventuele vondsten gemeld dienen te worden bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

In afdeling 19.2 van de omgevingswet is vastgelegd wie bevoegd gezag is in het geval van een toevalsvondst. Dit is in principe de gemeente (college van B&W). Alleen indien het om een vondst van nationaal belang gaat, is de minister van OCW bevoegd gezag.

In tegenstelling tot vondsten die worden aangetroffen bij archeologisch onderzoek, hoeven toevalsvondsten niet te worden gedeponereerd bij het provinciaal depot. De waarde van een toevalsvondst komt in gelijke delen toe aan de vinder én de eigenaar van de roerende of onroerende zaak waarin deze is aangetroffen.

³²³ De betreffende dieptes zijn gerekend vanaf maaiveld, niet vanaf keldervloeren of souterrains.

7.6 Vergunningen en vrijstellingen

Indien bij de gemeente een vergunningaanvraag binnenkomt of indien de gemeente zelf plannen wil initiëren, dient het betreffende omgevingsplan te worden geraadpleegd om na te gaan of de aanvrager verplicht is om archeologisch onderzoek te laten verrichten of dat het betreffende terrein vrijgesteld is van archeologisch onderzoek. Om dit goed te kunnen beoordelen, zijn in deze paragraaf enkele nadere bepalingen uiteen gezet.

- Bij het toetsen van omgevingsvergunningen op onderzoeksplicht is naast de verstoringsdiepte de oppervlakte waarbinnen bodemingrepen gaan plaatsvinden van belang. Met de oppervlakte wordt de som van de oppervlakten bedoeld waarbinnen bodemingrepen gaan plaatsvinden dieper dan de vrijstellingsgrenzen van 30 cm beneden maaiveld. Zo dient bij de bouw van een woning niet alleen het oppervlak van de te bouwen woning te worden meegenomen, maar ook het oppervlak van eventuele bijgebouwen, een zwembad, een cunet voor de oprit, de aan te leggen kabels en leidingen naar het huis en bijgebouwen, etc.
- In het geval een ingreep niet onderzoeksplichtig is, geldt deze vrijstelling alleen voor de oppervlakte van de ingreep en de bijbehorende verstoringsdiepte van de betreffende ingreep. Dit dient als voorwaarde in de omgevingsvergunning te worden opgenomen.
- In het geval dat na inventariserend onderzoek is gebleken dat binnen de contouren van het onderzoek geen vervolgonderzoek noodzakelijk is, betekent dit niet perse dat het onderzochte oppervlak is vrijgegeven. Er kan ook een vindplaats aanwezig zijn (al dan niet aangetoond) op een dieper niveau, zonder dat de voorgenomen ontwikkeling deze vindplaats verstoort. In een dergelijk geval mag de ontwikkeling doorgaan, maar blijven categorie en regime gelden. Bij een nieuwe ontwikkeling binnen het onderzochte gebied die dieper reikt dan de reeds uitgevoerde verstoring, kan dan alsnog vervolgonderzoek noodzakelijk zijn. Een gebied kan alleen vrijgegeven worden wanneer vastgesteld is dat geen archeologische waarden aanwezig zijn (waarderend onderzoek uitgevoerd) of dat geen waarden aanwezig kunnen zijn (volledig verstoord of volledig opgegraven). In alle andere gevallen wordt een ontwikkeling vergund, maar het gebied niet vrijgegeven.
- In de vergunning wordt naast de verplichting tot onderzoek tevens de voorwaarde gesteld dat de vergunde werkzaamheden pas mogen worden gestart nadat het betreffende terrein door het bevoegd gezag is vrijgegeven.³²⁴ In het geval van een (definitieve) opgraving mogen de vergunde werkzaamheden van start gaan op het moment dat aan de voorwaarde voldaan is dat het veldwerk conform het PvE is afgesloten en een bewijs van opdracht voor het vervaardigen van een rapport aan een erkend opgravingsbedrijf bij de gemeente is ingediend.
- Wanneer in de vergunning de voorwaarde is opgenomen dat technische maatregelen getroffen moeten worden om archeologische waarde 'in situ' te kunnen behouden, dient door specificatie van deze technische maatregelen te worden aangetoond dat sprake is van duurzaam behoud. Deze specificatie van de technische maatregelen dient te worden opgenomen in een behoudsmaatregelenplan. Daarin dient tevens te worden vermeld wat er beschermd wordt en wie hiervoor verantwoordelijk is. Het behoudsmaatregelenplan dient bij de gemeente ingediend te worden en door de gemeente goedgekeurd te worden.

7.7 Conclusie

De gemeente Rhenen heeft de bestaande archeologische verwachtings- en beleidskaarten laten actualiseren. Middels deze geactualiseerde kaart heeft de gemeente een goed overzicht verkregen van alle bekende archeologische waarden en de aantoonbaar te verwachten archeologische resten binnen haar grondgebied. Bovendien heeft de gemeente middels deze kaarten een goed instrument in handen om passend beleid te kunnen voeren, waarbij in een vroeg stadium de archeologische waarden in acht worden genomen.

De (archeologische) kaarten die deel uitmaken van onderhavige rapportage, zijn een momentopname. Om te voorkomen dat het beleid achterblijft op de actuele situatie, is het verstandig om het kaartmateriaal en mogelijk ook bijbehorend rapport, regelmatig te actualiseren door nieuw beschikbaar gekomen informatie op de kaarten te verwerken. Een goede manier om dit te bereiken is om het project eens in de zoveel jaar aan te passen aan de hand van nieuw beschikbaar gekomen gegevens bij de RCE en de gemeente.

³²⁴ De vrijgave geldt voor de voorgenomen bodemverstoringen.

Literatuur

- Aa, A.J. van der, 1847: Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, deel 9 (P-R), Gorinchem.
- Amersfoort, H. & P. Kamphuis, 2010: May 1940. The Battle for the Netherlands, Boston.
- Bakels, C., 2005: Planten in de Steentijd, in: J. Deeben, E. Drenth, M.-F. van Oorsouw & L. Verhart (red.), De steentijd van Nederland, Meppel (Archeologie 11/12), 67-79.
- Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus, Wageningen.
- Bentham, A. van, 2020: Een ijzertijd nederzetting op de noordflank van de stuwwal te Achterberg, gemeente Rhenen. Een archeologische opgraving, Amersfoort (ADC-rapport 5151).
- Beekman, F.S.A. & F. Kurowski, 1981: Der Kampf um die Festung Holland, Herford.
- Beekmans, J.R. & C. Schilt, 1998: Drijvende stuwen voor de landsverdediging. Een geschiedenis van de IJssellinie, Zutphen.
- Berendsen, H.J.A., 2008: De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie (Fysische geografie van Nederland), Assen.
- Blommestein, J.C.T. van, 1978: De Grebbelinie. Van militair verdedigingswerk tot cultuurhistorisch erfgoed en natuurmonument, Utrecht.
- Breen, W.F. van, 2004: De Nederlandsche Arbeidsdienst 1940-1945. Ontstaan, opkomst en ondergang, Zutphen.
- Broeke, P. van den, 2005: Gaven voor de goden. Riten en cultusplaatsen in de metaaltijden, in: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red.), Nederland in de prehistorie, Amsterdam, 659-677.
- Brongers, E.H., 1971: Grebbelinie 1940, Baarn.
- Brugge, J.P. ter, 1998: Rhenen Achterberg West, in: D.H. Kok, J.P. ter Brugge, S.G. van Dockum & F. Vogelzang, *Archeologische Kroniek Provincie Utrecht*, Utrecht, 69-70.
- Bosch, J. A.H., 1990. Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland 1:50.000, blad Assen West (12W) en blad Assen Oost (12O). Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Brugman, B.A., R.M. van Heeringen, A. Lutz, R. Schrijvers en C.A. Visser, 2011: Archeologische beleidskaart gemeente Rhenen. Toelichting op de totstandkoming en de koppeling met de ruimtelijke ordening (planregels). Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie V817, Amersfoort
- CCvD, 2018: Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1, Gouda.
- Combrink, J., 1981: Rhenen, van vestingstad tot grebbestad, Zaltbommel.
- Cox, J.C.M. 2008: Stad van de burgers. Rhenen verwerft stadsrechten in de dertiende eeuw. In: L. Bultje-van Dillen e.a. (red.), *Geschiedenis van Rhenen*, Utrecht, p. 68-77.
- Cruyningen, P. van & J. de Putter, 2008: Tabaksteelt in Rhenen en Elst. In: L. Bultje-van Dillen e.a. (red.), *Geschiedenis van Rhenen*, Utrecht, p. 296-304.
- Damoiseaux, J.H., 1982: Bodemkaart van Nederland. Schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 49 Oost Bergen op Zoom, Wageningen.
- Delaforce, P., 2003: The Polar Bears. Monty's Left Flank: From Normandy to the Relief of Holland with the 49th Division, Stroud.
- Deys, H.P., 1990: Het Koningshuis als militair hospitaal, in: *Oud Rhenen*, no. 9, 20-33, Rhenen.
- Deys, H.P., 2006: Een krijgsgevangenkamp in Elst (Rhenen) in 1945, in: *Oud Rhenen*, 25^e jaargang no. 2, 32-38, Rhenen.
- Deys, H. 2014a: Tot preservatie van de stad van Rhenen. De stadsverdediging tijdens de Opstand, 1550-1600. In: Maas, T. & J. Vredenburg (red.), *Beschermde door steen. De stadsmuren van Rhenen*, Utrecht, p. 26-39.
- Deys, H.P., 2014b: Tussen Utrecht en Gelre. Rhenen als grensvesting, 1499-1543. In: Maas, T. & J. Vredenburg (red.), *Beschermde door steen. De stadsmuren van Rhenen*, Utrecht, p. 14-25.

- Deys, H.P., H.E. Dekhuijzen, P. Terlouw, W.H. Straus, A.J. de Jong & C.J. Lammers, 1995: Rhenen bedreigd, bezet, bevrijd. De geschiedenis van vijf jaar oorlogstijd in Rhenen, Rhenen.
- Dockum, S.G. van & A. van Rooijen, 1998: Utrecht 1995 & 1996, in: M. Alkemade, G.H. Scheepstra & A. Steendijk: Jaarverslag van de ROB 95/96, Amersfoort, 95-108.
- Doesburg, J. van, 2008: Het geheim van de Heimersberg ontsluit? De datering van de walburcht bij Rhenen, in: Geschiedenis van Rhenen, Historische Heuvelrug Reeks 15, 36-45, Utrecht.
- Giesen-Geurts, B.H.H.M. & M. Kooiman, 1991: Monumenten inventarisatie project. Gemeente Rhenen, Utrecht.
- Gijn, A. van & L. Louwe Kooijmans, 2005: Vroeg- en midden-neolithicum: inleiding, in: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red.), Nederland in de prehistorie, Amsterdam, 203-218.
- Halverstad, R.N. (red.), 2015: Overblijfselen van de stadsverdediging en vroegmiddeleeuwse bewoning te Rhenen, Binnenstad-Oost / Het Rhenense Hof. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven en een Archeologische Begeleiding (protocol opgraven), Amersfoort (ADC-rapport 3680).
- Harsema, O., 2005: Boerderijen tussen de Raatakkers. Nederzettingen op de noordelijke zandgronden, in: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red.), Nederland in de prehistorie, Amsterdam, 543-560.
- Heeringen, R.M. van, 1999: Burial with Rhine view: the Hallstatt situla grave on the Koerheuvel at Rhenen, BROB 43, 69-97.
- Heidinga, H.A., 1990: From Kootwijk to Rhenen: in search of the elite in the Central Netherlands in the Early Middle Ages, in: J.C. Besteman, J.M. Bos & H.A. Heidinga (red.), Medieval Archaeology in the Netherlands. Studies presented to H.H. van Regteren Altena, Assen/Maastricht, 9-40.
- Hessing, W. & P. Kooi, 2005: Urnenvelden en brandheuvels. Begruving en grafritueel in late bronstijd en ijzertijd, in: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red.), Nederland in de prehistorie, Amsterdam, 631-654.
- Heuvel, C. van den, 2015: Het kruis op de berg. De fusillade van 20 november 1944 tussen Rhenen en Veenendaal, Utrecht.
- Hoof, L. van, 2005: Vroege middeleeuwen, in: L.G.L. van Hoof & L. Meurkens, Vluchtige huisplattegronden. Verslag van een tweede opgravingscampagne te Rhenen-Remmerden, Leiden (Archol-rapport 51), 68-70.
- Huijzer, A.S. & J. Vandenberghe, 1998: Climatic reconstructions of the Weichselian Pleniglacial in northwestern and central Europe. Journal of Quaternary Science 13.
- Huisink, M., 1998: Changing river styles in response to climate change. Examples from the Maas and Vecht during the Weichselian Pleni- and Late glacial. Wageningen.
- Jacobs, I.D., 2008: De evacuatie van de Rhenense bevolking in mei 1940, in: Geschiedenis van Rhenen, Historische Heuvelrug Reeks 15, 36-45, Utrecht.
- Kalveen, K. van, 2008: Rhenen en de middeleeuwse bisschoppen van Utrecht, 1156-1528, in: L. Bultje-Van Dillen, H. Deys, T. Maas, R. Rommes, W.H. Strous & F. Vogelzang, De geschiedenis van Rhenen, Utrecht, 78-85.
- Kamermans, H, M. van Leusen & Ph. Verhagen, 2009: Archaeological Prediction and Risk Management. Alternatives to Current Practice. Archaeological Studies Leiden University 17, Leiden.
- Kershaw, R.J., 2008. It Never Snows in September. The German View of Market-Garden and the Battle of Arnhem September 1944, Manchester.
- Koekoek, J.G. & H.P. Deys (red.), 1980: Gebroken lente. Rhenen 1940-'45, Wageningen.
- Koekoek-Sloggatt, K.H., J.G. Koekoek Jr. & H.P. Deys, 1985: Toen wist ik pas wat oorlog was. Rhenen 1940-1945, Rhenen.
- Kok, R.S. & J.A.T. Wijnen, 2011: Waardering van oorlogserfgoed. Een inventarisatie en waardering van sporen uit de Tweede Wereldoorlog op de Grebbeberg en Laarsenberg te Rhenen (Provincie Utrecht), RAAP-Rapport 2240, Weesp.
- Kolman, C., B. Olde Meierink, R. Stenvert & M. Tholens, 1996: Monumenten in Nederland, Utrecht, Zwolle.
- Kuys, J., 2008: Het kapittel in de Pancratiuskapel op Kasteel ter Horst, in: Geschiedenis van Rhenen, Historische Heuvelrug Reeks 15, 94-101, Utrecht.
- Laar, B. van, 2008: Reewijk, 'een dorp op een half uur gaans van de stad. In: L. Bultje-van Dillen e.a. (red.), Geschiedenis van Rhenen, Utrecht, p. 370-379.

Laar, B. van & L. Bultje-van Dillen 2014: Van lust tot last. Het langzame verdwijnen van de stadsmuren 1795-1895. In: Maas, T. & J. Vredenburg (red.), *Beschermd door steen. De stadsmuren van Rhenen*, Utrecht, p. 74-87.

Lauwerier, R.C.G.M., T. Kolfshoten & L.H. van Wijgaarden-Bakker, 2005: De archeozoölogie van de steentijd, in: J. Deebe, E. Drenth, M-F. van Oorsouw & L. Verhart (red.), *De steentijd van Nederland*, Meppel (Archeologie 11/12), 39-66.

Linde, C. van der, 2016: De prehistorie van westelijk Noord-Brabant, in: E.A.G. Ball & R.M. van Heeringen, *Westelijk Noord-Brabant in het Malta-tijdperk. Synthetiserend onderzoek naar de bewoningsgeschiedenis van het westelijk deel van het Brabants zandgebied*, Amersfoort (NAR 51), 79-187.

Lochem, S. van, 2022: Luchtwachttorens uit de Koude Oorlog, Rotterdam.
Lohof, E., 2001: Aanvullend Archeologisch Onderzoek op de locatie toekomstige fietstunnel kruispunt Geertesteeg en Cuneraweg, gemeente Rhenen, Bunschoten (ADC-rapport 98).

Louwe Kooijmans, L., 2005: Ook de jagers worden boer. Vroeg-neolithicum B en midden-neolithicum A, in: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red.), *Nederland in de prehistorie*, Amsterdam, 249-272.

Maas, T. & J. Vredenberg, 2014: *Beschermd door steen. De stadsmuren van Rhenen*. Historische Heuvelrug Reeks 19, Utrecht.

Maas, T & L. van Son, 2023: *Erfgoedvisie Rhenen. Waar verleden en toekomst elkaar ontmoeten*, Rhenen.

Meurkens, L., 2008: Archeologische onderzoek in "Het Bosje". Een opgraving en aanvullend proefsleuvenonderzoek in het plangebied Elst - "Het Bosje" (Gemeente Rhenen), Leiden (Archol-rapport 84).

Meurkens, L., 2009a: Laat-prehistorische nederzettingssporen en begravingen op de sandr-vlakte bij Elst. Resultaten van een opgraving in het plangebied Elst-Het Bosje (gemeente Rhenen), Leiden (Archol-rapport 128).

Meurkens, L., 2009b: Een urnenveld en nederzettingssporen uit de late prehistorie bij Remmerden (Gemeente Rhenen). Resultaten van een inventariserend veldonderzoek in het plangebied Larikshof, Leiden (Archol-rapport 114).

Minjon, S. (red.), 2015: *Slag om de Grebbeberg. Strijd om Wageningen en Rhenen in mei 1940*, Utrecht.

Mulder, R., 2008: 'Eene grote sloperij'. Het lot van buitenplaats Remmerstein, in: *Geschiedenis van Rhenen, Historische Heuvelrug Reeks 15*, 286-295, Utrecht.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Niekus, M.J.L.Th & D. Stapert, 2005: Het Midden-Paleolithicum in Noord-Nederland, in: J. Deebe, E. Drenth, M-F. van Oorsouw & L. Verhart (red.), *De steentijd van Nederland*, Meppel (Archeologie 11/12), 91-118.

Olde Meierink, B., 2008: Buitenplaatsen aan de rand van de Utrechtse Heuvelrug. Ontstaan en ontwikkeling van de Rhenense buitens. In: L. Bultje-van Dillen e.a. (red.), *Geschiedenis van Rhenen*, Utrecht, 202-213.

Peeters, J.H.M., D.C.M. Raemaekers, I.I.J.A.M.L. Devriendt, P.W. Hoebe, M.J.L.Th. Niekus, G.R. Nobles & M. Schepers, 2017: *Paradise lost? Insights into the early prehistory of the Netherlands from development-led archaeology*, Amersfoort (NAR 62).

Pels-Ouweneel, A. & A.A. Kerkhoven, 2021 (concept): Elst, Zwijnsbergen (ong.). Gemeente Rhenen (Ut). Een Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. Proefsleuven (IVO-P), karterende en waarderende fase, Nieuwegein (Transect-rapport 3352).

Peters, C., 1994: *Gelderland bevrijd*, Hulst.

Renaud, J., 1995: Ter Horst, in: B. Olde Meierink, G. van Baarsen, R.G. Bosch van Drakenstein, B.G.J. Elias, E. de Ligt, M.A. Kok, C.H. Staal, F. Vogelzang & C.C.S. Wilmer (red.), *Kastelen en ridderhofsteden in Utrecht*, Utrecht.

Rietberg, B., 2004: *De Grebbelinie. Een cultuurhistorische gids*, Utrecht.

Rietberg, B., 2010: *Grebbelinie. Het Hoornwerk aan de Grebbe*, Ede.

Roekel, E. van, 2020: *Veldgrauw. Nederlanders in de Waffen-SS*, Amsterdam.

Rooijen, B. van & W.H. Strous, 2008: De agrarische ontwikkeling van Achterberg. Van kleine boeren naar moderne bedrijven. In: L. Bultje-van Dillen e.a. (red.), *Geschiedenis van Rhenen*, Utrecht, p. 500-509.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2016: *Q&A's over de Erfgoedwet voor gemeente en provincie*. RCE, Amersfoort.

Schoemaker, L., 2008: De stadsverdediging van Rhenen omstreeks 1530, in: *Geschiedenis van Rhenen, Historische Heuvelrug Reeks 15*, 120-131, Utrecht.

- Scholte Lubberink, H.B.G., L.J. Keunen & N.W. Willemsen, 2015: Op het kruispunt van de vier windstreken Synthese Oogst voor Malta onderzoek de Gelderse Vallei (Utrechts-Gelders zandgebied), Amersfoort (NAR 48).
- Schute, I.A., 2010: Plangebied fietspad N225, gemeente Rhenen; een archeologische begeleiding (protocol opgraven), Weesp (RAAP-notitie 3307).
- Schute, I.A., 2014: Langs linies op de Grebbeberg. Gemeente Rhenen. Een archeologische opgraving en begeleiding, Weesp (RAAP-Rapport 2864).
- Spek, T., 2004: Het Drentse esdorpenlandschap. Een historisch geografische studie, Utrecht.
- Spiekhout, A.G.M., 2020: Het middeleeuwse kastelenlandschap van het Oversticht. De ontwikkeling van bisschopelijke burchten, adellijke huizen en versterkingen in relatie tot het landschap en de samenleving in Noordoost-Nederland tussen 1050 en 1450, Groningen.
- Staal, C., 2008: Die dwale van Sinte Cunera, in: L. Bultje-Van Dillen, H. Deys, T. Maas, R. Rommes, W.H. Strous & F. Vogelzang, De geschiedenis van Rhenen, Utrecht, 132-141.
- Stacey, C.P., 1960: Official History of the Canadian Army in the Second World War, Volume III. The Victory Campaign. The Operations in North-West Europe 1944-1945, Ottawa.
- Stichting voor Bodemkartering (Stiboka), 1973: Toelichting bij de kaartbladen 39 West Rhenen en 39 Oost Rhenen, Wageningen.
- Tent, W.J. van, 1985: Archeologische kroniek van de provincie Utrecht over de jaren 1980-1984, Utrecht.
- Tent, W.J. van, 1996a: Industrierrein Remmerden, in: D.H. Kok, S.G. van Dockum & F. Vogelzang, Archeologische Kroniek Provincie Utrecht 1988-1989, Utrecht, 56-57.
- Tent, W.J. van, 1996b: Industrierrein Remmerden – muntschat, in: D.H. Kok, S.G. van Dockum & F. Vogelzang, Archeologische Kroniek Provincie Utrecht 1988-1989, Utrecht, 57-61.
- Theuws, F., A. Verhoeven & H.H. van Regteren Altena, 1988: Medieval Settlement at Dommelen, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 38, 229-430.
- Velde, H. van der, 2007: Germanen, Franken en Saksen in Salland. Archeologisch en landschappelijk onderzoek naar de geschiedenis van het landschap en nederzettingsgeschiedenis uit de Romeinse tijd en Vroege Middeleeuwen in centraal Salland, Amersfoort (ADC Monografie 1, ADC-rapport 675).
- Veldheer, P.A. & E. van der Weerd, 1985: De slag om de Veluwe 1945: De bevrijding van de Veluwe door Britse en Canadese troepen in april van het laatste oorlogsjaar, Arnhem.
- Verbeek, C. & M. Janssens, 2007: Rhenen (U.), Vogelenzang. Bureauonderzoek, Tilburg (BILAN-rapport 2007/100).
- Verwers, W.J.H. & W.J. van Tent, 2015: Merovingisch grafveld Elst-'t Woud (gemeente Rhenen, provincie Utrecht), Amersfoort (RAM 223).
- Visser, A., 2007: De Grebbelinie in Vogelvlucht, Zeist.
- Wagner, A. & J. Ypey, 2011: Das Gräberfeld auf dem Donderberg bei Rhenen. Katalog, Leiden.
- Waldus, W.B. en H. M. van der Velde, 2006: Archeologie in vogelvlucht. Toepassingsmogelijkheden van het AHN in de archeologie, Amsterdam.
- Wal, A. ter, 2020: Boeren op de rand van Gelre en het Sticht. Een onderzoek naar bewoningssporen uit de ijzertijd en middeleeuwen in Achterberg, gem. Rhenen, 's-Hertogenbosch (BAAC-rapport A-13.0206/A-16.0185).
- Werkhoven, A., 2011: De Grebbelinie van onder tot boven, Barneveld.
- Wheatley, D. & M. Gillings, 2002: Spatial Technology and Archaeology. The Archaeological Applications of GIS. Taylor & Francis, New York.
- Wijnen, J.A.T., 2013: Slagveldarcheologie op de Grebbeberg. Gemeente Rhenen. Archeologisch veldonderzoek naar mobilia uit de Tweede Wereldoorlog door middel van metaaldetectie, Weest (RAAP-Rapport 2606).
- Ypey, J., 1959: De verspreiding van vroeg-middeleeuwse vondsten in Nederland, *Berichten van de ROB* 9, 98-118.
- Zanten, H. van, 2020: *De Pantherstellung*, Woudenberg.
- Z.A., 1944: Bildheft Neuzeitlicher Stellungsbau, Berlin.
- Z.A., 2015: Elst in Oorlogstijd. Mobilisatie 1939/1940. Bezetting 1941-1944. Bevrijding 1945. Een speciale uitgave van De Hank ter gelegenheid van 70 jaar bevrijding, Rhenen.
- Z.n., 2021: Erfgoed Gezocht-Utrechtse Heuvelrug, Utrecht/Leiden.

Geraadpleegde kaarten en websites

AHN3, *Actueel Hoogtebestand Nederland*, <http://www.ahn.nl>, 2023.

Archis 3, *Archeologisch Informatiesysteem*, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), <https://archis.cultureelerfgoed.nl/>, 2023.

Biedboek, www.biedboek.nl.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, A.H. Geurts, 2012: Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta. Dept. Fysische Geografie. Univ Utrecht. Digitale Dataset verkrijgbaar via <http://easy.dans.knaw.nl>.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, W.Z. Hoek, H.J.A. Berendsen & H.F.J. Kempen, 2009: Zand in Banen. Zanddieptekaarten van het Rivierengebied en het IJsseldal in de provincies Gelderland en Overijssel. Provincie Gelderland, Arnhem.

Collectie Utrecht, www.collectieutrecht.nl, 2023.

Cuneragilde Rhenen, <https://cuneragilde-rhenen.nl>, 2024.

Cunerakerk Rhenen, <https://www.cunerakerk.nl>, 2023.

Database van religieus erfgoed in Nederland, <https://reliwiki.nl>, 2023.

Defensiefotografie, www.defensiefotografie.nl.
Delpher, www.delpher.nl.

De slag om de Grebbeberg en Betuwestelling in mei 1940, www.grebbeberg.nl.

DINOloket, Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond, <http://www.dinoloket.nl>, 2023.

Familielandgoed Prattenburg, www.prattenburg.nl, 2023

Geschiedenis van Elst en Remmerden, <https://nl.wikipedia.org>, 2023.

Geschiedenis van Elst en Remmerden, <https://oudrhenen.nl>, 2023.

Geologie van Nederland, een tijdreis van 500 miljoen jaar, <http://www.geologievannederland.nl>, 2024

Historiek, www.historiek.net, 2023.

Industriespoor, <http://industriespoor.nl>, 2023.

Kastelen en Buitenplaatsen in Utrecht, www.kasteleninutrecht.eu, 2023.

Kastelen in Nederland, www.kasteleninnederland.nl, 2023.

Molendatabase, Rhenen, Utrecht. www.molendatabase.nl, 2023.

Portable Antiquities of the Netherlands, <http://portable-antiquities.nl>, 2023.

Provincie Utrecht, www.provincie-utrecht.nl, 2023.

Regionaal Archief Zuid-Utrecht, www.razu.nl, 2023.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), 2023.
Kadastrale kaarten 1811-1832. Online geraadpleegd via <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), 2023.
Archeoregio's. Online geraadpleegd via <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>

Rijksgeologische Dienst, 1984: Geologische kaart van Nederland schaal 1:50.000; Blad 39 Tiel Oost. Haarlem

Rijksoverheid, De Omgevingswet, <http://www.rijksoverheid.nl>, 2023.

SGLO crashdatabase, www.verliesregister.studiegroepvluchtoorlog.nl.

Stichting Menno van Coehoorn, www.coehoorn.nl.

Stichting voor Bodemkartering (Stiboka), 1966:
Bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000; 39 West Rhenen en 39 Oost Rhenen. Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering (Stiboka), 1950:
Bodemkaart van de Omgeving van Wageningen (schaal 1:10.000). Wageningen.

Stiboka / Rijks Geologische Dienst (RGD), 1986:
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000. Blad 39 Tiel. Wageningen/Haarlem.

The Association & Museum of the 8th Canadian Hussars (Princess Louise's) Inc., www.8chassociation.com.

Traces of War, www.tracesofwar.com.
Topotijdreis, <https://www.topotijdreis.nl>, 2023.

Utrechtse Buitenplaatsen, <https://www.utrechtsebuitenplaatsen.nl>, 2023.

Utrechtse Stichting voor het Industrieel Erfgoed, www.usine-utrecht.nl, 2023.

Vestigia, 2010: Geomorfologische kaart gemeente Rhenen (bijlage 2). Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie V817, Amersfoort.

Visit Ede, www.visit-ede.com.

Vrijwillige Landstorm, www.vrijwilligelandstorm.nl.

Vos, P. en S. de Vries, 2018: 2^e generatie
palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0).
Deltares, Utrecht.

Zwijnsbergen, www.mobzwijsbergen.nl.

Archieven

Bundesarchiv, Abteilung Militärarchiv, Freiburg (BArch);

Nationaal Archief, Den Haag (NA);

National Archives and Records Administration,
Washington (NARA);

Nationaal instituut voor Militaire Historie, Den Haag
(NIMH);

Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum Overloon/Liberty
Park, Overloon;

National Collection of Aerial Photography, Edinburgh
(NCAP);

NIOD Instituut voor Oorlogs- Holocaust- en
Genocidestudies, Amsterdam (NIOD);

Regionaal Archief Zuid-Utrecht, Wijk bij Duurstede (RAZU);

Staatsarchief van de Russische Federatie, Moskou (GARF);

Utrechts Archief, Utrecht (UA);

Wageningen University Library, Wageningen (WUR).
Geoportal: RAF aerial photographs

Overige bronnen

Schriftelijke mededelingen dhr. T. Maas, Rhenen.

Schriftelijke mededelingen dhr. M. Reinders, Arnhem.

9

Bijlagen

Bijlage 1	– overzicht van geologische en archeologische tijdvlakken
Bijlage 2	– Archeologische Informatiekaart
Bijlage 3	– Historische relicttenkaart
Bijlage 4	– Militaire relicttenkaart
Bijlage 5	– Archeolandschappelijke eenhedenkaart
Bijlage 6	– Bodemkaart
Bijlage 7	– Verstoringskaart
Bijlage 8	– Archeologische verwachtingskaart; Jagers en verzamelaars
Bijlage 9	– Archeologische verwachtingskaart; Boeren- en Staatse samenleving
Bijlage 10	– Beleidskaart
Bijlage 11	– catalogus
	A AMK-terreinen
	B vindplaatsen
	C historische punten
	D onderzoeken
	E militaire relictten
	F toelichting legenda eenheden militaire relicttenkaart
Bijlage 12	– stappenplan

Bijlage 1

Overzicht van geologische en archeologische
tijdvlakken

Bijlage 1: Geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom (jr) 0 = 1950 n. Chr.	Chronostratigrafie					MIS	Lithostratigrafie						
11.650	Kwartair	Laat	Holoceen (warme periode)					1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)		Formatie van Kreftenheye (Rijn)	Formatie van Bortel (eolisch en lokaal terrestrisch)	Formatie van Beegden (Maas)
12.850			Laat-Weichselien (Laat-Glacial)	Weichselien (ijstijd)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye (Rijn)						
13.900					Allerød (warm)								
14.030					Vroege Dryas (koud)								
14.640					Bølling (warm)								
30.000			Midden-Weichselien (Pleniglacial)		Laat-Pleniglacial (zeer koud)	3							
60.000					Midden-Pleniglacial (koud)								
75.000					Vroeg-Pleniglacial (zeer koud)			4					
117.000			Vroeg-Weichselien (gematigd koud)					5a					
								5b					
								5c					
								5d					
130.000			Eemien (warme periode)					5e	Eem Formatie (marien, lagunair en lacustrien)				
370.000		Midden	Midden		Saalien (ijstijd)			6-10	Formatie van Urk (Rijn)	Formatie van Drente (Glacial)			
				Holsteinien (warme periode)			11						
				Elsterien (ijstijd)			12						
475.000				Cromerien (warme periode)			13-22	Formatie van Sterksel (Rijn)	Formatie van Peelo (Glacial)				
850.000		Vroeg	Vroeg	Pre-Cromerien			23-104			Formatie van Stamproy (eolisch en lokaal terrestrisch)			
2.600.000													

Chrono-, zuurstofisotopen- en lithostratigrafie voor Noordwest-Europa naar De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Berendsen (2008) en Cohen *et al.* (2009). Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2008). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Ouderdom (kal. jaren BP ¹)	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden (kal. jaren v/n. Chr.)			
450	1250	Holoceen	Laat	Subatlanticum (koeler Vochtiger)	Vb2	nieuwe tijd (1500-heden)			
1150						Vb1	middeleeuwen (450-1500 n. Chr.)		
1500							Romeinse tijd (12 v.Chr. – 450 n. Chr.)		
1962					1950		ijzertijd (800 – 12 v. Chr.)		
2750					2900	Va	bronstijd (2000 – 800 v. Chr.)		
3050							neolithicum (5300 – 2000 v. Chr.)		
3950	Midden		Subboreaalaal (koeler Droger)	IVb	Loofbos. Eik, els en hazelaar overheersen; beuk vanaf IVb >1% en grotere invloed landbouw (granen)	mesolithicum (8800 – 5300 v. Chr.)			
5700				IVa					
7250			Atlanticum (warm Vochtig)	III	Loofbos eik en els overheersen, relatief veel iep en linde. Het percentage den neemt af				
8700							8000		
10.250			9000	Boreaalaal (warmer)	II	Den overheerst, daarnaast hazelaar, eik, iep, linde, es			
10.750				Preboreaalaal (warmer)	I		Eerst berk en later overheerst de den		
11.650	10.150								
12.850	10.950	Laat-Pleistoceen	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	Parklandschap (subarctisch)	laat-paleolithicum (35.000 – 8800 v. Chr.)	
13.900	11.900				Allerød	LW II	Dennen- en berkenbossen		
14.030	12.100				Vroege Dryas	LW I	Open parklandschap		
14.640	12.450				Bølling		Open vegetatie met kruiden (bijvoet) en berkenbomen		
35.000 (v. Chr.)	¹⁴ C-methode loopt tot 43.000 jaar BP			Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)				Perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	midden-paleolithicum (300.000 – 35.000 v. Chr.)
75.000									
117.000				Eemien (warme periode)		Loofbos			
130.000							Saalien (ijstijd)		
300.000 (v. Chr.)				vroeg-paleolithicum (tot 300.000 v. Chr.)					

¹ BP = aantal werkelijke jaren voor 1950 AD.

Bijlage 2

Archeologische informatiekaart

Bijlage 3

Historische relicttenkaart

Bijlage 4

Militaire relicttenkaart

Bijlage 5

Archeolandschappelijke eenhedenkaart

Bijlage 6

Bodemkaart

Bijlage 7

Verstoringskaart

Bijlage 8

Archeologische verwachtingskaart;
Jagers en verzamelaars

Bijlage 9

Archeologische verwachtingskaart;
Boeren- en Staatse samenleving

Bijlage 10

Beleidskaart

Bijlage 11A

Catalogus AMK-terreinen

Registratietype	Monumentnr.	Waarde	Thema	X-coördinaat	Y-coördinaat	Plaats	Toponiem	Periode	Toelichting	Situatie
Archeologisch monument	45944	Beschermd Rijksmonument	Militair erfgoed	169817	440469	Rhenen	Koningstafel, Grebbeberg	Vroege middeleeuwen C en D	Het betreft de aanleg en overblijfselen van een ringwalburg uit de (Vroege) Middeleeuwen. Een drietal halfronde wallen zijn te onderscheiden, met daarbinnen een plateau. Het complex is nog vrijwel gaaf aanwezig.	Deels herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	45945	Beschermd Rijksmonument	Religieus en funerair erfgoed	164846	444346	Remmerden	Plantage Willem III	Neolithicum en/of Bronstijd	Het betreft een terrein waarin zich meerder grafheuvels uit het Neolithicum en/of de Bronstijd bevinden, alsmede sporen van bewoning uit de (Late) IJzertijd-Romeinse tijd.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	45947	Beschermd Rijksmonument	Religieus en funerair erfgoed	166140	442803	Remmerden	Stokweg, Lijstereng en Roghairsparweg	Neolithicum en/of Bronstijd	Het betreft een terrein waarin zich ten minste 16 grafheuvels uit het Neolithicum-IJzertijd bevinden, gelegen in zand aan weerszijden van een zijdalletje van het Rijndal.	Deels herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	45948	Beschermd Rijksmonument	Kastelen en buitenplaatsen	169659	442403	Achterberg	De Dijk	Late middeleeuwen en Nieuwe tijd	Terrein met de overblijfselen van het Bisschoppelijk Kasteel Ter Horst. Het kasteel was deels uit tufsteen opgebouwd en bezat een ronde plattegrond. Het is in 1178 door bisschop Godfried van Rhenen gebouwd. In 1528 is het verwoest.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	45949	Beschermd Rijksmonument	Religieus en funerair erfgoed	167626	440903	Rhenen	Cunerabergje, Cuneralaan	Vroege middeleeuwen en Nieuwe tijd	Het betreft een heuvel met de overblijfselen van de aan de H. Cunera gewijde kapel, alsmede mogelijk ook het graf van de H. Cunera. De kapel zou uit het begin van de 16e eeuw dateren, het graf is waarschijnlijk vroeg Frankisch/Karolingisch.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	45950	Beschermd Rijksmonument	Kastelen en buitenplaatsen	167395	443771	Achterberg	De Duiventoren/ Remmerstein, Cuneraweg	Late middeleeuwen	Betreft het terrein waarin de resten van het huis Remmerstein liggen, dat dateert van de late middeleeuwen tot in de Nieuwe tijd. Op tekeningen uit de 18e eeuw staat het huis afgebeeld als een omgracht huis van twee bouwlagen met enkele bijgebouwen.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	532461	Beschermd Rijksmonument	Funerair erfgoed/agrarisch cultuurlandschap	166838	444011	Remmerden	Remmersteinsche Bosch	IJzertijd	Terrein met sporen van een Celtic Field en een grafheuvel. Het walsysteem van het Celtic Field is zeer goed zichtbaar. Het gebruik als bos heeft deze overblijfselen behoud voor erosie. Er is daardoor sprake van een bijzonder gaaf complex.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	4858	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed, wonen	162953	443880	Elst	Rijksstraatweg/ Woudweg	Late Bronstijd-IJzertijd/Vroege middeleeuwen	Terrein met sporen van bewoning. Het terrein is aan de noordzijde bebouwd en wordt het doorsneden door de Rijksstraatweg. De lage waardering is gebaseerd op de grote mate van verstoring.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	4870	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	166333	444052	Remmerden	Remmersteinsche Bosch	Neolithicum en/of Bronstijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Deze heuvel behoort tot een groep van vier.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	4875	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	165617	444478	Remmerden	Buurtsche Berg, Defensieweg	Neolithicum en/of Bronstijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Doorsnede 15 meter en hoogte 1 meter. Deze heuvel behoort tot een groep van vijf.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7188	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	166041	442003	Remmerden	Utrechtsestraatweg, De Tangh	IJzertijd-Romeinse tijd	Terrein met sporen van een graf. De bodem is circa 0.6 tot 0.9 meter diep verstoord. Mogelijk zijn onder dit niveau nog resten aanwezig.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	11541	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed, wonen	169266	441741	Laareind	Laarschen Berg, Levendaalse weg	Neolithicum-IJzertijd/Vroege middeleeuwen	Terrein met sporen van bewoning. Aan de zuidwestzijde ligt het restant van een urnenveld. Het zuidelijk deel daarvan is in 1912 al onderzocht. Het overige deel van het terrein ligt op een helling. Het plaggendek is door erosie niet meer intact.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	11565	Terrein van archeologische waarde	Wonen	170043	441080	Heimerstein	Heimerstein	IJzertijd	Terrein met sporen van bewoning. Een deel van het terrein is verstoord door een koepel en ijskelder en doordat een deel van het esdek vergraven is. Een flink stuk lijkt echter nog intact.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	12183	Terrein van archeologische waarde	Wonen	169513	441313	Heimerstein	Levendaalse weg	Neolithicum-IJzertijd/middeleeuwen	Terrein met sporen van bewoning. Door de ligging op een helling en de aanwezigheid van een sneeuwsmeltwaterdal zijn de conserveringsomstandigheden zeer wisselend.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	12202	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	167050	441770	Rhenen	Koerheuvel	Neolithicum en/of Bronstijd	Terrein met een mogelijke, zwaar beschadigde grafheuvel. Deze heuvel is in de jaren 1970 onderzocht door middel van het afsteken van een profiel. Aanwijzingen (houtskool, bot) voor een grafheuvel zijn voor als nog niet gevonden.	Verhoging aanwezig
Archeologisch monument	12203	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	167167	442499	Rhenen	Lijstereng, Reumersweg/ Autoweg	IJzertijd	Terrein met sporen van een urnenveld. Er zijn twee urnheuvels waargenomen. Waarschijnlijk liggen er nog meer.	Deels herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	12373	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	162913	446015	Elst	Elsterberg, Noorderlaan	Neolithicum en/of Bronstijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Doorsnede circa 15.5 meter, hoogte 0.5 meter. Voet aan oostzijde door bospad aangesneden.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	14764	Terrein van archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	165340	443879	Remmerden	Plantage Willem III	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel.	Herkenbaar aanwezig

Registratietype	Monumentnr.	Waarde	Thema	X-coördinaat	Y-coördinaat	Plaats	Toponiem	Periode	Toelichting	Situatie
Archeologisch monument	3861	Terrein van hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	170050	440680	Heimerstein	Grebbeberg	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter 15 meter, hoogte 0.7 meter.	Deels herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	4853	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	165439	442400	Remmerden	Utrechtsestraatweg	Neolithicum	Terrein met sporen van bewoning. Het terrein is nu als parkeerplaats in gebruik.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7172	Terrein van hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	163825	445358	Elst	Elsterberg, Prattenburgsche Bosch	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter circa 15 meter en hoogte circa 1.3 meter.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7173	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	162580	444969	Elst	Sportpark Elst	IJzertijd-Romeinse tijd	Terrein met sporen van bewoning. Het meest waarschijnlijk dateren deze sporen uit de Late IJzertijd en Vroeg Romeinse tijd.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7176	Terrein van hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	165348	444670	Remmerden	Buurtsche Berg	Neolithicum en/of Bronstijd	Terrein met sporen van een grafheuvel, met recente ophoging. Diameter circa 18 meter en hoogte circa 2 meter. Geconsolideerd. Analyse van pollenmonsters door E. Meierink wijst uit dat deze heuvel mogelijk geheel recent is opgeworpen.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7178	Terrein van hoge archeologische waarde	Kastelen en buitenplaatsen	167772	443249	Achterberg	Engsteeg/ Cuneraweg	Late middeleeuwen en Nieuwe tijd	Terrein met mogelijk sporen van kasteel Valkenburg. Sterk geaccidenteerd terrein, waarin een oorspronkelijk omgracht eiland is te herkennen. Het huis zou er voor 1528 gestaan hebben.	Deels herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7179	Terrein van hoge archeologische waarde	Kastelen en buitenplaatsen	169749	441790	Laareind	Levendaiselaan	Late middeleeuwen en Nieuwe tijd	Terrein met sporen van een omgracht huis. Om deze gracht heen lag een wal, waaromheen een buitengracht lag. Het huis zelf was oorspronkelijk een rechthoekig gebouw. Het huis is waarschijnlijk begin veertiende eeuw gebouwd en omstreeks 1820 afgebroken.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7180	Terrein van hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	166527	441544	Rhenen	Utrechtsestraatweg	Vroege middeleeuwen	Terrein met sporen van een Vroeg Middeleeuws grafveld dat in 1951 werd opgegraven.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7181	Terrein van hoge archeologische waarde	Infrastructuur	166826	441005	Rhenen	Veerweg	Nieuwe tijd	Terrein met sporen van een veerhuis uit de 16de / 17de eeuw. Een deel van het terrein is opgegraven.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7183	Terrein van hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	166887	442575	Rhenen	Lijstereng, Reumersweg/ Autoweg	IJzertijd	Terrein met sporen van twee naast elkaar gelegen urnheuvels. In een van de heuvels zijn fragmenten van een urn uit de IJzertijd gevonden. Het is goed mogelijk dat zich in de buurt van deze twee heuvels nog meer sporen van begraving bevinden.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7187	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	163681	446194	Elst	Elsterberg, Prattenburgsche Bosch	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van bewoning uit het Neolithicum - IJzertijd. In dit terrein zijn diverse vondsten uit de prehistorie gedaan. De gaafheid van het bodemprofiel is goed.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	11543	Terrein van hoge archeologische waarde	Kastelen en buitenplaatsen	168643	442950	Achterberg	Cuneraweg	Late middeleeuwen en Nieuwe tijd	Terrein met sporen van een toren. Het was oorspronkelijk een boerderij waartegen een zware vierkante toren is gebouwd. De boerderij is in het begin van de jaren 1990 vervangen door een nieuwe. De toren werd in de 15de of 16de eeuw gebouwd.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	11544	Terrein van hoge archeologische waarde	Kastelen en buitenplaatsen	169504	442570	Achterberg	De Dijk	Late middeleeuwen en Nieuwe tijd	Terrein met de resten van het voorterrein van een versterkt huis. Bij rioleringswerkzaamheden langs de weg zijn hier stenen funderingen aangetroffen. De conservering van eventuele andere resten of sporen zal goed zijn (dik esdek aanwezig).	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	11549	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	166399	443299	Remmerden	Remmerdselaan, Reumersweg	Vroege Bronstijd	Terrein met sporen van bewoning. Bij het planten van bomen kwamen enkele fragmenten aardewerk en kooksteen naar boven. De datering is gebaseerd op de vondst van wikkeldraadaardewerk en enkele vuurstenen afslagen.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	11554	Terrein van hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	165082	442542	Remmerden	Utrechtsestraatweg, Industrieterrein Remmerden	Vroege middeleeuwen	Terrein met het restant van een Vroeg Middeleeuws grafveld, waarvan een deel in 1988 is "opgegraven". Het terrein zelf is bebouwd. Er bestaat nog een goede kans dat hier nog een deel van het grafveld intact aanwezig is.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	11556	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	162502	444359	Elst	Franseweg	IJzertijd	Terrein met sporen van bewoning. Mogelijk zijn de sporen hier verstoord. Bij onderzoek is vastgesteld dat de bovengrond hier dun is. Er is dan ook veel materiaal aan het oppervlak gevonden. Van een echte bewoningslaag is geen sprake.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	11558	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	162314	444343	Elst	Franseweg	IJzertijd	Terrein met sporen van bewoning. Op enkele plaatsen na zijn de resten van dit terrein afgedekt door een esdek van meer dan 0.5 meter dikte. Mogelijk bevinden zich hier ook sporen uit het Neolithicum en Bronstijd.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig

Registratietype	Monumentnr.	Waarde	Thema	X-coördinaat	Y-coördinaat	Plaats	Toponiem	Periode	Toelichting	Situatie
Archeologisch monument	11885	Terrein van hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	167153	440970	Rhenen	Cuneratoren	Middeleeuwen en Nieuwe tijd	Terrein met resten van voorgangers van de Cunerakerk met bijbehorende kerkhof (vroege middeleeuwen), het Agnietenconvent (laat middeleeuws klooster) en het Koningshuis (17de eeuws paleis van koning Frederik V van de Paltz).	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	12181	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	169472	440852	Rhenen	Grebbeberg	Neolithicum en/of IJzertijd/ middeleeuwen	Terrein met sporen van bewoning. De top van het oorspronkelijke oppervlak is deels verploegd. Er is onder het hele plaggendek verspreid materiaal gevonden. Het is niet geheel zeker dat er bewoningssporen uit de vroege middeleeuwen liggen.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	12182	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	169625	441442	Heimerstein	Levendaalseweg	Neolithicum en/of IJzertijd/ middeleeuwen	Terrein met sporen van bewoning. Door de ligging op een helling en in een sneeuwmeltwaterdal zijn de conserveringsomstandigheden zeer wisselend. Onder het plaggendek is zeker materiaal uit de IJzertijd gevonden.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	12187	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	169188	441915	Laareind	Cuneraweg	Neolithicum en/of IJzertijd/ middeleeuwen	Terrein met sporen van bewoning. Min of meer een plateau onderaan een helling. Het plaggendek is hier redelijk intact. Door erosie op hoger gelegen delen is hier een dik pakket colluvium ontstaan. Dit terrein ligt onderaan de flank van de stuwwal.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	12204	Terrein van hoge archeologische waarde	Wonen	167307	441051	Rhenen	Historisch centrum	Late middeleeuwen en Nieuwe tijd	Terrein met sporen van bewoning. Het betreft de stadskern van Rhenen. Rhenen werd gebouwd tegen de zuidelijke helling van de stuwwal.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	1141	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	166039	443580	Remmerden	Remmersteinsche Bosch, Wageningse Laan	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter 17 meter en hoogte 1.5 meter. Geconsolideerd.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	4854	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed, wonen	165551	442785	Remmerden	Autoweg	Mesolithicum-IJzertijd/middeleeuwen	Terrein met sporen van bewoning. De resten bevinden zich onder een 0.25 tot 1 meter dik plaggendek. De aanwezigheid van sporen van begraving uit de vroege middeleeuwen is niet zeker. De zeer hoge waarde is vooral gebaseerd op de gaafheid van het profiel.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	4855	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed, wonen	165163	443284	Remmerden	Autoweg	Mesolithicum-IJzertijd/middeleeuwen	Terrein met sporen van een Celtic Field en grafheuvels. Het grootste deel van het terrein is als akker in gebruik. De sporen zijn voor een deel afgedekt door een dun esdek. De grafheuvels zijn geïsoleerd Het Celtic Field is enigszins zichtbaar.	Deels herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7140	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	162813	445144	Elst	Elsterberg, Sportweg	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter 14 meter, hoogte circa 1 meter. Geconsolideerd. Deze heuvel hoort bij een groep van twee.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7141	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	162918	445114	Elst	Elsterberg, Sportweg	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter circa 22 meter, hoogte circa 0.8 meter. Deze heuvel maakt deel uit van een groep van twee.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7142	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	163271	445185	Elst	Elsterberg, Middenlaan	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter 13 meter, hoogte 1 meter. Geconsolideerd. Deze heuvel behoort bij een groep van zes.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7143	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	163317	445345	Elst	Elsterberg, Middenlaan	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter 18.70 meter, hoogte circa 1.5 meter. Geconsolideerd. Deze heuvel behoort bij een groep van zes.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7144	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	163424	445286	Elst	Elsterberg,Middenlaan	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter 13 meter, hoogte 0.8 meter. Geconsolideerd. Deze heuvel behoort bij een groep van zes.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7145	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	163468	445187	Elst	Elsterberg, Westerlaan	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel mogelijk uit de Vroege Bronstijd. Diameter 14 meter, hoogte 0.7 meter. Geconsolideerd. Deze heuvel behoort bij een groep van zes.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7146	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	163539	445111	Elst	Prattenburgsche Bosch, Elsterberg, Westerlaan	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter 15 meter, hoogte circa 1 meter. In 1983 is de heuvel in verband met zandwinning ernstig beschadigd. Geconsolideerd (1987). Deze heuvel behoort bij een groep van zes.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7147	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	163399	445160	Elst	Elsterberg, Westerlaan	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Het betreft een langwerpige grafheuvel, lengte 45 meter, breedte 10 meter. De hoogte is 0.9 tot 1 meter. Deze heuvel behoort tot een groep van zes.	Herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	7174	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Religieus en funerair erfgoed	164083	444520	Elst	Veenendaalsestraatweg, Plantage Willem III	Neolithicum en/of IJzertijd	Terrein met sporen van een grafheuvel. Diameter circa 18 meter, hoogte circa 0.4 meter. Geconsolideerd (1987). Deze heuvel behoort tot een groep van acht.	Herkenbaar aanwezig

Registratietype	Monumentnr.	Waarde	Thema	X-coördinaat	Y-coördinaat	Plaats	Toponiem	Periode	Toelichting	Situatie
Archeologisch monument	11540	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Wonen	169912	443915	Achterberg	Velderbroek	Laat Paleolithicum/ Neolithicum	Terrein met sporen van bewoning. De dekszandrug is deels afgegraven. Daarbij werd in situ vuursteen, aardewerk en enkele fragmenten kooksteen gevonden. Op het intacte deel liggen de resten van vuursteenbewerking. Deze zijn afgedekt door een veenlaag.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig
Archeologisch monument	12188	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Wonen	167066	443492	Achterberg	Remmerstein, Remmerde Laan	Neolithicum en/of IJzertijd/ middeleeuwen	Terrein met sporen van bewoning. Intacte podzol onder circa 0.55 - 0.8 meter dik plaggendek. Het vondstmateriaal lijkt op het Neolithicum en/of de Bronstijd te duiden, een datering in de IJzertijd is echter ook mogelijk. Dit terrein ligt op het dekzand.	Niet meer als zodanig herkenbaar aanwezig

Bijlage 11B

Catalogus vindplaatsen

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
1	2002054100, 2003131100, 3246897100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Koerheuvel-Watertoren	Rhenen	167105	441814	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	handgevormd aardewerk, sporen (crematiegraven, grafveld, crematies)	-1100	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	31-10-1990
2	2004955100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Het Bosje	Elst	162413	444263	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	grondsporen	-5300	-2000	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	27-3-1995
3	2008195100, 2846562100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169600	440300	Kastelen en buitenplaatsen	versterking onbepaald	keramiek, pollen, sporen (gracht, wal, paalgaten)	-250	1050	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1963
4	2022548100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Rhenen- Remmerden	Remmerden	165400	442800	Wonen	kampement	handgevormd aardewerk, vuursteen, sporen (huisplattegronden)	-2850	270	ADC ArchoProjecten	1-3-2001
5	2022548100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Rhenen- Remmerden	Remmerden	165400	442825	Onbepaald	complex type niet te bepalen	metaal, handgevormd aardewerk	1050	2023	ADC ArchoProjecten	1-3-2001
6	2027521100, 3126740100, 3253449100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	De Dijk 64	Achterberg	169499	442535	Onbepaald	complex type niet te bepalen	steengoed - Siegburgs, tufsteen	1250	1650	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	14-6-2003
7	2040084100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Remmerden	Remmerden	165165	442860	Wonen	depot	zilveren en gouden munten	525	725	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	20-3-1989
8	2040084100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Remmerden	Remmerden	165190	442860	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	potbeker	-2450	-1800	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	20-3-1989
9	2061128100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	Larikshof	Rhenen	165500	443400	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, onbepaald	-2850	-2000	ADC ArchoProjecten	11-1-2005
10	2061128100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	Larikshof	Rhenen	165525	443400	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, onbepaald, sporen (wal/omwalling)	-800	-12	ADC ArchoProjecten	11-1-2005
11	2063226100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Remmerden II	Remmerden	165186	442837	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	zilveren en gouden munten	450	1050	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	11-2-2005
12	2063226100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Remmerden II	Remmerden	165211	442837	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	bronzen lanspunt en handgevormd aardewerk, sporen (huisplattegrond, spijker)	-2000	-12	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	11-2-2005
13	2077904100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Reconstructie N233	Rhenen	167555	443588	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-5300	450	RAAP Archeologisch Adviesbureau	1-5-2001
14	2078771100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Fietstunnel Cunerauweg	Rhenen	167525	443725	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	-12	ADC ArchoProjecten	18-6-2001
15	2078771100, 3031768100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Fietstunnel Cunerauweg	Rhenen	167500	443725	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald, industrie & nijverheid, onbepaald	aardewerk, gedraaid, sporen (huisplattegrond, greppel, kuil)	1050	1500	ADC ArchoProjecten	18-6-2001
16	2102284100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	het Bosje	Elst	162350	444210	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	steen, huttenleem, vuursteen, aardewerk, handgevormd	-1800	-12	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	1-12-2005
17	2115155100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Ecopassage, Plantage Willem III	Elst	164325	443318	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-1100	450	ADC ArchoProjecten	4-4-2006
18	2130853100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Het Bosje - Fase III	Elst	162550	444450	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, sporen (huisplattegrond, spijker)	-2000	-12	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	9-10-2006
19	2130853100, 2131290100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Het Bosje	Elst	162500	444400	Onbepaald	complex type niet te bepalen	vuursteen, aardewerk, handgevormd, kloppsteen, sporen (paalgaten haardkuilen, spiekers)	-1800	-12	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	9-10-2006
20	2145611100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Cunerauweg 219	Achterberg	168612	442888	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	vuursteen	-500000	-800	RAAP Archeologisch Adviesbureau	30-1-2007

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
21	2159803100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	N255	Rhenen	164064	443468	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-250	450	Synthegra BV	14-6-2007
22	2159803100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	N255	Rhenen	169082	440761	Wonen	kampement	vuursteen	-500000	-12	Synthegra BV	14-6-2007
23	2159803100, 2208224100, 2253358100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Fietspad N225	Remmerden	165460	442330	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	vuursteen, aardewerk, handgevormd, glas, armband, sporen (spieker, huisplattegrond, haardkuil)	-35000	450	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-7-2008
24	2159803100, 3242302100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Eng	Rhenen	165599	442253	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, Paffrath, kogelpot, glas	-5300	1500	RAAP Archeologisch Adviesbureau	5-12-1995
25	2184298100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Het Bosje	Elst	162520	444375	Religieus en funerair erfgoed	complex type niet te bepalen, Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald, Begraving, onbepaald	aardewerk, handgevormd, vuursteen, maalsteen, sporen (huisplattegronden, spiekers, haardkuilen, crematiegraf)	-2850	-12	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	30-1-2008
26	2192195100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Larikshof	Rhenen	165262	443284	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald, urnenveld, grafheuvel	aardewerk, handgevormd, vuursteen, menselijk bot, metalen (oa een fibula), sporen (crematiegraf, kringgreppel, kuilen)	-5300	450	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	19-3-2008
27	2198887100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Prins Bernardstraat	Rhenen	167780	441138	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	BILAN	16-5-2008
28	2201599100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Molenweg 10	Achterberg	168668	442615	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-2000	-12	BAAC BV	4-6-2008
29	2201599100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Molenweg 10	Achterberg	168651	442630	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, sporen (paalgaten)	900	1250	BAAC BV	4-6-2008
30	2208224100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Fietspad N225	Remmerden	164500	443500	Wonen	akker / tuin, Industrie & nijverheid, onbepaald	bouw materiaal, sporen (greppel)	1500	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-7-2008
31	2208224100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	fietspad N225	Rhenen	166000	441975	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	hutteleem, vuursteen, steen, sporen (kuil)	-2450	-800	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-7-2008
32	2208224100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Fietspad N225	Rhenen	166160	441810	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, sporen (spieker, paalsporen))	-250	270	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-7-2008
33	2208224100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Fietspad N225/ Grebbeberg	Rhenen	169365	440730	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, vuursteen, grondsporen	-5300	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-7-2008
34	2208224100, 2404674100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Fietspad N225/ Grebbeberg	Rhenen	169338	440725	Wonen	versterking onbepaald	spiegel, kogels, helm, toiletgerei, bouw materiaal, metalen voorwerpen,, sporen (antitankversperring, loopgraaf, paalgaten, greppels)	1850	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-7-2008
35	2208224100, 3282171100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Fietspad N225	Rhenen	166290	441733	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald, Industrie & nijverheid, onbepaald	dakpan, baksteen, kogelpot, glazen, fles, gesp, haken- en ogen (kledingsluiting), knoop, kraal, sporen (paalgaten)	1250	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-7-2008
36	2220188100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding		Rhenen	167280	441120	Onbepaald	complex type niet te bepalen	keramiek, dierlijk bot, glas	1250	2023	Archaeological Research en Consultancy	22-10-2008
37	2221905100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Het Woud	Elst	163080	443940	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	sporen (huisplattegrond, grondspotren)	-1100	-500	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	6-11-2008
38	2221905100, 2953093100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Het Woud	Elst	163105	443940	Religieus en funerair erfgoed	grafveld, gemengd	aardewerk, gedraaid, menselijk bot, lans, schijffibula, sporen (graven)	450	900	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	6-11-2008
39	2225534100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Elsterstraatweg	Elst	161815	444236	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	keramiek, bot en glas, sporen (paalgaten, kuilen)	900	2023	BILAN	5-12-2008
40	2253358100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Rotonde N225	Rhenen	165485	442340	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	munten, kogel, kleding	1050	1850	RAAP Archeologisch Adviesbureau	3-8-2009

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
41	2267922100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	De Dijk	Achterberg	169188	442618	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen	-500000	-800	ADC ArchoProjecten	7-12-2009
42	2267922100, 2312763100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	De Dijk	Achterberg	169163	442618	Infrastructuur	Afwaterings-/ inundatiekanaal/ greppel/sloot	lood, keramiek, ijzeren pijlpunt, sporen (greppel, paalgat, kuil)	1050	2023	ADC ArchoProjecten	7-12-2009
43	2280599100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	Cuneraweg/Heimersteinselaan	Rhenen	170070	441032	Kastelen en buitenplaatsen	versterking onbepaald	bouw materiaal, wapens, kleding	1850	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	24-3-2010
44	2284819100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Oude Weg 8b	Elst	161511	444478	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, houtskool	-4200	270	BAAC BV	28-4-2010
45	2289299100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Cuneraweg 366	Rhenen	165748	446243	Onbepaald	complextype niet te bepalen	baksteen, houtskool	1500	2023	ADC ArchoProjecten	10-6-2010
46	2289500100, 2309597100, 4553167100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Molenweg 9	Achterberg	168711	442721	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, vuursteen, aardewerk, handgevoemd, metaal, aardewerk, glas, dierenbot, sporen (paalgaten, kuil, muurrestant)	725	1500	ADC ArchoProjecten, Transect	10-6-2010
47	2292124100, 2323674100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Hogesteeg	Achterberg	169022	442658	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	allerlei soorten aardewerk en bouw materiaal, sporen (greppel, paalgaten, kuilen)	1050	1850	BAAC BV	28-6-2010
48	2293591100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding		Rhenen	167700	441100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	keramiek, metaal, glas	1250	2023	Archaeological Research en Consultancy	12-7-2010
49	2298135100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	Molenstraat 23	Rhenen	167378	441114	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	keramiek	1050	2023	Omgevingsdienst Regio Utrecht	16-8-2010
50	2298395100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Prattenburg te Rhenen en Veenendaal	Rhenen	165152	446632	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	vuursteen	-500000	-2000	Synthegra BV	17-8-2010
51	2303650100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Platanenlaan, Groeneweg	Rhenen	167307	441608	Onbepaald	complextype niet te bepalen	keramiek, bot	1250	1850	BAAC BV	1-10-2010
52	2307052100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Rijksstraatweg 219	Elst	163800	443796	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	vuursteen	-8800	-2000	BAAC BV	2-11-2010
53	2309418100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Cuneraweg 362	Rhenen	165711	446228	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	glas, keramiek, sporen (paalgaten, kuilen, greppels)	1250	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-11-2010
54	2320377100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Binnenstad-Oost	Rhenen	167466	441046	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	glas, aardewerk, gedraaid, mes, sporen (gracht, paalgaten, muurresten)	450	2023	ADC ArchoProjecten	1-3-2011
55	2350833100, 3216691100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165581	442721	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	steen, aardewerk, handgevoemd, vuursteen, sporen (huisplattegrond, paalgaten, kuilen)	-2000	-12	particulier	10-10-2005
56	2353141100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding		Rhenen	169086	441355	Kastelen en buitenplaatsen	versterking onbepaald	houweel	1850	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	19-12-2011
57	2364571100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Rhenen-Achterberg	Rhenen	168234	442617	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	tefriet, aardewerk, handgevoemd, rolsteen, sporen (waterput, spieker, paalgaten)	-800	-12	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	11-4-2012
58	2394006100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	De Dijk 38 en 40	Achterberg	169280	442538	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk	1250	2023	BAAC BV	11-1-2013
59	2420622100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Achterberg-Oost	Achterberg	168980	442750	Wonen	Nietopgehoogde nederzetting zonder stedelijk karakter	bouwaardewerk, keramiek, metalen voorwerpen, sporen (paalgaten, kuilen, waterput)	1050	2023	BAAC BV	8-10-2013
60	2420622100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Achterberg-Oost	Achterberg	168955	442750	Wonen	Nietopgehoogde nederzetting zonder stedelijk karakter	aardewerk, handgevoemd, maalsteen, wrijfsteen, sporen (paalgaten, kuilen, waterputten, spiekers)	-800	-250	BAAC BV	8-10-2013

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
61	2422234100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Paardenmarkt	Rhenen	167000	441093	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	keramiek, dierlijk bot, glas, sporen (kuilen, greppels, waterpu)	1250	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	22-10-2013
62	2427192100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding		Achterberg	167794	443529	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald, Afwaterings-/ inundatiekanaal/ greppel/sloot	keramiek, dierlijk bot, sporen (greppel)	1250	1500	BAAC BV	6-12-2013
63	2429477100, 2473508100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Beatrikstraat 68, locatie Visnet	Elst	162737	444328	Wonen	Nietopgehoogde nederzetting zonder stedelijk karakter	aardewerk, handgevormd, sporen (paalgaten, kuil)	-800	-250	Econsultancy BV	7-1-2014
64	2461909100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding		Rhenen	167358	440859	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	aardewerk, handgevormd, bouw materiaal, fles, sporen (gracht)	1050	2023	ADC ArcheoProjecten	5-11-2014
65	2480514100, 2682756100, 2950185100	Registratie archeologische vondstmelding	Kerkstraat	Rhenen	167200	440980	Religieus en funerair erfgoed	kerkhof	menselijk bot, roodbakend geglaazuurd aardewerk	1250	1850	particulier	1-1-1984
66	2721002100, 3061121100	Registratie archeologische vondstmelding	De Paardekop	Amerongen	161980	444830	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	11-3-1977
67	2721010100, 3110589100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg/Sportweg	Elst	162813	445144	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	sporen (ophogingslaag)	-2850	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	18-4-1977
68	2721019100, 3110701100, 3285785100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162918	445114	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	sporen (ophogingslaag)	-2850	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	18-4-1977
69	2721238100	Registratie archeologische vondstmelding	Nertsenfarm	Elst	162580	445000	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	armband - La Tene, aardewerk, handgevormd	-800	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	18-4-1977
70	2721246100, 2953447100, 3190106100	Registratie archeologische vondstmelding	Sportweg, Nertsenfarm	Elst	162720	444960	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	armband - La Tene, aardewerk, handgevormd	-800	70	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	18-4-1977
71	2721254100, 2953725100	Registratie archeologische vondstmelding	Sportweg, Nertsenfarm	Elst	162740	444735	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevormd, potbeker, armband - La Tene, sporen (haardkuil, ploegsporen/ eergetouwkrassen)	-5300	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	18-4-1977
72	2721262100	Registratie archeologische vondstmelding	Elst	Elst	163190	444650	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	18-4-1977
73	2753169100, 2951238100, 2951781100, 3177382100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164465	444075	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	boor, armband - La Tene	-500000	70	particulier	1-1-1992
74	2823671100, 3187953100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh, Stokweg	Remmerden	166160	441980	Religieus en funerair erfgoed	Begraving, onbepaald	aardewerk, handgevormd, Terra sigillata, menselijk bot, metalen voorwerpen, bronzen sieraad	150	450	particulier	21-2-1985
75	2823696100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden ; Utrechtsestraatweg	Rhenen	165400	442360	Onbepaald	complex type niet te bepalen	trechterbeker	-3400	-2850	particulier	1-1-1978
76	2823752100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk	Achterberg	169720	442550	Onbepaald	complex type niet te bepalen	amulet	-18000	-7100	particulier	1-4-1988
77	2823800100, 2827292100, 2950533100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Rhenen	165200	442900	Onbepaald	complex type niet te bepalen	kapfibula, paardentuig, steunarmfibula, schede (dolk, zwaard of mes) - puntbeschermer, heiligenfibula geëmailleerd	-12	1050	particulier	1-1-1991
78	2823809100, 2847720100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Rhenen	165300	442700	Onbepaald	complex type niet te bepalen	paardentuigonderdeel, aardewerk, handgevormd	-500	1050	particulier	1-1-1993
79	2824351100, 2824368100, 3102245100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage-Noord	Remmerden	165170	443820	Onbepaald	complex type niet te bepalen	gesp, kapfibula, steunarmfibula	270	525	particulier	1-1-1990

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
80	2824376100, 2870351100, 2950817100, 3246434100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg, Larikshof	Remmerden	164995	443181	Wonen	complextype niet te bepalen, celtic field	aardewerk, handgevormd, slak, knikfibula - Haalebos type B, sestertius, glas, tufsteen, munten, kling, afslag kern, steker, schrabber, grondsporen	-800	270	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	9-11-1995
81	2824384100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage	Remmerden	165360	443610	Onbepaald	complextype niet te bepalen	armband - type omega	-1100	-800	particulier	1-1-1989
82	2829090100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenweg	Achterberg	168615	442590	Wonen	Begraving, onbepaald, Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	bronzen voorwerpen, Laren-aardewerk:tonvormig, sporen (waterput)	-2000	-800	particulier	1-1-1990
83	2829090100, 3247171100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenweg	Achterberg	168640	442590	Religieus en funerair erfgoed	Begraving, onbepaald	kogelpot, geelwitbakkend gedraaid, schijffibula, armboog	270	1050	particulier	1-1-1990
84	2830394100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166400	441800	Onbepaald	complextype niet te bepalen	onbekend - beslag	-12	450	particulier	1-1-1993
85	2830945100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Rhenen	165300	442900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk - hengel, schijffibula - geemailleerd	-12	900	particulier	1-1-1992
86	2830961100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Rhenen	165500	442600	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schijffibula, haarnaald - type Wijster	-12	1050	particulier	1-1-1993
87	2830986100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenseweg	Elst	163210	446560	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schijffibula	-12	1050	particulier	1-1-1993
88	2831000100	Registratie archeologische vondstmelding	Lijster Eng	Rhenen	166800	442200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Fels-Ovalbeil	-4900	-800	particulier	1-1-1993
89	2842090100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg	Elst	162850	443840	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
90	2842090100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg	Elst	162850	443815	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	725	1500	particulier	1-1-9999
91	2842106100	Registratie archeologische vondstmelding	Sportweg	Elst	162850	444850	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, sporen (haardkuil)	-800	-12	particulier	14-12-1967
92	2842114100, 3189168100	Registratie archeologische vondstmelding	Sportweg	Elst	162700	444750	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bolpot, ruwwandig aardewerk, gedraaid, fragment tefriet, slijpsteen	725	1500	particulier	3-9-2004
93	2842122100, 2844131100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163400	444880	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	slak, aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
94	2842147100, 3062142100	Registratie archeologische vondstmelding	De Paardekop	Elst	161950	444863	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Laren-aardewerk, natuursteen, brok zandsteen/kwartsiet, sporen (grondsporen, afvalkuilen)	-1500	-1100	particulier	13-11-1968
95	2842155100, 2951310100, 2951319100, 2951327100, 3061413100, 3147558100, 3147566100, 3174977100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165060	443920	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd, tefriet, zandsteen/kwartsiet, armband - La Tene:2-ribbig	-5300	-12	particulier	3-9-2004
96	2842163100, 2951343100, 2951351100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164160	444340	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	1-1-1970
97	2842171100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164170	444230	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	-800	particulier	1-1-1970
98	2842196100	Registratie archeologische vondstmelding	Oranjestraat	Elst	162690	444070	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1969

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
99	2842203100	Registratie archeologische vondstmelding		Elst	161880	444400	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, ondetemineerbaar	525	1500	particulier	1-1-9999
100	2842211100, 2843824100, 3063885100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoolstraat	Elst	162800	444420	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, natuursteen, houtskool, sporen (haardkuil)	-800	70	particulier	1-1-1970
101	2842228100, 2844286100, 3109439100, 3110620100, 3189954100	Registratie archeologische vondstmelding	Oranjestraat	Elst	162620	444100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, huttenleem, Pingsdorf geelwitbakkend, kogelpot	-800	1250	particulier	1-1-1971
102	2842236100	Registratie archeologische vondstmelding	Engweg	Elst	163140	444650	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-1969
103	2842244100, 3063893100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoolstraat	Elst	162520	444130	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	70	particulier	1-1-1969
104	2842244100, 3063893100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoolstraat	Elst	162520	444105	Onbepaald	complex type niet te bepalen	Paffrath	1050	1500	particulier	1-1-1969
105	2842252100, 3190114100	Registratie archeologische vondstmelding	Irenestraat	Elst	162655	444220	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	70	particulier	3-9-2004
106	2842277100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoolstraat	Elst	162600	444350	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd, houtskool	-800	-12	particulier	1-1-1969
107	2842300100, 2844497100	Registratie archeologische vondstmelding	Nertsenfarm	Elst	162540	445050	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-1970
108	2843598100, 3110750100, 3179245100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165100	443935	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	bijl, grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1964
109	2844115100, 2951165100, 3109666100, 3111763100, 3188269100	Registratie archeologische vondstmelding	Verlengde Driftweg	Elst	163510	445170	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	vuursteen (schrabber, afslag, afval), aardewerk, handgevoemd, slak, kraal - 'Ringperle'	-8800	450	particulier	3-9-2004
110	2844148100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164800	444020	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, vuursteen, slijpsteen, maalsteen	-35000	-12	particulier	1-1-1969
111	2844180100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164680	444150	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, afslag	-50000	-12	particulier	1-1-1969
112	2844237100, 3110548100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	163890	443820	Onbepaald	complex type niet te bepalen	bijen	-5300	-800	particulier	1-1-1969
113	2844423100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoolweg	Elst	162530	444150	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd, brok tefriet	-800	-12	particulier	1-1-1970
114	2844529100, 3057397100, 3109455100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsetberg	Elst	163271	445185	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, handgevoemd, brok tefriet, grondspoor (ophogingslaag)	-800	-12	particulier	3-9-2004
115	2844537100, 4928610100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163317	445345	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, handgevoemd, crematiestenen, sporen (crematiegraf, ophogingslaag)	-500	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	9-12-2020
116	2844561100, 2848766100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163424	445286	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	vuursteen (afslag), sporen (ophogingslaag, paalgaten)	-2850	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1971
117	2844601100, 3110694100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	163960	443800	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, handgevoemd, spoor (ophogingslaag)	-800	-12	particulier	1-1-1970

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
118	2844626100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164000	443800	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1970
119	2844675100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164970	444130	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	spoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
120	2844789100, 3046429100, 3147696100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Hei	Elst	164350	444280	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, handgevormd, grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
121	2844804100, 2848871100, 3110791100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Hei	Elst	164370	444420	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	pollen, grondsporen (ophogingslaag)	-2850	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	21-4-1987
122	2844886100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Heide	Elst	164320	444410	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	spoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1970
123	2844934100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Hei	Elst	164510	444330	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	spoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1970
124	2844959100, 3156321100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Dikkenberg	165900	445100	Onbepaald	complex type niet te bepalen	brokje tefriet., bewerkt vuursteen, klopsteen	-5300	-2000	particulier	3-9-2004
125	2844991100, 3110831100, 3156305100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Achterberg	166130	445190	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, hout/houtskool	-2000	70	particulier	1-1-1970
126	2845063100, 3147744100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalsestraatweg	Elst	163690	444400	Onbepaald	complex type niet te bepalen	afslagschrabber, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	1-1-1970
127	2845136100, 2951610100, 3147711100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	163570	445120	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel, afslag, aardewerk, handgevormd	-8800	-12	particulier	5-7-1977
128	2845833100, 2846108100, 2846270100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek, Vogelenzang	Rhenen	168500	440800	Religieus en funerair erfgoed	complex type niet te bepalen, kapel	aardewerk, gedraaid, weefgewicht - driehoekig, baksteen, grondsporen (plattegrond/configuratie)	-500	1500	particulier	1-1-9999
129	2845890100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalsestraatweg	Elst	163805	444480	Onbepaald	complex type niet te bepalen	vuursteen	-18000	-8800	particulier	1-1-1995
130	2845922100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163600	444540	Agrarisch cultuurlandschap	Celtic field/raatakker	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1970
131	2845939100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtsestraatweg	Elst	162365	444030	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1970
132	2845939100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtsestraatweg	Elst	162340	444030	Onbepaald	complex type niet te bepalen	Andenne	1050	1250	particulier	1-1-1970
133	2845971100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162840	444360	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig	-250	-12	particulier	1-1-1971
134	2845996100, 3063869100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163370	444480	Onbepaald	complex type niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend	1050	1250	particulier	1-1-1971
135	2846002100, 2951765100, 3156849100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163212	444816	Onbepaald	complex type niet te bepalen	werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevormd	-5300	70	particulier	3-9-2004
136	2846084100, 2846165100, 2951757100, 3111285100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162900	444330	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, tefriet, houtskool, armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig, bronzen ring, sporen (haardkuilen, paalgaten)	-500	-12	particulier	1-1-1972
137	2846092100, 3145119100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163220	444900	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, huttenleem, vuursteen (schrabber, werktuig/gereedschapsonderdeel)	-500000	-12	particulier	1-1-1971

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextyp	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
138	2846116100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162820	444320	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, grondsporen (paalgaten)	-500	-12	particulier	1-1-1972
139	2846124100, 2846132100, 3111260100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162774	444352	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, ijzer, zandsteen, brok tefriet, bot, houtskool, sporen (kullen)	-500	-12	particulier	1-1-1972
140	2846140100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162815	444360	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-500	-12	particulier	1-1-1972
141	2846149100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162890	444250	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-500	-12	particulier	1-1-1972
142	2846157100, 2951749100, 3148676100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat, Franseweg	Elst	162890	444306	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig	-800	-12	particulier	1-1-1972
143	2846181100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163060	445410	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-1971
144	2846198100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163040	444360	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-1971
145	2846246100	Registratie archeologische vondstmelding	Kasteel Prattenburg	Elst	164330	447020	Religieus en funerair erfgoed	kapel	grondsporen (plattegrond/configuratie)	1050	1650	particulier	1-1-1971
146	2846262100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek	Rhenen	168750	440500	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-2450	-1800	particulier	1-10-1964
147	2846279100, 3111552100	Registratie archeologische vondstmelding	Buurtsche Berg (Wielingsheuvel)	Remmerden	165348	444670	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	spoor (ophogingslaag) pollenmonsters	-2850	-12	particulier	1-1-1973
148	2846287100	Registratie archeologische vondstmelding	Vogelenzang, Steenfabriek	Rhenen	168250	440650	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, onbepaalbaar, grondsporen (paalgaten)	525	725	particulier	1-1-1966
149	2846295100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek Vogelenzang	Rhenen	168775	440750	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-6-1961
150	2846295100, 2846302100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek Vogelenzang	Rhenen	168750	440750	Religieus en funerair erfgoed	Begraving, onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-2850	-2450	particulier	1-6-1961
151	2846310100, 3063811100, 3247763100	Registratie archeologische vondstmelding	De Driehoek, Remmerse Laan	Remmerden	165285	443350	Religieus en funerair erfgoed	complextyp niet te bepalen, urnenveld	afslag, schrabber, aardewerk, handgevoemd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot	-35000	1500	particulier	3-9-2004
152	2846319100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtse Str.Weg,Ten O Van De Kroon	Rhenen	166625	441440	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend, Kogelpot	725	1500	particulier	1-1-1970
153	2846319100, 3056935100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtse Str.Weg,Ten O Van De Kroon, De Eekhoorn	Rhenen	166650	441440	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-1970
154	2846327100	Registratie archeologische vondstmelding	Houweg	Elst	162200	444510	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-1970
155	2846335100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoolweg	Elst	162540	444350	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-1970
156	2846473100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerstein/Prattenburg	Rhenen	166180	444100	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-500	particulier	1-1-9999
157	2846481100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Rhenen	166950	444100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-500	particulier	1-1-1995

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
158	2846521100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166800	442000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	geverfd aardewerk, gedraaid, bolpot - Dorestad Will A-E:laat Mayen/bolpot	-12	450	particulier	1-1-1970
159	2846538100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169820	440420	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend gedraaid aardewerk, netverzwaarder	725	1500	particulier	1-1-1971
160	2846570100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterberg, De Dijk	Achterberg	169200	442560	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	Kogelpot, steengoed - Siegburgs	1250	1500	particulier	1-1-1968
161	2846579100, 3064216100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterberg, De Dijk 64	Achterberg	169530	442530	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend, steengoed - Siegburgs, Kogelpot	1050	1650	particulier	1-1-1968
162	2846587100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165150	443050	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	grondsporen (wal/omwalling)	-1100	270	particulier	1-1-1970
163	2846595100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165250	443200	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	grondsporen (wal/omwalling)	-1100	270	particulier	1-1-1970
164	2846602100, 2951084100, 3111714100, 3246483100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan, Larikshof	Remmerden	165100	443200	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, pincet - brede bek en puntcirkelversieringpincet - brede bek en puntcirkelversiering	-800	1050	particulier	1-1-1967
165	2846610100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164055	443540	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen	-8800	-4900	particulier	1-1-1970
166	2846610100, 3062150100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164080	443540	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	hutteleem, aardewerk, handgevormd	-2000	-800	particulier	3-9-2004
167	2846627100, 2951149100	Registratie archeologische vondstmelding	Zwijnsbergen (Voordel)	Elst	163960	443540	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-1100	-12	particulier	1-1-1968
168	2846635100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166820	441660	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, Pingsdorf geelwitbakkend	-800	1250	particulier	1-1-1968
169	2846643100, 2846651100, 3063488100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	164715	443300	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid	-800	450	particulier	1-1-1968
170	2846643100, 3063488100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	164740	443300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend, kogelpot	1050	1500	particulier	1-1-1968
171	2846668100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtse Straatweg	Remmerden	165700	442190	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	725	1050	particulier	1-1-1968
172	2846676100, 3189135100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtsestraatweg	Remmerden	165655	442245	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot, slijpsteen	-800	1500	particulier	1-1-1968
173	2846724100, 2894133100, 3062175100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind, Levendaal, Cunera Weg	Achterberg	169500	441735	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, ondetmineerbaar, baksteen, kogelpot, Pingsdorf, steengoed	1050	1500	particulier	3-9-2004
174	2846724100, 2894133100, 3062175100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind, Levendaal, Cunera Weg	Laareind	169500	441760	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, tefriet	-250	150	particulier	1-1-1992
175	2846732100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterbergse Straatweg	Achterberg	168730	442880	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	725	1250	particulier	1-1-1969
176	2846740100, 3064151100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk, Ter Horst	Achterberg	169855	442300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, steengoed	1250	1650	particulier	3-9-2004
177	2846749100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Achterberg	169500	441700	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, gedraaid, tefriet, slijpsteen	725	1500	particulier	1-1-1969

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
178	2846757100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein, Cuneraweg	Rhenen	169960	441280	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, houtskool	-2000	-800	particulier	1-1-1970
179	2846798100, 3062183100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein, Cuneraweg	Achterberg	169995	441220	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	tefriet, aardewerk, handgevormd	-1100	70	particulier	1-1-1970
180	2846798100, 3062183100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein, Cuneraweg	Achterberg	169970	441220	Onbepaald	complextype niet te bepalen	ruwwandig aardewerk, gedraaid, Pingsdorf geelwitbakkend, kogelpot, steengoed geglaazuurd:kan	450	1500	particulier	1-1-1970
181	2846813100	Registratie archeologische vondstmelding		Elst	165100	444350	Onbepaald	complextype niet te bepalen	hamerbijl, spits - schachtdoorn en weerhaken	-5300	-250	particulier	1-1-9999
182	2846821100	Registratie archeologische vondstmelding	Buurtsche Berg	Achterberg	165920	444540	Onbepaald	complextype niet te bepalen	klokbeker - Veluwe klokbeker/2ld, 2le, 2lf	-2450	-2000	particulier	1-1-9999
183	2846838100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteins Bosch	Rhenen	166980	444240	Onbepaald	complextype niet te bepalen	klokbeker - Veluwe klokbeker/2ld, 2le, 2lf	-2450	-2000	particulier	1-1-9999
184	2846935100, 3063496100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	164760	443155	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	1-1-1969
185	2846951100	Registratie archeologische vondstmelding	Bosweg	Elst	161810	444660	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1967
186	2846968100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg	Elst	162615	443990	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Badorf aardewerk	725	900	particulier	12-3-1954
187	2846968100, 3111860100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg	Elst	162590	443990	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, huttenleem, tefriet, houtskool, grondspoor (kuil)	-800	-12	particulier	12-3-1954
188	2846976100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166260	441960	Religieus en funerair erfgoed	grafveld, crematies	Terra sigillata, kom, fles, kist, crematieresten, beeldje, munten, grondsporen (crematiegraf)	-12	450	particulier	1-1-9999
189	2846984100, 2951368100, 3147582100, 3179172100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166182	441918	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	vaatwerk, steengoed, roodbakkend geglaazuurd aardewerk , Paffrath, fles, slak	1050	1650	particulier	1-1-9999
190	2846984100, 3147582100, 3179172100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166200	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, gekleurd glas	-800	450	particulier	1-1-1977
191	2846992100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166385	441630	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, Kogelpot	450	1250	particulier	1-1-1967
192	2846992100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166360	441630	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1967
193	2847015100, 3190285100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk 3	Achterberg	169020	442540	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend handgevormd aardewerk, steengoed, kogelpot	1050	1500	particulier	1-1-1968
194	2847031100, 2849592100, 2951376100, 3112054100	Registratie archeologische vondstmelding	Delm; D.E.L.M.	Remmerden	165000	442900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, aardewerk, gedraaid, vuursteen (afslag)	-5300	1500	particulier	1-1-1970
195	2847048100, 3064184100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	168400	441475	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, steengoed	725	1500	particulier	1-1-1970
196	2847056100	Registratie archeologische vondstmelding	Buitenwaarden	Elst	163800	443100	Infrastructuur	Infrastructuur onbepaald	aardewerk, ondetamineerbaar, grondsporen (ophogingslaag)	1500	2023	particulier	1-1-9999
197	2847089100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijnstraat; Weverstraat	Rhenen	167260	440940	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend gedraaid aardewerk	1250	1500	particulier	1-1-1967

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
198	2847104100, 3062401100	Registratie archeologische vondstmelding	Ruiterpad	Achterberg	168700	442820	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevoormd, aardewerk, gedraaid, Pingsdorf geelwitbakkend, kogelpot:geprofileerde rand	-2000	1250	particulier	1-1-1970
199	2847112100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind, Cunera Weg	Achterberg	169780	441420	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevoormd	-800	-12	particulier	1-1-1970
200	2847112100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind, Cunera Weg	Achterberg	169805	441420	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Paffrath, Steengoed	1050	1500	particulier	1-1-1970
201	2847153100, 3112127100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh; 'Galgenberg'	Rhenen	166370	441880	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, ondetermineerbaar, bot, grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1968
202	2847161100, 3064208100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarseberg, Ouwehands Dierenpark	Rhenen	168730	441000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevoormd	-800	70	particulier	1-1-1971
203	2847161100, 3064208100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarseberg, Ouwehands Dierenpark	Rhenen	168755	441000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, baksteen, kogelpot	1050	1500	particulier	1-1-1971
204	2847178100, 3111966100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek Vogelenzang	Rhenen	168500	440600	Onbepaald	complextype niet te bepalen	KB-kom - Veluwe voetjesschaal	-2450	-2000	particulier	1-1-9999
205	2847186100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenberg	Rhenen	167100	441350	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevoormd, kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend	-800	1500	particulier	1-1-1979
206	2847201100	Registratie archeologische vondstmelding	Cunerabergje	Rhenen	167620	440900	Religieus en funerair erfgoed	Begraving, onbepaald, kapel	grondsporen (ophogingslaag, fundering)	450	1500	particulier	1-11-1965
207	2847234100	Registratie archeologische vondstmelding	Buitenwaarden	Elst	163200	443100	Infrastructuur	waterweg (natuurlijk)	houten constructie	1050	2023	particulier	1-1-1969
208	2847267100, 2847364100, 2847389100, 2951335100, 3111722100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165220	443720	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoormd, weefgewicht, brok tefriet, brok zandsteen/kwartsiet	-2000	450	particulier	1-1-1969
209	2847534100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164100	443578	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, ondetermineerbaar	450	1500	particulier	1-1-1977
210	2847534100, 2848628100, 3111771100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164103	443555	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoormd, hutteleem, brok tefriet, armband - La Tene:5-ribbig	-800	70	particulier	1-1-1977
211	2847550100, 3190277100	Registratie archeologische vondstmelding	Erebegraafplaats	Rhenen	169510	440944	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevoormd	-800	70	particulier	1-1-1970
212	2847575100, 2847591100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaalselaan	Achterberg	169700	441800	Wonen	moated site	grondsporen (fundering, wal/omwalling)	1250	1500	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1947
213	2847583100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught/Stokweg	Rhenen	165980	442980	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1970
214	2847607100, 2950541100	Registratie archeologische vondstmelding	Frederik Van De Paltshof	Rhenen	167150	441024	Religieus en funerair erfgoed	klooster	aardewerk, gedraaid, dierlijk bot, ijzer, vensterglas - gebrandschilderd glas, sporen (funderingen)	1250	1650	particulier	1-3-1989
215	2847615100, 3111909100, 3188252100	Registratie archeologische vondstmelding	Grafkelder/Plantage Willem III	Elst	164000	443690	Onbepaald	complextype niet te bepalen	glazen kraal, aardewerk, handgevoormd, tefriet	-800	450	particulier	1-1-1972
216	2847623100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught	Rhenen	166180	442720	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1970
217	2847631100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught	Rhenen	166270	442700	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1970

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
218	2847656100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught	Rhenen	166332	442799	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1973
219	2847672100	Registratie archeologische vondstmelding	Ruiterpad	Achterberg	168850	442660	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	450	particulier	1-1-1971
220	2847680100, 3190074100	Registratie archeologische vondstmelding	Grafkelder/Plant.W.iii	Elst	164145	443700	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	70	particulier	3-9-2004
221	2847689100, 2894125100, 3061705100, 3111609100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166560	441500	Wonen	grafveld, gemengd, Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	knikwandpot/biconisch, glad-/ruwwandig, Terra nigra, Angelsaksische 'Buckelurn', roodgeverfd aw., crematieresten, zwaarden, bijlen, lanzen, schilden, munten, schijffibula, kralen, vaatwerk, textiel, sporen (graven)	-250	725	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1951
222	2847697100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Achterberg	169880	441560	Onbepaald	complextype niet te bepalen	spits, werktuig/gereedschapsonderdeel	-500000	-800	particulier	1-1-1969
223	2847704100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166500	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-500	-12	particulier	1-1-9999
224	2848036100	Registratie archeologische vondstmelding	De Driehoek, Remmerdse Laan	Remmerden	165260	443340	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
225	2848190100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan	Remmerden	165600	443200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2850	-800	particulier	1-1-1967
226	2848247100	Registratie archeologische vondstmelding	Meidoornlaan	Rhenen	167663	441638	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen (werktuig/gereedschap (onderdeel) - geretouchéerd)	-4200	-1800	particulier	25-3-2014
227	2848255100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165413	442663	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen (schrabber)	-5300	-1800	particulier	25-3-2014
228	2848425100, 3063966100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek	Elst	161700	444220	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, ondetemineerbaar, steengoed, tufsteen	1250	1850	particulier	1-1-1971
229	2848725100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein	Rhenen	170145	441250	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	1-1-1969
230	2848725100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein	Rhenen	170120	441250	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend handgevormd aardewerk, Pingsdorf geelwitbakkend	1050	1500	particulier	1-1-1969
231	2848733100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein	Rhenen	170195	441010	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, ondetemineerbaar	1050	1500	particulier	1-1-1969
232	2848733100, 3118738100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein	Rhenen	170170	441010	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, vuursteen	-800	-12	particulier	1-1-1969
233	2848741100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein	Rhenen	170180	441140	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	plavuis, geglaazuurd, grondspoor (fundering)	1250	1650	particulier	1-1-1968
234	2848758100, 3148651100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeberg	Rhenen	170080	440770	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, ondetemineerbaar, vaatwerk	450	1050	particulier	1-1-1971
235	2848799100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Bosje	Elst	162475	444200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	armband - La Tene	-250	70	particulier	25-3-2014
236	2848806100, 3038272100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III ; Defensieweg	Remmerden	165470	443640	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig	-800	70	particulier	1-1-1983
237	2848814100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165000	444025	Onbepaald	complextype niet te bepalen	armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig	-250	70	particulier	25-3-2014

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Ind datering	Bron	Jaar vondst
238	2848822100	Registratie archeologische vondstmelding	De Horst	Rhenen	168876	442558	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Hazendonk 3-aardewerk, Trechterbeker-aardewerk, wikkeldraad-aardewerk, Klokbeke-aardewerk, vuursteen (spits), maalsteen	-5300	-800	particulier	29-9-2014
239	2848847100, 3110678100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Rhenen	163468	445187	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	potbeker, wikkeldraad-aardewerk, vuursteen (spits - driehoekig), grondsporen (ophogingslaag kringgreppel)	-2850	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1971
240	2849657100, 3113448100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169800	440450	Kastelen en buitenplaatsen	versterking onbepaald	aardewerk, onbepaalde aardewerk, tegel, kraal, grondsporen (gracht, wal/omwalling)	-12	1500	Rijksmuseum van Oudheden	1-1-1960
241	2850506100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg	Elst	163750	443600	Onbepaald	complextype niet te bepalen	potbeker - halspotbeker	-2450	-2000	particulier	1-1-9999
242	2868457100, 3112062100	Registratie archeologische vondstmelding	Ter Horst; De Dijk	Achterberg	169500	442500	Kastelen en buitenplaatsen	kasteel	baksteen, tufsteen, grondsporen (fundering, waterput/waterreservoir)	1050	1500	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-10-1983
243	2870335100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk	Rhenen	169900	442400	Wonen	moated site	baksteen, roodbakend geglaazuurd aardewerk, steengoed, mortel, houtskool	1050	2023	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	24-10-1995
244	2870343100, 3146918100	Registratie archeologische vondstmelding	Lijstereng ; Autoweg	Rhenen	166892	442608	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, handgevoemd-3-ledig lage vorm, crematie-resten, grondspoor (ophogingslaag)	-800	-250	particulier	12-5-1978
245	2870351100, 3246434100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165000	443145	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking, grafheuvel	kling, afslag kern, steker, schrabber, grondsporen	-35000	-800	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	9-11-1995
246	2870927100	Registratie archeologische vondstmelding	Velderbroek	Achterberg	169905	443880	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	vuursteen	-5300	-2000	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	18-10-1995
247	2870927100	Registratie archeologische vondstmelding	Velderbroek	Achterberg	169880	443880	Wonen	kampement	vuursteen	-35000	-8800	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	18-10-1995
248	2873624100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeberg	Rhenen	170050	440680	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1986
249	2873649100, 3111171100, 3111325100	Registratie archeologische vondstmelding		Elst	163825	445358	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	steen, grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1996
250	2874272100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165050	442520	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-2000	-800	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1988
251	2874272100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165025	442520	Religieus en funerair erfgoed	grafveld, gemengd	mes, zwaard, gesp, aardewerk, gedraaid , crematie-resten	450	900	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1988
252	2886122100	Registratie archeologische vondstmelding	Plan Horst-Molenweg	Achterberg	168765	442560	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bronzen lans, aardewerk, handgevoemd	-2000	-800	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1990
253	2886122100	Registratie archeologische vondstmelding	Plan Horst-Molenweg	Achterberg	168740	442560	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bronzen armboog en fibula, grondspoor	270	450	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-1990
254	2887508100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166680	442100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	potbeker - trompetpotbeker	-2450	-1800	particulier	29-5-1997
255	2893501100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk Nr. 16	Achterberg	169175	442550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd en steengoed	1250	1500	particulier	1-1-1992
256	2893583100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwinteloyen	Rhenen	166500	445060	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd, steen	-1800	-12	particulier	1-1-1992
257	2893875100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163435	444875	Onbepaald	complextype niet te bepalen	glazen kraal	-250	450	particulier	1-1-1992

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
258	2893907100	Registratie archeologische vondstmelding	De Paardekop	Elst	161950	444890	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, handgevormd, grondspoor (ophogingslaag)	-1500	-1100	particulier	1-1-1992
259	2893915100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164700	443220	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen	-500000	-12	particulier	1-1-1992
260	2893964100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165000	443925	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, handgevormd, grondspoor (ophogingslaag)	-1100	-12	particulier	1-1-1992
261	2893972100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165280	443250	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	glazen kraal, armband - La Tene, handgevormd aardewerk, vuursteen	-800	70	particulier	1-1-1992
262	2898735100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijnstraat	Rhenen	167260	440960	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	kogelpot, steengoed	1050	1500	particulier	1-1-1992
263	2899464100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Hei	Elst	164270	444540	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	5-1-1998
264	2924240100	Registratie archeologische vondstmelding	Markt	Rhenen	167200	440930	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen (klopsteen)	-6450	-4200	particulier	1-5-1999
265	2932495100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165360	443190	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Fels-Ovalbeil	-4200	-800	particulier	6-1-2000
266	2945114100	Registratie archeologische vondstmelding	Egelmeer ; Hannes Hu	Elst	163490	447004	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-800	particulier	16-6-2000
267	2945236100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan ; Trimbaan	Remmerden	166170	443300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslagschrabber	-2850	-1800	particulier	19-6-2000
268	2949198100	Registratie archeologische vondstmelding	Leemkuil	Rhenen	166700	442850	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen (boor)	-500000	-800	particulier	19-6-1984
269	2949773100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg ; Laarschenberg	Achterberg	168450	441850	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kling, afslagschrabber	-5300	-2000	particulier	1-1-9999
270	2949781100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Laan	Remmerden	166380	443320	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	vuursteen, Kuemmerkeramik, wikkeldraad-aardewerk, kooksteen	-2000	-800	particulier	1-1-1995
271	2949798100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg ; Galgenberg	Rhenen	166730	441750	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bronzen randbijl - lage randen	-2000	-1800	particulier	14-4-1982
272	2949805100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Remmerden	165700	444700	Onbepaald	complextype niet te bepalen	hamerbijl - type Emmen	-2000	-1800	particulier	1-4-1986
273	2949919100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg 129	Elst	162970	443900	Religieus en funerair erfgoed	grafveld	knikwandpot/biconisch, glad-/ruwwandig, aardewerk, handgevormd	350	900	particulier	1-1-1975
274	2949943100	Registratie archeologische vondstmelding		Elst	164525	443500	Onbepaald	complextype niet te bepalen	randhielbijl	-1800	-1100	particulier	26-3-1990
275	2949976100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165500	443000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Flint-Ovalbeil	-4900	-2000	particulier	1-10-1977
276	2949992100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165240	442840	Onbepaald	complextype niet te bepalen	koperen munt (quadrans)	70	150	particulier	1-1-1991
277	2950006100	Registratie archeologische vondstmelding	Nederrijn	Rhenen	166500	441000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	lanspunt	450	900	particulier	12-3-1970

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
278	2950111100	Registratie archeologische vondstmelding	Groeve Leccius De Ridder	Rhenen	168675	440450	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schrabber, boor, A-steker, afslag - geretoucheerd	-300000	-35000	particulier	26-8-1978
279	2950144100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Achterberg	166300	444650	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schrabber, boor, A-steker, afslag - geretoucheerd, levallois-afslag, kern, dubbele schaaf, combinatiewerktuig	-300000	-35000	particulier	6-6-1978
280	2950152100	Registratie archeologische vondstmelding	Vogelenzang	Rhenen	168500	440650	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schrabber, boor, afslag - geretoucheerd, levallois-afslag, kern, combinatiewerktuig, chopping tool, beksteker, rugmes, schaaf	-300000	-35000	particulier	12-11-1978
281	2950169100	Registratie archeologische vondstmelding	Juliana Ziekenhuis	Veenendaal	165700	446000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen (afslag)	-500000	-12	particulier	15-4-1984
282	2950209100, 3175892100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167100	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	boor, kern, afslag, werktuig/gereedschapsonderdeel	-500000	-12	particulier	17-4-1984
283	2950217100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164200	444280	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	16-1-1985
284	2950225100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburg	Veenendaal	165400	446400	Onbepaald	complextype niet te bepalen	spinklos	1250	1650	particulier	7-2-1984
285	2950266100, 2951619100, 2951627100, 3110978100, 3185303100, 3147111100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattensbos	Elst	163539	445111	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	spits, schrabber, aardewerk, handgevormd, potbeker, Klokbeek-aardewerk, crematieresten, sporen (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	19-6-1984
286	2950274100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg ; Huize Andre	Remmerden	166020	442500	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend gedraaid aardewerk	1250	1500	particulier	22-4-1985
287	2950299100, 2951943100, 3246289100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	168920	440650	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Pingsdorf geelwitbakkend, kogelpot	1050	1250	particulier	1-1-1984
288	2950299100, 3246289100	Registratie archeologische vondstmelding	Vogelenzang	Rhenen	168900	440650	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	kraal, aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	1-1-1984
289	2950314100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk	Achterberg	169350	442550	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	grijsbakkend gedraaid aardewerk	1250	1500	particulier	1-10-1983
290	2950322100, 2965810100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164450	444050	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, armband - La Tene	-250	450	particulier	23-4-1985
291	2950460100	Registratie archeologische vondstmelding	Addenshoeve	Remmerden	165100	442550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	7-3-1985
292	2950469100	Registratie archeologische vondstmelding	Franseweg ; Modderpaadje	Elst	163350	444420	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	vuursteen, aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	7-10-1984
293	2950477100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	166050	442120	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-500000	-12	particulier	23-2-1985
294	2950485100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166275	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	, schrabber, kling, kern, afslag, bijl	-5300	-2000	particulier	2-3-1985
295	2950485100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166250	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	2-3-1985
296	2950558100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Rhenen	165225	442900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kling-schrabber	-18000	-7100	particulier	10-11-1989

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
297	2950566100	Registratie archeologische vondstmelding	Frederik Van De Paltshof	Rhenen	167115	441030	Onbepaald	complextype niet te bepalen	pincet - brede bek en puntcirkelversiering	450	900	particulier	1-1-9999
298	2950574100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III ; Defensieweg	Remmerden	165450	443550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	phalera	150	270	particulier	1-12-1989
299	2950582100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg ; Eikelkamp	Elst	163500	445070	Onbepaald	complextype niet te bepalen	armband - La Tene:5-ribbig, aardewerk, handgevormd	-800	70	particulier	27-9-1990
300	2950599100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167140	441860	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, hout/houtskool, grondsporen (kuilen)	-250	-12	particulier	30-9-1990
301	2950647100, 3246823100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165600	442780	Onbepaald	complextype niet te bepalen	koperen munt (folis)	270	350	particulier	1-1-1991
302	2950752100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Rhenen	168560	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	munten en een schijffibula - Maltezer kruis	-12	1650	particulier	28-10-1991
303	2950800100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Achterberg	168720	442000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	spits - concave basis, driehoekig, opp. retouche	-2000	-1800	particulier	30-1-1992
304	2950809100, 3216367100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh ; Galgenberg, Koerheuvel	Rhenen	166806	441790	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aes 3 of 4:(halve) centenionalis en een schijffibula - geëmailleerd	350	450	particulier	1-1-1991
305	2950833100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk 22	Achterberg	169200	442570	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	vaatwerk, schoeisel, tufsteen	1050	2023	particulier	27-2-1992
306	2950858100	Registratie archeologische vondstmelding	De Eekhoorn ; Utrechtsestraatweg	Rhenen	166840	441300	Religieus en funerair erfgoed	grafveld, crematies	hout/houtskool, aardewerk, handgevormd, Mame(achtig)-aardewerk, crematieresten, sporen (crematiegraf)	-500	270	particulier	20-10-1992
307	2950914100	Registratie archeologische vondstmelding	Frederik Van De Paltshof	Rhenen	167300	441060	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	baksteen, wandtegels, grondspoor (beerput)	1500	1850	particulier	1-2-1993
308	2950922100	Registratie archeologische vondstmelding	Generaalsput ; Herenstraat	Rhenen	167400	441020	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	sporen (vloer, waterput/waterreservoir)	1500	1850	particulier	20-3-1993
309	2950930100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165260	442760	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kruisvormige fibula	525	1050	particulier	1-1-1991
310	2950939100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165150	443850	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	pijpunt - massieve steel	-12	450	particulier	11-1-1990
311	2950955100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163300	445140	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
312	2951068100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165300	442500	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-5300	-800	particulier	1-6-1968
313	2951092100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan	Remmerden	165200	443200	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-5300	-800	particulier	1-1-9999
314	2951116100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan	Remmerden	165120	443320	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	kling	-5300	-800	particulier	1-1-9999
315	2951124100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan	Remmerden	165300	443160	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk	450	1050	particulier	1-1-9999
316	2951132100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan	Remmerden	165200	443300	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-2000	-12	particulier	1-1-9999

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
317	2951140100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan	Remmerden	165100	443100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	steengoed:kan	1250	1500	particulier	1-1-9999
318	2951157100, 3147728100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg, Prattenburgsche Bosch	Elst	163500	445100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel, armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	1-1-9999
319	2951173100, 3109366100	Registratie archeologische vondstmelding	Sportweg	Elst	162700	444740	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevormd, slak	-5300	-12	particulier	1-1-9999
320	2951198100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163320	444910	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bladspits, oppervlakte-retouche	-2850	-1800	particulier	1-1-9999
321	2951205100, 3061551100, 3246904100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp, Driftweg	Elst	163400	444855	Agrarisch cultuurlandschap	complextype niet te bepalen, celtic field	afslag - bifaciaal geretoucheerd, kern - klingkern, schrabber, afslag, aardewerk, handgevormd, armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig, slijpsteen, slak	-35000	450	particulier	19-5-2010
322	2951213100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164700	444100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
323	2951221100, 3063852100, 3175284100, 3147525100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164490	444100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevormd	-500000	450	particulier	3-9-2004
324	2951246100, 2951262100, 2951270100, 3061608100, 3147533100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164500	444075	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd, armband - La Tene:3-ribbig, brok tefriet	-5300	70	particulier	21-2-1979
325	2951254100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164800	444080	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	20-4-1977
326	2951279100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164780	444180	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	15-6-1987
327	2951287100, 3147541100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtsestraatweg	Remmerden	165500	442300	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	grijsbakkend gedraaid aardewerk, vaatwerk	450	1500	particulier	1-1-9999
328	2951302100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165100	444100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd - kamstreekversiering	-800	70	particulier	1-1-9999
329	2951384100	Registratie archeologische vondstmelding	Nertsenfarm	Elst	162550	445000	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	1-1-9999
330	2951449100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162820	445000	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel	-5300	-800	particulier	1-1-9999
331	2951457100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162780	445250	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	boor	-5300	-800	particulier	1-1-9999
332	2951465100, 3246637100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg, Driftweg	Elst	163275	445164	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	17-5-2010
333	2951473100, 3061195100, 3147639100, 3147647100, 3147769100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163270	445220	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, schrabber, werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevormd	-5300	70	particulier	3-9-2004
334	2951481100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163315	445110	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-5300	-2000	particulier	1-1-9999
335	2951481100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163290	445110	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex typ	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
336	2951498100, 2951505100, 2951513100, 3147655100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163300	445260	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevoemd, tefriet	-5300	-12	particulier	1-1-9999
337	2951521100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163280	445340	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-9999
338	2951538100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163460	445180	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	14-6-1987
339	2951554100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164380	443740	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
340	2951579100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164300	444220	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	werktuig/gereedschap (onderdeel) - geretoucheerd	-8800	-4900	particulier	1-1-9999
341	2951587100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalse Straatweg	Elst	163720	444250	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevoemd, tefriet	-800	-12	particulier	1-1-9999
342	2951595100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught	Remmerden	166090	442710	Onbepaald	complextypen niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-9999
343	2951602100	Registratie archeologische vondstmelding	Ruiterpad	Achterberg	168600	442700	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Andenne	1050	1500	particulier	1-1-9999
344	2951635100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalse Straatweg	Elst	163680	444520	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	boor	-5300	-800	particulier	1-1-9999
345	2951643100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalse Straatweg	Elst	163670	444370	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald, celtic field	afslag, aardewerk, handgevoemd	-5300	-12	particulier	1-1-9999
346	2951651100, 3061227100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalse Straatweg	Elst	163740	444500	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald, celtic field	werktuig/gereedschap (onderdeel) - geretoucheerd, brokken zandsteen/kwartsiet en tefriet, aardewerk, handgevoemd	-5300	70	particulier	1-1-9999
347	2951773100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163250	444980	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-9999
348	2951798100, 3062491100	Registratie archeologische vondstmelding	Noorderlaan	Elst	163380	446010	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel, afslag - geretoucheerd	-5300	-800	particulier	3-9-2004
349	2951813100, 3062459100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169390	440530	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel	-5300	-800	particulier	1-1-9999
350	2951838100, 3062467100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169100	440400	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	boor	-5300	-800	particulier	3-9-2004
351	2951870100, 3062256100	Registratie archeologische vondstmelding	Noorderlaan	Elst	163360	446130	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag, slijpsteen	-5300	-800	particulier	3-9-2004
352	2951879100, 3062572100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	168680	441230	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	werktuig/gereedschapsonderdeel, afslag, schrabber	-5300	-800	particulier	3-9-2004
353	2951902100, 2951910100, 3062556100, 3147793100, 3147800100, 3190244100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	168950	440380	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevoemd, spinklos	-8800	70	particulier	3-9-2004
354	2951902100, 3147793100, 3147800100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	168925	440380	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	vaatwerk, Paffrath, steengoed	1050	1500	particulier	1-1-9999

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
355	2951927100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	168995	440610	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	1050	1250	particulier	1-1-9999
356	2951951100, 3061219100	Registratie archeologische vondstmelding	Defensieweg	Remmerden	165710	444030	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	afslag, microsteker	-8800	-800	particulier	1-1-9999
357	2951992100, 2952007100, 3063544100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166390	441760	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	kogelpot, vaatwerk, Pingsdorf geelwitbakkend	725	1250	particulier	1-1-1977
358	2952031100	Registratie archeologische vondstmelding	De Paardekop	Elst	162250	444700	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	8-5-1973
359	2952056100	Registratie archeologische vondstmelding	Paardekop	Elst	162210	444790	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, brok tefriet	-800	-12	particulier	30-4-1973
360	2952064100	Registratie archeologische vondstmelding	De Kleine Kampen	Rhenen	167235	441625	Onbepaald	complextype niet te bepalen	AOO-aardewerk	-2850	-2450	particulier	1-1-9999
361	2952064100	Registratie archeologische vondstmelding	De Kleine Kampen	Rhenen	167210	441625	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
362	2952080100, 3061405100, 3147841100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Woud	Elst	163095	443989	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, glazen armband	-2000	-12	particulier	3-9-2004
363	2952080100, 3061405100, 3147841100, 3247747100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Woud	Elst	163070	443989	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	aardewerk, handgevormd, vaatwerk, Pingsdorf geelwitbakkend, kogelpot, steengoed	-800	1500	particulier	3-9-2004
364	2952089100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteine Bos	Achterberg	166334	444051	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
365	2952120100	Registratie archeologische vondstmelding	Buurtse Berg	Elst	165616	444480	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1973
366	2952283100, 3063471100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg ; De Tabaksschuur	Elst	161735	444370	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	70	particulier	3-9-2004
367	2952283100, 3063471100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg ; De Tabaksschuur	Elst	161760	444370	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend, vaatwerk, kogelpot	1050	1500	particulier	3-9-2004
368	2952291100, 2952801100, 2952834100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165350	442420	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, hout/houtskool, brok steen, grondspoor (kuil)	-2000	-800	particulier	1-1-1975
369	2952420100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerstein	Achterberg	167190	443760	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-1100	-500	particulier	1-1-9999
370	2952461100, 2447742100, 3058206100, 3185660100	Registratie archeologische vondstmelding	Cunerakerk (Markt 1)	Rhenen	167180	440960	Religieus en funerair erfgoed	klooster	aardewerk, steengoed:kan - Siegburgs, roodbakkend geglaazuurd:grape, tufsteen, natuursteen, glas, ijzeren voorwerp, sporen (ophogingslaag, muur)	1050	1850	particulier	1-1-9999
371	2952478100	Registratie archeologische vondstmelding	Kerkstraat	Rhenen	167220	440950	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	aardewerk, gedraaid, Terra sigillata, Pingsdorf geelwitbakkend, Proto-steengoed, kogelpot, grijsbakkend gedraaid aardewerk	-12	1500	particulier	1-1-9999
372	2952494100, 3148010100	Registratie archeologische vondstmelding	Kerkplein	Rhenen	167210	441005	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	roodbakkend geglaazuurd:bord - slibversierd, grijsbakkend gedraaid aardewerk, vaatwerk, Pingsdorf geelwitbakkend	450	1850	particulier	1-1-9999
373	2952494100, 3148010100	Registratie archeologische vondstmelding	Kerkplein	Rhenen	167210	440980	Religieus en funerair erfgoed	Begraving, onbepaald	aardewerk, handgevormd, menselijk bot, spoor (kuil)	-2000	-12	particulier	1-1-9999
374	2952501100	Registratie archeologische vondstmelding	Defensieweg	Remmerden	165450	443470	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
375	2952542100, 3148019100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	166230	444200	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-4-1975
376	2952550100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	166210	444130	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	schrabber	-5300	-800	particulier	1-1-9999
377	2952567100, 3148043100	Registratie archeologische vondstmelding	Dikkenberg	Achterberg	166880	444340	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	schrabber, afslagaardewerk, handgevormd, slijpsteen	-5300	-12	particulier	1-1-9999
378	2952583100, 3188277100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164180	444180	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd, armband - La Tene	-5300	450	particulier	3-9-2004
379	2952591100, 3061357100	Registratie archeologische vondstmelding	De Paardekop	Elst	162200	444970	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, armband - La Tene	-800	70	particulier	3-9-2004
380	2952607100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163220	444560	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
381	2952615100, 2952623100, 3148068100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk	Achterberg	169670	442580	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	grijsbakkend handgevormd aardewerk, Proto-steengoed, Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath, steengoed, vaatwerk	1050	1500	particulier	1-1-9999
382	2952648100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166220	441920	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel	-5300	-800	particulier	1-1-9999
383	2952656100, 3061251100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerde Laan	Remmerden	165300	443360	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	spits - concave basis, driehoekig, opp. retouche, wapen	-4900	-1100	particulier	1-1-9999
384	2952664100, 3148238100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165250	442390	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-2450	-12	particulier	15-10-1987
385	2952680100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165390	442340	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	525	725	particulier	1-1-1975
386	2952689100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165310	442370	Onbepaald	complex type niet te bepalen	grijsbakkend gedraaid aardewerk, steengoed, vaatwerk	1250	1500	particulier	1-1-1975
387	2952842100, 3148198100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165370	442455	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-2000	-12	particulier	1-1-1975
388	2952850100, 2952859100, 3148213100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165330	442440	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-2850	-12	particulier	1-1-1975
389	2952907100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165470	442520	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Hilversum-Drakenstein-Laren-aardewerk, hout/houtskool, spoor (greppel, afvalkuil)	-2000	-12	particulier	1-1-1975
390	2952956100	Registratie archeologische vondstmelding	Dikkenberg	Achterberg	166120	444460	Onbepaald	complex type niet te bepalen	werktuig/gereedschapsonderdeel, afslag, zandsteen/kwartsiet (halffabrikaat), aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	1-1-1975
391	2952964100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Achterberg	166150	444500	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	vuistbijl	-300000	-35000	particulier	1-1-1975
392	2952972100, 2952997100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Achterberg	166000	444500	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel, schrabber	-300000	-35000	particulier	1-1-1981
393	2953011100	Registratie archeologische vondstmelding	Buurtse Berg	Elst	165710	444420	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	-12	particulier	11-6-1975
394	2953028100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	166779	443971	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	11-6-1975

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
395	2953036100, 3148279100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	166795	443940	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
396	2953044100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	167090	444120	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	werktuig/gereedschap (onderdeel) - geretoucheerd, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	21-5-1975
397	2953052100, 3148287100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	166650	444120	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	21-5-1975
398	2953060100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	166710	444100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	21-5-1975
399	2953069100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	166750	444300	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	schrabber	-5300	-800	particulier	21-5-1975
400	2953077100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Achterberg	166760	444200	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	21-5-1975
401	2953085100	Registratie archeologische vondstmelding	De Kleine Kampen	Rhenen	167220	441575	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, brok tefriet	-2000	-12	particulier	1-1-9999
402	2953085100	Registratie archeologische vondstmelding	De Kleine Kampen	Rhenen	167220	441600	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	vaatwerk, steengoed	1250	1500	particulier	1-1-9999
403	2953100100	Registratie archeologische vondstmelding	Engweg	Eist	162980	444580	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking, celtic field	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	450	particulier	8-3-1977
404	2953109100, 3146820100	Registratie archeologische vondstmelding	Blauwendraad	Remmerden	166040	445440	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, aardewerk, gedraaid	-800	450	particulier	8-3-1977
405	2953109100, 3146820100	Registratie archeologische vondstmelding	Blauwendraad	Achterberg	166058	445458	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, kogelpot	1050	1500	particulier	7-10-1984
406	2953125100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166215	442260	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	5-7-1977
407	2953125100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166190	442260	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, Paffrath, steengoed	525	1500	particulier	5-7-1977
408	2953133100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166025	442030	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	5-7-1977
409	2953133100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166000	442030	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Pingsdorf geelwitbakkend, Proto-steengoed, steengoed, kogelpot	1050	1500	particulier	5-7-1977
410	2953141100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167000	441840	Onbepaald	complex type niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd, brok tefriet	-5300	-12	particulier	14-7-1977
411	2953166100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	167025	441485	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, kooksteen, aardewerk, handgevormd, grondspoor (kuil)	-2000	-12	particulier	1-1-9999
412	2953166100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	167000	441485	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	450	1050	particulier	1-1-9999
413	2953182100	Registratie archeologische vondstmelding	Galgenberg	Rhenen	166980	441545	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, hout/houtskool, grondspoor (kuil)	-2000	-800	particulier	1-1-9999
414	2953190100	Registratie archeologische vondstmelding	Galgenberg	Rhenen	166960	441590	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	aardewerk, gedraaid, spijkers, slakken	1050	1500	particulier	1-1-9999

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
415	2953190100, 3148376100	Registratie archeologische vondstmelding	Galgenberg	Rhenen	166933	441594	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslagschrabber, afslag, wrijfsteen, aardewerk, handgevormd, potbeker, grondspoor (afvalkuil)	-5300	-12	particulier	1-1-9999
416	2953199100	Registratie archeologische vondstmelding	Stichtse Rand	Rhenen	166750	441560	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, grijsbakkend handgevormd aardewerk, grijsbakkend handgevormd aardewerk, vaatwerk	-800	1500	particulier	1-1-9999
417	2953206100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166960	441495	Onbepaald	complextypen niet te bepalen	Klokbeker-aardewerk	-5300	-2000	particulier	1-1-9999
418	2953206100, 2953247100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166960	441520	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, aardewerk, gedraaid, ruwwandig bord - Stuart 215, kogelpot, Badorf aardewerk, grijsbakkend handgevormd aardewerk, Proto-steengoed, slijpsteen	-800	2023	particulier	1-1-9999
419	2953214100, 3148384100, 3148392100	Registratie archeologische vondstmelding	Vijverberg	Rhenen	166870	441635	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, slak, ijzeroer, sporen (kuil)	-5300	-12	particulier	1-1-9999
420	2953222100	Registratie archeologische vondstmelding	Frederik Van De Paltshof	Rhenen	167260	441080	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	steengoed:kan	1250	1500	particulier	7-10-1986
421	2953230100	Registratie archeologische vondstmelding	Vijverberg	Rhenen	166850	441720	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	grijsbakkend handgevormd aardewerk	1050	1500	particulier	1-1-9999
422	2953230100, 2953255100	Registratie archeologische vondstmelding	Vijverberg	Rhenen	166900	441720	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, spoor (kuil)	-800	-12	particulier	1-1-9999
423	2953230100, 2953255100	Registratie archeologische vondstmelding	Vijverberg	Rhenen	166875	441720	Onbepaald	complextypen niet te bepalen	schrabber, aardewerk, handgevormd, Klokbeker-aardewerk	-5300	-2000	particulier	1-1-9999
424	2953239100	Registratie archeologische vondstmelding	Berkenweg	Rhenen	166840	441680	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd, spinklos, aardewerk, gedraaid, kogelpot, speelschijf	-800	-12	particulier	1-1-9999
425	2953263100	Registratie archeologische vondstmelding	Delm ; D.E.L.M.	Remmerden	164970	442840	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig	-5300	-12	particulier	21-2-1979
426	2953271100	Registratie archeologische vondstmelding	Delm ; D.E.L.M.	Remmerden	165080	442820	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel, tefriet, (maalsteen:ligger), aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	21-2-1979
427	2953271100	Registratie archeologische vondstmelding	Delm ; D.E.L.M.	Remmerden	165055	442820	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath, steengoed, aardewerk, gedraaid	450	1850	particulier	21-2-1979
428	2953303100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162970	445100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-2-1982
429	2953311100	Registratie archeologische vondstmelding	Engelse Kerkhof ; Paardenmarkt	Rhenen	166840	441190	Religieus en funerair erfgoed	grafveld, inhumaties	grijsbakkend gedraaid aardewerk, steengoed, roodbakkend geglaazuurd aardewerk, vaatwerk, menselijk bot, grondspoor (inhumatiegraf)	1250	2023	particulier	27-10-1979
430	2953336100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162780	445300	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-2000	-12	particulier	1-7-1981
431	2953344100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg ; D.E.L.M. ; Delm	Remmerden	165050	443085	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	4-11-1981
432	2953344100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg ; D.E.L.M. ; Delm	Remmerden	165050	443110	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	kogelpot, spoor (muur)	1050	1500	particulier	4-11-1981
433	2953352100, 3148473100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaalse Weg	Achterberg	169500	441540	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, spinklos, ruwwandig aardewerk, gedraaid, spoor (afvalkuil)	-800	1500	particulier	4-11-1981
434	2953360100	Registratie archeologische vondstmelding	Defensieweg	Remmerden	165680	443180	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	aardewerk, gedraaid	725	900	particulier	4-11-1981

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
435	2953369100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Achterberg	166000	444625	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk	-800	1500	particulier	1-1-1979
436	2953377100	Registratie archeologische vondstmelding	Paardenmarkt	Rhenen	166940	441120	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	steengoed - Siegburgs, steengoed geglaazuurd, spoor (muur)	1250	1650	particulier	1-11-1979
437	2953385100, 3246718100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimersteinse Laan	Rhenen	169900	441015	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	18-5-2010
438	2953385100, 3246718100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimersteinse Bos	Achterberg	169900	440990	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk, kogelpot	1050	1250	particulier	1-9-1981
439	2953393100	Registratie archeologische vondstmelding	Palmerswaard	Rhenen	166635	441340	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, dakpan	-800	450	particulier	1-1-1979
440	2953393100	Registratie archeologische vondstmelding	Palmerswaard	Rhenen	166660	441340	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, bot	1050	1250	particulier	1-1-1979
441	2953400100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164220	444250	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	1-1-1982
442	2953409100	Registratie archeologische vondstmelding	Sportweg	Elst	162630	444870	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald, celtic field	werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	27-1-1980
443	2953425100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166550	441815	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
444	2953425100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166550	441840	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk	450	1050	particulier	1-1-1981
445	2953433100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtse Straatweg	Remmerden	165660	442170	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk	450	1500	particulier	1-1-1981
446	2953441100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg 2	Remmerden	166050	442200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
447	2953441100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg 2	Remmerden	166075	442200	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	vaatwerk	450	1500	particulier	1-1-1981
448	2953458100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught	Remmerden	165980	442540	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
449	2953466100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalse Straatweg	Elst	164170	444670	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
450	2953474100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	165955	442170	Onbepaald	complextype niet te bepalen	wikkeldraad-aardewerk	-2000	-1800	particulier	1-1-1981
451	2953474100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	165930	442170	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	vaatwerk	450	1500	particulier	1-1-1981
452	2953482100	Registratie archeologische vondstmelding	Ingense Veerweg	Elst	162630	443900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
453	2953490100, 2953499100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163080	444980	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
454	2953506100	Registratie archeologische vondstmelding	Ingense Veerweg	Elst	162538	443606	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	450	1050	particulier	1-1-1981

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextyp	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
455	2953514100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	166160	442200	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-5300	-800	particulier	1-1-1981
456	2953522100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163030	445490	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	70	270	particulier	20-7-1982
457	2953547100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166405	442090	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	afslag, brok tefriet, kooksteen	-5300	-12	particulier	10-11-1982
458	2953547100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166430	442090	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Paffrath, vaatwerk	1050	1250	particulier	10-11-1982
459	2953555100	Registratie archeologische vondstmelding	Defensieweg	Remmerden	165470	443320	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	11-11-1982
460	2953563100, 3245624100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166645	441700	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	afslag, AA-steker, kern, afslagschrabber, kling	-35000	-800	particulier	16-11-1982
461	2953571100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgse Bos	Elst	163700	445340	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-500000	-8800	particulier	23-11-1982
462	2953588100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163270	444600	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-8800	-800	particulier	6-2-1983
463	2953596100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	165850	442870	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	450	1050	particulier	6-2-1983
464	2953611100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165440	442840	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-5300	-800	particulier	20-2-1984
465	2953611100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165440	442865	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Pingsdorf geelwitbakkend, steengoed geglaazuurd	1050	1650	particulier	20-2-1984
466	2953628100	Registratie archeologische vondstmelding	Duistereweg	Rhenen	167870	440890	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	spoor (waterput/waterreservoir)	1650	2023	particulier	22-8-1983
467	2953636100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	163810	445920	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	bijl	-5300	-2000	particulier	14-6-1984
468	2953644100	Registratie archeologische vondstmelding	Addenshoeve	Remmerden	165100	442440	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, streepband-aardewerk	-800	270	particulier	18-3-1985
469	2953644100	Registratie archeologische vondstmelding	Addenshoeve	Remmerden	165075	442440	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	kogel, kledinghaak, knoop, vaatwerk	1250	2023	particulier	18-3-1985
470	2953652100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165220	442500	Onbepaald	complextyp niet te bepalen	kern	-2000	-800	particulier	12-5-1985
471	2953660100, 3109690100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165340	443879	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	aardewerk, handgevormd, grondspeer (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	26-8-1985
472	2953669100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtse Straatweg	Remmerden	165121	442411	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-1100	-500	particulier	17-5-1986
473	2953685100	Registratie archeologische vondstmelding	Frederik Van De Paltshof	Rhenen	167290	441070	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	wandtegel:polychroom	1650	2023	particulier	7-10-1986
474	2953693100	Registratie archeologische vondstmelding	Koningin Elisabethplantsoen	Rhenen	167300	441180	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	baksteen, pijp, kogelpot:laat-middeleeuws/hard baksel, Proto-steengoed, roodbakkend geglaazuurd aardewerk	1050	2023	particulier	14-6-1987

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
475	2953700100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtsestraatweg 27	Rhenen	166600	441500	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	hutteleem	70	270	particulier	11-8-1987
476	2953709100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeberg	Rhenen	169810	440720	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-5300	-800	particulier	11-8-1987
477	2953717100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg	Elst	163230	443740	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend	1050	1250	particulier	27-8-1987
478	2953733100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Woud	Elst	163100	444020	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	24-9-1987
479	2953741100	Registratie archeologische vondstmelding	Sportweg	Elst	162980	444820	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-5300	-800	particulier	15-10-1987
480	2953758100	Registratie archeologische vondstmelding	Engweg	Elst	163180	444595	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag - geretoucheerd	-5300	-800	particulier	15-10-1987
481	2953766100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163330	444940	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag - geretoucheerd	-5300	-800	particulier	15-10-1987
482	2953774100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg ; Driftweg	Elst	163330	445020	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel	-5300	-800	particulier	15-10-1987
483	2953782100	Registratie archeologische vondstmelding	Torenstraat	Rhenen	167150	441050	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	kogelpot, grijsbakkend gedraaid aardewerk, steengoed, spoor (muur)	1050	1650	particulier	9-6-1992
484	2953790100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein	Achterberg	170075	441300	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	1-1-9999
485	2953790100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein	Achterberg	170050	441300	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Paffrath, tegel, tinnen lepel, slak	1050	2023	particulier	1-1-9999
486	2953799100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Achterberg	170084	441004	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk	-12	1250	particulier	1-1-1981
487	2953806100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeberg	Rhenen	170155	440740	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-8-1982
488	2953806100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeberg	Rhenen	170130	440740	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk	450	1500	particulier	1-8-1982
489	2953814100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg	Elst	161530	444520	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-1100	-500	particulier	27-8-1987
490	2953871100	Registratie archeologische vondstmelding	Galgenberg	Elst	162600	445500	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	-800	particulier	1-1-1981
491	2953928100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tabaksschuur	Elst	161630	444280	Onbepaald	complextype niet te bepalen	roodbakkend geglaazuurd aardewerk, grijsbakkend gedraaid aardewerk	1250	1500	particulier	1-12-1983
492	2953969100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162780	445140	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-12-1983
493	2953977100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	168980	441745	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, steengoed	450	1850	particulier	1-1-1983
494	2953977100, 3111877100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	168980	441720	Religieus en funerair erfgoed	urnenveld	aardewerk, handgevormd	-1100	-500	particulier	1-1-1983

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
495	2953985100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Achterberg	169120	441700	Religieus en funerair erfgoed	urnenveld	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	6-2-1983
496	2953985100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Achterberg	169120	441675	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vaatwerk, tefriet	450	1500	particulier	6-2-1983
497	2954016100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163430	444950	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	27-9-1990
498	2954024100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163460	444810	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, slak	-800	-12	particulier	27-9-1990
499	2954032100	Registratie archeologische vondstmelding	Valleikanaal ; Grift	Achterberg	169280	445660	Onbepaald	complextype niet te bepalen	roodbakend geglazuurd aardewerk	1500	1850	particulier	1-1-1990
500	2962879100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbergen	Achterberg	169500	440500	Wonen	kampement	levallois-afslag, vuistbijl, bot - zoogdier, wild	-500000	-35000	particulier	1-9-1977
501	2964596100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Rhenen	168385	441710	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	725	1050	Vestigia BV	1-1-2001
502	2964596100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Rhenen	168360	441710	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, hout/houtskool	-800	-12	Vestigia BV	1-1-2001
503	2984051100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	168700	442325	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	450	1500	RAAP Archeologisch Adviesbureau	26-9-1996
504	2984051100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	168700	442300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-5300	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	26-9-1996
505	2984068100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	168800	442600	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, baksteen	1250	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	16-9-1996
506	2984076100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerstein	Rhenen	167050	443500	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-5300	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	16-1-1996
507	2984084100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	165900	442200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-5300	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	10-1-1996
508	2984092100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	165975	442080	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-5300	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	10-1-1996
509	2984092100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166000	442080	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, bolpot	450	1050	RAAP Archeologisch Adviesbureau	10-1-1996
510	2984108100	Registratie archeologische vondstmelding	De Boschrand	Rhenen	162500	444850	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	450	RAAP Archeologisch Adviesbureau	1-8-1996
511	2987981100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterberg	Achterberg	168490	442530	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	450	1500	particulier	1-1-1995
512	3033825100, 3247739100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166193	441857	Onbepaald	complextype niet te bepalen	klng, aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, gladwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot, steengoed, maaisteen:ligger, blauwgroen glas, gordelbeslag	-35000	1500	particulier	2-7-2010
513	3038264100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught	Remmerden	166020	442800	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
514	3038280100	Registratie archeologische vondstmelding	Cuneraweg	Achterberg	168940	442650	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	vaatwerk	1050	1500	Archis beheer	1-1-1982

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
515	3056935100	Registratie archeologische vondstmelding	De Eekhoorn	Rhenen	166650	441415	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath, kogelpot, steengoed	1050	1500	particulier	3-9-2004
516	3056943100	Registratie archeologische vondstmelding	Konmingsstraat/ Gasthuisstraat	Rhenen	167298	441014	Religieus en funerair erfgoed	kapel	sporen (beerput, fundering, muur)	1050	2023	particulier	3-9-2004
517	3057420100, 3057526100	Registratie archeologische vondstmelding	Bovenweg	Achterberg	168430	442600	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald, grafveld	sporen (grafveld, inhumaties, huisplattegrond)	525	1250	particulier	3-9-2004
518	3057931100	Registratie archeologische vondstmelding	Oude Veerhuis	Rhenen	166850	441050	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	bouwmateriaal, sporen (huisplattegrond)	1500	1650	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	3-9-2004
519	3058190100	Registratie archeologische vondstmelding	Berghoeve	Rhenen	168390	440740	Religieus en funerair erfgoed	kapel	sporen (plattegrond/configuratie)	525	1500	particulier	3-9-2004
520	3058263100	Registratie archeologische vondstmelding	De Pegel	Achterberg	167750	443250	Kastelen en buitenplaatsen	borg/stins/versterkt huis	sporen (gracht, fundering)	1050	1500	particulier	3-9-2004
521	3060263100	Registratie archeologische vondstmelding	Bovenweg	Achterberg	168525	442515	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	hutteleem	450	1500	particulier	3-9-2004
522	3060377100	Registratie archeologische vondstmelding	Tabaksweg, Kerk	Elst	162430	444165	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Hilversum-aardewerk, armband - type omega, crematieresten, sporen (crematiegraf)	-2000	-800	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	3-9-2004
523	3060563100	Registratie archeologische vondstmelding	Maatsteeg	Achterberg	170550	441870	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	sporen (huisplattegrond)	-5300	-2000	particulier	3-9-2004
524	3061121100	Registratie archeologische vondstmelding	De Paardekop	Elst	162005	444830	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen	-8800	-4900	particulier	3-9-2004
525	3061170100, 3147833100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenplan, Koerheuvel	Rhenen	167220	441660	Onbepaald	complextype niet te bepalen	wapen, spits - driehoek met oppervlakte-retouche	-2850	-2000	particulier	3-9-2004
526	3061195100, 3147647100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163295	445220	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend	1050	1250	particulier	3-9-2004
527	3061210100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgse Bos	Elst	163600	445140	Onbepaald	complextype niet te bepalen	werktuig/gereedschapsonderdeel	-2000	-800	particulier	3-9-2004
528	3061235100	Registratie archeologische vondstmelding	De Opslag	Elst	162200	444020	Onbepaald	complextype niet te bepalen	mes	1500	1650	particulier	3-9-2004
529	3061243100, 3112070100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165430	443525	Onbepaald	complextype niet te bepalen	steen, aardewerk, handgevormd	-800	70	particulier	3-9-2004
530	3061365100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166160	441880	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
531	3061365100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166135	441880	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Paffrath, steengoed, slak	1050	1500	particulier	3-9-2004
532	3061398100, 3147509100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164650	444220	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd, armband - La Tene	-2000	70	particulier	3-9-2004
533	3061510100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	169375	441300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	beslag (pantseronderdeel)	-12	450	particulier	3-9-2004
534	3061527100	Registratie archeologische vondstmelding	stadhuis, rotonde	Rhenen	167580	441120	Onbepaald	complextype niet te bepalen	triquetrum	-250	-12	particulier	3-9-2004

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Ind datering	Bron	Jaar vondst
535	3061568100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165250	443720	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, weefgewicht, slak	-2000	-12	particulier	3-9-2004
536	3061649100	Registratie archeologische vondstmelding	Grafkelder/Plant.W.III	Elst	163945	443780	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, slak	-12	70	particulier	3-9-2004
537	3061721100	Registratie archeologische vondstmelding	T Bosje	Elst	162290	444329	Onbepaald	complextype niet te bepalen	sporen (spieker/graanschuur (4/6/8/9 palig))	-800	-12	particulier	3-9-2004
538	3062004100	Registratie archeologische vondstmelding	Westkant Veerweg	Elst	162500	443680	Onbepaald	complextype niet te bepalen	lans	450	2023	particulier	3-9-2004
539	3062150100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164078	443515	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
540	3062150100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164100	443525	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, aardewerk, gedraaid	1250	1500	particulier	3-9-2004
541	3062159100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	163870	443830	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bijl	-5300	-2000	particulier	3-9-2004
542	3062167100, 3111747100, 3247025100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind, Levendaal, Cunera-Weg	Achterberg	169400	441790	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag - geretoucheerd, boor, schrabber, kern, aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, bolpot, Pingsdorf geelwitbakkend, hanger, munt	-300000	1250	particulier	26-5-2010
543	3062442100, 3112119100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166470	442030	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag - geretoucheerd	-500000	-800	particulier	1-1-1970
544	3062450100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenberg	Rhenen	167075	441300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd en gedraaid	-12	270	particulier	3-9-2004
545	3062450100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenberg	Rhenen	167100	441300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath, steengoed, kogelpot	1050	1500	particulier	3-9-2004
546	3062450100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenberg	Rhenen	167125	441300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-5300	-2000	particulier	3-9-2004
547	3062475100, 3175292100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	168970	440610	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afval, afslag	-8800	-800	particulier	3-9-2004
548	3062507100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163180	445300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
549	3062515100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163200	445150	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-5300	-2000	particulier	3-9-2004
550	3062523100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163280	445050	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-5300	-2000	particulier	3-9-2004
551	3062531100	Registratie archeologische vondstmelding	Friese Steeg	Achterberg	169530	443420	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen	-5300	-2000	particulier	3-9-2004
552	3062548100	Registratie archeologische vondstmelding	Grafkelder/Plant.W.III	Elst	164050	443750	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	25	particulier	3-9-2004
553	3062564100, 3147785100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169120	440390	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	afval	-5300	-800	particulier	3-9-2004
554	3062986100	Registratie archeologische vondstmelding	Sundert	Rhenen	167260	443940	Onbepaald	complextype niet te bepalen	steengoed:kan	1250	1500	particulier	3-9-2004

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
555	3063503100	Registratie archeologische vondstmelding	Dorpskom	Achterberg	168730	442850	Onbepaald	complextype niet te bepalen	steengoed	1250	1500	particulier	3-9-2004
556	3063511100, 3112110100	Registratie archeologische vondstmelding	Dorpskom	Achterberg	168680	442742	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	uslarien aardewerk, handgevormd, aardewerk, gedraaid	150	1050	particulier	3-9-2004
557	3063528100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	169000	441700	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	70	150	particulier	3-9-2004
558	3063536100, 3111917100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Achterberg	169890	441480	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	1250	1500	particulier	3-9-2004
559	3063633100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163440	445720	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Terra sigillata	70	270	particulier	3-9-2004
560	3063641100, 3175187100	Registratie archeologische vondstmelding	Verbindingsweg 31-33	Elst	163100	444460	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, Klokbeke-aardewerk, spinklos	-5300	-12	particulier	3-9-2004
561	3063658100, 3110904100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalsestraatweg	Elst	163625	444280	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	70	particulier	3-9-2004
562	3063666100, 3110653100	Registratie archeologische vondstmelding	Irenestraat	Elst	162630	444130	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	70	particulier	3-9-2004
563	3063674100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdselaan	Remmerden	165350	443150	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
564	3063763100	Registratie archeologische vondstmelding	De Horst 1	Achterberg	168871	442599	Onbepaald	complextype niet te bepalen	wikkeldraad-aardewerk	-2000	-1800	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	3-9-2004
565	3063828100, 3147777100	Registratie archeologische vondstmelding	Grafkelder Plant.W.iii	Elst	164120	443730	Religieus en funerair erfgoed	urnenveld	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	3-9-2004
566	3063836100, 3213086100	Registratie archeologische vondstmelding	Tabaksweg 8-10	Elst	162452	444214	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-1100	-800	particulier	3-9-2004
567	3063844100, 3147760100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Hei	Elst	164880	444240	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, schrabber, aardewerk, handgevormd	-5300	70	particulier	3-9-2004
568	3063860100	Registratie archeologische vondstmelding		Elst	163180	444620	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
569	3063877100, 3148749100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Woud	Elst	163085	444080	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	ruwwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot, grijsbakkend handgevormd aardewerk	900	1500	particulier	3-9-2004
570	3063900100, 3110564100	Registratie archeologische vondstmelding	Oranjestraat	Elst	162680	444050	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	1050	1500	particulier	3-9-2004
571	3063909100	Registratie archeologische vondstmelding		Elst	162300	444050	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
572	3063909100	Registratie archeologische vondstmelding		Elst	162300	444075	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, witbakkend geglaazuurd aardewerk	1250	1850	particulier	3-9-2004
573	3063941100, 3147930100	Registratie archeologische vondstmelding	Bosweg ; De Paardekop	Elst	161850	444830	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, sporen (greppel, haardkuil)	-2000	-12	particulier	3-9-2004
574	3064168100	Registratie archeologische vondstmelding	De Delm	Remmerden	165020	442970	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, gladwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot	-12	1500	particulier	3-9-2004

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Ind datering	Bron	Jaar vondst
575	3064176100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Rhenen	169750	441400	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
576	3064176100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Rhenen	169750	441375	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Paffrath:pot, bolvormig, steengoed	1050	1500	particulier	3-9-2004
577	3064192100, 3147809100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaalseweg	Rhenen	168625	441450	Onbepaald	complextype niet te bepalen	keramiek	-800	70	particulier	3-9-2004
578	3064192100, 3147809100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaalseweg	Rhenen	168600	441450	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	kogelpot	1050	1250	particulier	3-9-2004
579	3083738100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165270	443680	Onbepaald	complextype niet te bepalen	armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig	-250	70	particulier	6-11-1970
580	3085366100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg 78	Elst	162540	443970	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-250	-12	particulier	1-1-1973
581	3101662100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165050	444000	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
582	3103241100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164950	444050	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-1-9999
583	3106199100	Registratie archeologische vondstmelding	Friesesteeg	Achterberg	169500	443400	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen	-500000	-800	particulier	1-1-1969
584	3108620100	Registratie archeologische vondstmelding	Grift, Grebbe	Rhenen	170380	441250	Onbepaald	complextype niet te bepalen	steengoed, hoefijzer, slijpsteen, glas	1250	1850	particulier	1-1-1970
585	3109358100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164200	443820	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1968
586	3109706100	Registratie archeologische vondstmelding	De Paardekop	Elst	162000	444800	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd	-500000	-12	particulier	1-1-1969
587	3109763100, 3253246100	Registratie archeologische vondstmelding	't Hoge Huis	Elst	161876	444180	Onbepaald	complextype niet te bepalen	baksteen, sporen van een gebouw	1050	2023	particulier	1-1-1970
588	3109788100	Registratie archeologische vondstmelding	Fransche Weg	Elst	163130	444280	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	1-1-1971
589	3110467100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164980	443970	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	armband - La Tene:2-ribbig	-250	70	particulier	1-1-1969
590	3110686100, 3112751100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163399	445160	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	werktuig/gereedschap (onderdeel) - geretoucheerd, aardewerk, handgevormd, grondspoor (ophogingslaag), crematieresten, hout/houtskool	-1800	-12	particulier	1-1-1970
591	3110726100, 3253798100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165025	444285	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2000	-12	particulier	25-2-2008
592	3110742100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165010	444080	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
593	3110783100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164080	444520	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1970
594	3110807100, 3253927100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164840	444210	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2000	-12	particulier	25-2-2008

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
595	3110823100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Hei	Elst	164280	444430	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1970
596	3110848100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalsestraatweg	Elst	163520	444420	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1970
597	3110929100	Registratie archeologische vondstmelding	De Opslag	Elst	162190	444000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	mes	450	1050	particulier	1-1-1970
598	3110945100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bos	Elst	165528	445130	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	Hilversum-Drakenstein-Laren-aardewerk, hout/houtskool, grondspoor (greppel, ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	28-9-1970
599	3110961100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerstein, Duiventoren	Remmerstein	167391	443764	Wonen	moated site	grondspoor (gracht)	1250	1500	particulier	1-1-9999
600	3111188100	Registratie archeologische vondstmelding	Dikkenberg	Veenendaal	166320	445390	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1970
601	3111196100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162913	446015	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (gracht)	-2850	-12	particulier	1-1-1971
602	3111269100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162910	444230	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-500	-12	particulier	1-1-1972
603	3111277100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162770	444310	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, aardewerk, handgevormd - versiering op rand	-500	-12	particulier	1-1-1972
604	3111285100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162885	444330	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern	-500000	-800	particulier	1-1-1972
605	3111358100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalsestraatweg	Elst	163780	444480	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, brok tefriet	-800	-12	particulier	1-1-1970
606	3111430100, 3111439100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162800	444300	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, spinklos, brok terfriet, stukje ijzer	-500	-12	particulier	1-1-1972
607	3111511100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek Vogelenzang	Rhenen	168530	440720	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, - kamstreekversiering, 3-ledig hoge vorm	-800	450	particulier	27-9-1955
608	3111528100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Rhenen	168700	442100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	spitskling	-4200	-3400	particulier	31-8-1959
609	3111536100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164470	444120	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1971
610	3111544100	Registratie archeologische vondstmelding	Veerweg	Elst	162220	443820	Infrastructuur	waterweg (natuurlijk)	houten palen, sporen (houten constructie)	1250	1850	particulier	1-1-1971
611	3111560100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163220	445360	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1971
612	3111690100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein, Cuneraaweg	Rhenen	169935	441280	Onbepaald	complextype niet te bepalen	ruwwandig aardewerk, gedraaid	-12	1050	particulier	1-1-1969
613	3111699100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan	Remmerden	165350	443210	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1971
614	3111739100	Registratie archeologische vondstmelding	Friesesteeg/Weteringsteeg	Achterberg	169575	443411	Wonen	depot	halsring, ketting	350	525	particulier	1-1-1938

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
615	3111788100	Registratie archeologische vondstmelding	Buitenwaarden	Elst	163250	443170	Infrastructuur	waterweg (natuurlijk)	sporen (houten constructie)	1500	1650	particulier	28-10-1969
616	3111828100, 3190260100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Heimerstein	169800	441165	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid	-800	450	particulier	1-1-1969
617	3111828100, 3190260100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Heimerstein	169800	441140	Onbepaald	complex type niet te bepalen	steengoed - Siegburgs	1250	1500	particulier	1-1-1969
618	3111869100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtsestraatweg 27	Rhenen	166560	441570	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	ruwwandige (kook)pot, Terra sigillata kom, hutteleem, deksel, maalsteen: ligger, slijpsteen, glas, sporen (kuil, paalgoten, huisplattegrond)	-1100	450	particulier	10-11-1967
619	3111885100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	168500	440500	Religieus en funerair erfgoed	grafveld	bronzen en ijeren voorwerpen. leer. grondsporen	-12	450	particulier	1-1-1992
620	3111893100	Registratie archeologische vondstmelding	Ruiterpad	Achterberg	168580	442780	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend, hutteleem, tufsteen	-2000	1250	particulier	1-1-1970
621	3111900100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	165920	442600	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd - kamstreekversiering	-250	70	particulier	1-1-1970
622	3111925100	Registratie archeologische vondstmelding	Spitsbergerpad, Paardenveld	Rhenen	166940	441230	Infrastructuur	weg	brok steen	1500	2023	particulier	1-1-1968
623	3111958100	Registratie archeologische vondstmelding	Uiterwaard; Veerweg	Rhenen	166920	440960	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	sporen (wal/omwalling)	1500	1850	particulier	1-1-9999
624	3111982100, 3111990100	Registratie archeologische vondstmelding	Wageningse Laan	Remmerden	166039	443580	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1971
625	3112021100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Rhenen	169200	441500	Religieus en funerair erfgoed	grafveld, gemengd	ruwwandig aardewerk, gedraaid, knikwandpot/biconisch, glad-/ruwwandig, kan - Trier D2:klaverbladvormige mond, Langsax, Bartaxt, lanspunt, crematieresten	525	725	Archis beheer	18921226
626	3112079100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught/Stokweg	Rhenen	165920	443000	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1970
627	3112087100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hught	Rhenen	166110	442720	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	8-5-1970
628	3112102100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein ; Cuneraweg	Achterberg	170205	440930	Onbepaald	complex type niet te bepalen	steengoed	1250	1650	particulier	1-1-1970
629	3112102100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimerstein ; Cuneraweg	Achterberg	170180	440930	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1970
630	3112143100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169280	440380	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-1972
631	3112151100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166825	441510	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	steen, Drakenstein-aardewerk, sporen (kuil)	-1800	-1100	particulier	1-1-1968
632	3112362100	Registratie archeologische vondstmelding	Uiterwaard, Veerweg	Rhenen	166820	441030	Infrastructuur	Infrastructuur onbepaald	plavuis, ongeglaazuurd, munt, sporen (fundering)	1500	1650	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	1-11-1983
633	3112370100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165300	443340	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
634	3112524100	Registratie archeologische vondstmelding	T Hoge Huis	Elst	161810	444130	Onbepaald	complex type niet te bepalen	Terra sigillata, Pingsdorf geelwitbakkend, kogelpot, steengoed	-12	1500	particulier	1-1-1971

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
635	3112735100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Egelmeer	Amerongen	163300	447100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	450	particulier	1-1-1992
636	3140120100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg; Larikshof	Remmerden	165160	443200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	ijzer	450	1050	particulier	1-11-1999
637	3145046100	Registratie archeologische vondstmelding	Egelmeer ; Hannes Hu	Elst	163310	447060	Onbepaald	complextype niet te bepalen	potbeker	-2450	-1800	particulier	16-6-2000
638	3145905100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163275	444400	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
639	3145905100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163300	444400	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Pingsdorf geelwitbakkend:tuitpot, Paffrath, vaatwerk	1050	1250	particulier	1-1-1981
640	3146886100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Achterberg	166000	444600	Onbepaald	complextype niet te bepalen	werktuig/gereedschap (onderdeel) - getand	-300000	-35000	Archis beheer	23-9-1982
641	3146901100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bos ; Paasheuvel	Rhenen	166600	443780	Onbepaald	complextype niet te bepalen	randbijl - lage randen	-2000	-1800	particulier	1-1-1980
642	3146950100, 3246142100	Registratie archeologische vondstmelding	Bovenweg ; De Veldse Eng	Achterberg	168385	442630	Religieus en funerair erfgoed	grafveld, inhumaties	knikwandpot/biconisch, glad-/ruwwandig, beker, kraal, steen, spoor (grafkuil)	525	725	particulier	2-4-1986
643	3146983100	Registratie archeologische vondstmelding	Cunerakerk	Rhenen	167150	440950	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	ruwwandig aardewerk, gedraaid, steengoed - Siegburgs, knikwandpot/biconisch, glad-/ruwwandig	525	1500	particulier	20-2-1975
644	3146983100	Registratie archeologische vondstmelding	Cunerakerk	Rhenen	167125	440950	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd:3-ledig lage vorm	-800	-12	particulier	20-2-1975
645	3147022100	Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Achterberg	166250	444800	Onbepaald	complextype niet te bepalen	chopping tool	-300000	-35000	particulier	12-11-1978
646	3147047100	Registratie archeologische vondstmelding	Weverstraat	Rhenen	167350	440950	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	roodbakkend geglaazuurd aardewerk, kogelpot:laat-middeleeuws/hard baksel, glazen sierraad, spoor (afvalkuil)	1050	1850	particulier	1-1-1984
647	3147055100, 3147071100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk	Achterberg	169540	442500	Kastelen en buitenplaatsen	kasteel	steengoed geglaazuurd:kan - Keuls, roodbakkend geglaazuurd aardewerk, grijsbakkend gedraaid aardewerk, slijpsteen	1250	1650	particulier	5-11-1984
648	3147088100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165200	442720	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	mes	-800	-12	particulier	1-1-1984
649	3147103100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163800	444395	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1984
650	3147103100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163800	444420	Onbepaald	complextype niet te bepalen	werktuig/gereedschapsonderdeel	-5300	-2000	particulier	1-1-1984
651	3147128100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalsestraatweg ; Zwijnsbergen	Elst	163650	444120	Agrarisch cultuurlandschap	complextype niet te bepalen, celtic field	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	1-1-1984
652	3147144100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163480	445020	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1984
653	3147233100	Registratie archeologische vondstmelding	Candialaan	Rhenen	168420	441070	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afval, wikkeldraad-aardewerk, Hilversum-aardewerk, kooksteen, sporen (paalgat/paalkuil, haardkuil)	-500000	-12	particulier	1-1-1992
654	3147241100, 3246345100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Achterberg	168675	442125	Onbepaald	complextype niet te bepalen	gewicht, proto-steengoed:kan, grijsbakkend gedraaid aardewerk	-12	1500	particulier	26-1-1989

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
655	3147258100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165320	442770	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Hilversum-Drakenstein-Laren-aardewerk	-1800	-1100	particulier	17-4-1990
656	3147266100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165320	442745	Onbepaald	complextype niet te bepalen	zilveren denarius	150	270	particulier	17-4-1990
657	3147282100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167080	441860	Onbepaald	complextype niet te bepalen	potbeker	-2450	-1800	particulier	30-1-1992
658	3147290100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg ; Eikelkamp	Elst	163500	445230	Onbepaald	complextype niet te bepalen	potbeker	-2450	-1800	particulier	12-5-1990
659	3147330100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165245	443040	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	-800	particulier	28-10-1991
660	3147330100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165220	443040	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schede (dolk, zwaard of mes) - puntbeschermer	70	270	particulier	28-10-1991
661	3147339100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165150	442890	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, Hazendonk 3-aardewerk, grondsporen	-4200	-1800	particulier	28-10-1991
662	3147347100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165660	442660	Onbepaald	complextype niet te bepalen	as	25	70	particulier	1-1-1991
663	3147371100	Registratie archeologische vondstmelding	Schaapskooi ; Laarschenberg	Rhenen	168780	441850	Onbepaald	complextype niet te bepalen	potbeker	-2000	-1800	particulier	1-6-1991
664	3147388100	Registratie archeologische vondstmelding	De Horst	Achterberg	168700	442600	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevormd, kooksteen, sporen (paalgat/paalkuil, haardkuil, afvalkuil, plattegrond/configuratie)	-2850	-12	particulier	4-9-1992
665	3147411100	Registratie archeologische vondstmelding	Grutterstraat ; Barney'S Kipcorner	Rhenen	167250	441090	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	steengoed:kan - Siegburgs, tegel, Dover - kerfsnedeversiering, roodbakkend (geglazuurd);voorraadvat, koperen munten, bot	1250	1850	particulier	17-4-1990
666	3147428100	Registratie archeologische vondstmelding	Palmerswaard	Rhenen	166300	441400	Bedrijvigheid	molen	dakpan, tegel, roodbakkend geglaazuurd:bord, aardewerk, gedraaid, bronzen gesp, plank	1650	1850	particulier	22-5-1992
667	3147485100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk (Nrs. 43 & 51)	Achterberg	169462	442542	Kastelen en buitenplaatsen	kasteel	aardewerk, gedraaid, (tuf)steen, sporen (fundering, gracht, onverharde weg)	1050	1500	particulier	13-10-1983
668	3147622100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162810	445160	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
669	3147630100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162750	445500	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-5300	-800	particulier	1-1-9999
670	3147663100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163200	445250	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	particulier	15-4-1984
671	3147688100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164420	443620	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	particulier	1-1-9999
672	3147703100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalse Straatweg	Elst	163500	444180	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
673	3147736100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalse Straatweg	Elst	163800	444510	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	combinatiewerktuig - steker-schrabber	-5300	-2000	particulier	1-1-9999
674	3147817100, 3147825100, 3189151100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167265	441760	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, weefgewicht - driehoekig, brok steen	-800	-12	particulier	5-8-1972

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
675	3147882100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenberg	Rhenen	167160	441360	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, bronzen ring, grondspoor	-2000	450	particulier	16-7-1973
676	3147988100	Registratie archeologische vondstmelding	Kerkstraat	Rhenen	167240	440960	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	Elmpt:kan, grijsbakkend gedraaid aardewerk, grijsbakkend handgevoemd aardewerk, gietprop	1050	1500	particulier	1-1-9999
677	3147988100	Registratie archeologische vondstmelding	Kerkstraat	Rhenen	167220	440960	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	bewerkt vuursteen	-5300	-800	particulier	1-1-9999
678	3148002100	Registratie archeologische vondstmelding	Kerkplein	Rhenen	167220	440970	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	grijsbakkend gedraaid:grape, roodbakkend geglaazuurd:grape, steengoed geglaazuurd:kruik, sporen (fundering)	1250	1850	particulier	1-1-9999
679	3148084100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimersteins Laan	Achterberg	169960	441040	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	kernpreparatie-afslag, geretoucheerd	-5300	-2000	particulier	1-1-9999
680	3148092100, 3148108100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165349	442354	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, mes, maalsteen:ligger, houtskool, sporen (afvalkuil)	-800	-12	particulier	1-1-1975
681	3148221100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165360	442540	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-1975
682	3148238100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165250	442415	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Pingsdorf geelwitbakkend, grijsbakkend handgevoemd aardewerk, steengoed	1050	1500	particulier	15-10-1987
683	3148295100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteins Bosch	Achterberg	166660	444240	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	21-5-1975
684	3148302100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Woud	Elst	162970	443970	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, brok tefriet	-800	-12	particulier	1-1-9999
685	3148302100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Woud	Elst	162945	443970	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	grijsbakkend handgevoemd aardewerk, slijpsteen	1050	1500	particulier	1-1-9999
686	3148310100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Woud	Elst	163020	444070	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend, slijpsteen	1050	1250	particulier	1-1-1984
687	3148319100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163000	445160	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	20-4-1977
688	3148327100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg	Elst	162950	443820	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	20-4-1977
689	3148368100	Registratie archeologische vondstmelding	Van Bentheimhof	Rhenen	167090	441660	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd, maalsteen:ligger	-800	450	particulier	1-1-9999
690	3148408100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166910	441545	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevoemd	-800	-12	particulier	1-1-9999
691	3148408100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166910	441520	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath, kogelpot, slijpsteen	1050	1650	particulier	1-1-9999
692	3148416100	Registratie archeologische vondstmelding	Stichtse Rand	Rhenen	166715	441535	Religieus en funerair erfgoed	Begraving, onbepaald	aardewerk, handgevoemd, crematiesteren, houtskool, grondsporen (kuil)	-800	-12	particulier	1-1-9999
693	3148432100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeberg	Rhenen	169200	440720	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd, stukje ijzer	-2000	-12	particulier	1-5-1979
694	3148440100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	165810	442330	Onbepaald	complex type niet te bepalen	aardewerk, handgevoemd, geverfde beker - Stuart 2:karniesrand, kogelpot, vaatwerk	-800	1250	particulier	1-1-9999

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
695	3148449100, 3217574100	Registratie archeologische vondstmelding	Galgenberg (ten oosten van Elst)	Elst	162515	445292	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag, graf)	-2000	-12	particulier	1-1-1980
696	3148465100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166600	441920	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath, grijsbakkend gedraaid aardewerk, steengoed	1050	1500	particulier	4-11-1981
697	3148473100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaalse Weg	Achterberg	169520	441550	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	steker	-5300	-2000	particulier	1-1-1982
698	3148481100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg ; Defensieweg	Remmerden	165640	443170	Agrarisch cultuurlandschap	complextype niet te bepalen, celtic field	afslag, wikkeldraad-aardewerk	-5300	-12	particulier	1-1-1979
699	3148505100	Registratie archeologische vondstmelding	Koningshof	Rhenen	167130	441000	Religieus en funerair erfgoed	klooster	grondspoor (muur)	1250	1650	particulier	1-1-9999
700	3148513100	Registratie archeologische vondstmelding	Thijmse Berg	Rhenen	166900	442930	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-500	particulier	1-1-1981
701	3148521100	Registratie archeologische vondstmelding	Weverstraat	Rhenen	167320	440940	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	grijsbakkend gedraaid aardewerk	1250	1500	particulier	1-1-9999
702	3148538100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III ; Defensieweg	Elst	165490	443600	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1981
703	3148554100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163295	444790	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd, slak	-800	-12	particulier	10-11-1982
704	3148554100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163270	444790	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	steker	-5300	-2000	particulier	10-11-1982
705	3148579100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Hei	Elst	164560	444390	Bedrijvigheid	vuursteenbewerking	afslag	-5300	-800	particulier	16-11-1982
706	3148587100	Registratie archeologische vondstmelding	D.E.I.M. ; Delm ; Autoweg	Remmerden	164940	442960	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, mes, spijker	-800	-12	particulier	17-5-1983
707	3148587100	Registratie archeologische vondstmelding	D.E.I.M. ; Delm ; Autoweg	Remmerden	164940	442985	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	vaatwerk, grondspoor	450	1500	particulier	17-5-1983
708	3148595100	Registratie archeologische vondstmelding	Cuneraweg	Achterberg	167720	443380	Wonen	moated site	grondspoor (muur)	1250	1650	particulier	1-1-1983
709	3148602100	Registratie archeologische vondstmelding	Addenshoeve	Remmerden	165110	442590	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel, wikkeldraad-aardewerk	-2000	-12	particulier	17-5-1986
710	3148610100	Registratie archeologische vondstmelding	Westpoort	Rhenen	167080	441080	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	Andenne, grijsbakkend gedraaid aardewerk, roodbakkend geglaazuurd aardewerk, pijp	1050	2023	particulier	7-10-1986
711	3148619100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	163600	445520	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-5300	-2000	particulier	14-6-1987
712	3148627100	Registratie archeologische vondstmelding	Frederik Van De Paltshof	Rhenen	167270	441060	Religieus en funerair erfgoed	Begraving, onbepaald	aardewerk, handgevormd, crematieresten, houtskool, grondsporen	-2000	-800	particulier	1-1-1987
713	3148635100	Registratie archeologische vondstmelding	Kamperfoeliesteeg	Rhenen	167310	440920	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	steengoed:kan, grijsbakkend gedraaid aardewerk, roodbakkend geglaazuurd aardewerk, dierlijk bot, brok steen, sporr (onverharde weg)	1250	1500	particulier	12-7-1987
714	3148643100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	163700	445360	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	werktuig/gereedschapsonderdeel	-5300	-800	particulier	15-10-1987

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
715	3148651100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeberg	Rhenen	170080	440795	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	14-7-1977
716	3148668100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeberg	Rhenen	170100	440720	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2850	-2000	particulier	1-1-1981
717	3148740100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Achterberg	169250	441720	Agrarisch cultuurlandschap	akker / tuin	aardewerk, gedraaid	1250	1500	particulier	6-2-1983
718	3148749100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Woud ; Prinsenweg	Elst	163060	444080	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-1986
719	3148757100, 3246775100	Registratie archeologische vondstmelding	Hogesteeg	Achterberg	168980	442685	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	grijsbakkend handgevormd aardewerk, kogelpot, Elmpt, steengoed, ton - duig/hoepeel	1050	1500	particulier	27-9-1990
720	3150254100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165300	442825	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen, aardewerk, ondermineerbaar, hutteleem, aardewerk, handgevormd	-800	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	1-2-1996
721	3150254100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165325	442825	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, ondermineerbaar	450	1500	RAAP Archeologisch Adviesbureau	1-2-1996
722	3156313100	Registratie archeologische vondstmelding	Cuneraweg	Dikkenberg	166230	445380	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
723	3157772100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoolstraat	Elst	162660	444350	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
724	3157804100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijnstraat 3-13/19-23	Rhenen	167260	440970	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	aardewerk, gedraaid, steengoed	1250	1500	particulier	3-9-2004
725	3174985100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalse Straatweg	Elst	163530	444370	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	-800	particulier	1-1-9999
726	3175195100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	166950	442070	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	afslagschrabber	-5300	-800	particulier	1-1-9999
727	3175202100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan	Remmerden	165325	443360	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	1-1-9999
728	3175210100	Registratie archeologische vondstmelding	Stichtse Rand	Rhenen	166750	441650	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Vlaardingen-aardewerk	-3400	-2450	particulier	1-1-9999
729	3175210100	Registratie archeologische vondstmelding	Stichtse Rand	Rhenen	166750	441625	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, Terra sigillata, vaatwerk	-800	1500	particulier	1-1-9999
730	3175251100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinse bos	Remmerden	166640	444440	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	grondspoor (wal/omwalling)	-800	-12	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	28-9-2004
731	3185296100	Registratie archeologische vondstmelding	Verlengde Oude Veenendaalseweg	Rhenen	167280	442500	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2000	-12	particulier	3-9-2004
732	3185677100	Registratie archeologische vondstmelding	Den Hoogchen Horst, de Dijk	Achterberg	169400	442550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	hanger:bladvormig	-12	270	particulier	3-9-2004
733	3185677100	Registratie archeologische vondstmelding	Den Hoogchen Horst, de Dijk	Achterberg	169400	442525	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kistbeslag	1050	2023	particulier	3-9-2004
734	3185685100	Registratie archeologische vondstmelding	landgoed 'de Tangh', Oranjerie	Rhenen	166420	441980	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Eierbecher, kom/schaal	-800	-250	particulier	3-9-2004

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
735	3187912100	Registratie archeologische vondstmelding	Cunerakerk, Zuidzijde	Rhenen	167180	440930	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	antonianus	150	270	particulier	3-9-2004
736	3187937100	Registratie archeologische vondstmelding	't Bosje, Tabaksweg 43	Elst	162408	444441	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	grondspoor (huisplattegrond, spieker/graanschuur)	-500	-250	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	3-9-2004
737	3188285100	Registratie archeologische vondstmelding	Christinastraat	Elst	162850	444300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern, aardewerk, handgevormd, armband, ring, bot, hout/houtskool, spinklos	-250	70	particulier	3-9-2004
738	3189143100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Achterberg	169520	441650	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, steengoed	1250	1500	particulier	3-9-2004
739	3189176100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdselaan	Remmerden	165175	443250	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	-800	particulier	3-9-2004
740	3189176100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdselaan	Remmerden	165200	443250	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, Pingsdorf geelwitbakkend, kogelpot	-12	1500	particulier	3-9-2004
741	3189873100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek	Elst	161750	444130	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Paffrath, Pingsdorf geelwitbakkend, steengoed, roodbakkend geglazuurd aardewerk	1050	1850	particulier	3-9-2004
742	3189873100	Registratie archeologische vondstmelding	Steenfabriek	Elst	161750	444105	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Terra sigillata	70	270	particulier	3-9-2004
743	3189881100	Registratie archeologische vondstmelding	Dorpskom	Achterberg	168760	442720	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend, Andenne, Paffrath, steengoed	25	1500	particulier	3-9-2004
744	3190082100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164100	444370	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
745	3190090100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163550	444650	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	70	particulier	3-9-2004
746	3190099100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp	Elst	163650	444400	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-12	70	particulier	3-9-2004
747	3190122100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163230	445400	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2850	-800	particulier	3-9-2004
748	3190269100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166220	441620	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, gladwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot	-12	1250	particulier	3-9-2004
749	3192131100	Registratie archeologische vondstmelding	De Horst 2	Achterberg	168910	442577	Bedrijvigheid	Industrie & nijverheid, onbepaald	grondspoor	1650	1850	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	3-9-2004
750	3192131100	Registratie archeologische vondstmelding	De Horst 2	Achterberg	168910	442552	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (graf (onderdeel))	525	725	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	3-9-2004
751	3192131100, 3247511100	Registratie archeologische vondstmelding	De Horst 2	Achterberg	168930	442546	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, grondspoor (kuil)	-1100	-12	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	3-9-2004
752	3197721100	Registratie archeologische vondstmelding	stad, Buitenomme	Rhenen	167480	440929	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	munt, musket	1500	2023	particulier	16-8-2005
753	3200328100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	165076	443743	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, armband - La Tene:2-ribbig, slakken	-2000	450	particulier	14-10-2005
754	3200344100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164561	443928	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, slak	-2000	450	particulier	14-10-2005

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
755	3200352100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Elst	164174	443896	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, stukjes brons	-2000	450	particulier	14-10-2005
756	3205772100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterbersche Hooilanden	Achterberg	170600	443200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen	-500000	-4900	Archis beheer	17-5-2006
757	3206388100	Registratie archeologische vondstmelding		Elst	162300	444250	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	bewerkt vuursteen, aardewerk, handgevormd, , houtskool	-2000	-12	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	6-6-2006
758	3216001100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Rhenen	165161	445990	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2000	-12	particulier	16-3-2006
759	3216091100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Rhenen	163982	446363	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2000	-12	particulier	3-3-2006
760	3216107100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Rhenen	164363	446317	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2000	-12	particulier	3-3-2006
761	3216131100, 3281750100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166655	441958	Onbepaald	complextype niet te bepalen	haarnaald, schijffibula - Maltezer kruis	-12	900	particulier	20-9-2005
762	3216448100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166776	442121	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bijl, armband - type omega, wapen	-5300	-800	particulier	20-9-2005
763	3216448100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166751	442121	Onbepaald	complextype niet te bepalen	brons	-12	450	particulier	20-9-2005
764	3216456100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166501	442121	Onbepaald	complextype niet te bepalen	pseudomuntfibula	525	725	particulier	20-9-2005
765	3216464100	Registratie archeologische vondstmelding	Lijstereng	Rhenen	166956	442421	Onbepaald	complextype niet te bepalen	sestertius	70	270	particulier	20-9-2005
766	3216472100	Registratie archeologische vondstmelding	Lijstereng, de Tangh	Rhenen	166591	442246	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bijl	-2850	-2000	particulier	20-9-2005
767	3216489100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	166926	441946	Onbepaald	complextype niet te bepalen	dolk	-2850	-1500	particulier	20-9-2005
768	3216504100	Registratie archeologische vondstmelding	Larikshof, Autoweg	Rhenen	165307	443423	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2000	-12	particulier	14-10-2005
769	3216618100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165519	442739	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bracteaat	450	725	particulier	10-10-2005
770	3216667100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165696	442766	Onbepaald	complextype niet te bepalen	ring, armband, schijffibula	-12	1050	particulier	14-10-2005
771	3216675100, 3217711100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165371	442850	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, onbepaalde, sceatta, zilveren kistbeslag, bronzen spijker	-12	725	particulier	14-10-2005
772	3216683100	Registratie archeologische vondstmelding	Larikshof, Autoweg	Rhenen	165124	443286	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schijffibula - geëmailleerd	725	900	particulier	14-10-2005
773	3216683100	Registratie archeologische vondstmelding	Larikshof, Autoweg	Rhenen	165124	443261	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bijl	-2850	-1800	particulier	14-10-2005
774	3216691100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165606	442721	Onbepaald	complextype niet te bepalen	pijpunt	450	1050	particulier	10-10-2005

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
775	3216707100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165450	442801	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bijl	-12	450	particulier	10-10-2005
776	3217533100	Registratie archeologische vondstmelding	Westenlaan	Elst	163684	446568	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2000	-12	particulier	10-2-2006
777	3217582100	Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163157	444887	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	grondsporen	-800	-12	particulier	15-9-2006
778	3217728100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165395	442881	Onbepaald	complextype niet te bepalen	sceatta, haarnaald	525	725	particulier	15-9-2006
779	3217800100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165253	442855	Onbepaald	complextype niet te bepalen	munt	450	725	particulier	10-10-2005
780	3217809100, 3217817100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165221	442824	Onbepaald	complextype niet te bepalen	triens, schijffibula - geëmailleerd	450	900	particulier	10-10-2005
781	3219250100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalsestraatweg	Elst	163507	444285	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	grondspoor (ophogingslaag)	-800	-12	Archis beheer	13-12-2006
782	3219283100	Registratie archeologische vondstmelding	Lijstereng	Rhenen	166525	442135	Agrarisch cultuurlandschap	celtic field	grondspoor (ophogingslaag)	-800	-12	Archis beheer	15-12-2006
783	3242238100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	169525	440875	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-500000	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	14-11-1996
784	3242238100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	169500	440875	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, Paffrath	1050	1250	RAAP Archeologisch Adviesbureau	14-11-1996
785	3242254100, 3242262100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	169600	441400	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend, aardewerk, gedraaid - geglaazuurd, aardewerk, gedraaid, baksteen	1050	2023	RAAP Archeologisch Adviesbureau	26-9-1996
786	3242254100, 3242262100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarschenberg	Rhenen	169600	441375	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	26-9-1996
787	3242279100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Eng	Rhenen	165500	442750	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd	-500000	525	RAAP Archeologisch Adviesbureau	29-11-1995
788	3242287100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Eng	Rhenen	165600	442800	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd	-500000	1050	RAAP Archeologisch Adviesbureau	1-12-1995
789	3242295100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Eng	Rhenen	165750	443050	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	4-12-1995
790	3242310100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdense Eng	Rhenen	165750	442700	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd, aardewerk, gedraaid	-500000	450	RAAP Archeologisch Adviesbureau	6-12-1995
791	3244393100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165100	442800	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, potbeker	-2450	450	particulier	26-5-2010
792	3244530100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaalse Laan ; Cunerauweg ; Laareind	Achterberg	169680	442000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kern, aardewerk, handgevormd	-35000	-800	particulier	23-6-2010
793	3244563100	Registratie archeologische vondstmelding	Nieuw Levendaal ; Cunerauweg ; Laareind	Achterberg	169560	441970	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kern, aardewerk, handgevormd	-35000	-800	particulier	23-6-2010
794	3244677100	Registratie archeologische vondstmelding	Buitenomme	Rhenen	167400	440790	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bijl	1250	1850	particulier	10-5-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Ind datering	Bron	Jaar vondst
795	3244733100	Registratie archeologische vondstmelding	Nieuw Levenaal ; Cuneraaweg ; Laareind	Achterberg	169380	442030	Onbepaald	complextype niet te bepalen	maalsteen:ligger, aardewerk, gedraaid, steengoed geglaazuurd , kogelpot, grijsbakkend handgevormd aardewerk	450	2023	particulier	25-6-2010
796	3245170100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166040	442000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kniefibula	70	270	particulier	6-5-2010
797	3245170100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166065	442000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kern,	-35000	-800	particulier	6-5-2010
798	3245543100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166160	442285	Onbepaald	complextype niet te bepalen	splintered piece, afslag, kern	-35000	-800	particulier	6-5-2010
799	3245543100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166160	442260	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kniefibula	70	270	particulier	6-5-2010
800	3245608100	Registratie archeologische vondstmelding	Bremlaan ; Nieuwe Veenendaalseweg	Rhenen	167270	442390	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	18-6-2010
801	3246037100	Registratie archeologische vondstmelding	Prins Bernhardstraat	Rhenen	167820	441140	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	14-6-2010
802	3246118100	Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg ; Koerheuvel	Rhenen	167260	441980	Onbepaald	complextype niet te bepalen	potbeker	-2000	-1800	particulier	18-6-2010
803	3246126100, 3246134100, 3246280100	Registratie archeologische vondstmelding	Lijstereng ; Nieuwe Veenendaalseweg	Rhenen	167169	442453	Religieus en funerair erfgoed	urnenveld	grondspoor (ophogingslaag)	-1100	-500	particulier	18-6-2010
804	3246150100, 3247609100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbebeweg ; Heimenberg ; Grebbeberg	Rhenen	168800	440420	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	bijlafsag, geslepen, schrabber, steker, schaaf, afslag, aardewerk, handgevormd	-300000	450	particulier	21-6-2010
805	3246159100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg ; Utrechtsestraatweg	Rhenen	165960	442000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Hessens-Schortens aardewerk, sporen (kuil)	-800	1250	particulier	9-6-2010
806	3246256100	Registratie archeologische vondstmelding	Lijstereng ; Nieuwe Veenendaalseweg	Rhenen	167130	442400	Religieus en funerair erfgoed	urnenveld	grondspoor (ophogingslaag)	-1100	-500	particulier	16-6-2010
807	3246264100	Registratie archeologische vondstmelding	Weverstraat 37	Rhenen	167310	440840	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	bijl	1250	1850	particulier	28-4-2010
808	3246272100	Registratie archeologische vondstmelding	De Thymse Berg ; Verlengde Oude Veenendaalseweg	Rhenen	167200	442940	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	14-6-2010
809	3246289100	Registratie archeologische vondstmelding	Vogelenzang ; Grebbeweg ; Heimenberg	Rhenen	168890	440630	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-35000	-800	particulier	23-6-2010
810	3246297100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg ; Grebbeberg	Rhenen	169450	440370	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Vlaardingen-pot:S-profiel	-3400	-2450	particulier	14-6-2010
811	3246304100	Registratie archeologische vondstmelding	Wageningse Laan ; Remmersteine Bos	Rhenen	166240	443810	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	14-6-2010
812	3246312100	Registratie archeologische vondstmelding	Prins Bernhardstraat	Rhenen	167950	441080	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	splintered piece, kern, aardewerk, handgevormd	-35000	-12	particulier	14-6-2010
813	3246312100	Registratie archeologische vondstmelding	Prins Bernhardstraat	Rhenen	167950	441055	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, Proto-steengoed, Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath, grijsbakkend handgevormd aardewerk	900	1500	particulier	14-6-2010
814	3246320100	Registratie archeologische vondstmelding	Prins Bernhardstraat	Rhenen	167970	441100	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd	-800	-12	particulier	14-6-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
815	3246329100, 3246686100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165360	442760	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kling - geretoucheerd, afslag, Keltische munt, vaatwerk - hengel	-35000	1050	particulier	6-5-2010
816	3246337100	Registratie archeologische vondstmelding	Buitenomme ; Schoutenboomgaardweg	Rhenen	167520	440880	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	keramiek	1050	1500	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	25-6-2010
817	3246345100	Registratie archeologische vondstmelding		Achterberg	168675	442150	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-500000	-800	particulier	3-5-2010
818	3246353100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165100	442845	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, werktuig/gereedschap (onderdeel) - geretoucheerd	-300000	-8800	particulier	3-5-2010
819	3246361100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Achterberg	169265	441920	Onbepaald	complextype niet te bepalen	hanger	1250	1500	particulier	3-5-2010
820	3246361100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Achterberg	169240	441920	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kling	-35000	-800	particulier	3-5-2010
821	3246378100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Rhenen	168880	441700	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd, gelijkarmige fibula, kooksteen	-8800	900	particulier	4-5-2010
822	3246386100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Rhenen	168925	441825	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, microsteker, combinatiewerktuig - steker-schraaber, kern, aardewerk, handgevormd, Pingsdorf geelwitbakkend, grijsbakkend handgevormd aardewerk	-300000	1500	particulier	4-5-2010
823	3246394100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Rhenen	168880	441880	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-300000	-800	particulier	4-5-2010
824	3246401100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Achterberg	168750	441925	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kling - geretoucheerd	-5300	-800	particulier	4-5-2010
825	3246401100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Achterberg	168750	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Paffrath, Andenne	900	1250	particulier	4-5-2010
826	3246418100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165140	442800	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, werktuig/gereedschap (onderdeel) - geretoucheerd, brok	-300000	-8800	particulier	5-5-2010
827	3246426100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	165820	442100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslagschraaber, afslag	-35000	-800	particulier	5-5-2010
828	3246442100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165460	442660	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kling, afslag	-35000	-800	particulier	5-5-2010
829	3246450100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Achterberg	168440	442160	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslagschraaber, brok - geretoucheerd, afslag	-300000	-800	particulier	5-5-2010
830	3246459100	Registratie archeologische vondstmelding	Bovenweg	Achterberg	168550	442350	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bolpot - Dorestad Will A-E:laat Mayen/bolpot, schijffibula - Maltezer kruis	725	1050	particulier	5-5-2010
831	3246467100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterbergsestraatweg	Achterberg	168325	442225	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kling - geretoucheerd, schraaber, kern, aardewerk, handgevormd	-35000	450	particulier	5-5-2010
832	3246475100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterbergsestraatweg	Achterberg	168200	442100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-35000	-800	particulier	5-5-2010
833	3246483100	Registratie archeologische vondstmelding	Larikshof	Remmerden	165100	443175	Onbepaald	complextype niet te bepalen	A-steker, afslag, kern, werktuig/gereedschapsonderdeel	-35000	-800	particulier	5-5-2010
834	3246507100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165160	443780	Onbepaald	complextype niet te bepalen	steker, kling, afslag, aardewerk, handgevormd, armband - La Tene:1-ribbig/D-vormig	-300000	450	particulier	10-5-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Ind datering	Bron	Jaar vondst
835	3246515100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165375	443575	Onbepaald	complextype niet te bepalen	splintered piece, brok - geretoucheerd, ploegpuntbeschermer	-35000	450	particulier	10-5-2010
836	3246523100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165180	443625	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-35000	-800	particulier	10-5-2010
837	3246531100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166600	441540	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kling, afslag	-35000	-800	particulier	11-5-2010
838	3246548100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165320	443760	Onbepaald	complextype niet te bepalen	brok - geretoucheerd, afslag, schrabber, kling, kern, splintered piece	-35000	-800	particulier	11-5-2010
839	3246556100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165185	443000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	koperen munt	-12	450	particulier	11-5-2010
840	3246556100, 3246612100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165160	443000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern, schrabber, schaaaf, afslag, halffabrikaat, zandstenen halffabrikaat	-300000	-800	particulier	11-5-2010
841	3246564100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Achterberg	169225	441820	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bronzen gesp	1250	1650	particulier	12-5-2010
842	3246564100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind	Achterberg	169200	441820	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-300000	-35000	particulier	12-5-2010
843	3246572100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Achterberg	168620	442275	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	725	900	particulier	12-5-2010
844	3246572100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Achterberg	168620	442300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kern, afslagschrabber	-35000	-800	particulier	12-5-2010
845	3246580100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165725	442520	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslagschrabber, afslag, beitel - ovale dwarsdoorsnede, kling, kern - klingkern	-35000	-800	particulier	12-5-2010
846	3246580100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165700	442520	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, kogelpot	450	1250	particulier	12-5-2010
847	3246589100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165525	442850	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	525	900	particulier	17-5-2010
848	3246589100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165500	442850	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, maasteen:ligger	-35000	-800	particulier	17-5-2010
849	3246597100	Registratie archeologische vondstmelding	Ter Horst	Achterberg	169360	442440	Kastelen en buitenplaatsen	kasteel	tegels	1250	1500	particulier	17-5-2010
850	3246604100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166700	441680	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kernbijl, aardewerk, handgevormd, uslarien aardewerk, handgevormd	-35000	525	particulier	17-5-2010
851	3246620100	Registratie archeologische vondstmelding	Nederrijn	Remmerden	164780	442480	Onbepaald	complextype niet te bepalen	gladwandige kruik	-12	450	particulier	17-5-2010
852	3246629100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Remmerden	166000	442370	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern, afslagboor, aardewerk, handgevormd	-35000	450	particulier	17-5-2010
853	3246645100	Registratie archeologische vondstmelding	Vogelenzang	Rhenen	168640	440520	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern	-300000	-35000	particulier	17-5-2010
854	3246653100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeuweg	Rhenen	169280	440740	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, Paffrath	-2450	1250	particulier	17-5-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
855	3246661100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165100	442860	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	1050	1250	particulier	17-5-2010
856	3246678100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165080	443000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kern	-300000	-800	particulier	17-5-2010
857	3246726100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimersteinse Laan	Rhenen	169860	441080	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	725	1250	particulier	18-5-2010
858	3246734100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimersteinse Laan	Rhenen	169960	441140	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	1050	1250	particulier	18-5-2010
859	3246742100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbeweg	Rhenen	169860	440840	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grondspoor (ophogingslaag)	1500	2023	particulier	18-5-2010
860	3246750100	Registratie archeologische vondstmelding	De Hucht	Remmerden	166030	442700	Onbepaald	complextype niet te bepalen	brok - getand	-35000	-800	particulier	18-5-2010
861	3246759100, 3247196100	Registratie archeologische vondstmelding	De Horst ; Molenweg	Achterberg	168800	442665	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	afslag, kern, aardewerk, handgevormd, uslarien aardewerk, handgevormd, kogelpot, steengoed, maaltsteen:ligger	-35000	1850	particulier	18-5-2010
862	3246767100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169000	440360	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-35000	-800	particulier	18-5-2010
863	3246783100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Rhenen	168500	441940	Onbepaald	complextype niet te bepalen	werktuig/gereedschapsonderdeel	-35000	-800	particulier	18-5-2010
864	3246791100	Registratie archeologische vondstmelding	Herenstraat	Rhenen	167340	441050	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	Majolica:lood- en tingeglazuurd, roodbakkend geglazuurd aardewerk, spinklos	1050	1850	particulier	18-5-2010
865	3246807100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerstein ; Geertesteeg	Achterberg	167225	443500	Onbepaald	complextype niet te bepalen	spinklos, boekbeslag	1250	1500	particulier	18-5-2010
866	3246807100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerstein ; Geertesteeg	Achterberg	167200	443500	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern	-8800	-800	particulier	18-5-2010
867	3246815100	Registratie archeologische vondstmelding	Stuivenes	Achterberg	168650	442960	Wonen	moated site	roodbakkend (geglazuurd):pot, bolvormig, steengoed:kan - Siegburgs, ring, spijker, mes, sporen (fundering, afvalkuil)	1250	1650	particulier	18-5-2010
868	3246823100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165625	442780	Onbepaald	complextype niet te bepalen	gesp	1250	1850	particulier	18-5-2010
869	3246831100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165320	443670	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern - klingkern, enkelvoudige schaaaf	-35000	-2000	particulier	19-5-2010
870	3246848100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166780	441750	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend, koperen munt	-12	1250	particulier	19-5-2010
871	3246856100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg	Rhenen	166840	441780	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern - klingkern, kern, afslag, afslagschrabber, sieraad, gesp, aardewerk, handgevormd	-35000	1500	particulier	19-5-2010
872	3246864100	Registratie archeologische vondstmelding	Muntstraat ; Molenstraat	Rhenen	167400	441090	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	aardewerk, handgevormd - kamstreekversiering, steengoed:kan, roodbakkend geglazuurd:kom - slibversierd, toiletgerei	-800	1850	particulier	19-5-2010
873	3246872100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165700	442380	Onbepaald	complextype niet te bepalen	gesp, paardentuig	1050	1650	particulier	19-5-2010
874	3246880100	Registratie archeologische vondstmelding	Noordweg	Achterberg	168840	442525	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend	900	1250	particulier	26-5-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
875	3246880100	Registratie archeologische vondstmelding	Noordweg	Achterberg	168840	442550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schrabber, afslag, kern	-35000	-800	particulier	26-5-2010
876	3246889100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaaalse Weg ; Laareind ; Laarsenberg	Achterberg	169480	441460	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kling, brok, afslag, kern, werktuig/gereedschapsonderdeel, aardewerk, handgevormd, bolpot - Dorestad Will A-E:laat Mayen/bolpot, Pingsdorf geelwitbakkend, grijsbakkend handgevormd aardewerk	-35000	1500	particulier	19-5-2010
877	3246912100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163470	445120	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern	-35000	-800	particulier	19-5-2010
878	3246920100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166240	441880	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, kogelpot	1050	1250	particulier	25-5-2010
879	3246920100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166220	441880	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	25-5-2010
880	3246929100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167015	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schrabber, afslag	-35000	-800	particulier	25-5-2010
881	3246929100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167040	441925	Onbepaald	complextype niet te bepalen	beeld	-12	450	particulier	25-5-2010
882	3246929100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167040	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	spinklos, kaarsendover	1250	2023	particulier	25-5-2010
883	3246937100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaaalse Weg ; Laareind	Achterberg	169600	441550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	werktuig/gereedschapsonderdeel	-35000	-800	particulier	25-5-2010
884	3246937100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaaalse Weg ; Laareind	Achterberg	169625	441550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	gordel	450	1050	particulier	25-5-2010
885	3246945100	Registratie archeologische vondstmelding	Cuneraweg ; Laareind	Achterberg	169340	441800	Onbepaald	complextype niet te bepalen	sikkel - halve-maانvormig, oppervlakte-retouche	-1100	-250	particulier	25-5-2010
886	3246953100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Rhenen	168565	441820	Onbepaald	complextype niet te bepalen	ruiterspoor	1250	1650	particulier	25-5-2010
887	3246953100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg	Rhenen	168540	441820	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern - klingkern, afslag	-35000	-2000	particulier	25-5-2010
888	3246961100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165060	443960	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bewerkt vuursteen, aardewerk, handgevormd - touwversiering	-35000	450	particulier	25-5-2010
889	3246978100	Registratie archeologische vondstmelding	Larikshof	Remmerden	165300	443200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kling - geretoucheerd, schrabber, Hilversum-Drakenstein-Laren-aardewerk	-35000	-800	particulier	25-5-2010
890	3246986100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166160	441840	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslagschrabber, afslag	-300000	-35000	particulier	25-5-2010
891	3246994100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Achterberg	169050	441700	Religieus en funerair erfgoed	complextype niet te bepalen, urnenveld	afslag, kling, kern, brok - geretoucheerd, aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot, Pafraath, Pingsdorf geelwitbakkend, schijffibula - Maltezer kruis	-35000	1050	particulier	25-5-2010
892	3247000100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg ; Heimersteine Laan	Achterberg	169490	441135	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern, afslag, afslagschrabber	-35000	-800	particulier	25-5-2010
893	3247000100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg ; Heimersteine Laan	Achterberg	169515	441135	Onbepaald	complextype niet te bepalen	fibula	270	450	particulier	25-5-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
894	3247009100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Achterberg	169625	441175	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend;pot, bolvormig	-800	1050	particulier	26-5-2010
895	3247017100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Achterberg	168820	441900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	werktuig/gereedschap (onderdeel) - geretoucheerd, afslag, kern	-300000	-800	particulier	26-5-2010
896	3247033100	Registratie archeologische vondstmelding	Laareind ; Levendaalse Weg	Achterberg	169320	441660	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kling, schrabber, kern, afslag, enkelvoudige schaaf, kernpreparatie-afslag, A-steker, aardewerk, handgevormd, kogelpot, Badorf aardewerk, ruwwandig aardewerk, gedraaid, Pingsdorf geelwitbakkend	-35000	1250	particulier	26-5-2010
897	3247041100	Registratie archeologische vondstmelding	Heimenberg	Rhenen	169840	440430	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-35000	-800	particulier	26-5-2010
898	3247058100	Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Achterberg	168800	441720	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kling, kern	-35000	-800	particulier	26-5-2010
899	3247066100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167100	441940	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslagschrabber	-300000	-800	particulier	26-5-2010
900	3247074100	Registratie archeologische vondstmelding	De Dijk 12	Achterberg	169140	442580	Wonen	Nietopgehoogde, individuele huisplaats	roodbakkend geglaazuurd aardewerk, steengoed, koperen mes, dierlijk bot, (afval)	1250	1850	particulier	26-5-2010
901	3247082100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel	Rhenen	167060	441780	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-300000	-35000	particulier	26-5-2010
902	3247090100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165360	443780	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern	-8800	-2000	particulier	26-5-2010
903	3247099100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg ; Larikshof	Remmerden	165540	443100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schrabber, kling - geretoucheerd, aardewerk, handgevormd, potbeker	-35000	450	particulier	26-5-2010
904	3247106100	Registratie archeologische vondstmelding	Noordweg ; Molenweg	Achterberg	168765	442460	Onbepaald	complextype niet te bepalen	steunarmfibula, hanger, grape	270	1500	particulier	27-5-2010
905	3247106100	Registratie archeologische vondstmelding	Noordweg ; Molenweg	Achterberg	168740	442460	Onbepaald	complextype niet te bepalen	A-steker	-35000	-800	particulier	27-5-2010
906	3247114100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerstein ; Geertesteeg	Achterberg	167460	443500	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern - klingkern	-8800	-4900	particulier	27-5-2010
907	3247122100	Registratie archeologische vondstmelding	Blauwendraad	Veenendaal	166180	445340	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	ruwwandig aardewerk, gedraaid, gladwandige kruik, aardewerk, handgevormd, uslarlen aardewerk, handgevormd	-12	525	particulier	9-6-2010
908	3247130100	Registratie archeologische vondstmelding	Blauwendraad ; Kwintelooyen	Veenendaal	165755	445330	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kern	-35000	-800	particulier	9-6-2010
909	3247130100	Registratie archeologische vondstmelding	Blauwendraad ; Kwintelooyen	Veenendaal	165780	445330	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, spinlios, grondspoor	-12	900	particulier	9-6-2010
910	3247139100, 5272009100	Registratie archeologische vondstmelding	Groeneweg 58 te Rhenen	Rhenen	167390	441503	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend handgevormd aardewerk, aardewerk, gedraaid, kogelpot	900	1500	Econsultancy BV	9-6-2010
911	3247147100	Registratie archeologische vondstmelding	Binnenhof	Rhenen	167550	441550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Paffrath, kogelpot, grijsbakkend handgevormd aardewerk	1050	1250	particulier	9-6-2010
912	3247155100	Registratie archeologische vondstmelding	Cuneralaan	Rhenen	168020	440760	Onbepaald	complextype niet te bepalen	wikkeldraad-aardewerk, aardewerk, handgevormd	-2000	450	particulier	9-6-2010
913	3247163100, 3247699100	Registratie archeologische vondstmelding	Buitenomme ; Herenstraat	Rhenen	167490	440965	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	kern - afslagkern, splintered piece, afslag, zandsteen (afval), Hilversum-Drakenstein-Laren-aardewerk, spoor (greppel)	-35000	-500	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	9-6-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
914	3247188100	Registratie archeologische vondstmelding	Molenweg ; De Horst	Achterberg	168700	442550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-1100	1250	particulier	9-6-2010
915	3247203100	Registratie archeologische vondstmelding	De Thymse Berg	Rhenen	166820	443080	Onbepaald	complextype niet te bepalen	uslarien aardewerk, handgevormd	70	525	particulier	9-6-2010
916	3247211100	Registratie archeologische vondstmelding	Verlengde Oude Veenendaalseweg 26	Rhenen	167300	442690	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	11-6-2010
917	3247228100	Registratie archeologische vondstmelding	Bergweg ; Mimosalaan	Rhenen	167900	442240	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	11-6-2010
918	3247236100	Registratie archeologische vondstmelding	Bergweg	Rhenen	167530	442480	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	11-6-2010
919	3247244100	Registratie archeologische vondstmelding	Bergweg	Rhenen	167850	442340	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	11-6-2010
920	3247260100	Registratie archeologische vondstmelding	Bergweg	Rhenen	167930	442210	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Drakenstein-aardewerk:dubbelconisch	-1800	-1100	particulier	11-6-2010
921	3247269100	Registratie archeologische vondstmelding	Bergweg	Rhenen	167920	442230	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend handgevormd aardewerk	1050	1500	particulier	11-6-2010
922	3247277100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterbergsestraatweg	Rhenen	168180	441910	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	11-6-2010
923	3247285100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg ; Woudweg	Elst	162880	443825	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	1050	1250	particulier	11-6-2010
924	3247285100	Registratie archeologische vondstmelding	Rijksstraatweg ; Woudweg	Elst	162880	443850	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	11-6-2010
925	3247293100	Registratie archeologische vondstmelding	Bantuinweg	Rhenen	167250	441250	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	11-6-2010
926	3247300100	Registratie archeologische vondstmelding	Meentwallen ; Noordelijke Meentsteeg	Achterberg	167840	445000	Onbepaald	complextype niet te bepalen	AA-steker, kling, kern, zandsteen/kwartsiet (afval)	-18000	-2000	particulier	11-6-2010
927	3247309100	Registratie archeologische vondstmelding	Bremlaan ; Verlengde Oude Veenendaalseweg	Rhenen	167310	442410	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	11-6-2010
928	3247317100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerstein ; De Thymse Berg	Rhenen	167000	443460	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd - versiering op rand	-800	-12	particulier	11-6-2010
929	3247325100	Registratie archeologische vondstmelding	Koerheuvel ; Jodenberg	Rhenen	167010	441790	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2850	-2000	particulier	11-6-2010
930	3247333100	Registratie archeologische vondstmelding	Spitsbergerpad	Rhenen	167050	441210	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, zandsteen/kwartsiet afval, aardewerk, handgevormd	-18000	450	particulier	11-6-2010
931	3247341100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166210	442315	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot	1050	1250	particulier	11-6-2010
932	3247341100	Registratie archeologische vondstmelding	Stokweg	Rhenen	166210	442290	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, kern, potbeker	-35000	-800	particulier	11-6-2010
933	3247358100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage Willem III	Remmerden	165070	444300	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-500	particulier	14-6-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
934	3247366100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoutensteeg ; Cuneraweg	Achterberg	167010	444790	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid	-12	525	particulier	14-6-2010
935	3247374100	Registratie archeologische vondstmelding	Cuneraweg ; Dikkenberg	Achterberg	167020	444700	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, spoor (kuil)	-12	525	particulier	14-6-2010
936	3247382100	Registratie archeologische vondstmelding	Lijstereng ; Autoweg	Rhenen	166820	442650	Onbepaald	complextype niet te bepalen	spits - schachtdoorn en weerhaken	-2450	-1800	particulier	14-6-2010
937	3247390100	Registratie archeologische vondstmelding	Oude Dijksestraat	Rhenen	167590	441110	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, grijsbakkend gedraaid aardewerk, kogelpot, Hessens-Schortens aardewerk, Proto-steengoed	450	1500	particulier	16-6-2010
938	3247399100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterbergsestraatweg ; Prins Bernhardstraat	Rhenen	167730	441155	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	450	1050	particulier	16-6-2010
939	3247399100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterbergsestraatweg ; Prins Bernhardstraat	Rhenen	167730	441130	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, spoor (kuil)	-800	-12	particulier	16-6-2010
940	3247406100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbe ; Heimerstein	Achterberg	170575	441550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, Hessens-Schortens aardewerk, maaltsteen: ligger, dierlijk bot	-800	1050	particulier	16-6-2010
941	3247406100	Registratie archeologische vondstmelding	Grebbe ; Heimerstein	Achterberg	170550	441550	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-2850	-2000	particulier	16-6-2010
942	3247414100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh ; Stokweg	Rhenen	166190	442080	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, maaltsteen: ligger, aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid, bolpot - Dorestad, Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath , glazen beker	-35000	1250	particulier	16-6-2010
943	3247422100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166565	441870	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend handgevormd aardewerk, Pingsdorf geelwitbakkend	900	1250	particulier	16-6-2010
944	3247422100	Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166540	441870	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd, Vlaardingen-aardewerk - randperforaties, potbeker	-35000	-800	particulier	16-6-2010
945	3247430100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan ; Wageningse Laan	Rhenen	166475	443370	Onbepaald	complextype niet te bepalen	uslarien aardewerk, handgevormd	70	525	particulier	16-6-2010
946	3247430100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerdse Laan ; Wageningse Laan	Rhenen	166450	443370	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern, afslag, kling	-35000	-800	particulier	16-6-2010
947	3247439100	Registratie archeologische vondstmelding	De Thymse Berg	Rhenen	166580	443140	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern	-35000	-800	particulier	16-6-2010
948	3247447100	Registratie archeologische vondstmelding	De Thymse Berg ; Leemkuil	Rhenen	166630	443060	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-35000	-800	particulier	16-6-2010
949	3247455100	Registratie archeologische vondstmelding	Geertesteeg	Rhenen	167330	443150	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kern, bewerkt natuursteen	-35000	-800	particulier	16-6-2010
950	3247463100	Registratie archeologische vondstmelding	Blauwendraad ; Cuneraweg	Veenendaal	166040	445560	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	hutteleem, uslarien aardewerk, handgevormd, houtskool, zandsteen/kwartsiet, spoor (afvalkuil)	70	450	particulier	18-6-2010
951	3247471100	Registratie archeologische vondstmelding	Bergweg ; Luitjesweg	Rhenen	167470	442570	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	18-6-2010
952	3247488100	Registratie archeologische vondstmelding	Bergweg	Rhenen	167650	442420	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen, aardewerk, handgevormd	-35000	450	particulier	18-6-2010
953	3247496100	Registratie archeologische vondstmelding	Oude Veense Grintweg ; Blauwendraad	Veenendaal	166000	445330	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-35000	-800	particulier	18-6-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
954	3247503100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterbergsche Hooilanden ; Maatsteeeg	Achterberg	170650	443200	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, zandsteen/kwartsiet	-18000	-800	particulier	18-6-2010
955	3247528100	Registratie archeologische vondstmelding	Bovenweg ; Cuneraweg	Achterberg	167860	442930	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	-500	particulier	18-6-2010
956	3247536100	Registratie archeologische vondstmelding	Bovenweg	Achterberg	167820	442840	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	18-6-2010
957	3247544100	Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg ; Lijstereng	Rhenen	166820	442530	Religieus en funerair erfgoed	urnenveld	grondspoor (ophogingslaag)	-1100	-500	particulier	21-6-2010
958	3247569100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp ; Prattenburgse Bos	Elst	163865	445038	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-1100	particulier	21-6-2010
959	3247577100	Registratie archeologische vondstmelding	Eikelkamp ; Prattenburgse Bos	Elst	163860	445030	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kling, kern, afslag	-35000	-800	particulier	21-6-2010
960	3247585100	Registratie archeologische vondstmelding	Ouwehands Dierenpark ; Laarsenberg	Rhenen	168875	441240	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd	-35000	450	particulier	21-6-2010
961	3247585100	Registratie archeologische vondstmelding	Ouwehands Dierenpark ; Laarsenberg	Rhenen	168850	441240	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, Proto-steengoed, steengoed:kan	1050	1500	particulier	21-6-2010
962	3247593100	Registratie archeologische vondstmelding	Ouwehands Dierenpark ; Laarsenberg	Rhenen	168940	441350	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, kom/schaal, ruwwandig aardewerk, gedraaid, grijsbakkend gedraaid aardewerk, proto-steengoed:kan	-800	1500	particulier	21-6-2010
963	3247600100	Registratie archeologische vondstmelding	Candia ; Laarsenberg	Rhenen	168760	441345	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Pingsdorf geelwitbakkend	1050	1250	particulier	21-6-2010
964	3247600100	Registratie archeologische vondstmelding	Candia ; Laarsenberg	Rhenen	168760	441320	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	21-6-2010
965	3247625100	Registratie archeologische vondstmelding	Vogelenzang ; Grebbeweg	Rhenen	168470	440810	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd, ruwwandig aardewerk, gedraaid	-1100	900	particulier	23-6-2010
966	3247633100	Registratie archeologische vondstmelding	Vogelenzang	Rhenen	168350	440820	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag,aardewerk, handgevormd, aardewerk, gedraaid, kogelpot	-35000	1250	particulier	23-6-2010
967	3247641100	Registratie archeologische vondstmelding	Stationsweg ; Herenstraat	Rhenen	167920	440990	Infrastructuur	weg, complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, spoor (onverharde weg, grondspoor)	-800	1850	particulier	23-6-2010
968	3247658100	Registratie archeologische vondstmelding	Majoor Landzaatweg ; Grebbeweg	Rhenen	168300	440925	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Proto-steengoed	1050	1250	particulier	23-6-2010
969	3247658100	Registratie archeologische vondstmelding	Majoor Landzaatweg ; Grebbeweg	Rhenen	168300	440900	Onbepaald	complextype niet te bepalen	keramiek	-800	-12	particulier	23-6-2010
970	3247666100	Registratie archeologische vondstmelding	De Helling ; Bergweg	Rhenen	168050	442020	Onbepaald	complextype niet te bepalen	ruwwandige kom	-12	900	particulier	23-6-2010
971	3247674100	Registratie archeologische vondstmelding	De Helling ; Achterbergsestraatweg	Rhenen	168170	441960	Onbepaald	complextype niet te bepalen	Badorf aardewerk - reliefbandamfoor:Dorestad WI A-C	725	1050	particulier	23-6-2010
972	3247682100	Registratie archeologische vondstmelding	De Helling	Rhenen	168060	441930	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd, maalsteen:ligger	-35000	-12	particulier	23-6-2010
973	3247690100	Registratie archeologische vondstmelding	Levendaalse Laan ; Cuneraweg ; Laareind	Achterberg	169780	442030	Onbepaald	complextype niet te bepalen	gladwandig aardewerk, gedraaid, ruwwandig aardewerk, gedraaid	-12	900	particulier	23-6-2010

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
974	3247706100	Registratie archeologische vondstmelding	Schoutenboomgaardweg ; Cuneralaan	Rhenen	167590	440880	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Pingsdorf geelwitbakkend, Proto-steengoed, kogelpot, Andenne, roodbakkend geglazuurd aardewerk, hutteleem, maalsteen:ligger, spoor (kuil)	1050	1500	particulier	25-6-2010
975	3247714100	Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburg ; Cuneraweg	Veenendaal	164820	446650	Onbepaald	complextype niet te bepalen	RA-steker	-35000	-2000	particulier	25-6-2010
976	3247722100	Registratie archeologische vondstmelding	Het Schupse Bos ; Oude Veensegindweg ; Bergbad	Veenendaal	165660	445670	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag	-35000	-800	particulier	25-6-2010
977	3247730100	Registratie archeologische vondstmelding	De Duiventoren ; Remmerstein ; Cuneraweg	Achterberg	167500	443660	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd:3-ledig lage vorm	-1100	450	particulier	28-6-2010
978	3247755100	Registratie archeologische vondstmelding	Franseweg ; Driftweg	Elst	163250	444350	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	particulier	2-7-2010
979	3247771100	Registratie archeologische vondstmelding	Boslandweg ; Laarsenberg	Rhenen	168420	441650	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grijsbakkend handgevormd aardewerk, kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend	1050	1500	particulier	2-7-2010
980	3247796100	Registratie archeologische vondstmelding	Schaapskooi ; Levendaalseweg ; Laarsenberg	Rhenen	168600	441520	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, Hessens-Schortens aardewerk, bolpot - Dorestad, wolbandvormig aardewerk, grijsbakkend handgevormd aardewerk, Pingsdorf geelwitbakkend:tuitpot , steengoed:kan	-2850	1500	particulier	2-7-2010
981	3247803100	Registratie archeologische vondstmelding	Schaapskooi ; Levendaalseweg ; Laarsenberg	Rhenen	168500	441450	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, gladwandig aardewerk, gedraaid, kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend, Paffrath, grijsbakkend handgevormd aardewerk, Proto-steengoed, steengoed	-800	1500	particulier	2-7-2010
982	3247811100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantsoenstraat ; M.W. v.d. Waalstraat	Rhenen	167470	441070	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	Andenne, grijsbakkend handgevormd aardewerk, Pingsdorf geelwitbakkend	1050	1500	particulier	2-7-2010
983	3252582100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterberg	Achterberg	168400	442600	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid	450	2023	particulier	1-1-1995
984	3252590100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165175	442750	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	RAAP Archeologisch Adviesbureau	25-11-1995
985	3252590100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmerden	Remmerden	165200	442750	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, gedraaid, Badorf aardewerk, Pingsdorf geelwitbakkend	450	1500	RAAP Archeologisch Adviesbureau	25-11-1995
986	3253027100	Registratie archeologische vondstmelding	Achterberg	Achterberg	168180	442630	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen, aardewerk, handgevormd	-800	1500	particulier	1-1-1995
987	3253254100	Registratie archeologische vondstmelding	Donderberg, nu Stichtse Rand	Rhenen	166777	441676	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, aardewerk, ondetmineerbaar, Eierbecher , spinklos, weefgewicht - driehoekig	-800	-12	particulier	21-1-2008
988	3253546100	Registratie archeologische vondstmelding	Driftweg	Elst	163421	444911	Onbepaald	complextype niet te bepalen	riemtong - langwerpig	525	725	particulier	19-3-2008
989	3253821100, 3253870100, 3253968100	Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteins Bosch	Rhenen	166382	443913	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (graf (onderdeel))	-2000	-12	particulier	25-2-2008
990	3254023100	Registratie archeologische vondstmelding	Plantage, Manege	Elst	164197	443397	Onbepaald	complextype niet te bepalen	munt	25	70	particulier	13-3-2008
991	3260730100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	168275	440525	Onbepaald	complextype niet te bepalen	afslag - geretoucheerd	-300000	-35000	particulier	6-12-2010
992	3274606100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	168746	442260	Onbepaald	complextype niet te bepalen	duit	1650	1850	particulier	14-8-2013

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
993	3280098100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165230	442390	Onbepaald	complextype niet te bepalen	wapen	1850	2023	particulier	14-8-2013
994	3280827100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165265	442374	Onbepaald	complextype niet te bepalen	wapen	1850	2023	particulier	14-8-2013
995	3280851100, 3281183100, 3281726100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165894	442137	Onbepaald	complextype niet te bepalen	zilveren stuiver, amulet, hanger	1500	1850	particulier	12-8-2013
996	3281620100, 3281637100, 3281645100, 3281653100, 3281629100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	164568	443119	Onbepaald	complextype niet te bepalen	wapen	1850	2023	particulier	12-8-2013
997	3281661100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	164700	442810	Onbepaald	complextype niet te bepalen	wapen	1850	2023	particulier	12-8-2013
998	3281678100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	164700	442750	Onbepaald	complextype niet te bepalen	tin	1850	2023	particulier	12-8-2013
999	3281686100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165890	442161	Onbepaald	complextype niet te bepalen	fibula	725	900	particulier	12-8-2013
1000	3281759100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	166910	441925	Onbepaald	complextype niet te bepalen	stempel	1650	1850	particulier	19-8-2013
1001	3281767100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	165050	443275	Onbepaald	complextype niet te bepalen	bijl	-5300	-2000	particulier	19-8-2013
1002	3281775100, 3281783100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165995	442160	Onbepaald	complextype niet te bepalen	meubelknoppen	1500	1650	particulier	12-8-2013
1003	3282025100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	165860	442080	Onbepaald	complextype niet te bepalen	zilveren sceatta	525	725	particulier	20-8-2013
1004	3282074100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	165885	442100	Onbepaald	complextype niet te bepalen	zilveren munt	-12	450	particulier	20-8-2013
1005	3282130100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	166750	441820	Onbepaald	complextype niet te bepalen	knopen	1650	1850	particulier	20-8-2013
1006	3282139100	Registratie archeologische vondstmelding		Rhenen	167785	442135	Onbepaald	complextype niet te bepalen	haarnaald	-12	450	particulier	20-8-2013
1007	3282236100	Registratie archeologische vondstmelding		Remmerden	165550	442390	Onbepaald	complextype niet te bepalen	gouden triens	525	725	particulier	27-8-2013
1008	3289502100	Registratie archeologische vondstmelding	Veenendaalsestraatweg	Elst	163781	444342	Onbepaald	complextype niet te bepalen	ring	1500	1850	particulier	21-7-2014
1009	3301392100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Buitenomme 8	Rhenen	167465	440906	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	gracht	1050	2023	Bureau voor Archeologie	24-9-2015
1010	4003727100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Cuneraweg 38	Rhenen	169948	441545	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	Transect	14-6-2016
1011	4003727100, 4011340100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Cuneraweg 38	Rhenen	169962	441559	Onbepaald	complextype niet te bepalen	steengoed:kan, kogelpot, aardewerk, gedraaid, bouw materiaal, spinklos, sporen (paalgaten, kuilen)	1050	2023	Transect	14-6-2016
1012	4008117100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Oranjestraat-irenestraat	Elst	162753	444117	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd, spoor (meilerkuil/houtskoolmeiler)	-800	450	BAAC BV	18-7-2016

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
1013	4013090100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtsestraatweg	Remmerden	165468	442374	Onbepaald	complextype niet te bepalen	gouden munt	450	725	Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht	6-9-2016
1014	4013130100	Registratie archeologische vondstmelding	Paardenkop	Elst	162110	444896	Onbepaald	complextype niet te bepalen	knikfibula	-12	70	Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht	6-9-2016
1015	4016225100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	MOB-complex Zwijnbergen	Elst	163892	444389	Onbepaald	complextype niet te bepalen	schrabber, aardewerk, handgevormd, huttenleem	-2850	-12	Hamaland Advies vof	3-10-2016
1016	4019539100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Ribeslaan	Rhenen	168055	441816	Onbepaald	complextype niet te bepalen	fragmenten van kogels en granaten, sporen (bomkrater en loopgraaf)	1850	2023	Transect	31-10-2016
1017	4025395100	Registratie archeologische vondstmelding	Utrechtsestraatweg	Remmerden	165702	442636	Onbepaald	complextype niet te bepalen	meubelbeslag, fibula	450	725	Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht	7-12-2016
1018	4025443100	Registratie archeologische vondstmelding	Noordelijke Meentsteeg	Achterberg	167292	444771	Onbepaald	complextype niet te bepalen	zinken mal	1850	2023	Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht	7-12-2016
1019	4565917100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Herenstraat	Rhenen	167248	441054	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	aardewerk, gedraaid, sporen (fundering (muurrestant), vloer, beerput, waterput/waterreservoir, afvalkuil)	1250	1850	Vestigia BV	20-9-2017
1020	4587033100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Achterberg-Oost	Achterberg	168933	442698	Wonen	Nietopgehoogde nederzetting zonder stedelijk karakter	grijsbakkend gedraaid aardewerk, kogelpot, Elmpt, Fayence, steengoed - Siegburgs, roodbakkend geglaazuurd aardewerk, dierlijk bot, sporen (greppel/sloot, kuil, paalgat/paalkuil, waterput/waterreservoir)	1050	1850	BAAC BV	7-2-2018
1021	4587033100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Achterberg-Oost	Achterberg	168933	442723	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grondsporen (paalgaten)	-800	-250	BAAC BV	7-2-2018
1022	4596057100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Franseweg 122	Elst	162411	444624	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk, handgevormd	-800	450	Transect	28-3-2018
1023	4598236100, 4704742100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Zwijnsbergen (ong.)	Elst	163664	443905	Onbepaald	complextype niet te bepalen	aardewerk	-1100	-12	Transect	6-4-2018
1024	4617879100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Herenstraat 67	Rhenen	167773	441048	Onbepaald	complextype niet te bepalen	kogelpot, Pingsdorf geelwitbakkend, roodbakkend geglaazuurd aardewerk	450	1650	Hamaland Advies vof	29-6-2018
1025	4629720100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Achterberg West 2	Achterberg	168257	442589	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, kooksteen, sporen (type Haps/Oss-Ussen 4, waterput/waterreservoir)	-800	-12	ADC ArchoProjecten	21-8-2018
1026	4704742100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Zwijnsbergen	Elst	163652	443884	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen	-500000	-8800	Transect	15-5-2019
1027	4707520100	Registratie archeologische vondstmelding	Franseweg 17	Elst	163177	444198	Onbepaald	complextype niet te bepalen	pistool, hanger	1500	2023	Archis beheer	6-3-2013
1028	4740414100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Keldermanspad ong.	Rhenen	167364	440812	Wonen	nederzetting met stedelijk karakter	pijpaarde, roodbakkend geglaazuurd aardewerk	1500	2023	Transect	1-10-2019
1029	4751211100, 4774362100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Rijksstraatweg 254-256	Elst	163988	443445	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, houtskool, sporen (paalgaten, kuilen)	-250	450	Transect	12-11-2019
1030	4753837100, 4770077100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Franseweg-Sportweg	Elst	162849	444468	Wonen	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald	aardewerk, handgevormd, houtskool, crematieresten, sporen (kuilen, paalgaten, crematiegraf)	-2000	-12	Transect	21-11-2019
1031	4818556100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Zuidelijke Meentsteeg/ Middelbuurtseweg	Rhenen	168535	444614	Militair erfgoed	stelling/linie	sporen (schuttersput, loopgraafstelsel, constructie)	1850	2023	Synthegra BV	7-4-2020
1032	4879614100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Nieuwe Veenendaalseweg	Rhenen	167083	443274	Infrastructuur	weg	sporen (weg, (on)verhard)	1850	2023	Econsultancy BV	27-7-2020

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextype	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
1033	5007788100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Autoweg	Rhenen	164867	443143	Onbepaald	complextype niet te bepalen	grondspoor (paalgat)	-5300	-12	Transect	2-4-2021
1034	5086390100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	Rijksstraatweg 79-83	Elst	162587	444079	Onbepaald	complextype niet te bepalen	vuursteen, aardewerk, handgevormd	-5300	-12	Lycens BV	23-6-2021
1035	2870351100, 3246434100	Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg, Larikshof	Remmerden	0	0	Wonen	complextype niet te bepalen	Paffrath, kogelpot, roodbakken geglaazuurd aardewerk, grondsporen	450	1500	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	9-11-1995
1036		Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	162949	445403	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1037		Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163387	446108	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1038		Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	164609	446032	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1039		Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	164675	446053	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1040		Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	164635	446017	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1041		Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	164696	446023	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1042		Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	164728	446032	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1043		Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	164735	446052	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1044		Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	164961	445948	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1045		Registratie archeologische vondstmelding	Galgenweg	Elst	164897	445490	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1046		Registratie archeologische vondstmelding	Sparreboomsche Berg	Elst	164895	445352	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1047		Registratie archeologische vondstmelding	Sparreboomsche Berg	Elst	165384	444955	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1048		Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Remmerden	166286	444096	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1049		Registratie archeologische vondstmelding	De Kampen	Achterberg	167945	443752	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1050		Registratie archeologische vondstmelding	Autoweg	Remmerden	165893	443117	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1051		Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Remmerden	165883	443002	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1052		Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Remmerden	166238	442726	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complex type	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
1053		Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg	Remmerden	166683	442626	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1054		Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg	Remmerden	166742	442542	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1055		Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg	Rhenen	166882	442589	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1056		Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg	Rhenen	166808	442467	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1057		Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg	Rhenen	166802	442440	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1058		Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg	Rhenen	166792	442420	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1059		Registratie archeologische vondstmelding	Reumersweg	Rhenen	166881	442383	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1060		Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166646	442186	Militair erfgoed	stelling/linie	grondspoor (ophogingslaag)	1850	2023	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1061		Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166642	442142	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1062		Registratie archeologische vondstmelding	De Tangh	Rhenen	166340	441962	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1063		Registratie archeologische vondstmelding	Koningstafel	Rhenen	169786	440466	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1064		Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Remmerden	166285	443794	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1065		Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Remmerden	166303	443796	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1066		Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Remmerden	166394	443759	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1067		Registratie archeologische vondstmelding	Remmersteinsche Bosch	Remmerden	166721	444406	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1068		Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Remmerden	166246	445132	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1069		Registratie archeologische vondstmelding	Kwintelooyen	Remmerden	165976	445371	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1070		Registratie archeologische vondstmelding	Sparreboomsche Berg	Elst	165256	444841	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1071		Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163023	444949	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1072		Registratie archeologische vondstmelding	Het Schupse Bos	Elst	165002	445551	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020

Catalogusnr.	Zaakidentificatienr.	Registratie type	Toponiem	Plaats	X-coördinaat	Y-coördinaat	Thema	Complextyp	Aard vondsten	Begin datering	Eind datering	Bron	Jaar vondst
1073		Registratie archeologische vondstmelding	Elsterberg	Elst	163292	445757	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1074		Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Rhenen	168815	441517	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1075		Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Rhenen	168902	441629	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1076		Registratie archeologische vondstmelding	Laarsenberg	Laareind	169223	441664	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1077		Registratie archeologische vondstmelding	Prattenburgsche Bosch	Elst	163737	446552	Religieus en funerair erfgoed	grafheuvel	grondspoor (ophogingslaag)	-2850	-12	Project Erfgoed Gezocht	1-6-2020
1078		Registratie archeologische vondstmelding	Stuivenes	Achterberg	168550	442757	Onbepaald	complextypen niet te bepalen	kokerbijl	-1100	-800	Universiteit van Leiden	1-1-2018

Bijlage 11C

Catalogus historische punten

Catnr	Thema	Type	Subtype	Toponiem	Informatie	Plaats	Bron	Situatie
1	Kastelen en buitenplaatsen	Kasteel		Kasteel Prattenburg	Het huidige kasteel is in 1887 gebouwd, op de plek van de veel oudere versterkte boerderij. Deze boerderij (Grootveld) heeft een middeleeuwse herkomst. De naam Prattenburg komt al in 1502 voor. Begin 1800 was nog geen sprake van een landgoed.		Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
2	Religieus en funerair erfgoed	Kerk met kerkhof		Cunerakerk	De huidige kerk dateert uit de 15de eeuw, gebouwd ter plaatse van een oudere voorganger. Vanaf de 11de eeuw is de (voorganger van de) kerk aan Cunera gewijd. De kerk is in de 20ste eeuw verscheidene keren gerestaureerd.	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
3	Bedrijvigheid	Molen	Ronde stellingmolen	Binnenmolen	Deze stellingmolen betrof een korenmolen en is in 1893 gebouwd op de plek van de oude uit 1571 daterende standerdmolen.	Rhenen	Molendatabase verdwenen molens/ Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
4	Bedrijvigheid	Molen	Standerdmolen	Westmolen	Deze standerdmolen betrof een korenmolen en is voor 1370 gebouwd. De molen is na 1832 afgebroken.	Rhenen	Molendatabase verdwenen molens/ Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
5	Bedrijvigheid	Molen	Stellingmolen	Zaagmolen	Deze stellingmolen betrof een zaagmolen en is voor 1830 gebouwd. Het is onbekend wanneer de molen is afgebroken	Rhenen	Molendatabase verdwenen molens/ Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
6	Bedrijvigheid	Molen		Molen van Scheffer	Deze molen, waarvan niet bekend is wat voor type het was, betrof een zaagmolen en is na 1896 gebouwd en rond 1919 alweer verdwenen.	Rhenen	Molendatabase verdwenen molens	Verdwenen
7	Bedrijvigheid	Molen	Standerdmolen	Oostmolen/Bergmolen	Deze standerdmolen betrof een korenmolen en is voor 1370 gebouwd. De molen is in 1551 herbouwd en al voor 1832 afgebroken 9onbekend wanneer exact).	Rhenen	Molendatabase verdwenen molens	Verdwenen
8	Bedrijvigheid	Molen	Ronde grondzeiler	't Wissel	Deze grondzeiler is in 1855 gebouwd en was tot in de 20ste eeuw actief als korenmolen. De molen is meerdere malen gerestaureerd en draaid nu nog elke zaterdag.	Elst	Molendatabase verdwenen molens	Aanwezig
9	Bedrijvigheid	Molen	Standerdmolen/stellingmolen	Crescendo	Deze standerdmolen betrof een korenmolen en is waarschijnlijk in 1846 gebouwd. De molen is in 1896 afgebrand. In het zelfde jaar is op deze locatie een stellingmolen gebouwd (eveneens een korenmolen). Deze is in 1945 opgeblazen.	Achterberg	Molendatabase verdwenen molens	Verdwenen
10	Bedrijvigheid	Rosmolen		Grutterij van Jacobus Sandbrink	Deze rosmolen had de functie van grutmolen en is voor 1830 gebouwd. De rosmolen is verdwenen, het is onbekend in welk jaar de molen is afgebroken.	Rhenen	Molendatabase verdwenen molens/ Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
11	Bedrijvigheid	Rosmolen		Grutterij van Johannes van Noort	Deze rosmolen had de functie van grutmolen en is voor 1830 gebouwd. De rosmolen is verdwenen, het is onbekend in welk jaar de molen is afgebroken.	Rhenen	Molendatabase verdwenen molens/ Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
12	Bedrijvigheid	Steenbakkerij		Steenfabriek Leccius de Ridder	Deze fabriek, waar kalkzandsteen werd geproduceerd, is in 1900 opgericht op een lokatie waar al eerder een steenfabrik stond en sloot in 1992 haar deuren.	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832/ CHAT/ Bonnekaarten	Verdwenen
13	Bedrijvigheid	Steenbakkerij		Steenfabriek Timmermans	De steenfabriek werd in 1877 opgericht en pas in 2011 in het kader van Ruimte voor de rivier gesloopt. Alleen de ingekorste schoorsteen staat nog overeind.	Elst	CHAT/Bonnekaarten	Verdwenen
14	Bedrijvigheid	Steenbakkerij		Steenfabriek Overbetuwe	De steenfabriek werd in 1898 opgericht en sloot in 1993 de deuren. Rond begin 21ste eeuw werden de laatste gebouwen gesloopt.	Remmerden	CHAT/Bonnekaarten	Verdwenen
15	Bedrijvigheid	Steenbakkerij		Steenfabriek Vogelenzang	Deze fabriek, waar kalkzandsteen werd geproduceerd, is in 1914 opgericht en sloot in 2001 haar deuren. Een deel van de benodigde grondstoffen (zand) werd uit de flanken van de Grebbeberg gewonnen.	Rhenen	CHAT/Bonnekaarten	Verdwenen
16	Bedrijvigheid	Tolhuis				Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
17	Waterbeheersing	Sluis		Grebbe sluis			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
I	Religieus en funerair erfgoed	Begraafplaats	Begraafplaats			Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
II	Religieus en funerair erfgoed	Begraafplaats/tuin	Begraafplaats		In de OAT wordt genoemd dat het een begraafplaats betreft. Geen verdere informatie bekend.	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
III	Kastelen en buitenplaatsen	Buitenplaats	Terrein inclusief boomgaard en oprit		Eigendom van de koopman Moses van Elburg	Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen

Catnr	Thema	Type	Subtype	Toponiem	Informatie	Plaats	Bron	Situatie
III	Kastelen en buitenplaatsen	Buitenplaats			Eigendom van de koopman Moses van Elburg	Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
III	Kastelen en buitenplaatsen	Buitenplaats			Eigendom van de koopman Moses van Elburg	Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
IV	Kastelen en buitenplaatsen	Omgrachte hoeve	Terrein inclusief gracht			Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
IV	Kastelen en buitenplaatsen	Omgrachte hoeve	Hoeve			Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
V	Militair erfgoed	Schans	Schans	Schans van de Grebbeberg		Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Restanten nog herkenbaar aanwezig
VI	Kastelen en buitenplaatsen	Kasteelterrein	Kasteel	Kasteel Ter Horst	Onderdeel bisschoppelijk kasteel Ter Horst (archeologisch rijksmonument 45948)	Achterberg	CHAT/Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
VII	Kastelen en buitenplaatsen	Buitenplaats	Parklandschap	Kasteel Remmerstein	Onderdeel van voormalig kasteel Remmerstein	Remmerden	CHAT/Eerste Kadastrale Kaart 1832	Restanten nog herkenbaar aanwezig
	Wonen	Terp	Erf met bebouwing	Rijnzigt		Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing		Roose			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing	Arbeiderswoning				Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing	Arbeiderswoning				Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing	Arbeiderswoning				Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing	Arbeiderswoning				Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing			Bebouwing al rond begin 19e eeuw afgebroken		Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing	Herberg				Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing	Herberg		Waarschijnlijk onderdeel van de herberg (stalling voor paaren)		Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Heimerstein	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Laareind	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Laareind	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Laareind	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Laareind	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Laareind	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Laareind	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Laareind	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen

Catnr	Thema	Type	Subtype	Toponiem	Informatie	Plaats	Bron	Situatie
	Wonen	Erf met bebouwing	Arbeiderswoning			Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		De Biezenweide			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing		De Kampen			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		De Kampen			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		De Kampen			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing		De Kampjes			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Het Fortuin			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		De Meent			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		De Meent			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		De Meent			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		De Stenenkamer			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing		De Meent			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Kasteel Prattenburg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Prattenburgsche Bos			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Prattenburgsche Bos			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Remmersteinsche Bosch			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen

Catnr	Thema	Type	Subtype	Toponiem	Informatie	Plaats	Bron	Situatie
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing				Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Petenbos-Oost			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Wonen	Erf met bebouwing		Remmersteinsche Bosch			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing			In de OAT staat dit pand als 'Huis tot publiek gebruik' vermeld, betreft het voetveer	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Erf met bebouwing				Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Mogelijk nog aanwezig
	Bedrijvigheid	Schaapskooi					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi				Achterberg	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi		De Meent			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi		Dikkenberg			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi				Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi				Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi				Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi				Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schaapskooi		Remmersteinsche Bosch			Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen

[illegible]

Catnr	Thema	Type	Subtype	Toponiem	Informatie	Plaats	Bron	Situatie
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur	Duventil				Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Bedrijvigheid	Schuur					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak		Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak		Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak		Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Bedrijvigheid	Schuur			Mogelijk droogschuren voor tabak	Elst	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Tuinhuisje				Rhenen	Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Wonen	Tuinhuisje					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Verdwenen
	Waterbeheersing	Brug/duiker					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Waterbeheersing	Brug/duiker					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig
	Waterbeheersing	Brug/duiker					Eerste Kadastrale Kaart 1832	Aanwezig

Bijlage 11D

Catalogus onderzoeken

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2001682100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165280	442680	Industrieterrein	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rhenen	Remmerden	6-3-1989	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2002054100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167110	441810	Koerheuvel	archeologisch: opgraving	AOP	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rhenen	Rhenen	31-10-1990	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2003131100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167140	441780	Koerheuvel, Watertoren	archeologisch: opgraving	AOP	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rhenen	Rhenen	17-11-1993	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2004955100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162400	444500	Het Bosje	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rhenen	Rhenen	27-3-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2007441100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	164100	443500	Plantage Willem III	verwervingswijze niet te bepalen	XXX	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	2-11-2000	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2008195100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	169600	440300	Heimenberg	verwervingswijze niet te bepalen	XXX	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rhenen	Rhenen	24-9-2001	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2009191100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	166560	441500		verwervingswijze niet te bepalen	XXX	Provincie Utrecht	Rhenen	Rhenen	1-3-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2019576100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166560	441500		archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Provincie Utrecht	Rhenen	Rhenen	1-3-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2022548100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165434	442777	Rhenen-Remmerden	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Remmerden	1-3-2001	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2023641100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167500	443725	Cuneraweg II	verwervingswijze niet te bepalen	XXX	Universiteit van Amsterdam	Rhenen	Rhenen	1-2-2002	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025480100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167773	442723		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025489100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165545	442759		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025529100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162596	444800		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Elst	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025537100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166373	442008		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025545100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169408	440615		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025578100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163618	444276		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Elst	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025626100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169503	440888		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025675100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167069	443497		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Achterberg	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2025853100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162372	444394		archeologisch: (veld)kartering	AKA	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Elst	13-3-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2025975100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168375	442645		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Achterberg	1-11-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2026014100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165372	442878		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Remmerden	1-11-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2027521100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	169494	442532		verwerfingswijze niet te bepalen	XXX	AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie	Rhenen	Achterberg	14-6-2003	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2029969100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166124	442412		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2029977100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168980	440554		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2032243100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168359	441685		archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Rhenen	1-1-2001	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2034999100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168931	441805		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2035038100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169807	440646		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2040084100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165190	442860	Industrieterrein	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rhenen	Remmerden	20-3-1989	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2043340100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	146905	449074	Kromme Rijnproject	archeologisch: (veld)kartering	AKA	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Bunnik	Cothen	1-1-1960	Onderzoek afgemeld op 06-02-2019
2048225100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168330	441672	Boslandweg-Oost	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	5-2-2002	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2061128100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165511	443430	Larikshof	archeologisch: inspectie	AIN	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	11-1-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2063226100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165503	442737	Remmerden	archeologisch: opgraving	AOP	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	Rhenen	Remmerden	11-2-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2065324100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	170604	443198	Achterbergsche Hooilanden, Maatsteeg	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Achterberg	5-4-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2065608100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166230	444240	Remmersteinsche Bosch, Dalsteeg	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Remmerden	8-4-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2065616100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165720	444440	Buurtsche Berg, Defensieweg	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Elst	8-4-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2065624100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165598	444535	Buurtsche Berg, Defensieweg	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Elst	8-4-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2065632100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166355	444046	Remmersteinsche Bosch, Dalsteeg	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Remmerden	8-4-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2065640100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166587	443817	Remmersteinsche Bos, Paasheuvel	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Remmerden	8-4-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2065649100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166270	443910	Remmersteinsche Bosch	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Remmerden	8-4-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2065657100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166381	443790	Remmersteinsche Bosch, Utrechtselaan	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Remmerden	8-4-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2070581100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164571	443884	Plantage Willem III	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Elst	14-6-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2073473100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168366	441382	Radboudweg	archeologisch: boring	ABO	SOB Research	Rhenen	Rhenen	2-8-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2077904100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167558	443604	Reconstructie N233	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-5-2001	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2078374100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168400	442625		verwervingswijze niet te bepalen	XXX	Provincie Noord-Brabant	Rhenen	Achterberg	13-5-1996	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2078771100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167500	443725	Cuneraweg	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	18-6-2001	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2080390100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166722	441748		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2081565100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164209	447342		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Veenendaal	1-1-2000	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2081662100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169851	440967		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Niet van toepassing	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2092143100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166586	441570		archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	1-1-1995	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2093764100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162207	444739	Paardenkop	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	9-9-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2098040100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167618	443442	Cuneraweg	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	9-3-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2101766100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166763	444834	Klein Dikkenberg	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	24-11-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2102284100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162389	444268	Het Bosje	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	Rhenen	Elst	1-12-2005	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2106059100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167466	441098		archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Onbekend	11-1-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2108368100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166592	445784	Cuneraweg	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	25-1-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2115155100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164310	443327	Ecopassage, Plantage Willem III	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	4-4-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2116046100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167569	445082	Noordelijke Meentweg	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	13-4-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2119246100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166664	444147	Remmersteinsche Bosch	archeologisch: boring	ABO	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rhenen	Rhenen	12-5-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2122178100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	166756	443341	De Thijmse Berg	archeologisch: (veld)kartering	AKA	Archis beheer	Rhenen	Rhenen	12-6-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2122704100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168110	443023	Cuneraweg 170	archeologisch: boring	ABO	BILAN	Rhenen	Achterberg	19-6-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2124049100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168067	445187	Middelbuurtseweg 9	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	3-7-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2127913100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163578	445092	Delphin 190/ Unitas 1	archeologisch: opgraving	AOP	Universiteit Leiden	Rhenen	Elst	11-8-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2128723100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	163106	445196	Trace Amerongen-Elst-Prattenburg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Sweco	Rhenen	Elst	22-8-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2130853100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162484	444478	Het Bosje	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	Rhenen	Elst	9-10-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2131290100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162327	444234	Het Bosje	archeologisch: opgraving	AOP	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	Rhenen	Elst	9-10-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2138119100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166268	445657	Cuneraweg 322	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Veenendaal	27-11-2006	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2141578100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168526	440636	Vogelenzang, Leccius de Ridder	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	BILAN	Rhenen	Rhenen	4-1-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2145611100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168603	442883	Cuneraweg	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	30-1-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2147994100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	170204	441212	Heimerstein	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Sweco	Rhenen	Rhenen	22-2-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2149727100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168680	442625		archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Onbekend	8-3-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2154068100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165279	443275	Autoweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	BILAN	Rhenen	Rhenen	19-4-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2157340100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168202	442090	Bergweg/lijnweg	archeologisch: boring	ABO	Synthesgra BV	Rhenen	Rhenen	25-6-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2159803100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166703	441802	N255 ; Rijksstraatweg ; Utrechtsestraatweg ; Grebbeweg	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	14-6-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2165481100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163935	443612	Zwijnsbergen 7	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	6-8-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2178393100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165529	446473	Kerkeweg-Cuneraweg	archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Veenendaal	3-12-2007	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2184298100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162500	444381	Het Bosje	archeologisch: opgraving	AOP	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	Rhenen	Elst	30-1-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2188364100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161815	444236	Elsterstraatweg	archeologisch: boring	ABO	BILAN	Rhenen	Elst	27-2-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2192195100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165262	443284	Larikshof	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	Rhenen	Rhenen	19-3-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2198887100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167780	441138	Prins Bernardstraat	archeologisch: boring	ABO	BILAN	Rhenen	Rhenen	16-5-2008	Onderzoek afgemeld op 18-04-2018
2201599100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168685	442621	Molenweg 10	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	4-6-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2208224100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166815	441801	fietspad N225 Rhenen	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	23-7-2008	Onderzoek afgemeld op 16-04-2018
2208573100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167964	445291		archeologisch: boring	ABO	Vestigia BV	Rhenen	Rhenen	30-6-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2211601100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	162063	444359	Visserweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	18-8-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2213262100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162388	444126	Tabaksweg 3 te Elst	archeologisch: boring	ABO	Archaeological Research en Consultancy	Rhenen	Elst	1-9-2008	Onderzoek afgemeld op 18-04-2018
2220188100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167288	441119	Frederik van der Paltshof 35	archeologisch: boring	ABO	Archaeological Research en Consultancy	Rhenen	Rhenen	22-10-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2221905100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163075	443952	't Woud/Heideweg	archeologisch: opgraving	AOP	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rhenen	Elst	6-11-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2222067100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	161578	444140	Machinistenschool	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Oranjewoud BV	Rhenen	Elst	5-11-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2225534100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161815	444236	Elsterstraatweg	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	BILAN	Rhenen	Elst	5-12-2008	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2230686100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167945	441644	Lijsterberg te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	26-1-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2230872100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169161	443261	Friesesteeg 15	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Rhenen	Achterberg	27-1-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2231341100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167376	445472	Middelbuurtseweg	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Veenendaal	29-1-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2231358100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167070	445932	Middelbuurtseweg	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Veenendaal	Veenendaal	29-1-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2245152100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	170033	441161	Kazemat S17, Heimersteinselaan / Cuneraweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst Regio Utrecht	Rhenen	Rhenen	20-5-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2246716100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167945	441644	Lijsterberg	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	8-6-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2251105100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165638	446297	Cuneraweg 384	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	13-7-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2253358100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165470	442332	Remmerden	archeologisch: opgraving	AOP	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	3-8-2009	Onderzoek afgemeld op 16-04-2018
2263215100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166031	441935	Fietspad N225	archeologisch: begeleiding	ABE	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	23-10-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2267922100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169163	442619	De Dijk	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Achterberg	7-12-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2268513100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	161511	444477	De Oude Weg 8b	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Synthegra BV	Rhenen	Elst	9-12-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2270010100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168325	444279	Zuidelijke Meentsteeg	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	22-12-2009	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2272758100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	169117	445038	Sportpark De Meent	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst Regio Utrecht	Rhenen	Rhenen	20-1-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2272766100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167460	441740		archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst Regio Utrecht	Rhenen	Rhenen	20-1-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2274994100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167919	443833	Zuidelijke Meentsteeg 8 - 8B	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst Regio Utrecht	Rhenen	Rhenen	5-2-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2275909100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165215	446624	Plangebied Prattenburg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Synthegra BV	Veenendaal	Veenendaal	12-2-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2277942100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	169900	441112	Cuneraweg/Heimersteinselaan	archeologisch: inspectie	AIN	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	2-3-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2280599100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	170071	441032	Koepelkazemat G16, Cuneraweg/Heimersteinselaan	archeologisch: inspectie	AIN	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	24-3-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2281935100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168572	441146	sv Candia '66	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst Regio Utrecht	Rhenen	Elst	6-4-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2283539100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165215	446624	Plangebied Prattenburg	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Veenendaal	Veenendaal	19-4-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2284819100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161512	444479	Oude Weg 8b	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Elst	28-4-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2287119100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167903	443764	Meentsteeg 8b	archeologisch: boring	ABO	Archeodienst Gelderland BV	Rhenen	Rhenen	21-5-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2289299100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165728	446264	Cuneraweg 366	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	10-6-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2289500100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168719	442721	Molenweg 9	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Achterberg	10-6-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2292124100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169022	442659	Hogesteeg	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	28-6-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2293591100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167713	441100	Achterbergsestraatweg 8-10	archeologisch: boring	ABO	Archaeological Research en Consultancy	Rhenen	Rhenen	12-7-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2295713100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169598	443472	Friesesteeg	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	27-7-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2297544100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169338	443361	Achterberg - Rhenen, Friesesteeg 21	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	10-8-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2298135100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167378	441116	Molenstraat 23	niet-archeologisch: graafwerk	NGR	Omgevingsdienst Regio Utrecht	Rhenen	Rhenen	16-8-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2298395100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165154	446622	Prattenburg	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Rhenen	Veenendaal	17-8-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2298638100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	163264	443928	Veenendaalsestraatweg 10	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst Regio Utrecht	Rhenen	Elst	19-8-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2302257100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	162099	443990	De Opslag	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Synthegra BV	Rhenen	Elst	22-9-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2302402100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167122	440875	Buitenomme	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	23-9-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2303650100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167307	441608	Rhenen, hoek Groeneweg - Platanenlaan	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Rhenen	1-10-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2304177100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167947	441642	Lijsterberg te Rhenen	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	7-10-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2305181100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167817	440891	Stationsweg, Cuneraschool	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Rhenen	18-10-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2307052100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163748	443724	Rijksstraatweg 219	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Elst	2-11-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2309418100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165711	446228	Cuneraweg 362-366	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	23-11-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2309597100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168719	442721	Achterberg, Molenweg 9	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	23-11-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2309775100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168365	440866		archeologisch: boring	ABO	VUHbs archeologie	Rhenen	Rhenen	14-12-2010	Onderzoek afgemeld op 24-11-2017
2312447100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161575	444142	Uiterwaarden Elst	archeologisch: boring	ABO	Oranjewoud BV	Rhenen	Elst	22-12-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2312763100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169162	442620	De Dijk, Achterberg	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Achterberg	3-1-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2314278100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167460	441740	Domineesbergweg 4-6	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	14-1-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2318822100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	170461	442912	Maarsteeg 16, Rhenen	archeologisch: boring	ABO	MUG Ingenieursbureau BV	Rhenen	Rhenen	16-2-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2320377100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167475	441040	Binnenstad-Oost	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	1-3-2011	Onderzoek afgemeld op 09-10-2015
2323674100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169023	442658	Hoge Steeg	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Synthegra BV	Rhenen	Achterberg	29-3-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2324013100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	166808	445069		archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	29-3-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2327140100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163783	443791	Rijksstraatweg 219	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	BAAC BV	Rhenen	Elst	27-4-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2328364100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165982	445976	Brinkerweide	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Vestigia BV	Rhenen	Rhenen	6-5-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2330097100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	163993	443443	Rijksstraatweg 252	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Archaeological Research en Consultancy	Rhenen	Elst	23-5-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2330404100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163551	443979	Zwijnsbergen 53/57	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Elst	10-5-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2331425100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	170038	440385	De Bastions en Het Hoornwerk	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	7-6-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2332268100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162259	444406	Wildemanstraat	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	15-6-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2341891100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169798	442287	De Dijk 76	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Achterberg	15-9-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2342044100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163551	443981	Zwijnsbergen 57	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	BAAC BV	Rhenen	Elst	16-9-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2342052100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168368	440869	Rhenen-Vogelenzang	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	VUHbs archeologie	Rhenen	Rhenen	15-9-2011	Onderzoek afgemeld op 28-02-2017

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2343551100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167295	440851	Rijnstraat 24 en Keldermanspad 2	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	29-9-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2344637100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	169012	442740		archeologisch: bureauonderzoek	ABU	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	11-10-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2350833100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165580	442719	Remmerden II kavels 6, 9 en 14	archeologisch: opgraving	AOP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Remmerden	24-11-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2353141100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	169086	441355	RHCP	archeologisch: geofysisch onderzoek	AGO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	19-12-2011	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2355223100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169364	440750	Grebbeberg	archeologisch: (veld)kartering	AKA	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	13-1-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2355880100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169437	443409		archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	20-1-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2364571100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168237	442623	Rhenen-Achterberg	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	Rhenen	Rhenen	11-4-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2368654100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168953	442753	Cuneraweg	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	15-5-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2368784100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	162313	444639		archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	16-5-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2371350100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162313	444639	Paardenkop 5	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	7-6-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2380228100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165821	445996	Reconstructie Cuneraweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst regio Utrecht	Rhenen	Rhenen	30-8-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2380390100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	163263	443738	Vier Locaties: Rijkstraatweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst regio Utrecht	Rhenen	Elst	31-8-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2380399100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	163057	444050	Vier Locaties: Prinsenweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst regio Utrecht	Rhenen	Elst	31-8-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2380406100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	162734	444335	Vier Locaties - Beatrixstraat	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst regio Utrecht	Rhenen	Elst	31-8-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2380414100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	162762	444113	Vier Locaties - Irenestraat	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst regio Utrecht	Rhenen	Elst	31-8-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2381540100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162734	444335	Locatie Visnet, Beatrixstraat 68	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	13-9-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2381695100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163057	444051	Locatie Woudmees, Prinsenweg 79	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	13-9-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2381702100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162763	444113	Locatie Gymzaal, Oranjestraat 24	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	13-9-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2381710100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163262	443739	Rijksstraatweg 164	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	13-9-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2382464100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163150	443832	Bouwlocatie Rijksstraatweg 47-51	archeologisch: boring	ABO	SOB Research	Rhenen	Elst	19-9-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2383128100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162753	443987	Rijksstraatweg 103/105	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	30-10-2012	Onderzoek afgemeld op 17-08-2016
2385712100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168400	440487	Cuneralaan	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Omgevingsdienst regio Utrecht	Rhenen	Rhenen	12-10-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2392468100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168953	442750		archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	20-12-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2393245100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	164476	445880	Landgoed Prattenburg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Archaeological Research en Consultancy	Rhenen	Veenendaal	7-1-2012	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2393537100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167295	440851	Rijnstraat 24 en Keldermanspad 2	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	7-1-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2394006100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169280	442536	Plangebied De Dijk 38 en 40	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	11-1-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2395376100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166393	445507		archeologisch: boring	ABO	Archeopro	Rhenen	Rhenen	28-1-2013	Onderzoek afgemeld op 24-02-2016
2397806100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167568	441824	Tuindorp Vreewijk	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	22-2-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2398965100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	166759	441170	Uiterwaarden bij de stad Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Sweco	Rhenen	Rhenen	5-3-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2400356100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169097	442818		archeologisch: boring	ABO	Archeopro	Rhenen	Achterberg	18-3-2013	Onderzoek afgemeld op 24-02-2016
2404674100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169338	440722	UTFI9/11	archeologisch: opgraving	AOP	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	25-4-2013	Onderzoek afgemeld op 15-02-2016
2405370100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165925	441786		archeologisch: boring	ABO	Archeodienst Gelderland BV	Rhenen	Rhenen	3-5-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2405379100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166357	441549	Locatie kwelzone, Palmerswaard	archeologisch: boring	ABO	Archeodienst Gelderland BV	Rhenen	Rhenen	3-5-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2405557100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166480	441620	N225	archeologisch: begeleiding	ABE	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	2-4-2010	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2407622100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166282	445471	Cuneraweg reconstructie	archeologisch: begeleiding	ABE	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	29-5-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2413657100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169809	441709	Cuneraweg 42	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	31-7-2013	Onderzoek afgemeld op 17-08-2016

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2416046100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169217	442877		archeologisch: boring	ABO	Archeopro	Rhenen	Achterberg	27-8-2013	Onderzoek afgemeld op 24-02-2016
2420299100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167318	441749	Rhenen, Platanenlaan (Plantsoen)	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Archeologie Advies	Rhenen	Rhenen	5-10-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2420477100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169706	442661	De Dijk 65	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Achterberg	7-10-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2420622100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168952	442751	.	archeologisch: opgraving	AOP	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	8-10-2013	Onderzoek afgemeld op 17-02-2020
2420914100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167241	441662	Platanenlaan	archeologisch: begeleiding	ABE	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	9-10-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2422234100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167003	441094	Paardenmarkt	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	22-10-2013	Onderzoek afgemeld op 01-10-2015
2422412100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167712	441100	Rhenen-Achterbergsestraatweg 8-10	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Archeodienst Gelderland BV	Rhenen	Rhenen	24-10-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2427192100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167782	443517		archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	6-12-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2428050100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167316	441751	Plantanenlaan	archeologisch: (veld)kartering	AKA	Hamaland Advies vof	Rhenen	Rhenen	13-12-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2429477100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162734	444335	Beatrixstraat 68	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Econsultancy BV	Rhenen	Elst	7-1-2014	Onderzoek afgemeld op 07-08-2017
2433104100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164796	443056	LCW Utrechtsestraatweg	archeologisch: boring	ABO	Hamaland Advies vof	Rhenen	Remmerden	10-2-2014	Onderzoek afgemeld op 10-03-2017
2436491100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168402	440486	Cuneralaan	archeologisch: begeleiding	ABE	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	11-11-2013	Onderzoek afgemeld op 09-03-2017
2438816100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167849	441027	Herenweg 77, Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	31-3-2013	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2445741100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168931	442381	Boslandweg 150	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Achterberg	2-6-2014	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2447742100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167179	440974	Cunerakerk, Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	18-6-2014	Onderzoek afgemeld op 11-07-2017
2450471100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161569	444401	De Oude Weg ong.	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Rhenen	Elst	10-7-2014	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2458978100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162773	443991	Veerhof, Rijksstraatweg 103-105	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Archeodienst Gelderland BV	Rhenen	Elst	8-10-2014	Onderzoek afgemeld op 13-08-2020
2461909100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167326	440842	Keldermanspad 2	archeologisch: begeleiding	ABE	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	5-11-2014	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
2471078100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168922	441067	Oudehands Dierenpark	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	5-2-2015	Onderzoek afgemeld op 26-05-2015
2473508100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162734	444335	Locatie Visnet (Beatrixstraat)	archeologisch: begeleiding	ABE	Econsultancy BV	Rhenen	Elst	27-2-2015	Onderzoek afgemeld op 12-06-2018
2474197100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166214	441521	deellocatie 7 Palmerswaard	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	4-3-2015	Onderzoek afgemeld op 21-02-2018
2474204100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166801	441174	deellocatie 8 Palmerswaard	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	4-3-2015	Onderzoek afgemeld op 16-08-2017
2475039100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166551	441080	Palmerswaard	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	12-3-2015	Onderzoek afgemeld op 14-12-2015
2475355100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168931	442381	Boslandweg 150	archeologisch: begeleiding	ABE	Archeodienst Gelderland BV	Rhenen	Achterberg	16-3-2015	Onderzoek afgemeld op 14-08-2020
2479438100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167423	441869	Vreewijk	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	9-4-2015	Onderzoek afgemeld op 15-09-2015
2480514100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167179	440975	AB Rhenen Cunerakerk	archeologisch: begeleiding	ABE	Transect	Rhenen	Rhenen	20-4-2015	Onderzoek afgemeld op 17-07-2018
2484119100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162141	444786	Elst, Visserweg/Paardenkop	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	11-5-2015	Onderzoek afgemeld op 30-09-2016
2682756100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167179	440975	Rhenen Cunerakerk	archeologisch: opgraving	AOP	Transect	Rhenen	Rhenen	11-6-2015	Onderzoek afgemeld op 16-07-2018
3291543100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168262	442840	Cuneraweg 243	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	30-6-2015	Onderzoek afgemeld op 12-07-2017
3293171100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168265	442838	Cuneraweg 243	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	13-7-2015	Onderzoek afgemeld op 29-09-2015
3293852100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168994	441153	Ouwehands Dierenpark	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	20-7-2015	Onderzoek afgemeld op 30-05-2017
3295059100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169327	445072	Zuidelijke Meentsteeg 35, Achterberg	archeologisch: boring	ABO	Archeopro	Rhenen	Achterberg	30-7-2015	Onderzoek afgemeld op 01-03-2017
3301384100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167466	440906	Buitenomme 8	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	24-9-2015	Onderzoek afgemeld op 02-11-2016
3301392100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167466	440906	Buitenomme 8	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	24-9-2015	Onderzoek afgemeld op 07-11-2016
3975370100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167586	443593	Plangebied rotonde N233 Geertesteeg	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	14-10-2015	Onderzoek afgemeld op 01-11-2017
3980773100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169105	442811	Hogesteeg, Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Archeopro	Rhenen	Rhenen	25-11-2015	Onderzoek afgemeld op 25-07-2017

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
3984037100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168029	441807	Ribeslaan eo	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	6-1-2016	Onderzoek afgemeld op 31-10-2016
3984045100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168029	441807	Ribeslaan eo	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	6-1-2016	Onderzoek afgemeld op 31-10-2016
3985041100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165597	446420	Cuneraweg (ong.)	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	14-1-2016	Onderzoek afgemeld op 25-01-2019
3992875100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168191	441955	tussen Achterbergsestraatweg en De Helling	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	18-3-2016	Onderzoek afgemeld op 02-11-2016
3992883100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168191	441955	tussen Achterbergsestraatweg en De Helling	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	18-3-2016	Onderzoek afgemeld op 07-11-2016
3995653100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169065	441245	Aanleg Pandasia Ouwehands Dierenpark	archeologisch: begeleiding	ABE	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	7-4-2016	Onderzoek afgemeld op 24-01-2018
3998812100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168490	441939	Boslandweg ta Achterberg	archeologisch: begeleiding	ABE	Synthegra BV	Rhenen	Achterberg	9-5-2016	Onderzoek afgemeld op 27-09-2018
4003727100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169951	441546	Cuneraweg 38	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	14-6-2016	Onderzoek afgemeld op 17-04-2019
4008117100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162763	444113	Oranjestraat	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	BAAC BV	Rhenen	Elst	18-7-2016	Onderzoek afgemeld op 30-01-2018
4010222100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168118	440963	Rhenen Stationsplein	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	5-8-2016	Onderzoek afgemeld op 08-06-2018
4011340100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169950	441548	Rhenen, Cuneraweg 38	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Rhenen	18-8-2016	Onderzoek afgemeld op 24-04-2019
4013139100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167451	441232	Bantuinweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Transect	Rhenen	Rhenen	6-9-2016	Onderzoek afgemeld op 08-05-2019
4016225100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163919	444171	Plangebied MOB-complex Zwijnbergen 8, 10 en 12 te Elst	archeologisch: boring	ABO	Hamaland Advies vof	Rhenen	Elst	3-10-2016	Onderzoek afgemeld op 13-05-2018
4017635100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167419	441868	Vreewijk Rhenen	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Vestigia BV	Rhenen	Rhenen	13-10-2016	Onderzoek afgemeld op 20-03-2019
4019239100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168943	440815	Grebbeberg 111	archeologisch: begeleiding	ABE	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	27-10-2016	Onderzoek afgemeld op 10-04-2017
4019539100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168028	441808	Ribeslaan	archeologisch: begeleiding	ABE	Transect	Rhenen	Rhenen	31-10-2016	Onderzoek afgemeld op 08-05-2019
4028068100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167341	441050	Centrumplan Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Vestigia BV	Rhenen	Rhenen	5-1-2017	Onderzoek afgemeld op 10-05-2017
4033268100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	163479	444011	Zwijnsbergen 59a en 63 te Elst	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Synthegra BV	Rhenen	Elst	2-2-2017	Onderzoek afgemeld op 26-07-2019

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
4036921100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168145	441063	Hellingbaan Station Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	2-3-2017	Onderzoek afgemeld op 06-06-2017
4037067100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168544	442354	Achterbergsestraatweg te Achterberg	archeologisch: boring	ABO	KSP Archeologie	Rhenen	Achterberg	3-3-2017	Onderzoek afgemeld op 15-06-2017
4040760100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161884	444909	Paardekop te Elst	archeologisch: boring	ABO	KSP Archeologie	Rhenen	Elst	3-4-2017	Onderzoek afgemeld op 15-06-2017
4042689100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162826	443891	Rijksstraatweg naast nummer 102, Elst	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	17-4-2017	Onderzoek afgemeld op 16-04-2018
4042964100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	172332	440505	Grebbedijk	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Vestigia BV	Wageningen	Wageningen	19-4-2017	Onderzoek afgemeld op 10-07-2017
4543577100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	166715	441395	Utrechtsestraatweg ongenummerd	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	KSP Archeologie	Rhenen	Rhenen	11-5-2017	Onderzoek afgemeld op 12-04-2019
4547976100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168255	444239	Zuidelijke Meentsteeg perceel K1231	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Halverstad archeologie en bouwhistorie	Rhenen	Rhenen	12-6-2017	Onderzoek afgemeld op 28-08-2017
4552479100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168121	444133	Zuidelijke Meentsteeg 14a	archeologisch: boring	ABO	Salisbury Archeologie b.v.	Rhenen	Rhenen	3-7-2017	Onderzoek afgemeld op 07-08-2017
4553167100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167520	444124	Molenstraat 9	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Achterberg	6-7-2017	Onderzoek afgemeld op 06-03-2020
4555168100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163467	443985	Zwijnsbergen tussen 59a en 63	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Synthebra BV	Rhenen	Elst	20-7-2017	Onderzoek afgemeld op 03-09-2019
4557330100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164650	443211	Rhenen, Autoweg 1	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	1-8-2017	Onderzoek afgemeld op 24-10-2018
4561145100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	163610	434321	Rijntakken	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Antea Group Archeologie	Overbetuwe	Rijngebied	23-8-2017	Onderzoek afgemeld op 07-08-2018
4564580100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167560	442230	Ericalaan Beukenlaan Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Vestigia BV	Rhenen	Rhenen	13-9-2017	Onderzoek afgemeld op 05-06-2018
4565917100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167308	441039	Centrumplan Rhenen	archeologisch: begeleiding	ABE	Vestigia BV	Rhenen	Rhenen	20-9-2017	Onderzoek afgemeld op 17-09-2019
4568655100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	162828	443891	Rijksstraatweg naast nummer 102, Elst	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	6-10-2017	Onderzoek afgemeld op 09-03-2020
4569757100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164650	443211	Rhenen, Autoweg 1	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	13-10-2017	Onderzoek afgemeld op 01-11-2019
4575078100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163650	443220	Eslder Buitenwaard	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Elst	15-11-2017	Onderzoek afgemeld op 30-04-2018
4576033100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169099	444418	Achterberg, Weteringsteeg 54	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Achterberg	21-11-2017	Onderzoek afgemeld op 19-07-2018

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
4586450100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167082	443276	Nieuwe Veenendaalseweg (ong.) te Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Econsultancy BV	Rhenen	Rhenen	2-2-2018	Onderzoek afgemeld op 15-06-2018
4587033100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168937	442699	Cuneraweg	archeologisch: opgraving	AOP	BAAC BV	Rhenen	Achterberg	7-2-2018	Onderzoek afgemeld op 18-02-2020
4596057100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162408	444615	Elst, Franseweg 122	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	28-3-2018	Onderzoek afgemeld op 26-02-2020
4598236100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163654	443901	Elst, Zwijsbergen	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	6-4-2018	Onderzoek afgemeld op 23-12-2019
4605274100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162157	444791	Vissersweg-Paardenkop	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Elst	2-5-2018	Onderzoek afgemeld op 11-03-2020
4612856100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165935	445520	Bosje van Wartou	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Rhenen	7-6-2018	Onderzoek afgemeld op 13-05-2019
4613114100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167773	441045	Plangebied Herenstraat 67 te Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Hamaland Advies vof	Rhenen	Rhenen	9-6-2018	Onderzoek afgemeld op 14-01-2019
4617879100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167773	441045	Plangebied Herenstraat 67 te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Hamaland Advies vof	Rhenen	Rhenen	29-6-2018	Onderzoek afgemeld op 14-01-2019
4629720100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168254	442586	WoZoCo terrein	archeologisch: opgraving	AOP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Achterberg	21-8-2018	Onderzoek afgemeld op 21-04-2020
4631429100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169251	442230	Rhenen, Cuneraweg 78	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	27-8-2018	Onderzoek afgemeld op 03-12-2019
4632822100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162827	443891	Rijksstraatweg naast 102 te Elst	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Econsultancy BV	Rhenen	Elst	3-9-2018	Onderzoek afgemeld op 16-06-2020
4636987100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165800	446064	Rhenen, Cuneraweg 352	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	19-9-2018	Onderzoek afgemeld op 27-05-2019
4641943100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166813	445234	Cuneraweg 268	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	11-10-2018	Onderzoek afgemeld op 23-06-2020
4642048100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168191	441955	Achterbergsestraat te Rhenen in de gemeente Rhenen	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Econsultancy BV	Rhenen	Rhenen	11-10-2018	Onderzoek afgemeld op 29-03-2020
4649063100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	164451	445253	Elst-Veenendaal, Veenendaalsestraatweg (fietspad en kabel)	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Transect	Rhenen	Elst	14-11-2018	Onderzoek afgemeld op 23-11-2022
4658102100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163374	444290	Elst, Veenendaalsestraatweg 37	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	27-12-2018	Onderzoek afgemeld op 10-02-2021
4674684100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163878	443714	Elst-Zwijsbergen 19A	archeologisch: boring	ABO	VUHbs archeologie	Rhenen	Elst	25-2-2019	Onderzoek afgemeld op 23-07-2019
4684955100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	162867	444402	Franseweg 44a-46 en 95 te Elst	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	The Missing Link	Rhenen	Elst	28-3-2019	Onderzoek aangemeld op 28-03-2019

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
4699349100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167771	443485	Rhenen, Cuneraweg 200	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Transect	Rhenen	Rhenen	23-4-2019	Onderzoek afgemeld op 09-03-2021
4703210100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	170154	440941	Cuneraweg 15 te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Aeres Milieu	Rhenen	Rhenen	6-5-2019	Onderzoek afgemeld op 19-05-2021
4704142100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168774	441060	Plangebied Ouwehands Dierenpark te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	13-5-2019	Onderzoek afgemeld op 06-06-2019
4704742100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163654	443901	Elst, Zwijsbergen (ong.)	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Elst	15-5-2019	Onderzoek afgemeld op 04-05-2021
4723786100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165762	445722	Oude Veensegrindweg 76 te Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Econsultancy BV	Rhenen	Rhenen	22-7-2019	Onderzoek afgemeld op 01-08-2019
4723794100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165762	445722	Oude Veensegrindweg 76 te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Econsultancy BV	Rhenen	Rhenen	22-7-2019	Onderzoek afgemeld op 01-08-2019
4729780100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168055	440690	Zwarteweg, Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Archeopro	Rhenen	Rhenen	21-8-2019	Onderzoek afgemeld op 02-12-2020
4740414100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167357	440822	Rhenen Keldermanspad (ong.)	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	1-10-2019	Onderzoek afgemeld op 29-10-2021
4741346100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166714	441396	Utrechtsestraatweg ong. (ten NW van huisnr. 21) te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	KSP Archeologie	Rhenen	Rhenen	4-10-2019	Onderzoek afgemeld op 14-09-2021
4742261100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165936	445521	Bosje van Wartou	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	BAAC BV	Rhenen	Rhenen	9-10-2019	Onderzoek afgemeld op 04-08-2020
4751211100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163993	443448	Rijksstraatweg 254-256	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Elst	12-11-2019	Onderzoek afgemeld op 21-01-2022
4751536100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167266	444113	Sundertweg 4, Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Archeopro	Rhenen	Rhenen	13-11-2019	Onderzoek afgemeld op 25-08-2021
4751552100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168404	442108	Rhenen, Achterbergsestraatweg (naast 130)	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	13-11-2019	Onderzoek afgemeld op 12-10-2021
4753837100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162850	444473	Elst, Franseweg - Sportweg	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	21-11-2019	Onderzoek afgemeld op 22-05-2020
4754347100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168221	441959	Achterbergsestraatweg 120	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Sweco	Rhenen	Rhenen	25-11-2019	Onderzoek afgemeld op 24-07-2020
4754525100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164469	445277	Elst-Veenendaal, Veenendaalsestraatweg	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Veenendaal	26-11-2019	Onderzoek afgemeld op 21-01-2022
4755270100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167760	444050	Veenendaal-Kesteren N233	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Transect	Veenendaal	Veenendaal	27-11-2019	Onderzoek afgemeld op 22-05-2020
4767997100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	162159	444629	Rhenen, Elst, Vissersweg 38A	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Elst	22-1-2020	Onderzoek afgemeld op 15-07-2021

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
4768011100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162159	444629	Rhenen, Elst, Vissersweg 38A	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Elst	22-1-2020	Onderzoek afgemeld op 15-07-2021
4769081100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162153	444772	Elst, Vissersweg 46	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Elst	27-1-2020	Onderzoek afgemeld op 21-01-2022
4769098100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167572	442225	Beukenlaan	archeologisch: begeleiding	ABE	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	27-1-2020	Onderzoek afgemeld op 25-10-2021
4770077100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162850	444473	Elst, Franseweg-Sportweg	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Elst	29-1-2020	Onderzoek afgemeld op 21-01-2022
4771802100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168611	444644	Zuidelijke Meentsteeg/ Middelbuurtseweg	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	4-2-2020	Onderzoek afgemeld op 02-03-2021
4772337100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	166419	445112	Rhenen Oude Veensegrindweg Ontsluitingsweg Kwinteloien	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	6-2-2020	Onderzoek afgemeld op 20-10-2020
4772345100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166419	445112	Rhenen Oude Veensegrindweg Ontsluitingsweg Kwinteloien	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	6-2-2020	Onderzoek afgemeld op 20-10-2020
4774362100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163993	443448	Elst, Rijksstraatweg 254-256	archeologisch: begeleiding	ABE	Transect	Rhenen	Elst	13-2-2020	Onderzoek aangemeld op 13-02-2020
4796087100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167123	441208	Bantuinweg 43-45, Rhenen	archeologisch: boring	ABO	IDDS Archeologie B.V.	Rhenen	Rhenen	12-3-2020	Onderzoek afgemeld op 09-04-2020
4818556100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168531	444623	Zuidelijke Meentsteeg/ Middelbuurtseweg	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	7-4-2020	Onderzoek afgemeld op 17-10-2022
4824663100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	164427	447195	Natuurbegraafplaats landgoed Prattenburg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	KSP Archeologie	Rhenen	Rhenen	14-4-2020	Onderzoek afgemeld op 09-04-2021
4828373100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	164549	447424	Natuurbegraafplaats landgoed Prattenburg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	KSP Archeologie	Veenendaal	Veenendaal	17-4-2020	Onderzoek afgemeld op 17-02-2022
4837348100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	168125	445784	Rhenen Veenendaal middenspanningtrace	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Geonius	Rhenen	Veenendaal	23-4-2020	Onderzoek aangemeld op 23-04-2020
4862230100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167150	441180	Koningin Elisabethplantsoen 4 te Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Archeologenbureau Argo	Rhenen	Rhenen	20-5-2020	Onderzoek afgemeld op 08-10-2020
4866435100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165569	446669	Kerkewijk fase 3	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Veenendaal	Veenendaal	3-6-2020	Onderzoek afgemeld op 10-06-2022
4869449100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164428	447196	Natuurbegraafplaats landgoed Prattenburg te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	KSP Archeologie	Rhenen	Rhenen	16-6-2020	Onderzoek afgemeld op 09-04-2021
4870160100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	169599	445012	Plangebied De Rimboe	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	18-6-2020	Onderzoek afgemeld op 18-09-2020
4870655100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167150	441180	Koningin Elisabethplantsoen 4 te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Archeologenbureau Argo	Rhenen	Rhenen	22-6-2020	Onderzoek afgemeld op 12-10-2020

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
4870890100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168764	441040	Plangebied Bonobo-verblijf	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	22-6-2020	Onderzoek afgemeld op 22-06-2021
4879614100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167085	443275	Nieuwe Veenendaalseweg (ong.) te Rhenen	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Econsultancy BV	Rhenen	Rhenen	27-7-2020	Onderzoek afgemeld op 25-01-2022
4884863100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	169165	445755	De Hellen, Fortuinzicht & Achterbergse Hooilanden	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Veenendaal	Veenendaal	13-8-2020	Onderzoek afgemeld op 14-12-2020
4889278100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	170145	440971	Cuneraweg 15	archeologisch: boring	ABO	Aeres Milieu	Rhenen	Rhenen	1-9-2020	Onderzoek afgemeld op 23-08-2022
4892696100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162987	443899	Elst, Rijksstraatweg 125	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	14-9-2020	Onderzoek afgemeld op 03-12-2020
4896827100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161985	445028	Elst, Bosweg 21	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	28-9-2020	Onderzoek afgemeld op 08-12-2022
4911608100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	166478	445039	Rhenen Kwinteloijen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Transect	Rhenen	Rhenen	28-10-2020	Onderzoek aangemeld op 28-10-2020
4917773100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167123	441209	Bantuinweg 43-45	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	IDDS Archeologie B.V.	Rhenen	Rhenen	9-11-2020	Onderzoek afgemeld op 18-02-2021
4918575100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	164451	447244	landgoed Prattenburg WOII	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	BAAC BV	Veenendaal	Rhenen	11-11-2020	Onderzoek afgemeld op 26-04-2021
4920104100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164315	447020	Uitbreiding Natuurbegraafplaats landgoed Prattenburg	archeologisch: boring	ABO	KSP Archeologie	Rhenen	Rhenen	16-11-2020	Onderzoek afgemeld op 04-06-2021
4924496100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161985	445028	Elst, Bosweg 21	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Elst	26-11-2020	Onderzoek aangemeld op 26-11-2020
4927582100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164549	447424	Natuurbegraafplaats landgoed Prattenburg	archeologisch: boring	ABO	KSP Archeologie	Veenendaal	Veenendaal	7-12-2020	Onderzoek afgemeld op 09-04-2021
4937950100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169072	442699	Kortesteeg naast nr. 10 te Achterberg	archeologisch: boring	ABO	Laagland Archeologie BV	Rhenen	Achterberg	14-1-2021	Onderzoek afgemeld op 05-07-2021
4942404100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167439	446414	Veenendaal Dynamostraat eo	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Transect	Veenendaal	Veenendaal	26-1-2021	Onderzoek aangemeld op 26-01-2021
4943725100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167196	441128	Rhenen, Hofstraat en Servetstraat	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	1-2-2021	Onderzoek aangemeld op 01-02-2021
4954822100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167786	442313	Rhenen, Bergweg 28	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	22-2-2021	Onderzoek afgemeld op 13-10-2021
4965733100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167167	442512	Nieuwe Veenendaalseweg 209	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	3-3-2021	Onderzoek aangemeld op 03-03-2021
4968714100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165886	446053	Rhenen, Cuneraweg 340-344	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	4-3-2021	Onderzoek aangemeld op 04-03-2021

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
4968788100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163285	443990	Elst, Veenendaalsestraatweg 16	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	4-3-2021	Onderzoek aangemeld op 04-03-2021
4999835100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167470	440902	Buitenomme 8	archeologisch: begeleiding	ABE	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Rhenen	26-3-2021	Onderzoek afgemeld op 31-05-2022
5007788100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	164873	443143	Remmerden, Autoweg	archeologisch: begeleiding	ABE	Transect	Rhenen	Remmerden	2-4-2021	Onderzoek aangemeld op 02-04-2021
5027049100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169055	442704	Kortesteeg 10 Achterberg	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Laagland Archeologie BV	Rhenen	Achterberg	16-4-2021	Onderzoek afgemeld op 20-05-2021
5058753100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	161891	444922	Elst, Bosweg 19a	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Elst	3-5-2021	Onderzoek afgemeld op 15-10-2021
5060023100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167710	443867	TEV Achterberg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ProRail	Rhenen	Achterberg	4-5-2021	Onderzoek aangemeld op 04-05-2021
5061190100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163202	444062	Elst, Veenendaalsestraatweg 15	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	6-5-2021	Onderzoek aangemeld op 06-05-2021
5066042100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162131	444798	Elst Paardenkop 3	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	VUHbs archeologie	Rhenen	Rhenen	12-5-2021	Onderzoek afgemeld op 28-02-2022
5068716100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169114	444219	Weteringsteeg 44a en 55 te Rhenen, gemeente Rhenen (UT).	archeologisch: boring	ABO	Laagland Archeologie BV	Rhenen	Rhenen	14-5-2021	Onderzoek afgemeld op 19-01-2022
5072928100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167422	441368	Rhenen Nieuwe Veenendaalseweg 51a-55	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	20-5-2021	Onderzoek afgemeld op 17-06-2022
5072936100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167422	441368	Rhenen Nieuwe Veenendaalseweg 51a-55	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	20-5-2021	Onderzoek afgemeld op 17-06-2022
5075382100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163213	444663	Driftweg 41 te Elst	archeologisch: boring	ABO	Laagland Archeologie BV	Rhenen	Elst	26-5-2021	Onderzoek aangemeld op 26-05-2021
5085889100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	165885	446058	Rhenen - Cuneraweg 340-344	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	22-6-2021	Onderzoek aangemeld op 22-06-2021
5086390100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162561	444065	Rijksstraatweg 79-83, Elst	archeologisch: boring	ABO	Lycens BV	Rhenen	Elst	23-6-2021	Onderzoek afgemeld op 28-09-2022
5092051100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168391	441963	Rhenen Bergweg 43	archeologisch: boring	ABO	De Steekproef	Rhenen	Rhenen	7-7-2021	Onderzoek afgemeld op 05-11-2021
5094596100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165423	443079	Zonnepark Remmerden	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ArGeoBoor	Rhenen	Rhenen	13-7-2021	Onderzoek aangemeld op 13-07-2021
5101900100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167275	442552	Verlengde Oude Veenendaalseweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	3-8-2021	Onderzoek afgemeld op 17-01-2022
5104525100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167848	445206	Trace Achterberg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Sweco	Rhenen	Achterberg	16-8-2021	Onderzoek aangemeld op 16-08-2021

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
5107352100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	178803	457960	Baggerreferentievlak hoofdvaarwegennet	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Periplus Archeomare	Houten	Kampen	24-8-2021	Onderzoek afgemeld op 17-02-2022
5108105100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162108	444440	Vissersweg 23	archeologisch: boring	ABO	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	26-8-2021	Onderzoek aangemeld op 26-08-2021
5114164100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167196	441128	Rhenen, Hofstraat 8 en Servetstraat 3	archeologisch: begeleiding	ABE	Transect	Rhenen	Rhenen	13-9-2021	Onderzoek aangemeld op 13-09-2021
5114723100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166792	443169	De Thijmseberg, Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Laagland Archeologie BV	Rhenen	Rhenen	13-9-2021	Onderzoek afgemeld op 06-12-2021
5122629100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	163056	444568	Engweg 13	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Elst	11-10-2021	Onderzoek afgemeld op 24-11-2022
5122637100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	163056	444568	Engweg 13	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Elst	11-10-2021	Onderzoek afgemeld op 24-11-2022
5126396100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167146	441243	Bantuinweg	archeologisch: boring	ABO	IDDS Archeologie B.V.	Rhenen	Rhenen	20-10-2021	Onderzoek aangemeld op 20-10-2021
5128526100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162824	444416	Elst, Rioleringsplan Franseweg	archeologisch: begeleiding	ABE	Transect	Rhenen	Elst	26-10-2021	Onderzoek aangemeld op 26-10-2021
5130526100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167725	440963	Plangebied Herenstraat tussen 80-82 te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	2-11-2021	Onderzoek aangemeld op 02-11-2021
5133150100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167601	440912	Rhenen Cuneralaan naast 14	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	10-11-2021	Onderzoek afgemeld op 25-11-2022
5136164100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165592	446255	Parallelweg - Cunerauw te Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Econsultancy BV	Rhenen	Rhenen	22-11-2021	Onderzoek afgemeld op 16-08-2022
5137533100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167678	439699	Rhenen-Kesteren, N233	archeologisch: boring	ABO	Transect	Buren	Rhenen	25-11-2021	Onderzoek aangemeld op 25-11-2021
5137899100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162564	444065	Elst, Rijksstraatweg 83	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Elst	26-11-2021	Onderzoek aangemeld op 26-11-2021
5143227100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	171194	440631	Nude	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	ArGeoBoor	Rhenen	Rhenen	15-12-2021	Onderzoek aangemeld op 15-12-2021
5155604100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	172919	440684	Wageningen, Grebbedijk	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Transect	Wageningen	Wageningen	26-1-2022	Onderzoek aangemeld op 26-01-2022
5159039100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	171107	440612	Nude te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Laagland Archeologie BV	Rhenen	Rhenen	7-2-2022	Onderzoek aangemeld op 07-02-2022
5175206100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162159	444628	Elst, Visersweg 38B	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	Transect	Rhenen	Elst	4-3-2022	Onderzoek aangemeld op 04-03-2022
5195019100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166773	444847	Rhenen, Klein Dikkenberg 1	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	17-3-2022	Onderzoek aangemeld op 17-03-2022

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
5224965100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167521	441454	Populierenlaan 2a te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Laagland Archeologie BV	Rhenen	Rhenen	11-4-2022	Onderzoek aangemeld op 11-04-2022
5261974100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168142	442832	Plangebied Achterberg West (fase 2) te Achterberg	archeologisch: boring	ABO	Hamaland Advies vof	Rhenen	Rhenen	15-5-2022	Onderzoek aangemeld op 15-05-2022
5262735100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168461	444362	Rhenen, Zuidelijke Meentsteeg 20	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	17-5-2022	Onderzoek aangemeld op 17-05-2022
5267571100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168982	441184	Koala-verblijf Ouwehands Dierenpark te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Rhenen	Rhenen	7-6-2022	Onderzoek afgemeld op 06-12-2022
5272000100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167334	441499	Groeneweg 58 te Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Econsultancy BV	Rhenen	Rhenen	22-6-2022	Onderzoek afgemeld op 06-10-2022
5272009100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167334	441499	Groeneweg 58 te Rhenen	archeologisch: boring	ABO	Econsultancy BV	Rhenen	Rhenen	22-6-2022	Onderzoek afgemeld op 06-10-2022
5281592100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167962	441477	Achterbergsestraatweg	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	2-8-2022	Onderzoek aangemeld op 02-08-2022
5281608100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167962	441477	Achterbergsestraatweg	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	2-8-2022	Onderzoek aangemeld op 02-08-2022
5287976100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167457	441462	Nieuwe Veenendaalseweg reconstructie	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	29-8-2022	Onderzoek aangemeld op 29-08-2022
5287992100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167539	441069	Nieuwe Veenendaalseweg reconstructie	archeologisch: boring	ABO	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	29-8-2022	Onderzoek aangemeld op 29-08-2022
5288129100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168142	442832	Plangebied Achterberg West (fase 2) te Achterberg	archeologisch: boring	ABO	Hamaland Advies vof	Rhenen	Achterberg	29-8-2022	Onderzoek aangemeld op 29-08-2022
5288380100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	159819	444610	Bovenpolder Amerongen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Arcadis	Utrechtse Heuvelrug	Amerongen	30-8-2022	Onderzoek aangemeld op 30-08-2022
5291660100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	166286	445660	Rhenen, Tinneweide	archeologisch: boring	ABO	Transect	Rhenen	Rhenen	9-9-2022	Onderzoek aangemeld op 09-09-2022
5294755100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	167108	441123	Utrechtsestraatweg 2 te Rhenen	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Laagland Archeologie BV	Rhenen	Rhenen	21-9-2022	Onderzoek afgemeld op 06-10-2022
5295484100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	167712	443870	A3152 Zuidelijke Meentsteeg 4N, Rhenen	archeologisch: boring	ABO	IDDS Archeologie B.V.	Rhenen	Achterberg	23-9-2022	Onderzoek aangemeld op 23-09-2022
5304271100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	162625	444456	Franseweg 95	archeologisch: proefputten/proefsleuven	APP	ADC ArcheoProjecten	Rhenen	Elst	24-10-2022	Onderzoek aangemeld op 24-10-2022
5314307100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	168446	442861	Cuneraweg 136	archeologisch: boring	ABO	BAAC BV	Rhenen	Rhenen	29-11-2022	Onderzoek aangemeld op 29-11-2022
5317207100	Registratie rapportplichtige onderzoeksmelding	169465	443914	Weterinsteeg 34-34a	archeologisch: boring	ABO	Synthegra BV	Rhenen	Rhenen	9-12-2022	Onderzoek aangemeld op 09-12-2022

Zaakidentificatienr.	Registratietype	X-coördinaat	Y-coördinaat	Toponiem	Type onderzoek	Code	Uitvoerder	Gemeente	Plaats	Datum	Status
5318699100	Registratie niet-rapportplichtige onderzoeksmelding	165796	441988	Utrechtsestraatweg 105	archeologisch: bureauonderzoek	ABU	Bureau voor Archeologie	Rhenen	Rhenen	14-12-2022	Onderzoek aangemeld op 14-12-2022

Bijlage 11E

Catalogus Militaire relictien

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
1	Verdedigingswerk	Burcht	Ringwalburcht Heimenberg	Vroege middeleeuwen	Nederlands	Rhenen	AHN3; RCE 2023
2	Verdedigingswerk	Vestingstad	Vestingstad Rhenen	Late middeleeuwen - 18e-19e eeuw	Nederlands	Rhenen	Maas en Vredenberg 2014
3	Verdedigingswerk	Kasteel	Kasteel Heimerstein, versterkt huis	Late middeleeuwen	Nederlands	Rhenen	Kastelen in Nederland 2023; RCE 2023
4	Verdedigingswerk	Kasteel	Kasteel Levendaal, woontoren	Late middeleeuwen	Nederlands	Rhenen	Kastelen in Nederland 2023; RCE 2023
5	Verdedigingswerk	Kasteel	Kasteel Remmerstein, versterkt huis	Late middeleeuwen	Nederlands	Achterberg	RCE 2023; Kastelen in Nederland 2023
6	Verdedigingswerk	Kasteel	Kasteel Valkenburg, versterkt huis	Late middeleeuwen	Nederlands	Achterberg	Kastelen in Nederland 2023
7	Verdedigingswerk	Kasteel	Kasteel ter Horst	Late middeleeuwen	Nederlands	Achterberg	RCE 2023; Kastelen in Nederland 2023; AMK
8	Verdedigingswerk	Kasteel	Kasteel ter Horst, mogelijke omringende wallen	Late middeleeuwen	Nederlands	Achterberg	Spiekhout 2020
9	Verdedigingswerk	Batterij	Rijnbatterij en vuurbanket Grebbelinie	18e-19e eeuw	Nederlands	Rhenen	Visser 2004; Beeldbank RCE Kadastrale Minuut, Minuutplans objectnummer MIN06061E01
10	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Bergbatterij, Loopgraaf en mitrailleurkazemat	18e-19e eeuw, WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Visser 2004, AHN3, AHN3; Provincie Utrecht Provinciaal Thema Militair Erfgoed
11	Verdedigingswerk	Hoornwerk	Hoornwerk aan de Grebbe, sluis, Grebbelinie	18e-19e eeuw - WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Visser 2003; luchtfotomateriaal 1945
12	Verdedigingswerk	Bastion	Bastionsstelling Grebbelinie	18e-19e eeuw - WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Visser 2004; Provinciaal Thema Militair Erfgoed Provincie Utrecht
13	Legeringsplaats	Begraafplaats	Mogelijke locatie Britse veldbegraafplaats 1794-1795	18e-19e eeuw	Brits	Rhenen	Schriftelijke meded. T. Maas; Deys 1990
14	Legeringsplaats	Oefenobject	Oefenloopgraaf	WOI; mobilisatie - WOII; mobilisatie	Nederlands	Achterberg	AHN3; WUR 19 november 1944
15	Legeringsplaats	Schietbaan	Schietbaan Burgerwacht, later ook nog in gebruik	Interbellum	Nederlands	Rhenen	Topotijdreis; Oud Rhenen 1990, 42; AHN3; WUR 19 november 1944

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
16	Verdedigingswerk	Kazemat	G32 Zware mitrailleur in kazemat Grebbelinie	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	RAZU toegnr 244, invnr 1912
17	Verdedigingswerk	Kazemat	G4 Zware mitrailleur in kazemat Grebbelinie	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	RAZU toegnr 244, invnr 1912
18	Verdedigingswerk	Kazemat	S4a Lichte mitrailleur in kazemat	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	RAZU toegnr 244 invnr 1912
19	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.25	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie, kaart C3
20	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.24	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3
21	Verdedigingswerk	Kazemat	S-kazemat S.23	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3
22	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.21	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C3
23	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.20	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C3
24	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.19	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C3
25	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.31	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3059
26	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.30	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3059
27	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.29	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3
28	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.28	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3
29	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.16	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C3
30	Verdedigingswerk	Kazemat	S-kazemat S.15	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C3
31	Verdedigingswerk	Kazemat	S-kazemat S.12	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C3, Tracesofwar, Google Earth 2023

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
32	Verdedigingswerk	Kazemat	PAG-kazemat P.11	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Tracesofwar; Groene Serie kaart C3
33	Verdedigingswerk	Kazemat	PAG-kazemat P.10	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 028-07-4150; Groene Serie kaart C3
34	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.5	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078614
35	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.6	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078614
36	Verdedigingswerk	Kazemat	G-kazemat G.7	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078614
37	Verdedigingswerk	Kazemat	S-kazemat S.17	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	RAAP-rapport RA2240
38	Verdedigingswerk	Kazemat	G-Kazemat G.2	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C.4
39	Verdedigingswerk	Kazemat	S-kazemat S.14	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Tracesofwar; Groene Serie kaart C3
40	Verdedigingswerk	Kazemat	S-kazemat S.13	WOII; mobilisatie; WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940, RAAP-rapport RA2240
41	Verdedigingswerk	Kazemat	Kazemat (INDICATIEF, niet bevestigd)	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Rietbergen
42	Verdedigingswerk	Kazemat	S-Kazemat, niet verifieerbaar	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	AHN3; luchtfotomateriaal WUR 109-07- 4041; 2155_078515
43	Verdedigingswerk	Kazemat	S-Kazemat, niet verifieerbaar	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	AHN3; luchtfotomateriaal WUR 109-07- 4041; 2155_078515
44	Verdedigingswerk	Versperring	Prikkeldraadversperring	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	RAZU toegnr 244 invnr 1912
45	Verdedigingswerk	Versperring	Prikkeldraadversperring	WOII; mobilisatie	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3
46	Verdedigingswerk	Versperring	Prikkeldraadversperring	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
47	Verdedigingswerk	Versperring	Prikkeldraadversperring	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
48	Verdedigingswerk	Versperring	Prikkeldraadversperring	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
49	Verdedigingswerk	Versperring	Prikkeldraadversperring	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 109-07-4039; RAZU; luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
50	Verdedigingswerk	Versperring	Prikkeldraadversperring	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
51	Verdedigingswerk	Versperring	Tankversperring, aspergeversperring	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
52	Verdedigingswerk	Versperring	Tankversperring, aspergeversperring	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
53	Legeringsplaats	Barak	Barak voor aanleg sluis?	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	NIMH objectnummer 2155_078614
54	Legeringsplaats	Barak	Loods, exacte functie onbekend	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
55	Legeringsplaats	Barak	Barak 16 MC	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	Kaart commandopost C-I-8RI Grebbeberg.nl
56	Legeringsplaats	Barak	Barak voor aanleg sluis?	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	NIMH objectnummer 2155_078614
57	Luchtoorlog	Schuilkelder	Schuilkelder Ouwehand	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	Kaart paviljoen Grebbeberg.nl
58	Luchtoorlog	Schuilloopgraaf	Schuilloopgraaf 1939 indicatief	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	RAZU toegn 244 invnr 1884
59	Legeringsplaats	Schietbaan	Schietbaan mogelijk	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR
60	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestelling III-8-RA waarschijnlijk	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	AHN3; Groene Serie kaart C.5
61	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078614
62	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestellingen	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078515 en 2155_008058

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
63	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestelling I-12 RA normale stellingen indicatief	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Remmerden	Groene Serie kaart C.5
64	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestelling I-12 RA vooruitgeschoven stellingen indicatief	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Remmerden	Groene Serie kaart C.5
65	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestellingen I-15 RA	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Remmerden	Groene Serie kaart C.5; luchtfotomateriaal WUR 028-03-4106
66	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Reservestelling I-8 RA	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C.5; WUR 109-06-3007
67	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Reservestelling I-8 RA	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C.5; WUR 109-06-3007
68	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	1e Sectie 1-II-8 R.I. lichte mitrailleurs	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3
69	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	3e sectie traileurs III-19 R.I.	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3058
70	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	3e sectie traileurs III-19 R.I.	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3058
71	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	3e sectie traileurs III-19 R.I.	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3058
72	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	3e sectie traileurs III-19 R.I.	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3058
73	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	3e sectie traileurs III-19 R.I.	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3058
74	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	3e sectie traileurs III-19 R.I.	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3058
75	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	1e Sectie MC III-19 R.I. lichte en zware mitrailleurs	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060
76	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	4e Sectie 1-III-19 R.I. lichte mitrailleurs	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060
77	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	4e Sectie 1-III-19 R.I. lichte mitrailleurs	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060
78	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	2e Sectie 2-II-8 R.I. lichte mitrailleurs	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
79	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	2e Sectie 2-II-8 R.I. lichte mitrailleurs	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060
80	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	2e Sectie 4 MC II-8 R.I. lichte mitrailleurs	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060
81	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	2e Sectie 4 MC II-8 R.I. lichte mitrailleurs	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Groene Serie kaart C3; luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060
82	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	Lichte mitrailleur in open opstelling	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	RAZU toegn 244 invnr 1912
83	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	Mogelijke mitrailleurstelling/kazemat	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060
84	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	Lichte mitrailleur in open opstelling	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	RAZU toegn 244 invnr 1912
85	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Stelling lichte mitrailleurs en loopgraven 2e Sectie 3-II	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 109-07-4039; RAZU
86	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Zware mitrailleurs 16 MC	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie kaart C4, luchtfotomateriaal WUR 135-06-3078
87	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraven	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
88	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraven	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
89	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling gedempt of niet geheel aangelegd	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
90	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Stelling lichte mitrailleurs en loopgraven 3e Sectie 3-II	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 109-07-4039; RAZU; luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078515
91	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Stelling lichte mitrailleurs en loopgraven 3e Sectie 3-II	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 109-07-4039; RAZU; luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
92	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraven en onderkomens	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	WUR luchtfoto 1944; luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413 en 2155_078515; AHN3

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
93	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling lichte MG en loopgraven 16 MC	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	AHN3, luchtfotomateriaal WUR 109-07-4039, RAZU
94	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Grebbelinie	WOII; mobilisatie; WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR
95	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling Grebbelinie; PAG-stelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 125-04-4013
96	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4061
97	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4061
98	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
99	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
100	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
101	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4061
102	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4061
103	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
104	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
105	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078515 en 2155_008058
106	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078515
107	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078515 en 2155_008058

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
108	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 028-06-3105
109	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling, dichtgeworpen	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 028_01_4063
110	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraaf lichte mitrailleur Kapt.G.	WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Grebbeberg.nl
111	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraaf bezet door 1-4 R.H. op 12-13 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Grebbeberg.nl
112	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
113	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
114	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4061
115	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4061
116	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
117	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
118	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4061
119	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling, mogelijk G-kazemat	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062; Rietbergen

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
120	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413, AHN3, RAAP-rapport RA2240
121	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf en/of telefoonlijn	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413, AHN3, RAAP-rapport RA2240
122	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf Grebbelinie	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal WUR 109-07-4039
123	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf Grebbelinie	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
124	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf Grebbelinie	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
125	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf Grebbelinie	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
126	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf Grebbelinie	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 028-07-4850
127	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf Grebbelinie	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
128	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf Grebbelinie	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
129	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf, infanteriestelling	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078614
130	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf Grebbelinie, S-kazemat	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
131	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Remmerden	AHN3; NA Washington RG331 Defense Overprints; WUR 109-06-3007
132	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 028-06-3101
133	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 028-06-3101
134	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 028-06-3101

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
135	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 028-06-3101
136	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078614
137	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413, AHN3, RAAP-rapport RA2240
138	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413, AHN3, RAAP-rapport RA2240
139	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Rhenen	AHN3; Groene Serie kaart C4; luchtfotomateriaal WUR 109-07-4041
140	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	AHN3; luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
141	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413
142	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Rhenen	AHN3; luchtfotomateriaal WUR 109-07-4041; 2155_078515
143	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer2155_078515
144	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer2155_078515
145	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer2155_078515
146	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer2155_078515
147	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer2155_078515
148	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer2155_078515
149	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer2155_078515

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
150	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078515
151	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
152	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
153	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
154	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
155	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
156	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
157	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078464a
158	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands, Duits	Rhenen	AHN3; Groene Serie kaart C4; luchtfotomateriaal WUR 109-07-4041
159	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	luchtfotomateriaal NIMH objectnummer 2155_078413, AHN3, RAAP-rapport RA2240
160	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Rhenen	WUR 109-06-3007
161	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Rhenen	WUR 109-06-3007
162	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; frontperiode	Nederlands, Duits	Rhenen	WUR 109-06-3007
163	Verdedigingswerk	Infrastructuur	Grebbegemaal Valleistelling, niet afgebouwd	WOII; mobilisatie	Nederlands	Rhenen	Van Wieringen 2007; luchtfotomateriaal WUR 109-07-4041
164	Gevechtshandeling	Aanval	Aanval 12 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Duits	Rhenen	Beknopt Overzicht, kaart G.S, K.I., Nr. 37
165	Gevechtshandeling	Aanval	Aanval 12 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Duits	Rhenen	Beknopt Overzicht, kaart GS, KI, Nr. 37

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
166	Gevechtshandeling	Vuurzone	Afsluitingsvuur I-8 R.A. 11 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie, kaart C3
167	Gevechtshandeling	Vuurzone	Afsluitingsvuur II-19 R.A. 11 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Groene Serie, kaart C3
168	Gevechtshandeling	Aanval	Aanval 13 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Duits	Rhenen	Bekopt Overzicht, kaart GS KI Nr. 37
169	Gevechtshandeling	Aanval	Aanval 13 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Duits	Rhenen	Van Dalen 2020
170	Gevechtshandeling	Tegenaanval	Tegenaanval 13 mei	WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Beknopt Overzicht, kaart GS KI Nr. 37
171	Gevechtshandeling	Tegenaanval	Tegenaanval 12 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Nederlands	Rhenen	Grebbeberg.nl kaart 5 uit De Mobilisatie en de Grebbeberg 1939-1940
172	Gevechtshandeling	Aanval	Duitse aanval op 12 en 13 mei 1940	WOII; meidagen 1940	Duits, Nederlands	Rhenen	Grebbeberg.nl; Van Dalen 2020
173	Luchtoorlog	Schuilloopgraaf	Schuilloopgraaf	WOII; mobilisatie, WOII; bezetting	Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal NIMH objectnummer2155_078515
174	Luchtoorlog	Vliegtuigcrash	Crash C-47 42-92839 18 sept 44	WOII; bezetting	Amerikaans	Rhenen	Tracesofwar; SGLO; ECG; luchtfotomat. 23.12.44
175	Luchtoorlog	Vliegtuigcrash	Onbekend toestel, 20-21 juli 1944	WOII; bezetting	Duits	Achterberg	RAZU toegn 244 invnr 1884
176	Luchtoorlog	Vliegtuigcrash	Crash Lancaster LM-134 16-17 juni 1944	WOII; bezetting	Brits	Achterberg	Luchtfotomat. 8 april 1945; Tracesofwar; SGLO
177	Luchtoorlog	Vliegtuigcrash	Crash Lancaster W4191 21-22 dec 42	WOII; bezetting	Brits	Elst	Tracesofwar; SGLO
178	Luchtoorlog	Vliegtuigcrash	Crash C-47 42-93001	WOII; bezetting	Amerikaans	Achterberg	SGLO; Tracesofwar; luchtfotomat. 8.4.45
179	Luchtoorlog	Vliegtuigcrash	Crash Halifax W7763 6-7 okt 42 (indicatief)	WOII; bezetting	Brits	Elst	SGLO; DigitalOceanSpaces
180	Kamp	NAD-kamp	NAD-kamp De Eikelkamp	WOII; bezetting	Duits; Nederlands	Elst	IKME; BeeldbankWO2; Van Breen 2004; Topotijdreis
181	Kamp	NAD-kamp	Werkkamp Nederlandse Arbeidsdienst	WOII; bezetting	Nederlands, Duits	Rhenen	RAZU toegn 244 invnr 1925

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
182	Legeringsplaats	Infrastructuur	Veerhoofd aangelegd vanaf december 1944	WOII; bezetting	Duits	Remmerden	NIMH, 575, 224
183	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijk onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Veenendaal	AHN3
184	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijk onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
185	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijk onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
186	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijk onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
187	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijk onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
188	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijk onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
189	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijk onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
190	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijk onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
191	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
192	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
193	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
194	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
195	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
196	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
197	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
198	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
199	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
200	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
201	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
202	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
203	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
204	Legeringsplaats	Onderkomen	Mogelijke onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
205	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
206	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
207	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Achterberg	AHN3
208	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
209	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
210	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
211	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
212	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
213	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
214	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
215	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
216	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
217	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
218	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
219	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
220	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3; WUR luchtfoto 1944
221	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
222	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
223	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
224	Legeringsplaats	Onderkomen	Onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
225	Legeringsplaats	Splitterbox	Mogelijke splitterbox of onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
226	Legeringsplaats	Splitterbox	Mogelijke splitterbox of onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
227	Legeringsplaats	Splitterbox	Mogelijke splitterbox of onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
228	Legeringsplaats	Splitterbox	Splitterboxen of onderkomens	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
229	Legeringsplaats	Splitterbox	Splitterbox of onderkomen	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
230	Legeringsplaats	Splitterbox	Mogelijke splitterbox	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
231	Legeringsplaats	Splitterbox	Mogelijke splitterbox	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
232	Legeringsplaats	Splitterbox	Splitterbox	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
233	Legeringsplaats	Depot	Munitiedepot 1941-1945	WOII; bezetting	Duits	Elst	RAZU toegn 244 invnr 1925 AHN3
234	Legeringsplaats	Depot	Benzinedepot Wilhelm III plantage 1940	WOII; bezetting	Duits	Elst	RAZU toegn 244 invnr 1925 en 1927
235	Legeringsplaats	Depot	Mogelijke munitieopslag	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
236	Legeringsplaats	Onderduiklocatie	Onderkomens verzet 'De Put'	WOII; bezetting	Nederlands	Rhenen	Veenendaal op de Kaart; Historische Vereniging Veenendaal 2000
237	Luchtoorlog	Luchtdoelgeschut	FLAK ter bescherming van veer; december 1944	WOII; bezetting	Duits	Remmerden	NIMH, 575, 224
238	Luchtoorlog	Luchtdoelgeschut	FLAK ter bescherming van veer; december 1944	WOII; bezetting	Duits	Remmerden	NIMH, 575, 224
239	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Mogelijke loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
240	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Elst	AHN3
241	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
242	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
243	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
244	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
245	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
246	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
247	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
248	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits	Rhenen	AHN3
249	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; bezetting	Duits		AHN3; luchtfotomateriaal Grebbeberg.nl 1940
250	Legeringsplaats	Begraafplaats	Heldenfriedhof Grebbeberg	WOII; bezetting	Duits, Nederlands	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 109-07-4039
251	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Mogelijke artilleriestelling	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	AHN3
252	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Mogelijke artilleriestelling	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	AHN3
253	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Mogelijke artilleriestellingen	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	AHN3
254	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieposities	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NA Washington RG331 Defense Overprints
255	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieposities	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NA Washington RG331 Defense Overprints
256	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieposities	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NA Washington RG331 Defense Overprints
257	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieposities	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NA Washington RG331 Defense Overprints
258	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieposities	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints; WUR 109-06-3007
259	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieposities	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	NA Washington RG331 Defense Overprints
260	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieposities	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	NA Washington RG331 Defense Overprints; luchtfotomateriaal WUR 028-01-4061

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
261	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	Artillerieposities	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	NA Washington RG331 Defense Overprints; luchtfotomateriaal WUR 028-01-4061
262	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieconcentratie	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
263	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artillerieconcentratie	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
264	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Antitankgeschut	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
265	Legeringsplaats	Inkwartiering	Een compagnie van 34. SS-Freiwilligen-Grenadier-Division Landstorm Nederland	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NIMH 575 320
266	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	Mitrailleurstelling	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
267	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	Mitrailleurstelling	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
268	Verdedigingswerk	Schuttersput	Mogelijke schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	NA Washington RG331 Defense Overprints
269	Verdedigingswerk	Schuttersput	Schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
270	Verdedigingswerk	Schuttersput	Schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Remmerden	NA Washington RG331 Defense Overprints
271	Verdedigingswerk	Schuttersput	Schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Remmerden	NA Washington RG331 Defense Overprints
272	Verdedigingswerk	Schuttersput	Schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Remmerden	NA Washington RG331 Defense Overprints
273	Verdedigingswerk	Schuttersput	Schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Remmerden	NA Washington RG331 Defense Overprints
274	Verdedigingswerk	Schuttersput	Schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Remmerden	NA Washington RG331 Defense Overprints
275	Verdedigingswerk	Schuttersput	Schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NA Washington RG331 Defense Overprints
276	Verdedigingswerk	Schuttersput	Schuttersputten	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
277	Luchtoorlog	Luchtdoelgeschut	FLAK	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NA Washington RG331 Defense Overprints
278	Luchtoorlog	Luchtdoelgeschut	FLAK	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NA Washington RG331 Defense Overprints
279	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriestelling	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 028_01_4063
280	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriesteunpunt	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
281	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriesteunpunt	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
282	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriesteunpunt	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
283	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Infanteriesteunpunt	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
284	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraven en MG-stellingen	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
285	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraven en MG-stellingen	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
286	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraven en MG-stellingen	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
287	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraven en MG-stellingen	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
288	Verdedigingswerk	Infanteriestelling	Loopgraven en MG-stellingen	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 28-01-4062
289	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
290	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints, luchtfotomateriaal WUR 109-07-4041
291	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
292	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
293	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
294	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
295	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Remmerden	NA Washington RG331 Defense Overprints
296	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Remmerden	NA Washington RG331 Defense Overprints
297	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Remmerden	NA Washington RG331 Defense Overprints
298	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Elst	NA Washington RG331 Defense Overprints
299	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	NA Washington RG331 Defense Overprints
300	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 028-07-4150
301	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 028-07-4150
302	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 109-06-3003
303	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 109-06-3003
304	Verdedigingswerk	Loopgraaf	Loopgraaf	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 109-06-3003
305	Verdedigingswerk	Onderkomen	Onderkomens Duits	WOII; frontperiode	Duits	Rhenen	Luchtfotomateriaal WUR 028_01_4063
306	Verdedigingswerk	Mitrailleurstelling	Onderkomens	WOII; frontperiode	Duits	Achterberg	Luchtfotomateriaal WUR 028-04-3060
307	Kamp	Krijgsgevangenkamp	Krijgsgevangenkamp voor ontwapende Duitse militairen INDICATIEF	WOII; bevrijding	Brits	Elst	Deys 2006; Topotijdreis
308	Kamp	Krijgsgevangenkamp	Krijgsgevangenkamp voor ontwapende Duitse militairen INDICATIEF	WOII; bevrijding	Brits	Elst	Deys 2006; Topotijdreis

Catalogusnr.	Type	Subtype	Aanvullende informatie	Periode	Nationaliteit	Plaats	Bron
309	Luchtoorlog	Schuilbunker	Schuilbunker Gemeentelijk Centrum Civiele Verdediging	Koude Oorlog	Nederlands	Rhenen	RAZU toegenr 244 invnr 1901
310	Legeringsplaats	MOB-complex	Mobilisatiecomplex Zwijnsbergen	Koude Oorlog	Nederlands	Elst	Menno van Coehoorn; Defensiefotografie; Topotijdreis
311	Legeringsplaats	Kazerne	Logistiek Complex Rhenen; Depot Electronisch Luchtmacht Materieel	Koude Oorlog	Nederlands	Elst	Stichting Menno van Coehoorn; Defensiefotografie
312	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestelling I-4RA	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Elst	AHN3, Warmerdam 2021
313	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestelling I-4RA	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Elst	AHN3, Warmerdam 2021
314	Verdedigingswerk	Artilleriestelling	Artilleriestelling I-4RA	WOII; mobilisatie, WOII; meidagen 1940	Nederlands	Elst	AHN3, Warmerdam 2021

Bijlage 11F

Toelichting legenda-eenheden militaire relictten

Toelichting op de legenda-eenheden

De verwachte militaire complexen en structuren zijn binnen de vooraf vastgestelde perioden ingedeeld in hoofdtypen die verder zijn onderverdeeld in subtypen. De hoofdtypen en subtypen worden hieronder verklaard:

Hoofdtype

- Gevechtshandeling

- Subtype

▪ Aanval

- Locatie waar een gevecht tussen strijdende partijen heeft plaatsgevonden, zoals huis-aan-huisgevechten of een omstreden gebied, waar grondgebonden infanterieaanvallen hebben plaatsgevonden of/en waarbinnen direct vuurcontact is geweest tussen de verdedigende en aanvallende partijen. Op deze locaties kunnen dumplocaties van tijdens de strijd buiten gebruik geraakte uitrusting, wapens en munitie, veldstellingen zoals wapenopstellingen en resten van beschadigde of verwoeste panden en andere civiele structuren aanwezig zijn.

▪ Belegering

- Locatie waar een langdurige gewapende blokkade en aanval van een verdedigingswerk heeft plaatsgevonden, meestal een vestingstad. In de meeste gevallen draait het om een omsingeling van een stad, waardoor deze geen voorraden meer kan aanvoeren. Door inzet van belegeringswapens, bombardementen en bijvoorbeeld ondermijning probeert een aanvallende partij controle over het vestingwerk te krijgen. Op deze locaties kunnen veldstellingen met zowel defensieve als offensieve functies aangetroffen worden, evenals resten van (de inzet van) belegeringswapens en beschadigde verdedigingswerken van het belegerde object.

▪ Tegenaanval

- Locatie waar offensieve actie heeft plaatsgevonden als reactie op een aanval van de tegenpartij of een doorbraak door een verdedigingslinie. Zie 'aanval'.

▪ Vuurzone

- Zone waarin langdurig defensief en versperrend vuur is afgegeven, bijvoorbeeld door de inzet van artillerie. Hier kunnen resten van de uitwerking van munitie aangetroffen worden, maar een dergelijke zone kan ook een indicatie vormen voor aanwezigheid van infanteriegerelateerde sporen en vondsten van infanterie die opgehouden is door deze vuurzone.

- Kamp

- Subtype

▪ Krijgsgevangenkamp

- Een krijgsgevangenkamp maakte deel uit van het systeem van ontwapening en neutralisering van vijandelijke troepen. In dergelijke kampen werden in handen van de vijand gevallen ontwapende militairen vastgezet. Binnen en rond dergelijke kampen kunnen resten aangetroffen worden van bijvoorbeeld de huisvestingstructuur, voedselvoorziening, afvalverwerking, repressieve structuren zoals omheiningen en wachttorens, infrastructuur zoals wegen en werkobjecten.

- NAD-kamp
 - Kamp van de Nederlandsche Arbeidsdienst (NAD) bedoeld ter huisvesting van werkrachten van deze organisatie, evenals daartoe behorende werkobjecten en infrastructuur. Binnen en rond een NAD-kamp kunnen resten aangetroffen worden van bijvoorbeeld barakken, appelpaatsen, werkobjecten, afvalkuilen, bergingen, luchtbeschermingsmaatregelen zoals schuilloopgraven, monumenten en siertuinen. Vaak kennen deze kampen doorgebruik door Duitse bezettingstroepen of naoorlogse huisvesting.
- Legeringsplaats
 - Subtype
 - Barak
 - Gebouw bedoeld ter huisvesting van troepen, organisaties of opslag van materiaal dat meestal opgetrokken is uit hout en tijdelijk van aard is. Vaak is een dergelijke barak voorzien van een stenen of betonnen semipermanent fundament. Op de locatie van een verwijderde barak kunnen bijvoorbeeld resten aangetroffen worden van het fundament, kabels en leidingen, afvalputten, smeer- en waterputten en infrastructuur.
 - Begraafplaats
 - Besloten gebied waar lichamen van overleden personen begraven worden. In militaire context gaat het anders dan bij een veldgraf vaak om een semipermanente of permanente locatie waar gesneuvelden van een bepaalde eenheid, of militairen die in een bepaald gebied zijn gesneuveld, begraven liggen. Bij geruimde begraafplaatsen kunnen sporen verwacht worden van grafkuilen en kunnen in het geruimde graf achtergebleven objecten worden aangetroffen, zoals persoonlijke eigendommen of uitrustingsstukken. Voorts kunnen er op dergelijke locaties menselijke resten worden aangetroffen, ook in reeds geruimde graven.
 - Depot
 - Locatie bedoeld voor de permanente of semipermanente opslag van verbruiksmaterialen. Daarbij gaat het onder andere om munitie- of brandstofdepots. Vaak zijn er op deze locaties verzonken of op een andere manier beschermde opslagfaciliteiten aangebracht en kunnen er naast deze sporen ook restanten van de opgeslagen goederen, sporen van de verblijfsobjecten van de bemanning of bijvoorbeeld restanten van de infrastructuur aangetroffen worden.
 - Infrastructuur
 - Militaire infrastructuur die aangelegd is voor een militair doel, zoals wegen, kabels en leidingen, spoorverbindingen en waterwegen.
 - Inkwartiering
 - Civiele panden die gebruikt zijn voor de inkwartiering van militairen of andere conflictgerelateerde groepen of personen, zoals ambtelijke afdelingen. Rond deze locaties kunnen (in verband met het ontbreken van een reguliere afvalverwerking vooral bij inkwartieringen laat in de oorlog) afvalkuilen of bijvoorbeeld voor het doel van inkwartiering aangebrachte structuren zoals *Splitterboxen* worden aangetroffen.
 - Kazerne
 - Gebouw of gebouwencomplex specifiek bedoeld voor de huisvesting van militaire eenheden. Vaak een min of meer op zichzelf staand ensemble met

objecten voor huisvesting, onderbrenging van materieel en materiaal, munitie, oefenobjecten of bijvoorbeeld appelplaatsen. Op deze locaties kan een grote variëteit aan sporen en structuren aangetroffen worden, zoals schuilbunkers, loopgraven of restanten van schietbanen.

- **MOB-complex**
 - Een MOB-complex, of mobilisatiecomplex, is een ensemble van militaire gebouwen en bijbehorende infrastructuur bedoeld voor het onderbrengen van materiaal of (rijdend) materieel dat in staat van paraatheid gebracht zou moeten worden bij een inval van de Sovjet-Unie tijdens de Koude Oorlog. Op dergelijke terreinen zijn in de regel opslagloodsen, garages, manschappenverblijven, wachtposten en andere bijgebouwen aanwezig, evenals ondersteunende infrastructuur zoals wegen, blusvijvers en kabels en leidingen.
- **Oefenobject**
 - Object, meestal in bosgebied of heide, waarin geoefend werd met het aanleggen van stellingen en infrastructuur, terreinmanoeuvres werden geoefend en schietoefeningen werden gehouden. In de regel kunnen vrijwel alle denkbare militaire structuren zijn gebruikt of aangelegd als oefenobject, zoals bijvoorbeeld loopgraven, tankgrachten of vestingwerken.
- **Onderduiklocatie**
 - Onderkomen, meestal een onder het maaiveld aangelegd hol of bergingsplaats, bedoeld ter heimelijke huisvesting van onderduikers, onvluchte personen of gijzelaars. Ter plekke van deze onderkomens kunnen buiten de onderkomens zelf resten aangetroffen worden van bijvoorbeeld afvalverwerking, munitie- en wapenopslag, bergingen, infrastructuur en alarmeringssystemen.
- **Onderkomen**
 - Veldstelling bedoeld ter huisvesting van enkele personen. Deze onderkomens bestaan vaak uit ondergrondse houten structuren met voorzieningen voor een verblijf van langere tijd, zoals kachels en britsen. Vaak zijn deze onderkomens verbonden met andere veldstellingen. Behalve het onderkomen zelf kunnen op en rond deze locaties resten aangetroffen worden van afvalkuilen en structuren die behoren bij de functie van het onderkomen, zoals munitieputten.
- **Schietbaan**
 - Een open baan in het veld, een hal of gebouw dat specifiek ingericht is voor het oefenen met vuurwapens. Meestal zijn er veiligheidsvoorzieningen aangebracht zoals kogelvangers, kogelwanden of schietbakken. Op dergelijke terreinen kunnen restanten aangetroffen worden van deze veiligheidsvoorzieningen, bijgebouwen, schijvenloodsen en kunnen grote aantallen kleinkalibermunitie(resten) worden aangetroffen.
- **Splitterbox**
 - Veldstelling bedoeld voor het veilig parkeren van (militaire) voertuigen. Meestal zijn deze structuren voorzien van scherfwanden om de voertuigen in tijden van beschieting te beschermen. Op deze locaties kunnen resten van verdiepte parkeerniveaus en resten van de wanden worden aangetroffen.

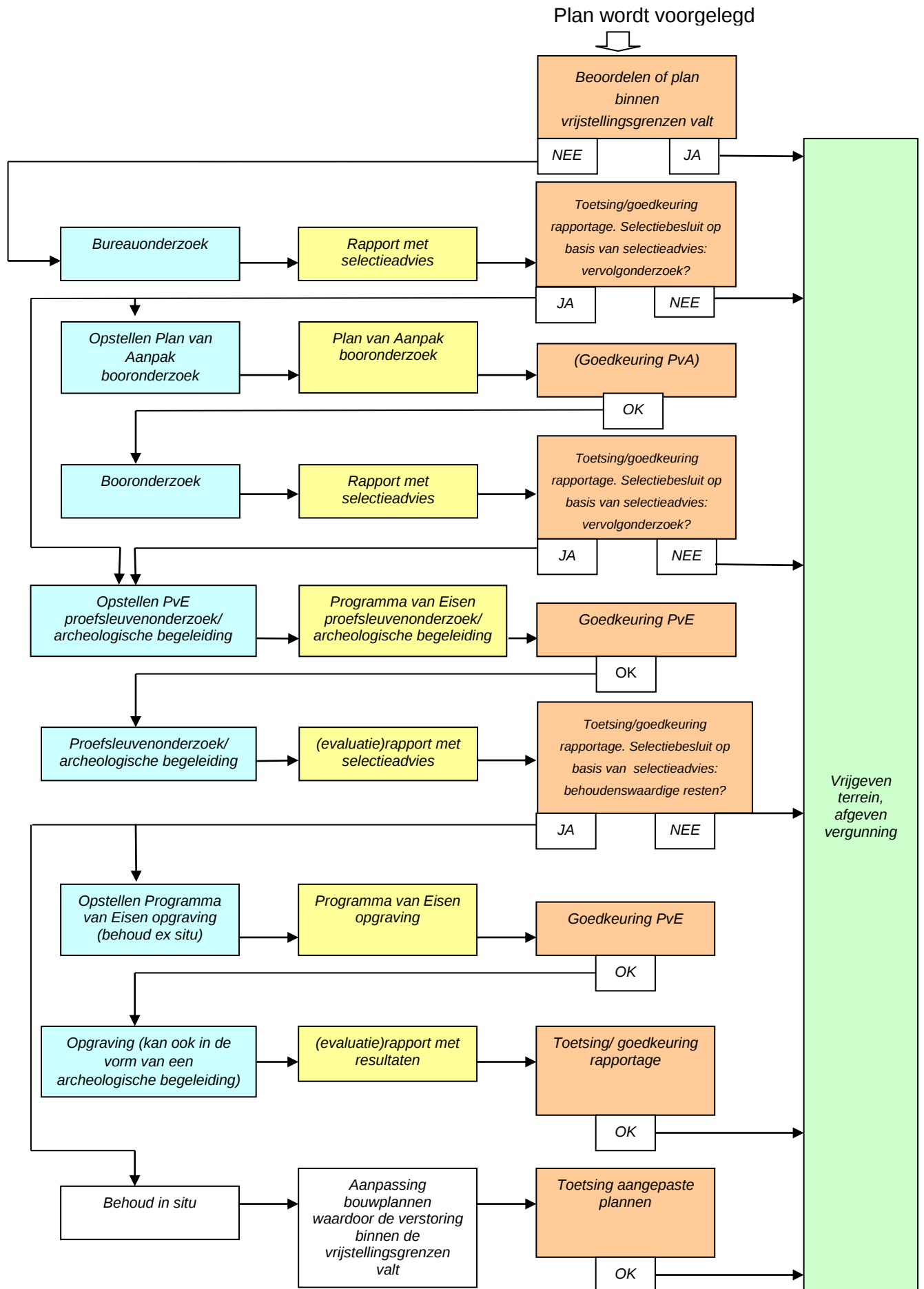
- Luchtoorlog
 - Subtype
 - Luchtdoelgeschut
 - Stellingsysteem dat is ingericht voor luchtafweergeschut. Deze systemen kunnen onder andere bestaan uit één of meerdere (open)beddingen voor het geschut (van dezelfde batterij), munitieopslagplaatsen, onderkomens, loopgraven, mitrailleursnesten en schuttersposities voor de nabijverdediging, afvalkuilen, barakken, eenmansgaten (*Deckungslöchern*) en *Splitterboxen* voor voertuigen.
 - Schuilm bunker
 - Versterkte bunker die specifiek aangelegd is voor de bescherming van personen tijdens een luchtaanval of andere beschieting. Vaak betreft dit betonnen bunkers met een gezekerde ingang.
 - Schuilkelder
 - Bestaande ondergrondse structuren zoals kelders die aangepast zijn om als schuilm bunker te kunnen dienen.
 - Schuilloopgraaf
 - Aarden loopgraaf die bedoeld is voor de bescherming van personen tijdens een luchtaanval of andere beschieting. Deze loopgraven hebben dus geen primaire gevechtsfunctie en zijn niet altijd van militaire aard.
 - Vliegtuigcrash
 - Crashlocatie van een vliegtuig. Op deze locaties kan een strooiing aan wrakstukken, een inslagkrater en in enkele gevallen (afwerp)munitie en stoffelijke resten en persoonlijke eigendommen en uitrustingsstukken van de bemanningsleden worden verwacht.
- Verdedigingswerk
 - Subtype
 - Artilleriestelling
 - Stellingsysteem voor de positionering van artillerie (geschut), zoals vuurstellingen voor het geschut, munitieopslagputten, onderkomens voor de bemanning, voorzieningen voor nabijverdediging zoals schuttersputten, infrastructuur zoals kabels en *Splitterboxen* voor trekkende en ondersteunende voertuigen. Op deze locaties kunnen naast sporen van deze zaken ook grote hoeveelheden munitie(resten), verpakkingsmateriaal en afval van de bemanning worden aangetroffen.
 - Bastion
 - Een bastion of bolwerk is een zelfstandig, aan drie zijden te verdedigen object met een offensieve of defensieve functie. Een dergelijk bastion was in de regel voorzien van zaken zoals vuurbanketten, munitieopslaggelegenheden en voorzieningen voor de bemanning van het bastion. Meestal was een dergelijk werk onderdeel van een groter defensief geheel, zoals een linie of vestingstad.
 - Batterij
 - Opstelling voor een eenheid artilleriewapens, zoals kanonnen, houwitsers of mortieren. Op deze locaties kunnen sporen aangetroffen worden van de opstelplaatsen zelf, ondersteunende infrastructuur of bijvoorbeeld voorzieningen voor de bemanning.

- Burcht
 - Een burcht is een versterkte woning van een bestuurder of edelman, die moest beschermen tegen aanvallen van buitenaf. Een dergelijke burcht is meestal versterkt met droge of natte grachten, aarden wallen of stenen muren.
- Hoornwerk
 - Een hoornwerk is een buitenwerk van een vesting en bestaat meestal uit een ensemble van elkaar ondersteunende bastions verbonden door een zogenaamde courtine. Deze vormden de voorverdediging van een vesting(stad) of bruggenhoofd.
- Infanteriestelling
 - Een defensief stellingstelsel dat bedoeld was ter huisvesting en inzet van infanterie tegen een (potentiële) aanvaller. Meestal bestonden deze stellingen uit netwerken of clusters van loopgraven, schuttersputten, mitrailleurstellingen of bijvoorbeeld bunkers of kazematten. Vaak stonden deze systemen niet op zichzelf, maar waren opgenomen in een defensief stellingennetwerk. Op de inventarisatiekaart zijn deze stellingen in enkele gevallen als (groter) vlak ingetekend in verband met het al dan niet kunnen toetsen van exacte locatiegegevens aan primair bronnenmateriaal en de geclusterde aard van de structuren.
- Kasteel
 - Een kasteel is een versterkt bouwwerk dat een min of meer zelfstandige defensieve functie had. Anders dan een burcht is een kasteel bedoeld ter huisvesting van grotere groepen mensen, en vormde meestal een machtscentrum, of kon bijvoorbeeld een belangrijke verkeersader afsluiten om tol te heffen. Een kasteel is vaak omgracht en voorzien van stenen muren of andere verdedigingswerken.
- Kazemat
 - Een kazemat is een klein betonnen bouwwerk, feitelijk de Nederlandse vooroorlogse aanduiding voor een bunker, met een defensieve functie. Kazematten waren in de regel voorzien van schietgaten voor zware of lichte wapens, gewapende muren ter bescherming van de bemanning en maakten in de regel deel uit van een vesting of linie. Vaak waren kazematten verbonden met loopgraven en/of andere veldstellingen.
- Loopgraaf
 - Een gegraven gang of sleuf die als beschermde verbinding tussen militaire posities was gelegen, of als gevechtspositie kon dienen. Vaak hebben deze structuren een typerende slingerende of zigzaggende vorm. Naast de uitgraving kunnen mogelijk delen van de constructie worden aangetroffen. Daarnaast is het mogelijk dat in deze structuren achtergebleven of gedumpt militair/civiel materiaal aanwezig is.
- Mitrailleurstelling
 - Een mitrailleurstelling is een (aarden) verstevigde veldstelling ter onderbrenging en inzet van lichte of zware machinegeweren. Vaak waren dergelijke stellingen aangelegd zodat ze een overlappend schootsveld boden en waren in de regel verbonden met andere veldstellingen, zoals loopgraven, schuttersputten of onderkomingen.

- Schuttersput
 - Een schuttersput is in principe de kleinste soort veldstelling. Deze gaten boden plaats aan één, twee of drie man en hadden een defensieve of offensieve functie. Dergelijke putten boden dekking tegen infanteriewapens en bijvoorbeeld beschietingen terwijl ze ook dienden als vuurstelling of uitgangspositie voor een aanval.
- Veldstelling
 - Een veldstelling is een aarden structuur ter onderbrenging of ontplooiing van (infanterie)wapens, huisvesting van militairen, het parkeren of stallen van voertuigen, materieel en materiaal of diende bijvoorbeeld als commando- of ziekenpost. Onder andere loopgraven, schuttersputten, mortierstellingen, vuurstellingen voor artillerie kunnen, mits deze los in het veld zijn aangebracht, gerekend worden tot veldstellingen.
- Versperring
 - Versperringen zijn bedoeld om een vijand de toegang tot een terrein te ontfangen door gebruik te maken van passieve middelen zoals prikkeldraad, grachten en greppels, betonnen obstakels of metalen hekken. Voorbeelden van versperringen zijn tankgrachten, prikkeldraadversperringen en aspergeversperringen.

Bijlage 12

Stappenplan

Verklaring van de termen in diagram

	Activiteiten die verstoorder moet laten uitvoeren door een gecertificeerd archeologisch bureau.
	Product dat aan de gemeente dient te worden voorgelegd. Het dient te zijn opgesteld door een gecertificeerd archeologisch bureau.
	Taken gemeente. De toetsing van een rapport dient plaats te vinden aan de hand van de geldende kwaliteitseisen (KNA). Vervolgens wordt een selectiebesluit genomen door het College. In de praktijk wordt het selectiebesluit veelal genomen (onder mandaat van het College van B&W) door een gemeente-ambtenaar (gemeentelijk archeoloog) of een extern adviseur.

- **Bureauonderzoek** Het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, omvattende de aan- of afwezigheid, de aard en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit daarvan. Bij een bureauonderzoek wordt ook gekeken naar bronnen die informatie geven over eventuele verstoringen op het terrein zoals bouwdoossiers en ontgrondingsgegevens.

- **Booronderzoek** (officieel: Inventariserend VeldOnderzoek door middel van grondboringen). Karteringsmethode bij veldinventarisatie, gebaseerd op het verrichten van grondboringen conform een in het rapport vermelde en onderbouwde methode, waarbij vooral wordt gelet op het voorkomen van archeologische indicaties zoals aardewerkfragmenten, houtskool en fosfaatconcentraties en het al dan niet intact zijn van de bodemopbouw. Het kan gaan om verkennende boringen, karterende boringen of waarderende boringen. Het onderzoeksrapport bevat een waardering van de aangetroffen archeologische resten evenals een selectieadvies.

- **Proefsleuvenonderzoek** (officieel: Inventariserend VeldOnderzoek-Proefsleuven; IVO-P). Opgraving van beperkte omvang op één of meerdere locaties binnen een vindplaats dan wel in de vorm van één of meerdere sleuven om nadere gegevens te verzamelen over aard, omvang, diepteligging, e.d. van grondsporen waarbij de grondsporen zo veel mogelijk intact worden gelaten. Doorgaans wordt hierbij een dekkingsgraad van tussen de acht en tien procent van de vindplaats gehanteerd. Het proefsleuvenonderzoek kan zowel karterend als waarderend zijn. Het onderzoeksrapport bevat een waardering van de aangetroffen archeologische resten evenals een selectieadvies.

- **Archeologische begeleiding** De registratie van vondst- en spoorgegevens van een vindplaats, zonder dat daarbij sprake is van het aanleggen van sleuven of putten. Een archeologische begeleiding kan **alleen** plaatsvinden als behoud *in situ* of een definitieve opgraving niet mogelijk is. Een archeologische begeleiding kan worden uitgevoerd onder het protocol proefsleuven of onder het protocol opgraven.

- **Opgraving** De ontsluiting van een vindplaats met als doel de informatie te verzamelen en vast te leggen die nodig is voor het beantwoorden van de in het Programma van Eisen verwoorde onderzoeksvragen en het behalen van de onderzoeksdoelstellingen.

- **Plan van aanpak (PvA)** Door een senior archeoloog/senior prospector opgesteld werkplan dat (vaak) ter goedkeuring aan de bevoegde overheid wordt voorgelegd. Het plan van aanpak is gebaseerd op de resultaten van eventueel vooronderzoek en het PvE. In het PvA wordt vastgelegd hoe het archeologische veldwerk uitgevoerd zal worden. De formulering van de inhoudelijke vraagstelling (wat er moet gebeuren) en aanwijzingen voor de praktische uitvoering (hoe het moet gebeuren) maken ook onderdeel uit van het PvA.

- **Programma van Eisen (PvE)** Door een senior archeoloog opgestelde kennisgeving van de bevoegde overheid aan de initiatiefnemer en eventueel de beoogde uitvoerder, gebaseerd op het selectiebesluit. In het PvE wordt vastgelegd waaraan archeologische veldprojecten moeten voldoen. De formulering van de inhoudelijke vraagstelling (wat er moet gebeuren) en aanwijzingen

voor de praktische uitvoering (hoe het moet gebeuren) maakt ook onderdeel uit van het PvE. Het opstellen en het uitvoeren van het PvE mag niet in één hand belegd zijn, tenzij het PvE is goedgekeurd door een onafhankelijk senior archeoloog namens de bevoegde overheid. Het PvE geeft de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats en formuleert de daaruit af te leiden eisen met betrekking tot het uit te voeren werk. Nadat het PvE is opgesteld kan het zijn dat nieuwe feiten en gewijzigde inzichten leiden tot een wijziging van de onderzoeksopzet (incl. uitwerking, conservering). Dit kan het geval zijn tijdens en na afronding van het veldwerk. Voor dergelijke beslissingen is akkoord nodig van de bevoegde overheid die het PvE heeft vastgesteld.

- **Bevoegde overheid** De overheid (in de meeste gevallen de gemeente) die het selectiebesluit neemt en het Programma van Eisen en/of het PvA beoordeelt en uiteindelijk goedkeurt, voorschriften opneemt in de vergunning en rapportages beoordeelt en uiteindelijk goedkeurt.

- **Behoud *in situ*** Behoud van archeologische resten op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren.

- **Behoud *ex situ*** Behoud van archeologische resten door deze op te graven, te documenteren, te publiceren en te bewaren in een depot.

- **Selectieadvies** Schriftelijk advies aan de bevoegde overheid. Hierin wordt geadviseerd over de behoudenswaardigheid van één of meer vindplaatsen aan de hand van de opgestelde waardering en criteria die gesteld zijn in het archeologische beleid van de betrokken overheid.

- **Selectiebesluit** Een gemotiveerd besluit van de bevoegde overheid tot het al dan niet behouden van een bepaalde archeologische waarde. Het besluit leidt tot het al dan niet, of onder voorwaarden, verlenen van een vergunning. In het geval de gemeente de bevoegde overheid is, wordt het selectiebesluit genomen door het College of is gemandateerd. Een archeologisch rapport is een indieningsvereiste voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Op basis van dat rapport neemt de gemeente een besluit met betrekking tot de omgang met archeologische waarden in het (bouw)plan. Dit kan zijn: geen vervolgonderzoek noodzakelijk, een archeologische opgraving voorafgaand aan de civieltechnische werkzaamheden of het laten verrichten van de bodemverstorende werkzaamheden onder archeologische begeleiding of een combinatie van de genoemde opties. Maar het kan bijvoorbeeld ook planaanpassing (behoud van de archeologische resten in de bodem [*in situ*]) betekenen.